Petre Sălcudeanu

Paznic la porțile raiului

BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR

PETRE SĂLCUDEANU • PAZNIC LA PORȚILE RAIULUI

Petre Sălcudeanu

PAZNIC LA PORȚILE RAIULUI

Editura Biblioteca Bucureștilor
București - 2000

Coperta de: Mircea DUMITRESCU

Această carte publicată de Editura „Biblioteca Bucureștilor” a Asociației Bibliotecarilor și Documentariștilor din București, a fost sponsorizată de către:

BANCA COMERCIALĂ ROMÂNĂ

și

GRUPUL INDUSTRIAL ALCA SRL

versiune ebook: [v1.0] hunyade

1

Plecarea lui nu era plecare, era o fugă, aproape o dezertare. Nu spusese sorei șefe că are de gând să-și facă ieșirea în acea zi; dăduse tuturor de înțeles că în orașul de jos nu-l aștepta nimeni, n-avea de ce să se grăbească; neliniștea îl apucase dintr-odată. Simțise că nu mai poate. Dorea din tot sufletul să părăsească hardughia albă, cu cincizeci și cinci de ferestre și patru solarii. Ar fi fost un act necugetat să mai aștepte, o crimă. Pândise noaptea; ea venise, neagră, cu părul despletit în fâșii de ceață de culoarea indigoului o pândise cu plăcere, cu o bucurie ascunsă, ca o pasăre de pradă, de după un brad uriaș, la marginea pădurii; din partea aceea avea obiceiul să vină noaptea. De atâtea ori o urmărise încât i se părea o întruchipare omenească, nu era o noapte oarecare, era o noapte numai a lui, plutea cu pas moale, de femeie, nu i se vedeau decât ochii, strălucitori, umeziți, triști.

În seara aceea noaptea zvâcnise ca o capră de colț, îi auzise în urechi salturile mai întâi peste întinderile de brazi, apoi peste cele de foioase; pe urmă cerul se întunecase, nu mai era cer, ci o deschizătură de puț. Se bucură la vederea hăului, în ceasul acela de istovire lăuntrică îi era cel mai bun prieten. Simți părul rece al nopții trecându-i peste față; îl biciuise vălătucirea de întuneric peste chip și, temător de mângâierea aspră, își duse palmele la obraz. Când le luă și le privi i se părură unse cu tuș; numai atunci bucuria îi fu deplină.

Noaptea aceea era ziua mult așteptată, abia acum sorocită să-l dezlege de teamă. Pe lumină i-ar fi fost frică să plece. Ar fi însemnat să vadă multele figuri străine și altele cunoscute, să-și ia rămas bun, să fie condus până la poartă sau, cine știe, poate s-ar fi oferit cineva să-l însoțească la gară. Teama de despărțire, de o despărțire cuviincioasă, îl determinase să aleagă noaptea; singur martor al gândului ascuns. Pachetul legat cu sfoară într-o pungă de plastic îl avea sub braț. Îl luase dintr-o mai veche obișnuință. De fiecare dată când pleca la plimbare îl vâra sub cureaua de la pantalon, pachetul prețios își avea locul lui; între cele două buzunare de la spate își cususe pe dinăuntru un săculeț de pânză. Acolo își ascundea caietele de școală, dintr-o grijă superstițioasă să nu i le fure cineva. Cum ajungea pe drumurile stinghere ale pădurii își scotea comoara de la locul ei și o purta sub mâna stângă. De atâta purtat haina se tocise la subțioară.

Nimeni n-avea să-i observe lipsa. Nu era prima dată când își lua tălpășița, fără să spună când se întoarce. Își cucerise dreptul la independență prin anii mulți ai ședерii în acel loc al suferinței. Nici prezența și nici absența nu-i mai erau luate în seamă. Devenise un obiect, pe lângă care treci, un trunchi bun de sprijin, fără să-ți mai pui întrebarea de ce trebuie să te sprijini de el. Nu i se mai dădea nici bună ziua; de la o vreme încetase să mai salute și el. Mânca pe furate, speriat, privind mereu în jur, în colțul cel mai întunecos al bucătăriei, acolo unde se adunau resturile măturate de bucătărese, ca apoi să fie duse, cu coșul, la crematoriul din apropiere. Se săturase lumea de el, era un reper viu al timpului, un timp incredibil de lung; însemna că în acel loc se putea sta o viață de om, trăită cu intensitatea a zece vieți. Sau viața nu era trăită deloc, era ca o scurgere printr-un făgaș sorocit dinainte de cineva, iar el era obligat să se petreacă prin el ca o umbră, ca o pală de vânt. Nu dorea să fie văzut umblând prin

curtea mare, deschisă ca o palmă; cei ce-l urmăreau cu privirile aveau coșmaruri, erau sătui de propria lor boală, nu mai aveau nevoie de spectrul ei întruchipat în altcineva.

Acum era fericit; negrul de la început se adâncise, se făcuse și mai dens; parcă îl îndesase cineva în spațiu cu o măciucă. Depozitat așa, condensat în formele nefirești, smoala curgătoare închegase cerul. Și cerul se oprise din scurgerea lui.

De mult nu mai folosea drumurile. Potecile știute erau preferate cărăruilor aflate la îndemâna tuturor, ori el, până în locul unde avea de mers, voia să meargă pe drumeagul său. Pământul se adâncise între răzoarele de iarbă, verdeața se tocise sub încălțările scorojite și ele, dar șerpuirea întortocheată, ca un râu născut într-un timp îndepărtat, îi aparținea; el o răsucise ca pe o frânghie, pe după copaci, prin poieni de nimeni străbătute. Păsările nopții tăcuseră auzindu-i mersul grăbit; poate își amuțiră glasurile din alte pricini, nu el era cauza tăcerii și a spaimei ce domnea în jur.

Se opri. Crezu la început că pierduse drumul; nu, nu-l pierduse, dovadă era mesteacănul tăiat adânc în coajă, îl vedea cu simțurile, ca un orb; cândva îl crestase și pusese sub tăietură un pahar de plastic să strângă licoarea cu gust de pământ. Cu ea își spăla ochii și își răcorea măruntaiele primăvara. Așa îl învățase un pădurar, plecat de mult dintre vii.

O bufniță, mințită de tăcerea pădurii, străpunse cu glasul cobitor materia vâscoasă a întunericului. Poate din pricina îngrămădirii de atâta negru țipătul ei să se fi prelungit într-un ecou continuu; ultimele sunete, în loc să se piardă, se multiplicară; până și frunzele mesteacănului se opriră din clătinat.

Neauzind nimic, porni mai departe, de data asta destins, ca și cum gândul dinlăuntru își pierduse din puterea de la început. Își șterse fruntea. Gestul era reflex, cutele multe

nu erau umezite; nici la rădăcina părului rărit nu simțea răcoarea pădurii. Urcă o pantă printre doi brazi căzuți. Furtuna îi trântise cu ani în urmă; acum, din scorbura lor se vedeau pâlpâirile jucăușe ale putregaiului. Scântei minuscule săgetau în culori verzui spațiul înconjurător. O pasăre agățată de marginea găurii putrede voia în zadar să prindă cu ciocul gângăniile luminoase desprinse din lemnul mirosind a rânced. Ar fi vrut să zburătăcească viețuitoarea proastă, altădată și-ar fi găsit timp pentru așa ceva; era și ea o biată ființă, de ce să trudească fără folos. Nici n-o luă în seamă. Ce era al pădurii se cuvenea de acum înainte să fie zălogit pădurii, el se despărțea de tovărășia ei. Peste un ceas, două, ori chiar mai puțin pasărea ar fi venit în același loc continuându-și truda pornită dintr-o altă simțire și înțelegere a vieții. Poate că în capul ei, cât un degetar, se hrănea cu iluzia luminițelor ce aveau să dispară odată cu venirea zorilor sau a primelor picături de ploaie.

Inspiră adânc. Nu-i mai era teamă de respirațiile îndelungi. Se temuse atâția ani de ele. Acum aerul îi era din nou prieten. Îi înregistră scurgerea în bronhii, material. Ocoli poiana lupilor. Din partea aceea se ghicea un miros dulce de jintiță și altul încins de lână nespălată. Nările prinseră chiar o urmă de fum, semn că ciobanii mai scurmau jăratecul din spuza groasă de cenușă. Așteptă. Putea scurta drumul. La capătul potecii se desfăceau alte trei mai mici bătătorite cu pasul ani în șir. Pe care să apuce? Prima l-ar fi scos la gară, a doua la marginea orășelului, a treia în șosea. N-avea ce să caute la gară, nici o stare aparte nu-l împingea să vadă primele case ale așezării de dincolo de munte. Graba acum era așezată temeinic îi intrase adânc în mădulare se contopise cu el. Din această contopire se născu prima nedumerire. Unde mergea? Ar fi trebuit să se întrebe înainte de a purcede la drum, acum era prea târziu să mai dea înapoi; cât mai avea de trăit, în bine sau în rău; totul se afla în față. Apucă pe

cea de a treia cărăruie, cea care ducea la șosea. Era cea mai neprielnică. Trebuia să urce câteva pante abrupte, să treacă peste un pârâu, la vremea aceea de primăvară târzie mai mult ca sigur cu albia lățită, dar acest neprevăzut în loc să-l sperie îi făcu pasul mai ferm; călca iute, mai apăsat că până atunci. „Numai de n-ar apărea luna”, își zise, privind spre înalt. Se temea de lumină, așa cum se temuse să-și pună întrebarea simplă și firească: încotro pleca? Important era să rupă firul obișnuinței. Unde avea să meargă se va gândi mai apoi.

Auzi un urlet îndepărtat de lup. Piciorul drept îi rămase în aer; lucru rar, urlet dușmănos de lup, la acel ceas. Cu toate acestea, el se repetă și nu avu îndoieli că noaptea era spartă de un mascul tânăr, în putere. Pe cine chema, sau ce răspuns aștepta? Acum urletul i se păru mai aproape; în dreapta; între el și dihanie nu mai era decât cornișa de stâncă. „Treaba lui”, își zise și păși pe drumul ales. Plăcerea de a-și simți trupul obosit, supus încercării efortului, se topi. Tăie drumul printr-o poieniță cu miros reavăn. Ghetele cu pielea întărită de vreme, cu tălpile roase și peticite în câteva locuri, călcau peste cupe închise de iederă albă, de albăstriță și, își aducea bine aminte, în partea dreaptă, lângă niște stânci văzuse câteva fire de bujor și căldărușă. După cum se loveau cupele de vârful încălțărilor știa cu ce floare are de-a face, cu toate că n-avea cum să le vadă; potirele erau închise. Se opri când simți în aer un miros de garofiță. Un zâmbet ascuns îi apăru pe chip. Garofița era toropită, n-apucase să-și vâre culorile la adăpost. Rupse un fir și-l puse sub șapcă, la ureche. Era amintirea cea mai vie și dragă, singura pe care voia s-o poarte cu el. Simțea pe lobul urechii catifeaua vișinie a florii; gâdilitura îi făcu bine, îi dădu putere să se despartă de poieniță fără păreri de rău. Dacă ar fi fost de meserie și-ar fi însemnat exemplarele rare, dar așa preferase să le lase muntelui și uitării.

Era cum bănuise; apa ieșise din matcă. Oricât încercă, nu află un loc bun de trecere. Puntea dintr-un trunchi, meșterită de mâna lui era ascunsă se transformase într-un baraj peste care puhoiul trecea gros, ca o melasă. Apa se dovedea primul obstacol. Alesese dinadins cărăruia care ducea peste pârâu. Se dezbrăcă. Își făcu din haine și încălțări un balot legat cu cureaua de la pantaloni. Intră în apa rece ca gheața. Nu-i era frică de ea și nici răceala, până nu-i ajunse la brâu, nu-l stingheri prea mult. Ajunsă acolo, frigul îl săgetă până la durere. Abia după ce se îmbrăcă simți că tremură. Cămașa și izmenele i se udaseră. Scuipă în albia întunecată.

Urletul lupului se auzi din nou. De data asta mai aproape. Nu teama îl îndemnă să se grăbească cu încălțatul. Acum urletul răzbătea din partea stângă, semn că animalul îi simțise mirosul și trecuse cornișa. Își ascunse cu grijă pachetul cu caiete în trăistuța secretă, ca și cum caietele ar fi trebuit păzite în primul rând. Se lovi de asprimea unei crengi; refuză să o ia ca armă de apărare. Dihania avea să se îndepărteze simțindu-l aproape sau, dimpotrivă. Târziu, își auzi propriul fluierat; o melodie inventată și aruncată printre buzele subțiri. Cu cântecul născut din frică ajunse la drumul forestier. Ceva negru se mișcă în și mai negrul nopții. Urletul îi dădu de veste că animalul nu putea fi departe. Cunoștea prea bine obiceiurile lupilor, niciodată instinctul nu i-ar fi îndemnat să atace toamna la drum deschis. Se căută în buzunare după chibrituri. Înțelese că n-avea. Se lăsase de fumat, nici el nu mai știa de când. Se opri din nou. Sub ciozvârta de lună apărută atunci pe cer, distinse la câțiva metri o arătare brumărie, tolănită în glod. Era un lup tânăr, cum îl ghicise de la început, după urlet, dar spre deosebire de exemplarele știute până atunci, cel așezat cu capul pe labele din față era neobișnuit de lung. Mătura cu coada stufoasă, în mișcări lente, deloc prietenești, clisa

drumeagului. Îi observă picioarele cu ghearele desfăcute, încordate, gata de salt. Ochii verzi, strălucitori, urechile înalte și drepte pândeau omul oprit. În locul saltului se auzi din nou urletul, dar urletul nu mai semăna cu cele de dinainte, era un scheunat, o rugăminte ce nu se putea rosti.

Șiroaie de sudoare i se prelinseră pe obrajii încă umezi de apa nemiloasă a pârâului. Numai câinii de cușcă scheunau așa, ori alcătuirea sură, neobișnuită, din față nu era un câine de casă, pripășit său pierdut, sălbăticit în singurătatea pădurii. Înaintă un pas. Lupul se dădu și el, un pas, înapoi. Făcu al doilea pas și lupul păstră aceeași distanță, continuând să plângă. Nu mai pricepu nimic. Ce voia dihania? Își șterse sudoarea sărată din dreptul buzelor încercând, în clipa de așteptare, să prindă zgomotul făcut de animalul ce părea că i se dorește prieten. Pădurea se liniștise. Luna intră din nou în veșmântul negru și bufnița îi dădu de știre că în preajmă era pace; avea și ea dreptul să se înfrupte în noaptea cu rânduielile stricate de zgomote străine. Fâlfâitul aripilor bufniței aproape îi atinse obrazul și undeva, într-un pom, se auzi zbaterea neputincioasă, de scurtă durată, a unei veverițe cu gâtul sfârtecat.

După cotul mare al drumului se vedeau câteva luminițe. Orașul era aproape. Aerul deveni sălciu, cald, răcoarea pădurii se schimbă în ceva leșios. Cunoștea casa de la marginea suhatului[1], cu jumătate din acoperiș prăbușit de greutatea zăpezii unei ierni aspre. Stătuse nu o dată sub ferestrele înguste acoperite cu obloane de lemn și ascultase vocea ce se auzea și acum.

— „Pădurea... Pădurea este țara mea... Țara mea este...”

— Ce este pădurea, se auzi întrebarea molcomă, dar fermă a unei femei; răspunsul se gătui la jumătate:

— Pădurea este... Pădurea este...

[1] (înv. și reg.) Pășune (pe lângă ape sau pe lângă locuri mocirloase); izlaz, imaș, suhăție.

Sub oblonul închis fereastra era dată la o parte. La o masă, lângă soba de teracotă, o fată cu o coadă lungă și blondă, adusă în față printre gât și umăr, se căznea să citească fraza ce începea cu: „pădurea” și se termina cu...

— Ce e pădurea? se auzi din nou întrebarea și, pentru că fata se încăpățâna să tacă, se auzi în continuare vocea baritonală și neprietenoasă.

— Pădurea e cea care-ți...

Plecă mai departe. Până la șoseaua asfaltată nu era mult. Ghicise după uruitul mașinilor. Putea de la distanță să spună ce fel de camioane circulau, în ce sens, auzul i se ascuțise. Anii de hoinăreală, prin imașuri, mai ales vizitele dese pe dâmbul de deasupra, de unde putea vedea totul, ca în palmă, transformase plăcerea în curiozitate, apoi din curiozitate își făcuse o dorință bolnăvicioasă de a spune în gând, cu ochii acoperiți cu mâna, ce marcă aveau mașinile, ce tonaj. Cu toate că până la banda asfaltată, ce urca de la pod drept, în sus, mai erau câteva sute de pași, și bitumul era ascuns privirilor de dealul aflat înainte, încercă să ghicească ce fel de basculantă cobora spre pod. Era încă prea departe, și ca să câștige un unghi mai favorabil auzului, alergă până sub cornișă. Înainte nu se vedea nimic; noaptea nu era străbătută decât de fulgere îndepărtate, mărturie că nu peste multă vreme, din negrul adunat ghemotoc, din înalt are să pornească una din ploile repezi de primăvară. Diferențiе câteva autoturisme, dar camionul greu, în spatele căruia se roteau tonele de balast în scârțâituri îndesate, sau se oprise sau, între timp, trecuse de partea cealaltă a podului. Era o betonieră. Tot mai multe băteau drumurile în ultima vreme.

Din depărtare răzbătu, ca un rămas bun, strigătul chemător al lupului; tresări și se întristă totodată. Nu voia să dea o semnificație întâlnirii neașteptate. Semnificația se insinua de la sine; o alungă, ca pe un vis urât. De ce oprise betoniera, ce aștepta? Simțea respirația grăbită a

oamenilor în apropiere. Poate au avut pană, își zise. Își ascuți simțurile. Unul dintre cei trei oameni aflați lângă mașină avea la bocanci blacheuri.

Motorul porni pentru câteva secunde, apoi un sâsâit, asemănător unei comenzi, îl făcu să se oprească din nou.

Pielea pe spate i se înfrigură. Își scoase caietele din locul lor și le luă sub braț. Nu-i plăcea betoniera staționată pe întuneric, tocmai în locul unde avea el obiceiul să iasă în șosea. „Temeri exagerate”, își spuse când își dădu seama că betoniera nu avea nici o legătură cu drumeagul străbătut. Ocoli dealul, așa cum lupul ocolise cornișa. Putea să coboare la câteva sute de metri mai sus de locul unde camionul se afla în așteptare. Nu putea fi vorba de pană, ea ar fi fost imediat însoțită de zgomote dure, de cric, de manivelă. Poate oamenii obosiți de drum își căutaseră un loc ferit să se odihnească. Dar dacă era așa de ce unul dintre ei se plimba în lungul șoselei, într-o încordare și nervozitate trădate, după cum își ducea țigara la gură din ce în ce mai des. Își măsură pasul pe iarba jilavă. Ar fi vrut să râdă de precauțiile lui inutile, dar instinctul de conservare îl obligă să fie și pe mai departe atent. Călcă pe lângă potecă, dorea să-și amortizeze zgomotul încălțărilor cu ajutorul firelor de iarbă. Unde mergea? El nu mai avea pe nimeni, cei dragi se înstrăinaseră sau îi îndepărtase el. Se va opri unde-l va duce prima mașină; el pasager nocturn, cu singurul bagaj de preț aflat în buzunarul din spate al pantalonilor.

Pe șosea nu se vedea nici o mișcare. Dacă ar fi ieșit luna, și-ar fi dat seama cât timp trecuse de când părăsise clădirea. Dar cerul se întunecase, fulgerele, în loc să se îndepărteze, se apropiau. Simți un gol în stomac. De când nu mai mâncase? Nu avu timp să-și răspundă. Dinspre pod își făceau drum spre el farurile puternice ale unui camion; înțelese că era aceeași betonieră. Se trezi ridicându-se din șanț și făcând cu mâna. „Șoferul n-are să oprească”, își

zise; după câteva clipe faza mare a unui far îi mătură fața. Era văzut. Se bucură.

Era într-adevăr o betonieră, auzul nu-l înșelase. Mașina stopă la câțiva pași. Din cabină coborâră trei oameni, unul avea în mână un sac de plastic; foșnetul materialului se dădu singur de gol. Omul cu bocancii cu blacheuri se opri și, când se convinse că șoseaua era pustie, se apropie de cabina betonierei.

— Mă Ionas, e el?

— De unde să știu?

Din depărtare se auzi, ca un scâncet, urletul lupului. Pregătit să urce în mașină, omul își strânse caietele sub braț.

2

Se afla într-un cabinet oarecare lângă sala mare a amfiteatrului, îl poftise profesorul Stamate. Nu avusese timp să-și cugete gestul. Nici prin gând nu i-ar fi trecut, cu câteva ore înainte, că are să participe la întâlnirea cu unul din literații de vază. Își rezolvase treaba pentru care sosise și, coborând scările măcinate de greutatea multor generații de pași, își spusese că s-ar cuveni să revadă locul unde învățase atâta vreme. Nu intrase în planul lui această vizită; ar fi putut face alte o mie de lucruri utile pentru cineva sosit în grabă și obligat să plece cât mai iute cu putință. Se pomeni în fața clădirii, zugrăvită pe dinafară în alb și vișiniu. La poartă; un afiș anunța întâlnirea cu... Cel pe care îl aplaudaseră studenții se afla acum în fața lui. De ce oare intrase în amfiteatru? Ca student auzise nu o dată

de omul cărunt, cu ochii adumbriți de pleoape obosite; de câteva ori se înghesuise să-l cunoască, mânat de curiozitatea unor colege, îmbătrânise Stamate, îmbătrânise mult de când nu-l mai văzuse. Sau bătrânețea, nesiguranța erau rezultatul de moment al celor câteva cuvinte obraznice așezate pe o hârtie sub forma unei întrebări: „de ce sunteți mincinos, domnule scriitor?” Semnase simplu, cu numele de botez: Ionas. Fusese sigur că profesorul are să mototolească peticul de hârtie în fața întregii asistențe, enunțând un adevăr simplu pentru cei certați cu bunacuviință. Nu, profesorul citise bilețelul de câteva ori, cercetă cu privirile amfiteatrul, apoi întrebă, ca și când s-ar fi putut adresa oricui.

— Cine a scris acest bilet?

Ar fi putut să nu se arate, nu-i fusese pronunțat numele. Studenții, neștiind despre cine e vorba, se priveau unii pe alții; începură să vocifereze, interesându-se în șoaptă despre ce bilet amintise profesorul.

Se ridicase în picioare, împins de același resort necunoscut, mai puternic decât el, un fel de a doua voință, capabilă să-și asume răspunderi și riscuri incomparabil mai mari decât cea obișnuită, de fiecare zi, conștiința diurnă cu ajutorul căreia nu uita, de exemplu, niciodată, la trezire, dimineața, să-și aprindă o țigară. Cea de a doua îi juca feste în ultima vreme, se convinsese singur, nu era prima dată când se pomenise făcând o gafă, apoi, uluit, obligat s-o transforme în atitudine personală, într-un adevăr numai al său în care credea sau se străduia să creadă. Ordinul de deplasare era semnat, se afla în mâna lui Stamate, pe el își scrisese întrebarea; biletul de tren în portmoneul de la buzunarul din spate al pantalonilor; până la plecarea trenului mai erau aproape două ore, în loc să fie în drum spre gară, se afla aici, într-o cămăruță lângă sala de festivități...

— Trebuie să mărturisesc, domnule Ionas, că scontam pe

lașitatea dumitale, ți-am crezut numele de împrumut, iar pe dumneata unul dintre acele personaje făcute să-și poarte curajul în spatele unei insolențe. S-a dovedit că m-am înșelat, cel puțin parțial. Trebuie să mărturisesc că felul cum te-ai sculat și, mai ales, promptitudinea cu care ai venit aici, unde te-am rugat să mă aștepți, m-au pus pe gânduri, m-au debusolat, da, cam ăsta ar trebui să fie cuvântul cel mai apropiat de starea sufletească în care mă aflu. Ce rău ți-am făcut, cu ce am putut greși, încât să merit o asemenea necuviință? Dacă aș fi fost un simplu profesor al acestei facultăți, m-aș fi interesat mai îndeaproape cine ești, ce cursuri urmezi etc... Dar eu sunt un invitat, cum ești și dumneata; în drum spre acest cabinet am fost încunoștințat de decan că nu te știe, ești sau un vechi absolvent, sau un intrus de moment. Poate chiar scrii, un om care vine la o întâlnire literară întâmplătoare iubește înaintea scrisului altora propriile lui încercări... Iartă-mă că-ți pun atâtea întrebări, n-am dreptul decât la una singură.

Degetele lui Stamate tremurau. Urmărindu-le mișcarea Ionas văzu petele albe ale unghiilor, semn al lipsei de calciu. Nu-i scăpă nici amănuntul că unghiile erau disproporționat bombate, urmare, probabil, a unei boli netratate la timp. Ar fi vrut să-i pară rău pentru gestul său. S-ar fi cuvenit să-și ceară scuze și să plece la gară. Micul conflict s-ar fi încheiat. Nu simți însă în suflet nici cea mai mică nemulțumire pentru bilețel și nici pierderea trenului nu-i stârni amărăciune. Îl privea pe bărbatul cândva frumos, cu trăsături efeminate, direct în ochi, cu un soi de participare greu de explicat. Ar fi vrut din nou să găsească resursele să-și ducă la capăt gândul venit după intrarea în cabinet, de a-și cere iertare pentru...

Ochii lui Stamate nu rezistară multă vreme privirilor lui; își aprinse o țigară...

— Domnule Ionas dumneata ai învățat la această

facultate? se interesă Stamate, simțind că pornirile celuilalt nu pot fi lămurite decât printr-o discuție sinceră.

Ionas roși, întrebarea era dezamorsantă; se montase neîngăduit de mult, pe un fond insuficient pregătit, vorbele calme ale profesorului îi clătinaseră bățoșenia.

— Da, aici m-am pregătit pentru... dar mă ocup de altceva, am terminat acum câțiva ani... Mă aflu în trecere prin...

Înțelese că, dacă nu se oprea în clipa aceea, ar fi continuat, simțea o poftă nejustificată de a vorbi, de a se destăinui cuiva, de a cere... Ce să ceară? Nu putea să-l lase pe profesor să-l tatoneze în continuare cu ochii lui blânzi vădit ofensați. Cel ce tace are posibilități infinit mai mari de a observa, în comparație cu celălalt, obligat să-și adune gândurile și să turuie mecanic...

Mustața lui Stamate acoperea în întregime buza de sus, cândva senzuală, acum vineție, cutată ca o hârtie creponată... De ce-l interesau amănuntele figurii și, mai ales de ce-l preocupa nasul acvilin al poetului, acum și mai subțire spre terminație.

— Domnule profesor, mă credeți, n-aș avea un răspuns prompt pentru întrebarea mea, de fapt biletul, dacă îl întoarceți pe dos, nu este altceva decât foaia de deplasare, n-am avut alt petic de hârtie la îndemână. Dacă nu mi-l dați, voi fi lipsit de diurnă trei zile. La mine acești nenorociți de bani contează, credeți-mă...

Întinse mâna după bilet; Stamate i-l dădu. Foaia de deplasare se afla acum la Ionas și el bucuros, rânjind, o vârî în buzunarul de la piept al cămășii...

— Am simțit nevoia în clipa aceea să scriu ce gândeam, dumneavoastră nu prea aveți obiceiul să spuneți ce gândiți, poate acesta să fie motivul...

Tăcu... Pentru a face asemenea afirmații s-ar fi cerut să-l cunoască pe Stamate, cel puțin așa cum se cunoștea pe sine, dar oare pe sine se știa îndeajuns?

— Poate într-o zi am să scriu și eu, nu știu, mă obsedează trecutul, cred că scrisul m-ar ajuta să mi-l reamintesc... Dar n-am să mă pot juca cu... Atât de ușor vorbiți și atât de cursiv... Când omul n-are ce spune nu are nici un răgaz sufletesc, își dă drumul, nu-i așa, cum s-ar zice, n-are nimic de pierdut dacă în locul... Cuvintele frumoase și meșteșugite pot lua auzul celor înclinați să se lase subjugați de...

— Deci nu ți-a plăcut conținutul conferinței mele, înțeleg, zise Stamate, calm. (Își scutură scrumul de la țigară într-o cutie de chibrituri goală, aflată pe masă.) Nu ți-ai pus întrebarea de ce am vrut să te cunosc? Puteam foarte bine să trec peste biletul trimis, mi s-au transmis cel puțin patruzeci poftim, am obiceiul să le strâng, să le păstrez, acasă am un sac întreg; deci puteam să mă fac că plouă, cum ai spus dumneata. Nu m-am făcut, nu ți-am trecut întrebarea în rândul celorlalte la care n-am răspuns, deoarece, așa cum a putut vedea, am neglijat cel puțin un sfert din ele... Am și eu curiozitățile mele. N-aș putea să-ți ofer un argument serios și nici mie; motivul care m-a determinat să cer această întâlnire a venit după ce ți-am văzut chipul; până atunci eram pregătit să răspund usturător unei jigniri fără acoperire morală. Când te-am văzut, ceva mi-a alungat intenția de a fi dur. Împotriva dorinței mele, te-am chemat. Doream să te observ de aproape, ăsta a fost primul impuls, aflarea adevărului despre cele scrise pe bilet nu intra la început în el... Abia acum simt că vreau să-mi explici. Înțeleg că nici dumneata nu ești în stare să-mi servești un argument clar care să mă acuze, sau să te scuze.

Stamate se ridică de pe scaunul scorojit. Se plimbă prin încăperea îngustă, obligat în trecere, de spațiul restrâns, să se sprijine de scaunul pe care ședea Ionas.

Crezuse că Stamate e cu mult mai înalt, în vremea studenției așa i se păruse, suplu, viguros, sau poate

această senzație să fi fost o simplă iluzie. Fruntea înaltă, neobișnuit de înaltă, trăgea trupul după sine spre altă ștachetă ce nu era a lui… Mirosea a lavandă.

— Ai fost martor, asistenta m-a ovaționat îndelung, nu putu Stamate să nu-și etaleze plăcerea vanitoasă de a repeta ceea ce Ionas auzise cu urechile sale. Fusese doar în sală și privise îndelung la sutele de palme ce se loveau ca niște aripi. Oare îți închipui că și-au mințit sentimentele, sau au făcut un gest de curtoazie obișnuită uneori cu un invitat…? Te rog să mă crezi, am practica întâlnirilor, pe deasupra un simț, nu neg, pe care îl dobândesc numai anumiți oameni; pipăi imediat granița unde începe amabilitatea și unde se termină…

Stamate tăcu. Se lăuda. Îi păru rău că schimbase discuția deși scopul ei era unul singur, de a-l face pe Ionas să înțeleagă, mai mult, mai profund, dezacordul masei de studenți…. El îl insultase, pe când ei, studenții…

— Domnule profesor, lucrez într-un loc izolat, n-are importanță unde, nu vreau să pierd vremea cu… Dar cât aș fi de izolat, tot mai vin în contact cu localnicii… Chiar dacă nu vreau… Trec ciobanii cu turmele pe lângă noi, suntem mai mulți acolo, aproape o familie și oierii, așa cum poate știți, sunt scumpi la vorbă… Cu toate astea, unul m-a oprit într-o zi, stăteam pe malul lacului și citeam niște poezii, n-am să vă spun autorul, el ar putea să fiți dumneavoastră sau altul, la fel de talentat. Voind să-mi bat joc de cioban i-am recitat un catren, trebuie să mărturisesc, reușit… S-a uitat la mine într-un fel din care am înțeles ce avea să urmeze. Într-adevăr, n-a durat mult până când, dându-și căciula pe ceafă și scuturându-și țundra, să zică: „Dumneavoastră ați merita să fiți…” Vă închipuiți singur celelalte cuvinte… Am rămas uluit… Din prima clipă mi-am dat seama că trăsăturile ciobanului erau prea armonios alcătuite ca sub țundră să nu se ascundă altceva, dar acest altceva l-am aflat mai târziu… În clipa aceea m-a interesat

afirmația lui, la ea doream răspuns, așa cum dumneavoastră mi-l cereți mie, în loc să mi-l dați, deoarece eu am pus întrebarea. Ciobanul și-a văzut de drum. Ducând două degete la gură, a fluierat sălbatic spre câteva oi ieșite din turmă. Un câine lățos a înțeles porunca și lătrând a întors răzlețele spre cioporul compact ce urca piscul ghicit sub ceața deasă a muntelui... Când v-am scris biletul, mi-a venit în minte chipul acelui tânăr; oierul e de vârsta mea, poate să aibă cu un an doi mai mult, ori mai puțin, nu contează... Aveam sentimentul că eu sunt ciobanul în aula plină de ovalii și dumneavoastră, intelectualul care citea versurile unui poet ce semnează cu numele...

Ușa se întredeschise și în golul ei se ivi capul unei femei, coafat proaspăt, cu rimelul albastru la un ochi și verzui la celălalt. Ionas se minună când se convinse că ochii femeii erau diferiți ca nuanță, urmând și ei culorile desenate în jurul lor.

— Tovarășe profesor, tovarășul decan vă așteaptă la o cafea, spuse, voalându-și vocea și, cine știe de ce, după ce-l observă pe Ionas, începu să-și maltrateze buza de jos cu dinți: mărunți și regulați.

— M-am întâlnit cu o rudă îndepărtată, și Stamate arătă din cap spre Ionas... Aș prefera s-o beau aici, iar dacă nu vă e prea greu...

— Am una de rezervă, naturală, să știți, mai spuse femeia și din nou îl privi pe Ionas, înainte de a închide ușa.

— Sper să nu mă refuzi, nu te superi că ți-am oferit-o în numele meu, dumneata care văd că te superi atât de ușor și pentru orice... Deci fiecare intelectual, ți-a spus ciobanul, ar trebui... Înțeleg... E atât de ușor să vorbești despre alții și mai ales să-i obligi la responsabilități pe care ei, din comoditate, sau știind că n-o pot face, nu și le asumă... Până la urmă cred că nemulțumirea dumitale de aici pornește, de la lipsa mea de responsabilitate în fața unei lumi în care s-ar părea că numai noi putem hotărî...

Am cunoscut cândva un om, un scriitor în devenire, cum i se spunea, și care încerca, integrându-se evident și pe el în lumea literelor, să mă convingă de însemnătatea menirii noastre. Nu știu ce s-a ales de el, a plecat din sanatoriu înaintea mea, cred că și-a dat obștescul sfârșit undeva, acolo jos, acuzându-l în sinea sa pe Dumnezeu că era colaborationist cu un sistem mai presus de noi, din această cauză maturând sufletele pământene nu în ordinea firească în care le-a născut, distrugând pur și simplu pe cei care încercau să gândească altfel decât el... Scriitorul acela în devenire, sunt dator să mărturisesc, gândea ca dumneata... Își cerea și îmi cerea să fim factorii, fermenții... Cred că s-a transformat într-un simplu ferment, pe acolo pe unde o fi; n-am mai auzit nimic de el... Prima dată când te-am văzut...

— Adică vreți să-mi sugerați că până și Dumnezeu s-a ridicat împotriva celor ce voiau de la talentul lor...

— Nu vreau să-ți sugerez nimic, nici nu știu de ce mi-am adus aminte de nefericitul care își făcuse din intransigență a doua natură, falsă bineînțeles, din moment ce o propaga ca pe o dumnezeire... Uite, stau și mă întreb, de ce mi-am amintit de acel om, mă chinui și nici nu mai știu cum îl cheamă.

— Doar ideea lui de intransigent v-a rămas în minte.

— Da, ciudat, dar așa este... Domnule Ionas, cu ce se ocupă tatăl dumitale? întrebă brusc Stamate și se uită la tânăr.

De data asta întrebarea se formulase ca o rugăminte, vocea profesorului se modulase blând, părintește...

— N-am tată, nu știu nimic despre el, amintirile se opresc la o vârstă a confuziilor când aș fi putut zice despre fiecare că... Am făcut încercări să dau de urma celor ce m-au zămislit, nu prea temeinice, e adevărat, la un moment dat ți-e și lehamite să știi cine te-a adus pe lume, dacă n-au fost în stare să-ți dăruiască ceva din căldura lor părintească... Dar ideea de a da de ei nu m-a părăsit,

dimpotrivă, uneori mă trezesc noaptea și duc visul treaz și visul, ca și starea de luciditate, îmi cer același lucru, să caut, să nu mă las... Acum pleacă trenul, spuse Ionas uitându-se la ceas, mai am unul la șase seara, nu-i nimic, am să dorm în vagon, dimineață voi fi proaspăt ca să...

— După cum evoluează discuția, n-am să înțeleg de ce sunt un mincinos și nici dumneata nu pui prea multă osârdie să-mi dezvălui acest păcat, la mine, căpătând evident, în ochii dumitale, un substrat social, zise Stamate, apăsând pe ultimele cuvinte ca să le dea un accent ironic.

Femeia blondă, cu ochii de două culori, deschise ușa larg. Intră cu cafelele turnate în cești desperecheate. Era frumoasă, mlădie. Conștientă de farmecele ei, întârzie în fața lui Ionas mai mult decât s-ar fi cuvenit, în timp ce tânărul, ca să perceapă mai exact nuanțele ochilor, îi cercetă atent. Ajunse la concluzia că diferența de culoare era subliniată masiv de albastrul și verdele rimelului... Oricum ciudățenia atrăgea, la început într-un fel comic, apoi altfel. Ionas simți cum pe sub piele încep să i se miște mici vietăți. Se așează mai comod pe scaun, ca și cum scaunul ar fi fost de vină pentru starea de agitație...

— E secretara decanului, nu se poate să n-o cunoști dacă spui că ai învățat aici...

— Nu, n-o cunosc, răspunse Ionas.

Cafeaua era amară, de mult nu mai băuse cafea atât de bună. Ionas o sorbi cu zgomot, lichidul era fierbinte...

— Domnule profesor, cred că vă răpesc timpul, al meu nu mai contează, până la viitorul tren pentru mine e un câștig: Acolo unde lucrez există un lac uriaș, nu-i poți vedea malul celălalt, malul de vis-à-vis plutește permanent într-o ceață strălucitoare, chiar și atunci când cerul este înnorat și apa n-are de unde să primească o sursă străină de lumină... Unii dintre noi spun adesea că văd malul de dincolo, eu vă mărturisesc cinstit, nu l-am văzut și, ce mi se pare și mai bizar, culoarea lui... jumătate din apă,

totdeauna calmă, fără nici un val, chiar și atunci când vântul bate îndrăcit, este neagră, iar cealaltă, așa cum v-am spus, argintie... Lumea mi se pare asemănătoare acelui lac și culorile lui se transpun aproape identic existenței noastre umane... Unii văd limanul aceste omeniri și culorile ei ce se topesc într-una singură, poate singura posibilă, cea strălucitoare, pe când alții... Eu nu pot avea 0 opinie despre ea decât pentru anii pe care îi știu, mie această lume mi s-a servit de-a gata, n-am făcut-o; cei din generația mea, vreau să spun, lumea vă aparține ca formulă... Formula la care eu pot adera sau o pot respinge, intim, se înțelege, altfel n-aș mai avea de ce să mă urc în trenul de șase seara ca mâine dimineață să contemplu lacul nemărginit și anapoda în privința culorii. Vreau să vă spun că mi-e greu să mă integrez într-o istorie clădită de alții... Pentru mine lumea începe din clipa când am înțeles că sunt singur și limitat la periferia unor ani; n-am fost capabil să văd peste ei. Dumneavoastră, domnule profesor, ați călătorit sufletește dintr-o lume în alta, le cunoașteți la fel de bine pe amândouă. Cea de a doua nu se putea naște fără aportul considerabil al cuvântului... Numai cuvintele pot da zidire, fie și efemeră, unei minciuni sau unui adevăr, capabile să dăinuie... Cred că, în forul dumneavoastră intim, sunteți mulțumit cu ce-ați făcut, vă adunați bilețelele cu întrebări, cele mai multe neavând șansa să primească răspuns, așa cum nici întrebarea mea nu l-a primit... Dumneavoastră mă chestionați, când de fapt... Instinctual am simțit nevoia să vă întreb, mai ales că am intuit în tonul dumneavoastră o gravitate plină de mulțumire în legătură cu tot și cu toate... Piramidele, dacă n-ar fi fost construite în deșert, văduvite de ploi și zăpezi, n-ar fi ajuns până la noi, n-ar mai fi constituit o minune a lumii, după mine o exemplificare a vanității. Și animalele sunt vanitoase, domnule profesor, ele însă n-au spart fereastra chimică, datorită căreia noi suntem raționali. Numai că natura,

drept răzbunare, și-a gândit în același timp și autodistrugerea, și-a pregătit-o de milioane și milioane de ani... prin noi.

— Domnule Ionas nu uita, te rog unde te afli și mai ales nu uita ce vorbești... Pregătirea mea este strict literară, spuse Stamate sorbind ultimele picături din cafeaua răcită între timp...

3

Se ridicase. Discuția i se părea inutilă. Îl lăsase pe profesor să-și soarbă zațul și el ieșise. Nu-și amintea dacă-i zisese bună ziua. De fapt, îi era indiferent dacă își luase rămas bun sau nu. Observase la plecare privirile mirate ale lui Stamate. Ar fi vrut să continue discuția care până la urmă nu dusese niciunde. Pierduse trenul de pomană. Nu câștigase nimic. Dimpotrivă, avea în gură un gust amar, pricinuit de încercările lui Stamate de a ocoli un subiect ce, se vedea cât de colo, nu-i era familiar. Când ajunse la etajul doi, se plictisi să coboare scările civilizat, așa cum o făceau studenții. Se așeză pe balustradă de lemn lucios și, în câteva secunde, lunecă până la parter, spre nedumerirea unui om în vârstă. De mirare, acesta își lăsă ochelarii pe cocoașa nasului urmărind comportamentul de copil al omului în toată firea.

De la subsol urca, adus de curent, un miros de ceapă, și Ionas coborî în nișa unde altădată se afla bufetul. Nu înregistră schimbări. Doar femeia care servea în spatele unui frigider cu zgomot de tractor era alta. Ar fi vrut să mănânce ceva. Se așeză la rând. În fața lui era o studentă

cu bluză umezită sub brațe. Prăjeala și mirosul iute al fetei îi tăiară poftă să aștepte. Ieși din rând și plecă. În curte, grupuri de tineri stăteau de vorbă. Auzi în spatele lui asfaltul lovit ritmic de tocuri cui și numai când zgomotele se precipitară, ca și cum cineva voia să-l ajungă din urmă, se întoarse. Era fata blondă, secretara decanului. Îi zâmbi într-un fel apropiat și i se alătură.

— Stamate a zis că ești un țicnit, am auzit cu urechile mele când i-a spus decanului. Ce-ați discutat? După ce ai plecat, tot timpul s-a șters la frunte. Parcă l-ai pus să tragă la jug. Zicea că semeni cu un dușman al lui.

— Și dumneata ce vrei, întrebă Ionas, privind înainte și mărind pasul.

— Nimic deosebit, când am auzit că ești țicnit, mi-am luat geanta și am alergat după tine... Știi, și mie mi se zice că sunt țicnită... Doi țicniți se pot înțelege mai ușor, nu-i așa? spuse fata și-l prinse pe Ionas de braț. Ascultă, vere, eu te știu, te-am văzut de câteva ori la universitate... Pe-atunci am încercat de câteva ori să-mi ridic condiția, dar nu mi-a mers; am căzu la fărâmă, totdeauna prima dintre cei nereușiți. Am făcut pe secretara la rector, apoi am coborât, cred că știi că de la o vârstă se coboară, chiar, și atunci când nu vrei... Te cheamă Ionas Aron, ai rămas la fel de simpatic și sper că ești un focos. Dacă n-ai avea nimic împotrivă, te-aș invita la mine, am o garsonieră proprietate personală...

— Adică vrei să pierd încă un tren, spuse Ionas și abia acum o privi pe față cu atenție.

Ochii nu numai că erau diferiți, dar cercetau împrejurul cu o uitătură de animal rănit, incapabil să spună ce-l doare...

— Să știi că nu o fac cu fiecare întâlnit, dar cu tine am interes. Pe urmă ești străin, a doua oară s-ar putea să nu-mi treci pragul, așa că... Mă cheamă Adelaida Jigău, poți să-mi spui simplu Aida, așa mă poreclesc prietenii în bătaie

de joc... dar mie nu-mi pasă... Iau lumea așa cum e; uneori mă plictisesc de moarte și atunci încerc marea cu degetul, cum am făcut acum, tu ești marea...

Nici nu-și dădu seama cum se urcă în tramvai și cum coborî în fața unui bloc cu fațada coșcovită. N-ar fi dorit pentru nimic în lume să piardă trenul de noapte. Cu toate astea știa că are să-l piardă; dacă inconștient făcuse tot ce făcuse până atunci, tot inconștient avea să meargă mai departe. Putea să-și pună frâu, avea puterea s-o facă. După ce înțelese că era în stare oricând să-și subjuge pofta, apăsă pe fierul umezit de mâna fetei, o umezeală, de data asta, plăcută la atingere.

Ceva din elanul de început al Aidei dispăruse. Căută îndelung cheia în poșetă; se opri, scăpă printre buze o înjurătură, apoi simțind usturimea fumului în nări, scuipă restul de țigară peste balustradă. Privi supărată la chișTocul oprit pe o treaptă la alt etaj.

— Nu merge liftul, zise.

— Să știi, nu fac parte dintre cei ce se supără atunci când o fată își pierde cheful. Înțeleg. Cred că te-a refuzat decanul, sau prietenul tău statornic ți-a făcut figura, iar acum vrei să-ți speli vanitatea, invitându-mă pe mine să transpir. Nu sunt din categoria celor care pun în treburi din astea prea multă stăruință, dar nici tăvăleala nu mă doboară ușor. Mă laud, spuse Ionas așteptând ca fata să nimerească gaura cheii.

— Și încă cum, numai că tu te lauzi ca unul sigur de el. Alții dau pe urmă vina pe fel și fel de fleacuri pe când...

Își scoase pantofii fără să se aplece, ajutându-se numai cu picioarele, apoi își desfăcu nasturii de la bluză și își suflă în sân de câteva ori, încercând să se răcorească sau dorind să-i arate lui Ionas că sub bluză nu avea sutien.

Era o garsonieră, la prima vedere obișnuită; un pat de două persoane, fără masă și scaune, pereții până la fereastră înconjurați de rafturi din scândură de brad ars pe

care, îngrămădite, la voia întâmplării, fără nici un efort față de ordine, se aflau sumedenie de cărți.

— Toate le faci anapoda? întrebă Ionas, uitându-se la câteva titluri ce se băteau cap în cap.

Îi păru rău de cuvintele rostite; avea un respect aproape duios față de fiecare carte și asocierea lor cu o altă îndeletnicire posibilă i se păru de prost gust.

— Eu ce să fac, întrebă și văzând împletitura de iută cu franjurii ordonați își scoase pantofii înainte de a ajunge pe linoleumul dintre prag și covor.

— Știi ce, Ionas, am impresia că sunt ridicolă, iar tu, complexat de adunătura de hârțoage citite și, nu puține, răscitite. Sunt, deci, în ochii tăi o intelectuală, nu-i așa, nu te-a dus în coșmelia ei o simplă secretară. Ți-ar fi convenit să lucreze până la capăt numai vulgaritatea, am și așa ceva, vulgaritatea te-a făcut să nu mă refuzi, dar odată ajuns aici... Îmi place să citesc, atâta tot, mai ales literatură... Ce să fac în după-amiezile și serile lungi de iarnă? Auzi, am o conservă de pește și niște ceapă. Zic să-i dăm bătaie. Mi-ar fi plăcut pe drum să mă întrebi unde dracu se poate cumpăra o votcă sau o floare da...

— Votcă am, nu-ți fă probleme, am trei sticle; le duceam fraților să-și ungă osiile, la flori însă nu m-am gândit... Mi se pare că într-o casă nouă nu se intră cu votcă.

Aida se bucură când văzu sticlele în geanta roasă pe la colțuri; deschise cu o oarecare frenezie una dintre ele...

— Astea două le duci la ai tăi, știu că în mirifica ta lume e greu să găsești așa ceva... De, avantajul urbei...

N-o lăsă să se ducă la bucătărie și nici nu bău din sticlă așa cum făcuse ea. O strânse în brațe. Era ușoară. Nici sub fustă n-avea nimic. Încercă să râdă. Nu râse. Încolăci trunchiul fragil, cu brațele mușchiuloase și umede.

— Te rog să nu fugi, toți fug când văd că sunt... E prea multă muncă...

O chinui îndelung, se chinui și el... Numai când se trezi

și o văzu ghemuită, cu degetul mare vârât între dinți, simți un fior dureros. O iubi din nou, cu grijă. Câtva timp ea crezu că visează, că acel ceva nu se petrecea real. Numai la urmă deschise ochii larg și se uită cu spaimă în privirile lui.

— Dacă rămân, îl las; n-am să-i spun niciodată, nici să nu te sperii că am să ți-l așez în brațe... Am auzit că la început fetele se dau de ceasul morții, promit marea cu sarea, pe urmă mi ți-l toacă pe iubit... Eu nu fac parte din nici o categorie. De atâtea ori am trăit în visuri aceste minciuni, încât am ajuns să cred că numai acolo poate să fie adevărat tot ceea ce acum, sau azi-noapte, sau niciodată, s-a petrecut între noi... Crezi că trișez, uneori o fac, dar momentul este prea solemn și, dacă nu mi-ar fi rușine, aș plânge de fericire că am scăpat de beleaua asta feminină, atât de prețuită din spusele mamii, altădată... Acum sunt liberă, n-am să mă sperii de nimeni, poate doar visurile mele să cunoască o întorsătură. Sper să nu fie nedorită... Ascultă, tu cândva ai făcut dreptul, țin minte că ai luat cuvântul, ți-ai spus numele și ai rostit cu vocea ta baritonală, ți-a mai spus cineva că ai o voce...

— Nu mi-a spus, zise Ionas și se întunecă la chip.

— De ce-ți tragi mâna, nu ți-am lezat mândria cu nici o necuviință; de ce te superi că am o memorie atât de bună!... Da, așa ai zis, că ești student la drept, ca după câțiva ani, la un cenaclu, să spui că ești la altă facultate, dar numele nu ți l-ai amintit, l-ai dat tot pe cel adevărat... La ora asta pleacă trenul tău de noapte, spuse Aida și, ridicându-se, se uită la ceasul electronic de pe bibliotecă. Ultima cifră, un zero alungit, dispărea și apărea în întuneric ca un ochi de pisică.

— De unde știi că pleacă acum...

— Îl aud, simplu, cum aș vrea să aud din gurița ta, dar fără să mă minți, de ce ai făcut acest schimb oribil de facultăți, în general nu-mi vine să cred că, în același timp,

un om poate fi dotat, la fel, în știința aglomerării cuvintelor într-un adevăr, și a descongestionării cifrelor dintr-un întreg pentru a reconstitui altul; să zicem lacul ăla fantastic, negru și strălucitor, parcă așa i-ai spus lui Stamate...

— Trebuie să înțeleg că profesorul te-a trimis după mine să mă ademenești cu ochiul stâng, celălalt drept părându-mi-se prea subliniat de...

— Aiurea de ce să mă trimită... Erați în camera unde se proiectează diapozitive, și eu, ca să te aud, m-am ascuns în dosul ferestruicii de unde uneori se... Profesorii nu vor ca proiecționiștii să fie de față la examinări și reexaminări.

— Deci ai tras cu urechea, descopăr la ține numai calități, care mai de care mai... Adelaida Jigău, mă confunzi; tu ai vrut să faci ceea ce ai făcut cu altul și te-ai trezit în brațele unui străin, iar străinul am fost eu...

N-am făcut nici o facultate, nici dreptul, nici altceva; e adevărat, mi-am dat uneori importanță, să nu fiu mai prejos decât alții, așa cum l-am interpelat azi pe Stamate cu o întrebare jignitoare ca să mă aflu în treabă.

— Bine, dar nu te cheamă Ionas Aron? întrebă ea și respirația i se auzi plină de teamă în încăperea luminată doar de cele trei cifre fosforescente ale ceasului deșteptător.

— Mi s-a spus că mă cheamă așa, și dacă mi s-a spus... Vezi, eu mă aflu în situația de a nu mai crede nimic despre mine, am uneori credința că știu totul, alteori că sunt o întruchipare iluzorie din care nici măcar numele nu-mi este adevărat...

— Măi, ce mai minți, minți de rupi pământul... Adică eu nu te-am auzit cum te cheamă, ori te-a cuprins frica pentru pustiul de bine pe care mi l-ai făcut, ori pentru consecințele lui. Uite, îți dau în scris, nu mă interesează nimic, ți-am mai spus-o, îmi trebuia pe cineva cu care să încep și l-am găsit. Am recunoscut și că nu mi-a fost ușor...

Mi-a trebuit un curaj... Aș fi vrut să rămân cu imaginea semnului purității, când colo, vax, m-am uitat, nici o pată, probabil că limfaticele sunt lipsite de culoarea sacrificiului savurat de beți în noaptea nunții... La noi trebuia să iasă nașul cu cearceaful afară și să-l arate lumii... Tu nu ieși să arăți nopții covorul?

— Adelaida, tu n-ai glumit despre tot ce mi-ai spus cu facultățile? Te întreb cinstit, s-ar putea să-mi deschizi o poartă spre lumină așa cum ți-am deschis și eu un drum spre viață, cu singura diferență că descoperirea propriului tău trup te-a amuzat; spusele tale m-au întors însă pe dos... Simt că mi se amestecă în cap imagini și întâmplări, dar toate se opresc la o anumită vârstă. De acolo, ce-a urmat, mi se pare neclar...

Am în buzunar o diplomă, nu sunt sigur dacă se află la mine și Ionas grăbit, așa cum era, gol, cu mâinile duse inutil în față, se îndreptă spre scaunul unde își aruncase pantalonii... Nu, nu e la mine; buletinul și delegația cu care am venit, dar ce-ți spun este purul adevăr, am o diplomă. Vag îmi amintesc de anii de studii... Am avut un accident, probabil un accident de mașină...

— Nu văd nimic, spuse ea după un oarecare timp și, curioasă, aprinse veioza și-i cercetă creștetul cu părul des sub care nu se vedea nici urmă de cicatrice... Tu ești nebun, Ionas, aproape că mi-e frică de tine, zău... Până acum câteva secunde am fost încredințată că vrei să scapi de mine prin tertipuri de doi lei, acum bag de seamă că ieșirea din această situație vrei să-ți fie complicată, adică nici să pari ceea ce nu ești, nici să-mi lași iluzia pipăibilă a propriei tale existențe... Dacă vrei să-ți iei valea n-ai decât, mai ai un tren la șase dimineața, înainte de a alerga după tine prin curtea facultății am cercetat mersul trenurilor, la noi corpul profesoral face deplasări de studii și am aflat... Să știi că nu-mi pare rău de nimic, în afară de caraghioslâcurile pe care mi le-ai spus, zău, nici nu-ți dai

seama cât ai fost și continui să fii de penibil... Adică mă iei pe mine drept tâmpită? Băiatule, la capitolul ăsta nu sunt, și Aida își duse un deget la frunte. Sunt înnobilată cu câteva grăunțe din care se poate face o pâine mestecabilă... Hai, spune-mi c-ai glumit, că ai fost student și colo și colo, în fond ce te costă adevărul, nu-mi închipui că de pe urma minciunii poți câștiga ceva... Sau vrei să-ți dai importanță? Mi-ar părea rău, zău, să știi...

Se uită la chipul luminat de becul din blocul de peste drum: un copil plângea cu mici intermitențe, lumina în mansarda aceea fusese de la început aprinsă, dar Ionas abia acum realiză că era vorba de un copil. Fruntea i se umbri, iar la tâmple părul deveni strălucitor sub sudoarea apărută din senin.

— Ce-i cu tine, întrebă Adelaida și Ionas își puse palmele sub cap și fixă tavanul, fără să-și mai ascundă goliciunea. Poate că sunt într-adevăr țicnită, își zise, nu de pomană sunt gratulată atât de des cu acest apelativ, continuă ea.

Dacă se înșela în privința lui? Tot ce se putea era ca bărbatul de pe covor să fie o închipuire la care visase, închipuire străină însă de realitatea în care dorea să-l așeze. Voise să-l adune și să-l scadă din memorie, cu tot ce știa despre el adevărat sau fals, dar opoziția la întrebările izvorâte dintr-o curiozitate feminină, sâcâitoare, o făcu să nu fie în largul ei...

— Dacă tu vrei neapărat să fi fost student la drept, atunci bine, am fost, tot ce se poate să fi fost, nu mă deranjează să mai am o facultate, să adaug orgoliului un plus de...

— Ionas, nu ești pentru prima dată fals... Fals te-am simțit tot timpul, până în clipa când m-am uitat în ochii tăi și am înțeles că mă dorești, dar în momentul acela în tine nu mai vorbea rațiunea. Când ai revenit la normal, din nou am avut în brațe un străin... Să știi că n-am de gând să-ți arunc în cârcă resturi din ce s-a petrecut în trecut, că s-au

petrecut destule lucruri asta nu poți să negi indiferent unde ai învățat. Situația, cu mici deosebiri, a fost generală... Știu că au fost destui studenți codoși, chiar eu am pus pe seama unuia niște fapte închipuite, asta deoarece tipului i s-a părut mai interesantă nu știu ce întâlnire la universitate decât să vină în parc să facem ce-am reușit să descopăr în această seară cu tine... Lucruri de nimic, desigur, fără vreo importanță pentru individul în cauză. Am avut azi un moment când am transpirat din cap până în picioare crezând că tu ești cretinul de atunci, cel pe care l-am turnat mai mult în joacă. Am fost la ceas acolo aveam întâlnire cu el, cu băiatul de care ți-am amintit. Mi s-a luat buletinul și am trăncănit ca să-l recapăt, lucru ce s-a și întâmplat. Odată mi-am zis că am procedat ca o turnătoare ordinară, că aș fi meritat. Tu mă asculți, Ionas?

— Te ascult, dar în același timp sunt cu capul în altă parte... Parcă plutesc pe lacul cu care am să mă reîntâlnesc peste maximum zece ore; el îmi ocupă conștiința cu imaginea lui, cu barajul în burta căruia mă ascund deseori ca să aflu cea mai mică mișcare a pietrei, clocotul apei... O noapte întreagă am stat lângă un pilon să aud mișcarea unui aparat, loviturile inutile ale Peștelui de a sparge zidul și a coborî acolo unde, pe scara evoluției, știa că nu poate decât urca. Spirala lui era la cota de sus, la acea cotă a fost oprit și de la altitudinea ei continuă să bată cu capul solzos în zidul mai lat de patruzeci de metri... Cu ce conștiință bate Peștele în zid, el, atât de fragil în comparație cu barajul; fier și beton? Și tu mă întrebi de facultatea de drept, ca și cum toate astea ar mai avea importanță în comparație cu strădania acelui...

Adelaida simți răcoare în jur. Sau poate nu era vorba de...

Dacă era țicnită, hotărât el se afla într-o formă avansată, țicneala ei pornea dintr-o instabilitate a spiritului, a lui dintr-o fixație vecină cu... Frigul nu se datora frigului din

încăpere, era un frig interior, ca o umbră. Precaută, socoti că cearceaful în care își învelise goliciunea o putea apăra de toate necazurile.

— Tu ești nebun de-a binelea, Ionas...

— Nu-s nebun deloc. Nu suport însă ideea să mi se aducă mereu aminte că am fost ba acolo, ba dincolo, că am făcut aia și n-am făcut altceva. De ce n-am dreptul să-mi anulez trăirile mai ales că nu mi le știu și, după cum vezi, mă pot mișca foarte bine și fără ele. Și de data asta am refuzat la început să vin în târgul ăsta care mă amenință cu frânturi de aduceri aminte, cu întrebări pe care nu le pot dezlega. M-am obișnuit cu lacul singuratic și fiecare revenire la o stare pe care nu mă îndoiesc că am avut-o, îmi dă spaime. Ca astăzi, de pildă. Ce-am avut cu Stamate? De ce i-am pus întrebarea aia stupidă? Tot câștigul din venirea în oraș ai fost tu, un câștig de pe urma căruia habar n-am cât voi pierde. Senzațiile, atunci când sufletul îți este gol, pier, odată consumate. Eu te-am consumat întâi în cap, restul n-a fost decât o continuare. Aș fi vrut ca la câteva minute să mă îmbrac, să plec spre lacul meu, să socot întâlnirea doar o descătușare așa cum s-ar fi putut să fie și pentru tine... Adică de ce să fi făcut eu facultatea de drept, când cealaltă, cea unde ne-am întâlnit, o țin, minte doar după mirosul bufetului de la subsol? Eu am acceptat o experiență, fată dragă, vreau să trăiesc fără trecut. N-ai să mă crezi, dar singurul lucru pe care îl știu despre mine este că la vârsta de câțiva ani o femeie, probabil mama m-a lăsat singur în fața unei porți. Aveam legat ceva cu sfoară de gât și în acel ceva se afla numele meu. Dacă atâta știu despre acei ani, la ce bun să-mi amintesc de restul lor?

— Minți, Ionas, minți sau te minți, dar de data asta cu nerușinare. Fugi de ceva, pentru mine e clar, nu atât de tine fugi, să fim bine înțeleși, sunt oameni care se nasc cu această incapacitate de a-și aduce aminte, fără a fi însă niște invalizi. Tare mi-aș dori să-ți cunosc oaza din care îți

transpar mereu afirmațiile și negațiile. Și în clipa când am simțit că ești „victoriosu” - și te-ai dat ușor de gol -, în loc să strigi de fericire, ai zis: „Îi văd marginile.” Care margini? Ale cui? Te obsedează lacul ăla împuțit, numai împuțit poate fi de vreme ce îți consumă toată fibra și în clipele cele mai frumoase. Ce-i cu tine? Cred că Stamate ți-a adus aminte de ceva și asta te frământă. Uite că se luminează. Întoarce-ți frumosul cap să văd locul unde zici că ai fost accidentat.

Ionas se întoarse.

— Minciună după minciună, dragul meu, n-ai nici urmă de lovitură, ți-am mai spus, poate rana să fie în tine, deși nu-mi vine să cred. Ai inventat o întâmplare, ca să te ascunzi în spatele ei, când nu-ți convine să răspunzi. Te-ai obișnuit să întrebi. Lasă, nu nega, am văzut aproape toată discuția cu Stamate.

Ionas se frecă la ochi, apoi se apropie de mal. Tiptil, ca și cum s-ar fi temut să nu facă zgomot, intră în apă. Când apa îi ajunse la gât, se scufundă. Din adânc se auziră loviturile ritmice, la intervale egale, în colosul de beton; era Sturionul.

4

Stătea cu mâinile sub cap în patul din camera-garsonieră de la etajul întâi. Fereastra dădea spre lac, dar numai pe sfert; de acolo, Ionas vedea corpul barajului, curbat, să poată înfrânge forța apei ce izbea pe tăcute în toate nervurile zidului. De la început se simțise legat de lac și de baraj. Se calificase în câteva profesii până când ajunsese

să o învețe pe ultima. Controla prin galeriile mari presiunea apei asupra betonului și nu era centimetru din aglomerarea de ciment, piatră și fier, să nu fie radiografiat cu precizie. Cel mai prețios instrument se socotea a fi însă el. O dovedise odată unei întregi comisii. Prin simpla pipăire a betonului ajunsese, în câteva fracțiuni de secundă, la concluzii pe care datele, furnizate computerului din marele oraș și reîntoarse apoi după câteva zile la locul de unde porniseră, le confirmau. Într-o anumită parte a barajului, un loc, nu mai mare de o palmă, devenise vulnerabil; motivul nu-l știa nimeni, iar aparatele continuau să-l neglijeze. Ionas însă susținea că pericolul era real. Nu putea demonstra științific; aparatele introduse în baraj, în timpul construcției, nu localizau prin senzorii lor nimic alarmant. Stația terminală de înregistrare tăcea și ea. Numai Ionas continua să afirme, împotriva evidenței, că se pregătea ceva neștiut de tehnică. Datoria lui era să spună, dar tot datoria îi cerea și să argumenteze. Demonstrația n-o putuse face... Așa ajunsese să se înjghebeze o echipă de cercetători cazați într-o clădire, rămasă doar ca o amintire, de pe vremea forfotei ce domnise cândva, acum o dărăpănătură în care tinerii locatari se mutaseră, fiecare cum putuse: clădirea fostei administrații a șantierului. Întâi îi dispăruseră caloriferele, centrala termică, ușile și ferestrele, apoi instalația electrică. Nu avea lumină și nici nu se putea conecta peste noapte la rețea; până în orașul cel mai apropiat erau câțiva zeci de kilometri, iar curentul de înaltă tensiune, ce trecea pe lângă ei, ar fi necesitat... Nu era nevoie de lumină... Veniseră doar pentru câteva săptămâni. Voiau să stabilească netemeinicia simțurilor lui Ionas. Să le dezvăluie șubrezenia științifică, se înțelege. Deși fuseseră convinși că își vor termina treaba în cel mult o lună de zile, pipăind și repipăind, cu cel mai sofisticat aparataj, fiecare fibră a barajului și a presiunii apei din marele lac, iată că

trecuse destul timp și nu reușiseră să fie convingători. Mai mult, Ionas câștiga în presupunerile sale. O mică pată albastră, transformată apoi într-o liniuță șerpuitoare, nu mai înaltă de câțiva centimetri, apăruse în cea de-a treia galerie. Însemna că din partea cealaltă, dinspre aglomerarea de apă, se producea un fenomen pe care instrumentele erau incapabile să-l sesizeze. Apăruseră din nou ușile și ferestrele la fosta clădire, cu cele zece camere ale ei. Numai lumina nu fusese racordată, iar încălzirea centrală... Câteva sobe, aduse cu un camion, lăsate în fața clădirii, fuseseră urcate în „garsoniere” și doritorii își luară în grabă câte una, convinși că cercetările puteau să dureze... De curent electric nici nu prea era nevoie. Nopțile erau scurte. Nu pentru că ar fi fost în acel loc o zonă neinclusă în orarul general. Partea de lac ce se pierdea undeva în depărtare, spre celălalt mal mereu nevăzut, iradia până seara târziu o lumină caldă. Se putea citi la ea, E adevărat, literele aveau culoarea roșie, semn al unui amurg permanent, dar Ionas și ceilalți se obișnuiseră. Dimineața, când în satele din apropiere, casele zăceau în liniștea întunericului dens al nopții, aici, lângă apă, lumina domnea în jur, radiațiile influențând împrejurimile. Flora și fauna se schimbaseră atât de mult încât Gavra, nu numai geolog, dar și botanist, ajunsese la concluzia că știința n-ar fi avut decât de câștigat dacă sutele de hectare, aflate în apropierea lacului întunecat, într-o parte, și luminat de adâncurile celeilalte părți, ar fi fost studiate cu atenție. Nu-și dusese gândul la îndeplinire. Alte îndeletniciri mai importante îi răpeau timpul.

Foloseau lumânări. Albinele dăduseră peste scorburi calde și umede, și stupii sălbăticiți, ascunși prin hrubele pomilor, fabricau ceară din care tinerii cercetători își confecționau lumânări de cea mai bună calitate. Cererile pentru introducerea electricității încetaseră. Ce aveau de făcut puteau face foarte bine în intervalul dintre întuneric

și zi. Ore în care întunericul nu era deplin. Ținutul parcă s-ar fi aflat undeva lângă cercul polar și soarele, în virtutea rotațiilor pământului nu se îndura să-și lase viețuitoarele lipsite de lumină.

Ionas privea prin fereastră porțiunea de baraj deschisă vederii; geamul era vopsit pe jumătate în alb. Nu-l vopsise el. Un țăran se oferise, în schimbul unei sume modeste, să aducă înapoi o parte din lemnăria și sticlăria furată la dezafectarea clădirii. Recunoștea că furase, nu fusese singurul, dar timpul trecuse, ceea ce constituise o ilegalitate acum se transformase într-un drept al lui, negociabil. Ionas cumpărase o fereastră și o ușă; fusese primul venit și un simț prevăzător îl îndemnase să se gospodărească. Cineva îi spusese în somn că avea să mai stea pe acele meleaguri și, cum credea în subconștient, califica visele drept un semnal de alarmă al acestuia. Se supuse. Deși clădirea era cu etaj, nu avea corpuri sanitare. Existaseră cândva în apropierea grădinilor cu zarzavat, dar, odată cu plecarea oamenilor, dispăruseră și boxele pentru spălat. Ionas își făcu singur un coteț din scânduri și nuiele, iar pe două bârne confecționă, cu ajutorul aceluiași țăran, un scaun cu o gaură rotundă la mijloc. Țăranul făcuse proba și numai după ce își încheie strâns brăcinarii, îndrăzni să ceară cuvenita plată pentru trudă.

Ionas privi umbrele negre așezate la distanțe egale. Păzeau digul. Armele nu străluceau, căpătaseră și ele ceva din întunecimea primei părți de lac și, dacă se puteau totuși distinge, asta se datora barajului a cărui culoare alburie arunca asupra mogâldețelor de deasupra o lumină difuză. La intervale regulate paza se schimba, dar nimeni nu putea să surprindă momentul schimbului; ritualul scăpa privitorului de rând. Nici Ionas nu reușise decât o singură dată să vadă cum noii veniți luau, după un anumit număr de ore, locul celor ce-și făcuseră până atunci datoria. Corpul de pază locuia undeva la nivelul primei galerii în

camere săpate în zid. Paznicii ieșeau la suprafață printr-o scară interioară, asemănătoare celei de piatră prin care se intra în puțurile de control. Barajul se afla la peste o sută de metri sub nivelul apei lacului, partea spectaculoasă fiind între apele negre, de o parte, și cele strălucitoare, de cealaltă. Deteriorarea unui asemenea baraj ar fi însemnat...

Ionas se șterse la frunte. Calcule simple puteau demonstra posibilele urmări ale catastrofei. Dar catastrofa era de negândit, barajul era durat pentru veșnicie, n-avea cum să se strice. Chiar dacă s-ar fi depistat ușoare defecțiuni, se puteau lua măsuri din timp pentru îndepărtarea lor.

Se ridică. Se așezase în pat să se poată gândi, dar gândurile fi săreau de la una la alta, nu se legau între ele. Se duse la fereastră și cercetă lacul în toată întinderea lui. Nu o dată luase din dulap binoclul puternic. Privise prin el apa fără valuri, dar nici lentilele măritoare nu reușiseră să descopere celălalt țărm; malul se furișa undeva în scânteia orbitoare; nu și-l putea apropia. O iluzie optică sau un defect de vedere, își spuse Ionas. Nu auzise pe nimeni să-i vorbească decât în termeni obișnuiți despre imensitatea apei lucitoare și despre împărțirea ei în cele două culori. I se păru firesc ca porțiunea de pe marginea unde locuiau ei să fie închisă până la negru. Muntele dinspre nord umbrea un spațiu ce putea fi măsurat în kilometri pătrați, la care trebuiau adăugate rocile calcaroase, putrede, dislocate pentru a face albia mai adâncă. Nu o dată se întrebase, ca și acum de altfel, de ce dădea atâta importanță unor nimicuri; lucrul cel mai de seamă, pentru, care se afla acolo, era legat de descoperirea sa; ea se cuvenea să-l îngrijoreze. Nu... Nu-l îngrijora în măsura în care s-ar fi cuvenit. Aproape se convinsese că raționamentul științific al celor ce-l contraziceau era adevărat, și cu toate astea... Poate siguranța colegilor să-i fi dat liniștea la care n-ar fi

avut dreptul, sau calmul venea din altă parte... Auzi ușa scârțâind încet, apoi scârțâitul prelungindu-se, enervant. Nu putea fi decât Cotoban. Nu se întoarse să privească spre intrare.

— Eu sunt, Ionas, se auzi o voce șoptită și noul intrat, convins că nu greșise ușa, o închise cu iuțeală.

Cotoban era potrivit de statură, cu niște umeri firavi iar în dreptul locului unui fost vaccin, pe mâna dreaptă, se mai vedea urma unui tatuaj. Fusese de-o șchioapă când taicăsău voise să-i facă desenul ca să-i poarte noroc. Într-un moment de neatenție al celorlalți, copilul mușcă mâna ce-i inocula sub piele cu ajutorul unui ac o culoare roșie și se urcă pe casă. Două zile nimeni nu fusese în stare să-l convingă să se dea jos, în a treia coborâse singur. De atunci îi rămăsese în ochii mari o spaimă ce lua proporții de fiecare dată când existența îi era real sau fals amenințată.

— Stai, Ilie... Să știi că nu aleargă nimeni după tine.

— Știu și eu că nu aleargă...

— Atunci de ce intri așa? Parcă ai vrea să te ascunzi sau să surprinzi pe cineva...

Ionas ar fi vrut să zâmbească, să dea cuvintelor un sens glumei, dar cuvintele îi ieșiseră pe gură aspre și Ilie Cotoban, în loc să se așeze, preferă să rezeme ușa cu spatele.

— A venit de dimineață o echipă de control... Numai de super-control poate fi de vreme ce datoria noastră este să controlăm, să te controlăm în primul rând pe tine...

Vocea lui Ilie devenise mai sigură. De fiecare dată când intra într-un subiect apropiat meseriei stânjeneala îi dispărea, iar buzele nu-i mai tremurau. Și acum albastrul lor se schimbă în rozaliu, semn că inima începuse să-i bată normal... Încălecă un scaun din apropierea ferestrei și se sprijini cu mâinile de spătarul înalt. Restul de tatuaj era transpirat și Ionas, fără să vrea, se uită la el.

— Locul a devenit sensibil, de fiecare dată când mă emoționez arsura se umezește... Tâmpitul de tata, cu apucăturile lui... Îl fac tâmpit cu toate că nu merită, s-a purtat cu mine omenos... dar gestul de a-mi... Dumnezeu să-l ierte...

— Ilie, tu ai venit să-mi spui altceva și te-ai apucat să-mi vorbești despre tatăl tău... Nu-ți mai justifica prin el jucăria aia de pe braț. Ce vor, mă rog, cei care au venit să vă controleze pe voi, deoarece vezi bine, cel controlat de voi sunt eu...

— Gavra i-a cazat în camera de sus, singura rămasă neocupată.

— Și ce fac acum?

— Au întrebat de șef. Chestia asta cu șeful chiar că m-a pus pe gânduri. Ionas, tu ai habar cine e șef dintre noi?

Ionas se încruntă. Într-adevăr, printre ei nu era nici un șef, adică nimeni nu-i spusese vreodată, „măi fraților, vedeți ce faceți, cum munciți, că eu sunt șeful, eu răspund de voi, de ce se întâmplă în acest”...

— Nu știu cine e șeful, spuse Ionas...

— Parcă nu ne putem vedea de treabă fără un șef! Importantă este seriozitatea muncii. Din acest punct de vedere nimeni nu ne poate reproșa nimic. Din douăzeci și patru de ore cred că douăsprezece le muncim pe brânci, fără să cerem de la cineva recompense și bani pentru ore suplimentare,

— Ilie, pentru ce-ai venit... Stai, stai, nu mă deranjezi!...

— Am venit pentru altceva, spuse Ilie și își șterse buzele învinețite din nou... Cred că ideea ta cu cei câțiva centimetri din baraj supuși eroziunii este o gogoriță și noi trăim cu spaima ei și i-am înspăimântat și pe alții cu ea... Ce ți-a trebuit să tragi concluzii care în concepția unor profani pot însemna o catastrofă... Te asigur, firicelul albastru nu poate fi decât...

— Decât ce, insistă Ionas și-l privi pe Ilie cercetător,

aproape cu furie... Explică-mi ce poate fi... dar să-mi dai un răspuns ca lumea, să nu-mi umbli cu fleacuri.

— Am putea excava locul cu pricina... zise Ilie, dar repede își lăsă privirile în pământ, sursa fisurii ivite în zid putea să fie la adâncime și atunci....

— Hai, dă-i drumul, curaj, văd că din nou tatuajul de pe mână s-a transformat într-o... Nu te supăra, dar...

Ilie bătu aerul cu mâna. I se păru inutil să se aventureze într-o discuție ce nu ducea nicăieri. Nu pentru asta venise. Toate barajele din lume își aveau propria lor transpirație, infiltrații ce se integrau într-un grafic admisibil. Infiltrația găsită de Ionas era însă albastră. Dacă ar fi fost apă obișnuită, nimeni n-ar fi dat faptului vreo importanță. Mai întâi, neliniștise culoarea apoi loviturile percepute la răstimpuri egale, numai de seismografe și de urechea lui Ionas. Analiza câtorva granule de beton dovedise că în interiorul colosului se petrecea, într-un perimetru restrâns, un proces de corodare. Să se evacueze apa din lac pentru atâta lucru ar fi fost o nebunie. Specialiștii argumentaseră că numai un aventurier ar fi dat o asemenea aprobare. Pentru ce să se sece lacul? Pentru a-i putea spune lui Ionas Aron că presupunerile lui erau false?

— Ionas azi dimineață am văzut echipa de înotători antrenându-se. În clipa când unul dintre ei a vrut să treacă de baliză s-a auzit închizătorul unei....

— Balizele pentru asta au și fost puse, să avertizeze...

— De ce nu înoată de-a lungul malului... pasiunea de a se duce în larg... Este într-adevăr o pasiune. Și eu am uneori tentația să-mi încerc puterile. Chiar am avut o discuție cu unul din paznici, îl cunosc de mult. M-a implorat să nu mă încumet, senzori aflați între balize ar semnala imediat prezența cuiva dincolo de punctul admis și atunci...

— Personal n-am nici un fel de curiozitate pentru ce se petrece dincolo!... Înțeleg prin dincolo locul unde presupun că apa își schimbă culoarea. Explicația dată de Stavropol

este verosimilă. Cine altul dacă nu el știe ce fel de roci ascunde acest adânc, deși...

— O simplă curiozitate, până te obișnuiești... Nici n-o mai bag în seamă spuse Cotoban, căutând cu ochii mari și speriați undeva dincolo de fereastră... Tu nu simți uneori că te sufoci în acest aer umed și cald, arbitrar într-un climat temperat?... Mi-e teamă de acest lac, Ionas, și-ți mărturisesc că m-aș căra de aici cât mai iute... Ai putea și tu să te încăpățânezi mai puțin... Să fiu cinstit, nici nu știu de ce ți se dă atâta crezare, de ce...

— Simplu, îl întrerupse Ionas, am descoperit o imperfecțiune într-un perete considerat perfect. Descoperirea mea deranjează și totodată pune pe gânduri...

— Țin minte, interveni Cotoban trecând la alt subiect, cel pentru care venise, țin minte când aveai vreo patru sau cinci ani... eram mai mare ca tine cam tot cu atâția... Apropo, tu câți ani ai, întrebă Cotoban și văzând că Ionas e gata să râdă, răspunse tot el... Dacă eu... Te ducea maică-ta la creșă, era o creșă lângă tribunal. După mutarea închisorii într-o porțiune a vechii clădiri, se amenajase o creșă și mama ta te ducea dimineața... Plângeai și țipai că nu vrei să te duci. De atunci m-am mirat și am rămas cu mirarea nedezlegată, de ce la vârsta aceea atâta încăpățânare...

— M-ai văzut tu cu mama, pe mine? întrebă Ionas și se șterse pe frunte...

Creierul îi refuza o asemenea amintire.

— Știi de ce ți-am răscolit acest episod? Nu numai pentru că încăpățânarea ta își dovedește pe deplin originea încă din acei ani, dar aveam și eu la vârsta de-atunci ciudățeniile mele... Nu știam cu ce se ocupă tata și chiuleam de la școală să-l pot pândi, să văd unde intră, de unde iese. Dacă de câteva ori l-am surprins dispărând în aceeași curte, niciodată nu l-am văzut ieșind tot de acolo...

Asta a fost dilema tinereții mele, poate numai a unei părți din ea... M-a bătut cumplit când am îndrăznit să-l întreb și când am încercat, așa cum fac copiii, cu o cinste exagerată, să-i dovedesc că răspunsul lui era măsluit... În ziua aceea plecase de acasă vesel, bine dispus; l-am văzut ieșind de sub coama muntelui stors ca o cârpă... La început am crezut că venea de la o întâlnire, că o înșeală pe mama. L-am urât pentru ceea ce, în capul meu, crezusem că făcuse acolo, în clădirea ca o cazarmă, greu de observat dacă nu erai destul de atent... Despre ziua aia l-am întrebat; mi-a aruncat o privire ucigașă și când l-am pârât mamei m-a bătut cu sete, ca plăcere aș spune; cu toate că îi ținusem partea mamei, mama nu s-a amestecat, nici n-a tresărit la loviturile lui icnite. Am crezut că nu ies viu din mâinile lui. Și fuga pe casă, ca să nu fiu tatuat, a pornit tot ca o reacție a... Ei bine, în ziua aceea ai țipat și tu, nu voiai să traversezi strada să intri în creșă... Uite că trece Stavropol, se duce să-și privească construcția, spuse Ilie Cotoban și Ionas privi la bărbatul cu părul cărunt ce se îndrepta, sprijinit într-un baston, spre arcuirea de beton.

— Opera lui, are dreptul, spuse conciliant Ionas, gândindu-se la întâmplarea povestită de Ilie.

— Am început să-l iubesc cu adevărat pe tata după ce-a murit, nu era zi să nu mă gândesc la el și acum, uneori, îl văd în fața ochilor, cu privirile lui blânde, apoase, atunci când nu era măcinat de amărăciunile ascunse cu grijă. Când nu știi exact cu ce s-au ocupat părinții parcă te simți frustrat de o parte din propria ta viață... Nu se poate trăi fără trecut, Ionas, chiar fără trecutul altora, al celor străini de tine... Și străinii fac parte din aceeași familie, cu interese, bucurii și dureri asemănătoare... Uneori cred că o țară este o singură familie și părțile neștiute din trăirile acestei familii îmi schimbă propria mea existență...

— Deci tu susții că ești din același oraș cu mine, că îți aduci aminte cum eu și mama... Mi-ai mai spus...

— Da, Ionas, îmi aduc aminte foarte bine... Îți pot servi un amănunt, erai îmbrăcat într-o bluziță albastră, iar pantalonii, în spate, aveau o tăietură pe unde ieșea o parte din bluză... Tăietura era făcută ca să-ți poți face nevoile fără prea mari probleme; te așezai la marginea unui boschet, crăpătura se deschidea singură și...

Cotoban tăcu. Descrierea minuțioasă i se păru ridicolă, în fața lui avea un om cu umeri largi și mușchii bine pronunțați, semn că Ionas se antrenase în anii primei tinereți.

— Adică ce-ar trebui să înțeleg din tot ce mi-ai spus, Ilie?... Te doare că nu știi amănunte din viața părinților, te simți deposedat pe nedrept de istoria concetățenilor tăi, în același timp îmi dai de înțeles că necunoscutul din acest baraj, din această apă, rezultat și el al muncii oamenilor, îți este indiferent... Poate m-am exprimat prea direct, știu, aș fi putut găsi nuanțele cuvintelor, spiritul tău altfel reacționează când adevărurile lumii îi sunt servite delicat, nu tăiate cu cuțit...

Ionas se îndreptă spre haina atârnată de un cui... De sub ea apăru un gândac galben, aproape de două ori mai mare decât goangele obișnuite... Îl apăsă cu cutia de chibrituri. Ilie suferi fizic la vederea masacrului. Ionas curăță cu un chibrit resturile gânganiei, apoi cu același chibrit își aprinse țigara...

— Sunt plini pereții de ei, spuse și arătă cu capul spre ceea ce mai rămăsese din șvab... Uite și acum, după ce e mort de o veșnicie, își mișcă antenele, picioarele din față, vino și privește capul e complet zdrobit, cu toate astea... Se pare că au un sistem nervos diferit, nu le provoacă durerea, nici nu și-o creează inutil, de aici convingerea unora că vor fi supraviețuitorii acestui pământ... Îți închipui că el își pune probleme sau are deziluzii că o parte din societatea gândacilor nu i-a sărit într-ajutor?

— Nu cred în fetișizarea betoanelor, Ionas, spuse Ilie

nemișcat; privind cu ostentație spre baraj, scârbit de insecta terciuită pe care colegul se străduia s-o adune pe o fâșie de ziar... Nu va rămâne nimic din tot ce vezi, omenirea viitoare are dreptul la propria ei imaginație și orgoliul de a face ceva pentru totdeauna mi se pare...

— Și eu am aceeași părere, dar aici nu e vorba de orgoliul altora, de ce ar face alții peste o sută de ani, acum e vorba de propria noastră existență, pentru că în existența barajului intrăm, și noi. Și apa, apa asta sărată... de unde? Eu am gustat-o, am acest prost obicei să beau din orice apă întâlnesc în cale... Te sfătuiesc, cu toată greața ta, spun greață deoarece te cunosc și-ți citesc pe chipul spăimos scârba pentru propunerea mea... Deci înghite măcar câteva picături și dă-mi explicația cum din apa asta, cândva dulce, s-a ajuns la alta cu concentrație de... Vei zice că apa s-a infiltrat într-un strat de sare, am cercetat rezultatele forajelor geologice înainte de construcție, de altfel Gavra îți poate confirma spusele mele cu toate astea...

— Ți-am spus că nu mă interesează aglomerările de forță hidraulică decât în măsura în care ele pot fi de folos oamenilor... pentru asta și sunt aici... Pentru asta n-am dat un aviz net favorabil presupunerilor tale... Pentru asta nu m-am mutat cu slujba în altă parte și prefer în continuare să inhalez aerul ăsta sălciu.

Ionas râse. Râdea în felul său, fără să se audă nici cel mai mic zgomot, numai dinții și buzele râdeau și câteva cute din jurul gurii, dispuse asimetric pe fața altfel imobilă, cu ochii străini de bucuria pe care o afișau maxilarele. Nu, râsul nu era râs, era o fotografie a unui râs de demult, nefăcând altceva decât să reediteze clișeul scos dintr-un vechi sertar sufletesc

— Putreziciunea nu-i în aer, Ilie, trăim într-un microclimat cu cel mai pur ozon. Întâlnirea dintre această întindere de apă, munții și dealurile din preajmă, dintre

aceste straturi geologice maltratate de mașini și radiațiile emanate de ele...

— Doamne, nu pricep de ce în acea zi strigai, dacă ai ști cum strigai, Ionas! Mama ta se grăbea spre creșă; cred că în clipa aceea sincer te ura și o urai. Lumea se oprise în jur ochii o admonestau pe femeia care te târa, pur și simplu. În concepția lor nu era o mamă ca toate mamele, era...

De undeva, dintr-o aripă a clădirii se auzi un țipăt, apoi la scurt timp se văzu ieșind un om cu mâna ținută caraghios în sus. Arătătorul era descărnat până la a doua falangă; parcă cineva, cu o mișcare dibace, desfăcuse pielea, ligamentele și porțiunile de mușchi...

— Asta e Mitrofănică, el îi aduce brânza lui Bulat și Stavropol. Ce dumnezeu s-o fi întâmplat?...

Mitrofănică se opri la marginea lacului și își vârî mâna, cu degetul rănit într-un pârâiaș ce scotea un abur leșios, apoi cu ajutorul celeilalte mâini, și al dinților, își legă cu o batistă degetul desfigurat. Amănuntul îl remarcase Ionas, el se uita cu binoclul militar la ce făcea ciobanul cu restul de deget...

— Ce dracu s-o fi întâmplat, se întrebă Ionas...

Ilie Cotoban ridică din umeri...

— Ura lui Stavropol împotriva Sturionului, sau ce a fi acolo pe fundul lacului.... sau Bulat cu ciudățeniile lui...

Ionas aruncă ochianul pe pat...

— Doar nu vrei să-mi sugerezi că Bulat l-a mușcat de deget.

Ionas râse din nou fără glas, dar râsul era ceva mai omenesc, buzele nu dezveliseră decât o mică parte din dinții frumoși, puternici...

— Mai degrabă Stavropol, l-ai văzut, nu era cu dulăul, s-a îndreptat spre baraj singur, cred că Mitrofănică a vrut să intre în camera inginerului și Mutul i-a făcut figura... Și pe mine a vrut odată să mă înhațe. Nu știam că nu latră, ca alți câini... Am deschis ușa și norocul a fost că Stavropol

era la un pas... Se spune că bătrânul își poartă cu el toți banii câștigați în peste patruzeci de ani de muncă.

— Un însingurat, n-are pe nimeni, doar barajul, parcă i-ar fi amantă... L-am surprins într-o seară cum mângâia piatra și pe urmă, când dulăul, paznicul lui de nădejde, i-a dat siguranța că nu poate fi văzut, a sărutat betonul de câteva ori... M-am uitat cu binoclul, de aici.

— Da, s-ar putea să ai dreptate. Dulăul lui Stavropol poate fi pricina, te pomenești că Mitrofănică... dar Ilie nu-și continuă presupunerile... Ionas, tu chiar nu-ți aduci aminte de ziua de care ți-am vorbit?... Nu te cred... Am senzația că vrei să ascunzi de noi, sau poate chiar de tine, ceva important...

— De când ne-am cunoscut, Ilie, m-ai pisat la cap cu...

5

Ionas se uită la cadranul ceasului. Minutarul se oprise. Era un ceas automat, cu contragreutate. Trebuia să-l miști ca mecanismul să funcționeze. Uitase ceasul pe marginea mesei. Coala albă de hârtie se afla în față. Creionul alături. După plecarea lui Ilie Cotoban simțise nevoia să scrie. Un început de amintire i-ar fi fost suficient ca restul să se înșiruie de la sine. Niciodată nu simțise ca acum nevoia de trecut, de viața lui de odinioară, în mod obișnuit străină; n-avusese nevoie de ea și când n-ai nevoie de o parte din tine... Insistența lui Ilie cu acea zi de pomină când voise să fugă de maică-sa i se păruse la început o glumă, apoi o invenție a colegului de trudă, ca până la urmă, prin repetare, să capete alt înțeles. Și dacă era

adevărat tot ce-i spusese Ilie? Ce motiv avea Cotoban să-l mintă? Frământarea venise după aceea: capul, limpede până atunci, începu să-l doară; mai întâi avu impresia că tâmplele i se umflă, apoi calota craniană căpătă proporții. Pe urmă i se împăienjeniră ochii și lacrimile se prelinseră pe obraji. Le simțea calde, binefăcătoare, nu-și aducea aminte să mai fi plâns vreodată. Erau lacrimile lui, nu se îndoia nici o clipă. Palma stângă dusă sub una din pleoape îi confirmă acest adevăr simplu... Da, și atunci plânsese, în ziua aceea de demult, poate nici n-a fost el în povestea ce i se contura cu repeziciune din durerea neomenească a creierului. Durerea o mai simțise și în alte dăți. Remediul era unul singur. Un masaj ușor al frunții cu spirt curat și o fugă grabnică din sine. Numai că acum, cu tot efortul, nu se putea relaxa cum îl sfătuise medicul; dimpotrivă, mai presus de durere simțea nevoia să afle ceva de lacrimile altui timp, izvorâte acum. Se șterse la ochi. Dorea să se convingă încă o dată de minunea existenței lor. Erau lacrimi, așa cum văzuse odată sub pleoapele lui Bulat, numai Bulat avea obiceiul ce din... Umezeala din palmă era mai convingătoare decât ceea ce văzuse la Bulat, era propria lui durere sau emoție. Nici nu știa cum s-o numească. Însemna că dincolo de viața lui de acum mai avusese una, tot atât de a lui. Altfel la ce bun încercarea de a așeza cuminte, școlărește, pe hârtie, primele amintiri despre cele povestite de Cotoban... Da, da, plânsese și atunci. Era într-o după masă, se juca undeva într-o curte... Nu, în era curte era o cămăruță prin care treceau o mulțime de țevi de diferite mărimi, o gleznă îi era legată de piciorul patului ca să nu poată ajunge nici la sobă, nici la chiuveta de metal aflată lângă horn...

Ionas se opri din scris. Nu atât durerea îngrozitoare a capului îl determina să-și lase creionul deoparte și nici teama că distrugea în el un legământ de a-și lăsa trecutul în voia soartei. Își ridică pantalonul de la piciorul drept și

își privi glezna. O porțiune de piele părea arsă. Se cercetă mai atent. Firișoarele de păr crescuseră peste fosta rană. Poate nici nu era vorba de o rană. Glezna în acel loc fusese strangulată, ca un trunchi de copac legat multă vreme, coaja din această cauză crescând pe de lături. La Ionas adâncitura era aproape ștearsă.

Durerea tâmplelor deveni de nesuportat. Ar fi vrut să lege amănuntul de celălalt, de demult... „Coborâse din așternut unde fusese lăsat dimineața și se dusese la gura sobei". Așa îl găsise maică-sa, pregătit să-și vâre mâna în culoarea albastră a flăcării gazelor. Ca pedeapsă, fusese legat cu o sfoară de piciorul patului.

Nu putea fi nimic adevărat, își zise Ionas, simțind că durerea începe să-l lase la ceafă. Amintirea altcuiva rămăsese în el și o asimilase ca pe o proprie amintire. Locul de la picior, legătura care subțiase pielea se datora altui eveniment, cu siguranță că altuia.

Durerea copleșitoare de la început se stingea treptat. În locul ei apăruse însă părerea de rău, mai dureroasă decât durerea propriu-zisă. În această stare se afla când își făcură apariția în încăpere Vugnar și Calafat. Numai într-un târziu, când își ridică privirile de pe coala pe un sfert acoperită de scrisul sau ordonat înțelese că nu mai era singur...

— Costin, Costin Vugnar, spuse bărbatul elegant din fața lui și, ca să nu piardă momentul se uită spre însoțitorul de lângă el cu mult mai tânăr. Colegul e ajutorul meu, Calafat, nu-i așa că vă surprinde numele lui? Pe mine m-a surprins, zise Vugnar și căută cu privirile un scaun, dar cum nu-l descoperi, își scoase pălăria și, fără să-și ceară voie, și-o aruncă pe pat apoi, cu un suspin, se așeză pe marginea tare a dormezei... El nu se odihnește din principiu când e cu mine, are impresia că așa mă respectă mai mult. Dar asta o crede numai el.

— Eu...

— Lasă, Calafat te știu, mai bine zis vă știu, generația voastră are duplicitatea în sânge, pe vremea mea... Vă spuneam de numele lui, aș fi vrut să vă povestesc, dar cred că vom avea timp suficient să vă pună singur în temă cu... Orice s-ar zice, e un nume neobișnuit... Nu-i așa Calafat?

— Eu... se mulțumi să bâiguie Calafat, rostind doar pentru sine ceea ce voise să spună cu voce tare. „Așa face de fiecare dată când este nervos, vrea să scape de nervi printr-o glumă și atunci mă alege pe mine drept țintă...”

Nu pronunțase nici un cuvânt din cele gândite și Vugnar îi aprecie gestul. Se uită duios în ochii mai tânărului prieten.

— Domnule Ionas, ești în temă, știi pentru ce-am venit și mai ales, cu ce vrem să ne ocupăm... Suntem energeticieni deși vreau să-i acord termenului o înțelegere superioară. Colegul meu, Calafat, i-ar fi zis „înțelegere juridică”... Generația de azi, domnule Ionas, este cu mult mai bine pregătită decât a fost a mea, cu toate astea se dă mai ușor bătută în fața greutăților... Vezi acest baraj? A fost construit de noi, cei de vârsta mea, unii dintre ei, poate chiar mai vârstnici, exemplul poate fi Stavropol pe care am avut onoarea să-l revăd aici. Îl știu de mai bine de treizeci de ani...

Vugnar își desfăcu nodul de la cravată și Calafat, știind lecția, se duse la Costin și i-o scoase grăbit, apoi o vârî în servieta de unde se răspândi cu iuțeală un miros de salam și ceapă dospită. Eliberat de cravată, Costin își cercetă buzunarele și zâmbi fericit când înțelese că batista se afla în interiorul hainei. Se șterse la ochiul stâng, la colțul ochiului; știa că acolo se adună zemuiala albă, rod al unei nefericite conjunctivite... Calafat se șterse și el cu buricul unui deget simțea nevoia să procedeze la fel. Vugnar, fără să fie poftit își scoase și haina. Ionas îi văzu bretelele late săltate peste pieptul osos.

— Ne împlinim cu timpul, domnule Ionas. Hai să ne

spunem așa, ideea apelativului oficial, de tovarăș, în meseria mea mă face să-mi uit intențiile ori fără intenții de procedură procedura ca atare nu mai impune... Nu-i așa, Calafat.

Calafat înclină din cap, fără să-l slăbească din priviri pe Ionas, vădit amuzat. Prezența celor doi distrăgându-l de la o preocupare ce-i crea o suferință fizică, îi readusese liniște de la început.

Dacă n-ar fi fost trecutul pe care dorea să și-l reînvie ar fi socotit scrisul inutil. Simțea cuvântul dar, cu toate astea fraza gata constituită nu voia să se înfiripe domesticită pe albul din fața lui. Hârtia își avea religia ei, tocul sau creionul, de asemenea. El parcă făcea parte dintr-o altă sectă refuzată de misticismul primelor. Era încredințat că are să domine însă până la urmă coala de hârtie cu acea parte de suflet activ de care se știa capabil și se bucura de clipa când avea să se confunde cu adevărul trecutului său. Creionul și mâna nu erau altceva decât o continuare a creierului, o ușurare a lui de puținul ce-l știa despre sine.

— Deci, domnule Ionas, acum că suntem la primul contact uman, se simți Vugnar obligat să adauge nu fac altceva decât să te observ și să mă declar în intimitatea mea funcționărească mulțumit. Mă simt în același timp dator să te previn să nu iei prezența noastră ca un amestec în profesie și în preocupările dumitale de fiecare zi... Am venit dintr-o teamă superstițioasă pentru pata albastră, și Costin râse cu toată fața, mai puțin cu ochiul stâng din nou șters cu grijă de batista curată și egal împăturită. Ce ne pune mai mult pe gânduri este exodul da, hai să-i zic așa, deși... Adică de ce n-aș zice fugă, poate că nu strică să dăm cuvintelor sensul lor exact atunci când le întrebuințăm... Fug oamenii din satele învecinate... Au auzit ceva?... Sigur, nu e vorba de mișcări organizate, sunt plecări ale dezvoltării, așa le-aș numi; orașul înghite omenire, domle, și cei de jos confundă marea migrație, în care individul e

totul, cu mutațiile care... Pentru că, domnule Ionas, te întreb, dacă nu este așa cum spun, de ce acest adevăr nu este valabil și pentru localitățile din amonte?

Și Vugnar se ridică de pe pat și își aranjă pantalonii la genunchi, de teamă să nu le strice dungă.

— Asta-i o întrebare doar... Totul se va rezolva, te asigur, domnule Ionas, toți se vor calma până la urmă nu avem noi prostul obicei să facem probleme dintr-o nimica toată... Ca să te conving că e așa am să-ți arăt într-o zi pensulele mele și culorile... Le-am adus, semn al deconectării... Profit de acest peisaj ca să-mi aduc aminte și de suflet...

— Șefule, mi-aș permite să-ți spun că n-am venit să ne deconectăm, se amestecă Calafat cu sinceră părere de rău că trebuia să contrazică. Aș vrea să atrag respectuos atenția că...

— Vezi, domnule Ionas, noua generație se crede mai intransigentă decât cea veche, adică a mea, care a dus tot greul și a făcut toate sacrificiile... Dumnealui, ajutorul meu, acest Calafat, vrea să ne demonstreze amândurora, dar cu precădere mie, să las la o parte larghețea de odinioară din cauza căreia am avut atâția dușmani. Chiar cu riscul de a fi pus la punct de ajutorul meu de neînlocuit, vreau să precizez... Vugnar desenă cuvântul în aer ca pe o ieroglifă - că dușmani există și acum. Desigur, disimulați, cu conștiința nesupunerii în ei, ceea ce în ochii mei... Deci, domnule Ionas, dumneata ai ajuns la concluzia că în peretele central, la adâncimea... a apărut o pată albastră, indiciu fără doar și poate, al deteriorării barajului. Te întreb de ce deteriorarea a apărut doar acolo și dacă nu există pericolul ca asemenea pete să apară și în... Răul trebuie curmat din timp, sau curmate zvonurile neacoperite de dovezi... În capul meu construit, trebuie să recunosc, puțin altfel, netemeinicia dovezilor este mai importantă decât... decât ce, Calafat?

— Decât proba lor...

— Exact, deși, la prima vedere, s-ar părea că avem de-a face cu un paradox... Sunt și paradoxuri logice, domnule Ionas... Nu, nu te speria de mine, nu mă interesează pregătirea dumitale, nici nu vreau să intru în posesia unor elemente străine punctului nevralgic aflat în discuție...

— Înțeleg că sunt supus unui interogatoriu prietenesc? se încumetă să întrebe Ionas și se ridică de pe scaun.

— Discuție prietenească, domnule Ionas, nu interogatoriu, doamne ferește, v-am spus, suntem energeticieni cu o solidă pregătire în materie, chiar dacă noile teorii științifice despre rezistență și altele personal îmi scapă... Pentru asta am acest cap tânăr, ca să-mi completeze propriile mele lipsuri... ți-am spus, fac parte din altă generație.

Calafat scoase din servietă o hartă a barajului, o întinse pe masă, peste coala de hârtie abia scrisă pe un sfert; Ionas înțelese că sub hartă se află și celelalte planșe care desfăceau întregul în bucățile componente.

— Vreți să vă arăt pe hârtie spațiul ce m-a pus pe gânduri și vă îngrijorează pe dumneavoastră, se oferi Ionas și se aplecă asupra hârtiei de calc unde erau configurate, în culori diferite, schema de amenajare a barajului în fazele de execuție cele mai importante.

Ionas începu să cerceteze harta cu atenție; i se părea străină, cu toate liniile desenate cu o grijă uimitoare, cu cotele înscrise caligrafic... Privea la cei doi oameni curbați ca și el deasupra hârtiei de calc. Ceva îl făcu să-și ridice capul: prin hârtiile transparente se vedea albastrul scrisului său; albastrul cernelii se dovedea mai puternic decât multele și întortocheatele linii cu explicațiile lor.

Albastrul de dedesubt se decupa cu ostentație chiar în locul unde celălalt albastru ieșise în corpul barajului. O simplă întâmplare, își spuse.

— Ce vedeți aici, domnule Vugnar? întrebă Ionas arătând cu degetul spre locul bine subliniat pe hartă.

— Avanporturile aval, răspunse sigur Vugnar, între cotele 58.000-72,00 metri, construit pe un coronament...

— Numai atâta vedeți, domnule Vugnar?

— Numai atât, se simți dator să-l continue, în același sens, Calafat pe superiorul său...

Ionas bătu în retragere. Fixă locul cu degetul, apoi se îndreptă spre fereastră. Brusc se întoarse și scoase de sub hârtiile de calc propriul său manuscris dar și fără el locul arătat înainte cu degetul se delimita clar.

— Te văd tulburat, domnule Ionas, spuse Vugnar și își prinse cu degetele mari, de la ambele mâini, bretelele late, apoi le dădu drumul într-o plesnitură jucăușă și uniformă.

— Cel mai bine putem localiza defecțiunea ce vă interesează la sursă, spuse Ionas. Putem coborî când doriți în galeria principală de control...

Vugnar făcu un semn discret cu ochiul și Calafat strânse hârtiile de pe masă și le vârî cu grijă în geanta scorțoasă. Pe fața lui Costin Vugnar apăruse o plictiseală vădită. Fără jenă se șterse cu batista imaculată, păstrată doar pentru ochi, la ceafa năpădită de sudoare. Figura căpătase ceva trist, iar statura se deteriorase parcă și ea, în loc să i se pară normală, ca la început; Ionas îl văzu dintr-o dată pe Vugnar caraghios în pantalonii ridicați de bretele mai sus de buric.

— E limpede, nu-mi priește aerul, zise el și se rezemă de canatul ferestrei, lângă Ionas. Mi-am dat seama în timp ce urcam... Am călătorit cu o mașină de ocazie, mijloacele de transport din cadrul serviciului au devenit o raritate... Descurcă-te, cam asta se spune, asta spun și eu subalternilor, cu toate că știu, cum știu și ei, că a te descurca înseamnă... Ei bine, trecând printr-un sat cu casele pe jumătate părăsite, ceva m-a gâdilat la nări și nu mi-a trebuit mult timp să-mi dau seama că de vină era aerul rarefiat, și nu atât aerul, cât compoziția lui... Asta până am trecut de baraj... De acolo am venit pe jos, adică

ne-am descurcat, spuse Costin voind să mai încălzească cu o glumă propriile lui constatări și sunt dator să mărturisesc că aerul de aici mi-a întărit credința că puteam, dacă aș fi voit, să-l prind cu mâna... Densitatea aerului de jos, de dincolo de baraj, din aval, și a celui unde ne aflăm, în amonte, validează ideea că cel de-al doilea... Poate tocmai această cantitate uriașă de ozon să nu-mi priască, spuse el și se depărtă de fereastră... Am înțeles că n-aveți lumină și nici nu doriți. Mi se pare curios că tocmai aici să fiți lipsiți de cel mai la îndemână mijloc... Cu ce dumnezeu o să-mi prăjesc pâinea? și Vugnar își împinse cu vârful limbii protezele cu dinții mărunți, dându-i lui Ionas de înțeles că nu putea mânca decât miezul prăjit al pâinii... Ditamai baraj și lac, și nu tu două fire la care să-ți citești noaptea însemnările de peste zi... Cred că vă culcați odată cu găinile, spuse și își mai plezni o dată pieptul cu latul celor două bretele.

— Nu, domnule Vugnar, ne culcăm chiar foarte târziu... Avem lumânări de cea mai bună calitate, eu mi le fabric singur, alții le achiziționează de la un cioban care ne vizitează des... Le cumpără de la el aproape pe gratis... I se dă în schimb tutun; un fel de schimb elegant, la care se mai adaugă, pentru a nu-l jigni, conserve iar el, ca să nu rămână mai prejos, îi răsplătește cu urdă și brânză ca untul... n-avem timp să ne plictisim, domnule Vugnar... Unii calculează posibilitatea măririi petei albastre în barajul deversor, alții fac experiențe privind fauna și flora lacului. Avem și un doctor pensionar, iubitor la anii senectuții de plante medicinale și pescuit... Ne e de mare folos... A lucrat pe șantier... El l-a castrat pe Mut, dulăul lui Stavropol, să nu mai fugă în perioadele de rut spre satele din vale... Un Alsacian mut, domnule Vugnar, un lup curios, amestec de lup adevărat cu o cățea autohtonă, cel puțin așa îi explică originea doctorul Cameniță.

— Totuși mi se pare ieșit din comun că acceptați să trăiți

în condiții atât de modeste, spuse Vugnar și își împinse cu limba proteza și mai în față, buza de deasupra dispărând aproape cu desăvârșire deasupra dinților deveniți, în plasticul rozaliu, ascuțiți. Calafat, ce-ai zice de o cafea? se interesă Vugnar și Calafat deschise un alt compartiment al servietei. Scoase o spirtieră, două cutii de tablă și un set de pahare de inox. În câteva minute cafeaua aburea în cestile de diferite mărimi, cea mai mare, în care intrau celelalte fiind, după cum observă Ionas, folosită de Vugnar. Pe o margine a ei se vedea gravată prima inițială a numelui.

— Și pe ce gătiți, eu dimineața nu-mi revin fără două ouă jumări, am obiceiul meselor la ore fixe, și Vugnar își pipăi stomacul, ca și cum printr-un impuls ascuns acesta i-ar fi dat de știre că se apropia mult așteptata oră de seară...

— Avem o bucătărie comună la demisol... Vechea bucătărie a clădirii. A rămas intactă... Nu ducem lipsă de lemne... Produse căpătăm, atunci când nu ne putem deplasa luăm cu împrumut de la corpul de pază al barajului... Duc o viață singuratică și ei... Beneficiază de lumină electrică, e unicul avantaj față de noi, în rest...

Vugnar tresări... Își scoase din buzunar un aparat nu mai mare decât un ceas și se uită la el...

— Ce se întâmplă... parcă ar fi o mică trepidație, zise și Calafat, întrebător, cercetă o limbă de culoare roșie, subțire ca un fir de păr, care alerga peste primele litere ale unui cadran cu cifre negre...

— Nu vă speriați, nu e un cutremur și nici barajul nu se află în pericol... Unii spun că ar fi vorba de un pește de dimensiuni anormale care la anumite ore, cu o regularitate de ceasornic, lovește în... De ce ține să se lovească, nu știe nimeni... Loviturile se simt foarte bine la patruzeci de metri adâncime, când debitul instalat nu depășește 8700 metri cubi pe secundă...

— Un pește să lovească construcția, asta-i bună, se miră

Vugnar, dar Calafat se încruntă la afirmația făcută de Ionas și se mulțumi să noteze informația pe hârtie.

— Mă mir că nu ați fost pus la curent, zise Ionas.

— Un pește încăpățânat, în orice caz, prea încăpățânat, constată Calafat. S-ar putea să fie altceva, nu un simplu pește... N-ar strica să ne aplecăm puțin asupra problemei, continuă el și îl privi pe Vugnar cu înțeles.

— Fiind vorba de un pește, nimeni nu-i acordă prea mare importanță. Pe urmă n-avem scafandri de adâncime și nici vreun interes să descifrăm taina, de vreme ce numai aparate senzorizate, cum sunt cele ale domnului Vugnar și al inginerului Stavropol, se dovedesc capabile să înregistreze fenomenul.

— O să vedem, o să vedem, notează Calafat, notează la capitolul „o să vedem", sunt de aceeași părere, nimic nu trebuie trecut cu...

Ionas sorbi cafeaua. Era tare, avea un gust bun. Mai mult spumă densă de cafea, o pastă neagră, amăruie, cu un parfum pătrunzător...

— Îți place, nu-i așa? Formula mea... Desele deplasări: nu-ți permit să porți în bagajul personal vase prea mari... Am redus volumul vaselor și am mărit concentrația cafelei... În plus, pun pe lângă zahăr și puțină sare... Sunt convins că acest mic amănunt nici nu l-ai băgat în seamă... Calafat face totul cu o iuțeală remarcabilă... Poate nu mă crezi, dar simt nevoia să fiu lăudat când e vorba de cafea... De ce or fi ținând oamenii atât de mult să se facă remarcați în domenii atât de diferite de meseria... Nu m-ar supăra o părere proastă despre capacitatea mea de inginer, dar cafeaua... Cu retribuția cum stați?

— Domnule Vugnar... Numai un singur coleg n-are salar... Bulat, care este pensionat, a lucrat câțiva ani în Centrală, apoi s-a îmbolnăvit... S-a întâmplat mai demult, tatăl lui dorea să fie înmormântat în satul natal. Dar nevasta, mama lui Bulat, s-a împotrivit, a zis că n-are bani

de aruncat pe fereastră cu transportul și, ca să-l denigreze pe răposat, a povestit întâmplări ale celui dus în lumea neființei. După ce-a bătut-o, Bulat a fugit din oraș, a umblat prin munți, s-a dus chiar la un sanatoriu de tuberculoși să se intereseze de nu știu ce și de atunci... L-am cunoscut, fără să fim prieteni. A avut și continuă să aibă o fire închisă. Vrea să devină crescător de pești, domnule Vugnar, e singura lui preocupare, în rest se comportă normal, chiar mai normal decât cei considerați sănătoși... De altfel am convingerea că fiecare om pasionat are o stare particulară. Nu-i de mirare că cei aflați aici au ajuns obsedați de sănătatea barajului. Sigur că locul și singurătatea îi fac pe oameni să pară, la prima vedere, ciudați... Deci la capitolul retribuții n-avem probleme... Mă bucur că ați venit. Am și eu pasiunile mele, zise Ionas, încercând să zâmbească și vreau de la început să faceți cunoștință cu ele... la baraj se simte o tensiune dezordonată, moleculele materialului turnat au tendințe de dilatare. Asta nu se poate observa decât punând urechea pe beton. Aud, domnule Vugnar, materia încordându-se... De câtva timp tensiunea a început să crească, fără ca nivelul apei să se schimbe, fără ca acțiuni exterioare să denunțe modificări intime în viața betonului... Are și betonul răsuflarea lui, domnule Vugnar, o știți ca și mine... Este viu, lucrează tot timpul, are propriile sale contradicții. Chiar după turnare, molecule de o anumită categorie, necunoscute ca formulă chimică se grupează și se opun altei categorii de molecule. Rezultatul tensiunii poate fi și încrâncenarea taberelor adverse, obligate prin voia noastră, a oamenilor, la o conviețuire forțată, nedorită...

— Exagerăm; domnule Ionas, exagerăm teribil, spuse Vugnar și albit la față îl privi pe Calafat, care se încrunta... Într-adevăr, singurătatea îi face pe oameni să capete ciudățenii... Altfel s-ar comporta cei de aici, poate, în cazul unei conviețuiri colective... Cred că ar trebui să ajungem la

concluzii precise, pozitive, privind structura întregului baraj, să vedem și cu ochii minții, nu numai cu cei ai auzului, micile pete, după mine fără nici o importanță asupra întregului... Dumneata știi câte milioane de metri cubi de fier și beton se află încorporat aici?

Și Vugnar arătă spre zidul cenușiu, curbat profilat pe cerul încă roșu al unui amurg ce avea să se continue în aceeași stare încă multe ceasuri înainte.

— Mă iertați, mă iertați, strigă deodată Vugnar, ținându-se de pântec... Cred că apa din care ai făcut cafeaua prietene Calafat, are o compoziție...

— Unde se află instalațiile sanitare? întrebă și Calafat, luându-și geanta jerpelită și paharele de inox, așa cum erau, nespălate, deschise ușa și își conduse șeful în spatele clădirii.

6

Dulăul lui Stavropol călca în urma stăpânului la o jumătate de pas. Din când în când îi atingea cu botul genunchiul stâng. La colțul buzelor negre, cu franjuri, lăbărțate spre capăt, lăsând să se vadă din loc în loc pielea fină alb-rozalie a mucoasei, se scurgea un lichid subțire pe care Mutul încerca să-l prindă cu limba lui, mai groasă și mai scurtă decât a altor câini. Căscă plictisit. La zgomotul cunoscut, Stavropol se uită spre el; era semnul pentru stăpân că putea merge liniștit mai departe. Stavropol mângâie câinele între urechi. Mutul clătină din cap mulțumit și își fixă stăpânul cu ochii verzi suspicioși. De când doctorul Saie Cameniță îl castrase Mutul se

îngrășase; pieptul i se făcuse dublu, spatele se lățise, în schimb ferocitatea, în loc să-i scadă, se accentuase, ca și cum dulăul ar fi fost conștient că luându-i-se o parte importantă din organism, era dator s-o suplinească altfel. Acest *altfel* era dragostea crescândă față de Stavropol. Nu mânca din mâna nimănui, putea sta zile întregi cu carnea fezandată lângă bot, nu s-atingea de ea. Stavropol avea obiceiul să-i ungă felii de pâine cu unt, iar când Mutul simțea nevoia de carne și-o procura singur, fără încuviințarea cuiva. Avea un loc lângă un intrând în apa caldă, în marele lac, un fel de japșă năpădită de limbariță și cucută de apă. Stătea acolo ceasuri întregi nemișcat. Știa când mergeau paznicii la vânat. Atunci după primele împușcături, dintr-o latură a imensei adunături lichide, alergau spre golfuleț în șiruri nesfârșite lișițe cu labele albe. Calcarul și sărurile minerale le schimbaseră culoarea picioarelor. Mutul, ca un trunchi cenușiu lovea puternic cu laba. Nevoia de carne pentru câteva zile îi era asigurată. Când se nimerea să omoare mai mult vânat îngropa ce-i prisosea într-un loc cu stânjenei de baltă. După alte câteva zile se înfrupta din pasărea urât mirositoare. Stavropol se făcea că nu știe de micile lui incursiuni; Mutul nu se lega de ființe omenești decât atunci când cineva se încumeta să intre în camera stăpânului sau când instinctul îi spunea că acesta se află în pericol. Acum pe Stavropol, nu-l păștea nici un necaz; făcea o plimbare de rutină spre baraj și de acolo, pe scările în spirală, urma să coboare într-o galerie unde ore în șir avea să urmărească respirația barajului. El și cu Ionas erau singurii care puteau intra în interiorul colosului cenușiu fără autorizație; paznicii nu le cereau permisul de intrare, așa cum procedau cu ceilalți, deși îi cunoșteau la fel de bine. Stavropol și Mutul se bucurau de o stimă neîngrădită de nimic și nimeni.

Stavropol se opri. Mutul îi prinsese ușor cu dinții pantalonii, semn că stăpânul ar fi făcut bine să fie atent.

Stavropol rămase cu piciorul drept înaintea celuilalt, neștiind ce se întâmplase. Se uită spre stânga și-l văzu, printre niște tufe dese de ciuma bălții și papură, cu nelipsita-i țundră de oaie pe Spîrcu Toma. Toma era galben la față și încruntarea de pe chip neobișnuită, încât o clipă Stavropol se gândi că în familia ciobanului s-a întâmplat o nenorocire.

— Mutule, culcat ordonă Stavropol, calm.

Câinele, cu părul de pe spate ridicat, se supuse comenzii. Se așeză pe burtă, cu picioarele din față încordate, cu ghearele scoase din învelitorile ca niște teci, gata la nevoie, dintr-un salt, să fie lângă inginer…

— Ce s-a întâmplat, domnule Toma, nu te-am văzut niciodată atât de cătrănit, se interesă Stavropol, utilizând unul din cuvintele des folosite de cioban.

— Necazuri, domnule inginer, necazuri de tot felul...

— Cine n-are necazuri, domnule Toma, se liniști Stavropol și, odată cu el, Mutul...

Ghearele i se retraseră încet în pungile de piele și uitătura, până atunci amenințătoare, își pierdu din răutate. Maxilarele, la locul unde se uneau, începură să se umfle, semn că animalului îi era cald...

— Necazul de-acuma e mai deosebit, domnule inginer, sună a bătaie de joc. E vorba de Mitrofănică... L-am luat de jos cum am luat oile, pe răspunderea mea, acum are cu un deget mai puțin. Cum să-l duc acasă să-l arăt părinților T... A fost ieri și v-a adus brânza, i-ați dat banii, pe urmă s-a întâmplat, nu știe să spună, ori îi e frică să zică ce-a făcut!

— Nu știu nimic, domnule Toma.

— Adică dumneata, la care a fost, și de la care a ieșit, nu știi ce s-a întâmplat? întrebă Spîrcu și privirile i se aprinseră.

Mutul își ridică din nou din iarbă coama cu perii ascuțiți și negri, ca tăciunele...

— Domnule Toma, eu pe cuvânt...

Spîrcu lovi aerul cu mâna. Plecă, fără să-i pese de câine; o mână și-o ținea sub șerpar și sub șerpar Stavropol știa că ciobanul are un toporaș cu ascuțișul ca briciul și cu cotorul umplut cu plumb; la izbitură, arma era de zece ori mai grea. Nici ciobanul, nici câinele nu se temeau unul de altul. Ca dovadă, cuvintele blajine ale lui Stavropol îl liniștiră și-i schimbară Mutului intenția, care fusese să sară și să muște.

— Dacă el e de vină, vi-l omor cu mâna mea, domnule inginer, și brânză să nu mai așteptați de la mine, nici cu aur de-o să plătiți nu vă dau... Mâncați beton, beton armat, cu apă sălcie, strigă Spîrcu Toma, călcând apăsat prin iarba groasă și afânată.

— Domnule Toma, domnule Toma, încercă Stavropol să-l rețină.

Dar ciobanul nici măcar nu privi în urmă...

Mutul reveni lângă stăpân și-i linse degetul mic de la mâna stângă, degetul pe care inginerul avea un inel de familie. Cu timpul falangele i se umflaseră și fusese obligat să mute inelul de pe inelar pe degetul mic, singurul care nu-l durea. Îi părea rău lui Stavropol că de acum încolo avea să rămână fără porția zilnică de brânză; ceaiul băut dimineața fără câteva pătrățele albe de caș i se părea o pedeapsă nemeritată... Ce se întâmplase cu Mitrofănică? Nu înțelesese de la Toma mare lucru. Tânărul venise, îi adusese pachetul, el îi dăduse banii, apoi oierul plecase, iar el, Stavropol, ce făcuse mai apoi?... Nu-și aducea aminte... Scleroza îi dădea deseori de furcă; odată Cotoban îl surprinsese pe bătrân cu mâna oprită în fața feței; uitase ce voise să facă cu ea.

Se îndreptă spre baraj... Avea să se ducă singur până la stână; stâna nu era departe.

Stavropol se uită spre pajiștea ce se zărea între cornișele celor doi munți... Prin verdele crud, ca un covor, se ghiceau puncte albe... Erau oile lui Spîrcu Toma... Nu-și

putea pierde prostește un prieten și un furnizor fără cașul căruia zilele i-ar fi fost searbăde. Se întristă. Îi trecu prin minte să plece din acel loc. În aceeași fracțiune de secundă înțelese că numai aici ar fi putut trăi, lângă barajul de piatră și fier, lângă apa cu aerul dens. Izvoarele calde, descoperite de Gavra, îndreptate cu scurgerea spre lac, schimbaseră clima. Stavropol era neliniștit pentru puțurile lui Gavra cu apă geotermală... Dacă apele calde aveau vreo influență asupra structurii betonului dacă?... Stavropol nu mai voi să continue... Era prea sigur de barajul său... În alte părți, stăvilarul s-ar fi făcut cu o economie de zece ori mai mare, deci în corpul peretelui se aflau în realitate zece alcătuiri similare, toate având că scop rezistența împotriva neprevăzutului...

„Pata lui Ionas”, își zise Stavropol sărind cu gândul de la una la alta. Voi să râdă și ar fi râs dacă Mutul nu l-ar f privit încordat, plin de precauții. Îi reveni în minte planul geologic al amplasamentului: pânza getică cu șisturile cristaline cu granogneisele, amfibolitele etc., apoi autohtonul, neogenul cu faliile principale, alcătuite din roci puțin permeabile. Își strânse buzele mulțumit, zecile de mii de tone de materie dură erau așezate pe miliarde de tone de roci la fel de stabile... N-avea de ce să se teamă...

Ionas, cu pata lui, îi reveni din nou în minte. De data asta râse de-a binelea... Mutul se uita la el fără urmă de înțelegere... Barajul era opera lui de-o viață în care își pusese tot ce mintea avea în ea mai inteligent, lui îi dedicase tot timpul; timpul și viața erau acest zid. Cu trecerea vremii, Stavropol începuse să uite mulțimea de oameni, sutele de ingineri și tehnicieni, utilajele grele; până la urmă se vedea numai pe sine cu zămislirea vie, cu dinozaurul său, cum îi plăcea să spună asemănându-și „ființa” blindată cu uriașul dispărut în era...

Paznicul îl salută. Își întinseră mina. Mutul se retrase spre celălalt parapet; știa obiceiul stăpânului, odată intrat

în această zonă, nu mai simțea nevoia unor comenzi inutile.

Coborî cincisprezece etaje cu liftul. Liftul cel mare, de materiale, culisa blând pe șinele unse, era un lift bătrânesc, solid, făcut și el să urce și să coboare o veșnicie. Pe măsură ce intra adânc în carnea barajului, aerul devenea jilav și rece. Stavropol își strânse țundra luată de la paznic și, ca să fie sigur că Mutului n-o să-i fie frig, îl luă sub pulpana mițoasă. Mutul refuză căldura. Nu-i plăcea mirosul de oaie; de fiecare dată adulmeca îndelung haina îmblănită și, cu toate că se lăsau în adânc; poate pentru a mia oară, câinele nu voia să se obișnuiască cu mirosul cunoscut, dar ostil.

Prin fața pereților din țesătură de sârmă ai liftului, puțul negru, cu dâre umede, urca în sus cu încetinitorul. Stavropol, îl urmărea atent, rotindu-se ca să înregistreze, cu o dragoste paternă, scurgerea lină a galeriei spre înalt. Privi în sus. Undeva departe, se zărea o geană de lumină: Nu, aici era marea lui plăcere, în adânc, dacă ar fi fost să moară, în trupul barajului ar fi vrut să-și petreacă lucid ultimele clipe. Pe urmă n-aveau decât să-l dea uitării în cripta secretă, construită de ei. Învârti de manivela liftului și carcasa își încetini coborârea. Aici, în Subsol, avusese cele mai multe probleme. La această cotă; în noaptea aceea, cineva îi spusese că o bucată de beton închegat se prăbușise din benă; crezuse că înnebunește de spaimă și, mai ales, ciudă. Fusese singura noapte când își permisese să lipsească, prefera să doarmă pe apucate, ziua dar atunci îl chemase Cameniță; la turnările de noapte nu lipsea pentru nimic în lume, noaptea se puteau petrece cele mai multe nereguli... Se calmase când nu descoperise nimic, când meșterii și inginerii de serviciu, la acel ceas târziu, îl liniștiseră; fusese o părere a celui aflat sus, lângă benă. În bezna luminată de reflectoarele puternice n-avea cum să nu fie observat de jos bolovanul închegat, a cărui priză

superficială ar fi dat apoi de furcă... Nu, nici nu-și putea închipui o asemenea neglijență. Pusese perforatoarele în acțiune. Nu găsise decât beton compact, așezat strat peste strat, bine omogenizat... Câteva perforatoare se rupseră, semn că betonul cu priză rapidă devenise mai tare decât metalul...

Mutul își zbârli blana; Stavropol bănui că îi e frig... Liftul porni din nou, încet, mai nesigur... Mâna lui Stavropol tremura pe manivelă... Ar fi fost timpul să se lase însoțit de un paznic, schimbarea bruscă de temperatură și mai ales umiditatea și presiunea scăzută puteau... Ce puteau face toate astea împotriva celui care le determinase? Stavropol rânji de mândrie; era mai puternic și decât aerul rece și decât presiunea și decât...

Opri liftul la indicatorul patruzeci... Deci coborâse douăzeci și două de etaje. Ușa se dădu singură la o parte și în fața lui, sub lumina palidă a becurilor de control, se deschidea galeria fără capăt a barajului, cu cele două șanțuri pe margini, prin care se scurgea, în sens contrar, în nișe speciale, apa infiltrată prin peretele gros. Apa i se păru ceva mai mare ca de obicei... Însemna că barajul respira greoi în acel început de noapte și Mutul, simțind ce se petrece în sufletul stăpânului, se apropie de genunchiul lui, dând și cerșind, în același timp, siguranță...

Stavropol își înmuie un deget în pârâiașul tăcut, apoi îl duse ud la gură... Apa era rece, curată, nu avea nici culoarea celei de deasupra, nici gustul sărat... Ce se auzea? Nici nu mai era nevoie să-și cerceteze seismograful portabil, nici nu deschise cămăruța cu ușă de metal în interiorul căreia se aflau multele aparate de control... Sunetul îl auzise întâi câinele, apoi îl percepu și el, cu timpanele pregătite pentru înfruntare... Nu o dată îi spusese Ionas de acest zgomot repetat la distanță egală... Coborâse de atâtea ori dar până acum nu auzise nimic; nici instalațiile nu înregistraseră vreo modificare în tăcerea de

mormânt a pietrei... De data asta izbiturile se auzeau distinct. Nici într-un caz însă nu erau provocate de un material dur, își zise Stavropol. În zona de impact lovitura era mai puternică, dar aici, în interior, la jumătatea grosimii peretelui, sunetul aducea a ciocănit într-o ușă grea. Numai că el, Stavropol, n-avea cum să vadă cine bate în partea cealaltă a porții ferecate.

Își scoase cronometrul... Loviturile se repetau la cinci secunde... Numai un mecanism putea declanșa cu atâta precizie impulsurile ce se transmiteau în porțiunea de zid la câțiva metri de pata albastră descoperită de Ionas. Își aducea bine aminte; probele de apă extrase din foraje dovedeau mari cantități de sulf. Însemna că piritele aflate din abundență fuseseră alterate în paragneise. Personal ceruse să se intervină la toate forurile, pentru a se lua măsuri împotriva posibilei degradări a betonului și Centrala, atentă la momentele lui de criză, totdeauna justificate, de un motiv real, schimbase cimentul.

Stavropol respiră liniștit... „Doamne zilele acelea parcă fuseseră ieri, mai precis cu câteva secunde în urmă”; inima îi bătea puternic, gata să spargă pieptul coșcovit. Totdeauna fusese slab, dar din clipa când Ionas descoperise mica abatere în ordinea lucrurilor stabilite de el, se pergamentase, pielea i se scămoșa, oasele tindeau să iasă de sub învelișul lor ca și cum în interior agenți patogeni necunoscuți le atacau, supradimensionându-le.

Apropie lanterna de peretele uscat. Mutul se cuibări cu capul între gleznele stăpânului; emoția lui Stavropol, puternică, se transmisese patrupedului și cel care tremura acum era câinele.

Pata se distingea cu ochiul liber; un firicel albastru, crescut în lungime cu câțiva centimetri, semnala că în interior s-ar fi putut afla o plagă cu mult mai mare. Privită calm, noutatea n-ar fi căpătat în ochii lui vreo importanță deosebită. De ce nu-l deranjau dârele negre sau umezeala,

de ce-l neliniștea tocmai acea scurgere colorată; nici nu era scurgere, își zise Stavropol, dorind fără să poată diminua importanța descoperirii lui Ionas.

Dacă ar fi fost tânăr, ar fi trecut pe lângă fisură fără s-o observe; bătrânețea era de vină și nesiguranța ochiului, numai ea exagerase o observație ce se cuvenea ignorată. Își scoase mănușa de piele și pipăi locul bolnav din zid, apoi își cercetă degetele, încă reci de atingerea cu peretele. Culoarea se afla sub stratul de suprafață, degetul nu se pigmentase cu albastru, doar câteva firicele albe, de cretă, se luaseră pe buricul arătătorului. Încercă cu vârful limbii praful alb, și gustul ascuțit și acru, de aguridă, în loc să-l liniștească, îi spori excitația nervoasă.

Mutul părăsi culcușul dintre genunchii stăpânului și, îndemnat de un alt simț, se duse lângă perete. Își așeză urechea aproape de zid, schimbându-i deseori unghiul. Auzea ceva, deoarece încerca să-i transmită lui Stavropol propria lui simțire. Aparatele încetaseră să mai înregistreze sunetul, nici seismograful de buzunar nu indica vreo mișcare în scoarță, cu toate astea Mutul dădea din cap la fiecare cinci secunde, semn pentru stăpân că afară, la peste cincizeci de metri adâncime sub apă, animal, om sau mașină continuau, dintr-o altă poziție, să izbească obstacolul din față.

„Să nu fie vreo undă elastică”, își zise Stavropol, dar în minte îi erau proaspete forajele și măsurătorile undelor longitudinale... Nu, nu, aici era vorba de altceva... Ionas trebuia îndepărtat de acest loc sfânt, nu avea ce căuta, cu suspiciunile și cu puterea lui de sugestionare, între oamenii aflați la un control de rutină. Și până la venirea lui, probabil, pata albastră existase... Nimeni n-o băgase însă în seamă, nimeni nu-i acordase atenție. Se cuvenea ca și de aici înainte să fie ignorată, pentru ca frumusețea întregului să nu se piardă cu nimic. Pata era o simplă idee bolnavă în mintea lui Ionas și, prin contagiune, în mintea

celorlalți.

Mutul ascultă din nou, apoi se apucă să lingă cu limba scurtă și groasă, ca-o limbă de porc, semnul în formă de fulger. Stavropol îndreptă lanterna spre beton; betonul continua să păstreze în țesătura lui dură firișorul albastru, iar limba câinelui refuza și ea să se coloreze. Câinele se propti pe picioarele din spate, privind cu tristețe în ochii stăpânului și dezvăluindu-și în acest fel sub burtă lipsa însemnelor de mascul. Stavropol regretă că nu-l lăsase pe dulău să-și înfigă colții în beregata celui care îi fusese cândva prieten, Saie Cameniță.

Mutul intrase într-o curte din satul apropiat și rupsese gâtul câtorva oi. Așa îl surprinsese țăranul ivit cu lămpașul într-o mână și cu furca în cealaltă... Câinele îl doborî, lovind cu pieptul în partea unde se afla lumina, apoi se făcu nevăzut. Dulăul lui Stavropol era însă știut. Saie Cameniță îi împăcase pe oameni, arătându-le ce mai rămăsese din bărbăția Mutului. Țăranii se liniștiră și se obișnui și Stavropol cu noua stare a animalului, cu toate că de atunci îl ocolea pe Cameniță. De ce ținuse Saie să-i cruțe câinele în acest fel, dezonorându-l pe el, pe stăpân în primul rând, deoarece el era conștiința vie a animalului, el era gândirea acelei voințe atât de fidele? De ce nu-i pretinsese să plătească daune păgubașului, se întreba deseori Stavropol, cu toate că atunci, pe loc, în zgârcenia lui, fusese fericit că Saie nu atinsese punctul nevralgic, banii...

Stavropol avea o avere economisită, bani munciți cu mintea și palmele; pornise de jos ca simplu fierar betonist, făcuse cursurile la seral, dar citise atâtea despre construcții, încât nu o dată ingineri cu experiență apelau la soluțiile sale.

Își luase diploma în trei ani în loc de patru; cunoștințele proaspătului absolvent, după spusele profesorilor, depășeau prin vastitatea și profunzimea lor nivelul oricărui

student și Stavropol nu se miră când Rectoratul îi propusese să dea toate examenele într-o lună, pentru ultimul an de curs... Examenul avusese loc în marea aulă; examen public. Cadre didactice, mai apoi studenții, din invidie sau din pură curiozitate, îl asediară cu întrebările vreme de șase ore și Stavropol, uitându-se într-un punct fix, răspundea calm. Acolo unde cuvintele nu erau în stare să convingă, exemplifica prin cifre: modalitatea îi era mai la îndemână. Nu-i plăcuse niciodată să vorbească, considera vorbirea o continuare nedorită a calculelor. Cifrele n-aveau nevoie de argumentări pentru cei cu o gândire ca a lui. Nu toți o aveau însă modelată la fel. După examen, se dusese în parcul din apropiere. Leșinase de oboseală. Se trezi singur, târziu, probabil nu-l văzuse nimeni chircit pe banca unde înțelesese că emoțiile luaseră sfârșit. Din clipa aceea urî oamenii. Nu cu o ură obișnuită, la îndemâna oricui. Cu ura lui, ura omului ce se știe superior în domeniul său. Examenul făcuse vâlvă. Totul pornise de la numele puțin comun: Stavropol. Dacă l-ar fi chemat altfel, poate că spiritele s-ar fi liniștit. Cu siguranță, ziceau gurile rele, avusese o diplomă de inginer înainte de a se angaja ca fierar betonist. Voia să-și ascundă trecutul; niscai rude peste graniță sau vechi proprietăți naționalizate, fugise de ele și se ascunsese pe șantier. Așteptase momentul potrivit. Momentul venise și el dăduse lovitura. Se impusese. Urmând cursurile normal, chiar dacă ar fi fost șef de promoție, n-ar fi fost singurul... Dar așa era unic și unicitatea transforma invidiile în venin.

Stavropol venise în anii secetei de undeva din Moldova, n-avea acte, nici martori că îl chema așa... Crescuse în curtea unui țăran până la majorat. Pe urmă luase viața în piept. Nu-și uitase binefăcătorul. Îl răsplătise cu vârf și îndesat. Până într-o zi, în ziua aceea socotise că a-i mai trimite țăranului bani ar fi însemnat să se fure pe el. Nu voia și nu era nici demn. Muncise în curtea binefăcătorului

cât cinci slugi. De atunci, toți banii îi pusese deoparte. Avea gândurile sale care, acum, în acest ceas de amurg întârziat, îi luau de pe suflet o parte din griji. Își făcuse testamentul. O parte din avere revenea echipei de întreținere. Menirea ei era să spele, tot la două zile, partea superioară a barajului și, în cupa uriașă de beton, ridicată ca semn al marilor construcții, undeva la drumul de acces, să se pună în fiecare zi flori. O altă parte din bani îi lăsa paznicilor, iar o sumă destul de importantă i-o dăruia lui Ionas, pentru că îndoiala lui îi dăduse viață, i-o lungise în orice caz, îi făcuse mintea să se irige cu sânge din nou. Simțise din plin această binefacere. Tot mai des își aducea aminte de lucruri socotite de mult pierite din memorie; îi revenise memoria, deoarece viața îl rechema la viață. Și mai prevăzuse ceva în testament. Să fie îngropat în corpul barajului. Proiectantul se lăsase copleșit de rugămințile sale. O ușă mascată ascundea un cavou unde putea foarte bine să fie strecurat un sicriu. Pe o latură scria: Stavropol. Nici anul nașterii, nici anul morții. Dorea să se odihnească în baraj. Era cea mai grăitoare veșnicie, își zicea deseori Stavropol. Nu amintise nimic de câine în testament. Știa însă că Mutul avea să moară lângă el, de moarte bună sau împușcat. Pe urmă trupul n-aveau decât să-l arunce unde doreau. Barajul nu putea fi întinat de nimic neomenesc. Ori Mutul, cu toată devoțiunea lui, era un simplu câine. O singură dată își vizitase nișa unde avea să se odihnească. Era sigur că dorința lui are să fie respectată. Pentru asta nici nu încerca să părăsească barajul și nici nu i-ar fi făcut plăcere ca îndoiala lui Ionas să fie înlăturată prea iute. De el, de acest Ionas, se lega prelungirea vieții sale. O clipă, luminat de binefacerile aduse de Ionas existenței sale, se înnegură din nou la gândul că un oarecare îi putea pune sub semnul îndoielii soliditatea construcției. Dacă în clipa aceea Ionas ar fi murit, Stavropol ar fi fost fericit. Știa însă că nu e suficient să-ți dorești un lucru. Ionas nu era o

creație a lui, nu-l putea distruge. Era un om ca și el și asupra lui veghea alt destin, asupra căruia nu avea putere.

Luminile becurilor de control, alungite de-a lungul galeriei, se contopeau. Erau înșiruite la distanțe egale, dar, după câteva sute de metri, nu se mai zărea decât unul singur. Dincolo de el, întunericul se continua până la mare distanță: într-un anumit punct lumina se autodizolva, lăsând dincolo de ea să plutească o pată densă, neagră.

Nișa lui mortuară era furișată în zidul gros la cincizeci de pași de becul puternic, dacă măsurai pașii din acel loc, de unde se afla acum, adică din apropierea scurgerii minuscule. Ar fi fost tentat să se ducă până la ea. Nu-și îngădui plăcerea. Altădată nu și-ar fi refuzat-o. Acum se gândea să găsească soluții împotriva tatuajului de sub pielea albă-brună a zidului. Să dispară ea, sau credința celorlalți în existența ei.

Mutul își vârî capul din nou între genunchii lui Stavropol. Acum loviturile din partea exterioară erau mai puternice. Unghiul de atac se mutase. Până la el ajungeau ecourile regulate a ceea ce se petrecea sub apă, în dreptul său, și Stavropol, făcând un calcul, ajunse la concluzia că în o sută de ani, în acel loc al agresiunii, barajul abia dacă ar fi îngăduit, în pântecul său, o gaură de un metru. Refăcu socotelile. Rămase pe gânduri. Desigur, dacă intensitatea loviturilor avea să se schimbe, în funcție de puterea lor, se cereau amendate și calculele.

— Hai, prietene, se adresă el Mutului și câinele, bucuros, își depăși cu o jumătate de pas stăpânul.

Liftul îi aștepta cu ușa larg deschisă. Afară amurgul era proscris să nu amurgească.

7

Ionas se afla în bucătărie; ar fi făcut pe bucătarul și pentru ceilalți, dar colegii își aveau propriile lor gusturi. Cine ar fi mâncat din țiparii lui, râme uriașe de peste un metru, groase cât un deget butucănos? Într-o japsă plină de noroi turbos, în apropierea unui puț forat de Gavra, dăduse peste o colonie de țipari. O dată pe lună își permitea să se afunde până la coapse în mocirla caldă, cu iz fieros. Ajutându-se de mâinile făcute greblă, nu prindea mai mult decât îi trebuia pentru trei mese. O masă în fiecare zi. În spatele casei, nu departe de barăcile cu instalații sanitare, își săpase o groapă. Pivnița, acoperită cu snopi deși de stuf și papură, era în stare să conserve pentru câteva zile alimentele; țiparii se păstrau în pătratul umed și întunecos, la fel de bine ca în orice frigider. Acolo își ținea și butoiul în care fermentau alături de floarea de soc zeci de plante culese din poienile înalte ale munților. Era de ajuns să soarbă o jumătate de cană de ceai, seara, înainte de culcare, însoțită de câteva hapuri nevinovate și gândurile pătimașe, dușmănoase se liniștea. Dormea până a doua zi, neîntors. Formula ceaiului și bulinele îi aparțineau lui Saie Cameniță.

În bucătărie nu venise nimeni; Ionas putea să-și dărăbuțească vânatul în liniște. Cuțitul, un cosor, bun și pentru altoit pomii și pentru spintecat burțile țiparilor, tăia ca briciul, înainte de a arunca pe fereastra deschisă mațul lung și negru, Ionas îl disecă la lumina multelor lumânări aprinse sub tavan. Îl surprinse forma inimii țiparului, alungită. O gaiță aflată pe un arin, în apropiere, își inhală porția din zbor.

Soba cu lemne, cu patru rotocoale deasupra, împrăștia în bucătărie miros de brad. Băgase în foc câteva bucăți din

tulpina unei tise, specie ce se înmulțise în toată zona, odată cu schimbarea climei.

Ionas își mișcă nările gâdilate plăcut de mireasma amestecată cu fum. Încremenise, într-o mâna ținând cuțitul în cealaltă capul țiparului; nu auzise nici chemarea nervoasă a coțofenei, atentă și obraznică, altfel n-ar fi coborât pe pervazul ferestrei să își ceară dreptul la un surplus de tain. Dormise bine noaptea, dar dimineața aceleași întrebări cu care se culcase îi răscoliră mintea. Nu știa, să dea crezare puținelor fapte amintite de Cotoban sau, dimpotrivă, să le zăgăzuiască în locul mort al scoarței unde creierul nu voia să închege nimic din viața de odinioară?... Capul începuse din nou să-l doară. Mici impulsuri îi dădeau de știre că, în stânga craniului, sub acoperământul de oase, materia cenușie era prost hrănită cu sânge, altfel nu-și putea închipui de ce în ceața tulbure, întunecată, a trecutului, nu răzbătea nici o urmă de lumină.

— „Tu n-ai avut părinți, tu n-ai avut pe nimeni, înțelegi, repetă după mine, repetă.”

Ionas înlemni: le auzise cândva, aceste vorbe demult, în cealaltă existență, aflată în întuneric.

— „N-ai avut pe nimeni, repetă, că tu n-ai avut pe nimeni.”

Ionas se trezi strigând cu voce tare:

— N-am avut pe nimeni, n-am avut...

Coțofana îi fură capul de țipar. I se așezase, fără teamă, pe umăr și pândise momentul prielnic; înhăță partea cornoasă și zbură cu ea prin geamul deschis, pe craca unde se vedeau urmele roșii ale ospățului de dinainte.

Ionas albise la față și fruntea îi era transpirată, altfel Cotoban nu s-ar fi uitat la el, curios și totodată temător.

— Ce-i cu tine, Ionas, nu te simți bine?

Ionas ridică din umeri... Trezit la realitate, se calmă din nou; capul încetă să-l mai supere, iar cuțitul, ascuțit ca o

lamă, se reîntoarse la menirea lui; țiparul fu tăiat cu repeziciune în părți egale. Pe foc, într-o tigaie din tablă neagră, uleiul de bostan adus de Spîrcu era încins; din el începeau să iasă norișori dulci, de grăsime.

— Nimic nou, nimic. Vrei să te ajut? Ce mănânci în seara asta?

Cotoban își scoase mâinile din buzunar și îi arătă două ouă; unul era încă o dată cât celălalt ca mărime...

— Îmi fac o papară și un ceai. Găina porumbacă m-a fericit cu un ou dublu, am să-i dau să mănânce mai puțin, nu-mi plac malformațiile, zise și căută pe raftul mare un pahar în care să-și spargă recolta din ziua aceea. Ionas, ce s-a întâmplat cu Mitrofănică? La ora aceea în clădire eram noi doi, tu și cu mine, cei veniți de la centru, Saie Cameniță... M-am informat, brânză i-a adus numai lui Stavropol, dar Stavropol a ieșit pe dig, deci Mitrofănică după ce a lăsat cașul, a mai intrat undeva, altfel Stavropol l-ar fi văzut. Stavropol afirmă că pe scări și în fața clădirii n-a observat pe nimeni; eu îi pot fi martor. Din fereastră de la tine l-am zărit mai întâi pe inginer, apoi pe Mitrofănică, ținându-și degetul în sus, ca o lumânare.

Cotoban se opri înainte de a sparge cel de-al doilea ou, cel dublu.

— Te-am întrebat ceva.

— Și eu ce trebuie să-ți răspund? Și-o fi prins degetul la ușă, de unde să știu? Numai că dacă și-a prins degetul, te întreb, am și eu dreptul să întreb, ce ușă a deschis și cu permisiunea cui? Sau tu i-ai dat permisiunea?

Ionas se uită la Cotoban cum își bătea gălbenușurile și albușurile în pahar, cu o furculiță de alpaca.

Cotoban se apucă să fluiere. Nu se opri din fluierat decât în clipa când văzu privirile rele ale lui Ionas. O bucată de țipar îi rămăsese în mână iar cele câteva, băgate în tigaie, sfârâiau, gata să se ardă. Focul era puternic.

— Ionas, la ce dracu' ți-a trebuit să descoperi pata care

dă oamenilor întregi la minte atâta bătaie de cap? Privește pe fereastră, sunt cincisprezece, cu antrenorul șaisprezece... Proști, nu știu să se prefacă, în fiecare zi altul dintre ei face pe antrenorul. Ce nu le place? Ce vor, ce speră că vor reuși să... cu înotul lor?

Ionas întoarse bucățile de țipari, rumenite, apoi îi făcu loc și celei uitate în mână. Uleiul sfârâi, Ionas se feri să nu-i ajungă stropii la ochi.

— Ilie, pe tine nu te-a interesat niciodată construcția de aici, poate nici celelalte pe unde ai lucrat, cu toate că pe diplomă scrie că ești hidroenergetician...

— Tu m-ai rugat să vin. De ce?

— Vugnar a venit să afle câte ceva despre noi toți... El și aghiotantul lui, Calafat... Ce nume...

— Parcă l-am auzit odată pe tata pronunțând numele ăsta, o poveste de-a lui cu niște... Știi la ce m-am gândit, Ionas, noi nu prea avem biografii, tu nu-ți amintești de nimic, eu îmi amintesc absolut totul, dar nu prea am ce să-mi amintesc... Se cască o groapă între mine și ai mei, o groapă peste care nu pot să sar, cu toate că dacă o privesc bine - și Cotoban privi bucătăria ca și cum în locul podelei de lemn s-ar fi aflat groapa cu pricina -, nici nu-i așa de largă și adâncă... Aș putea-o sări și cu toate că uneori o sar, dincolo, adică pe malul celălalt, nu descopăr nimic, trecutul se îndepărtează, în fața mea apare altă groapă, pe care nu mai sunt în stare să o... În ceea ce privește constatarea cu diploma, plus alte chestii, țin să te calmez, sunt tot atât de hidroenergetician ca și tine, cu toate că n-am obsesiile tale. Să nu uiți că satele din Vale încep să se pustiască și de vină nu e diploma mea onorată, ți-o pot dovedi prin cartea de muncă, ci descoperirea ta și vâlva pe care o faci... Uneori te surprind privind spre grupul de înotători care încearcă să-și mărească rezistența fizică; citesc în ochii tăi porniri sufletești amestecate.

Papara, bine rumenită, era așezată, cu tigaie cu tot, pe

masa grea de brad și Cotoban, luând din partea de dulap rezervată lui, o pâine țărănească, îi făcu întâi semn cu cuțitul, un semn în cruce, apoi își tăie o bucată nu prea mare. Firimiturile le strânse cu grijă, le vârî în gură și după ochii măriți de plăcere se putea deduce că gustul pâinii, făcută jos, în sat, era ademenitor...

— Nu vrei din pâinea mea? Mi-a adus-o Mitrofănică, spuse Cotoban.

Ionas nu auzise sau se prefăcea că nu aude, așa că nu se grăbi să încerce pâinea cu cartofi, înaltă, maronie, cu urmele frunzelor de varză întipărite pe partea unde pâinea fusese așezată în cuptor...

— Deci Mitrofănică, după ce a dus brânza la Stavropol, a fost la tine să-ți aducă pâinea, pe urmă la Bulat, nu în altă parte...

— Pâinea mi-a adus-o cu trei zile înainte, dacă îți mai... atunci mi-a adus și mie caș.

— Nu-mi aduc, de unde să-mi aduc, dacă pâinea e proaspătă e semn că nu poate fi de trei zile cum spui și Ionas, ca să-l convingă, îi apăsă mijlocul cu un deget; coaja se lăsă sub apăsare...

— Ești liber să crezi ce vrei, mai spuse Cotoban și din același dulap unde ținea pâinea luă o bucată de caș din care mâncă încet, cu măsură; parcă rodea un șoarece din creasta albă, cu găuri, a cașului...

— Poate Bulat i-a strâns degetul la ușă, spuse Cotoban, oarecum supărat pentru sâcâiala la care era supus...

— Eu n-am spus că i l-ai strâns tu, o ușă nu-i poate rupe carnea de pe os, o ușă zdrobește, cel mult poate rupe degetul de tot, eu l-am văzut alergând spre apă cu degetul în sus, degetul nu mai avea carne pe el... Și tu l-ai văzut. Alerga așa cum alergi tu seara, ca să nu te vadă nimeni, după apă din lac... De băut n-o bei, de asta sunt sigur, în camera ta n-am fost ca să știu la ce-ți folosește.

— Și ești curios, nevoie mare, Ionas, așa-i? Asta te

doare, că nu te-am chemat la mine... N-am chemat pe nimeni și nici n-am să chem dar, dacă vrei să știi ce fac cu apa, atunci liniștește-te, mă spăl pe cap, e ca apa de ploaie... Fac vreo crimă?

Intră Saie Cameniță și Cotoban, când îl văzu, se strâmbă, ca să fie observat. Doctorul, într-adevăr, îl observase...

— Ai mai putea, domnule Ilie, să-ți schimbi grimasa, de fiecare dată mă întâmpini la fel, ce te costă să fii mai inventiv.

— Când îți văd, domnule Saie, arama aia de la mâna stângă, cu care înlături razele nefaste ale soarelui, raze ce-ar putea să-ți văduvească sănătatea de fier, îmi zic că la ce dumnezeu mai suntem medici și materialiști...

— Medici da, materialiști, depinde în ce sens accepți termenul.

— Dialectic, se înțelege, răspunse Cotoban, spălându-și tigaia într-o cratiță în care turnase praf de sodă calcinată.

— Dialectica, domnule Cotoban, e o stare aparte a organismului vis-à-vis de lumea înconjurătoare. Eu mă îndoiesc că această stare a poposit vreodată în dumneata și nu cred că lumea înconjurătoare îți oferă probleme de meditație... Pentru mine te afli într-o stare primară de înțelegere a lumii și a structurilor ei, așa că nu-mi judeca brățara de aramă și nici nu-mi ține teorii tocmai dumneata care la fiecare cinci minute îți faci două cruci... Dumneata n-ai ajuns întâmplător în această profesie, cu toate că în cea de preot te-ai fi descurcat mai bine. Eu, da, cu totul și cu totul întâmplător sau poate, puțin interesat. Însă acest puțin pe dumneata și pe toți ceilalți, cu o singură excepție, nu vă privește.

Saie se duse la dulăpior. Căută într-o cutie ceai de plante și, după ce găsi punga, își așeză cana de aluminiu pe sobă.

— Sper că nu te superi pentru tot ce-am zis, spuse Saie

și Cotoban ridică în sus mâna, cu spălătorul, semn că nici nu putea fi vorba de așa ceva.

— Ionas, tu de când îl știi pe domnul Saie Cameniță? Mie mi-e antipatic, sper că nu te superi, doctore, de sinceritatea mea!

Doctorul nu răspunse. Era atent la ceaiul ce începuse să fiarbă. Îi răspunse Ionas, târziu, după ce își înghiți, cu gândurile duse cine știe unde, ceaiul, amestec de floarea voinicului, gențiană și rododendron, fiertură mai veche la care adăugase alta, abia atunci făcută, din caprifoi de munte, cununiță și păltior.

— Lucra pe șantier când am venit eu, Ilie... Șantierul avea un dispensar și un staționar, am avut accidente destule, domnul Saie le știe mai bine... Chirurgie generală, asta era ocupația domnului doctor și, crede-mă, mulți ar trebui să-i fie recunoscători că au scăpat cu viață...

— Nu numai chirurg, domnule Ionas, nu numai! Într-o noapte, eram de gardă, ploua cu găleata, apele creșteau din minut în minut, peste cota de inundație și eu, atent la buletinul meteo, nici n-am auzit când s-a deschis ușa... Mărturisesc, m-am speriat. Când m-am uitat spre noul venit, l-am văzut pe domnul Aron, răvășit și ud din cap până în picioare. Am crezut că a avut un accident sau voia să-mi anunțe un accident întâmplat altcuiva... N-a vrut să-mi răspundă...

— Domnule doctor, cred că maladiile pacienților intră în secretul obligatoriu al profesiei dumneavoastră...

— Secret pe care îl știe toată lumea, domnule Ionas, spuse Saie, sorbindu-și satisfăcut ceaiul în care înmuia, din când în când, un biscuit amestecat cu brânză și sămânță de chimion. Se sculase din somn, terorizat de un coșmar... continuă Cameniță, referindu-se la Ionas. Cineva îi spusese, în vis: „Ionas, nu te mai chinui, tu n-ai pe nimeni, ai fost un copil găsit, tu n-ai pe nimeni, Ionas”... Cu aproximație, acestea erau cuvintele, dacă am greșit cu

ceva, n-are decât să mă corecteze, spuse Saie, așteptând să fie întrerupt. Dar Ionas nu-l întrerupse... Mi-a rămas în minte ce mi-a mărturisit, deoarece avea impresia că ceea ce i se spusese în somn i se ceruse de către cineva și în realitate. Nu putea localiza în timp trecutul fărâmițat, rămas într-un subconștient tracasat de coșmaruri; asta era boala lui. I-am explicat că visul nu reprezintă altceva decât o exagerare, o exacerbare a unor întâmplări într-un moment de emoție puternică. Atunci emoția se datora apelor în continuă creștere, de la pericolul iminent de a se inunda lucrările la Centrală... M-am ocupat, ca student, înainte de a-mi alege profesia de bază, cu psihanaliza, văzând în Freud descoperitorul mecanismelor latente din conștiința individului, capabile de răbufniri neașteptate... Poate te întrebi, domnule Ilie, de ce ți li spun toate astea; aș fi putut să tac!... N-am comis o indiscreție profesională... Cred că domnul Ionas s-a născut cu memoria alterată, nu i s-a șters prin inocularea alteia străine. Dar dumneata, ce ne poți spune despre trecutul dumitale? După mine este la fel de mort ca și al domnului Ionas...

— Te înșeli, domnule doctor, ripostă imediat Cotoban, ei îmi aduc aminte și cum am făcut pe mine la vârsta de do ani... Așa că nu mă compara, domnule Saie, cu Ionas, el n-ar memorie pentru că și-a pierdut-o, pe când a mea, nu m-a interesat.

— Adică dumneata crezi, domnule Ilie, că prietenul Ionas n-are memorie... De când ți-ai pierdut memoria, domnule Ionas? întrebă Saie, ștergându-se cu prosopul de pânză, prin de gulerul cămășii, să nu se păteze.

Cu toată căldura și aerul jilav, Saie Cameniță nu umbla fără cravată, iar cămășile pe care și le spăla singur, cu pricepere de gospodină, erau de un alb imaculat.

Ionas ridică din umeri...

— Nu-ți amintești, domnule Ionas, e firesc, dacă ți-a

aminti ar însemna că ai fi vindecat pe jumătate... Sunt cazuri când amănuntele pot sparge zidul opac al minții... Numai că în anumite momente ale vieții amănuntele pot fi atât de neplăcute, încât este de preferat uitarea lor.

— De unde știți că ar putea fi neplăcute? întrebă Cotoban.

Degetele lui Ionas tremurau pe cana cu ceaiul băut pe jumătate, cu sorbituri mărunte...

— Dacă ține cu orice preț să le afle, eu l-aș putea ajuta. Pentru asta trebuie să nu mai înghită hapurile din plante medicinale pe care i le-am prescris și pe care, văd, mi le solicit cu regularitate... Am avea cu ce să ne pierdem timpul amândoi, eu mai ales. Să știi, Ionas, că acuitatea simțurilor de acum, auzul fin, de pildă, îți va dispare pe măsură ce porțiunea de creier se va hrăni nu cu medicamente ci cu datele necunoscute ale vieții, ce se vor lupta să-și găsească și ele un spațiu vital... Și în creier există o luptă pe viață și pe moarte, creierul nu face altceva decât să urmeze, la altă scară a evoluției, fenomenele naturale! Și acolo sunt porțiuni mai bogate în vase sanguine, mai bine, ori mai slab irigate. Nici materia cenușie nu se află în nemișcare, unele celule vor să le pună în dificultate pe celelalte, vii, dar mai lenețe, inactive ori mai puțin active decât primele... De vină este aici și acest microclimat prea bogat în ozon, minat în același timp de bioxidul de carbon aflat în suspensie... De ce nici unul dintre noi nu se plânge de dureri de picioare? Bioxidul de carbon circulă pretutindeni, până la înălțimea de douăzeci de centimetri.

Și Saie, ca să fie și mai convingător, aprinse un chibrit și-l apropie încet de podeaua de lemn. Deasupra podelei flacăra lemnișorului se micșorase. Când ridică chibritul, flacăra își reveni la normal. Experiența nu-l impresionă pe Ionas...

— Părerea mea este să-l lăsați în pace, domnule Saie,

mai bine să uite omul. Aduceți-i memoria la zi lui Stavropol, și pentru că veni vorba de el, nu înțeleg cum de prietenia dumneavoastră, cândva la cataramă, s-a destrămat atât de ușor... se amestecă Bulat, care ascultase câteva minute în dosul ușii întredeschise. Într-o zi l-am văzut oprindu-se, și luând-o pe după clădire când a observat că ați dat colțul, și dacă nu schimba ruta, vă întâlneați față în față...

Bulat se uită cu ochii mijiți apoi, surprins de doctor, începu să râdă. Un premolar al medicului era îmbrăcat în aur...

— Domnule Bulat, nu vreau să crezi că mă deranjează întrebarea! O prietenie poate dura doar atâta vreme cât este sinceră. A continua să fii prieten cu cineva, după ce ai convingerea că la mijloc s-a cuibărit minciuna, mi s-ar părea curată ipocrizie... Eu urăsc ipocrizia...

Afară se auzi eșapamentul unei motociclete. Nu putea fi decât Gavra. El bătea coclaurile cu motocicleta în căutarea unui presupus tezaur. Așa descoperise apele termale, forând puțuri ca să dea de eventuale indicii ale unei vechi așezări. Pânza freatică descoperită se dovedi bogată în carbon și ioni negativi. Presiunea mare aruncase în sus vapori și apă... Până la lac nu era o distanță prea mare... În nici un an, zeci de albii feruginoase se adânciseră căutând ieșire la larg. Apele lacului, din reci ca gheața, se transformaseră într-o întindere nesfârșită de lichid leșios.

Era într-adevăr Gavra. Pe cap purta o caschetă de piele, legată sub bărbie. Numai urechile îi erau descoperite. Pâlnia lor arăta caraghios; două ciuperci rozalii apărute de o parte și de alta, ale unui cap lunguieț. Gavra își scutură de prag talpa cizmelor, apoi, scoțându-și cascheta, se uită roată, împrejur. Trecuse de șaizeci de ani. Cu toate astea, se ținea bine.

— A, sunteți aici, se adresă el, cu o voce groasă de bas, lui Saie... Pe dumneata te căutam, doctore... Ghedeon nu

se simte bine... Poate mergeți cu mine să-l vedeți, sau dacă nu vă omoară graba, puteți face o plimbare... Meritã...

— I-am spus, domnule Gavra, că ozonul de-aici, în parte datorat dumitale, nu-i prieşte... A scăpat ca prin minune cu bojocii ciuruiți... S-a vindecat... Ce i-a trebuit să vie aici, unde...

— Domnule Saie, de teorii sunt sătul până peste cap... Sunt convins că îți pui întrebarea de ce tot forez și pe banii cui, căutând ceea ce nu voi găsi niciodată... Poate te întreb: și de ce rămân, de ce nu plec. Simplu. Spîrcu mi-a spus că această zonă poate ascunde altceva... În timpul liceului a avut un profesor de istorie care venea des pe aceste meleaguri... Toma e convins că în perimetrul în care profesorul lui de istorie a făcut săpături arheologice, până la moarte, s-ar afla ceva de preț... Și mi-a mai deconspirat un amănunt: profesorul n-a murit de moarte bună... N-are cum s-o dovedească, dar e credința lui... Forez în perimetrul desenat de Spîrcu... De petrol n-am să dau, vă asigur... dar s-ar putea să găsesc altceva... Deci n-ai chef, domnule Saie, să-l vezi pe Ghedeon...

— Domnule Gavra, crede-mă, sunt obosit și prezența mea nu i-ar face cine știe ce bine... Pe urmă, știi, se fereşte de mine... Ani de zile a lucrat pe șantier ca electrician, pe urmă dintr-o dată s-a făcut popă... Am râs de această schimbare... S-a uitat strâmb la mine, așa cum a făcut-o și domnul Ilie. Ce să-i dau, aspirină și piramidon? N-am altceva decât pilule din plante, fabricate de mine; într-o zi a urinat pe ele. Ai împuțit aerul, domnule Gavra, cu puțurile dumitale... Scoarța în care s-a intervenit brutal, nu cu cercetări de durată...

— Doctore, ți-am spus să mă lași cu teoriile în pace... Semn de ramoleală... Preferi să glagorisești în loc să-ți miști fundul mare și burta grasă...

— Domnule Gavra, măsura totuși, zise Saie și zâmbind, semn că-l apostrofa în glumă.

Își cercetă buzunarele în căutarea unei țigări.

— Vreți un ceai de plante, domnule inginer, se oferi Ionas...

— O țuică, Ionas, și încă una de șaptezeci de grade... Asta aș bea... Mi-e gura plină de praf de pirită și de praf pur și simplu...

Inginerul geolog se așeză pe un scaun și privi îndelung pălinca. Turnă din ea în capacul ceasului de buzunar apoi, cu un chibrit, o aprinse. O flacără albăstruie îi dădu de știre că țuica era rafinată de două ori.

— Am venit de jos... Lumea se cam mută... Degeaba stă administrația de la ieșiri și-i îndeamnă pe oameni să-și vadă de pământ, de case, și vite... Panica, panica, și pentru ea se pare că de vină ești dumneata, domnule Ionas! spuse Gavra.

— Exagerați, nu e vorba de panică, îl amendă Saie... Am și eu câțiva pacienți... Se vorbesc vrute și nevrute, oamenii nu sunt lipsiți nici ei de imaginație... Pata lui Ionas este doar pretextul... Ar fi plecat oricum...

Saie își descheie un nasture de la pantaloni, cel de deasupra curelei. Până și un biscuit era suficient ca să-l baloneze. Cureaua fu desfăcută fără jenă, deși ceilalți se uitau la el... Burta lui Saie atârna acum dizgrațios peste cordonul care gemea sub greutatea ei.

— Sunteți un cinic, domnule Saie, spuse Ilie Cotoban... Nu pentru că n-ați avea dreptate... Ci pentru că vă opriți, doar enunțați ideea...

— Și, mă rog, ce-ar trebui să fac cu ea mai departe? întrebă Saie și chicoti.

Buzele umede, vinete, acoperiră dinții galbeni, mărunți.

— Ceva ar trebui făcut, răspunse în locul lui Ilie Ionas, neconvingător.

8

Satul din vale i se păru lui Ionas mai cenușiu ca prima dată. Totul era construit din beton, de la temelie până la acoperiș. Țiglele, acum aproape negre, cu urme de mătreață verde pe la olane și, prin rariștele dintre ele, cu pete de pecingine de culoarea oului de rață, semănau cu orice altceva numai a țigle nu. Cerul era și el închis la culoare, iar norii păreau fâșii de carton gudronat. Cele mai multe dintre locuințe fuseseră turnate direct în cofraje; se zărea, sub streșini, fieru de opt și zece milimetri. Gardurile erau tot de beton; cuștile pentru câini, cotețele de porci și găini, de asemenea cimentate iar când Ionas privi printr-o poartă deschisă văzu curtea întreagă pavată în gri. Câțiva pomi rahitici, cu spații de-o palmă în jurul lor, ca să poată pătrunde apa, erau singurele repere mișcătoare în bătaia vântului; cazematele aveau multe ferestre strâmbe, după forma deschizăturilor rămase în betonul închegat. Numai drumul arăta ca totdeauna, gloduros și cu hârtoape, puținele căruțe de pietriș aruncate la întâmplare denivelaseră și mai mult panglica șerpuitoare dintre case. Un cocoș de beton, vopsit în roșu, deasupra unui acoperiș, era răsucit cu coada spre stradă... Cineva îl ochise bine, altfel penajul n-ar fi fost rupt în câteva locuri, iar ciocul n-ar fi atârnat cu armătură cu tot, spre un picior, înjumătățit și el. Joaca unor copii fără îndoială, în jur erau țigle sparte, iar în jgheabul de beton odihneau grămezi de pietre, semn că tirul durase mult până când înaripatul să ajungă în halul în care se afla. Geamurile din zidul gros erau și ele sparte sub scândurile bătute cruciș și Ionas văzu nu puține ferestre purtând însemnele pustiului. O poartă se zbătea singură, scârțâind în balamalele neunse, iar pe un grajd înalt, cu fânar la mijloc, o elice de lemn se învârtea

bezmetică în suportul din fier crenelat.

Ionas se opri în fața unei clădiri mai arătoase decât celelalte. Țigla era din pământ ars, iar zidurile vopsite într-un albastru dulce. În apropierea casei cu două ferestre largi, se ridica o ușă din lemn înaltă, încât pe sub porumbarul cu multe găuri deasupra putea pătrunde un car încărcat gospodărește cu fân. În continuarea porții, zidul de beton prelungea curtea până la o altă construcție de cărămidă. Acolo era grajdul de vite, și, mai departe, acoperit de data asta cu olane de beton, țarcul pentru oi. Un țarc mare, încât Ionas fluieră de mirare când din fața porții deschise, privi la cetatea din interior, spatele curții fiind și el împrejmuit cu blaturi de beton de peste doi metri, cu sârmă ghimpată deasupra, prinsă pe drugi de fier, curbați spre interior.

Un dulău lățos, cu lemnul atârnat de zgardă, își arăta dinții la noul sosit, dar lanțul greu, cu belciug puternic, îi dădu de înțeles lui Ionas că nu-l pândea nici un pericol...

Din bucătăria de vară ieși o femeie cu un șorț pătat de zăr... Era nevasta lui Spîrcu; ea se ocupa de brânzeturi. Tot la două zile laptele era adus în burdufuri de la munte și îl pregătea singură pentru telemea și urdă, urmând ca zărul să îngrașe porcii ce guițau în cotețele cu scurgători de beton, podite cu bârne groase de lemn, ca animalele să nu facă aprinderi de plămâni. Dinspre latura aceasta a curții se vedea barajul... Satul se afla cu aproape o sută de metri mai jos și imensitatea de beton, care se pierdea undeva în strălucirea unui mal ce nu se lăsa privirii, semăna cu o aripă pregătită de zbor.

Ionas se șterse pe frunte, înainte de a păși pragul porții, cu toate că femeia uitase să-l poftească în curte.

— E în casă, spuse ea, arătând spre pridvorul ce dădea în încăperea largă; că era largă Ionas înțelese după geamurile și ușile aflate la distanță una de alta...

Nu-l căutase anume pe Spîrcu. Se oprise în fata

gospodăriei deoarece nu semăna cu celelalte. Numai după ce se văzu în curte își dădu seama că încă de la început pașii îl purtaseră spre cioban.

Spîrcu doftoricea un miel; îi lega în scândurele piciorul rupt. Vietatea behăia stins și cu înțelegere pentru efortul făcut de omul așezat pe covorul gros ce acoperea parchetul. Pe pereți se vedeau în rafturi cotoare de cărți. Între două trebi, Spîrcu își aruncă ochii peste tomurile legate în piele de porc. Se pricepea și la legatul cărților.

— Ce te aduce la mine, domnule Ionas? întrebă Toma domol.

Ionas, fără să se aștepte rugat, se așeză în genunchi și ținu el piciorul mielului pentru ca Spîrcu să poată înfășura mai ușor fețele înmuiate în vasul cu zeamă de gips.

— E nebunatic, de când s-a născut se ține după mine, nu pot face un pas fără să-i simt botul în preajmă. Din grabă l-am călcat... L-am luat în spate, și l-am adus aici, dacă eu i-am rupt piciorul, eu i-l pun la loc, mi-am zis... Înțelege, uită-te la ochii lui, parcă sunt ochi de om.

Într-adevăr, la intrarea lui Ionas, mielul încercase să se ridice și ochii îl împunseră cu privirile.

— Ai venit să vezi cum se pustiește satul, așa-i? Oameni proști... M-am apucat să cumpăr case, le iau pe nimic, ar fi cazul să-ți cumperi și dumneata... Dacă ai face-o, aș avea convingerea că necazul de care vorbește lumea nu ne poate strica rosturile. Pe urmă, eu m-am mai mutat o dată de pe coastă, a doua oară nu mă mai mut, fie ce-o fi... Mi-e destul să mă uit la arcul barajului să mă liniștesc și să-i socotesc pe cei care-și lasă avutul niște fricoși...

— N-am venit să văd satul, domnul Spîrcu, am trecut doar să verific spusele lui Gavra. Văd că are dreptate... Cât despre descoperirea mea nu cred că ea ar fi pricina pustiirii. Realitatea e alta, indiferent ce se ascunde în baraj... Atâta vreme cât a existat șantierul, oamenii își aveau un rost, lucrau, câștigau, îndeletnicirile străvechi, ca

aceasta practicată de dumneata, cer trudă grea. Pe urmă, după formarea lacului terenurile arabile au fost inundate, casele s-au ridicat pe coaste... Cu ce să se ocupe localnicii?

— Pentru omul harnic, domnule Ionas, totdeauna e câte ceva de făcut... Puteau crește oi, dar oieritul e o treabă mai de suflet decât șoferitul, să zicem, sau decât statul în crâșmă, ca să-ți cheltui miile de lei luate la chenzină... Eu m-am făcut oier nu din nevoia de a mă întoarce de unde am plecat, ci în semn de nemulțumire pentru că nu m-au lăsat să fiu învățător în satul meu. N-am vrut să trăiesc obligat... Acum, că m-au văzut făcând avere și că mă descurc, s-au pus pe capul meu... Să știți însă că brânză și urdă nu vă mai aduc, am zis...

— N-am nici un amestec cu Mitrofănică, spuse Ionas, știind că Toma la el se referise...

Ionas se uită la cărțile înșiruite pe lângă pat și Toma, nu prea fericit că i se ghiceau preocupările din timpul liber deschise ușa. Mielul o zbughi afară și Toma ieși în curte, obligându-l pe Ionas să-l urmeze...

— Citesc, sus n-am ce face, cu toate că viața ciobanului e aspră, al dracului de aspră... Am câțiva oameni de nădejde, pe ei mă bizui, acum că Mitrofănică e cu degetul rănit iau asupra mea și truda lui și nu-i deloc ușoară... Să mulgi zilnic trei sute de oi, partea lui, nu-i de glumă...

— Nu știu ce s-a întâmplat, domnule Toma, l-am văzut ieșind din clădire cu degetul rănit, asta după ce Stavropol plecase, dar unde a zăbovit între timp, n-am de unde să știu. Dumitale nu ți-a spus?

— Tace ca mutul, ca Mutul lui Stavropol, și când îl înghesui cu întrebările zice doar atât: am băgat degetul în apă și când l-am scos... Dar în ce apă a băgat degetul și cum de l-a scos descărnat, asta nu mai poate spune... Cred că de frică și-a stricat judecata... Degetul ca degetul, dar spaima rămasă în el e mare, că tot el zicea că de deget atârna ceva mișcător și nu s-a lăsat acel ceva mișcător de

carnea lui până n-a înghițit-o...

Ionas râse apoi se opri din râs.

— O explicație, domnule Toma. N-a știut ce să inventeze și atunci a născocit povestea cu apa, deși...

Ionas nu-și termină gândul. Mitrofănică era știut pentru puțina lui imaginație, n-avea cum să inventeze prea mult și degetul cu două falange albe și cleioase, cu ațele ligamentele atârnând pe lângă ele, era o dovadă că ceva se întâmplase, totuși...

— Cineva și-a bătut joc de el... Numai că eu răspund; poimâine trebuie să merg, la vale, mă apucă groază când mă gândesc să dau ochii cu maică-sa...

— Haideți la ciorbă de salată cu balmoș, se auzi din bucătăria de vară vocea femeii și Toma se îndreptă spre fântână. Apăsă pe un buton și pompa aduse pe țeavă, în făgașul de lemn, ca o copaie, apă rece.

Toma îl îndemna pe Ionas să se spele...

— Mulțumesc de invitație, doamnă Spîrcu, dar nu trebuia să...

— Lasă că știm noi ce trebuia și nu trebuia, puțină vitamină nu strică, știu că nu te hrănești decât cu țipari...

Toma scoase în curte masa de lemn din bucătărie și trei scaune, apoi femeia veni cu castronul în care aburea ciorba groasă, cu smântâna de un deget deasupra, mirosind puternic a mărar... Apăru și alt castron în care amestecul de mămăligă și brânză lăsa să se vadă urmele untului prelins.

— Copiii sunt sus, la munte, ar trebui să fie la școală... Nu i-am înscris, îi învăț eu ce trebuie să știe, iar când coboară, îi pregătim împreună.

— Toma s-a supărat ca văcarul pe sat, spuse femeia, în timp ce împărțea în farfurii ciorba cu abur de slănină afumată...

— Școala din sat s-a desființat, nu mai sunt copii destui, iar copiii rămași trebuie să se ducă la douăzeci de

kilometri... Nimeni nu se încumetă să-și lase odraslele... Vin la mine și-i instruiesc, fac ce pot, n-am nici un ajutor, mi-e greu și cu gospodăria și să le predau bruma de carte să poată apoi, când vor fi mai mari, să intre direct în clasa a doua sau a treia... Ea e profesoară de franceză, dar a trebuit o vreme, până ne-am adunat și ne-am luat, să predea... Știi ce voiam să-ți spun, domnule Ionas, schimbă Toma vorba, să vii odată acolo, la mine, la stână. Apa se vede limpede ca lacrima. La mare adâncime am observat un fel de trunchi negru cu capul gros și cu coadă de pește... Era spre ziuă, soarele se furișa printre pomi, atunci m-am uitat și am văzut cum lemnul ăla lung, ca un brad de o sută de ani, se întoarce încovoindu-se și pornește greoi, apoi tot mai iute spre baraj... Îl atinge doar cu capul și se întoarce. L-am văzut făcând asta de câteva ori, până ce soarele și-a schimbat direcția. Atunci apa m-a orbit și mi-a luat pentru o clipă vederea.

Ionas rămase cu mămăliga în lingura de lemn.

— Poate a fost o umbră, zise, mai mult ca să se liniștească.

— Așa am crezut și eu spuse Toma.

— Și mie mi-a povestit, cum a coborât, se amestecă Iuliana. A trebuit să-și schimbe cămașa, tot era ud...

— Nu de frică, Iuliană, graba cu care am alergat m-a făcut să transpir...

— Și pentru asta toată noaptea ai citit din Biblie?

— De câte ori vin de pe munte citesc. Am cărturărit destul la viața mea, domnule Ionas, cartea mi-a fost și a rămas cel mai bun prieten, dar răspuns la întrebările de nedezlegat nu ți le pot da. Nici ea nu-i în stare să-ți ofere decât semne de întrebare sau nedumeriri și mai mari decât cele pe care ți le-ai fi dorit lămurite.

Ionas nu răspunse. Își umpluse lingura cu lăcomie și acum cerul gurii i se opărea sub cleiul mămăligii. Ochii i se făcură cât cepele. Spîrcu îl observă. Calm îi dădu o cană cu

apă, turnată din ulcior.

— Nu înghiți, scuipă, caldul se duce la stomac, numai pe afară îl răcește apa.

Ionas îi ascultă îndemnul. Se îndepărtă câțiva pași de masă.

— Asta e semn bun pentru gospodină, zise Ionas, încercând într-un fel să iasă din încurcătura în care se băgase singur. Mâncă mai departe, dar cumpătat.

— Biblia, domnule Spîrcu, poate liniști doar pe cei ce n-au de dezlegat decât probleme sufletești... Am citit și eu câteva pagini, sau poate numai mi se pare că le-am citit... Cert este un lucru, doream din tot sufletul să-mi găsesc mângâierea sufletească de care eram lipsit, zic eu, de un accident mai vechi, sau de o boală care a evoluat fără să știu și fără s-o pot vindeca. Nu prea m-am dus la medici. Ce poate să-mi prescrie mie un doctor când îi spun, de exemplu, că nu-mi amintesc de anii copilăriei! Adică să nu-ți închipui că mâine sau peste un an nu voi ști ce am mâncat azi și cum m-am ars în cerul gurii. Nu pentru un astfel de trecut mort sufăr eu... Nopți întregi stau și mă întreb ce-am făcut în toamna anului... Un an oarecare, n-are importanță care... Că de făcut am făcut ceva, simt fizic că am făcut și încă ceva important, dar ce anume, mă poți omorî, n-am puterea să reconstitui. Vag îmi aduc aminte de un zgomot de blacheu lovind asfaltul...

— Dumneata, cred, nu ești în stare să vatămi o muscă, se amestecă soția lui Spîrcu... Dacă se uită cineva la ochii dumitale, îmi dă imediat dreptate, continuă ea și zâmbi... Vă mai pun ciorbă? Vă mai pun, văd că vă place, cred că Toma, înainte de a mă lua de nevastă, a gustat din ciorba de salată cu balmoș, era singura pe care știam s-o fac; am predat câțiva ani într-un sat de oieri, dar el a crezut că...

— Acum ce te lauzi, femeie, spuse blând Toma... Că te-am luat pentru ciorbă, că te-am luat că mi-ai plăcut, bine că am avut atâta minte să te iau... Mă puteam lega de o

apucată și cum apucat sunt și eu, unde am fi ajuns?

— Eu îl potolesc, domnule Ionas, când e supărat... Știu ce are în suflet după cum latră câinele care-l însoțește... Și dacă e cătrănit, atunci mă duc degrabă și fac un duș, mă îmbrac curat și mă parfumez și îl aștept în poartă... Știe că-mi bat joc de supărarea lui și atunci se pune pe râs... Ce poate să-mi facă mie că, în loc să miros a brânză, din capul satului ajunge până la el mirosul de parfum...

— Iuliană, ce-o să creadă domnul Ionas despre tine?

— Ce vrea, spuse Iuliana și trase cu ochiul, dar așa, ca să vadă și Toma...

— Femeie, omul ți-a spus un mare necaz și tu vrei să-l faci să uite cu parfumul tău?

— Ar trebui, domnule Ionas, să iei lucrurile gospodărește. Mai adineauri ai zis că nu știi anul sau n-are el, anul, importanță... Ba are, tocmai anul are importanță după el poți să legi și celelalte lucruri pe care le-ai uitat... Sau le-ai uitat că să-ți fie mai ușor să trăiești fără ele...

— Nu vreau să trăiesc fără ele, doamnă Spîrcu... Poate că nici nu m-ar fi interesat ce-am făcut înainte dacă un coleg de-al meu, inginer, din același oraș cu mine, nu m-ar fi văzut în anii copilăriei... Și după ce mi-a zis el, mi-am aduc aminte și de alte amănunte. Dar peste barajul acelei zile n-am putut trece. De fiecare dată când încerc, simt că-mi plesnește țeasta...

Se auzi, undeva în depărtare, motocicleta lui Gavra. Toma lăsă lingura în farfurie și deveni atent.

— Forează de patru luni în același loc. N-a dat de nimic... Până la urmă o să-mi spună că mi-am bătut joc, cu toate că martor mi-e cel de sus că i-am dat desenul exact așa cum l-am păstrat de la profesorul de istorie... N-am crezut că domnu Gavra e și dumnealui un apucat cum a fost domnul Ristea omul care a plecat din sat și s-a reîntors, pentru că fostul lui profesor i-a povestit ceea ce mi-a povestit Ristea mie... Ci aici, sub fruntea dealului,

unde se văd pietrele așezate di mâna omului, una peste alta, ar fi o veche așezare sau în mormânt. Și uite că harta mea învechită și desenele lui Ristea i s-au agățat de suflet... De atunci nu s-a mutat cu oameni de-acolo... Dar mult n-o să mai stea... Muncitorii vor bani și Gavra nu le poate da, deocamdată, decât eșantioane de roci.

— S-a sucit lumea, domnule Ionas, se amestecă din nou Iuliana, strângând farfuriile și aducând în locul lor altele curate...

— Eu nu mai pot, doamnă Spîrcu, nimic nu mai pot...

— Niște ciuperci cu smântână ai să poți, să-ți spună Toma ce fel de ciuperci a strâns, că nu mănâncă decât culese de el. N-a dat greș niciodată...

Tocana de ciuperci era gustoasă și Ionas nu se putu abține să nu mormăie de plăcere.

— Eu cred că pentru ciuperci, doamnă Iuliana, domnul Toma...

— Nu, pe vremea aceea nu știam să pregătesc decât iuțani, pe tablă încinsă, cu brânză și slănină prăjită... Toma nici nu s-atinge de iuțani.

Motocicleta mai pârâi de câteva ori și se opri în dreptul porții lui Toma. Poarta se deschise doar atât cât să poată inginerul să-și vâre prin ea capul cu caschetă.

— Nimic, domnule Toma... Nimic, dar să știi că am dat de un strat interesant... A, vă salut, domnule Ionas, cu siguranță că ai fost cumpărat cu o ciorbă de salată și cu o ghiulea de balmoș...

— Nu vrei să guști și dumneata, domnule inginer, se oferi femeia, dar Gavra ambală motocicleta.

— Mă duc să văd ce e cu Ghedeon, domnul Camenița a refuzat să-l viziteze. Am mâncat cu muncitorii. Mai sus ursul a omorât vaca lui... Răsufla încă... Am tăiat-o și omul ne-a vândut și nouă câteva kilograme... Pe ziua de azi am fost conectat la proteine. Nea Spîrcu, matale ai armă, de ce nu-l pui pe Moș Martin cu botul pe labe?...

— L-aș pune eu, domnu inginer, dacă aș avea voie, dar voie n-am și fără hârtie nu mă încumet.

Ultimele cuvinte, Gavra nici nu le mai auzi. Motocicleta se opintea să urce panta spre baraj.

— Domnule Ionas, acum că ți-a plăcut atât de mult ciorba și ciupercile, spune-mi cinstit, crezi că se întâmplă ceva cu barajul? Înainte de a-mi da dumneata vreun răspuns să știi că la centru, pe unde am umblat cu brânză, lumea numai de asta vorbește.

— În măsura în care descoperirea acelei pete îmi aparține, dați crezare și spuselor mele: n-are să se întâmple nimic... Dar nici nu vă pot ascunde că pata crește, că vine de la o adâncime care mie... Eu sunt pus să măsor tensiunea și presiunea barajului, a apei, asta e meseria mea, doar întâmplarea a făcut să dau peste vinișoara aceea... Dar pe dumneata, domnule Toma, nu vreau să te mint, apa ce curge de acolo are un gust al ei. Dacă o pui pe limbă și o compari cu cealaltă, strecurată firesc printre miile de tone de betoane armate, îți dai seama că între ele este o mare deosebire... Mă pune însă pe gânduri arătarea de care ai amintit dumneata. Animalul ar putea fi la fel de bine și o mașinărie, cu toate că nu-mi vine să cred. Scoate un sunet pe care adesea îl aud. Am un dar, domnule Toma, prind sunete pe care alții nu le pot percepe... Dumneata auzi respirația mielului ce doarme la picioare? N-ai cum s-o auzi, dar în urechile mele ea sună ca un sforăit.

Toma turnă în pahare apă rece de la fântână.

— De câtva timp se petrece ceva în natură și nu numai în ea, și în noi... Uite, eu, cu ea, aș mai fi vrut un copil, dar nu ne-a mai fost dat să avem. În schimb anul ăsta, în iarnă, n-am avut oaie care să nu fete gemeni, iar una a fătat trei și un miel avea patru unghii la un picior în loc de două... Atunci de ce te miri că Gavra cu apele lui calde și, mai ales, pata aceea strălucitoare ce duce spre celălalt mal, pe care nu-l poate vedea nimeni, au putut schimba firea

lucrurilor de aici!... Oare mintea dumitale care refuză să-și amintească de trecut nu e tot un semn? Pe mine ea m-ar îngrijora, domnule Ionas, chiar mai mult decât toate celelalte luate la un loc... N-am știut decât din auzite de necazul dumitale, dar de când am auzit m-am întrebat, cum mă întreb și acum, dacă nu cumva te-au trimis intenționat în acest capăt de lume ca să nu afli niciodată ce-ai fost înainte și nici alții să nu știe despre dumneata.

— Mi-a zis, domnule Ionas, îl turnă pe soț Iuliana, cu graba pornită din teama de a nu fi întreruptă că dacă se întâmplă ceva preferă să se înece, cu toate cele aflate aici decât...

Toma zâmbi...

— Zi-i femeie, zi-i dacă tot ai pornit... Nu te opri.

— Eu una nu mă sperii de nici un animal, nici de firișoarele albastre care udă zidul, astea sunt năluciri în care m' cred, domnule Ionas... Eu știu că am de gătit, de crescut copii, de învățat câte ceva pe cei ce au rămas aici, fără frica de ce-o să se întâmple, eu fac parte dintre oamenii ce nu și-au pierdut încă în ei credința în viață și viitor... Am uitat să vă spun, azi noapte am văzut la transformatoare o flacără albastră, am auzit și un țipăt de fiară rănită... Lumina s-a stins pentru o clipă, adică nu s-a stins, mergea așa cu o fază, cum mai merge la noi din când în când, apoi și-a revenit, puternic de tot; au ars toate becurile din casă...

— Domnule Ionas, eu nu mă închin în fața prezicerilor, dar nu mă poate opri nimeni să nu mă gândesc la ele... Lumea s-a înrăit, prea nu știe să-și încapă în piele. Că m-am uitat la Mutul lui Stavropol, observă-l, ai ce vedea, nu e numai un câine, e un om transformat în câine de cine știe ce putere nepământeană... Mitrofănică l-a auzit gângăvind și mârâiala lui semăna cu o limbă omenească din care nu prea puteai înțelege mare lucru, era limba lui, dar nu limba câinească... Nu mi-a plăcut niciodată scopitul ăsta cu nume

de om necuvântător. Într-o zi am coborât cu cei șase dulăi ai mei care, nu mă laud, pot doborî o haită de lupi. L-am pândit pe Stavropol când a intrat în baraj... Mutul rămăsese să-i păzească o traistă cu unelte; inginerului îi place să mestereasca, din când în când bate în beton, ascultă, când e mulțumit fluieră de fericire, alteori numai dă din cap, semn că acolo, în burta zidului, ceva nu e pe placul său.... Văzând eu că e momentul, am asmuțit câinii asupra Mutului și Mutul numai ce s-a zborșit; câinii mei s-au oprit pe loc, scheunând ca niște pisici... Atunci i-am dat dreptate Iulianei că Mutul nu e câine, ci întruchipare omenească cu trup de câine. Poate mă întrebi ce-am cu câinele lui Stavropol? M-am înfruptat și eu cu câte ceva de pe șantier, nu mult, se poate vedea, casa am făcut-o cu cumpătare, nu ca alții. Când oamenii ordinii au venit la cercetări ne-ar fi lăsat în pace dacă n-ar fi fost Stavropol și mai ales câinele. În timp ce la ceilalți furtul era ușor de dovedit, și până la urmă oamenii au mărturisit, la mine câinele nu s-a mișcat de lângă casă o zi și o noapte; apoi s-a dus în spatele gardului și s-a oprit la o cruce de beton. O făcuse cineva sus, în vremea lucrărilor, pentru vreun mort, apoi omul renunțase s-o mai folosească, uitase, cum se mai întâmplă, de mort... Și eu acolo, în spatele casei, după gard, în partea de deasupra a vechiului cimitir, am îngropat o femeie, adică ce mai rămăsese din ea... O femeie îmbrăcată în alb... Barajul nu era terminat nici pe jumătate atunci... Ce era să fac ca bun creștin? Oficialitățile au constatat, Saie a dat o hârtie că poate fi îngropată, dar de îngropat n-a voit s-o îngroape nimeni. Atunci eu că Iuliana încă nu venise, am îngropat-o pe puținul pământ rămas din vechiul țintirim. Și i-am așezat la cap crucea adusă de pe șantier... La crucea aceea s-a oprit Mutul și Stavropol, văzând-o, n-a mai vrut să facă nici o expertiză a betonului, și-a luat tașca și s-a dus în ale lui... De atunci i-am urât câinele, l-am urât de moarte și nu-ți

ascund că, dacă pot, tot eu am să-i fac felul...

— ...Fă-i-l, Tomo, mie tot timpul mi-e frică de el când știu că-mi coboară pruncii de la munte și sunt obligați de drum să treacă pe lângă clădirea fostei administrații...

Nu-i plăcuseră lui Ionas ultimele destăinuiri... Adevărul lor parcă luase ceva din gustul bucatelor mâncate până atunci și apa rece, scoasă de la cincizeci de metri cum se lăuda Toma, nu mai era rece, paharul aburit nu-l mai bucură ca la început...

— Adică dumneata ai îngropat o femeie aici, în spatele casei, în locul vechiului cimitir, întrebă Ionas și cuta dintre sprâncene i se adânci.

— Mulți s-au înecat atunci, domnule Ionas, dumneata nu lucrai încă aici... Sanepidul a strâns ce era de strâns, oameni și animale, dar restul de femeie de care am vorbit era agăță într-un rămuriș desfrunzit, am dat de el după miros prin drumurile mele și dacă îmi aduc bine aminte, pe femeie am mai văzut-o înainte, în tovărășia lui Stavropol... S-ar putea să greșesc, n-am dovezi, numai rochia de pe ea, adică un petic de rochie îmi spunea că înainte cu două săptămâni o zărisem în tovărășia inginerului și a Mutului. O rochie albă. Poate te întrebi de ce n-am spus mai departe? De ce să-mi aprind paie în cap și pe urmă, dacă n-aveam siguranța că era așa... Câte nu i se pot părea unui om. Niciodată nu l-am avu drag pe Stavropol, o știe și el, dacă îl trimiteam pe Mitrofănică cu brânză și urdă asta era că doream să priceapă că ar făcut pace și pentru treaba cu crucea și pentru că atunci, când am vrut să mă angajez, ca simplu salahor, mi-a aruncat în obraz că am o diplomă și se cuvine să-mi fac datoria unde am fost trimis... Dar el și-a făcut-o? Parcă eu singur am zvonit că numai fierar betonist n-a fost la viața lui?

— Lasă, Tomo, uite s-a făcut târziu. Vremurile acelea a trecut, am îmbătrânit, nici noi nu mai suntem tineri... Nu te-a angajat, nu te-a angajat, era dreptul lui, nu-i mai purta

pic pentru asta... Poate că nu i-a convenit ce se zicea pe seama lui și tu știi cum sunt oamenii care au ceva de ascuns...

9

Ionas trecu întâi pe acasă. Semnul pus într-un loc știut numai de el era neatins; nimeni nu voise să-i forțeze ușa. Găsi în gaura cheii, răsucită, o bucată de hârtie. Era de la Vugnar: „Te-am căutat dragul meu coleg și prieten”. Un scris ordonat, fiecare literă, înainte de a fi rotunjită, parcă fusese îndelung cumpănită, ca să semene cu celelalte. Ionas râse de această grijă de a demonstra o totală lipsă de personalitate, sau pentru a silui personalitatea cu o scriitură copilărească. Lăsă peticul de hârtie unde îl găsise. Coborî scările cu grijă. Nu voia să facă zgomot. Scara a patra, spre parter, scară de lemn, era pe jumătate putredă, cineva îi bătuse în cele două părți laterale întăritoare și Ionas se feri să nu se împiedice. Doar în dreptul ușii lui Bulat zăbovi. Auzul lui fin prinse un clipocit de apă și niște sunete, multe la număr, a căror origine n-o ghici...

Își văzu mai departe de drum cu aceiași pași de pisică. Soarele se apropia de ceasul când viețuitoarele pământului, toropite de căldură, se ascund la umbră, să se ferească de arșiță.

Ocoli clădirea prin partea stângă, să nu fie văzut de la fereastră. Trecu pe lângă grupul sanitar. Observă că lacătul lui Stavropol atârna doar într-un belciug, semn că inginerul se afla înăuntru. Lângă veceu, Stavropol avea și o

magazioară. Ionas își zise că inginerul își pregătește uneltele pentru controlul de seară; la fiecare apropiere a amurgului intra în baraj.

În spate începea stufărișul des, iar prin el, o potecă se afunda sub acoperișul verde al unor plante ce căpătaseră dimensiuni neobișnuite. Toma bătătorise drumeagul; era singurul în stare să deosebească pământul bun de celălalt, gata oricând să se scufunde, cu omul de deasupra lui, cu tot. Zeci de plauri se uniseră la marginea lacului, la cel mai mic pas greșit puteau să se dea peste cap, arătându-și rizomii negri, bulbucați, îngropând în iarba broaștelor, cu frunzele ei uniforme, orice vietate s-ar fi aflat deasupra. Așa i se înecaseră odată ciobanului zece oi. Acolo, în mâlul cald cu miros de gaz metan sfârșise și un funcționar, odată; nimeni nu reușise să-l găsească, deși încercări se făcuseră. Autoritățile ar fi vrut să arunce vina pe Toma; impozarul, cum îi ziceau oierii, voise să urce la stâna lui Spîrcu. Pășise pe lângă cărăruie, cu toate că Toma îl rugase să se lase însoțit de unul din oamenii săi. Nu ascultase sfatul; sfârșise sub un plaur. La un an, când grindurile se mișcaseră din locul lor pentru a face loc unei alte împărțeli între plante, mortul ieșise la suprafață, învăluit în rădăcini și frunze din care stăpâne păreau să fie roșățeaua apei și limbarița. Numai hainele nu putreziseră. Oasele erau de un alb imaculat, iar printr-un găvan gălbui un peștișor ieșise la lumină să vadă cine îi stricase casa gata făcută. De atunci nimeni nu mai scurta cărăruia lui Toma. Nevinovăția îi fusese dovedită și răzdovedită, casierul călcase greșit, se dusese la fund; nu mai ieșise de acolo.

Poteca parcă intra în negrul lacului și Ionas rămase locului, privind spre partea cealaltă a malului. Nu văzu decât o lumină orbitoare. Uitându-se la înclinația soarelui față de apă, dădu din cap, neconvins că fenomenul putea fi explicat prin unghiul ce dădea luciului străluciri

obositoare.

Auzi un clipocit nu prea îndepărtat. Își deschise pleoapele cu grijă ca fulgerele apei să nu-i vatăme vederea și zări, la nici o sută de pași, în lac, apărând pe după niște trunchiuri groase de sălcii, cu rădăcinile ațoase, maronii câțiva înotători. Nu li se zăreau decât capetele, și ele doar din când în când. Mâinile abia atingeau fața limpede a apei într-o plutire aparent lenevă, dar în realitate trupurile alunecau cu repeziciune, deoarece Ionas, când voi să-i numere, nu mai văzu decât niște pete aflate la mare distantă de țărm... Grupul înota într-o formație asemănătoare zburătoarelor, cu vârful mereu schimbător, înotătorul din frunte având nu numai menirea de a lua greul curentului în piept, dar și de a supraveghea efortul celorlalți... Curând Ionas îi pierdu din vedere. Apa neagră se vălurea dincolo de cortina iluzorie, făcând imposibilă orice cercetare mai atentă a lacului.

Avertizați, tinerii preferaseră să nu mai dea cu ochii de paznicii barajului și se retrăseseră mult înapoia arcuirii de beton. De aici cu greu i-ar fi descoperit cineva și chiar dacă i-ar fi descoperit, cei câțiva kilometri despărțitori făceau orice pușcă inutilă... Exagerase Cotoban... Ionas era convins că undeva prin apropiere se aciuase o tabără de studenți. Sau erau geologii veniți odată cu Gavra și care își foloseau timpul liber înotând în voie.

De pe mal se auzi un țipăt, parcă un pescăruș singuratic își chema confrații la locul de odihnă și, nu după multă vreme, în larg, din nou se auzi clipocitul undelemnos al brațelor abia furișate deasupra apei. I se păru rușinos să privească fără să fie văzut. Ocoli câteva sălcii și ajunse din nou la cărăruia lui Toma. Scăpată de apa sulfuroasă, cu puzderie de bășici gazoase, cu capcane la tot pasul acoperite măiestrit de otrățel, de foarfeca și de ciuma bălților, cărăruia se transformase în cărare; era cu mult mai dreaptă, cu pământul mustos. În locul papurii apăru

un covor înalt de trestie cu frunzele scorțoase și spicele ramificate, cu florile în buchete galben-violet. Ionas începu să tușească. Un praf stârnit de pala de vânt îi intră în nări și, nemaiputând respira în voie, deschise gura. Noroc că perdeaua verde se lățea în partea dreaptă și pierea acolo unde poteca înainta spre munte. Treptat, începură să apară arbuști de corn și lemn câinesc, tufe dese și încâlcite de păducel, de sânger și verigariu, legate între ele de hamei și liane, inutil tăiate din loc în loc de toporișca lui Toma, pentru că alte frânghii răsucite și noduroase luaseră repede locul celor văduvite de viață. Și, dintr-o dată, Ionas zări la umbra unui stejar o scroafă dungată și câțiva purcei. Din prevedere, o ocoli.

Se așeză pe un trunchi doborât de furtună. Scoase din buzunar hârtia albă împăturită, ținută într-un plic, ca să nu i se îndoaie colțurile. Nu-și dădea seama dacă în cele câteva rânduri începute se afla viața lui, cert era însă că simțise nevoia să se elibereze de ceva dureros, altfel cuvântul durere n-ar fi fost întrebuințat de câteva ori, pe o pagină doar până la jumătate scrisă. Da, da, s-ar fi cuvenit să le lase pe toate baltă și să...

Pe potecă, din sens contrar, se auziră pași; o împușcătură cu amortizor, urmată imediat de alta. Un guițat sparse liniștea, apoi crăcile arbuștilor fură cu brutalitate date la o parte. Se întoarse până la stejarul pe lângă care trecuse. Doi purcei zăceau în frunzișul roșu, uscat; unul își mai zbătu câteva clipe picioarele din spate, apoi se liniști lângă celălalt, cu capul zdrobit de proiectil...

Ghedeon își așează arma pe umăr și, fără să-l observe pe Ionas, prinse purceii de câte un picior; îi cântări pe fiecare în câte o mână, apoi îi vârî în ranița mare și pătată, așezată la picioare.

— Și eu care te credeam pe patul de suferință, domnule Ghedeon. Așa a zis Gavra despre dumneata acum câteva zile...

Ghedeon era potrivit de statură, îmbrăcat cu niște pantaloni bufanți de culoare kaki, peste care o haină din aceeași stofa îi atârna până aproape de genunchi, legată la mijloc cu o curea militară, lată, având la cataramă un pătrat de alamă cu o stea în cinci colțuri, bine lustruită.

— A, dumneata erai, spuse Ghedeon într-un târziu, plictisit. Veneai la mine, întrebă luându-și rucsacul în spate, sau mergeai spre stâna lui Toma necredinciosul?

Ghedeon apucă pe cărăruia ce se despărțea de drumul bătucit de pasul ciobanului.

— Veneam la dumneata, eram îngrijorat. Saie Cameniță n-a vrut să te vadă... Dar să știi că Toma nu e necredincios, am fost pe la el, l-am găsit cu Biblia în mână.

— Eu sunt mai necredincios, dar asta nu înseamnă că nu citesc zilnic Biblia și celelalte cărți sfinte... Dar cel mai necredincios dintre toți ești dumneata, domnule Ionas, pentru că nu ești străin de cuiele Mântuitorului...

— Din nou faci aluzie la ceva ce nu știți părinte.

— Nu-mi zi părinte, că nu sunt, m-am despărțit de mult de credința aflată în stare de dogmă... Dacă mi-au ridicat schitul, se cade să fie slujit. Oamenii acestor locuri au și ei dreptul la un cărturar care mai știe câte ceva din canoanele mucegăite în cărți... Ei n-au nevoie, domnule Ionas, de sfințenia mea și nici de leveleandra ce, vezi bine, n-o port; eu sunt pretextul credinței sau necredinței din ei, așa cum dumneata alergi după credință și nu ești în stare să dai de ea...

— Eu nu alerg, domnule Ghedeon, pentru un om care nu-și amintește aproape nimic despre viața lui, credința nu e cu putință. Credința se cere legată de ceva, de faptele vieții, ori fără ele, ce credință mai pot avea eu!...

— Credința nefaptelor și a întrebărilor ce-ar trebui să te ardă pe dinăuntru ca focul gheenei, deoarece pui atât de puțină lucrătură pentru aflarea propriei dumitale vieți... Aici toți vă ascundeți, toți vreți să vă furați căciula. Parcă

nu te-am văzut uitându-te la o icoană și încercând să-ți faci cruce... Bine că nu ți-ai făcut, îți trimiteam din altar un potir în cap, să mă pomenești, în vecii vecilor... Nu te-am dat afară ca pe-o spurcăciune pentru că ești om ca toți oamenii; înșelăciunea n-am iubit-o însă, nici la mine, nici la alții. Mai ales la alții.

— Adică dumneata mă crezi de alt neam?

— Ce importanță are ce cred, de vreme ce nu știi dumneata ce să crezi... Doar nu eu i-am dat numele, nu eu te-am botezat... Eu te-aș fi botezat...

Își scoase din buzunarul larg al hainei un pachet de țigări; trase cu nesaț un fum, fără să-l întrebe pe Ionas dacă poftește.

— Eu nu primesc bani și altele, spuse Ghedeon, merg la lucruri concrete și de întrebuințare imediată. M-am dat dracului, mai zise el și își săltă rănița pe-o parte.

— Dă s-o duc eu, domnule Ghedeon, se vede cât de colo că ți-e grea, arma la fel...

— Lui Isus Hristos i-a fost cu mult mai greu să poarte crucea și pe deasupra a urât tovărășia celor doi ucigași ce urcau Golgota cu el... Eu îmi duc prada și pedeapsa odată cu ea, în asta stă forța păcatului meu, că-l fac singur și tot singur îl port. Ai putea să mă sărăcești de-o țigară, le capăt și datorită dumitale; fără stricăciunea de care se tot vorbește că a apărut în baraj, enoriașii mei ar fi fost mai puțini, poate câțiva din oamenii lui Toma; unu, doi, din clădirea împuțită în care locuiți... O știu de pe vremea când am lucrat ca electrician... Schitul e plin, fac pe zi, după cum cer nevoile, câte trei, patru slujbe; începând cu cea de a doua obosesc... Aș vrea într-o zi să-ți spun de ce se spovedesc oamenii. Bate teama la ușa sufletului lor; eu nu le-o îndepărtez, n-am nici un interes, dar nici nu le-o ațâț. Tăcerea mea este însă o acceptare a fricii și fraierii îmi spun lucruri de mi se ridică puținul de păr ce-l mai am, măciucă... N-am nici o jenă din a face publice păcatele lor,

unele din cale-afară de grele și rușinoase... Dacă vrei să te spovedești m-oi convinge singur ce hram te-a adus aici, pe aceste locuri, că de bună voie și nesilit de nimeni nu cred să fi venit...

— Sunt inginer, domnule Ghedeon, și asta e meseria mea să măsor...

Ionas fu întrerupt mai întâi de un gest de lehamite, făcut de Ghedeon cu mâna, apoi de un scuipat gros și verde, ca un trup de lăcustă...

— Toți sunteți ingineri! Cum dracu a fătat țara asta atâția ingineri și, mai ales, de ce ți-o fi trebuit diplomă ca să descoperi cu ochiul ceea ce pot descoperi și eu?... Dar hai să acceptăm că ești ceea ce zici, Bulat e tot inginer, Cotoban la fel, unul și unul... Cotoban îmi dă târcoale, are ceva de spus, ascultă ce-ți zic, a pus un miar în cutia milei. Tare mult aș vrea să nu dau ortul popii până ce nu vă am pe toți la tărtăcuță, exact în partea aia de creier care zici dumneata că îți lipsește... Pentru asta m-am și pus pe mâncat și adăpat, nu mai vreau să mor, cu toate că și moartea vine ca o izbăvire... Simt că nu trebuie să mor, așa cum dumneata simți că n-ai putut trăi fără să ai o viață a dumitale. Numai că atunci te întreb, cum de-ai învățat și ai ajuns inginer, doar trebuia să ții minte ce citeai la examenul ultim, toți dăm un examen ultim, nu puteai trece mai departe, în viață, cu diplomă luată, fără să știi ce-ai învățat.

Ionas simți că-l sfredelește ceva la tâmplă, apoi partea stângă a creierului îi trimise în mâna dreaptă un semnal dureros. Parcă s-ar fi fript la un deget, atât de iute își ridică mâna. Ghedeon îl observă. Dădu din cap la teama pe care i-o citi în ochi.

— Te-am pus pe gânduri, ți-am dat cum se zice cu leuca în ceafă. Îmi pare rău, domnule Ionas, sincer îmi pare rău, a doua oară n-am să mai fac asemenea gafe... Ți-am spus că îmi ești de folos în mai multe chipuri... Și ca să te am

aliat de la bun început, uite, te rog să nu te duci să mă torni la ceilalți cu lucrurile auzite, dacă le spui sunt pierdut, n-au să mai vină la mine, cu păcatele lor, au să se ducă la alt nepricopsit, mai sunt prin munții ăștia câțiva păduchioși ca mine... Faptul că nu mă fandosesc și mă port omenește îi determină pe oameni să mă caute; mi s-a dus vestea de sfânt. Auzi unde au ajuns cu tâmpenia... Tâmpenie într-un fel, ascultă ce-ți zic: schit așa cum am eu nu prea se află, nici cântăreț ca mine, mai ales de când bag în stomac zilnic zece ouă amestecate cu un kilogram de miere.

— Stau și mă întreb de ce o fi spus Gavra că nu te simți bine. A insistat ca Saie Cameniță să vină să te consulte. Poate are și el plăcerile lui când e vorba să afle câte ceva mai mult despre tovarășii de cvartir și interese, zise Ionas.

— Te apropii, te apropii.

Și Ghedeon, ca să nu piardă un chibrit, își aprinse de la chiștoc o altă țigară, dintr-un pachet colorat în roșu.

— Mă gândesc să-mi fac și un alambic, acolo în altar aș putea distila sutele de kilograme de țuică adusă de oameni: țuică bună uneori, poșircă cel mai adesea; așa e creștinul, pe el îl doare până nu dă, după ce a dat, nu se întreabă ce calitate a avut darul... Că doar Domnului i-o dau, nu mie... Aș scoate o pălincă de prima clasă și aș îndulci viața celor de la fosta clădire a administrației, mai ales că Spîrcu e pornit împotriva alcoolului... Cred, până la urmă, domnule Ionas, după viața pe care o duce, că Toma e cel mai sfânt, poate nu sfânt în înțelesul obișnuit al cuvântului, sfânt ca om cu scaun la cap, pe care te poți bizui. Mi-a zis într-o zi că decât să vină de Paști să se spovedească la mine cu familia mai bine le taie la toți beregata... A spus-o pe un ton din care am simțit că ne putem târgui, el cu intransigența, eu în privința tăcerii... Pe un om ca el nu l-aș trăda, nu din prietenie, din cu totul altă cauză: în el am încredere...

Ionas călca cu grijă, nedorind nici să fie înaintea lui Ghedeon, nici să rămână în urmă. Îl respecta pe Iova Ghedeon așa cum era, spurcat la gură, pentru felul direct, pentru miile de înțelesuri despre lume, citite și rămase într-o ordine desăvârșită în capul său, de o formă ciudată; partea din spate a țestei era neobișnuit de mare ca și cum acolo s-ar fi aflat creierul, în timp ce fruntea se teșea între arcade. Nu-și dăduse seama cum reușise Ghedeon să-l influențeze. Își aminti că cel ce-l făcuse să nu-și retragă referatul în legătură cu descoperirea din baraj fusese Iova. Îl îndemnase, pornind de la alte temeiuri decât cele de acum, strict comerciale. Îi spusese că Cel de Sus a făcut lumea să fie cunoscută până la capăt și n-a avut niciodată nimic împotrivă ca lutul din care l-a mlădiat pe om să capete puterea de a îmbunătăți la nevoie chiar Dumnezeirea. Dumnezeu e perfectibil, e un mare inventator și căutător în propriile lui taine, nu se dă înapoi să refacă ceea ce n-a găsit zidit cu sârguință și aplicație la început. Omul s-ar cuveni să ia aminte și să-i urmeze, nu atât vorbele rămase prin cărți, cât adevărurile observabile de către oricine își îndreaptă ochii spre cer. Dumnezeu nu e Natura, ci prefacerea ei, din praf în lut, și lutul din nou în colbul de la început, din care s-a născut...

— Taci, domnule Ionas, taci, semn că te gândești la trecătoarea dumitale viață neștiută... Cată și ad-o la mal, pe urmă strânge-o de gât până scoate pe gură tot; viața trebuie sugrumată, domnule Ionas, dacă vrei s-o supui și mai ales s-o afli... N-ar trebui să pierd atâta vreme cu un păgân, dar o fac din motive bine gândite. Poate nici nu ești evreu, și o să te spovedesc. Și Iuda s-a spovedit argintului cu care și-a vândut înțelepciunea, cu douăzeci de arginți... Hai că am o ciorbă bună de fasole, deși confrații dumitale glăsuiesc că te-a cumpărat regele țiparilor. Te caută Cel de Sus pe dinăuntru cu șerpii lui neveninoși și dumneata vrei să-i ucizi, tăindu-i bucățele și mâncându-i... Adică te

răzbuni de două ori pe ei...

Drumul se lățise și începuseră să calce pe resturi de beton. Din pădurea deasă se îmbulzeau la lumină pâlcuri de paltini tineri, scorușii de munte și goruni; se deschise o poiană, plină de narcise. Ionas nu era pentru prima dată în acel loc, dar până atunci nu mai prinsese înflorirea masivă a florilor albe și galbene. Rămase o clipă descumpănit de atâta frumusețe.

Trase adânc în nări aerul înmiresmat și Iova pentru prima dată cucernic, aruncă scârbavnica țigară direct sub talpa cizmei. Schitul cenușiu se zărea prin frunzișul des de carpen și Ionas rămase înmărmurit de turnul de beton, triunghiular, ca o căciulă moțească în vârf, ieșit deasupra coroanelor ce acopereau restul lăcașului brumăriu. Nu se încumetase până acum să se apropie prea mult de construcția Cetate; odată un muncitor zidar scuipase în dreptul lui, iar a doua oară unul îl povățuise calm să nu mai treacă pe acolo. Atunci nu înțelesese nevoia oamenilor de a-l îndepărta. Acum Ghedeon i-o spusese deschis. Îl socoteau de altă credință. Niciodată nu se întrebase cărei religii aparținea. Era sincer convins că nu-și avea deci propria lui religie interioară, incapabilă să se plieze sau să se supună alteia. Abia acum, însoțit de Iova Ghedeon lua cunoștință de amănuntele zidirii din beton și fier, armată ca o linie de apărare cu traverse de toate dimensiunile; ce putuseră sustrage drept-credincioșii în nopțile fără lună de pe șantier... Șoferii își făcuseră drum până aici în poiană, lăsând parte din încărcătură lângă trunchiurile copacilor. Așa se ridicase schitul, din truda fără bani a tuturor. Doar câțiva meșteri de betoane zăboviseră mai îndelung în acel loc. Ei făcuseră planurile după cum îi dusese capul, ei turnaseră în cofraje groase aluatul, cald iarna, rece ca o pivniță, vara. Până și icoanele erau din betonul de cea mai bună calitate, negativul în gips îl modelase Ghedeon, el era cu talentul. La început îl ajutase și Gavra. Se descoperiseră

și își făcuseră cruce când icoana negrie, cu urme de unsoare pe ea, se desprinsese din gips. Fuseseră atât de îndrăgostiți de izbândă lor artistică încât mai turnară împreună câteva duzini și Ghedeon, în zilele lui de odihnă, se apucase să le coloreze cu vopsele vegetale, amestecate cu praf de cretă. Dacă unele icoane păreau că niște biete pietre, altele, prin urâțenia lor expresivă, îi făceau pe enoriași să îngenuncheze, parcă loviți de trăsnet.

Ionas se opri în pronaos, un simplu intrând, ca un beci, cu urme de bureți în locurile umede sau nepătrunse de soare. După ce intră, aplecat, prin ușa scundă, largă cât grosimea unui trunchi, îl izbi tavanul ce se urca spre turn în aceleași forme triunghiulare, parcă fără sfârșit. Un clopot cu limba legată de o sfoară, atârnat chiar sub căciula turnului, putea fi bătut din mijlocul schitului. După ce își lăsă arma și ranița într-o nișă de lângă intrare, Ghedeon mișcă frânghia de câteva ori și limba de fier se tângui, aducând în încăpere un strigăt de spaimă, pe o fereastră a altarului, un cocoș negru cânta de două ori și Ghedeon lovi cu talpa cizmei în podeaua de lemn. Cocoșul zbură înainte de a putea scoate cel de-al treilea strigăt.

— Se tem de vulpi și atunci își caută adăpost aici, spuse, ca o scuză, Ghedeon... Am lipsit cu treburi pentru schit și la întoarcere, din altar a ieșit o găină cu doisprezece pui, toți albi, cu toate că găinile mele, ca și cocoșul, sunt negre așa cum ai văzut.

Ghedeon îl prinse de braț, voind să-l ducă spre altar, dar Ionas se smulse din strânsoarea lui.

Calm, ieși afară. Latura stânga a schitului era îmbrăcată în flori de un roșu vișiniu, parcă cineva ar fi aruncat pe ea câteva găleți de vopsea și Ionas avu un tremur la stomac văzând cupele deschise ca niște guri, cu limbile tăiate, din rădăcina cărora sângele nu contenea să curgă...

— Gavra a cumpărat într-o zi pește oceanic, lămuri Ghedeon; leneș cum e, a aruncat resturile lângă schit și din

mațe uite ce frumusețe a ieșit... Cine știe de unde o fi înghițit peștele ăsta sămânța care a adus pe pământ atâta frumusețe. Gavra i-a adus spre rădăcină, cu ajutorul unei țevi, apă călduță, și cum iarnă nu prea avem pe aici, floarea se întinde spre bucuria mea și a lui, spre nedumerirea și spaima enoriașilor care văd în vișiniul amestecat cu griul zidului întruchiparea Judecății celei de pe urmă... Te-a impresionat și pe dumneata, să nu mă minți, zise Ghedeon.

Înfrigurat, își căută țigările.

— Și data trecută când ai fost cu Cameniță ai ieșit din lăcaș, să nu crezi că nu te-am văzut. Atunci am socotit că te temi de supărarea mea, dar acum am înțeles că nu supărarea te-a scos... Ți-ai amintit de ceva, nu se poate ca acest cenușiu, acel tavan ridicat în unghiuri ascuțite, gâtuit de turn, să nu-ți fi adus aminte... Să știi că am glumit mai înainte, pentru mine oamenii sunt o apă și un pământ, am nume de păgân, ca și dumneata, iar dragostea și ura pentru fiecare o împart nepărtinitor, nu după cum o merită, ci după cum îmi vine mie... Azi e liniște, au citit că m-am dus la mai-marii mei.

Și Ghedeon luă cartonul pe care era scris cu roșu: „Plecat cu treburi urgente”.

— Ce trebuie să știe ei că m-am dus după friptură.

Și Ghedeon se îndreptă spre o clădire anexă, legată de lăcaș, făcând parte din arhitectura lui. Din interiorul schitului se putea vedea una la fel, în partea stângă a zidului...

— Aici e locuința, mi-au făcut-o băieții pe cinste. Credeau că făcând construcția își spală păcatele și îl vor face pe Cel de Sus să uite că au fost de acord să se strămute cimitirul din adâncul lacului... Acolo era cel mai mare cimitir de prin aceste părți. Abia după ce m-am instalat ca lumea aici și au înțeles că nu sunt un navetist mi-au arătat o galerie părăsită în care și-au băgat ceea ce

au mai putut aduna în grabă din rămășițele țintirimului... Prin galeria asta fugea apa când s-a construit o parte din baraj... Știu că nu ți-e frică de galerii și nici de morți, glumi Iova și aproape îl târî pe Ionas spre patul grosolan, de o mărime neobișnuită, așezat în mijlocul unei camere cu același plafon conic terminat într-un vârf de ac... Sub pat e ușa, dar n-am de gând să te duc acolo... Mi-e o foame de lup.

Dând o perdea la o parte descoperi pentru Ionas un cuptor în care își avea rânduite proviziile.

— Dacă n-ar fi vorba de pâine, nici n-aș avea de ce să cobor în satul din vale sau să urc în cele de pe munte... Pune mâna pe cratiță... Rece, spuse Ghedeon după ce își lăsă oala, pipăită de degetele tremurătoare ale oaspetelui.

Ciorba era cenușie, iar acrimea îl făcu pe Ionas să saliveze după prima înghițitură. Ghedeon o acrise cu corcodușe, un sâmbure nestrecurat i se opri în ultimul moment în gură și Ionas scuipă rotundul taninos, mai aspru la gust decât zeama tuciurie.

Ghedeon sorbea sălbatic, fără să-i pese că nu e singur la masă; prindea lichidul din lingură în zbor. Odată cu mâncarea sorbea și o porție zdravănă de aer, altfel n-ar fi râgâit tot la a treia înghițitură...

— Ceapă nu mănânc astăzi, am spre seară câteva fete de spovedit și-i făcu cu ochiul lui Ionas... Mai poate bătrânul, e un dar nemăsurat al Domnului să poți la anii mei să te bucuri de viață, chiar dacă nu mai mult decât mi-ar îngădui buna-cuviință. Să nu-mi spui că ești un sfânt, nu te cred, continuă Iova, un om cu înfățișarea și trupul dumitale e făcut pentru dragoste, cred că și în privința femeilor ai rămas fără ținere de minte; am în vedere numărul lor, habar n-ai pe câte le-ai pus în gura raiului. Nu-ți plac, așa-i? țistui Ghedeon, curățându-și dinții cavernoși din față.

— Nu, domnule Ghedeon, de ce să mint, nu numai că am prea puțină afecțiune față de dumneata, dar ceva mai

presus de mine mă face chiar să-mi fie greață... Poate cuvântul e greu, dar sensul e exact, simt în dumneata o doză exagerată de lăudăroșenie și o brutalitate care nu ți-e proprie... Cred că vrei să recuperezi ce-ai pierdut de-a lungul unei vieți trăite fără o credință adâncă, ori poate vrei să mă convingi că ai rupt-o definitiv cu starea înaltă cu care se îmbracă cei ce-și scot leveleandra de pe ei... Numai că pe mine nu mă duci, după ce te-ai lăsat de preoție, în sinea dumitale ți-a părut rău; n-ai știut cum să te întorci la ea și te-ai întors, nu spășit cum face omul ce-și simte vina, te-ai întors, negându-ți sentimentele și încă într-un fel zgomotos... Știu că vrei să întemeiezi o altfel de credință, nu a supunerii, nu te mai mulțumește plecăciunea în fața neantului și a acestei scurte vieți, vrei să înfrunți nemurirea, să-i pui cu botul pe labe pe nemuritori...

Ghedeon mestecă încet, graba îi dispăruse din mișcări, acum rumega fiece îmbucătură și de câteva ori rămase cu lingura la gură, gândindu-se cine știe la ce...

— Înseamnă că ai auzit bine, cu toate că le-am cerut enoriașilor să-și țină limba. Da, nu mai cred că biserica, așa cum e, mai poate fi de vreun folos acestei omeniri, sărăcite până în măduva sufletului... Credința în Cel de Sus cere un bici cu plumbi la capăt ca răii să poată fi opriți... Și biciul meu este arma, domnule Ionas, nu obrazul celălalt întors...

Ghedeon se ridică, apropiindu-se de pat; îl trase cu ușurință la o parte. Sub el nu era greu de ghicit, în podeaua de lemn, un chepeng cu belciug metalic: fără prea mare efort ridică spre el capacul, lăsând privirii o spărtură în care hăuli vreme îndelungată un clipocit reîntors spre suprafață de zeci de ori. Pe pervazul nișei se afla un Petromax vechi, de alamă, bine lustruit. Ghedeon, după ce pompă în el de câteva ori coborî primul scările late și umede ce duceau spre adânc, făcând un semn cu mâna. Într-adevăr, era vorba de o galerie cu pereți de beton, al

cărei afund nu se putea ghici. Galeria cobora destul de abrupt și Ghedeon călca cu grijă pe scândurile bătute din loc în loc cu lețuri pe orizontală, ca să nu lunece piciorul. Pe măsură ce înaintau, aerul era tot mai jilav, clipocitul tot mai aproape...

Ionas se opri. De pereții de beton, în saci de plastic, erau atârnate la distanțe egale rămășițe pământești. Sub ele o mână neștiutoare scrisese numele. Un șobolan sau o mișcare neglijentă a cuiva spărsese un sac și hârca privea prin ochii goi spre lumina petromaxului, într-un fel mirat. În fața unui sac își lungea gâtul o sticlă și Iova nu se sfii să se oprească și să scoată dopul. Trase o dușcă bună și îl îndemnă și pe Ionas să facă la fel. Înțelese că acesta, înspăimântat de priveliște, ar fi dorit. Îl mai îndemnă o dată. Ionas înghiți de câteva ori din pălinca tare și galeria cu sacii de plastic, în care se aflau rămășițe pământești, în diferite faze de descompunere, numai sperie atât. Scândurile ce duceau, ca niște scări, spre adânc se opreau în fața unei limbi lichide. Apa umpluse o parte din galerie. Era apa lacului, de bună seamă, până la acel nivel se găseau marginile lui și Ghedeon, ca și cum tot ce văzuseră până atunci ar fi fost floare la ureche, făcu un semn prin care cerea liniște deplină.

— Auzi, întrebă el...

Ionas ascultă și nu-i trebui mult să audă o răsuflare, apoi o lovitură moale.

— E el, spuse Ghedeon, de când mi-au arătat minerii grota, bate în baraj la fel, el, prietenul meu!

Și Iova, cuprins de emoție, se apucă să ciocănească cu inelul în peretele galeriei, exact în ritmul în care se auzeau celelalte bătăi, gelatinoase, grave. De undeva, de departe, venea răspunsul la timpul cuvenit. Jocul între Iova și făptura nevăzută dură câtva timp.

— Vor să-l omoare, și-au pus în gând să-i curme bătăile, le e frică de încăpățânarea lui, îi deranjează mai mult decât

efectul ei... Bătăile sunt atât de slabe încât barajul nu poate, după mine, suferi cu nimic. Și cu toate astea le e teamă, teamă de ce, te întreb eu?... Tot așa vor încerca să te...

...Într-o zi, odată cu bucata de țipar, ai să înghiți și altceva și atunci Ionas va fi trimis în fundul lacului, să-i putrezească oscioarele lui cinstite, în timp ce prietenul meu va bate mai departe în curcubeul de beton. Nu-i așa că m-ai strânge de gât? Fă efortul ăsta, altfel s-ar putea să-ți spun prea multe deodată.

Ionas, cuprins de mânie, se îndreptă cu mâinile desfăcute spre gâtul lui Ghedeon. Iova nu vedea decât palmele mari cu degete butucănoase, incomparabil mai butucănoase acum când se îndreptau spre grumazul lui decât atunci când se uitase la ele prima dată. Mâinile îl fascinaseră, mușchii mari, mușchi munciți, nu cu sapa. Ghedeon fu aproape fericit când simți atingerea acelor mușchi pe pielea lui de găină, zbârcită și, sub nodul lui Adam, căzută, încrețită până la adâncitura dintre cele două clavicule.

— Așa, strânge, dă-i drumul, mai avu vreme să spună și Ionas strânse, fără să depună efort, strânse în joacă.

Numai ochii ieșiți din orbite și mai ales duhoarea ce ieșea din pielea transpirată îl făcu să înțeleagă că jocul lui îl putea duce pe Ghedeon la moarte.

Atunci își descleștă mâinile și se concentră adânc, rămânând cu palmele enorme în aer, ca și cum ar fi vrut să bine cuvânteze pe cineva de care îi era teamă... O durere groaznică îl chinui în moalele capului. Nu își reveni din ea decât în clipa când văzu lângă buric strălucind lama unui cuțit cu vârf de sulă cizmărească. Înțelese că dacă nu și-ar fi curmat strânsoarea la timp, metalul ascuțit i-ar fi trecut prin măruntaie.

— Dacă nu-mi dădeai drumul, reuși să îngaime Ghedeon frecându-și cu mâna liberă burlanul gâtului, mai alungit

din cauza strânsorii... Dar ce ți-am spus și ce te-a supărat e adevărat, au să te alunge, dacă te încăpățânezi mai departe, cu toate că ai să te încăpățânezi, pentru că îți place starea curată în care te-ai învelit ca un Isus Cristos în giulgiu neprihănit. Nu mai vrei să te întorci, chiar dacă ai putea, la vechea aducere-aminte. Te-ai sugruma cu mâinile tale.

Ghedeon tuși, aruncă lângă petromaxul răsturnat un cartuș verzui de scuipat, după el alte câteva negre, pline cu firișoare sângerii. Ghedeon le privi, nu le dădu importanță. Dintr-un spirit devenit obișnuință în ale curățeniei terciui sputa bolnavă, să n-o vadă, să uite de ea...

— Hai, fiule neștiutor al lui Dumnezeu, hai și nu te amărî, moșul Iova nu e supărat... Eu te-am provocat din dorința de a afla ceea ce tu încă nu știi și n-ai cum să afli... Ei știu multe și mai adun ca să am ce pune deoparte. Prima verificare am făcut-o pe pielea mea, a doua însă n-am s-o mai încerc, ai mâini de asasin...

— Bine, dar nici nu te-am strâns pe măsura unei jumătăți din puterea mea, spuse Ionas și își privi cu mirare mâinile...

Acum le vedea și el. Erau mari și late, cu muchiile groase ca niște cărămizi.

— Ține minte, Ionas, îi zise bătrânul, numindu-l direct pe nume, tu ai să-mi fii prieten și eu ție la fel... Dumnezeu te-a vrut așa, curat cum ești, și tot Dumnezeu mi-a zis să fiu pentru o clipă diavol, să te zgândăresc să-ți ieși din firea calmă și supusă... Aș mai fi vrut să-ți arăt ceva, mijloacele noii mele credințe... Nu ți le arăt, m-ai strâns prea tare, simt cum fasolea s-a urcat până la locul de intrare și dacă nu ies cât mai iute de aici, degeaba am mâncat-o... Auzi, iar bate prietenul meu... s-a odihnit în vremea cât ai vrut să mă omori. Acum își reia liniștit îndeletnicirea de unde a lăsat-o. Nu bate în zadar, și nici fără urme, încăpățânarea

în dreptatea lui vine de dincolo de el și numai întâmplător se încrucișează cu a mea, pentru marea lucrare, cerută de Dumnezeu pe acest pământ betegit.

10

Primul țarc din împletitura de sârmă nu intra în lac mai mult de un metru, al doilea era dublu ca mărime, ultimul măsura vreo cincizeci de pași. Apa având o oarecare adâncime, Bulat fusese nevoit să înnădească țesătura metalică și să o sprijine la colțuri în stâlpi de lemn. Numai partea dinspre mal nu era îngrădită; nici nu era nevoie, roca negricioasă se îndulcea spre ieșire.

Nu știa nimeni de cele trei rezervații construite undeva într-o margine de japșă, bine camuflate de vegetația din jur. Deasupra lor se aplecau trei coroane de salcie a căror umbră era binefăcătoare în zilele călduroase. În câteva săptămâni sârma țarcurilor își schimbase culoarea; din argintie ajunsese verde ca o plantă. Doar un ochi încercat, urmărind linia dreaptă vizibilă din apă, putea să presupună că sub sârmulița unduitoare, încurcată în tulpina mlădie a cosorului de baltă se afla un îndiguitor cu pătrățele mărunte, anume pus pentru ca peștii să nu poată ieși în largul lacului. Bulat căutase îndelung acest smârc retras, greu accesibil, ferit de trecătorii rătăciți, cu apa însă la fel de moale și sălcie ca pretutindeni din cauza unui pârâiaș ce bolborosea la câteva sute de metri izvorât dintr-un puț forat cândva de Gavra. Apa pârâului era rece. Amestecată cu cea călduță a lacului, era exact ceea ce îi trebuia lui Bulat pentru crescătoria lui. Peștișorii, de mărimea unor

obleți, negri la culoare, cu ochii roșii, cu burți sticloase în care se vedeau intestinele ca niște râme roșii, nu suportau deocamdată nici apă de lac, nici pe cea curgătoare. Acum Bulat îi adapta noilor condiții. Își începuse treaba cu câțiva ani în urmă; primul peștișor îl adusese în termos Cameniță, iar al doilea i-l procurase tot el la scurt timp.

Acvariul, Bulat și-l construise singur; geamuri se aflau pe fostul șantier, corniere de asemenea. Ce altceva avea de făcut? Să urmărească descreșterea sau creșterea apei albăstrii în zidul barajului și să-și vadă de pești, treabă migăloasă dar plină de promisiuni. Avusese noroc. Cei doi pești alcătuiră o bună pereche și Bulat fu de-a dreptul fericit când văzu la o margine a eleșteului improvizat, între frunzele de foarfeca bălților, plantate într-un pahar cu nămol, câteva ouă roșii de mărimea unei gămălii de ac. Înțelese că reproducerea, chiar în acele condiții primitive, era posibilă. Și peștii erau primitivi. N-aveau inimă, nici bronhii, respirau prin intestinul spongios inelat, ca la șarpe. Tot mecanismul vieții lor era dirijat de inelele asemănătoare unei trahei omenești... Amănuntele acestea Bulat le află cu ajutorul unui exemplar mort din cauze necunoscute. Rămăsese impresionat când văzu întreaga familie veghind îndelung cadavrul cu burta plesnită din care malul încă mai făcea încercări disperate să muște. A doua zi dimineața Bulat nu mai găsi nimic din peștele răposat. În zadar cercetă ușa ferecată cu trei lacăte și ferestrele cu un sistem de închidere prin interior; nimeni nu-i violase încăperea modestă unde își făcuse crescătoria. „Sufleței”, cum le zicea el, se înmulțeau de două ori pe an. Așa ajunsese la cele trei îngrădituri. Pagubele din primele trei zile când îi trecuse aici din acvariu fuseseră însă atât de mari, încât Bulat slăbi câteva kilograme; își pierduse cu desăvârșire pofta de mâncare și, căzut într-o criză de misticism, se înfățișă spășit la Ghedeon. Încercă un fel de mărturisire din care se opri îngrozit, înțelegând că se

dădea în vileag. Pe urmă îl urî pe popă câtva timp. Se pare că rugăciunile, date canon și mătăniile, în urma cărora își julise genunchii de betonul pivniței unde se ascundea să le facă, se dovediseră tămăduitoare pentru „sufleței” săi. Peștii încetară să mai pleznească, să-și arate burțile despicate, cu intestinul roșu plutind. De la o zi la alta, odraslele începură să se adapteze noii vieți. Bulat își înzeci rugăciunile și își dublă mătăniile, dându-și singur penitențe. În ziua când nu mai descoperi în bazinul cel mic nici un „sufletel” mort îl înjură aprig pe Ghedeon, dorind astfel să vadă reacția forțelor cerești; nu exista nici o forță peștii înotau și se zbenguiau ca niște draci împielițați. Bulat își zise că are să i-o plătească falsului preot pentru că îl obligase la slăbiciuni de care nu se știuse în stare.

După o ploaie amestecată cu nisip roșu, epidemia se cuibări din nou în bazinul mic. Nu supraviețuiră decât vreo zece exemplare. Bulat își făcu din nou drum, ca din întâmplare pe la schitul din pădure... De data asta se rugă fierbinte să-i fie salvate „sufletelele” și Ghedeon, neștiind despre ce e vorba, se lăsă înduioșat. După cuminecătură, își îngădui să se îmbete cu Bulat din țuica adusă. Atunci Bulat îi spuse că peștii îi erau trimiși de Dumnezeu și că aveau o menire sfântă de vreme ce le făceau bine rugăciunile; ca dovadă, numărul mare de urmași. El stătuse ore în șir lângă ouă, ca să urmărească metamorfozarea lor în vietăți. Se închină când înțelese că, după un anumit timp de clocire în apă călduță, ouăle erau înghițite de masculi apoi eliminate sub formă de peștișori. Un singur ou se pierduse în măruntaie, restul se transformaseră în fire de praf, vii. Acum stăpânea „sufletele” din trei generații. Pentru ele construise cele trei bazine în aer liber. Bulat avea totuși o neliniște: prinzând un peștișor în cancioc îi văzuse dinții ascuțiți, de fierăstrău; vietatea încerca să se elibereze, mușcând plasa de metal. Se temu și se bucură totodată. Lăsă peștele cu

grijă în bazinul mare, apoi luă dintr-o traista de pânză, aflată în apropiere, câteva broaște și le aruncă în îngrăditura pentru mezini. Apa începu să spumege apoi, în câteva clipe, se liniști. Rar se mai vedea câte o mișcare fulgerătoare la suprafață și pielițele de culoare albă, rămase deasupra, dispărură și ele. Celelalte două crescătorii nehrănite începură să se agite. Bulat studie reacția peștilor flămânzi. Cocoțat pe o ramură groasă de salcie, deasupra modestei rezervații, observă cum „sufleței” de mărime mijlocie se grupează în părțile laterale, păzindu-și eventuala pradă de dușmanii aflați în celelalte îngrădituri. Lăsă o crenguță cu câteva frunze spre luciul apei, dar peștii nu se lăsară înșelați. Doar unul făcu o săritură se agăță cu dinții de ramul fragil care căzu secționat, cu pește cu tot, în apă. La scurt timp, verzitura apăru la suprafață cu frunzele neatinse. „Nu le plac vitaminele”, își spuse Bulat. Voi să coboare. De la înălțimea la care se afla zări ceva mișcându-se printre trestii, parcă o rochie înflorată. Scoțând o înjurătură, nu mai pierdu vremea și sări pe verdeața moale. Ascunzându-și traista, canciocul, haina de ploaie și un cuțit de vânătoare la rădăcina salciei, se ascunse și el. Mai bine de o jumătate de ceas nu apăru nimeni în poieniță. Nemulțumit că putuse fi descoperit atât de ușor, se retrase prin altă parte a păpurișului spre cărarea principală. Cu mâinile în buzunare, ca și cum s-ar fi întors de la plimbare, începu să fluiere o melodie. Nu văzu pe potecă nici urmă de rochie înflorată.

Cărarea se lărgea, peste câteva minute avea să intre în drumul pietruit încă de la începutul existenței șantierului. Bulat cercetă în stânga, în dreapta. Nu se vedea urmă de om. Crezu că avusese vedenii. Era pe punctul de a face calea întoarsă și ar fi făcut-o dacă la marginea lacului n-ar fi observat o valiză galbenă, deschisă, iar în spatele ei un cap blond. Musafira avusese timp să se dezbrace și să-și

pună costumul de baie. Acum căuta cine știe ce printre lucruri. Nu voi să dea buzna. Nu din jenă. Nu voia să sperie femeia ridicată în picioare, al cărui mers săltat, pe vârfuri, deși era desculță, îl făcu să zâmbească. Uite ce mică e și cu toate că e singură, nu vrea să pară mai înaltă, își mărturisi Bulat, fluierând.

Fată tresări. Nu se pierdu cu firea, văzându-l. Călcă mai departe, aruncând bărbatului proțăpit în drum o privire prietenoasă. Bulat voi să înceapă discuția; era firesc, ca om al locului, să o întrebe pe străină ce căuta acolo. Nu mai avu timp.

— Ascultă nene, drumul ăsta pe care vii mata duce la un schit sau la o catedrală? Eu sunt Adelaida Jigău, prietenii în bătaie de joc îmi zic Aida. Zi-mi pe nume și mai ales dă-mi răspunsul cerut, pe-aici oamenii sau sunt muți sau n-au mai văzut femei în viața lor!

— Dar ce-aveți cu schitul? întrebă la rându-i, aproape răstit, Bulat, suspicios, mai ales că drumeagul spre lăcașul lui Iova Ghedeon începea din spatele clădirii fostei administrații nu de acolo de unde se aflau ei...

Din locul unde se găsea fata și până la clădire era mai bine de un kilometru.

— Nene, eu m-am recomandat, s-ar cădea să-ți spui numele, zise cu obrăznicie Adelaida și, legănându-și șoldurile mici, se apropie de bărbatul rămas împietrit în cărare.

— Bulat, Bulat Ion mă cheamă, se spovedi rapid Ion neputându-și lua ochii de la forma picioarelor femeii: un fel de opt prelungit și închis la genunchi.

— Eu la toți le dau un nume, nu te superi, nu, că-ți zic nene. Ești cam de vârsta lui Ionas, pe el îl caut. Un boșorog cu burtă de cămilă mi-a zis că e la schit... Ce să caute Ionas la schit? comentă tot Aida și prinse între degete un fir de iarbă pe care și-l duse, după ce-l mirosi, la gură.

Bulat nu-și putea lua privirile de la ochii ei. Adelaida,

dându-și seama de încurcătura bărbatului, se răsuci, își acoperi fața cu mâinile, apoi din nou se întoarse spre Bulat. Acesta deschise gura de mirare. Ochiul stâng, verde înainte, devenise albastru, cel albastru luase culoarea primului, adică se înverzise... Acum ochii păreau mai lucioși, mai ales că rimelul cu care erau vopsite genele contrasta cu culoarea lor...

— Te-am făcut praf, așa-i? Și lui Ionas i-au plăcut ochii mei... Dacă nu se uita la ei, nu mă vedea pe mine, așa m-a descoperit. Până la urmă, m-a plăcut. Nene, cred că și ție îți plac...

Bulat nu știu ce să răspundă... Întotdeauna se simțise mic și neajutorat în fața femeilor tinere, din acest motiv preferase să nu aibă de-a face cu ele. Numai maică-sa era de vină. Ca să devină bărbat, îl încurcase de copil cu o vecină de vârsta ei. Bulat își zisese că dacă asta era dragostea, atunci se putea trăi și fără ea. Nu regretă faptul că se putea lipsi de femei... O fată ca Adelaida nu văzuse însă niciodată. Hocus-pocusul făcut cu ochii îi tăie spaima și zâmbi căprește, apoi râse, cu întreruperi nesigur că râsul pe care-l auzea în urechi era râsul său. Da, el râdea. Ca să se convingă, mai râse o dată.

— Râzi frumos, nene... Văd că-ți place de mine, din primul moment am observat, dar să știi că eu țin la Ionas... Sunteți prieteni?

— Îhî, se mulțumi să spună Bulat... E la schit l-am văzut. Numai că schitul e în partea cealaltă, pe după clădire... Treci o parte de baltă, apoi se face un drum...

Tăcu. Ce rost avea să-i explice unde vine lăcașul lui Ghedeon, când ea era în costum de baie în fața lui și la un kilometru distanță de clădire.

— Cameniță v-a spus de... El are burtă de cămilă și bretele cu care ai putea să prinzi o șea, pe sub burta calului...

— Așa-l cheamă, Cameniță?... Pe dumneata, nene, te

cheamă Bulat, pe ăla Cameniță, pe Ionas... Doamne, ce nume... De unde le-ați cumpărat? Hai, nu vrei să stai cu mine la soare? Până acolo n-am de gând să mă duc... Te superi dacă nu mă duc? Și pe urmă, să știi, eu sunt complet necredincioasă... Dacă ar fi existat Dumnezeu, cât m-am rugat de el, m-ar fi luat un arab și aș fi fost acum în lumea celor o mie și una de nopți... Simt că ceva nu-ți convine, sau poate nu-ți mai plac....

În loc de răspuns, Bulat râse și se îndreptă spre bagajul fetei. Aida îl urmă, călcând pe vârfuri. Ajunsă la valiză, își încălță pantofii cu toc înalt și, ca să fie observată, luă o piatră de pe mal. Aruncă cu ea pe deasupra luciului de apă... Piatra se lovi de lichid, se săltă, de șapte ori la rând, până ce ajunse să se scufunde.

— Eu m-am născut pe malul unei ape. Scuipam pe piatră cum scuip acum. Și Adelaida, după ce umezi cu scuipat piatra plată, o aruncă cu mai multă forță decât o făcuse prima oară. Unu, doi, trei... de nouă ori... Pun pariu că nu știi să arunci ca mine, zise ea, și se lungi pe prosopul întins lângă poșetă. Nu-și scoase pantofii din picioare.

— Cred, domnișoară Jigău.

— Zi-mi Aida, ți-am spus, nu mă simt deloc jignită și pe urmă nu-s mai bătrână decât tine... Câți ani ai?

Lui Bulat nu-i plăceau întrebările directe sau neașteptate. Aceasta era directă și nici nu se așteptase la ea. Se mulțumi s-o privească pe Adelaida pe sub sprâncenele stufoase, împreunate la rădăcina nasului, apoi se puse pe râs, arătându-și dinții cu strungăreață. Fața îi deveni, datorită dinților, cu mult mai plăcută și Adelaida, ținând în continuare verdele ierbii într-un colț al gurii, râse săltându-și un picior de la genunchi în sus. Flecul de la toc era mâncat, pielea cu care era învelit metalul se răsucise în sus, lăsând să se vadă aluminiul din care era confecționat.

— Treizeci și patru, spuse Bulat, cu ochii la toc și

înduioșat de sărăcia fetei.

Îi era milă de oamenii cu tocurile scâlciate, mai ales când era vorba de femei. Și celălalt e la fel de tocit, observă Bulat.

— Ce tânăr ești! Pari mai tânăr decât anii pe care îi ai! Zău, nene, eu nu i-am dat mai mult de douăzeci și cinci... Climatul ăsta, mi-am dat seama de cum am trecut de baraj că în aer plutește ceva străin, parcă aș fi într-o grădină tropicală, pe cuvânt. Asta a fost motivul pentru care am preferat să mă dezbrac decât să mă duc la mânăstirea aia, cu toate că intenția mi-a fost să dau de Ionas... Mi-a spus domnul ăla cu burta de cămilă că aici sunteți numai bărbați. Când mi-a spus, zău nene Bulat, m-am înroșit, nici nu știi ce mișto e să te afli în conjurată numai de masculi.

Bulat nu înțelese la ce anume se referea Adelaida. Dădu din cap, așa era cum zicea ea, ce-l costa să nu fie de acord?

— Eu am fost secretară, adică mai sunt, dar dacă o să-mi placă aici și Ionas o să vrea, rămân cu voi. Ador clima asta. Am tușit tot timpul, acum însă nu mai tușesc.

Și Adelaida Jigău se forță să tușească, fără rezultat însă. Doar fața i se înroși în urma efortului, și la fiecare nouă încercare sânii, cu sfârcurile ascuțite, săltau sub sutien. Bulat se bucură copilărește de jocul femeii.

— Și tu ești inginer? întrebă ea, continuând să-și ridice când un picior, când altul în aer, în timp ce-și căuta în poșetă o țigară. Am să-mi aprind o mărășească, de-al dracului și să vezi că tot n-am să tușesc.

— Sunt inginer hidroenergetician, spuse el, în vreme ce Adelaida își aprindea țigara. În geantă se vedeau mai multe pachete de Mărășești.

— Uite, nu tușesc, ți-am spus, cred că din cauza climatului faceți voi atâția pureci aici... Vă place, nene, trageți chiulul, mamă, mamă... Știi, își aduse aminte Adelaida, când veneam, m-am întâlnit pe șosea cu niște camioane încărcate cu mobilă. Voiau să treacă spre oraș,

dar nu-i lăsau, cred că cineva păzea ieșirea. Am înțeles că erau bejenari, până la urmă au fost obligați să se întoarcă... M-a luat și pe mine unul, stăteam pe un fotoliu, femeia lui tricota în hurducăturile mașinii și înjura că nu erau lăsați să scape de potop... Auzi, potop... Cică barajul ar fi pe cale să crape și apa... Păi ce, ăsta-i baraj să crape?... M-am uitat o oră la el, crapă omenirea, dar el... Nu țin minte să te fi văzut la facultate la noi. Sau ai făcut-o în altă parte! avu îndoieli Adelaida, convinsă că pe cei care învățaseră la „noi” trebuia să-i știe.... Eu îs mai mare ca tine, nene, cu niște luni bune, spuse ea râzând, în vreme ce cu mâna liberă își maltrata un coș aflat între perii argintii și fini crescuți deasupra buzei superioare și își turnă puțină colonie pe locul unde pielea se înroșise. Eu pe toți foștii și actualii studenți îi știu.... Nu trece unul pe lângă mine să nu se uite la ochii mei și dacă se uită, până îmi dau seama de ce se uită, le reține fața. Așa am cunoscut sute de nătăfleți, dar pe tine nene, nu te-am filat... Înseamnă că n-ai făcut la „noi”... Pe Ionas îl țin minte, el a venit de la drept, cu toate că nu vrea să recunoască... Îi place să facă pe nebunul! Nici nu-ți dai seama cât îi place... Mie mi-a căzut cu tronc de prima oară când l-am văzut, numai că el zice că nu m-a zărit în viața lui. Mincinosul...

Bulat era vesel, uitase de cele trei țarcuri cu pești, uitase de toate; se simțea bine lângă fata asta haioasă, cum îi zise în gând. Nici umezeala parcă nu mai era atât de pătrunzătoare nici soarele prea puternic; permanenta lui transpirație, neurovegetativă cum îi spusese omul cu burta de cămilă, se evaporase. Se miră când își duse mâna la fruntea veșnic brobonită; era uscată, netedă.

Ar fi vrut să-i spună fetei ceva frumos, un lucru deosebit, în orice caz interesant, chiar inteligent dacă s-ar fi putut. Trebuia să se grăbească; Adelaida își aprinsese țigara, pufăi semiplictisită, așteptând o vorbă, aștepta poate gândul lui, mult căutat; și Bulat se dădu de ceasul morții să

inventeze ceva.

— Aș da mult să fii fericită, domnișoară, spuse el; nu-i veni până la urmă să creadă că erau vorbele lui, îi izvorâseră din inimă, îi veni să scâncească când le repetă în minte pentru a treia oară... Da, într-adevăr ar fi vrut să fie fericită. Măcar tot atât de fericită cum era el; parcă deasupra lui coborâse din înalturi un înger și îi șoptise cuvintele de care se emoționase când le auzise, mai mult decât ea.

Se auzi clipocitul apei; Adelaida își duse o mâna streașină la ochi. Grupul de înotători își făcuse din nou apariția undeva în larg, la mare distanță. Caschetele albe li se zăreau ca niște păsări plutitoare. Fericirea lui Bulat se strică, nu putea suporta în preajmă pe alții mai mulțumiți decât el. Că înotătorii erau veseli, nu era greu de ghicit; acum înotau dezordonat, se hârjoneau, formația își pierduse din unghiul ascuțit în care înaintase până atunci, albul caschetelor se amesteca, se auzeau chiar câteva chicoteli, repede reduse la tăcere de o voce baritonală.

— Ce minunat trebuie să fie acolo, zise Adelaida, lungind acel acoloooo neînchipuit de mult.

Ca să nu piardă nimic din spectacolul din larg, își duse cealaltă mână în dreptul sprâncenelor...

— Și eu știu să înot.

Adelaida se ridică și, aruncându-și pantofii din picioare, voi să se îndrepte spre apă.

— Nu-i voie, domnișoară! Aici unde suntem, paza te poate lua la ochi, oricând.... Descreierații ăia sunt la câțiva kilometri depărtare, liniștea apei, contrastul dintre negrul de aici și strălucitorul de dincolo, face posibilă... Te rog eu, nu te du, te rog din suflet... Îți promit că în curând n-ai să-i mai vezi, de ce să-ți strice ei bucuria asta de pe mal, fericirea de care am vorbit...

— Chiar, nene, că mi-au stricat-o! Dar malul celălalt nu se vede! Parcă ar arde un foc acolo sau ce dracu, mi-au dat

lacrimile, dar de văzut...

— Nu se poate observa ceea ce nu există, domnișoară Adelaida. Inginerul Stavropol ne-a explicat că tot ce vezi mata acum e o iluzie optică; a prezis-o încă înainte de inundare; strălucirea de care vorbești rezultă din contrastul culorii rocilor. În lac se formează o oglindă uriașă și prin refracție lumina capătă întinderi nebănuit de mari. Apa la fel...

Bulat era mulțumit de felul cum vorbise: fusese cursiv, nu se poticnise.

— Nene, dumneata ești fericit? întrebă Adelaida, întorcându-se spre prosopul abia părăsit, după ce înțelese că înotătorii erau prea departe ca să-i mai poată zări... Când i-am văzut pe ei, parcă înotam eu, în timp ce tu, nene, te întristai. De ce te-ai întristat?

— Fericire, repetă Bulat ca pentru el. Ca să fiu fericit trebuie să fac ceva de seamă! Nu se poate să fim fericiți, de-a valma, toți! Unde am ajunge dacă fiecăruia i-ar fi dată fericirea fără să aducă societății binefacerile de care ea are atâta nevoie... Eu sunt pe cale să-i dăruiesc ceva deosebit, dar până atunci nu pot să fiu fericit.

Râse din nou, înțelesese din privirile ei că tonul spuselor lui fusese prea sobru. Adelaida se speriase, altfel nu și-ar fi prins fusta peste talie și n-ar fi legat-o cu șnurul de aceeași culoare albastră.

— Eu aș interzice fericirea superficială, domnișoară! N-aș lăsa decât fericirile adânci... Barajul acesta este pentru mine suprema bucurie... Fericirea noastră constă în a-l păzi ca ochii din cap, să nu apară în el nici cea mai mică defecțiune de ordin tehnic... Defecțiune interioară, se înțelege, pe dinafară nu ne facem probleme, n-are cum să i se întâmple nimic, e păzit. Înotătorii ăștia nu mi-au plăcut niciodată, oricine poate, de la o anumită distanță de baraj, să facă baie... Cu toate astea te întreb, dacă unul dintre ei are un aparat special, se apropie de...

Bulat nu mai pronunță substantivul, atât rămăsese de perplex din cauza posibilității îndeplinirii propriei lui idei... Da, într-adevăr, dacă unul dintre ei... Nu, n-avea cum... Plasa de metal păzea barajul până la adâncimea de patruzeci de metri... un om n-avea cum să... Bulat respiră liniștit. Zâmbetul îi reveni pe față...

— Nici nu știi, domnișoară Adelaida ce piatră mi-am luat de pe suflet! Singur mi-am luat-o.... Părerea mea este să te întorci la clădirea de unde ai plecat. N-aș vrea să mă vadă Ionas cu dumneata. Eu îmi respect prietenii...

— Mă, nene, ce de cuvinte spui pentru o prostie! zise ea și-l privi pe Bulat disprețuitor.

Răutatea lui Bulat împotriva înotătorilor, ivită din senin, nu-i plăcuse.

Soarele se ascunse sub o perdea subțire de ceață.

Căldura deveni apoasă și Adelaida simți nevoia să-și aerisească pielea de la ceafă, săltându-și coama blondă cu o mână apoi, răsucind-o, și-o legă cu o bentiță. Își făcu din păr o coadă groasă, ca un fuior.

— Mă, nene, dacă și aici unde am crezut că e raiul pe pământ sunteți răi, atunci... Am fost de față într-o zi când Ionas a stat de vorbă cu un profesor, mai mult un literat decât profesor. De-atunci n-a trecut o zi fără ca ăla să nu-mi dea telefon și să mă întrebe dacă m-am văzut cu cavalerul Bunei Speranțe! De ce i-o fi zis așa lui Ionas, poți să-mi crăpi capul, tot n-am să pricep... Măgarul de profesor mi-a dat de înțeles că nu-i sunt indiferentă; într-o seară m-am trezit cu el la mine, fără să mă anunțe în prealabil. Mi s-a așezat în genunchi, adică, vezi doamne, el de mult mă avea la suflet, dar numai întâlnirea în trei l-a făcut să-și dea seama de înaltele sentimente ce mi le poartă!

Și Adelaida Jigău își înălță o mână în sus, cu degetele resfirate grațios ca o balerină, lăsând să i se ghicească sub braț perii, incredibil de negri în comparație cu părul de pe cap.

Bulat se uită la ghiocul atrăgător și-i păru rău când femeia își readuse mâna în poziția de la început, apucând cu ea o altă țigară.

— Țigările astea de la el le am zise, lungind *el*-ul în bătaie de joc. Nu venise profesorașul literar cu mâna goală, pe lângă un calup, a adus și-o votcă. M-a apucat o dulce scârbă când am priceput că intuiția mea n-a dat greș; tipul se grăbise nu pentru că avea nevoie de mine. Venise cu speranța că, văzându-mă cu Ionas, puteam afla cine știe ce... Ce puteam afla eu de la Ionas, care nu prea știe nimic despre el? Tu știi nene Bulat, că Ionas nu are habar ce lapte a supt de la mă-sa? După ce profesorul și-a dat cravata jos, cu toate că eu nu-i dădusem nimic de înțeles, m-a întrebat, pe un ton aproape rugător, de când îl știam pe Ionas? După ce s-a despărțit de el la facultate, nu mi-a povestit nimic despre viața lui? I-am păstrat țigările, votca; i-am dat cu tifla, zicându-i că trebuia să vină un boxer la mine... A plecat val-vârtej, uitându-se urât, cum te-ai uitat tu, nene, la ăia care se zbenguiau în apă... Păi eu am citit în cărți că la noi ura a fost abolită.

Adelaida își schimbă pantofii... După îndelungi căutări, își scoase din valiză o pereche de sandale cu două barete de culori diferite, culoarea ochilor.

— Caracteristicile de deformabilitate și de forfecare ale rocilor au fost determinate prin numeroase măsurători „in situ”, în galeriile săpate pe maluri, în puțul adânc și în galeria de sub albie...

Bulat se opri, zâmbi la fraza pur tehnică rostită din dorința de a schimba subiectul.

— Mă, nene, te crezi deștept! Să știi că eu sunt mai deșteaptă de zece ori decât tine și Ionas, amândoi luați la un loc... Eu am cumpărat o mașină de calculat, toți banii mei de secretară i-am adunat pentru ea. De-a dracului, am cumpărat-o, ca să-mi verific mintea. Am demontat-o, fără să numerotez nici o piesă și după două săptămâni am

montat-o la loc adăugând cu ajutorul unor tranzistori încă două circuite. Mașina merge perfect... Vrei s-o vezi?

Adelaida scoase de la fundul valizei, învelită într-o cutie de tort, o mașină de dimensiunile unei plăci de patefon cu o claviatură sofisticată. Râse, când îl văzu pe Bulat înmărmurit.

— Și cu toate astea, mă nene, n-am putut intra la facultate. Ai înțeles? Dar ca să-ți dovedesc că sunt deșteaptă, vreau să-ți spun, nene, că în alt an am dat, fără nici o pregătire, la drept. Am reușit, dar n-am vrut să rămân, mie îmi plăcea electronica și am preferat să rămân secretară la un electronist curat ca lacrima... Și tu faci pe inginerul, pe deșteptul, cu mine. Păi, nene, mie îmi vorbești de lunecarea construcțiilor, păi pe toate astea le-am fumat de mult... Eu am venit aici cinstită mă nene, pentru amărâtul ăsta de Ionas, că mi-a deschis poftă de viață de te doare capul.

Și Adelaida râse îndelung în timp ce mâinile dibace apăsau fără pauză pe claviatura modestului computer...

— Păi dacă plec cu Ionas, cumpăr unul din generația a treia, îl demontez și-l montez, într-un an încă cinci limbi aplicative, el două, e mai greu de cap.

— Adică ai vrea să pleci cu Ionas, asta ai vrea? Pentru asta ai venit aci, așa-i? întrebă Bulat, dar Adelaida se mulțumi să tragă din țigară și să cotrobăiască în valiză mare cu mâna cealaltă... Dădu peste votcă.

— Ca să vezi că nu te mint. De deschis n-o deschid, numai în prezența lui Ionas o fac...

— Și o să-i spui și lui, domnișoară, cum a venit profesorul la dumneata?

— Ți-am spus să-mi zici Aida, așa îmi spun prietenii în bătaie de joc, dar eu nu mă supăr, sunt superioară, nene... Bineînțeles c-am să-i spun, adică de ce nu i-aș spune?

Se văzură spicele trestiilor din apropierea cărăruii mișcate brutal, apoi se auziră pași grei lipăind prin

ochiurile de apă. În poieniță își făcu apariția Ionas, cu pumnii strânși. Se uită încruntat la cei doi. Încercă să zâmbească, fără să reușească, buzele se întinseră peste dinți, dar în locul bucuriei pe care dorise să o afișeze, nu putu decât să îngâne...

— De ce-ai venit, Ida?

Adelaida se răsuci spre el, apoi se ridică și-i sări în brațe, îndoindu-și picioarele de la genunchi.

— Cum mi-ai zis, Ionas? Cum mi-ai zis? Te rog, repetă...

Ionas nu voi. Dimpotrivă, încerca s-o respingă, fără brutalitate, ca și cum gestul de tandrețe al fetei l-ar fi descumpănit.

— Merita, mă, să vin numai pentru cum mi-ai zis! Ai auzit și tu, nene Bulat, că mi-a zis Ida! Păi mie nimeni nu mi-a spus așa! Înseamnă că și tu te-ai gândit la mine.

— Saie... Saie Cameniță mi-a zis că ai luat-o în partea asta. Tot el a adăugat că încă de azi dimineață și Bulat e aici.

— Și ce, ți-a fost frică? Păi o femeie dacă nu vrea, nu vrea și pace. Nenea ăsta, care zice că ți-e prieten, s-a purtat ca un dulce.

— Ida, de ce-ai venit? întrebă din nou Ionas.

— Ca să te văd, dragul meu. Să mă iubești... Pentru asta a venit Ida ta...

11

Din apropierea barajului deversor, Stavropol privea în depărtare. Soarele se căznea să apună. Razele lui topeau lacul și, între luciul apei și astrul ceresc, se clădise o

punte; pe acea punte urcau privirile inginerului. Cu toate că oamenii de pază știau cine se află lângă pila numărul șapte, o cercetau totuși. Dar inginerul, încremenit lângă balustradă, nu dădea nici un semn că ar fi avut de gând să facă ceva cu cele două bucăți de tablă, mari de patru metri pătrați. Tabla o adusese Stavropol cu un cărucior; la un capăt de ham trăsese Mutul, la celălalt, stăpânul. Sub tablă, ascuns privirilor, se afla un mosor cu un cablu de oțel, gros cât o sârmă obișnuită, rezistent însă și ușor manevrabil. Paznicii nu pricepuseră prea bine ce avea de gând inginerul cu echipamentul jucărie, dar Stavropol îi asigură că voia să facă doar o mică experiență. Îl lăsară în plata Domnului, cu toate că un paznic tânăr dădu din cap; nu-i plăceau experiențele, el se afla acolo ca nimeni să nu se apropie de construcție...

Ceasul seismograf, din buzunarul lui Stavropol, începu să țiuie. Îl scoase și-l privi neliniștit. Acul fin se mișca din nou, așa că se grăbi să-și pună ideea în aplicare.

Experiența se anunța simplă. Voia să afle forța cu care era lovit barajul și obiectul ce se încăpățâna să-l lovească. Tabla era găurită în cele patru colțuri; Stavropol pregătise în cărucior toate uneltele de trebuință ca să nu piardă timp. Lucrase câteva zile în magazia de lângă grupul sanitar; întâi construise o machetă, apoi făcuse calculele necesare, în funcție de ele topi bucățile de plumb, pentru ca undele longitudinale să-i împingă bucata de tablă exact în dreptul fisurii din interiorul barajului. De la locul unde apăruse pata albastră până unde voia să scufunde tabla, distanța arăta a fi ceva mai mare de douăzeci de metri. Nu era o problemă să coboare tabla și contragreutățile cu ajutorul cablului sub plasa de protecție. Dacă cel ce izbea cu atâta regularitate era un animal, atunci tabla avea să fie lovită, cu siguranță. În schimb, dacă pătratul de tablă, aflat la locul stabilit, înceta să fie atins, concluzia nu putea fi decât una: în adânc, o minte omenească, dușmană, punea

la cale ceva împotriva trudei lui de-o viață. Nu voise să știe nimeni ce intenționează să întreprindă. Numai lui Bică Stupariu, șeful paznicilor, îi povestise; acesta se mulțumi să ridice din umeri; era bucuros dacă marea construcție, aflată în grijă sa, se bucura de o proteguire în plus.

Stavropol aștepta apusul soarelui, atât cât putea el să apună; se străduia în același timp să se nască și să moară, moartea se consuma incomparabil mai chinuit, altfel limbile roșietice umede, n-ar fi străpuns fâșia de cer dintre cei doi munți. Stavropol voia să evite ca razele să se reflecte în tabla galvanizată, curățată, ca să nu emane nici un miros, dată apoi cu o soluție sensibilă; orice urmă de lovitură ar fi rămas întipărită la cea mai mică atingere. De pe acum inginerul se bucura de reușita experienței aflate încă la început.

La capătul drumului ce lega barajul de mal printr-un strat gros de argilă, pardosit cu pământ și îmbrăcat în ciment pe ambele laturi, cineva cu o voce pițigăiată se certa cu Bică Stupariu care răspundea rar, cu vocea lui de bas. Se opunea ca inginerul să fie deranjat. Cu toate acestea se petrecuse ceva neobișnuit, altfel Vugnar, însoțit de Calafat n-ar fi trecut de cea de a doua barieră unde un paznic tânăr îi salută ceremonios, după ce ascultă în aparatul minuscul, prins pe piept, ordinele lui Stupariu, aflat la postul principal de control.

Vugnar înainta primul, încercând să-și desfacă din mers cravata incomodă; la acel ceas căldura era sufocantă, iar umezeala din aer se lipea de trup ca un albuș de ou.

— Trudim, trudim și nu spunem la nimeni. Ce zici Calafat de atâta abnegație, extraordinară, nu?

Calafat se mulțumi să-și treacă servieta din mâna stângă, în dreapta. Voise să se uite la ceas. Era trecut de zece, mai exact era ora douăzeci și două și patru minute și Calafat își propuse să consemneze în carnet cu exactitate locul și timpul întâlnirii, pentru a da raportului lui Vugnar

precizie.

Stavropol îl știa foarte bine pe bărbatul chel, cu pungile duble sub ochi. Noutatea era alta. Niciodată Vugnar nu adusese calmul, dimpotrivă, când apărea el spiritele se nelinișteau. Sub zâmbetul lui curtenitor totdeauna se ascundea altceva. Pe vremea când făcuseră cunoștință, Vugnar nu avea însoțitor, ca acum, semn pentru Stavropol că inginerul cu problemele speciale își consolidase poziția. Sau dimpotrivă, bătrânețea era de vină, superiorii prevenitori punând lângă el un sprijin tânăr și viguros, pe Calafat.

— Așteptam apusul soarelui, domnule Vugnar, răspunse Stavropol calm.

Strânse mâna molatecă și asudată a lui Costin și cealaltă, uscată și feminină, a tânărului inginer.

Stavropol privi tabla de pe cărucior, apoi se uită la Calafat. Plictisit, își dezbrăcă haina și se așeză pe bordura de beton, nu înainte de a pune batista sub pantalonii largi, dublați cu piele la fund.

— Ce aer, domnule, ce aer! Ce zăpușeală, domnule, ce zăpușeală mormăi Vugnar.

Și, scoțând din buzunar o altă batistă, își șterse gâtul umed, gușat.

— Te-am căutat, domnule Stavropol, te-am căutat, am fost chiar până la Ghedeon. În ultima vreme toți vă faceți drum la el... Un simplu calcul îmi spune că de pe acest șantier s-a furat nu glumă, numai schitul necesitând... Cât a necesitat, Calafat? întrebă Vugnar, nevoind să pronunțe singur cantitatea de beton și fier furată pentru lăcaș.

— Patru mii de metri cubi de beton de două sute, peste cincizeci de mii de kilograme de armături... opt mii metri cubi de...

— Nu, nu, Calafat, să nu exagerăm! Armăturile sunt mai puține! În partea de sus a cupolei ar mai fi fost necesare vreo două tone pentru o siguranță deplină a clopotului și a

barei de susținere! Și mie îmi plac, domnule Stavropol, lucrările solide, nemuritoare, ca să întrebuințez termenul preferat, cu toate că acel clopot... Mai ții minte când ne-am cunoscut, cum mi-ai răspuns? se grăbi Vugnar să lase în plata Domnului clopotele. „Vreau o construcție nemuritoare!” îl imită Vugnar.

Râse îndelung, privind cele două bucăți de tablă unse cu rășină.

— A trebuit să fac eforturi supraomenești să-l conving pe Bică să-mi dea drumul, aici, unde dumneata vii fără nici o opreliște. Stupariu mă știe, e același de pe vremea când eram ceva mai tineri, cu toate astea mi-a cerut delegația și dispoziția scrisă că am acces pe coronament... Mie, auzi, să-mi ceară mie! se indignă Vugnar.

Calafat își scoase grăbit pachetul de țigări, ca să-și servească șeful.

— Vă rog, vă rog, fără...! Jarul țigării poate fi interceptat la fel de bine și de sus și de jos!

Și Stavropol arătă cu mâna spre adâncul apei, negre la acea oră, ca tușul.

— În privința lui Bică, să nu uitați, domnule Vugnar, eu am purtat răspunderea acestei construcții. Sufletește, o mai port și acum cu toate că sunt un simplu pensionar... Am preferat să-mi petrec restul zilelor aici, unde mi-am trăit cea mai mare parte din viață, eu care...

— Da, da, mai știm și noi câte ceva, domnule Stavropol. Avem memoria bună.

Ca să-i ajute memoria, Calafat deschise servieta și scoase de acolo un carnet cu scoarțe negre. Vugnar făcu un semn disprețuitor, n-avea nevoie de memoria carnetului, a să se dovedea într-o zi bună...

— Ați fost un fenomen, domnule inginer șef, spuse Calafat ferm, dar înclinându-se subaltern; Vugnar îl zdrobi cu o privire de plumb.

Calafat se dădu doi pași înapoi... Mutul își zbârli blana

de pe spate. Calafat se apropiase prea mult de pătratele de tablă și Stavropol se simți dator să-i atragă atenția.

— Stați acolo, domnule Calafat, e imprevizibil, cu oamenii imprevizibili...

— Auzi, Calafat, că noi suntem imprevizibili! Într-adevăr, domnule Stavropol, nu ești prea departe de adevăr... Nu vrei un sandviș cu țipar dat prin ou? Ionas, cu tinerica lui proaspăt sosită, a ținut neapărat să ne facă deplasarea agreabilă, iar domnișoara Jigău ne-a urat „drum bun" în scurta noastră călătorie spre dumneata... Nostimă fată...

Calafat despachetă al doilea sandviș; îl mirosi, i-l întinse lui Stavropol, dar acesta îl refuză, făcând un semn semnificativ cu capul.

— Dumneata crezi, domnule Stavropol, că Ionas întâmplător mănâncă în fiecare zi țipar?

Vugnar își privi inferiorul. Acesta se lansă într-o amplă expunere.

— Țiparul conține cea mai mare cantitate de fosfor, în plus o substanță nedepistată încă medical, dar ale cărei influențe sunt de netăgăduit în conservarea memoriei vii... Am aici câteva analize temeinic verificate.

Și Calafat scoase alt carnet, de altă culoare. Grăbit, cu degetul udat între buzele bine conturate, dădu câteva file și tresări găsind-o pe cea de care avea nevoie.

— Este unul din cei mai vechi pești, se pare că face parte chiar din specia care, cu milioane de ani în urmă...

Vugnar închise pleoapele. Era plictisit de noutățile știute atât de bine, subalternul nepermițându-și să emită opinii în afara celor cenzurate de el colegial...

— Lasă, Calafat, lasă, mai avem timp să determinăm concentrația de vitamine din acest pește... Al dracului de cald, mai adăugă Vugnar și brusc se lumină la chip.

Întunericul ce începea să domine împrejurimile îl bucura pe Stavropol, dar bucuria se domoli de la primele cuvinte rostite de Vugnar.

— Cu foarte mulți ani în urmă, o asemenea zăpușeală a anunțat o ploaie de pomină, nu se poate să nu-ți amintești de ruperea aceea de nori. Potop nu altceva...

Stavropol se mulțumi să privească orizontul. Atâtea ploi dezlănțuite trecuseră peste el încât nu știa cu exactitate la care anume se referea Vugnar. Îl deranja prezenta acestui inginer, tocmai în ceasul când el avea nevoie să se concentreze asupra experienței și nu...

— Se vorbea că te plimbai atunci cu o femeie, domnule Stavropol, trebuie să recunosc, o femeie al dracului de frumoasă... Am remarcat-o după îmbrăcămintea albă, altfel poate nici n-aș fi băgat-o în seamă. Nu-i așa, Calafat, că femeile neinteresante m-au lăsat totdeauna rece?

— Este foarte adevărat, șefule, dar sunt dator să vă mărturisesc că pe vremea aceea eram cu douăzeci de ani mai tânăr. N-aveam cum să remarc ceea ce dumneavoastră...

— Așa-i, n-aveai de unde să știi, Calafat! Pe vreme aceea tatălui tău nici nu-i trecea prin minte că n-ai să rămâi țăran la plug... S-au transformat țăranii, mai adăugă Vugnar din nou plictisit de cuvintele care n-aveau nimic comun cu gândurile lui adevărate. Reveni la primele.

— Frumoasă femeie, la început am avut chiar senzația că e o iluzie, numai a doua zi spre amiază, când am trecut pe lângă coronament, am văzut-o și am auzit-o vorbind.. Accent... Da, da, ca să fiu mai exact... Și crezi, domnule Stavropol, că această experiență va lumina neluminata idee a lui Ionas de a descoperi în corpul barajului, neapărat, o defecțiune? Am observat pe hârtie că fisura seamănă cu un țipar spintecat, aflat în stare de convulsii.

Stavropol se mișcă de lângă pila de care stătuse rezemat.

Într-adevăr, semnul aducea cu un tipar pe care singur Ionas îl gâtuise după ce îl scosese din nămol.

— Ca formă da, dar numai ca formă, domnule Vugnar...

Sunteți în cunoștință de cauză că orice corp viu, la presiunea uriașă a betonului, se transformă, se amestecă, se confundă până la urmă cu particulele cimentului... Colosul are o dublă presiune: asupra spațiilor din afara lui și asupra celor interioare. Ambele presiuni protejează... Culoarea, numai culoarea fisurii seamănă cu a țiparului, în rest...

— Și, mă rog, domnule Stavropol, de ce nu vă începeți experiența? M-ar bucura să văd ce faceți cu...

Stavropol se mișca ferm. Nu mai avea nimic din lentoarea ultimelor secunde. Nici vocea nu îi mai era moale și gâfâită.

— Domnule Vugnar, mă deranjează prezența dumneavoastră la acest ceas, și nici n-am de gând să întreprind nimic cât stați aici. Singurul martor viu al meu doresc să fie Mutul...

Câinele se scutură. Cu pași moi se apropie de stăpân. Ochii îi erau lucioși, verzi, răi, și Vugnar se temu un moment că bestia cu limba groasă și cu dinții ascuțiți n-are să poată fi ținută în frâu.

— Culcat, sună melodios vocea lui Stavropol, și câinele se duse supus la locul de unde plecase.

— Mă rog, mă rog, dădu înapoi Vugnar, dacă vă deranjez... În orice caz, femeia era foarte frumoasă, domnule Stavropol! O țin minte.

Râzând îi făcu semn lui Calafat. Cu servieta neagră sub braț, Calafat își urmă șeful, pășind în spatele său în același ritm.

Umbrele lor se pierdură pe digul de pământ. Soarele încerca să se ascundă după coama muntelui. Cei doi îi furaseră lui Stavropol bucuria pentru ceea ce avea de gând să facă. Rămăsese singur cu câinele și supărarea stăpânului își făcu efectul și asupra patrupedului; se gudura la picioarele inginerului, făcând încercări disperate să schiaune, dar gâtlejul și coardele vocale îngroșate, cu

elasticitatea pierdută, nu scoaseră nici un sunet. Ceea ce ar fi trebuit să iasă prin botul jilav i se citea în ochii cuprinși de o tristețe egală în intensitate cu a inginerului. Ce voise să insinueze Vugnar cu amintirea de demult și mai ales cât de mult știa despre legăturile lui cu femeia în alb? Simple supoziții, Vugnar, grosolan ca întotdeauna, se interesa nu atât de meseria lui, de inginer supracalificat, ci de... Se plictisise de vara prea fierbinte a marelui oraș de unde venise și își aranjase un concediu, ascuns sub interesul stârnit de pata depistată de Ionas. Dovadă pensulele și culorile țipătoare cu care picta Vugnar, plus lansetele și mulinetele lui Calafat, curățate cu o dragoste aparte și încercate zilnic, pe „uscat" la punct fix.

Se auziră pași grei de bocanci țintuiți; dintr-o încăpere întunecată își făcu apariția Bică Stupariu, un om la vreo patruzeci și cinci de ani, greoi până în clipa când profesia îl obliga să fie activ. Atunci întreaga fizionomie i se schimba; Bică Stupariu întinerea cu douăzeci de ani.

— Nu vă iubește ăsta, domn' inginer, îl auzii când trecu pe lângă mine zicându-i celui tânăr... „Se preface că a uitat, că nu știe, las că-l fac eu să-și aducă aminte"... Am vrut să vă spun, dom' inginer, știți că vă respect și nu e seară să nu-i scriu neveste-mii de dumneavoastră... Îmi cere s-o informez zilnic; eu îi scriu... Despre ce să-i scriu dacă nu despre plictiseala noastră, a tuturor și... Adică mi-am permis chiar să bag un fir polițist în scrisori, chestia asta cu semnul lui Ionas... I-a plăcut, a zis că niciodată n-am distrat-o așa de mult... Dintre toți cel mai mare respect îl are pentru dumneavoastră, ea îmi zice pe cine respectă și pe cine nu; eu îi dau faptele și ea trage concluziile... Vugnar ăsta nu-i place, tocmai de aia l-am frecat cu legitimația cât am putut, cu toate că îl cunosc și nu era cazul să fac mare tărăboi cu...

— Mulțumesc, domnule Bică, deși îmi permit să-ți dau un sfat... Nu da în vileag prea multe amănunte, nu se știe

niciodată cum pot fi interpretate și mai ales de cine... Desigur, nu mă gândesc la soția dumitale, ea reprezintă discreția întruchipată, dar până nu descoperim cauzele adevărate ale acestui „nimic” supărător care, cum vezi, a început să te preocupe și pe dumneata, lumea străină s-ar...

— Puteți avea încredere, domnule inginer... Soția mea e nu numai un păzitor al meu, ci și al barajului, în general... Dacă v-aș arăta scrisorile, ați roși, așa de bine vă știe din spusele mele. Vă zice: „Ce mai face drăguțul de inginer”, și Stupariu își șterse sudoarea apărută sub bărbia puternică... Poate aveți nevoie de ajutor... Nu văd cum o să vă descurcați singur. Tablele astea... Tamburul cu cablu... Plumbii... Eu, domn inginer, n-am auzit, ca să fiu cinstit, să trăiască pe aici pești așa de mari... Au fost cândva în aval, acum... Nici n-au cum să urce până la noi...

— Nu, mulțumesc, domnule Bică, mă descurc singur. E chiar timpul să mă apuc de treabă. Cât despre ajutor, nu uita că Mutul trage cât doi oameni și e supus comenzilor mele...

— Cum vreți, domnule inginer. Și vă promit să fiu mai atent cu ce-mi iese pe gură, chiar foarte atent.

Bică Stupariu se întoarse spre postul de pază, lăsat pentru câteva minute în grija subalternului mai tânăr.

— Nu i-ați mai văzut pe înotătorii ăia? întrebă tot el, după ce făcu câțiva pași... Am auzit că și-au mutat corturile la vale, spre coada lacului, ca și cum cineva ar ști unde vine coada, mai zise Bică și, salutând, își continuă drumul, fără să aștepte răspunsul inginerului.

Soarele își arunca sulițele micșorate sub fierăstrăul munților din față în vreme ce Stavropol își pregătea uneltele trebuincioase pentru experiență. Mai întâi verifică seismograful și, când se convinse că loviturile continuau, își scoase haina și o așeză lângă el. Ceasul cu cifrele fosforescente îl puse deasupra și, cu mânecile suflecate, cu

nodul de la cravată desfăcut, se apucă de treabă. Mai întâi legă contragreutățile de belciuge, apoi, de celelalte două găuri ancoră cablul de oțel. Fixă mosorul de balustrada de metal, folosindu-l acum ca scripete. Tabla se ridică de pe cărucior până ce ajunse aproape de înălțimea pilei de beton. Mutul, știind de la repetițiile din baracă ce are de făcut, împinse tabla cu botul. O clipă, Stavropol avu certitudinea că a scăpat ceva din vedere, bara de sus era aproape de bara de jos, ceea ce ar fi făcut imposibilă lansarea. Nu, nu greșise cu nimic. Când ea ajunse la nivelul barajului, Mutul se propti cu picioarele din față în tablă și greutățile de plumb o afundară în apa neagră, cleioasă. Mutul se uită la stăpân. Când acesta îi făcu semn, se retrase lângă cărucior, în așteptarea celui de-al doilea moment.

Mosorul scârțâia uniform. Stavropol se mustră că nu unsese și pârghia de susținere. Se opri din învârtit. Așeză piedica la scripete și din găleata cu mărunțișuri scoase o sticlă de plastic și unse metalul. Scârțiitul încetă. Cablul se derula normal, urmând mișcarea egală a mâinii lui Stavropol. Indicatorul de pe tambur arăta treizeci și doi de metri. Tabla se apropia de locul unde barajul continua să-și primească loviturile, înregistrate de acul seismografului. Stavropol puse piedica. Se șterse la încheietura mâinii drepte, udă de emoția care îl cuprinsese. Mutul îl urmărea. Limba nu-i mai atârna apoasă, prin dreapta caninului, cu toate că zăpușeala din aer nu scăzuse, dimpotrivă, pe măsură ce cădea întunericul, se accentua.

Deasupra întinderii de apă o ceață rară se ridica din valurile abia ghicite. Negrul și strălucitorul, la linia de demarcație, aflată undeva departe, spre stânga lui, se uniseră, născând o a treia culoare, de un roșu pal. Stavropol se uită la câine. Câinele îl fixă, așteptând. Pe coronament se auziră pași. Câțiva doar. Apoi pașii se pierdură undeva deasupra lacului, ca și cum omul ar fi

trecut cu bocancii din betonul drumului pe un alt coronament, lichid, continuând să-și facă auzit mersul. Mutul alergă spre balustrada dinspre care urechea fină înregistrase un sunet cu mult mai important. Un pește sărea din apă și se afunda la loc, dar de fiecare dată trupul lui, după saltul făcut în aer, se micșora. Până la urmă peștele mai făcu o ultimă încercare să iasă din mediul în care își găsise adăpostul până atunci. Căzu înapoi și, în vânzoleala ce urmă, în bulbucii spumoși ai apei clocotite, nu se mai zări decât un ochi gelatinos, curând omorât de întunericul sângeriu. Mutul se întoarse. Ce se petrecea în apă îl interesa mai puțin. Pe drumul pe unde venise cu stăpânul său nu se anunța nici un pericol. Stavropol, liniștit, desfăcu piedica. După încă un metru, simți că de firul de oțel nu mai atârna nimic. Văzu coarda de metal țâșnind răsucită și retrăgându-se în cercuri spre mosorul de unde fusese desfăcută. Stavropol înlemni. Mutul alergă grăbit și stăpânul, involuntar, îl mângâie între urechi. Câinele se încordă. Nu intra în obiceiul lui Stavropol să-și arate afecțiunea în acest fel.

Inginerul nu-și putea explica ce se întâmplase. Învârti de manivelă în sens invers și, când capătul cablului ajunse în mâna liberă, înțelese că ruptura era accidentală. Cablul avea câteva fire mai lungi, semn că nu fusese secționat dintr-o dată. Presiunea apei nu putea fi de vină. Tabla, la acea adâncime, era incomparabil mai ușoară. Ce se întâmplase atunci? Nu avea timp de răspunsuri pripite. Alături se găsea cea de-a doua tablă. Grăbit, îi legă contragreutățile, puse două șuruburi, în loc de unul, la belciugele unde prinse tabla de cablu și, pentru mai multă siguranță, înveli legătura cu o țesătură de sârmă. Nu întâmpină nici o dificultate cu cea de a doua lansare care ajunse la cota verificată. Cincizeci și trei de metri. Se uită la ceasul seismograf. Limba se așezase cuminte la cifra zero, anunțând în acest fel, în adâncul lacului, un calm

desăvârșit. Stavropol se retrase de lângă balustradă. Umbra, cât ar fi fost de imprecisă, nu putea fi zărită din adânc. Privi îndelung și tot mai speriat cadranul fosforescent. Acul continua să stea la punctul inițial. Cele câteva minute scurse, cu ochii pironiți pe ceasul de mână, i se părură inginerului o veșnicie. În adânc, tabla rămânea nemișcată, cablul de care era atârnată nu tremura. Stavropol lăsă acele ceasornicului în voia lor. Fără ele, timpul se scurgea mai ușor. Faptul că împletitura de oțel nu reacționa anunțând atingerea așteptată, și nici seismograful nu ieșea din starea de lâncezeală nu însemna că experiența era ratată. Tăcerea adâncului însemna și ea un răspuns, și încă unul îngrijorător. Deci loviturile ușoare, dar neîntrerupte, se datorau unei ingeniozități umane, nu unui fenomen întâmplător. Luni în șir, de când Ionas dibuise pata din zidul barajului, și auzise zgomotele, confirmate apoi de aparate, calculase și răscalculase toate posibilele greșeli tehnice. Presiunea interioară a barajului putea produce frecări, transmise până la urechea omului, sau în fibra intimă a aparatelor de înregistrare, altfel de cum porneau de la sursă. Calculele erau perfecte, perfecte fuseseră de la început, și Stavropol, când ajunse definitiv la această concluzie, respiră adânc, ușurat. Computerele aduse mai târziu, și folosite de specialiști cu datele furnizate de Stavropol, încorporate în măruntaiele betonului, dăduseră în câteva ore aceleași rezultate la care el muncise ani de zile. Atunci, cine atenta la durata trudei lui? Trudă pentru care renunțase la viață și odată cu ea la micile și marile bucurii omenești? El nu avusese decât bucurii și necazuri tehnice, celelalte îi erau străine, le dușmănea din principiu chiar și numai când le simțea, ca Mutul, apropierea. Ce voia Vugnar. Ce căuta, după atâția ani, pe locurile pline de forfotă odinioară, de ce-i pusese întrebări ce ascundeau capcane, când esențialul în existența lui era curat ca lacrima? Esențialul era betonul,

fierul și noua construcție ce ieșise din ele. Și mai era ceva adăugat acelui zid, aparent fără simțire. Tocmai simțirea lui, jertfa acelei simțiri. Mângâie cu palma udă curbura pilei, apoi își apropie obrazul de cenușiul rece al pietrei. Se auzea în ea mugetul adânc al apei, fantastica ei forță, zăgăzuită cu folos pentru oameni. El nu fusese un simplu inginer, fusese altceva, cu mult mai important; în puterea lui stătuse totul. Peste zeci și sute de ani cine urma să-i descopere numele scris cu litere armate în nișa oferită ca loc de odihnă viitoarelor rămășițe pământești, avea să înțeleagă cât de mult își iubise construcția. Nu, la viața barajului nu putea atenta nimeni, nici dinăuntru, nici dinafară. Pavăza lui cea mai bună nu era în oamenii înarmați, capabili să reacționeze prompt, cu uluitoare iuțeală, la orice încercare de sabotaj - de altfel nimeni până acum nu încercase vreodată un asemenea act necugetat - pavăza era în calcule, în creierul construcției existând în miile de aparate încorporate cu grijă și în deplină siguranță la distanțe și adâncimi variabile în baraj, să nu scape terminalului tehnic nici un zgomot, așa cum nu-i scăpaseră nici neînsemnatele lovituri pornite din adânc.

Stavropol mângâie din nou curbura rece dar atât de caldă sub degetele lui îngroșate de reumatism. Nu era un zid oarecare, era carnea cea mai perfectă în unduirea ei feminină și Stavropol închise ochii de plăcere. Nu, barajul nu era o construcție inertă, era o creatură cu un puls propriu și numai palma lui lată, de betonist obișnuit cu munca grea era capabilă să reacționeze la răspunsurile venite din interiorul ei. Colosul răspundea în felul său la mângâieri prin mici zgârieturi ce răneau pielea moale a palmei.

Mutul se uita la tamburul pe care metrii de cablu neîntrebuințat erau înfășurați ordonat, în cercuri, ultimul continuându-se prin firul întins spre adânc. Firul începu să tremure. Urechea fină a lui Stavropol surprinse zumzetul

când văzu urechile câinelui îndreptate într-un anumit fel, înțelese că și patrupedul înregistrase esențialul. Lăsă la o parte aducerile-aminte. Se apropie de mosor. Ochiul nu sesiză nimic. Cu toate astea Mutul, prin atenția cu care asculta coarda, dădea de înțeles că în adânc liniștea încetase. Prinse cablul între două degete și abia atunci simți în fibra lui mișcarea delicată din interiorul metalului. Cercetă cadranul seismografului. Acul continua să rămână inert. Oare ce se petrecea sub apă? Că ceva se întâmpla, era indiscutabil. Cablul continua să-i transmită un tremur continuu și palma asudată îl percepea în toate nervurile ei. Nu era mișcarea normală a undelor la acea adâncime. Era cu totul altceva. Presiunea lichidului lipise pătratul zincat de corpul barajului. Undele, cât ar fi fost de brutale, nu erau în stare să afecteze bucata de tablă. Apoi brusc, tremurul încetă. Coarda de oțel deveni mai puțin întinsă, iar numai la câteva secunde tamburul pârâi sub o nouă greutate - alta decât a plumbului atârnat. Și, din nou, liniște deplină. Îi făcu Mutului semn să păzească instalația și, cu toată iuțeala de care era în stare, alergă spre cabina liftului. Stupariu era acolo, ținea ușa deschisă. Asta fusese rugămintea inginerului. Liftul cel mic se prăbuși în adânc. Stomacul inginerului se ridică în sus, vinele de la tâmple, sub presiunea schimbată, îl făcură să-și piardă pentru o clipă cumpătul. În câteva secunde, Stupariu îl dusese la cota de la care aștepta răspunsul. Drumul până la semnul lui Ionas se păru kilometric, cu toate că de la lift până acolo nu era mai mult de...

Rămase cu gura deschisă. Prin pata cu formă de țipar se strecurau acum picături violete. Șiragul picăturilor se prefăcuse într-o dungă continuă, Stavropol se apropie și scoase lupa din buzunar. Nu era nici o crăpătură. Porii betonului lăsau să treacă prin ei culoarea pe care acum o ura cum nu urâse nimic atât de mult în viață. Simțea zbuciumul milioanelor de tone, suferința lor; în acel loc, nu

mai mare de o palmă, se concentra parcă întreaga forță de apărare a barajului împotriva dușmanilor. Cercetă seismograful. Tăcere dincolo de zid. Privi din nou cu atenție prin lupa măritoare o picătură ce voia să se strecoare neobservată din strânsoarea particulelor cenușii. Da, betonul suferea, se chinuia, își putea da seama; cine altul, dacă nu el putea fi conștient de bucuria și suferința unui lucru neînsuflețit? Pentru alții neînsuflețit, pentru el o vietate în care globulele roșii erau atacate cu dușmănie și parte din ele, moarte, începeau să curgă în afară, ca dintr-o plagă. Ce dimensiuni avea însă plaga în interior, cât de mare era durerea și în ce măsură forțele de apărare erau în stare să se opună acelei deșănțate deteriorări? Îi veni să pună mâna pe târnăcopul aflat la punctul de intervenție - asemenea puncte erau cu zecile - și să lovească în pata și mai ales în balele violete ce se scurgeau din ea. Se opri la timp. Stupariu l-ar fi socotit ieșit din minți și, dacă paznicul intra la idei, atunci adio liniște, rămas bun definitiv de la plăcerea zilnică de a-și vizita monumentul. Mâna aplecată spre târnăcop reveni la ceasul seismograf. Știa că orice lovitură încetase și aparatul i-o dovedi prin limba moartă. Stavropol urî și aparatul, dar mai mult urî pe altcineva. Dușmănia se îndrepta împotriva celui ce o descoperise și Stavropol făcu semn cu mâna, arătând că ce avusese de cercetat cercetase.

Liftul urcă la fel de rapid precum coborâse. Stavropol își simți picioarele de plumb, capul golit de sânge; se clătină, de data asta nu numai de amețeală. Era plin de venin împotriva omului care îi stricase liniștea. Dușmanul lui poate, în acea clipă, se bucura de mângâierile femeii abia sosite într-un loc care s-ar fi cuvenit cruțat de vulgaritate. Dragostea, pentru el, în afara marii iubiri din piatră, era un desfrâu. Se hotărî să-l curme.

Mutul era la post. Cablul își încetase tremurul. Fibra zumzăitoare din adânc era o simplă fibră de care era

atârnat un pătrat metalic. Învârti de manivelă, vlăguit de curiozitatea pentru un semn cât de mic dorit pe cei patru metri de folie. Tabla apăru la suprafață așa cum intrase în apă. Cu toate astea, ceva se schimbase pe fața ei argintie; purta urmele unei guri. Stavropol întinse „clișeul” pe pardoseala de beton, lângă el; aprinse lanterna de buzunar. O purtă grăbit peste întreaga suprafață, apoi reluă primele observații cu ajutorul lupei puternice. Într-adevăr, se vedeau contururile unei guri monstruoase. Sau poate nu era gură, era altceva, o mașinărie ce-și trimisese senzorii să cerceteze obstacolul aflat la fața locului, bombardat zilnic, noapte și zi.

Experiența eșuase. Stavropol era mâhnit. Se așteptase la cu mult mai mult. Dar și din acest puțin se putea deduce un lucru cu tâlc. Prezența unei inteligențe, acolo în adânc, în stare să observe, să-și ia măsuri de precauție, să se oprească din activitatea ei la cel mai mic semn ostil: tabla fusese o mărturie. Dacă tabla fusese cercetată, apoi lăsată ostentativ, în plata Domnului, era încă o dovadă că eșecul experienței se transformase în certitudinea necesității de a o folosi. Bică Stupariu curios și intrigat în același timp de lanterna jucăușă, mutată nervos, cu câte o rază de lumină scăpată când ici, când colo de-a lungul ori de-a latul construcției, apăru pe neobservate.

— Ce s-a întâmplat, domnule inginer? V-ați jucat de pomană, așa-i? dori el să se liniștească și inginerul, intuind spaima pazniculuiși, se mulțumi să murmure ca pentru sine:

— Nimic deosebit, domnule Bică, nimic. Barajul e făcut să reziste la un cutremur de gradul unsprezece; ori mișcările auzite de Ionas n-au nici o zecime de grad.

— Atunci de ce nu-l lăsați în pace, domnule inginer, și vă măcinați nervii! Pe deasupra mai băgați și lumea în sperieți... Uite, din satul de pe coastă iar au plecat zece familii... Au plecat noaptea, fără să-și ia cu ele nimic. Au fugit ca niște hoți lăsându-și gospodăriile în voia

întâmplării. Ca să nu-și lepede vitele, muritoare de foame, le-au tăiat, domnule inginer... S-au sălbăticit oamenii, s-au sălbăticit, adăugă Stupariu, îndepărtându-se.

Stavropol nu înțelese dacă vorbele lui sunaseră a reproș sau nu. Pricepuse însă altceva. Paznicului începuse să-i fie și lui lehamite de cercetările lor și de semnele lui Ionas.

12

— Mă, tu ești gelos, ce dracu? Adică eu vin, fac efortul, stau pe culoarul trenului o zi cu gândul la tine și tu în loc să-mi sari de gât, mă întrebi de Bulat; ce mi-a spus, ce-a zis, ce aluzii a făcut... Hai, mă, Ionas, vino să-ți dau un fum din gura mea, am văzut că-ți place, zise Adelaida Jigău și trase adânc un fum în piept.

Sânii rotunzi, strânși prea tare de rochia sugrumată în talie, îi dădeau un aer copilăresc, iar obrajii supți de efort, în timp ce se silea să-și vâre în plămâni cât mai mult fum, îi făceau o fețișoară caraghioasă. Ionas stătea turcește pe podea, cu spatele rezemat de zidul ce da spre fereastră, în timp ce Aida, tolănită pe patul tare, încerca în zadar să-l ademenească cu fumul țigării și picioarele dezgolite.

Nici măcar n-o îmbrățișase ca lumea. Pe drumul de întoarcere, Adelaida înțelesese că nu numai Bulat era de vină pentru primirea atât de rece, dar nu luă în tragic felul lui de-a se purta. Asta o și atrăsese la el, dacă nu l-ar fi auzit cum îl interogase pe Stamate, modul brutal cum i se adresase literatului, poate acum, n-ar fi fost acolo, nu s-ar fi „sacrificat”, cum îi spusese de câteva ori partenerului posac. Aștepta de la el un răspuns măcar, dacă simțurile,

atâta vreme neatâtate, nu-i vibrau în nici un fel sau poate, aruncă ea o ipoteză, ăștia de aici își fac mendrele... Își trase pe sub rochie elasticul de la chiloți; o strângeau, în tren cumpărase de la un șperțar un set de șapte perechi, una pentru fiecare zi a săptămânii. Poate greșise ziua, se mulțumi ea să dea o lămurire în doi peri și pentru că el nu veni să-i soarbă fumul din gură, așa cum o făcuse nu o dată, în noaptea aceea, în orașul de jos, se înfurie; stinse țigara direct pe podea.

— E o scrumieră pe etajeră, spuse el și ridicându-se i-o așeză în față, fără să uite să adune mucul cu scrum cu tot, gospodărește, cu palma.

— Doamne, cum te-ai schimbat, zise ea și se întoarse pe burtă, lăsând să i se contureze formele, sub rochia de pânză topită. Dacă știam că am să dau de un mut și de un sfânt nu grăbeam compasul în baia asta de aburi cu miros de pucioasă, vere Ionas, pe cuvânt... Trebuia doar să trag cu ochiul verde spre Bulat, omul ar fi înțeles, ceea ce eu n-am vrut de la început să înțeleg din privirile lui... Ăla m-a dezbrăcat din prima clipă, vere Ionas, zise ea, după ce stătu o clipă pe gânduri, ca să aleagă un grad de rudenie convenabil. Nu prea pricep nimic din ce se petrece aici, parcă nici nu sunteți vii, parcă v-a trimis cineva forțat la odihna asta patriarhală din care-mi plac lumânările și brânza de la oierul de care mi-ai zis... Păi, dacă asta e stațiune de cercetare, cum îi zici, atunci eu sunt împărăteasa Bizanțului, pe cuvânt...

— Ida, începu el și reveni grăbit asupra apelativului utilizat... Adelaida, nu trebuia să vii, nici nu știu cum ai reușit să dai de mine, de noi, de acest loc despre care oamenii din împrejurimi n-au ce vorbi, deoarece în afară de o teamă a lor, instinctivă, pricinuită de o catastrofă posibilă, habar n-au cu ce ne ocupăm... Încep să cred că puținul descoperit de mine n-are, din punct de vedere tehnic, nici o importanță. Un nebun a aruncat piatra în

baltă, nebunul sunt eu, și tot cu mine în frunte ceilalți încearcă s-o caute. Căutăm de atunci întruna... Nu-mi place c-ai venit, nu-mi place deloc... Acolo te știam în siguranță, aici cu toți ăștia...

— Ionas, să nu-mi spui că mă iubești... ți-am zis că-s fată deșteaptă, psiholoagă trebuia să mă fac.... Din prima clipă ți-am citit pe față plictisul că mă vezi, ce mai calea-valea, dar de ce te deranjez atât de tare nu bănuiesc, doar nu ți-am mâncat din salar și, așa cum mie nu mi-a fost rușine să te duc la mine acasă, nu văd de ce pe tine te sperie prezența mea aici... Mă copile, dacă m-ai făcut femeie, mai lungește-o și tu puțin, să simt gustul pâinii, până mă plictisesc, eu sunt din alea care se plictisesc repede...

— Adelaida, tu n-ai venit pentru asta... Acolo jos puteai găsi exemplare cu mult mai reușite... N-ai venit să te iubesc, deși aș fi măgar dacă n-aș recunoaște că nu o dată, de atunci, m-am gândit la tine și tocmai la acel amănunt despre care oamenii se jenează, în general, să vorbească... Vezi, tu ai fost cum ai fost, dar pe lângă noutatea evenimentului am simțit în tine altceva, poate ațâțare sună necuviincios; fiecare fibră a trupului tău respira o dorință și o dăruire care pot face pe oricine fericit... ți-am spus-o sau ți-am îngânat-o atunci, când mă pierd totdeauna spun ce gândesc, fără perdea, fără sentimentul rușinii. Ce te-a făcut totuși să vii și, mai ales, cum ți-au dat drumul să ajungi aici...

— Păi ce, n-am delegație? Și încă ce delegație... Mă vere, când Stamate a fost la mine cu gânduri necurate, a avut în el și unul cuviincios, se interesa de tine; această curiozitate l-a făcut să-mi facă rost de o hârtie specială, semnată de... Unde-i geanta? Patru ștampile, cinci semnături, plus trei deștepți fără ștampilă mi-au îngăduit să galopez să te găsesc stors de cine știe ce muierușcă ori țigancă; mi-a zis cineva pe drum că aveți tarif fix. Îți dă, îi dai și brăcinarii la loc... Știi de ce-am venit, vere Ionas?

Hai, să nu te mint... Dar pentru asta iubește-mă mai întâi, fără plata asta n-am răgazul să intru în detalii, mi-e teamă că am să fiu prea scurtă, neconvingătoare, ori eu vreau să te încredințez că e așa cum îți spun...

— S-ar putea să fiu eu neconvingător. Atunci tu ai să fii mai falsă. Prefer să-mi povestești, n-am o întrebare anume; instinctul, doar el îmi dă ghes să fiu precaut, cum sunt și cu alții. Și cel mai suspicios sunt cu mine însumi...

Adelaida nu mai insistă cu farmecele; se răsuci cu spatele la perete, își prinse genunchii în mâini apoi, cu coada ochiului, se uită la una din coapse să vadă cât se alungește sub rochia scurtă, transparentă. Acoperi unghiul cald descoperit privirilor cu cotul, apoi suflă spre chiștocul ce începuse să fumege în scrumieră...

— Mă, vere Ionas, la început am crezut că mă minți în chestia aia cu facultatea de drept; doar eu te-am văzut și acolo și la cenaclu, ți-am spus, eram secretară, tu erai student și după ce-ai fost la mine în pat și ai făcut pe prostul, negând o evidență, m-am dus la secretariat; am căutat în hârțoage, n-am dat de tine, mai bine zis numele de Aron n-a existat în arhive niciodată. Abia atunci mi-a fost teamă, teamă pentru tine, nelămurită, derizorie la început... Am crezut că-mi joacă memoria o farsă; astăzi memoria nu mai e un tipar viu al timpului trăit, dar eu credeam că tiparul meu e în orice caz cu scaun la cap; s-a dovedit a nu fi... Nu m-am lăsat cu una cu două, Jigău nu e o Aidă tembelă, tata a fost notar într-o comună, m-am născut cu simțul actelor în sânge; atunci m-am dus la facultatea pe care ai absolvit-o, în dosarul tău scria că ai intrat ca student în anul trei, deci ești hidroenergetician făcut peste noapte, Ionas, vere, și treaba asta iar nu mi-a plăcut deloc... Sunt directă, cum vezi, n-am simțul despicării firului în patru și nici nu-l pot inventa după atâtea ore de stat în picioare cu gândul la alte detalii omenești.... Mă, să fiu clară, dincolo de acest modest

interes al plăcerii, am și altul. Ionas, nu m-ar deranja să te însori cu mine de formă, și, după ce mă duci în țara lui Israel, să mă lași în plata Domnului... Am să mă descurc, îți promit... Dar înainte de a ți-o cere, am vrut, ca orice femeie, să te subjug cu armele aflate la îndemână, am simțit că îți plac, să nu zici că nu-i așa... Și, ca să fiu mai convinsă că nu-ți cer o prostie, m-am dus din nou la documente, din acest punct de vedere am distrus milioane de hectare de pădure pe inutilități consemnate agramat, dar ce vrei, asta-i viața; hârtiile nu mi-au spus nimic. La dosar nu exista nici o explicație din care să deduc de unde ai venit, cine îți sunt părinții, ce nume ai purtat și dacă este autentic numele pe care-l porți acum. Și atunci mi-a venit mie una, așa, în cap; m-am dus la Stamate, prea te-ai repezit în el ca să n-ai un motiv, trebuia să existe, el nu putea să fie în afară... Să nu crezi că a venit să-mi facă cu șarpele și cu necuratul fără ca necuratul din mine să nu-i întindă mărul Evei... Numai că eu am făcut-o cu interes, interesul conta, în sufletul meu chinuit, mai mult... Și-atunci mi-a zis că semeni cu cineva, cu cine anume n-a fost în stare să-mi spună, dar că semeni, de asta a fost sigur. Și că cel cu care semeni îl urmărește, nu-i dă liniște, îl atinge mereu cu mâna lui nevăzută și-i reproșează... Uite, nu știe nici el ce-i reproșează fantoma aia ce-ți seamănă. I-am mărturisit că n-am putut afla nimic despre tine; atunci m-a trimis într-un oraș de jos, așa-i zicea el, de jos, la un orfelinat; am întrebat de Ionas Aron... Ce crezi? 0 femeie în vârstă și-a adus aminte, o spălătoreasă, rămasă singură pe lume, dormea în subsol, mânca din porțiile copiilor. Directoarea era îngăduitoare. Și-a zis, spălătoreasa, că a existat o femeie în alb care te-a găsit pe scări cu o trăistuță legată de gât și în trăistuță era o hârtie în care scria că te cheamă cum ți-am zis; era un fel de certificat de naștere neautentificat, cum m-am convins mai apoi, iar lângă certificat erau și trei rânduri, cum că femeia care te-a

însoțit și-a sfârșit zilele; singură și le-a sfârșit... Deci dacă ea te-a adus, înseamnă că și-a sfârșit zilele după ce te-a părăsit, sau te-a lăsat pe scări altcineva? Scrisul era al ăleia de te-a adus, dar oare era scrisul mamei tale?

Ionas asculta impasibil, parcă Adelaida ar fi vorbit de altcineva; o singură dată tresări: prin fereastra deschisă Saie Cameniță îi povestea ceva grăbit inginerului Stavropol...

— Ionas, tu mă asculți?

— Te ascult, Ida...

— Mă asculți pe dracu. Mă lași să vorbesc ca o proastă, tot ce-ți spun tu știi de mult, de mult și cu mult mai amănunțit decât mine... Sau tu nu știi că Ionas a fost... Dar o evreică nu-și părăsește copilul în orice situație s-ar afla, cu toate astea mama ta te-a părăsit, ținând să se afle cum te cheamă și de ce neam ești...

— Adelaida, înțelegi că pe mine nu mă interesează trecutul meu? Dacă de la mine vrei, acum, ceva, sunt gata să fac tot ce pot, dar ce-ai cu trecutul meu? Vag îmi aduc aminte că cineva, tot o femeie, îmi spunea mereu că n-am pe nimeni, că sunt un copil găsit și atâta tot. S-ar putea să nu mă minți, atracția fată de mine să fi fost interesată, din prima clipă te-ai gândit că te-aș putea ajuta să pleci de aici, dar eu te întreb, unde și de ce, mai ales?

— Ionas, tu nu mă iubești nici cât negru sub unghie?

— Ți-am dus lipsa Ida, ți-o duc și acum, chiar în clipa asta, în timp ce vorbeai, voiam să mă mai nasc odată cu cuvintele rostite și am înțeles că este o naștere provocată, nu eram eu cel găsit în scripte de tine, în scripte era cel dorit de trupul tău... Nu înțeleg nici acum ce-am avut cu Stamate, de ce m-am purtat așa... Cred că mi-a rămas pe scoarță o rămășiță din vremea când mergeam la cenaclul condus de el. În același timp îmi dau seama că puținele ore, în timpul cărora l-am cunoscut, nu mi-ar fi dat dreptul să-l bruftuluiesc, cum am făcut-o, deci pornirea

dușmănoasă era rodul unui rest de aducere aminte real, dar mai mult nu știu. N-am decât o singură preocupare acum, să văd ce-i cu porcăria apărută în baraj, ea este țelul vieții, de ce este țelul meu suprem, nu știu... Cred că între pata aceea și viața mea există o legătură, aș vrea s-o descifrez; nu pot, de fiecare dată când încerc, îmi crapă țeasta, cum îmi crapă în momentul de față. Un filtru dureros se interpune între mine, cel de azi, și cel de odinioară, cu toate că n-am senzația că pentru mine a existat vreodată cuvântul odinioară... Unde să plec și de ce? Înțeleg că ai avut probleme de dosar din moment ce tatăl tău a fost notar, dar argumentul mi se pare minor, aici avem de făcut lucruri fundamentale, nu...

Adelaida sări din pat, își aprinse o țigară... Scoase din valiză sticla de votcă, o deșurubă cu greutate, mâna ei mică n-avea forța să rupă cele două legături metalice ale dopului... Până la urmă, reuși. Bău două înghițituri zdravene și lăsă sticlă destupată...

— Ionas, tu ești lovit în cap, tu ești damblagit sau te-a damblagit cineva... Auzi, aici avem așa, pe dincolo... Îi fi având tu, pentru tine totul e curat și drept, tu nu ai ce înmormânta, nici ce-ți aduce aminte, tu ești fără trecut, te afli la vârsta viitorului, prezentul fiindu-ți... Atunci află că ești din neamu lui Iuda, mi-a spus spălătoreasa; de la sinagogă veneau în fiecare săptămână să se intereseze de tine. La cinci ani te-ai tăiat împrejur... De ce n-ai curiozitatea să te verifici, eu am încercat, n-am reușit, nici nu știu cum arată, nu te-am avut decât pe tine.

— Ești vulgară Ida, nu mi-am închipuit...

— Sigur că sunt vulgară, dar tu ești de nerecunoscut... În noaptea aceea n-am fost, și nu ți-am reproșat micile tale vulgarități desigur, inconștiente... Dar să lăsăm acest capitol n-au intrat zilele în sac, nici să nu te sperii că vreau să te duc la altar să-ți legi viața ta, atât de importantă, de a mea... Ce mă doare este faptul că n-ai tresărit, nici nu mi-ai

mulțumit pentru efortul de a afla ceva din trecutul tău, ceea ce mă face să cred că te interesez foarte puțin... Vere, n-o să-ți mai povestesc nimic, trec greutățile venirii mele la capitolul „afacere nereușită”, n-are să fie nici prima, nici ultima, sunt sigură... Pot pleca dacă vrei dar nu înainte de a-mi termina concediul, am dreptul, după atâtea strădanii de a da de tine, să plec cel puțin bronzată de aici... Parcă-i o mare moartă lacul ăsta.

Afară se auziră din nou vociferări, apoi Ionas fu strigat de Saie Cameniță.

Se ridică, se aplecă peste tocul geamului, dar Saie dispăruse, Ionas voi să iasă, Adelaida îi făcu semn că vrea să-l însoțească. Fără jenă, își lăsă pânza topită, ce-i acoperea trupul, la o parte; își căută în cuierul acoperit cu o perdea, de lângă ușă, o rochie ușoară, albă, atârnată pe un umeraș. Trupul gol îl făcu pe Ionas să se încrunte; ceva se dizolvă în el fulgerător, cineva lovise în vasul neînsuflețit cu toporul, lichidul stătut se scursese gălăgios, dar cu aceeași grabă vasul se umpluse; conținutul nou fi dădu lui Ionas alte porniri. Se îndreptă spre Adelaida și o prinse în brațele vânjoase, dorind s-o ducă în pat. Ida cu un calm și o forță nebănuită, reuși să se desprindă din îmbrățișarea lacomă. Deschise ușa de la intrare.

— Când am vrut eu, ai dat cu piciorul, acum adună-ți poftele, să ai ce risipi la noapte.

Zâmbi și coborî câte două scări deodată, desculță, călcând pe vârfuri să pară mai înaltă. În bucătărie, Saie Cameniță, Gavra și Ghedeon se uitau, aplecați deasupra mesei; la ce, Ionas nu-și dădu seama decât în clipa când își făcu loc printre ceilalți. Pe o mușama se afla un pește cu cârligul în gură, dar peștele rămăsese pește numai pe trei sferturi, partea de la coadă nu era altceva decât un schelet. Vietatea încerca să se miște, capacele branhiilor se ridicau în sus, în timp ce ciotul osos al cozii bătea aerul cu o ușurință de necrezut.

— M-am dus cu lanseta, doream să mănânc o saramură; uite ce s-a dat la râmă... E o știucă, un răpitor adică, dar dacă acest răpitor arată așa, vă întreb, cine i-a mâncat partea cărnoasă a cozii? Știuca este suverană în materie de șmecherii... iată însă că cineva e mai...

— O pură întâmplare, îl întrerupse Gavra și-i făcu loc Adelaidei lângă el.

De mirată ce era, ea își dusese un deget la gură și îl sugea.

— Eram sigur că cineva o să pună pe seama întâmplării această mutilare, eram...

Și Saie, grăbit, își aduse traista de pescuit, de lângă ușă, și scoase ținând de cap un crăpcean, nu mai mare de un kilogram, cu coada la fel de mutilată... Se uită la cei din jur, fără să spună nimic.

— Și asta e o întâmplare? întrebă el, cu un soi de triumf în priviri.

— Ce nostim, zise Aida și își scoase degetul dintre buze.

Abia atunci fu remarcată cu adevărat. Ghedeon își miji ochii, surprins.

— Sfârșitul lumii, dragii mei, sfârșitul lumii, murmură el și nu-l refuză pe Gavra când acesta îi dădu să guste din sticla plată de care nu se despărțea.

— O fi o boală, se mulțumi să adauge geologul.

— Bine, dar aici se observă clar, mai ales la știucă, a fost atacată și mâncată din spate... Peștii, de obicei, înghit prada în întregime și de la cap, ori, precum vedeți aici, e cu totul altceva, dușmanul care a atacat aceste exemplare este același, iar metodele de atac identice, comentă Cameniță și își aruncă traista.

Se apucă să scoată cârligul din falca știucii. Se ajută cu un cuțit și cârligul ieși, fără prea mari dificultăți. Ochii știucii sclipeau apos, în timp ce gura însângerată se mișca leneș, ca și branhiile, tot mai vinete din pricina lipsei de oxigen...

Ionas se duse la căldarea aflată în colț. Fără să ceară încuviințarea cuiva, luă știuca și o aruncă în apă. Peștele pluti câtva timp cu burta în sus apoi începu să înoate molatic. Coada lipsită de carne bătea apa într-un fel care o făcu pe Aida să se retragă un pas.

— Crapul e mort, cu el nu mai avem ce face, dar știuca dacă o putem ține în viață, trebuie dusă...

Ionas se întrerupse. Ceilalți înțeleseră și ei de ce Aron nu-și terminase fraza. Unde s-o ducă? Ionas intenționase să propună o deplasare până la un laborator de specialitate; așa ceva nu exista, iar dacă ființa totuși pe undeva o asemenea instituție, îi era necunoscută. Ceea ce crezuse la început a fi o simplă întâmplare acum, prin existența celui de-al doilea exemplar, mutilat la fel, căpăta o semnificație nouă. Își aduse aminte de Mitrofănică, de degetul descărnat. Imaginea ciobanului ce alerga spre lac cu arătătorul ridicat îi stăruia și acum în minte.

Intră inginerul Stavropol cu câinele. Gavra luă crapul de pe masă și-l aruncă dincolo de ușă. Mutul se hrănea cu pește viu, chiar Stavropol, deseori, pescuia pentru el. Câinele se uita la stăpân, acesta îi făcu un semn. Stavropol nu băgase de seamă coada peștelui acum acoperită de noroi, cu scheletul, din această cauză ascuns. Mutul se apropie de pește, îl mirosi, mai privi o dată la inginer, apoi se îndepărtă. Se așeză pe labele din spate, uitându-se la mortăciunea ce zăcea în fată.

— Nu vrea sau...

Și Stavropol îl cercetă pe Cameniță, fulgerat de un gând. Se îndreptă spre pește, îl ridică din colb, îl duse în încăpere și-l privi cu atenție.

— Nu-i otrăvit, domnule inginer, am martori. Adineaori l-am scos din traistă. Dacă nu mă crezi, vino și vezi. Știuca arată la fel.

Și Saie întinse un deget spre găleata în care peștele zăcea la fund, mișcându-și tot mai spasmodic capacele

branhiilor... Stavropol privi câtva timp crapul în tăcere.

Cuvintele lui Saie într-un fel îl liniștiseră, într-altfel îl neliniștiseră. Era pentru prima dată când vedea așa ceva. Nu! Cameniță nu se putuse preta la șmecherii. Era de necrezut să fi mutilat peștii cu mâna lui, numai din dorința de a da atmosferei un plus de tensiune. Ar fi vrut să arunce peștele mort. Nu se clinti din loc. Veni spre el Adelaida și, fără să-și ceară permisiunea, apucă crapul de scheletul cozii și îi făcu vânt pe fereastră. Coțofana, la post pe vârful pomului din apropiere, pluti spre pământ; se apucă să ciugulească, începându-și festinul din locul de unde dușmanul necunoscut și-l încheiase. Toți se îndreptară spre geam. Coțofana își vedea mai departe de îndeletnicirea ei; în curând peștele fu dezgolit cu dibăcie, încât Cameniță rămase surprins la vederea părții curățate cu atâta acuratețe încât șira spinării, cu oasele ce porneau din ea, rămăsese albă. Ca și cum ar fi știut că e privită, coțofana își întoarse prada pe partea cealaltă; după câteva minute pe iarba verde și jilavă, cei aflați în bucătărie nu mai zăriră decât scheletul, cu găvanele ochilor goale. Nimeni nu scoase o vorbă. Adelaida se depărtă prima. Trecându-și o mână prin păr, zise:

— O coțofană subacvatică a făcut acolo ceea ce a făcut asta aici.

Era o explicație sub formă de glumă, dar Gavra, luminându-se la chip, o acceptă.

— S-a înrăit lumea, s-a înrăit, murmură Ghedeon și își strânse cureaua la pantaloni. Diavolul ne dă târcoale, își arată adevărata față schimbătoare...

Nu se feri să o privească direct pe Adelaida. Nu știu însă la ce ochi să se uite; atunci îi luă la rând, de câteva ori, încercând să dezlege taina culorii lor.

— Nu vom mai trăi în bună pace, o să vedeți, spuse tot el și, luându-și rănița, se îndreptă spre ieșire... Ziua de apoi se apropie...

Ghedeon trecu prin dreptul ferestrei, fără să mai privească înăuntru. Cărăruia pe care apucase nu ducea însă spre schit și Ionas se încruntă.

— Acu de ce tăceți, ca și cum n-ar fi ora prânzului? Oare nu s-ar cuveni să mâncăm? Ionas, după o votcă merge o țuică?

— Cum să nu meargă, domnișoară Adelaida Jigău, se grăbi Saie să dea răspunsul.

Ca să fie și mai convingător, se duse la dulap, cotrobăi câtva timp și scoase de acolo sticla cu țuică.

Adelaida își turnă cu delicatețe și ridică paharul. Mirosi întâi lichidul, abia apoi îl bău...

— Domnișoară, dumneata joci și teatru, se mulțumi să afirme Stavropol și chemându-și câinele se duse spre magazia din spatele clădirii. În curând se auzi un ciocănit bramburit.

— Și totuși, Ionas, în apă se află un răpitor nou, în privința asta n-am nici o îndoială, spuse inginerul.

— Nici nu mă mir, se amestecă Gavra, scoțând din buzunar un săculeț de pânză cauciucată. Răsturnă conținutul pe masă.

— Vedeți, aparent e un simplu praf, luat dintr-o sondă geologică. În realitate este altceva, cu mult mai interesant. Probele făcute de mine confirmă existența pe aceste locuri a fundului unei mări, dispărute cu milioane de ani în urmă într-un cataclism greu de explicat. Cert este că această catastrofă a fost provocată de mâna omului. Natura s-a autodistrus din motive de conduită morală. Imoralitatea o introdus-o omul și nașterea acestui lac fără margini nu face decât să recompună, în timp, fosta mare, cu toate datele ei de altădată. Și descoperirea lui Ionas e un semn. Și acest praf peste care am dat după ani de forări... Și mai oferă o mărturie acest praf. Că la adâncimea de două sute de metri a fost cândva o așezare omenească, cu o cultură a metalelor avansată. Iată dovada.

Gavra scoase din alt buzunar un săculeț albastru; își turnă în palmă câteva firișoare aurii.

— Veți zice că-i simplu praf de aur. Vă înșelați... Nu l-am putut omogeniza. Concluzia, domnilor? Are în amestec un aliaj străin, o componentă ce scapă științei mele. Am să-l trimit mai departe, să văd ce vor spune savanții. Sapa are marginile din diamant, cu toate astea s-a rupt de câteva ori... Duritatea aurului mă uluiește. Devoratorii de ocazie, sau legici, ai acestui lac sunt o nimica toată pe lângă ce-am aflat eu... Dar vă întreb prin ce împrejurări a dispărut această civilizație, fără îndoială superioară celei de azi? Spusele părintelui Ghedeon pot fi luate în seamă până vom găsi adevărata motivație.

— Domnule inginer, interveni Adelaida, în timp ce-și mai turnă în pahar o doză dublă de țuică. Sunteți un caraghios, iertați-mă că îmi permit să vă spun așa. Văd că vă strofocați să complicați lucrurile, și viața. Sfârșitul lumii... Civilizații apuse! Catastrofe în amor... De ce n-ați descoperit, domnule inginer, o mașinărie să putem zbura: uite, eu simt nevoia să mă transform într-un condor, cu aripile de trei metri și să plec, domnilor, că din moment ce am venit pe lume, se cade să trăiesc optimist, nu interpretând semne și dând, în fiece moment, de înțeles că suntem la sfârșitul lumii... Păi dacă suntem la sfârșitul lumii, cum zice preotul acesta răspopit, măcar să-i dăm un brânci, să terminăm mai repede... Am venit la prietenul meu din motive pe care n-am să vi le explic, dar din motive serioase, oricum... Ce-am găsit?

— Adelaida, Ida, te rog!

— Ce mă rogi? Domnilor, nu sunteți întregi la minte, dar absolut nici unul, zise Adelaida și încetă să mai continue, deoarece în ușă își făcură apariția Vugnar și nelipsitul Calafat.

— Pardon, Pardon, stimată domnișoară, și Vugnar își șterse colțul buzelor umede și albe din cauza rămășițelor

unor miezuri de alune mâncate pe drum... Nu chiar toți, sau în nici un caz eu și prietenul meu. Dacă mă uit bine, nu văd semne de degradare nici pe chipul celorlalți. Atunci de unde această blasfemie? și ca să atenueze gravitatea ultimului cuvânt, râse, arătându-și pielița albă de sub limbă la capătul căreia se puteau observa câteva buburuze roșii... Exagerez, domnișoară, exagerez, dar exagerării dumitale vreau să-i dau dimensiunea exactă... Toți suntem cum suntem, pasiunea ne dă fiecăruia, în specialitatea lui, fanatismul simplu al preocupării omenești. Ori dumneata tocmai în aceste îndârjiri ale pasiunii vezi degradarea.

— Domnule Vugnar, a te lega de domnișoara Adelaida este ca și cum ai dori să întuneci soarele acestui minunat ceas de amiază. Priviți peștele din găleată și încercați, evident, cu îndârjire omenească, să descifrați mutațiile biologice. Eu nu le-am putut elucida, spuse Saie și își turnă o jumătate de pahar de țuică, după ce înainte măsurase porția într-o eprubetă gradată. Mai mult de o sută de grame este contraindicat pentru oameni de vârsta mea, se explică Aidei și plescăi de plăcere după prima înghițitură.

Calafat fu primul care se îndreptă spre găleată. Vugnar își atârnă haina în cuier, își dezlegă cravata, neglijent înnodată, și cercetă chipul ajutorului său.

Calafat nu părea surprins. Fără teamă, își vârî mâna în apă și scoase știuca mutilată. Vugnar se învârti în jurul lui Calafat. „O știucă fără carne pe coadă”, gândi el, dar gândul nu-l mulțumi. Felul în care era rănită știuca presupunea existența în lac a unui răpitor cu un sistem de atac „original”. Dacă n-ar fi fost vorba de un pește, ar fi zis „bine gândit”. Nu se hazardă să treacă sentimente proprii ființelor raționale unor specii, fără îndoială, impulsionate spre distrugere doar de instinct.

— Cine a prins știuca asta? se interesă Vugnar.

— Eu, răspunse Saie și Calafat, ca să-și poată nota răspunsul, dădu drumul știucii de la înălțimea la care se

afla. Peștele pluti un timp cu burta în sus.

— La ce oră? sună întrebarea din nou, dar Saie se mulțumi să-l privească pe Vugnar intens, preferind să-și bea restul de țuică.

Vugnar se îndreptă spre dulap. Apăruse în bucătărie un dulap nou lângă sobă, cu ușile din scândură de brad, întunecat pe alocuri din cauza flăcării lămpii de benzină. Bulat făcuse dulapul. Tot el îl decorase, cu o plăcere de artist.

— Nu vă mai interesează ora, se interesă Cameniță, privind ceasul și creionul din mâna lui Calafat.

— N-are importanță... Colega, aruncă hoitul ăsta în devenire, spuse scârbit Vugnar.

Saie se împotrivi, apucă găleata și o trase lângă ușă, în apropierea lui.

Adelaida, se uită la cei adunați acolo altfel decât o făcuse până atunci. Gesturile păreau autentice, cuvintele logice, personajele definite, cu toate astea un simț necunoscut îi spunea că nimic nu e în ordine. Ionas îi făcu un semn, ar fi voit ca Ida să-l urmeze. Adelaida răspunse gestului, dar nu se mișca de lângă sobă. Era curioasă. Se părea că Saie avea asupra colegilor, inclusiv asupra lui Vugnar, o influență ce depășea importanța dialogului purtat cu ceilalți. Vugnar își lăsă privirile în pământ. Ca să nu fie obligat să pună altă întrebare se apucă să fluiere, urmărind flăcările din sobă.

— Cine e de rând la lemne? se interesă, rupând șirul discuției.

— Bulat, răspunse Gavra și, preocupat, își legă pungile de piele. Le vârî cu maximă precauție în buzunarele interioare.

— Domnilor, spuse Vugnar prețios, așezând cu un cârlig cercul de fontă la loc pe plită... Ar fi cazul să terminăm cu coada de țipar descoperită de Ionas... Vin din aval. Am umblat prin câteva sate. Nici nu vă dați seama ce se

vorbește pe seama noastră.

— Cine vorbește, domnule Vugnar, în ce sate ați fost? îl interogă Saie...

Vugnar își șterse nervos nasul cu dosul mâinii.

— N-are importanță. Nu sunt obligat să dau socoteală unde umblu și ce discut. Pot să afirm că în tot ce fac am în vedere interesele barajului și, în egală măsură, ale noastre. Oamenii simt nevoia unei explicații argumentate în privința destinului lor. Prin ceea ce întreprindem suntem datori să-l dăm. Domnișoară, ești de-a dreptul fermecătoare, încheie el, înclinându-se elegant și demn în fața Aidei. Mi s-a spus de către paza locală că sunteți ziaristă, corectă el pronumele de reverență, că doriți să cunoașteți munca... Aceasta este o fațetă, i-aș zice exterioară documentării și arătă cu mâna întinsă spre cei adunați... Fondul ține însă de suflet... Ferice de cel ce vi l-a câștigat... Sper că veți rămâne mai mult, continuă Vugnar și, întâlnind privirile lui Saie, tuși discret...

Râse ușurel și se îndreptă spre dulapul de lângă sobă de unde luă o cratiță.

De afară se auziră câteva cuvinte aspre. Stavropol se certa cu Ionas. Adelaida uită de intenția de a rămâne în bucătărie. Dorise să pregătească o mâncare comună. Adusese cu ea câteva conserve de carne; învățase ca nimeni alta să prăjească din ea șnițele trecute prin făină și ou.

Plecă spre baraca aflată lângă instalațiile sanitare. Ușa era deschisă. Ionas, cu mâinile în buzunare, asculta calm injuriile inginerului. Stavropol agita un ciocan de lemn. Jos pe o bucată de șină, se vedea un pătrat de tablă.

— Sunt convins că totul e făcut ca să mă compromită pe mine... Și doar te-am ajutat, ți-am fost ca un părinte. De acum vei fi dușmanul meu declarat, da, domnișoară, declarat repetă el când o văzu pe Adelaida în spatele lui Ionas... Să n-ai încredere în el, te rog eu să n-ai încredere.

Până la urmă va descoperi în dumneata exact ceea ce a descoperit și în construcția mea. Deoarece este a mea, să-ți intre bine în cap și cine se leagă de baraj, se leagă de mine. Înainte de a cere oficial începerea unei intervenții în locul ăla blestemat doresc să perforez pata. Sunt sigur că nu are în profunzime mai mult de câțiva centimetri... Vreau să te fac de râs. Da, asta vreau...

— Domnule inginer și eu sunt răspunzător de ce se petrece în construcția pe care... Poate chiar mai răspunzător. Dumneata uiți că ești un simplu pensionar. Din clipa când ți-ai luat talonul, răspunderea de care vorbești ține de amintire. N-am să-ți dau voie să faci nimic... Nici un cui nu vei mai bate de acum înainte în zidul...

— Poftim, domnișoară, poftim... Vrea să-mi răpească dreptul la răspundere și plăcerea de a demonstra siguranță construcției mele... Vrea să mă compromită, nu în ochii celor care mi-au dat cândva, este adevărat, legitimitatea să fac ce-am făcut, ci în fața propriei mele conștiințe pe care mi-o doresc senină și corectă până la capătul zilelor... Uită că l-am apărat, că l-am liniștit... Știți, domnișoară...

— Domnule Stavropol, urlă Ionas...

— Nici un Stavropol... A dormit cu mine în cameră, apoi cu mine în pat... Îi era frică să doarmă singur, domnișoară... Îl urmărea trecutul, asta striga noaptea prin somn, de asta se temea... Eu l-am însănătoșit, eu i-am vârât în cap că se poate trăi fără trecut... Să pornești, matur fiind, de la zero, să știi că nu-ți apasă umerii nici un păcat, că sufletul și conștiința îți sunt imaculate... Cât aș fi dat să pot uita... Să nu mai țin minte. De câte ori nu m-am sculat noaptea din somn și am stat ore în șir de vorbă, împreună, până la ivirea zorilor ca să-și recapete liniștea, spuse Stavropol și ultimele vorbe le adresă lui Ionas, cu ochii umezi.

Supărat, aruncă ciocanul de lemn peste tablă. Multă

vreme zgomotul ascuțit îi sună Adelaidei în urechi...

— Și acum vrea să mă distrugă, vrea să arate lumii că în barajul meu...

— Iartă-mă, domnule inginer, iartă-mă.

— N-am să te iert, să știi. De astăzi...

Stavropol se poticni. Obrazul i se tulbură. Pete albe îi apărură peste roșul intens de până atunci.

— Plecați de aici, plecați amândoi... Altfel pun Mutu să vă...

Câinele, cuminte, întins pe o rogojină în locul cel mai umbros al magaziei, nu dădea însă semne de agresiune.

— Hai, Ionas, îl îndemnă Aida și Ionas, cu mâinile în buzunare, se îndreptă spre clădirea fostei administrații.

În urma lor se auzi un chițcăit ca de șoarece. Stavropol plângea.

— Ionas, ce se petrece aici? întrebă Adelaida, aflată la un pas în urma bărbatului.

Ionas nu-i răspunse. Nici nu avea ce să-i răspundă, cu toate acestea o explicație era dator să-i dea. Se opri în drum și o așteptă. Adelaida aproape se lovi de el. Nu crezuse că o să se întoarcă și o să se pironească în fața ei atât de iute. Chipul îi era palid, buza de sus, spre colțul din dreapta, avea un spasm abia perceptibil și Aida înțelese că Ionas era tulburat de cele auzite de la Stavropol.

— Aida, Ida dragă, simt în mine o frică nelămurită! Stavropol a avut dreptate, dar e un porc, un porc ordinar! Nu trebuia să-mi reamintească cu tine de față... A făcut-o ca să mă desconsidere în ochii tăi, să mă...

Aida îl prinse de braț și-l trase după ea spre clădirea din apropiere. Pe drum își schimbă însă gândul. În loc să urce scările, se întoarse spre Ionas și el o secondă docil, fără să pună întrebări. Urmară o cărăruie ce ducea într-o japșă de nuferi. Din mers, își scoase întâi rochia, apoi sutienul. Sânii abia tresăreau. Aida nu se sfii să rămână până la urmă goală. Îl ținea cu o mână, în continuare, ca și cum i-

ar fi fost teamă să nu-l scape, în timp ce sub celălalt braț, își purta îmbrăcămintea ușoară. La malul japșei se debarasă de haine. Copilărește, se apucă să-l dezbrace. Ionas se opuse la început. Cedă mai apoi îndemnurilor ei. Apa era caldă. În jur, nuferi roz și albi, galbeni și portocalii își țineau cupele deasupra luciului lichid. Ionas crezu că în apă a sărit o broască. Nu, clipocitul venise de altundeva. Aida îl strânse în brațe, apoi se lăsă cu el cu tot în vernilul crud al mătrețiii de baltă. Simți spaima în el, o spaimă cumplită. Apoi spaima dispăru și Ionas o iubi acolo, până uită de toate.

Niciodată nu fusese atât de fericită. Când se ridicară din apa caldă începea să se însereze. Amândoi erau plini de lipitori. Gâdilitura lor le făcu bine, nu-i sperie și Ionas, râzând, o strânse pe Aida în brațe și o duse din nou spre baltă, de data asta într-un loc mai adânc. Se uitau amândoi cu ochii închiși în soarele ce se chinuia să apună, în timp ce în jurul lor japșa făcea vălurele. Își așeză capul pe umărul lui. Unghiile ascuțite se înfigeau adânc în Ionas.

13

Vugnar se așeză în genunchi în dreptul frânghiei atârnată de cupolă; așa cum stătea, cu gâtul îndreptat în sus, ca privirile să poată cuprinde vârful triunghiului unde se ascundea clopotul. Părea un om spânzurat în poziție îngenuncheată. Rămăsese înmărmurit de tot ce văzuse. Nu atât cantitatea betonului cărat în pădure îl copleșise, cât floarea stranie cu cupele roșii, din care se scurgeau la acel ceas de dimineață picături de rouă de aceeași culoare. Nu

auzi în spate bocăniturile lui Ghedeon. Iova, ca să nu-l deranjeze, rămase nemișcat lângă ușa de la intrare.

Ziua urma să fie neînchipuit de plină pentru Ghedeon. Vreo cincisprezece tineri, pripășiți cu corturile pe marginea lacului, aflaseră și ei de schit și se înțeleseseră cu Ghedeon să-l viziteze. Nu-i spuseseră despre ce era vorba, dar Iova nu se găsea la prima cerere de acest fel, de când construcția lăcașului luase sfârșit. Se spovediseră și alți turiști. Cu toate că îi promiseseră că au să-l mai caute, nici unul dintre ei nu se mai întorsese. Cu siguranță, credincioșii acelei zile aveau să procedeze la fel. Voiau să-și lepede păcatele, apoi să dispară curați, ca și predecesorii lor.

Vugnar nu-i anunțase vizita. Ghedeon părea cu atât mai mirat, cu cât în aceeași zi se văzuseră întâmplător pe malul lacului; în afară de un salut respectuos, Vugnar nu-i spusese altceva.

Ghedeon tuși. Tusea se amplifică și turnul triunghiular, ca un vârf de suliță, golit în interior, îi transmise hârâiala din piept. Vugnar nu se întoarse. Se ridică într-un târziu, se apropie de altar și sărută o icoană din beton, colorată hidos cu un roșu vișiniu. Numai atunci îl zări pe preot. Sărută și cea de a doua icoană, pictată cu albastru, și, ca să se convingă de stabilitatea pigmentului, se șterse la gură cu o batistă albă. Buzele nu lăsaseră pe pânză nici urmă de culoare. Vugnar se așeză într-o strană de beton, asemănătoare unui fotoliu cu spătarul curbat, acoperită cu perne înflorate și-i făcu semn lui Ghedeon să se apropie. Ceremonia împăcării cu sine terminată, Vugnar aproape uită că se află într-un loc de cult. Se bucura copilărește că scăpase de Calafat. Îl lăsase să aștepte într-o poiană, la câțiva kilometri, spunându-i că are de rezolvat o treabă intimă și importantă. După ce rupsese intenționat câteva rămurele de brad, să-și facă auzită prezența, calcând cu maximă precauție, fugise de ajutorul său.

Se rătăci de câteva ori înainte de-a ajunge la cărăruia ce ducea la schit. Planul făcut de Saie pe hârtie nu era perfect și Vugnar se miră cum de Cameniță nu cunoștea topografia acelei văi străbătută...

Ghedeon, neobișnuit să i se facă cu degetul în propriul lui lăcaș, avu un moment de reținere, repede depășit. Se apropie cucernic de Vugnar și se înclină, înainte de a se așeza lângă el, pe un scaun de beton, similar cu primul, la fel de frumos colorat de pernele cusute cu arnici, Ghedeon era îmbrăcat într-o rasă de culoare kaki, așa cum erau înveșmântați în campanii preoții militari cu singura deosebire că în picioare purta cizme de cauciuc, iar în spate arma cu care avusese de gând să purceadă la vânătoare. Cei doi porcișori se topiseră în propriul lor suc; mâncați fără garnitură, se prăpădiseră în gura lacomă, în câteva zile.

— Nu te superi, domnule Ghedeon, că am venit neanunțat. Am considerat, ca fiu al Celui de Sus - privi spre cupolă, îngândurat - că am dreptul să intru în lăcașul lui... A propos, schitul ăsta a fost sfințit? se interesă el, dar repede bătu aerul cu mâna, mărturie că puțin îl interesa acest detaliu fără importanță.

Deși era ateu, rămăsese din copilărie cu o spaimă idioată față de biserici și cimitire; spaima, nu altceva, îl făcuse, să se apropie de cele două icoane și abia apoi curiozitatea față de desen și culorile stranii cu care erau pictate.

— Recunosc că sunt impresionat de arhitectura schitului, de ideea de a fi construit din același material ca... Analogia mă face să cred că și aici, în acest interior, se zăgăzuiește ceva, kilometri de spațiu spiritual. Senzația copleșitoare am încercat-o imediat ce am intrat. Te simți apăsat, iar aerul rece și uscat, în comparație cu cel de afară, mă face să cred că prin mijloacele firești credinței ai creat un microclimat conspirativ pentru mine. Să nu-mi spui că oamenii nu vin să se destăinuie, o biserică, redusă

și la denumirea de schit, n-ar mai fi biserică fără un depozit de sentimente, iar un preot n-ar avea ce sluji fără credința dominatoare asupra supușilor. Spovedania este actul nescris prin care un credincios, odată descătușat, intră sub pavăza protectorului spiritual.

Vugnar zâmbi, nodul de la cravată îl deranja. Îl slăbi din strânsoare, se simți cu mult mai bine. Ar fi vrut ca discuția cu acest fals preot să o aibă în altă parte, nu sub icoanele ce-l priveau acuzator, dar aerul jilav din poiană îi era neplăcut, îl făcea să transpire.

Deasupra turnului se vedeau două răsuflători, cu ieșirile în jos, pentru ca ploaia să nu poată pătrunde în cupolă; Vugnar se bucură că descoperise sursa curentului plăcut și șuieratului molcom ca și cum în înalt ar fi curs un pârâiaș obligat să treacă, în scurgerea lui, peste câteva obstacole.

— Domnule Ghedeon, știi foarte bine ce m-a adus pe aceste meleaguri. Nu vreau s-o lungesc. Sper să am ajutorul dumitale. Ionas a descoperit o fisură fără importanță după modestele mele cunoștințe, dar care a căpătat amploare prin culoare și mai ales, în ultima vreme, prin zemuiala ce se prelinge din ea. Datoria mea este să curm zvonurile, să readuc încrederea în această frumusețe pe care n-aș fi bănuit-o când se afla în faza de proiect. Ce motive speciale are Ionas să divulge cui vrei și nu vrei mărunta lui descoperire? M-ar ajuta enorm datele în posesia cărora prin graiul preoțesc le afli, aș zice, cu imensă plăcere.

— Domnule Vugnar, cu alte cuvinte, vreți să trădez...

— Dragul meu, n-o lua așa, te rog, pentru numele lui Dumnezeu... Eu vreau să colaborăm, atâta tot... Nu te întreb dacă ai permisiunea să profesezi, aici, această meserie de suflet, nici nu pun întrebări legate de materialele de construcție aduse, cu siguranță, fără aprobarea cuiva... Discreția m-a caracterizat totdeauna. Pe urmă, nu sunt nici eu altceva decât un inginer. Pentru asta

am renunțat astăzi la colaboratorul meu, tânăr și curios din fire, permanent temător că în spatele fiecărui argument s-ar putea afla altul împotriva celui exprimat de mine. Nu, eu vreau doar, în măsura în care se poate să aflu ceea ce altfel n-aș putea decât pierzând o groază de timp. Cred că îți dai seama ce înseamnă o fisură în corpul barajului care reține în spate o cantitate de energie egală cu... Am în vedere energia ca forță de distrugere, în primul rând... Un ținut ar avea de suferit, un iminent dezastru... S-au luat măsurile de precauție... Cu toate astea, zvonurile se amplifică, populația din împrejurimi nu mai crede în soliditatea lui... Înțelegi ce s-ar întâmpla dacă în aval s-ar ști că noi nu deținem garanția preîntâmpinării procesului de degradare și nici capacitatea de a-i apăra pe localnici de puhoaiele ce s-ar revărsa peste ei? Un păstor este omul păcii, al liniștii, al calmului sufletesc și în...

— Și în consecință, îi luă Iova vorbă din gură, sunt dator, în numele acestei liniști, să-ți transmit gândurile omului ascuns sub patrafir... Domnule Vugnar, Ionas nu este de credința mea, nu s-a spovedit niciodată... A fost aici de două ori, atâta tot, dar alte motive l-au adus decât cele la care te referi... Sigur, te poți întreba ce mă determină să-i acord o atenție evlavioasă în comparație cu ceilalți găzduiți în clădirea unde am lucrat ca electrician la... Seamănă cu cineva, cu cine nu știu; s-ar părea că în sufletul golit de aduceri aminte s-a reîncarnat spiritul unei existențe cândva cunoscute doar de mine, într-un sanatoriu de tuberculoși. De unde să iau acest chip de demult, cum să topesc în tiparul lui Ionas plămada celuilalt, nu știu! N-ar fi cu mult mai simplu să se sondeze acel loc blestemat, să reparați ce se poate...

— Domnule Ghedeon, dincolo de motivele știute, există și altele... Dacă această pată și fisura care ar preceda-o este actul dușmănos al cuiva dintre cei aflați aici? Parcă nu știu ce faci dumneata cu pușca aia veche, din timpul

războiului!... Sunt copil, îți închipui că nu înțeleg că braconezi ca un hoț de rând!?... Toate le știu, și Vugnar îl bătu pe Ghedeon cu mâna pe umăr. Să nu crezi că vreau să te șantajez... Departe de mine un asemenea gând... Vreau să-ți aduc un argument geologic, chiar Gavra mi l-a sugerat... Scurgerea bruscă a cantității uriașe de apă ar crea în spatele ei un vid, mișcări tectonice de o forță nemaipomenită, în urma cărora și acest lăcaș ar fi înghițit de pământul ce se va surpa... Nici nu bănui că sub această construcție bizară curge un fluviu oprit de o placă bazaltică nu mai groasă de o jumătate de kilometru, placă ce se deplasează anual spre interiorul lacului cu câțiva centimetri... Oare forța acestei ape, odată pornită, mai poate fi zăgăzuită de ceva? Domnule Ghedeon, Stavropol s-a mărturisit... o știu... Eu nu-ți cer să deconspiri legământul unei profesii... Meseria dumitale nefiind însă legalizată, nici lucrurile aflate nu-ți pot schilodi sufletul...

— Depinde ce înțelegi dumneata prin legalizat, domnule Vugnar. Nimeni nu ți-a cerut vreo aprobare, să nu crezi, nici mie să-mi dedic acești ultimi ani ai vieții unei credințe anume... Spun anume deoarece ideologia mea depășește cadrul religios conformist și mă îndoiesc că cineva mi-ar da consimțământul pentru alta, din capul locului înnoitoare... Religia nu mai este în stare prin dogmatismul atotliniștitor, asimilat până la lipsa de decență, nu atât de propovăduitorii ei, ci de sclavii ei să mai schimbe ceva în această lume! Religia a devenit o piedică în fața adevăratei religii. Voința și ruga mea sunt să propag o înțelegere capabilă să redea omului ochi să vadă, urechi să audă... Vezi, eu vorbesc deschis, n-am de ce mă teme, nici frică nu-mi este... N-a mai rămas decât dureroasa mea evlavie, numai ea mai e capabilă să schimbe ceva. Pentru ea mă lupt. Or, cum crezi că aș putea să te ajut eu, care sunt împotriva dumitale?

Vugnar se puse pe râs. Felul deschis al fostului

electrician, liberalismul lui clerical îl înveseliră. Râsul îi dădea în același timp răgaz să se gândească la răspunsul cerut de francheța lui Ghedeon.

— Solid în argumente și incapabil să mai fi modelat, ca și sperietoarea asta de beton, părinte, spuse Vugnar, scoțându-și batista din buzunar; nu avea nevoie de ea. În interior era răcoare. Își tamponă transpirația imaginară, gândindu-se că va trebui să și-o șteargă pe cea reală odată ieșit în poiana deschisă.

Apusul soarelui intra în cupele florilor răsfirate pe zidul schitului și florile îl lăsau să treacă mai departe bucuroase că erau furate de culoarea lui sângerândă.

— Eh, eh, se mulțumi să îngâne Vugnar... Cum își uită oamenii trecutul, cum se lasă înșelați de ideea că nu mai există pe lume nimeni să le aducă aminte de el... Domnule Ghedeon poate îți amintești de femeia venită la Stavropol? Tiparul acela de frumusețe... Nici n-aș putea spune exact câți ani au trecut de atunci. În orice caz ai văzut-o și dumneata, nu o dată, întâmplător, cum am văzut-o și eu.

Și Vugnar scoase din buzunarul unde își vârâse batista o fotografie. O duse sub nasul preotului. Ghedeon își mări ochii, își îndepărtă capul să poată privi mai bine, apoi își trecu palma prin fața ochilor, ca și cum ar fi vrut să șteargă un vis.

— Nu stau prea bine cu ținerea de minte, domnule Vugnar, o femeie este uitată ca și o cruce străină, sărutată demult. Omul e om...

— Sigur că e om până când... Nu, nu te am în vedere pe dumneata, nici vorbă... Dacă nu-ți amintești de ea, nu-i nici o nenorocire, nici eu nu-s sigur că aceasta e fotografia ei. Am crezut că-mi împrospătezi dumneata memoria...

Ghedeon își mări din nou ochii. Pentru o clipă voi să-l prindă pe Vugnar de gulerul hainei și să-i facă vânt dar gestul fu îndepărtat de un alt gând; nu era al lui schitul, nu-l putea pângări cu purtări necugetate.

— Ai vrut să mă dai afară, așa-i? și Vugnar râse din nou... Înnoitorule, bine ai făcut că n-ai transformat intenția în fapt... Chiar te felicit. În același timp mă întristez, ești mai inteligent decât mi-am închipuit și, fiind deștept, îmi va fi incomparabil mai greu să te conving că-mi ești necesar...

— De ce să te dau afară? N-am nici un drept... Casa e a Domnului, nu a mea, zise stins Ghedeon, străduindu-se să tușească...

— Văd că te-am obosit, scuză-mă, n-am vrut.

Ghedeon nu răspunse. Privea cupola triunghiulară. Prin cele două răsuflători, vântul pornit din senin fluiera continuu și limba clopotului se clătina unduind la rându-i frânghia mlădioasă. Părintele își mută ochii roată, de la intrare până la altar, cercetă chipurile monstruoase turnate în icoanele de beton, apoi din nou privi prin ușa deschisă razele soarelui, acum palide, de un sângeriu închis. Se simți încremenit sufletește. Tot ce se putea vedea cu ochiul și pipăi cu mâna făcea parte din viața și conștiința lui, el era stăpânul acelor lucruri și păstorul sufletelor ce-și aflau liniștea. Numai că în locul cumințeniei obișnuite, căutate de enoriași le inocula neliniștea și neîncrederea în lâncezeala liniștii lor. O făcea cu brutalitate, cu cuvinte aspre. Adeseori când întâmpina rezistențe, simțea nevoia să blesteme, crezând sincer că turma Domnului se pervertise. O recitire proaspătă a Noului Testament împrumutat de la Toma Spîrcu îi întări convingerea că biserica s-a autodizolvat, trădându-și funcțiile. Era de datoria lui să le repună în drepturile de la început. Vugnar, cu toate aerele pe care și le dădea, i se părea mărunt; pe furiș îi privea ochii temători de șuieratul vântului, de limba grea de fier atârnată într-o clătinare primejdioasă. Se strângea ața, Ghedeon o simțea. Se cerea să fie atent, de zece ori mai atent ca până atunci. Vugnar intrase în posesia unor informații. Intrase sau le știuse de

mult; acum le scotea la iveală, folosindu-le pentru un act de vânzare. Greșea Vugnar. Dacă nu ar fi amintit micile detalii legate de trecut, nu i-ar fi dat posibilitatea să-și ia din vreme măsurile de prevedere. Nu era înțelept Vugnar. Sau era prea sigur de sine.

— Domnule Vugnar, mă gândesc la tot ce mi-ai zis. Mă tem și eu de consecințele catastrofei, chiar dacă n-are cum să mă atingă. Viața noastră, a celor de o credință, este topită în credința celorlalți, așa că indiferent ce se va întâmpla, sufletul mi-ar fi îndurerat întâi de nenorocirea aproapelui. Cu orice te pot ajuta, dacă e vorba de a ajuta pe oameni. Credeți că pata descoperită de Ionas ar reprezenta în mic starea lui de dinăuntru, în mare. Zic și eu. N-am de unde să știu ce se petrece în inima muntelui de beton. Nu căuta vina, chiar dacă ea există, doar în trăitorii de aici. Lasă mai ales amenințările. Și dumneata poți fi amenințat. Nu cu fleacuri. De-o pildă, n-am să uit nici eu o noapte, cum n-ai s-o uiți nici dumneata, când l-ai lovit pe însoțitorul benei și cred că nu ești străin de schimbarea, la acel ceas de noapte, a macaragiului. Jos, la stația de betoane se produsese un mic scurtcircuit. Reflectorul proiectat asupra macaralei ți-a luminat fața. Nu mi-a scăpat înjurătura macaragiului, cam băut, ce-i drept, când a trecut pe lângă mine; înjurătura viza un nume și numele nu era al meu. Pe urmă starea de agitație a lui Stavropol că în zid s-a prăbușit ceva; plecarea lui, în acea noapte, de la turnări, singura dată când cineva îl ispitise să-și lase locul de observație. Sigur, sunt simple întâmplări pe care ochii mei le-au fotografiat, mintea le-a developat și din ele întreagă rămâne o singură făptură; nici chipul ei nu e al meu. Deci vina pentru tot ce se poate întâmpla cu viața și liniștea oamenilor poate fi a multora. Datoria cu care m-a obligat credința este de a-i întări sufletește pe fricoșii Domnului, dar altfel decât ar face-o un laic, obișnuit cu lenea spirituală la care l-a obligat o scârbavnică înțelegere

a dogmei...

Vugnar se scărpină în podul palmei de la mâna stângă. De mult i se ivea în acel loc, la mâini, o eczemă urâtă. Pielea se descuama, mici bășicuțe asemănătoare râiei supurau și-l mâncau. Nu totdeauna. Atunci când nu-și putea descărca supărarea. Nici acum nu se ivise din alt motiv. Mâncărimea venea de la cele auzite din gura lui Ghedeon. Neștiind cât anume știa Iova, nu voia nici el să arunce anatema asupra lui, printr-un gest necugetat.

Salvarea veni din pădure.

— Șefule, șefule, se auzi vocea lui Calafat și Vugnar ridică din umeri.

Nu mai avea ce face. Ghedeon îl urmă până la ieșire. Vugnar nu-i întinse mâna. Mâna dreaptă era ocupată cu scărpinatul celei stângi.

Îl privise pe Iova blând și cu compasiune, apoi râse din nou.

— O să ne înțelegem, zise el, în timp ce în poiană, speriat, își făcu apariția Calafat...

Ajutorul lui Vugnar era vânăt de furie în același timp, sub spaima ascunsă își făcea loc bucuria că dăduse până la urmă de superior. Nutrea pentru Vugnar o dragoste dincolo de supușenie și obligații de serviciu. Îl iubea așa cum Mutul își iubea stăpânul, fără să se dea de gol, fără să-și manifeste în vreun fel dăruirea. Un ceas de așteptare, apoi de căutare, îi trecuse prin cap fel și fel de presupuneri, una mai neagră decât cealaltă. Se temea să nu i se fi făcut rău, inima lui Costin nu mai era tânără. Fusese prevenit în acest sens. Acesta era și motivul pentru care plânsese la început. Purta cu el geanta lui Vugnar. Obținuse cu greu acest drept. Dar îl obținuse, tot așa cum seara îi spăla picioarele obosite în apă fierbinte cu sare. Făcea bine la umflături, iar unul din izvoarele calde descoperite de Gavra era remediul necesar să-i ușureze șefului suferința pricinuită de o proastă circulație. Nodul

lui Adam se mișca nervos. Calafat înghiți în gol. Supărarea îi trecuse. Vugnar era întreg, nu descoperise pe trupul lui nici o deteriorare.

Costin Vugnar își înfrână bucuria pentru devoțiunea colegului, împinsă, dacă i s-ar fi cerut, până la sacrificiu. Fericirea i se transformă în mândrie. O mândrie pe merit, își zise și, ca să-și ascundă plăcerea pricinuită de gluma făcută lui Calafat, tuși scurt. Nu era pentru prima oară când își încerca subalternul copilărește. Îi plăcea să se ascundă de el, apoi să-l privească, fără să fie văzut, cum tânărul se șterge la ochi terorizat de ideea că idolului i se putuse întâmpla o nenorocire. Manifestarea de dragoste era la subordonat lăuntrică. Nici el nu voia să se dea de gol.

— Altă dată când vă mai îndepărtați, vă rog să luați o sfoară, am să v-o leg de mână ca să știți de unde ați plecat, zise Calafat, făcând pe autoritarul și prevenind astfel un răspuns stereotip pe care Costin îl dădea de obicei: „Și de ce te sperii ca un copil că m-am rătăcit?”

— Am văzut printre pomi arhitectura asta grotescă și mi-am zis că n-ar fi rău să-mi aduc aminte de vremile când mă trimitea mama cu prescurile. Ghedeon mi-a fost de ajutor. M-a oprit la timp să-mi dau în vileag sentimente vechi și redescoperite acum, odată intrat în lăcaș. Nu-i așa că-i sfânt, domnule Ghedeon? întrebă Vugnar, dar nu-l lăsă pe Ghedeon să-și spună părerea. O să mai viu, cum ne-am înțeles, cred că ne leagă lucruri și interese comune. Să știi, eu cred în Judecata de Apoi, chiar dacă odată cu ea nu va veni și sfârșitul lumii. Ce pricepem noi despre universul acestui biet pământ? Mai nimica. Nu știm nici măcar de ce peștii prinși de Saie Cameniță n-au carne la coadă. Dar o să aflăm, părinte, mai spuse Vugnar.

Cei doi se îndepărtară.

Ghedeon se uită la soare. Se căznea să apună. Florile roșii agățate cu tulpina șerpuitoare de betonul clădirii își

aveau cupele întoarse spre el. Pe măsură ce pe lăcaș cădea umbră, cupele rubinii se închideau.

14

Adelaida Jigău se trezise ca dintr-un coșmar la cuvintele rostite de Ionas. La început crezu că are febră. Îi puse palma la gât; în afară de umezeala transpirației, nu se simțea nici urmă de căldură. Se gândi că lipitorile erau de vină. Neștiind ce se întâmplă, se sculă și aprinse o lumânare. Prin geamul vopsit până la jumătate în alb, se zărea pe întinderea lacului urmele unei strădanii de răsărit de soare. Nu puteai să ghicești din ce parte vin razele, atât de intens colorate [erau]. Când Aida se îndreptă spre fereastră, înțelese că astrul zilei încă nu apusese. Își aprinse o țigară. Reveni cu lumânarea la căpătâiul lui Ionas. Așeză sfeșnicul de metal pe lada somierei și privi fruntea îmbrobonită. Încercă să-l trezească; întâi îl mângâie blând pe creștet. Când văzu că gemetele continuă și vorbele dezlânate, fără sens, nu se opresc, îi dădu câteva palme. Ionas nu se trezi. Avea buzele întredeschise. Printre ele, limba își făcea loc, vânătă, spre vârf. Îi șterse din nou fruntea și îi scoase cămașa de la pijama. Urmele ventuzelor unde lipitorile îl supseră de sânge se conturau ca niște buze de copil. Adelaida se uit la pântecul ei. Semnele erau la fel. Viețuitoarele umflate cu sângele lor, în timp ce ei se iubeau, nu le putuseră face nici un rău. Adelaida la aducerea aminte, simți că-i e foame. N-o mai îngrijora starea semiinconștientă; de când venise, aproape în fiecare noapte coșmarurile lui Ionas se repetau, la altă scară.

Niciodată însă gemetele și vorbele amestecate, cu frânturi logice, n-o treziseră din somn ca acum. Încercă să-și aducă aminte dacă la prima întâlnire Ionas se purtase la fel. Nu-și amintea. Dormise tun până aproape de dimineață, după plăcutele chinuri prelungite. Ce straniu i se părea omul din pat, în comparație cu celălalt, cunoscut cândva și cu care se iubise mai apoi, nu din nevoie, ci din teama de a nu rămâne în noaptea aceea singură. Voise să scape cu orice preț de fetie. Își zisese că dacă nu are să-l aibă pe Ionas, atunci nu va mai avea niciodată pe nimeni. Făcuse un pariu cu ea însăși. Îl câștigase, spre bucuria ei. Ce se întâmplase între timp însă cu el? Poate nu se întâmplase nimic, natura lui adevărată să fi fost aceea în care dormita acum, excepția făcând-o legătura de-o noapte în orașul de jos.

Înmuie prosopul plușat în găleata cu apă și-l șterse pe Ionas pe piept. Picături mari de sudoare se prelingeau de sub bărbie pe gât, de acolo lunecau printre firele uleioase ale părului cârlionțat, des, încurcat, între mușchii ațoși. Îl ștergea și îl mângâia în același timp, fără să-i pese de gemetele și cuvintele amestecate.

Ar fi dat mult să afle ce visa Ionas. Știa însă că în clipa când se va trezi n-are să fie în stare să-i povestească nimic. Uita cu desăvârșire epica întâmplărilor din subconștient sau se prefăcea că le uită. Cu o noapte în urmă reușise să-l scoale. Ionas, buimăcit, spusese doar atât: Sturionul. Apoi privise pereții camerei, ca un somnambul. Numai în ultimul moment ochii se pironiseră pe chipul ei, atunci se trezise deplin, altfel n-ar fi prins-o în brațe, n-ar fi strâns-o cu o dragoste vecină cu spaima de moarte. Fusese convinsă că mărunțișurile biografiei lui l-au surprins în măsura măcar în care o uluiseră pe ea. Ionas se uitase adânc în irisurile de două culori; nuanțele lor i se părură o glumă. Nu dăduse crezare spuselor Aidei sau aceste spuse îi erau cu totul indiferente. Coșmarul de acum nu era altceva decât aducerea aminte a întâmplărilor de demult, ce aveau să fie

date uitării; când conștientul urma să pună stăpânire pe el. Un ecran dur, mat, despărțea cele două Euri; în momentul lucidității, fiecare parte rămânând în final cu trăirile ei. Ce voia să însemne acel cuvânt: Sturion? Se referea la specia ca atare sau sensurile aveau alte înțelegeri în cugetul lui bântuit de furtuni?

Ionas gemu din nou. Își răsuci capul. Adelaida se uita la el, dar gândurile îi alergau aiurea. Ar fi vrut să se rupă de trecutul ei. I-ar fi fost mai ușor să meargă înainte, fără să-și amintească, la tot pasul, viața de odinioară. Simți că o podidesc lacrimile. Era suficient de tare să le domolească scurgerea, printr-un efort de voință. La urma urmei, nici nu știa dacă trebuia să-și lege viața de a lui. Îl iubea prin carnea trupului, nu prin dăruirea sufletească. Sau legătura dintre trup și suflet era atât de puternică, încât acum, în acel ceas de noapte, stând lângă omul mirosind a transpirație, era incapabilă să le despartă? I se părea că era singura lucidă dintre toți cei adunați acolo. Sigur, normală sută la sută nu era nici ea, recunoscu Adelaida, privind prin ochii de două culori spațiul imens, verzui, vizibil prin fereastra și ea verzuie.

Soarele murea undeva după o coamă de munte; zbaterea lui se reflecta în luciul de oglindă al lacului. Simțea o tentație bolnăvicioasă să ajungă dincolo, unde apa arunca lumini și scânteieri nefirești. Unde se termina lacul și unde se despărțeau cele două culori, sugerând, fiecare dintre ele, sentimente atât de încâlcite?

— Dragul meu Ionas, se pomeni murmurând, dar bărbatul continuă să-și miște capul, cufundat într-un delir adânc.

Se duse spre fereastră. O deschise. Flacăra lumânării ardea în continuare; drept. Nici urmă de curent în cameră, nici urmă de adiere din afară. Adelaida avu impresia că este capabilă să vadă aglomerarea de molecule; că le poate deosebi unele de altele, cele mari și albastre fiind fără

îndoială cele care îi umpleau pieptul, dându-i senzația de vigoare. Particulele mici, gălbui, se risipeau în jur incapabile să-și organizeze zborul spre ea. Se dădeau înapoi din fața celorlalte hulpave, gălăgioase, aflate într-o permanentă luptă pentru a-i domina plămânii.

— Sunt scrântită, ce mai, zise Adelaida, convinsă că, deși era trează, nu se deosebea foarte mult de omul cufundat într-un somn tulbure.

Nu mai putu suporta gemetele. Înmuie din nou prosopul în apă rece și-l șterse pe frunte, apoi îl frecă pe piept.

La celălalt etaj, auzi un zgomot. Curioasă, ieși din nou la fereastră. Pe sub clădire se vedea umbra alungită a lui Stavropol, însoțit de Mut, ultimul adulmecând aerul ferestrei lângă care se afla. Se îndepărtă de geam. Nu voia să fie zărită, înțelesese din primul moment că venirea ei acolo nu fusese dorită. Privirile lui Saie Cameniță, alternând între dorință și ură disimulată, fuseseră primul semn. Până și Ionas fusese stânjenit de apariția ei, ca și cum s-ar fi temut că venise să-l anunțe că era însărcinată. Înțelesese că spaima nu ținea de pensia alimentară; avea altă motivație, dar care anume, era departe de a-și da seama. Deranja, aceasta fusese unica senzație, până la urmă. Înjurase în gând, bărbătește și pentru moment îl iubi mai puțin. Crezuse că are să se dea peste cap de bucurie văzând-o acolo. O întâmpinase egal, rostind doar un nume nou. Numele îi devenise drag de la început. Poate sub el Ionas să-și fi ascuns sentimentele față de colegi? Dar ce sentimente, și de ce să le ascundă? De ce se temea? Pentru ce își rotea privirile speriate când voia s-o ia în brațe, cum se întâmplase în japșa cu nuferii colorați? Se înfurie când văzu că Ionas, cu toată strădania ei, nu voia să se trezească.

Căută degetul de la mâna stângă a bărbatului și înainte de a-l maltrata cu unghia îl privi intens. Era un deget butucănos, curbat între cele două falange. Adelaida își

înfipse unghia în el. Capul lui Ionas încetă să se mai tânguie pe pernă. Ochii i se deschiseră mari și curioși. Nu înțelegea ce se petrece. Nu se trezise încă. Adelaida îl menajă un timp. Când se convinse că ochii priveau în gol nu se mulțumi să strângă cu unghia. Îi duse degetul la gură și-l mușcă cu brutalitate. Ionas sări în sus.

— Ce s-a întâmplat cu Sturionul? întrebă el, apoi, dezmeticit își masă cu mâinile fruntea umedă.

— Ce ai visat, Ionas? întrebă Adelaida și-i aduse un pahar cu apă.

Ionas sorbi lichidul cu precauție, temător.

— Ce să visez, n-am visat nimic...

— Cum n-ai visat, să înfurie ea. De mai bine de o oră stau lângă tine și-ți șterg zoaiele în timp ce tu vorbești vrute și nevrute. Acum îmi spui că n-ai visat!... Ionas, tu îmi ascunzi ceva? Să știi, vere, începu ea pe tonul obișnuit, nu mă dau în vânt să-ți aflu secretele, dar dacă nu mă respecți nici atât ca să-mi spui ce te frământă, să știi că eu mă car. Renunț la propunerea pe care ți-am făcut-o, la dragostea ta de care simt că încep să mă plictisesc. Dacă n-aș fi avut eu fantezie, te-ai fi mulțumit cu același ritual bovin... Băiatule, dacă am început-o târziu, vreau să-i prind iubirii toate subtilitățile. Mă crezi? Te-ai obișnuit să sări ca pe-o bicicletă, apoi să pedalezi la voia întâmplării, fără ca măcar să strigi, când te lovești de pomul plăcerii: Evrica!!!

— Aida, am visat... am visat...

— Ce ai visat, întrebă ea și roși; se dovedise vulgară când în sufletul lui lupta cu întunericul continua, cu toate că spaima trează era domolită.

Se ridică în șezut. Așternutul, sub spate, rămăsese pătat de transpirație. Aida îl frecționă între omoplați până ce pielea se înroși. Ionas părea străin însă de strădania de a-l scoate din starea de amorțeală. Își ținea capul în mâini. Uneori își lovea tâmplele cuprinse de durere.

— Am visat ceva straniu, Ida, ceva, cum să-ți spun..,

dacă aș putea lega la loc toate firele visului, să le dau un sens, poate nu aș fi atât de zăpăcit... Mă obsedează nu de acum simt asta, de mult... Tot ce mi-ai spus tu și Cotoban, tot ce a încercat să-mi povestească Ghedeon, fără însă să-mi dezlege nici unul măcar o fărâmă de... Aparent, s-ar părea că nici nu-mi pasă, numai în somn simt adevărata nevoie de personalitate, atâta cât o am se dezlănțuie în vis; cred că dacă te-aș iubi în vis aș face-o altfel, cu mult mai inspirat mai profund, cred că adevăratele mele sentimente față de tine numai la cumpăna dintre trezie și moarte sunt cinstite, doar acolo nu trișează... Am visat că mă cheamă la el un pește, nu i-am putut zări decât un ochi, un ochi uriaș, în care ființa mea se reflecta neputincioasă. Încercam să scap de pupila cu deschideri de prăpastie gata să mă înghită sau să mă arunce în abis. Eram hipnotizat, nu mă puteam mișca din punctul negru în care mă pironise. Eram de vină cu ceva față de el, față de ochiul neiertător? Sigur eram de vină, altfel nu m-ar fi obsedat, nu mi-ar fi promis la despărțire că nu voi scăpa până nu-mi voi ispăși păcatele. El va fi martorul Judecății de Apoi și tot el va veghea ca pedeapsa să fie pe merit... Mi-am făcut o corabie și am încercat să ies din apele adânci ale ochiului fără margini: spun ochi, deoarece pleoapele grele, ca niște falii, se mișcau, voind să mă prindă între loviturile lor. De fiecare dată când se apropiau de mine, cu genele ca niște arbori ascuțiți gata să mă străpungă, începeam să mă rog; ochiul îmi ascultă ruga și își retrăgea peste cornee carnea încrețită și apoasă; încercam să ies de sub pleoapele ucigașe, luptam să scap din acel spațiu al morții... Când m-am deșteptat, am auzit ochiul depărtându-se, cu un zgomot de clopoțel. Ochiul era încălțat, avea un blacheu sunător la bocanci; în acel zgomot metalic, m-am trezit fără să-i pot spune că n-am nimic pe suflet, că îmi simt conștiința curată; trecutul, puteam proba, neexistând pentru mine... De ce a trebuit să te întâlnesc, Ida, să-mi spui ce mi-ai

spus. Puteam trăi fără întrebări, somnul până la venirea ta era o odihnă, o cufundare în calm. Înțelege-mă, reproșul ține de moartea acelei liniști. Mi-am dat seama că o să se întâmple așa în clipa când mi-ai adus aminte de facultate... Am crezut că glumești până am rememorat dialogul cu Stamate; numele lui de ce nu-l uit? Dialog brutal din partemi, fără îndoială, pornit dintr-un somn la fel de adânc ca acel trăit de mine cu câteva minute înainte. Deci și Stamate a existat, cu toate că îmi aminteam vag de el. Dacă nu l-aș fi văzut în aulă n-aș fi recunoscut în el pe omul ce mi-a apărut nu o dată în vis cu trăsăturile clare. Deci o legătură între subconștient și realitatea unei existențe necunoscute de mine există, ea nu este întâmplătoare și coșmarurile nu fac altceva decât să încerce dezvăluirea legăturii dintre mine, cel de acum, și cel de ieri, acel ieri reprezentând partea neștiută a vieții mele... Sturionul m-a chemat să-l însoțesc în adânc, el bate în corpul barajului cu fruntea; el îmi va decide soarta dacă n-am să-i dau ascultare... Desigur, ultimele lucruri pe care ți le-am spus rezumă simple supoziții, dar dacă El n-ar dori asta, de cemi tulbură viața și somnul? Poate acest Sturion nu există, reprezintă o închipuire născută din ce-am auzit în trupul barajului... Poate să fie o invenție a minții mele bolnave din dorința de a găsi o explicație zgomotului egal ca o picătură chinezească, capabilă în timp, prin îndărătnicie, să spargă cel mai puternic beton... Cred că Stavropol are dreptate, ar trebui să cooperez mai temeinic cu el, să intrăm cu pichamărul în pata în creștere. Ieri după masă, în timp ce dormeai, m-am dus în galeria unde am făcut descoperirea; am rămas buimac... Pata s-a lărgit, betonul pufos, ca o făină pe deasupra, împrăștiat la o simplă atingere, s-a fisurat, gaura este cu mult mai adâncă decât mi-am închipuit. Explicația este simplă; distanța dintre fisură și zidul exterior s-a micșorat. Sturionul a găurit coronamentul, restul îl va face presiunea apei... Înțelegi,

Ida?

Ida se duse la fereastră. Ionas continua să vorbească ca și cum ea s-ar fi aflat în fața lui, îngăduitoare cu întreaga lui destăinuire...

— Mă auzi Ida, mă auzi?

Sigur că-l auzea, nu era surdă, numai că vorbele lui îi întăreau convingerea că sufletul bărbatului, cu care împărțise durerea și plăcerea primei iubiri, se străduia să-și descopere, cu prețul unui efort intens, propria lui naștere... Cine i-o întunecase sau cine șterse în creierul său cu buretele fapte și trăiri de care nu-și mai aducea aminte? Întâmplarea cu Sturionul i-o povestise și în garsoniera din orașul de jos; întâlnirea i se părea dintr-o altă viață.

— Ida, trebuie să mă duc, spuse gâfâit Ionas, îmbrăcându-se în grabă...

Nu-și dădu seama că își luase ciorapii pe dos, că încălțase un pantof maron și altul negru, nici că se încheiase strâmb la cămașă. Adelaida înregistra amănuntele calm, fără să-i atragă atenția.

Îl privi prin luciul ferestrei. Îmbrăcatul în oglinda geamului i se păru pe dos. Se sperie până ce înțelese că sticla era de vină. Se întoarse spre Ionas.

— Ionas, nu vrei să vin cu tine?

— Unde să vii cu mine?

— Unde te duci tu, din moment ce te-ai îmbrăcat înseamnă că ai o țintă.

Ionas nu-i răspunse, căuta mai departe un obiect ce nu se lăsa găsit. Până la urmă renunță, ieși val-vârtej.

Adelaida îi auzi pașii coborând scările în grabă, apoi îi privi fuga prin fața fostei clădiri a administrației. Curând se pierdu pe cărăruia ce ducea spre stufăriș.

— De ce n-or fi racordat lumina electrică, se întrebă Adelaida, apoi întrebarea i se păru fără rost, și noaptea se vedea, ca acum de exemplu; lumina soarelui era prezentă

cu toate că rotundul de foc se ascunsese după munte.

Ionas nu privi în urmă. N-avusese nici o clipă senzația că împreună cu el se mai afla cineva în cameră. Nici măcar nu-i spusese o vorbă Adelaidei la plecare. Da, cizmele de cauciuc le uitase. Nu-și mai suflecă pantalonii. Intră în apa caldă a japșei și străbătând-o, scurtă o bună parte din drum. Rizomii îl răniseră la ambele picioare, dar mocirla cleioasă astupase rănile și el călcă fără grijă mai departe.

Îl întâmpinară la început sălciile tot mai dese și scorburoase, apoi locul lor fu luat de arini și de ulmi, ca la scurt timp foioasele să-l înconjoare din toate părțile. Auzi în depărtare clopotul de la schit; suna undeva spre dreapta, dar Ionas mergea în partea opusă; nu se opri să-i cugete dangătul. Urca pieptiș coama dealului, fără să simtă oboseala. Doar tâmplele continuau să-l doară neomenește și știa că orice ar fi făcut nu le putea astâmpăra. Sângele colcăia prin vine, gros, veninos, altfel ochii nu i s-ar fi împăienjenit, iar ceafa, la rândul ei, nu l-ar fi înțepat. Ajuns într-o poieniță de frasini, zăbovi. Privi valea de unde pornise urcușul. Nu se vedea decât o porțiune de lac. Știa însă că din acel loc, până la lăcașul de vară, unde se afla stâna lui Toma Spîrcu, drumul îi mai cerea vreo două ore de mers; fără să stea prea mult pe gânduri își iuți pașii. Curând, oboseala îl doborî. Coasta cu pășunile largi era înclinată amenințător; urcase pe ea ocolind drumeagul întortocheat al cărăruii făcută de oi și ciobani.

Soarele se ridica lin; pe măsură ce înainta muntele cețos își descoperea pășunile verzi. Ascultă atent. Nu se auzea nimic. Doar vântul îndoia vârfurile cetinilor rare de brad și Ionas avu o străfulgerare de teamă. Ce bine ar fi fost dacă ar fi luat-o cu el pe Adelaida. N-o chemase, dar nici ea nu se omorâse să-l însoțească. Era terorizat de visul chinuitor și numai coșmarul îi dădea forța de a escalada un munte pe care oierii, obișnuiți cu urcușurile, îi străbăteau

întinderea, într-un timp de două ori mai lung.

Zări în depărtare un foc. Nu putea fi decât stâna. N-ar fi vrut să fie simțit de câinii lui Toma, cu toate astea nici nu apucase să-și rostească dorința că auzi un lătrat stingher apoi altul, gros, bătrânesc. În mai puțin de o jumătate de oră avea să ajungă la Spîrcu. Culese de sub brad o creangă uscată; înarmat, sui mai departe. O pasăre cu aripile largi zbură pe lângă el, tăind aerul apăsat. Aștepta să-i vină câinii în întâmpinare, dar în locul lătratului auzi ca dintr-o mare adâncime o voce omenească.

— Mă, care ești acolo?

Era Toma, numai el strigă așa.

— Eu sunt, răspunse Ionas cu mici întreruperi între silabe din cauza gâfâitului.

— La ceasul ăsta, domnule Ionas? se miră Toma și se arătă de sub tulpina unui brad cu arma în mână, însoțit de cei doi câini, amândoi cu pripoane de lemn atârnate de gât.

— Mi-ai spus ceva în ziua când am fost la dumneata, zise Ionas și se așeză la picioarele ciobanului, obosit.

Își șterse cu dosul unei mâini transpirația de pe obraz.

— Nu-i de umblat singur prin părțile astea, domnule Ionas. Urcă lupii și urșii prin locuri altădată străine lor. Mai acum câteva zile am văzut un râs de o mărime neobișnuită, poate nici nu era râs... Era vărgat, coada o avea lungă și cu vârful gros, ridicat ca o secere... Noaptea m-am trezit la stână cu două oi furate. Câinii nici n-au avut vreme să se ridice din culcuș. Numai arătarea vărgată, de care am amintit, m-a putut păcăli. Urșii și lupii, de la o vreme, trăiesc în bună pace, sau frica să-i fi mânat împreună la asemenea înălțimi. Animalele simt cel mai bine apropierea necazurilor, cu toate astea goana lor spre piscuri nu cred să pornească numai de la frică... Toate s-au întors cu fundul în sus, domnule Ionas, altfel nici eu n-aș fi ridicat stâna cu șase sute de metri mai spre vârf ca anul trecut, deși iarba, cum ai putut vedea, nu-i de ocolit nici

aici.

Toma călca, în același ritm, nu-i păsa că Ionas se grăbea.

— Mi-ai zis atunci la dumneata, domnule Toma că...

— Ți-am zis, cum să nu-ți zic... Eu te-am chemat să vii, dar credeam că ai să mă anunți din vreme.

— Un vis, un vis cumplit m-a făcut să mă grăbesc, și Ionas îi povesti coșmarul din care îl trezise Aida.

Toma dădu din cap, fără să răspundă; nu-i plăcuse nici lui visul. Mai visase și el, dar ca un om să se trezească în ochiul unui pește, așa ceva nu-i mai fusese dat să audă.

Stâna era așezată la loc deschis, sub poala unei păduri, nici prea aproape de ea, ca sălbăticiunile să se apropie nestingherite, nici prea departe, ca vântul să-și facă de cap cu saivanul. Oile dormitau sub adăposturile semicirculare acoperite cu un frunzar des, iar un măgar își ridică botul, adulmecând aerul, ca un câine. În preajma îngrăditurii, din ostrețe de brad, se afla cabana propriu-zisă; lipite de ea două magazii. Agățat de ușciori înalți, cașul se storcea lăsând să cadă în ciuberele dedesubt picuri grei și grași de zer. Câinii, ajunși la potecă ce dădea spre casa din bârne, se culcară la locul lor; unul, la intrarea animalelor, altul lângă pragul de lemn. O vacă mugi prelung, apoi se auzi cum îi intră din stomac între fălci golomojul de iarbă, apoi rumegatul uniform și leneș.

— Poate ți-o fi foame, domnule Ionas, se interesă Toma, dar Ionas dădu din cap; nu-i era foame.

Din singura încăpere ieși Mitrofănică și Ionas se grăbi să-i privească degetul mutilat.

— Arată-mi și mie, Mitrofănică.

— Ce să vă arăt, nu vă arăt nimic, zise el supărat, dar Ionas tot apucă să-i vadă degetul scurtat cu două falange.

— I l-am tăiat eu, nu se mai ținea decât în niște ațe, spuse Toma. N-a vrut să se ducă la medic, nici să povestească cu de-amănuntul ce s-a întâmplat cu el...

— Poate a încercat să fure ceva? îl întărâtă Ionas și

Dumnezeu l-a pedepsit.

Acuzația îl înfurie pe tânăr.

— Eu nu fur, domnule. Baci Toma poate să spună cum sunt ai noștri că nu m-o luat din drum. Mie nu mi-a plăcut școala, dar sărăntoci nu suntem, eu am venit la dumnealui să învăț meseria asta, de la un străin înșcolat altfel o furi. Avem oi mai multe ca Baci Toma, dumnealui e martor, poate să spună...

— Lasă, Mitrofoane, c-am să-i zic, și-o să-i mai spui că pentru degetul ăla am plătit douăzeci de oi și un tăuraș... Și taică-său tot n-a fost mulțumit, dacă m-ar fi dat în judecată, zicea el, legea i-ar fi dat dreptul la mai mult...

— Oile am să vi le dau înapoi, Baci Toma, tata și așa nu le știe numărul... Pe urmă, pentru un bărbat, nu-i mare lucru să n-aibă un deșt. Rămân nouă, destule-s ca să mulgă oile și să-și bată nevasta, zise Mitrofănică cu răutate neprefăcută.

— Du-te, Mitrofănică și te culcă, peste două ore soarele răsare, treaba nu ne-așteaptă, că la noi soarele răsare de unde apune, domnule Ionas, așa ceva n-am mai văzut, parcă face ocolul pământului peste munte și tot acolo îmi dă de veste că începe o nouă zi. Ți-am văzut femeia, așa a spus domnișoara, că-i femeia dumitale... A cumpănit-o și Iuliana. Zice că nu-i stau ochii bine în cap.

— Domnule Toma, eu am venit...

— Știu pentru ce-ai venit... dar dacă te țin de vorbă o fac să treacă vremea, numai eu știu cum trebuie să cadă lumina, să vezi ce te interesează atât de mult... Putem merge zise el luându-și un toiag și fluierând un câine, porni spre vale.

De unde se aflau, lacul abia se ghicea, negru. Toma o luă spre dreapta, apoi urcă din nou muntele, cu pasul așezat.

— Nu se arată totdeauna când vreau, de câteva ori m-am dus de pomană, cu toate că apa era limpede ca lacrima; n-am zărit urmă mișcătoare în adânc.

— Să nu fi fost și la început o părere, domnule Spîrcu, zise Ionas abia acum simțind cu adevărat oboseala. Genunchii îi tremurau, mușchii îl dureau.

— Am auzit că Vugnar vă cercetează pe toți, în felul lui... Mai acu câteva zile a venit la mine și m-a pus să-i arăt locul unde a fost îngropată femeia aia...

— Nu-mi place omul ăsta... Nu-mi place...

Toma se odihni. Așa cum se proțăpise în măciuca noduroasă părea mai înalt, iar cioarecii albi, strânși pe picioare, îl făceau suplu. Ochii albaștri, cu bătăi spre verzui, din pricina luminii difuze, râdeau fără ca fața să se supună veseliei lor.

— Cineva a păcătuit, domnule Ionas, numai păcatul poată fi la mijloc, altfel n-ar fi apărut semnele astea de care lumea se teme... În curând n-o să mai rămână om prin părțile astea toți pleacă, lăsându-și agoniseala la voia întâmplării... Eu îs de partea lui Vugnar, adică boala nu trebuie întinsă mai mult decât se cuvine.

Trecură printr-o pădure deasă și Toma se aplecă să culeagă gălbiori și laba ursului. Își scoase din buzunar o pungă și puse ciupercile în ea. Găsi câteva familii de urechiușe cu foliile încă umede de aerul jilav și Toma, după ce le cercetă, le așeză în altă pungă să nu le fărâmițeze...

— Dumneata îl crezi pe Mitrofănică? întrebă Ionas.

— E cinstit, n-are de ce mințI, cu toate că mi-e greu să cred că s-au agățat peștii de degetul lui... Eu n-am mai auzit de asemenea pești... Poate să fi fost acolo altceva, sau poate degetul să fi suferit schilodirea în altă parte și lui îi e teamă să recunoască... Dar de mințit nu l-am prins niciodată cu minciuna... Ba da, o singură dată, mi-a furat mielul și l-a dus să doarmă cu el, a zis că îi e urât să doarmă singur... Acum uită-te, domnule Ionas.

Ionas privi în jos; nu ghici în depărtare decât o pânză albastră, fără margini, cu puncte strălucitoare din loc în loc.

— Uită-te cu binoclul, spuse Toma și-i dădu tânărului ocheanul puternic scos din traista atârnată de umăr.

Lui Ionas nu-i veni să creadă că, la o distanță pe care singur n-ar fi putut să o aprecieze numai din ochi se afla luciul de apă. Avea altă culoare și altă formă... Își potrivi ocularele. Lacul se apropia de el; era la nici cinci sute de pași. Se puteau distinge și peștii, aurii în razele calde ale soarelui... O știucă se aruncase de sub o tufă de nuferi spre un biban, dar apa începu să clocotească în jurul ei și Ionas nu înțelese ce anume se petrece în învolburare. Apropie focarele de baraj. Putea să observe plasa de protecție și sub ea străluci, de mărimea unui ban, ceva sidefiu. În rest, apa, atât cât putea s-o cuprindă, era netedă, nu se ghicea în ea nici o mișcare, Apoi dintr-o dată lichidul începu să fiarbă în adânc; clăbuci mari se iviră la suprafață ca niște bășici de săpun, un val năprasnic se formă ca o coamă chiar în locul unde cele două culori ale lacului se uneau și Ionas avu senzația că imensul baraj se clatină sub lovitura primită din plin. Dar ce anume lovise barajul îi scăpă privirii. Din nou domni câtva timp liniștea peste lac, valul se spărsese și el, ceea ce văzuse Ionas la suprafață era zbaterea în străfund, apoi din nou îi fu dat să observe răsucirea apei într-un vârtej imens. Zări bine peștele cu gât de taur, și pentru un timp ochiul din vis îl privi dintre pleoapele căscate. Ionas, asudând, reuși să îngâne, cuprins de spaimă:

— E el, i-am văzut ochiul, e el...

15

Bulat îi ieși în întâmpinare. Era supărat că al doilea om, într-un răstimp scurt, îi descoperise ascunzătoarea cu atâta ușurință. Înainte de a construi cele trei bazine, împrejmuite cu sârmă, căutase îndelung; umblase pe jos kilometri întregi până să găsească japșa. Cu toate astea Adelaida fusese la un pas de ea, iar acum Stavropol și Mutul înaintaseră prin păpuriș, spre el, chiar mai adânc decât o făcuse Aida.

Așezase de-a lungul cărăruii câteva sfori la nivelul malului. Oricine ar fi încercat să treacă, se împiedica de ele. Sforile se continuau prin stufăriș câteva sute de metri până la cele trei sălcii aflate deasupra ascunzătorii. La cel mai mic semn o creangă se mlădia adânc în apă, dând semnalul că un nedorit se afla pe drum. De data asta, Stavropol sau câinele călcase de la început pe mai multe din „soneriile” improvizate. Cele trei crenguțe se lăsară deodată; Bulat abia avu timp să-și tragă pantalonii și să fugă în întâmpinarea intrușilor. Ce căuta Stavropol?

Bulat începu să fluiere. Cu secera, tăie câțiva snopi de papură. Voia să fie găsit lucrând și Stavropol, când dădu de el, nici nu se bucură, nici nu se miră. În spatele lui câinele stătea cu părul zbârlit; stăpânul îl mângâie de câteva ori și Mutul se liniști.

— Ce vânt vă aduce pe aici, domnule inginer? Tai niște papură, am o înțelegere cu Spîrcu. I-o dau uscată și el o vinde altcuiva pentru coșuri și pălării... Uite cât am tăiat, adăugă Bulat arătând spre un stog. Papura de prin aceste locuri e mai mlădie. Domnul Gavra mi-a spus că din pricina climatului. Seamănă cu o papură de pe alte meleaguri, ușoară, în același timp rezistentă.

Bulat tăcu. Era furios că dăduse atâtea explicații,

Stavropol vedea doar foarte bine ce face. Nu trebuia să se justifice. Ca dovadă că inginerul luase perorația drept justificare era zâmbetul ce se dorea ascuns; așa ar fi și rămas, dacă dungile, plecând din colțurile gurii, nu s-ar fi adâncit urmându-și drumul spre cele două părți ale bărbiei.

— Domnule Bulat, unde putem sta de vorbă, se interesă Stavropol și cutele se așezară cuminți între celelalte mărunte ale feței, lăsând să se adâncească șănțulețele aflate la rădăcina nasului, dispuse asimetric, de o parte și de alta a sprâncenelor.

— Despre ce să vorbim noi, domnule inginer, răspunse Bulat înspăimântat.

Într-o clipă rememoră faptele ultimelor zile; ceva nu fusese pe voia inginerului, numai aceasta putea fi pricina pentru care Stavropol îl căuta cu atâta grabă. Se fâstâci. Cu o săptămână în urmă îi pândise pe Ionas și Aida din spatele unui grind cum intraseră în apa mâloasă. Nu-i putuse urmări până la capăt. Avusese impresia că în spatele lui se mai află un curios și atunci își părăsi ascunzătoarea. Când se întorsese, în japșă nu mai era nimeni. Poate Stavropol să fi fost curiosul și acum venise să-i spună...

— Domnule Bulat, mă aflu aici pentru a avea grijă de baraj, asta este menirea mea, fără a fi obligatorie...

Bulat respiră adânc. Lăsă secera deasupra papurei abia tăiate și își șterse fruntea de câteva ori,

— Nu înțeleg, domnule inginer, spuse Bulat și se uita la câinele tolănit, dar pândindu-l de fapt pe Stavropol.

— Hai să mergem la sălciile alea... Nu suport soarele, spuse inginerul, descheindu-și singurul nasture de la haină.

— Eu treaba mea mi-o fac, domnule inginer, încercă să se disculpe Bulat, neștiind despre ce e vorba... Veghez la cantitatea de apă infiltrată, fac analizele de cuviință, trimit

eșantioanele unde...

— Știu, domnule Bulat, știu că ești un om conștiincios, dar acum despre altceva vreau să mă sfătuiesc cu dumneata...

Bulat se uită spre sălcii, de sub ele s-ar fi văzut japșa cu cele trei bazine. Nu-i convenea. Zări nu departe de ei, dar mai jos, spre mal, o altă salcie, pe jumătate trăsnită, cu coroana mult aplecată spre apă.

— Să mergem spre aia, e mai aproape.

Și ca să nu existe nici un dubiu, Bulat arătă cu mâna spre trunchiul găunos și negru. Stavropol zâmbi.

— Mutule, du-te înainte, porunci Stavropol, arătând cu mâna spre salcie și câinele, docil, înlătură cu capul primele trestii apoi, pătrunzând prin verzitura papurei, începu să calce cu grijă.

— Se vede, domnule Bulat, că n-ai fost nici dumneata la salcia la care vrei să discutăm, altfel ai fi știut că la fiecare pas greșit poți ajunge la doi-trei metri sub apă și numai norocul... Uită-te la câine cum calcă, ce ocoluri face... Sau poate ți-ai pus în gând să... tot mai mult am credința că cineva de aici dorește să-mi pierd urma.

Bulat nu știa ce să răspundă. Fusese de mai multe ori la salcia cu pricina, dar cărăruia folosită ținea marginea țărmului. Niciodată nu încercase să ajungă la ea din locul în care se aflau acum.

Un picior al câinelui alunecă, dar patrupedul se redresă. Se întoarse de câteva ori spre stăpân și Stavropol, cu figura încruntată, se luă după animal. Pășea sigur; dacă Mutul îi făcuse semn știa că îl putea urma fără nici o teamă. Supărarea îi venise de la felul cum voia să-l mintă Bulat, mai ales pentru locul unde voia să stea de vorbă cu el.

— Domnule inginer, eu mi-am lăsat cămașa mai încolo în două minute te ajung din urmă.

Grăbit, Bulat se întoarse spre potecuță și alergă spre

grindul unde își lăsase cămașa. Luă și secera așezată pe papură și, ținând același drum, făcut de câine și Stavropol, îi ajunse repede din urmă. Până la salcie nu erau mai mult de douăzeci de pași. Câinele, oprit, privea înapoi. Dădea un semnal, dar ce fel de semnal nu știa nici inginerul. Se auzi un grohăit, apoi din tufiș zbură, zvâcnind, o arătare neagră, dungată. Era un pui de mistreț. Fâșâitul papurei încetă. Câinele își continuă drumul, de data asta cu mult mai grăbit ca până atunci. Când atinse pământul ferm, de la marginea salciei, Mutul se gudură la picioarele stăpânului.

Umbra era deasă, plăcută, soarele nu mai dogorea cu atâta putere, parcă și aerul își pierduse din pulberea umedă ce-i însoțise până atunci. Câteva cuiburi de păsări se zăreau printre crengi și inginerul se miră că în aceeași coroană viețuiau mai multe specii. La o margine de cuib se văzu ciocul galben al unui stârc, ca la numai câțiva metri să se zborșească la el o gaiță: coborî câteva crăci și de acolo, cu aripile desfăcute, îi certa, scoțând țipete scurte. Stavropol își mută haina și pasărea nemulțumită rămase încă multă vreme pe o creangă din apropiere.

— Înainte cloceau o singură dată, acum de trei ori pe an... Și-au pierdut bunul simț, altele, călătoare, nici nu mai migrează, stau peste iarnă, dacă asta se poate chema iarnă...

— S-au schimbat multe pe-aici, domnule Bulat, până și încrederea între oameni... Să nu crezi că nu știu de ce m-ai adus aici, de ce n-ai vrut să poposim lângă cele trei sălcii lângă care dumneata trudești zilnic.

Bulat se uită la inginer, încruntat.

— Degeaba te încrunți, domnule Bulat, n-ai de ce. Deocamdată suntem singurii oameni care ne putem înțelege deși, în mod normal, ar trebui să avem cu toții același punct de vedere asupra ciudățeniilor apărute în baraj.

Bulat tuși de câteva ori, nici într-un caz nu voia să înceapă el discuția. Personal n-avea să-i comunice inginerului nimic, acesta îl deranjase, deci era de datoria lui să-i spună ce dorește. Cu toate acestea Stavropol, așezat pe o margine a hainei, să nu-l prindă răceala pământului la măruntaie, se mulțumea să-și cerceteze unghiile unei mâini, unghii bine îngrijite; avea oroare de unghiile murdare.

— Întâmplarea a făcut, domnule Bulat, ca acum câteva zile să te văd ascuns după un stog de păpuriș, unu: din cele multe pe care zici că le vinzi lui Toma Spîrcu... Numai că de un an tot număr stogurile, ele se înmulțesc, dar nici unul nu a fost cărat de la locul lui.

Stavropol tăcu, voia să vadă reacția lui Bulat, dar acesta aruncă cu pietricele în apă, vesel că de fiecare dată lovea aceeași frunză.

— Nu s-ar putea spune că Ionas n-are gusturi bune, sări la alt subiect Stavropol, nevoind să primească un răspuns grăbit la amănuntele povestite, în legătură cu stuful, din care Bulat ar fi trebuit să înțeleagă că minciuna cu vânzarea papurei nu mai era o taină.

— Ce vreți să spuneți, domnule inginer, se interesă Bulat și încetă să mai arunce cu pietre.

Își scoase cuțitul și aplecând o ramură de salcie arcuită spre apă, o tăie dintr-o zvâcnitură. Descoji cu abilitate coaja verzuie, prefăcându-se că nu-l interesează spusele omului de alături.

— Nimic deosebit, domnule Bulat, doar nu ești lipsit de imaginație... Dacă nu te-aș fi urmărit și nu te-aș fi văzut cum strângeai stuful, n-aș fi avut curiozitatea să-mi arunc privirile spre jocuri date de mine de mult uitării. Sunt bătrân, domnule Bulat, cu toate astea chinul dumitale, acolo, ca peștele pe uscat, m-a făcut să-mi aduc aminte de tinerețile mele; am încercat, sunt dator să recunosc, sentimente de părere de rău că am dat vieții acesteia, de

fiecare zi, atât de puțină importanță... Viața mea au fost construcțiile, în esență acest baraj de care mi-am legat visurile, din cauza căruia n-am avut timp să-mi judec bucuriile la care am renunțat... Dumneata ești tânăr, am înțeles după felul cum îl invidiai pe Ionas, ai fi vrut să fii în locul lui... Știindu-te puțin, iar viața învățându-mă să cântăresc oamenii, am ajuns, nu din ziua aceea, ci cu mult mai de mult, la convingerea că ești capabil să-ți închini existența unei cauze cu mult mai pozitive; uneia singure, dacă e nevoie... Din clipa când i-am văzut degetul lui Mitrofănică mi-am pus întrebarea ce s-a putut întâmpla, ieșise doar din clădirea unde locuiam, a intrat cu mână întreagă și...

— Și atunci, zise Bulat, ce ți-ai zis, hai să-l urmărim pe Bulat, numai el putea să-i ciuntească degetul nenorocitului de Mitrofănică...

Stavropol era calm, efectul spuselor era cel scontat. Bulat se uita la el, nemulțumit; momeala fusese mușcată.

— Da, da mi-am zis, domnule Bulat, numai dumneata ești capabil de pasiuni constante, pasiuni care fac din oameni modești oameni mari... Pentru mine a fost limpede, după felul cum mi-a povestit Spîrcu Toma, nu era vorba de o agresiune voită împotriva ciobanului, altceva s-a întâmplat cu el. De atunci v-am pândit. Recunosc, pe fiecare în parte, la început, apoi la câteva zile, numai pe dumneata. Ești omul cel mai retras dintre noi, singurul cu două lacăte, al treilea la fereastră; prin interior, trei închizători, la aceeași ușă... Era firesc să-mi pun întrebarea de unde nevoia unei asemenea paze. M-am chinuit să înțeleg de ce cumpărai de la același Toma Spîrcu de trei ori mai multe lumânări decât ceilalți... Dacă ai observat, în fiecare om moare, într-o stare mai avansată sau mai puțin dezvoltată, un... detectivul din mine a început să se nască în clipa când mi-am zis că ascunzi de confrați ceva de preț... Nu, n-am intrat în camera dumitale, n-aș fi îndrăznit, e împotriva

principiilor mele. Pe urmă chiar dacă aș fi trecut peste o morală adânc înrădăcinată ar fi fost în zadar, locuința dumitale, cum am zis, seamănă cu o cetate... Într-o zi am zărit, prin fereastra deschisă, greutatea de cinci kilograme prinsă deasupra ușii, greutate al cărui rost mi se pare a nu fi altul decât acela de a cumința pe cel ce face imprudența să-ți violeze intrarea. Vrei o țigară, domnule Bulat?

Bulat voia. Întinse mâna și o luă de la Stavropol, gata aprinsă; o țigară bună, după cum își putu da repede seama, cu toate că inginerul nu fuma decât rar și atunci tutun ordinar.

— Cele bune le am pentru musafiri, nu vreau să par cărpănos, deși în realitate cu mine sunt dar mi se pare strigător la cer să dau atâția bani pe... Prefer să-mi strâng pensia cu grijă, banii depuși fac pui... În fine... observi cum arde, se consumă singură, știu cum să fabrice țigările, te obligă să tragi cu sete din ea, altfel se fumează...

— Adică dumneata cu de-alde astea te ocupi domnule inginer, tragi cu ochii după alții cum fac dragoste, numeri căpițele de papură, ajungi la concluzia că te mint, nu-i așa, nu mi-ai spus-o, dar asta gândești, te uiți în casele oamenilor prin fereastră, nu te sfiești să-mi spui de la obraz că am intenții răzbunătoare față de cei curioși...

— Exact, domnule Bulat...

— Cu toate astea, nu ca să mă servești cu țigări, nici ca să-mi povestești fleacuri din astea cu care mi-ai împuiat capul, ai venit la mine...

— Nu, domnule Bulat recunosc...

— Și eu sunt curios, domnule inginer, viața celorlalți ni se pare furată din viața fiecăruia și atunci alergăm după semenul nostru să-i aflăm micile taine, să facem din universul lui secretul nostru, dacă se poate, sau când e cazul îl înghesuim cu propriul lui trecut, așa cum vreau eu să te înghesui domnule inginer, înainte de a ști ce vrei de la mine... Când omul e conștient că nu calcă pe un teren

sigur, se gândește înainte de a întreprinde ceva; nu întâmplător ți-am spus să venim la salcia asta. Eram convins că Mutul va căuta un drum stabil, fără el de mult ai fi fost în lumea drepților, numai eu știu că în stânga și în dreapta potecuței în afară de mâlul gros de care te temeai, sunt nisipuri mișcătoare, privește dacă nu mă crezi...

Bulat luă un pietroi, îl aruncă cu precizie chiar la ieșirea din cărăruia pe unde intraseră. Bolovanul poposi deasupra nisipului umed câteva secunde apoi începu să curgă odată cu el în cealaltă parte a clepsidrei. În curând Stavropol nu mai văzu decât o cupă de mărimea unui adânc de palmă, cupă ce dispăru și ea, terenul rămânând neted pe locul unde bolovanul se afundase. Bulat hohoti. Stavropol era speriat, nu știuse până atunci că erau grinduri în stare să nască și asemenea capcane.

— Domnule inginer, eu nu-s ușă de biserică, cum vrei să pari dumneata, sunt pur și simplu om cu toate păcatele unuia care știe să iubească și să urască.

— Mai ales să urască, se amestecă Stavropol, care nu voia să piardă puținul câștigat cu atâta greutate. Nu intenționa să lase balanța înclinată în favoarea adversarului mai ales că abia acum se convinsese că Bulat putea să-i fie dușman. Domnule Bulat, am văzut în plimbările mele grupurile de tineri înotători; s-au mutat cu mult mai jos de când domnul Bică s-a supărat pe ei. I-a fascinat partea strălucitoare a lacului care v-a tulburat la toți mințile și care nu e decât o iluzie creată în urma excavațiilor de un depozit monstruos de mică; în viața mea n-am văzut o asemenea aglomerare de țesut mineral transparent... Razele soarelui, cât ar fi de palide se refractă din oglinda subacvatică, difuzând lumina în exterior pe distanțe mari... Ți-a luat și dumitale ochii, spațiul ce pare fără margini din cauza ecoului luminii, da, nu te mira, există și un ecou al luminii, în cazul nostru el dând senzația infinitului lichid. Ești singurul om căruia i-

am făcut această mărturisire și asta deoarece te vedeam cu câtă ură priveai la tinerii ce se antrenau când în apele calde, când în reci. Dar din ura dumitale am înțeles și dragostea ascunsă pentru ceva ce nu știam, deoarece în om ura se naște dintr-o mare iubire numai din dragoste poate crește celălalt sentiment care te chinuia de fiecare dată când grupul de tineri - să-i zicem așa - se arunca în apă și se avânta cu forța brațelor și picioarelor spre o simplă fata Morgana. Cu intuiția mea am înțeles că echivalentul nemulțumirii era născut din prea marea dăruire pentru aceste locuri și tot ce s-a zidit pe ele. Să nu-mi spui că barajul nu intră în zestrea de suflet, atât de activă la dumneata. Te-am surprins urmărindu-te cum mângâiai peretele de beton cu o plăcere de care nici eu n-aș fi fost în stare, te-am văzut gravându-ți cu o daltă numele, cu discreție, acolo unde se îngemănează apa cu ploturile: voiai să fii și al apei și al luminii, născute din frumusețea acestei construcții.

Bulat se încruntă, nu știuse că fiecare pas îi era urmărit cu atâta insistență. O clipă se temu pentru marile lui secrete: cele trei îngrădituri la care ținea mai mult ca la ochii din cap. Într-adevăr, își cioplise numele în peretele de beton se chinuise zile în șir, peretele avea ceva din duritatea oțelului, stricase două dălți cu vidium[1] la capete, își pocnise de câteva ori degetele lovind cu sete în muchiile de metal ca să-și poată lăsa nemuririi numele în zidul dur. Acum bucuria ascunsă se topise, ca orice lucru ce încetează să mai fie o taină. Bulat transpiră abundent și-l urî pe Stavropol pentru tot ce-i povestise.

— Domnule Bulat, bazează-te pe discreția mea, nimeni nu va afla despre dorința de a rămâne viu prin acea inscripție, trebuie să recunosc, migălită cu măiestrie. Toți

[1] Wídia s. f. Metal dur obținut din carburi metalice (de wolfram și titan), folosit la acoperirea pieselor supuse uzurii, mai ales a tăișurilor sculelor de așchiere a metalelor.

vrem să dăinuim după ce ne vom trece în lumea neființei. Ca să mă apropii și mai mult de dumneata vreau să-ți dezvălui că orgoliul m-a împins și pe mine la nesăbuite legături cu misterul ce va veni după noi. În cripta dăltuită cu mâinile mele, mi-am scris numele; numai eu știu cum se poate ajunge la ea și cei ce-mi vor deschide testamentul. Pentru că am un testament, domnule Bulat. Sper să fie respectat din stimă pentru mine și, totodată, pentru cel mai drag baraj pe care l-am cunoscut vreodată... Dar eu sunt bătrân, am încă o dată anii dumitale deci toate șansele să mă sting curând. Nu vreau însă să mor lăsându-mi iubirea în pericol. Sunt pus în temă că ești la curent cu fisura descoperită de Ionas, și că nu-ți este străină sporovăiala care se face pe seama unui animal care lovește, de mai bine de cinci ani, curbura, în același loc. Te întreb eu, cu ce scop? N-am fapte doveditoare, dar cele pe care le dețin m-au convins că nu poate fi vorba decât de o uneltire, peștele uriaș este creația unei mâini rele. A fost crescut în adânc cu scopul de a-mi rușina truda unei vieți. Am făcut experiențe la nivelul unde se produce impactul de care ți-am amintit; sunt sigur de existența unei ființe raționale, acolo, în adânc.

Stavropol se ridică de pe haină. Scoase dintr-un buzunar un plic, apoi dădu la iveală o hârtie pergamentoasă cu niște desene ciudate.

— Vezi, reluă Stavropol, acesta este planul în urma experienței. O tablă de zinc a fost atinsă chiar în mijloc; vibrațiile, transmise printr-un cablu, la suprafață, au notat, după cum se observă din acest contur, existența uneltei criminale ce atentează la soliditatea construcției. Iată, aceste cercuri, calculate la cota de unu la o sută, demonstrează că lungimea obiectului, aflat într-o continuă manevră de lovire, e de peste cincisprezece metri. Deci numai o minte omenească a putut crea un monstru, dând instrumentului de distrugere forma unui pește. Calculele

atestă existența în baraj, din exterior, a unei găuri de câteva picioare adâncime și lată cam tot de atâta; ușor de dedus, deci, grosimea și forța mașinăriei care ciupește zi și noapte, prin atacurile repetate, din carnea mea...

Bulat asculta încruntat destăinuirea inginerului. Auzise de monstrul care își făcuse un obicei din a se bușsi cu capul de corpul masiv de beton. Socotise povestea o glumă, înregistrările seismografelor mărturiseau mici și neînsemnate zguduiri, echivalente ca importanță cu lovirea... Era pentru prima dată când află în detaliu temerile lui Stavropol. Încetă să mai fie supărat pe inginer pentru că-l urmărise. Ionas ar fi trebuit să-l țină la curent, era de datoria lui, amândoi lucrau în aceeași echipă de întreținere, dar în afara petei, observate și de el, Aron nu-i mărturisise altceva.

— Poate că exagerați, domnule inginer, cine să se încumete la un rău de o asemenea durată; după câte înțeleg, făpturii aceleia i-ar trebui încă cincizeci de ani ca să poată primejdui... Poate nici nu e vorba de un pește construit, cum credeți dumneavoastră, ci de un pește pur și simplu, lacu l-a prins în amonte și el se încăpățânează să coboare în aval de milioane de ani asta știe și asta face...

— Domnule Bulat, chiar dacă ar fi cum spui, tot ar trebui reprimată încăpățânarea de a lovi, la fiecare cinci secunde, în zid; nu-ți dai seama că din punct de vedere psihologic o asemenea vanitate ține pe loc o echipă de ingineri, pune pe drumuri mii de oameni înspăimântați, stârnește temeri sus, implicit pune sub semnul întrebării inteligența constructorilor? Datoria noastră este să ne apărăm prin toate mijloacele, acesta este motivul pentru care am apelat la dumneata.

— La mine! se miră Bulat; cu ce vă pot ajuta eu!

— Domnule Bulat, se supără Stavropol, degetul lui Mitrofănică n-a fost mușcat de câinele meu.

Bulat își scoase din nou briceagul, ca un pumnal, și tăie

dintr-o zvâcnire o altă creangă de salcie.

— Nici eu nu i l-am mușcat, domnule inginer... Crede-mă...

Bulat descoji salcia și, fără să-și dea seama ce face, se apucă să toace între dinți coarda gălbuie și umedă.

— Deci cu toată sinceritatea mea, continui să-mi ascunzi secretele dumitale... Și eu aș fi tăcut, domnule Bulat, dacă n-aș avea credința că pericolul este mai mare decât mi-am închipuit și incomparabil mai dăunător. Mitrofănică a mărturisit că în locuința dumitale a văzut un bazin de sticlă cu câțiva pești. Din curiozitate și-a vârât mâna să prindă unul. Când și-a scos-o, îngrozit de durere, a constatat că degetul arătător arăta așa cum știi foarte bine că arată. Ce anume ai în îngrăditură, domnule Bulat? Nu-mi da nici un răspuns, nu vreau, în continuare, să-mi ascunzi lucruri pe care le știu, să te oblig la interminabile minciuni. Te vreau aliat și meritul, dacă vom salva barajul, va fi al nostru, în primul rând... Te-am urmărit zi și noapte, domnule Bulat, nu eu, l-am pus pe câine s-o facă. Mutul mi-a îndeplinit dorința ca nimeni altul. Mi-a fost destul să te pândesc la întoarcere, când veneai să te culci, ca Mutul să mă ducă la locul abia părăsit. În acel loc, sub cele trei sălcii, în japșa în care era să-mi pierd viața, dacă nu eram suficient de atent, am dat de crescătorii. Le-am vizitat de zeci de ori înainte de a-mi lua răspunderea actului pe care l-am făcut cu de la mine putere. Eu am scos cu minciogul câteva exemplare și le-am dat drumul în lac, voind să verific dacă în condiții naturale peștii se comportă la fel ca în îngrădituri. Cum se comportă în bazin, am văzut. Nu m-am mirat când Saie Cameniță a venit cu crapul și știuca pe jumătate mâncați. Am înțeles că autorii erau exemplarele lăsate libere. Atunci mi-a venit ideea să-ți cer ajutorul în legătură cu tot ce ți-am povestit. Dacă le dai drumul la toți, peștele cel mare, monstrul, înțelegi...

Bulat albi. Aruncă creanga din gură și închise lama

cuțitului.

— De ce-ai făcut asta, domnule inginer... Mă aflu la început, nu cunosc felul lor de-a trăi și a se înmulți. Poate în momentul de față, în lac, puietul aruncat de dumneata să pună în pericol... Vrei un lac mort?

Undeva în depărtare se auzi un fluierat și Stavropol împingându-și proteza cu gingiile de ebonită rozalie, arătă spre grupul de tineri care înota undeva la limita dintre cele două ape.

— Sunt întregi și nevătămați, spuse Stavropol.

— Întregi și nevătămați, deoarece au costume de cauciuc. La mijloc lacul are curenți reci, puternici, termometrul nu se ridică peste cinci grade... Peștișorii mei nu rezistă la o temperatură mai mică de douăzeci și cinci.

Chiar în clipa aceea, apa se vălătuci spre mal. În păpuriș intră, lăsând o urmă de sângeroasă, un somn de câteva kilograme. Spatele îi era forfecat. Spinarea groasă, înaltă, se mai zbătea convulsionată de mușcăturile aprige ale unor vietăți de forma unor săbii, străvezii. Stavropol, ca să nu mai vadă suferința peștelui, luă un bolovan, lovi cu el de câteva ori în capul negru, cu ochii dilatați.

— Și-a căutat salvarea la apă mică, fără să știe că aici își va afla sfârșitul zise Bulat.

Ochii înroșiți la început de bucurie se aspriră, după câtva timp și, întors la locul său, inginerul nu mai scoase o vorbă. Doar din când în când se uita la somnul întors cu burta în sus cu mațele ieșite prin găurile pe unde peștii intrau și ieșeau cu repeziciune târând după ei măruntaiele albe. Stavropol nu putu rezista tentației. Se apropie din nou de peștele ce se zbătea neputincios încercând să se elibereze de necruțătoarele răpitoare. Privi gurile deschise, dinții de fierăstrău ce forfecau carnea și Stavropol se înspăimântă când observă iuțeala cu care devorau și eliminau prin intestinul transparent carnea nemacerată, densă, ca o râmă. Resturile plutitoare erau

repede înghițite, ca la câteva secunde din nou să fie eliminate, stoarse printr-un simplu procedeu chimic, de substanțele hrănitoare

Stavropol înfipse un vârf de trestie în pântecul unui răpitor, apoi decupă cu o piatră capul de trup. Multă vreme capul, singur, continuându-și destinul instinctual, făcea eforturi disperate să se apropie de pradă. Odată ajuns la carnea albă a somnului începu să se înfrupte lacom, eliminând, prin intestinul rupt, bucățile de hrană, așa cum le înghițise. Stavropol voi să vomite, se abținu. În spatele lui era Bulat.

Privea capul peștelui tot mai lent în mișcări, până în clipa când moartea îl prinse așa cum era, cu gura deschisă. Capul se scufundă în apă, lipsit de viață. Cu ajutorul crenguței, Bulat îl aduse la mal; cu cuțitul, scobi pământul și vârî restul în nămol. Pe fața lui Stavropol apăru din nou bucuria. Odată greața învinsă, trăsăturile își reveniră la starea lor de dinainte. Cu mâna tremurândă, își scoase dintr-un buzunar un plic sigilat.

— E testamentul, domnule Bulat, testamentul meu... Sunt gata să-l schimb, să-ți ofer jumătate, dacă mă ajuți să scap de lighioana care nu-mi dă liniște și nici plăcere să trăiesc.

Bulat se răsuci spre locul unde șezuse până atunci, înnegurat, se apucă să cioplească o altă crenguță.

— Domnule Stavropol, în urmă cu niște ani a venit la dumneata o femeie... o femeie despre care lumea spune că umbla numai în alb... Mi-ai aflat cel mai mare secret... Nu mă pot învoi să deschid bazinele până nu-mi spui ce s-a întâmplat cu femeia căreia Ghedeon și Gavra i-au turnat o cruce de beton cu un Isus sculptat grosolan, cu capul aplecat spre piept, cu brațele strânse pe pântec, cu ochii plini de ură față de lumea pentru care el s-a jertfit, dorind s-o izbăvească... Crucea e înfiptă în spatele casei lui Toma Spîrcu, sub ea, din spusele ciobanului, s-ar afla trupul ei.

Nimeni însă n-a putut spune dacă era al femeii cu care dumneata ai sucit mințile oamenilor…

Stavropol avu un zâmbet rău. Se uită la Mut. Câinele moțăia cu un singur ochi deschis, cu urechile însă drepte tremurând la fiecare cuvânt mai răspicat.

— Domnule Bulat, nu mi-ai spus cel mai mare secret al dumitale… Știi bine că nu mi l-ai spus… Treaba cu peștii este un adevăr intermediar la care am ajuns… Aș fi putut cu ușurință să renunț la acest ajutor. Nu mi-e greu să spun tuturor cu ce anume te îndeletnicești, că pui nu numai viața lacului în pericol, dar însăși a oamenilor de pe malurile lui; a noastră în egală măsură. M-ai mințit și cu Mitrofănică… Greutatea de deasupra ușii l-a trântit la Pământ… Anume ai lăsat ușa deschisă ca el să intre și, ciobanul, curios, a intrat. Amețit de lovitură l-ai dus cu forța la bazin, i-ai băgat degetul în apa plină de răpitori. Pe urmă i-ai arătat degetul și i-ai spus că va fi mâncat până la ultimul oscior dacă va spune cuiva ce-a văzut în casă…

— Domnule Stavropol, ce s-a întâmplat cu Mitrofănică s-a aflat, puțin mai contează dacă întâi l-a lovit greutatea și pe urmă și-a pierdut degetul. Varianta cu vârful degetului e a lui, nu e a mea, ea mă exclude pe mine și face din întâmplare ceva de necrezut. Puțin îmi pasă ce spune lumea, faptul e consumat! Nimeni nu crede că un pește i-a putut amputa degetul, în afară, bineînțeles, de dumneata… Ești singurul care știi, singurul care a intrat fără voia mea, nu numai în îndeletnicirile mele, dar în viața mea. Și ca să-ți dovedesc că nu mi-e teamă, nu mă feresc să-ți zic că pe femeia în alb dumneata ai omorât-o.

Stavropol râse, un râs numai din proteze și Mutul, văzându-i dinții în afara maxilarelor, se apropie de stăpân…

— Deci se spune că eu am omorât-o, repetă Stavropol și bărbia ascuțită începu să-i tremure. Domnule Bulat, în acest caz vei înțelege mai bine dorința de a salva această

construcție. Nu, n-am să-ți spun dacă e adevărat ce bate lumea din gură. Insinuări asemănătoare mi-a făcut și Vugnar... Treaba lui... Un adevăr mai trebuie și dovedit... De dovedit n-au cum să dovedească... Vreau însă să înțelegi că barajul e tot ce am mai scump pe lume, pentru el am fost și sunt gata să fac orice... Numai supraviețuirea lui mă interesează... Mijloacele pentru a-l dărui veșniciei nu contează... Să nu-ți închipui că mă sperii de cuțitul dumitale... Te sfătuiesc să te stăpânești... Câinele nu te-ar lăsa viu... Pe urmă n-ar avea nici un rost... Din clipa când ți-am aflat secretul nu mai suntem decât un singur om, indiferent de trecutul meu atât de diferit de al dumitale...

— Domnule Stavropol, spune-mi doar atât... E adevărat că atunci când lucrai ca fierar betonist aveai o diplomă de inginer?

Stavropol tăcu câtva timp. Privi la cuțitul vârât în buzunar, apoi la câinele care încetase să-și mai zbârlească blana pe spate. Zise:

— Am dorit să construiesc, și-am construit, asta contează; nu pentru binele meu personal, nu numai pentru orgoliul bolnav... Hai, Mutule, ajunge pentru ziua de azi, spuse Stavropol și strângându-și fălcile o apucă primul pe cărăruia descoperită de câine.

Călca ferm, tinerește. Ajuns în cărăruia mare strigă:

— Colaborăm, domnule Bulat, asta am înțeles, colaborăm, eu îți pot fi de folos, poate chiar mai de folos decât îmi ești dumneata.

16

— Vai, domnișoară Adelaida, de când te caut, era cât pe-aci să renunț, dar un Saie nu-i făcut să renunțe... Nu-i așa că nu te superi că n-am renunțat?

Adelaida era întinsă pe un strat de papură uscată la marginea lacului; un golfuleț cu apă limpede, străjuit spre larg de o perdea groasă de trestie, oprea privirile indiscrete, dacă ele ar fi existat cumva. Adelaida nu se sperie de apariția neașteptată a omului cu „burtă de cămilă”, cum îl botezase. Indiferentă, își luă sutienul, își acoperi cu el sânii mici, cu nasturii întunecați, din care porneau sfârcurile, punctate din loc în loc cu alb.

— Îmi place să mă bronzez fără pete, spuse și își strânse slipul; două bucăți de pânză, frumos colorată, legate la mijloc cu un lănțișor auriu.

— M-am întâlnit cu Ionas, mi-a spus că sunteți aici, altfel n-aș fi îndrăznit, preferă să fiu eu în preajma dumitale decât un... și Saie se opri râzând, fără să pronunțe numele atunci ivit pe buze... Poate te întrebi, domnișoară Adelaida Jigău, de unde la mine acest interes matinal de a te găsi, eu un om... Sunt bucuros că nu te-ai speriat de apariția... Anii mei nu mai pot duce, în nici un caz, în ispită o femeie de vârsta dumitale... Nu-i așa că-mi dai dreptate?

Adelaida Jigău se uită la pântecul mare al doctorului; râse gălăgios, ducându-și un căuș al palmei la gură.

— Aveți o burtă așa de caraghioasă... Când v-am văzut prima dată v-am zis „omul cu burtă de cămilă”.

Saie se încruntă; la multe comparații s-ar fi așteptat, la una atât de grotescă pentru nimic în lume... Își dădu haina jos, cămașa, și rămase într-un maiou de bumbac strâns până aproape de gât, cu fermoar la spate. La vederea acelei vestimentații, mai ales când intui la ce putea servi

fermoarul dus până le fese, ea râse arătându-și dinții mărunți.

— Prefer să transpir decât să răcesc, v-ați putut da singură seama cât de capricios e climatul, și Saie își cercetă cu palmele late dimensiunea burții catalogată atât de puțin delicat de fată. Într-adevăr, e cam mare, poate chiar exagerat de mare zise Cameniță, concentrat asupra propriilor lui dimensiuni... Toată viața, cu modeste intermitențe, am fost obez, domnișoară Adelaida Jigău, de când m-am născut am avut câteva kilograme în plus... Biata mama m-a dus pe la toți doctorii să-mi găsească hiba care-i dădea concepției ei despre estetic de furcă. Bineînțeles, nimeni nu mi-a găsit nimic, în afară de o poftă de mâncare ieșită din comun, cum în general, ieșit din comun prin gabaritul meu, eram și eu... A murit biata de ea; ultimele cuvinte i-au fost: să slăbești, dragă Saie, altfel nici o femeie n-are să te ia de bărbat... Eram student la medicină în anul trei când s-a stins. Îmi aduc aminte că am dat fuga la bucătărie și am mâncat o franzelă întreagă cu un pachet de unt, amestecate amândouă cu lacrimile de tristețe pentru viața aceleia ce mi-a fost cea mai dragă pavăză în viață... Nu s-a adeverit decât prezicerea ei cu slăbitul... Slăbind, m-am însurat de trei ori, motivele deselor despărțiri au fost rezultatul nestatorniciei mele în greutate... Vezi, domnișoară Adelaida Jigău, ce înseamnă să ai o părere prea bună despre tine?... Eu aveam... Dar mă îngrășasem din nou. Înainte de a ajunge pe acest șantier am descoperit un regim împotriva obezității, un regim, eficient... repede însușit de cele mai de seamă doamne din anturajul meu; regimul bine dozat în proteine și grăsimi a dat cele mai neașteptate rezultate. Am ajuns în curând o somitate. Oamenii veneau și ieșeau ca de la un loc sfânt. În curând n-am mai știut ce să fac cu banii nici cum să scap de femeile care mă copleșeau cu darurile lor. În lumea noastre nu oricine se îngrașă, stimată domnișoară, ca să ai

proporțiile mele trebuie... Dacă anumite atenții nu-mi displăceau în schimb cele legate de epidermă mă oripilau de-a dreptul, întâlnirea între doi supraponderali e dizgrațioasă mai ales în pat și Saie râse copios, lăsându-și burta să tremure în cele patru straturi ale ei. Până vine Ionas va mai trece cel puțin un ceas s-a dus la Ghedeon, are din nou ceva pe suflet iubițelul dumitale, altfel n-ar fi coborât de pe munte și nu s-ar fi grăbit să ajungă la închisoarea Domnului, că a închisoare seamănă schitul, domnișoară Adelaida Jigău... Nu te superi dacă-mi dau și pantalonii... Suntem la ștrand, ștrandul e pentru toată lumea și Saie râse, de data asta numai din maxilare, burta nu mai tremura.

Adelaida observă o încercare de a-și suge pântecul în timp ce făcea efortul să-și scoată pantalonii prinși cu bretele late să țină la efortul pe care îl făcea burta jucăușă sub ele. Adelaida intuise perfect, maioul era dintr-o bucată, chiloții având posibilitatea să fie deschiși de fermoarul de culoarea și strălucirea alamei.

— Domnule Saie dacă ați venit până aici cu consimțământul lui Ionas, scopul n-a fost cred, numai de a vă prăji la soare în prezența mea... Dar dacă numai pentru asta ați venit, s-ar cuveni să vă cer o recompensă... recunoașteți că nu aveți cel mai agreabil fizic pentru o companie ca a mea...

— Domnișoară Adelaida Jigău dacă vrei să mă jignești în continuare n-ai decât s-o faci, sunt convins că nu peste multă vreme ai să te legi și de chelie, la fel de respectabilă... Vreau să-ți atrag atenția că dacă m-au iubit femeile așa cum sunt, asta pentru ce s-a ascuns și se ascunde sub chelie și, cu îngăduința dumitale, și sub... Nu toate lucrurile prețioase au nevoie de un acoperământ și Saie, bucuros pentru cele spuse, își lovi palmele mici grăsuțe, una de alta, făcând să se atingă inelele delicate, de aur, de la ambele mâini... Îmi pun toate inelele pentru

că n-am siguranță; dacă mi le fură cineva, la noi în clădire...

Saie se opri și se încruntă, își dădea seama că lărgise prea mult aria conversației pe care, de la bun început, și-o dorise altfel; de vină era Aida, cu pieptul dezgolit, cu picioarele în formă de opt prelungit, cu o vagă atingere la genunchi, poate tocmai din această pricină obligându-te să te uiți la ele.

— Am glumit, am glumit golănește, se acuză el, nu-mi intră în obicei... În sălbăticia asta omul uită de bunele maniere... Dacă te deranjează costumația, sunt gata să mă îmbrac, spuse el și se alungi după pantaloni.

Își vârî un picior, normal ca dimensiune în comparație cu burta, singura lăbărțată, apoi pe celălalt și, săltându-se tinerește, îl ridică în sus. La urmă, își trecu peste umeri bretelele.

— Nu mă deranjați deloc, domnule doctor, spuse Aida cu întârziere, de ce să mă deranjați, ieri m-am... de mi-au ieșit ochii din cap, așa că dacă ar sta lângă mine și... plictiseala pentru cele lumești ar fi...

Saie rămase perplex. Îl încurca o asemenea sinceritate.

— Uite, mi-au și apărut pete pe mâini, am crezut că tovărășia dumitale are să mă scutească de buburuzele astea... Se cuvenea să mă gândesc, nu e prima dată când mă umplu de râie... Nu suport soarele... Nici nu mi-am dat seama când m-am dezbrăcat, spuse el, spășit luându-și fără grabă cămașa și haina. Viața, domnișoară Adelaida Jigău, viața fir-ar să fie, ea își bate joc de om. Altfel la ce bun graba cu care m-am... Vina o poartă masculul din bărbat, vrea cu orice preț se cucerească, uitând că gabaritul chiar și la... contează al dracului de mult... Când tot timpul ești cum ești, îți uiți proporțiile, te încadrezi în propriul tău normativ; cum n-ai cunoscut de-a lungul timpului un alt grad de comparație pentru tine te socotești... Nu înțeleg un lucru, domnișoară Adelaida Jigău de ce ai venit tocmai

aici, ce te-a făcut să lași orașul fericiților și să alegi acest perimetru atât de puțin ofertant... Puțin ofertant din toate punctele de vedere... Locul se cuvenea să rămână o oază pură, calmă, lipsită de invidii bărbătești... Or dumneata ai adus discordia, deocamdată tăcută, nemărturisită, prezentă însă în fiecare dintre noi, și în mine, de ce te-aș minți... Suntem un colectiv de cercetare, desigur, fiecare în domeniul său. Și Saie încercă din nou să râdă fără să reușească, cu răspunderi pe care prezența unei femei le-ar putea diminua... Acum în mine vorbește masculul obligat să iasă din competiție, dacă mă grăbesc să te avertizez, s-ar putea până la urmă să fiu mai competitiv decât alții... Nu e bine c-ai venit; ce e mai grav că, stând cu noi, ne poți cunoaște slăbiciunile, odată cu ele preocupările atât de secrete încât, după cum ți-ai putut da seama, le știe sau le intuiește toată lumea...

— Vezi, domnule Saie, cum ți-ai îmbrăcat pantalonii, ai devenit sobru, ca să nu zic oficial. Dacă îți pui și pălăria, tonul dumitale are să capete accente grave și am convingerea că o să aflu și adevăratul motiv pentru care ai venit să faci râie.

Saie, grăbit să-și așeze pălăria de papură pe cap, nu auzise ironia Aidei. Era cu mintea la întrebarea ce voia s-o pună fetei și avea îndoieli în privința formulării ei. Prima i se păru brutală, acum era prea ocupat să alcătuiască alta - cu același conținut - dar exprimată mai delicat.

— Voiam să-ți mărturisesc părerea de rău, domnișoară Adelaida Jigău; datorită prezenței dumitale, Ionas are să piardă nu numai din greutate, dar și din convingerea privind importanța fisurii buclucașe. Poate nu acesta ar fi dezastru cel mare - Saie voi să-și atenueze spusele cu un zâmbet de circumstanță -, ci faptul că lumea exterioară, dumneata fac parte din ea, îi poate produce un dezechilibru fatal, asta îți spun ca medic.

— La ce dezechilibru vă gândiți, domnule doctor, eu știu

că o femeie normală nu poate da unui bărbat decât echilibru.

— Nu mă refeream la echilibrul biologic, atât de necesar unora, dar puțin important când ți l-ai scos din preocupări... Nu-i așa, un organ când nu funcționează stinge în organism și dorința de a-l activiza. Dumneata i-ai agresat conștiința cu câteva date despre trecutul său... Vezi, nimic nu poate rămâne ascuns, lumea noastră e mică, fără să vrem ne spunem unul altuia tot ce știm, iar eu dezvolt cu insistență această preocupare în ei, nu te mint... Nu-i bine ca un om să se frământe despre ce-a fost, ce hram a purtat cândva, într-un cuvânt e rău să neliniștești sufletește pe cineva cu fragmente despre... Eu fac tot posibilul să i le alung, dumneata vii și-mi strici, ca să nu spun că-mi dai peste cap strădania...

Adelaida deveni atentă. Se întoarse pe-o parte, își rezemă capul de palma sprijinită, cu braț cu tot, pe cot, și se uită lung la Saie.

— V-am supărat cu ceva, domnișoară Adelaida Jigău? și pentru că Aida scuturâ din cap, se șterse la colțurile gurii și continuă... Ce ți-am spus ține de experiențele mele, deloc obligatorii, timpul îmi permite, la anii de pensie, să-mi pun în aplicare curiozități mai vechi... E nemaipomenit, domnișoară Adelaida Jigău, să nu te poți referi la nimic din viața ta, sau printr-un exercițiu zilnic de anulare a unor trăiri, să plantezi pe terenul defrișat un alt trecut, adică să sădești și să clădești un destin nou... De exemplu, nu ți-ar conveni să fi descendenta unei familii de vază, să poți spune la toată lumea, dar fără să minți, că ești verișoara, hai să zicem, a reginei Angliei? Nu însă cu sentimentul că înșeli, ci cu cea mai sinceră credință... Ca să fiu până la capăt drept, cred că obezele feminine, pe care le-am tratat, nu au dat cantitatea de grăsime mărturisită la cântar, ci cealaltă, oferită de mine, tratamentul fiind doar un prilej zilnic de a le avea sub ochi și de a le convinge cât de mult

au slăbit... Poți să numești preocuparea hipnotism, deși, după mine, hipnotismul este o... În veacul nostru, de o importanță... Procedeul meu nu se înscrie în această latură o cercetării umane, nici nu-și trage seva dintr-o persuasiune intimă... Domnișoară Adelaida Jigău, nu vreau să îi impui capul cu teorii, exemplul lui Ionas este, prin sine, destul de grăitor. Crezi că l-ai putut convinge că la o anumită vârstă maică-sa l-a lăsat în fața unui orfelinat cu o trăistuță atârnată de gât? Era tulburat, atâta tot; în capul lui s-a înrădăcinat o altă credință, aceea că datorită unor cauze necunoscute și-a pierdut memoria legată... De ce vii dumneata să răstorni... N-ai observat că din clipa când te-a cunoscut, acolo jos, n-a mai fost om?... A fost și vina mea că am împins experiența într-o altă etapă, nu trebuia să-l las să plece în delegație, delegația pentru el trebuia să fie o ieșire într-o lume cu care nu avea nimic de împărțit... Dintr-o dată, dumneata și acel Stamate, factori minabili... Așa-i numesc eu și Saie voi din nou să zâmbească. Dacă nu te întâlnea, nu și-ar fi adus aminte de profesorul de literatură pe trei sferturi dispărut din memoria lui vie, s-ar fi întors, precum a plecat, iar eu, în clipa aceasta, n-aș fi fost ridicol în fața dumitale cu chiloții cu fermoar aurit, ci un mare savant... Poate încă nu-i târziu, până la urmă am să te șterg și pe dumneata din memoria lui, dându-ți o altă destinație. Recunosc, nu mi-ar fi așa de simplu... Ca medic acționez asupra psihicului celor care se tem de trecutul lor sau ar dori, dacă ar exista această posibilitate, să și-l schimbe... O femeie grasă vrea să devină slabă, un om complexat dorește să scape de complexul lui, un urât vrea să pară în fața celorlalți frumos; aș putea să lărgesc la nesfârșit sfera exemplelor... Dumneata nu vrei să fii nici urâtă, nici grasă, nici nu dorești să fii verișoara reginei...

— De unde știi, domnule Saie, că nu vreau... Poate că este lucrul pe care îl doresc cel mai mult pe lume...

— Da, domnișoara Adelaida Jigău, te rog vorbește mai

departe, nici nu știi ce plăcere îmi faci auzindu-te, deci și dumneata dorești... Poate ai ceva de ascuns, de ascuns nu neapărat față de alții, față de propria-ți persoană...

— Nu, domnule Saie, în general nu am de ascuns nimic, dar cred că dacă aș fi verișoara cui știu eu, aș avea toate șansele ca Ionas să vină după mine, să scape de atâția înțelepți câți se află aici... Și, pe urmă, ce minunat ar fi să mă scol dimineața într-un pat cu baldachin, să văd cameristele cum se strofocă[1] să mă bine dispună, să mă spele, să mă îmbrace... Nu-i așa că atunci picioarele mele ar avea altă valoare, ar fi cu mult mai atractive? Aida râse sincer. Dar nu, n-aș vrea să fiu verișoara reginei, banal pentru secolul nostru, aș vrea să fiu... Deci dumneata, domnule Saie, cu asta te ocupi, poți face oamenii nefericiți fericiți... Am crezut că Ionas suferă pentru lipsa de trecut și încercările de a i-l descoperi, pe cel adevărat, nu pe celălalt, cu care s-a obișnuit, i-ar face bine, acesta a fost motivul... Unul din ele... Chiar înainte de a veni stăteam și mă întrebam dacă îl iubesc, domnule doctor; n-am găsit încă în mine un răspuns pe măsura adevăratelor sentimente... Dacă l-aș iubi aș avea și forța să-l salvez din falsul lui prezent... Pentru că nu mă poți convinge că ștergând cu buretele o viață poți să-i dai, celei fabricate, valoarea celeilalte. O viață este o viață, cum o prăjitură... Deci cauza e asta... Se chinuie... Aleargă după adevărata lui identitate, iar dumneata, ca un bun prieten, faci tot ce-ți stă în putință să-l ajuți s-o uite... Ce nostim, zise Adelaida și își scoase din geanta de plajă un măr... Îl lovi cu pumnișorul la mijloc și mărul, pe jumătate tăiat, se frânse în două... Nu vrei din mărul Evei, domnule doctor? Să știi că nu te va duce în ispită... Ce colosal, să fii altceva decât ești... Nu, chiar că ar fi grozav ca în două zile să mă cred regina nu știu cărui trib, să stau în cușcă, să ajung la patru sute de kile, deoarece pe iubitul meu îl înfierbântă femeile

[1] a se strădui din răsputeri, a-și da silința.

umflate cu tapioca... Zău, m-ai putea face obeză?

— Domnișoară Adelaida Jigău, sper că nu-ți bați joc de o concepție științifică dovedită... Nu mi-aș îngădui să-ți promit nimic, dar cunoscându-te, în timp, mi-aș putea da seama care îți sunt poftele ascunse și prin ele aș găsi cărăruia ce duce, în subconștient, la încăperea în care realitatea se confundă cu dorința. Am avut cazuri, cum ți-am spus, reușite, domnișoară Adelaida Jigău, și ochii lui Saie sclipiră nefiresc, pupila i se dilată, mai ales la ochiul stâng.

Adelaida simți cum o furnică pielea. În clipa aceea ar fi vrut să se întindă într-un pat imperial.

Își lăsă pleoapele peste ochii de culori diferite și avu senzația că în aer nu plutește mirosul de baltă al golfuletului lângă care se afla, ci un parfum de o finețe... O aduse la realitate un țânțar, îi auzi la început bâzâitul, apoi îi înregistră cu un ochi întredeschis rotirile tot mai mici. Când i se așeză pe lobul urechii se plesni cu furie. Pe deget îi rămase un firicel de sânge. Adelaidei i se făcu greață; cu siguranță sângele era de la Saie, pe el îl pișcase țânțarul înainte de a suge din sângele ei, aflat până cu câteva clipe înainte într-o somnolență plăcută.

— Domnule Saie, știi ce cred despre dumneata?

Saie își mișcă gâtul gros, necugetat de iute; un mușchi nepregătit pentru o asemenea mișcare îl duru și Cameniță, așteptând ca fata să continue, se frecționă îndelung.

— M-ar interesa să știu ce crezi despre mine, zis el și clătină din cap cu o oarecare teamă.

Față de propriile dureri avea o compasiune exagerată.

— Cred că ești un fel de părinte al lui Ionas, l-ai adoptat, nefăcând nimic, ca să nu te plictisești, iar eu un mic intrus care încurcă, nici eu nu știu cui, socotelile...

— Domnișoară Adelaida Jigău, sunt obișnuit cu toate francheţile de pe lume, un doctor aude destule la viața lui, dar dă-mi voie să-ți mărturisesc că așa-zisa dumitale

sinceritate frizează...

— Obrăznicia, îl completă Adelaida, după ce văzu că Saie face o mică pauză, alegându-și un cuvânt mai puțin aspru...

— Nu, nu asta am vrut să spun, frizează un curaj străin firii dumitale... O femeie singură între atâția bărbați, dintre care potențiali sunt doar câțiva; o femeiușcă își poate permite orice, ea e cea mai frumoasă, cea mai femeie, cea mai inteligentă...

— Cea mai verișoară dintre toate verișoarele reginei Angliei, adăugă din nou Adelaida și, grăbită, își aprinse o țigară. Trase câteva fumuri cu repeziciune și poftă.

— Domnișoară Adelaida Jigău, îți dau dreptate, nu mă prefac, nici nu sunt într-o ureche... Nu văd însă ce te determină să crezi că ceilalți sunt. Poate sentimentul unei catastrofe să-i facă mai puțin măsurați, mai necontrolați în gesturi și porniri, dar întregi la minte sunt; domnișoară Adelaida Jigău, cine altul le-ar putea da, aici, un certificat de sănătate dacă nu eu? Aș adăuga și condițiile pedoclimatice, cantitate de umezeală, aburul pe care Gavra l-a scos din măruntaiele pământului; toate astea oferă naturii înconjurătoare o altă stare, lesne de observat în floră și faună, în egală măsură, și în oameni. Crezi că preocuparea de care ți-am vorbit e lipsită de importanță; o preocupare ca oricare alta, să scap de plictisul care deseori mă omoară?... Nu domnișoară Adelaida Jigău... Ambițiile mele sunt mari. În orice târg aș fi câștiga cu ceaiurile împotriva obezității o avere, cu toate astea am renunțat, știința se sacrifică științei, nu echivalentului ei material, cu toate că nici banul, în zilele noastre, nu-i de lepădat... Ștergându-le trecutul îi aduc la starea pură de dinainte de-a se naște, le inoculez inocența. Dacă vrei să știi, purtarea lui Ionas față de dumneata, timiditatea lui, în comparație cu lipsa ei la prima întâlnire, acolo jos, își trage esența din nemulțumirea că a pierdut din terenul câștigat. Pe sfert, conștiința lui s-a întinat din nou... Lucrez și mă

străduiși în folosul acestei purificări, dumneata împotriva ei. Este limpede că în competiție adversar direct ești dumneata. Dumneata având în plus și îndrăzneala sexului, n-am decât de pierdut... Dar nu te grăbi să jubilezi, nu te grăbi, domnișoara Adelaida Jigău... Nu mă servești și pe mine cu un Mărășești? Au un miros de pleavă; anumite stări de alergie îmi dispar la acest miros...

Adelaida îl servi. Saie, înainte de a lua țigara, se uită la degetele prelungi, la unghiile cu vârfurile ascuțite, proaspăt vopsite; îngândurat, își încălecă brutal buza de jos cu cea groasă de sus.

— Domnișoară Adelaida, ar fi bine să pleci, zău ar fi numai spre binele dumitale...

Saie își aprinse țigara de la bricheta ei. Cu nările largi aspiră parfumul degetelor Aidei.

— Deci pentru asta ai venit, domnule Saie, să mă rogi să plec... Această rugăminte i-ai comunicat-o și lui Ionas, iar el, grăbit să ajungă la puritatea de care vorbeați, s-a declarat de acord și, ca să se știe curat ca lacrima, s-a dus la Ghedeon să se spovedească...

— Nici chiar așa, nici chiar așa, răspunse înveselit Saie. N-am nimic împotrivă să vă întâlniți din când în când în folosul experiențelor mele, dar aceste întâlniri m-ar bucura să fie rare, domnișoară Adelaida Jigău. Mai întâi s-ar cuveni să câștige ce-a pierdut, apoi ar fi de dorit, o perioadă, să-și găsească liniștea pentru a pregăti terenul pentru noi răsaduri interioare... Abia pe urmă ar fi fructuoase, pentru toți trei, întâlnirile... Credeți-mă, ar fi spre fericirea tuturor... Mai ales că, domnișoară Adelaida Jigău, surparea barajului nu este o invenție de-a lui Ionas, ea este...

Se auzi trestia dată la o parte, Saie se răsuci cu mult mai vioi decât și-ar fi închipuit Adelaida, având în vedere volumul diform. Printre trestii se văzu capul lui Ilie Cotoban. Fruntea îi era transpirată; Ilie era îmbrăcat într-

un costum închis, cu cravată asortată. Nici nu luă aminte la Adelaida, femeia parcă n-ar fi existat, privirile îi erau ațintite la doctor, numai pe el îl vedea.

— Te-ai întors din deplasare, Ilie?

— M-am întors, domnule doctor, vin direct de la gară, mi-a fost greu până am găsit o ocazie, mașinile se îndreaptă în ultima vreme spre oraș, rar câte una să vină spre noi...

— Ilie, spune-mi tu mie, dragule, cum te cheamă, întrebă Saie și, privindu-și țigara stinsă, o aruncă în apă.

— Ilie, domnule doctor, dar de ce mă întrebați?

— Precis așa te cheamă?

Tânărul se fâstâci, îl încerca un moment de derută, apoi răspunse la fel de senin.

— Ilie.

— N-ai auzit vreodată de numele Cotoban?

Ilie stătu pe gânduri, își mută servieta în cealaltă mână, scoase batista din buzunar și se șterse sub gulerul cămășii, apoi fruntea.

— Domnule doctor, ce-aveți cu mine? Înainte de a pleca în delegație mi-ați pus aceeași întrebare...

— Bine Ilie, foarte bine, spuse Saie și se uită victorios la Adelaida.

— Dacă îmi aduc bine aminte, Ionas mi-a amintit de numele Cotoban, zise Aida și temătoare se ridică și își legă, din câteva mișcări sigure, fusta.

— E domnișoara Adelaida Jigău, prietena lui Ionas, a venit în vizită la el, dar sunt sigur că nu va zăbovi prea mult după graba cu care se îmbracă.

— Vă înșelați, domnule doctor, vă înșelați, zise ea și la înclinarea tânărului se mulțumi să zâmbească.

— Cum ți-au mers treburile, Ilie, ai adus probele?

— Le-am adus, domnule doctor, poftiți, zise el și desfăcu grăbit servieta; scoase din ea câteva hârtii ținute într-un dosar.

— Vorbim deseară, Ilie, deseară, repetă Saie când văzu că tânărul nu-și mai dezlipește ochii de la bluza Aidei. Bluza se agățase într-un ac cu care Ida își prinsese părul și fata făcea eforturi să și-o desprindă.

Ilie se grăbi să-i vină în ajutor. Saie, ocupat cu hârtiile abia primite, încuviință gestul tânărului cu o mișcare din sprâncene.

Ilie se îndepărtă, mai întâi de-a-ndăratelea, apoi se răsuci și alergă pe cărăruia ghicită printre trestii.

— Da, se mulțumi să spună, ca pentru sine Saie și vârî dosarul răsucit în buzunarul de la piept.

— Ce vă nemulțumește, domnule doctor, se interesă Adelaida și își luă geanta de pe legătura de papură.

Saie își țuguie buzele. Era nemulțumit, nu numai de ceea ce citise în cele câteva rânduri, dar și de faptul că Adelaida pomenise un nume pe care și el, medicul, l-ar fi dorit uitat...

— Deci Ionas ți-a spus că-l cheamă Cotoban, iar Ilie te-a deconfirmat neamintindu-și de el... Domnișoară, nu te mint, cu toate că ora marilor sincerități n-a venit, cum ar zice Ghedeon, pe Ilie îl cheamă așa cum i-ai spus... Așa îl știu și ceilalți... Cu toate astea, ai văzut reacția lui la mirarea dumitale și la întrebarea pusă privind adevăratul lui nume! Te văd speriată, domnișoară Adelaida Jigău... Îmi pare rău... Cred că în sinea dumitale mă socoți un spirit malefic, pus să mistific conștiința umană, să mă joc cu ea, să-i iau omului plăcerea de a avea un trecut, fără să-i ofer nimic în loc. Îi ofer... Nu totdeauna, așa cum presupui dumneata, trecutul îl fericește pe om... Ilie a ajuns inginer hidroenergetician, cu alte cuvinte i-am dat posibilitatea să se califice în altă meserie decât cea pe care a avut-o; era nu numai interesul lui să se despartă de cea veche. Văd că te-am uluit, mă bucur. Măcar în acest fel am reușit... Dacă Ionas nu te cunoștea pe dumneata, acum...

— Domnule Saie, zise Adelaida și își făcu loc spre

cărăruia pe unde dispăruse Ilie; înseamnă că dumneata le cunoști trecutul, știi ce a făcut fiecare, ești într-un fel depozitarul lor. Ca să-l faci pe cineva să uite un lucru, mergând până la propriul lui nume, trebuie să fii la curent cu datele vieții sale și mă îndoiesc că pacienții au alergat, cu voia lor, aici, să dea de dumneata și să-i bucuri cu amnezii necesare purificării...

Saie nu răspunse... Nu voia să-i dea fetei nici o confirmare. O vedea pe Adelaida interesată de experiențele sale. Acest joc îi făcea plăcere. Nu avea însă nici un interes să împingă curiozitatea prea departe. Și așa întrecuse măsura.

— Desigur, reală din toată pălăvrăgeala mea, domnișoară Adelaida Jigău, este preocuparea pentru soarta barajului, restul sunt simple maimuțăreli cu care-mi umplu timpul... Ilie mi-a adus niște analize, mi le-a adus mie, cu toate că cel în măsură să le descifreze importanța nu sunt eu. Numai Stavropol poate să ne confirme cât de mare este nesiguranța în care ne aflăm. Spune-mi, dar sincer, Ionas nu te-a dus în galeria principală să-ți arate comoara cu secreții albastre?

— Nu m-a dus, nici nu mă interesează.

— Ar trebui să te intereseze, domnișoară Adelaida Jigău, mai mult decât activitatea tinerilor pe care-i admiri pentru felul curajos în care înoată. Și mie îmi place sportul, teoretic vorbind... Grupul care se zbenguia mai acum o oră și care nu s-a întors din larg, cum prea bine ți-ai putut da seama, este antrenat de un individ care se ambiționează să împingă rezistența umană până la limita imposibilului... Ce se ascunde în spatele acestor antrenamente habar n-am... Dar plăcerea cu care te uitai la ei, pofta de a fi în mijlocul lor nu mi-au scăpat... Lui Saie rar îi scapă lucrurile esențiale... Oi fi având burtă de cămilă, în schimb am ochi ageri, în spatele lor o încăpere solidă, spațiul vital al creierului, în care înmagazinez milioane de impulsuri pe

care mi le furnizează sufletul omenesc... În momentul de față, spațiul rezervat persoanei dumitale este amenajat... curățat, mai trebuie să-l mobilez cu tot ceea ce crezi că știi despre dumneata și presupui că eu n-am de unde să aflu... Adică trecutul dumitale, domnișoară Adelaida Jigău... Te fac atentă, dacă nu pleci până intru în posesia acestui minicalculator unde se află înregistrată întreaga dumitale viață, n-ai să mai poți pleca. Singură n-ai să mai vrei să pleci. Firele lui te vor lega de sistemul meu de ghidaj. Până la urmă vei voi cu adevărat să devii verișoara reginei Angliei... Știu că nu dorești să-ți uiți trecutul că-l aureolezi, că-i dai semnificații fără rost în ziua de azi. Ești gata să arunci anatema asupra întregului numai din cauză că dumneata, ca o umilă parte a lui, ai avut mici necazuri de existență. Ei și? Au trecut? Au trecut... Dă-le uitării. Unei uitări care să depindă de dumneata... Dacă te ajut eu să uiți, nu e bine... Nici n-aș putea... Dumneata ești o înrăită... Cu înrăiții nu pot lucra. Cum n-am putut lucra cu femeia în alb. M-am convins că Stavropol... Ne cunoaștem de atâta amar de vreme... Își ascunde trecutul ca nimeni altul... Dacă îl ascunde înseamnă că ține la el, deși ar fi fericit să nu-l aibă, să-l știe pierdut, așa cum ți-ai pierde portmoneul într-un șanț și apa l-ar duce la vale sau l-ar îngropa definitiv în nămol. El nu vrea să piardă nimic, în același timp nu vrea să se afle despre persoana lui nici pe atâta... Nu se poate... Asta e strigător la cer...

Peste vârfurile trestiilor se vedea clădirea fostei administrații. După încă o sută de pași intrară în drumul principal. Saie se bucură.

— Aș minți dacă nu ți-aș mărturisi, domnișoară Adelaida Jigău, teama mea ori de câte ori mă strecor prin smârcurile astea care reprezintă în mare parte împărăția lui Bulat și Stavropol... Nu e zi să nu-i vezi afundându-se în mlaștinile astea puturoase. Dumnezeu știe ce-or fi căutând, zise Saie și o străfulgeră pe fată cu privirile. La gabaritul meu

fiecare pas îmi poate fi fatal... Când eram prieten cu Stavropol, câinele lui mă scotea din impas, așa am ajuns să cunosc o bună parte din împrejurimi. Dar întâmplarea a făcut să-i rănesc amorul propriu, de-atunci Stavropol mă ocolește... Nu vrea să înțeleagă că l-am salvat castrându-i câinele, că l-am ferit în acest fel de mii de primejdii. În viața mea n-am văzut câine mai perfid, mai ascuns, mai periculos. Or câinii împrumută uneori, până la identificare, caracterul stăpânului. Mutul este un Stavropol la o altă scară a înțelegerii sau invers dacă îți face plăcere...

— Mi-e egal, domnule doctor, spuse Adelaida și își puse pantofii după ce înainte își curățase tălpile picioarelor cu un prosop umed... Domnule Saie, întrebă ea pe neașteptate, și Cameniță luat prin surprindere, se întoarse speriat. Dumneata ești chiar doctor?

Saie râse copios, dându-și capul pe spate. Avusese impresia că în locul întrebării cineva îi vârâse în ceafă țeava rece a unui pistol și acum aceeași burtă eliberată de teamă tresărea ca o piftie la hohotele sale.

— Ce te determină să crezi că nu sunt medic? Nu-ți doresc să faci vreo complicație în climatul ăsta, mulți au sfârșit rău. Unii au contractat boli tropicale, străine pe aceste meleaguri înainte de construcția barajului... Sper să n-ai nevoie să-mi cunoști profesionalismul... În orice caz, nu strică să iei, înainte de a te culca, o aspirină și la două zile câte o chininã... Paza bună trece primejdia rea. Saie râse iar.

Clădirea apăru în fața lor, scăldată în soarele de seară, în dosul ei se ghiceau magaziile și instalațiile sanitare. Ușa în spatele căreia își ținea Stavropol uneltele era dată în lături, Mutul, așezat pe prag, dormita cu urechile ciulite. Adelaida se uită la fereastra camerei lor. Geamul era deschis. Nu mai ținea minte dacă la plecare îl lăsase așa.

— Domnișoară Adelaida Jigău, dacă nu te deranjează, vreau să te invit la masa de seară. Mi-a adus Ghedeon o

pulpă de căprioară. Am pregătit-o cum scrie la carte. Înainte îți pot da o țuică de afine și niște brânză cu ceapă. Precis n-ai să te îngrași. În schimb mie mi-ar face o deosebită plăcere să-mi primești invitația. Ai observat, aici fiecare se duce la bucătărie după ce se convinge că înăuntru nu e nimeni... În clipa de față chiar că e pustie... Uită-te la coș... Nu iese fum...

— Mulțumesc, domnule doctor, prefer să-l aștept pe Ionas...

Saie ridică din umeri. Zări capul lui Stavropol în ușa magaziei și scoțând dosarul primit de la Ilie Cotoban îl ridică în sus.

— Vești, domnule inginer, vești proaspete, spuse el și ca să nu se apropie prea mult de câine, așează mapa cu hârtii pe pervazul ferestrei de la bucătărie.

Saie privi în interior. La masă, singur, încruntat, Bulat mânca și plângea.

17

Ionas îl văzuse cu ochii lui, acolo în adânc, cu toate că ceea ce se lăsase priveliștii era mai mult o umbră. O umbră însă conturată, cu mișcări legate. Corpul negru, cu dungi argintii nu putea fi o mașinărie. Venit acasă încercă să-l deseneze. În urma proaspetelor observații arătarea semăna cu o balenă, cu singura deosebire că partea unde se afla capul era mai ascuțită iar ochiul, neînchipuit de mare, singurul pe care-l zărise, avea în luciul lui sclipiri furioase. Nu era mulțumit de desen. Încercă să-l refacă de câteva ori. Nu reuși o variantă mai bună. Până la urmă, din

corpul animalului nu mai rămăsese deci ochiul imens și Ionas se sperie de propriile lui linii. Rupsese hârtia; de ce să vadă și alții o dimensiune exagerată pornită dintr-o stare sufletească la fel de exagerată. Cel mai bine ar fi fost să-l descrie în amănunt, creierul îi fusese incomparabil mai tensionat decât ochiul, cu toate că prin ochi ajunsese la impresia covârșitoare de care nu putea scăpa nici acum.

Numai scrisul ar fi putut să-l secătuiască de senzațiile obsedante până la durere ale unui trecut ce refuza să i se dezvăluie. Din câteva legături de cărți își înjghebase o măsuța într-un colț al camerei, pe măsura scaunului nu prea înalt. Așezase peste cărți două scânduri; pe masa improvizată încercă să-și pună pe hârtie trăirile până în momentul...

Adelaida, întinsă pe pat, citea o carte de dragoste. Nu participa la încercarea lui de a așterne măcar un cuvânt pe coala albă din față.

La început Ionas își zise că masa prea joasă era de vină, din cauza ei spatele, cu junghiurile dureroase, nu-i dădea posibilitatea să se concentreze. Până la urmă înțelese că masa n-avea nici un amestec în neputința lui. Deoarece de neputință era vorba. Îl deranja până și mirosul străin al încăperii, un miros taninos, cu amestecuri acre; nu înțelese de unde putuse intra în cameră o asemenea duhoare. Nu voi s-o întrebe pe Adelaida. Ar fi dorit ca și ea să-i confirme aerul viciat, să-i explice proveniența.

Aida continua însă să-și balanseze picioarele îndoite, străduindu-se să atingă cu genunchii marginea somierei.

Exercițiile le luase din carte; o eroină citea la fel, cum citea ea, în clipa aceea, și autorul descria mișcarea picioarelor în sensul în care voia să-l repete și Aida. Simți în zona inghinală o înțepătură. Se apostrofă. Era o prostie să-și recreeze viața după viața cărților...

Ionas o privi de câteva ori, crezând că, până la urmă mirosul de vopsea are s-o facă să întoarcă privirile. Nu,

Adelaida își balansă corpul, uitând că din nou reface întocmai mișcările personajului din roman.

De unde provenea mirosul? Soba nu era în încăpere, geamul era închis, pe sub ușă nu putea intra până la el izul scârbos fără să treacă întâi pe la nasul Aidei.

— Aida, ție nu-ți miroase nimic?

Fata se întoarse, inspiră aerul de câteva ori, apoi negă.

— A ce-ți miroase? întrebă ea și Ionas nu fu în stare să răspundă.

— N-aș putea să-ți spun.

Adelaida închise cartea și se apropie de Ionas. Se uită la hârtia albă, așa cum o văzuse cu aproape o oră înainte; puse o mână pe umărul bărbatului.

— Ce vrei să scrii, Ionas?

— Din pricina acestui... se justifică el, de când m-am așezat aici... Straniu este că am mai simțit undeva acest miros, dar poți să mă tai, că nu știu unde.

— Ionas, un om când n-are ce spune nu poate să scrie...

— Și tu crezi că n-am ce spune? Poate că am ce spune și nu știu cum... Mirosul, numai el e de vină...

— Nu, Ionas, nu, și Aida se apucă să adulmece ca un câine locurile mai ascunse din încăpere. Nimic, nici urmă de miros, un deodorant, asta-i tot, nici într-un caz o balegă. Mutra ta e atât de scârbită încât ceea ce simți tu și nu-mi dau seama eu nu poate fi asemănat decât cu... Dar pentru că tot te-ai întrerupt, răspunde-mi, rogu-te, de ce l-ai trimis pe Saie la mine și, mai ales, de ce te-ai dus la Ghedeon... Puteai să-mi spui și, în general, dacă ai impresia că-ți stau ca o piatră de moară pe umeri, mă pot căra frumos, frumușel... Tot ce se poate că regretul lui Saie, că n-am șters-o chiar de a doua zi, să fie și al tău, destăinuiește-te vere, mă pot volatiliza. Cu toate că trebuie să-ți mărturisesc un secret, oaza asta a voastră mă atrage din ce în ce mai mult. Pe tine te doare capul când vrei să-ți amintești de trecut, pe Saie îl furnică burta când are

convingerea că n-a făcut suficient să-l uiți, pe mine mă apucă pandaliile văzându-te ca un mielușel pus cu botul pe labe, dumnezeu știe de cine...

— Te-ai întâlnit cu Saie?

— Ți-am spus că m-am întâlnit... Și nu ne-am întâlnit oricum, ne-am întâlnit pentru că știa unde m-am dus să fac plajă, ori locul l-am ales împreună, numai tu puteai ști.

Ionas se încruntă.

— Eu nu i-am spus nimic de tine și nici la Ghedeon n-am fost, am urcat la Toma Spîrcu. Ida, am văzut dihania care vrea să spargă barajul, spuse Ionas și, ridicându-se de pe scaun, se apropie de somieră și se trânti pe ea cu fața spre tavan.

— Pe cuvântul tău că nu i-ai spus lui Saie nimic?

— Dacă vrei să știi, ieri nici nu l-am văzut. Când am plecat, te-am lăsat în casă, pe urmă te-am observat cum mă urmăreai pe fereastră. Ți-ai putut da singură seama că n-am luat-o pe cărăruia care...

Aida se duse la valiza așezată sub cuier, scoase din ea punga cu cafea, luă de sub fereastră spirtiera, puse două bucățele de spirt solid, aprinse modesta instalație și, nervoasă, aruncă trei linguriță de cafea în cana cu apă rece.

— Mă, voi aicea toți mințiți, zise plictisită. Burta de cămilă mi-a reproșat că din cauza mea îți aduci aminte de trecut, că eu stau în calea purificării tale. Înțeleg că, înainte, ai făcut ceva murdar de vreme ce vrei să uiți atât de ușor. Puțin m-ar interesa ce te obligă să ștergi din tine cu buretele ce a fost, dacă în Ionas cel prezent n-ar fi amestecat puțin din trecutul meu, trebuie să recunoști, la fel de pur...

— Aida, mă chinui de mai bine de o oră și sunt incapabil să scriu, iar tu îmi dai în cap cu un trecut despre care... Dacă nu erai tu, nu aflam despre el nici pe sfert...

— Deci Cameniță are dreptate, eu sunt de vină că încerc

să te aduc pe linia de plutire.

— Ce linie de plutire? Eu îți povestesc ce-am văzut de pe munte, în lac, îți reproduc fotografic pata din galeria principală, refuz să păstrez un secret impus de profesie, te țin la curent cu loviturile monstrului și dumneaei...

— Deci am și ajuns dumneaei... Vere, eu te las, să știi, mie nu mi-e greu.

— Mie mi-e greu, Ida, de ce nu înțelegi? Am crezut că mă pot reîntâlni cu trecutul prin scris; nu merge. Singurul lucru omenesc pe care îl fac fără complicații, dar și asta datorită ție, este dragostea, numai iubindu-te mă comport normal, tu mi-o spui...

— Ionas, amintește-ți, după ce ai fost lăsat pe pragul casei de copii găsiți, ce-ai făcut? Nu se poate să nu-ți amintești cum arăta chipul femeii care te-a dus acolo... Dacă te-a lăsat înseamnă că i-a fost neînchipuit de greu, că n-a putut altfel, că era singura soluție de a-ți oferi ție viața și ei... De ce nu-ți zbați creierul ăsta anchilozat să-ți refaci în el trăsăturile femeii. Nu înțeleg cum de n-ai încercat până acuma, o mamă este ființa cea mai prețioasă de pe lume.

— O mamă adevărată nu-și lasă copilul cu o traistă atârnată de gât.

— Nu și-l lasă, dar pe lume te-a adus, te-ai putut bucura de viață, fie și numai cunoscându-mă... Îți spun asta, deoarece fără tine, fără cele câteva clipe de uitare și pentru mine viața ar fi fost searbădă. Ionas, femeia care te-a părăsit a avut o justificare, femeia a fost mama ta și dacă...

— Și ce vrei să fac? Suntem la un pas de o catastrofă de pe urma căreia ar avea de suferit atâția oameni și tu-mi ceri să-mi pierd vremea căutând o femeie care, fără nici o părere de rău, m-a aruncat pe niște scări, lăsând în loc de afecțiune un nume, și acela poate fals?

— Oare n-ai în tine atâta curiozitate să afli dacă e

adevărat sau nu? În fond, dacă lucrurile fundamentale îți trec pe lângă urechi, pe tine ce te interesează, de fapt? Mama s-a sinucis în clipa când pe tata l-au luat; un simplu notar. Da, asta mă face să trec lacul și am să-l trec, singură, dacă tu nu vrei să pleci...

— Aida, spui niște bazaconii... Unde să plec?... Cum să las barajul?... Cum să las niște oameni care nu mi-au făcut nici un rău... Tu nu vezi că vor cu orice preț să mintă, fără rușine, în loc să recunoască deschis că au făcut o greșeală, o greșeală de construcție, de vreme ce materia plânge, nu se mai poate suporta, numai că nu ne înjură cu grai omenesc pentru incapacitate. În aceste condiții tu îmi vorbești de plecat, de Saie căruia i se scurg ochii după tine?... Aida, lampa se mișcă sau numai eu o văd mișcându-se?

Adelaida se uită spre tavan, într-adevăr becul cu abajurul, rămase încă de pe vremea când clădirea era conectată la curent, oscila.

— Se clatină, Ionas... E cutremur, spuse precipitat Adelaida.

Ca și cum singurul obiect din casă ce merită să fie salvat era cartea lăsată pe pat, se duse și o luă grăbită.

Ionas nu se mișcă de la locul său. Urechea fină simțise oscilațiile pământului, ridicarea lui pe verticală și, odată cu el, și a clădirii în care se aflau. În același timp își reprezenta vizual cum cărămizile se încrâncenează una împotriva celeilalte, cum grinzile frontale se opun forței subpământene aflată sub tensiune. Apoi tija neagră, ca un pendul, încetă să se mai miște, pereții își intrară în calmul de piatră și abia atunci Ionas realiză pericolul. Nu era singurul.

Stavropol alerga cu Mutul pe sub fereastră, semn că înregistrase seismul.

— Plec, Ida, să nu se fi întâmplat ceva...

— Vin și eu.

— Nu se poate, n-ai ce căuta acolo.

— Asta s-o crezi tu, spuse, dar Ionas fu mai rapid; scoase cheia din broască și o introduse în lăcașul ei pe dinafară, închise ușa în urma lui. Ionas nu luă aminte la înjurăturile Idei. Coborî scările și alergă spre coronament. Stavropol era înaintea sa cu câțiva pași.

— Domnule inginer, întrebă el, rugându-se aproape.

— Ai auzit și tu, Ionas? murmură inginerul, numindu-l simplu. Înseamnă că e adevărat, am crezut că e doar o părere, vorbi Stavropol din mers, cu o voce calmă, plină de afecțiune, ca și cum ar fi avut în vedere același copil, crescut și îngrijit de amândoi.

— Domnule inginer, dacă e vorba de un seism, el n-a putut afecta cu nimic... Teama mea este însă alta...

— Teama ta e și teama mea, Ionas... Nu-i așa că te-a dus gândul că barajul este cauza acelei mișcări pe orizontală a clădirii?

— Eu am crezut că pe verticală...

— Dacă ar fi fost pe verticală nu mă oboseam să mă scol din pat...

— Ce s-a întâmplat, domnule inginer, îl întâmpină Bică Stupariu...

— N-ai simțit nici o mișcare, domnule Stupariu? întrebă Stavropol.

Paznicul ridică din umeri, nu simțise și nu auzise nimic.

— Liniște și pace, se mulțumi să uziteze formula cu care preda schimbul celorlalți paznici și cu care își întâmpina inginerii cazați în clădirea fostei administrații.

Câinele călca înainte. Coama îi era zburlită, iar un ochi trăgea discret spre Ionas. La câțiva zeci de metri se vedea marginea de sus a scărilor care duceau la liftul de serviciu. Stavropol se făcu nevăzut primul, după el Mutul. Ionas rămase surprins de agilitatea cu care câinele cobora pe treptele de fier. Nu-și mărturisi uluirea. Nu se miră nici atunci când, în spatele lor, auzi o voce cunoscută. La scurt

timp, deasupra o văzu pe Adelaida. Alerga cu iuțeală în urma lor.

— Adelaida, strigă Ionas în semn de nemulțumire.

— Am sărit pe fereastră... Bună ziua, domnule inginer... Dumneavoastră dacă ați fi avut o iubită atât de frumoasă ați fi închis-o în casă, cum a făcut Ionas?

Inginerul n-avea timp de comentarii. Mai erau câteva trepte și umezeala de pe ele îi tăiase lui Stavropol respirația. Papucii vechi, cu talpă de crep lunecaseră nu o dată.

— Cum ți-a dat drumul Stupariu, voi Ionas să lege o conversație și în același timp să curme supărarea de care era încă stăpânit.

— I-am spus că ți-ai uitat aparatul de măsurat.

— Ce aparat? se miră Ionas.

— Stiloul, ce era să iau, stiloul și cartea de dragoste... De unde să știe Stupariu al tău ce avere științifică port sub braț...

Ajunseră la lift. Stavropol apăsă pe butonul roșu, dar liftul refuză să-și deschidă ușile. Inginerul îl privi pe Ionas întrebător. Ionas, pentru mai multă siguranță, apăsă și el. Se auzi un clinchet, semn că nu contactul era de vină, dar ușile rămăseseră pe mai departe zăvorâte.

— Cobor pe scări, zise Ionas și fără să mai aștepte răspunsul inginerului, se duse spre puțul unde brațele metalice se încolăceau pe marginea găurii ce ducea în adânc. Becurile de control, așezate la intervale egale, abia reușeau să arunce atâta lumină încât să-și dea seama pe unde calcă.

Inginerul Stavropol șovăi. Scările erau umede, se putea prăbuși. Se îndreptă spre puț, dar Mutul se postă ostil în fața lui. Când stăpânul voi să facă un pas înainte, câinele îl prinse pe tăcute de picior. Stavropol nu mai putu înainta.

— Aida, du-te până la Stupariu și spune-i să cheme echipa de intervenții. Domnule inginer, te rog eu, nu risca.

Defecțiunea este minoră... Dacă nu se repară între timp, într-o jumătate de oră sunt înapoi cu primele impresii. Sunt convins că nu barajul...

Stavropol își strânse maxilarele din pricina neputinței. Nu-și ascunse lipsa de simpatie față de Ionas, iar acesta înțelese că numai teama comună îl făcuse pe inginer să-i vorbească pe drum.

În curând capul lui Ionas se pierdu, iar picioarele subțiri în formă de opt ale Aidei se precipitară în sus, spre ieșire. Metalul care ținea loc de bară de sprijin era cleios. Crescuse pe el un mușchi mărunt, neplăcut la atingere. Ionas înjură în gând echipele de supraveghere. Era de neconceput ca o scară atât de importantă să nu fie curățată zilnic. Era adevărat, liftul se defecta rar, dar uite că acum se defectase, nu le trecuse prin cap să-l încerce pe cel cu care se cărau materialele și iată-l obligat să calce cu precauție pe cele peste o mie de trepte până în tunel... Ce s-ar fi întâmplat dacă ar fi coborât spre servomotor?

Un picior îi lunecă. Se auzi un chițcăit de șobolan. Până la urmă, Ianoș se dumiri. Era un liliac, pripășit cine știe cum în puț. Făcea încercări disperate să se înalțe. Zgomotul încetă. Scara se derula ca pelicula unui film lăsată la voia întâmplării să atârne. Ionas trăgea, din când în când, cu coada ochiului, încercând să surprindă becul puternic aflat pe un mic podium metalic. Nu vedea nici becul, cu atât mai puțin podiumul. Se opri. Privi în înalt. Nu surprinse decât botul câinelui aplecat peste hăul găurii. Auzi niște vorbe neinteligibile venite din... Probabil inginerul Stavropol îi comunica ceva, fără să-și dea seama că n-are cum să-l audă.

Continuă coborârea. Pe marginea galeriei se auzeau picăturile de apă și Ionas, după liniștea cu care se pierdeau, înțelese cât de fără capăt era puțul vertical.

Se opri. Cercetă rotundul de beton prin care se afunda. Nu văzu nimic demn de luat în seamă. Zidul gros, bine

armat, nu avea în netezimea lui nici cea mai mică fisură. Umezeala obișnuită, atâta tot. Se afla exact la punctul unde undele longitudinale scoteau un muget când se loveau de peretele încovoiat dinafară. Ionas le ascultă câtva timp. Îl încerca un sentiment straniu. Nu de frică. Altceva era în sufletul său. Era pentru a doua oară când cobora aceste scări. Prima dată o făcuse din simplă curiozitate, ca să se familiarizeze și cu acest mijloc de pătrundere în galerie. Îi pocnise și atunci ceva în urechi. Numai că de data asta, pe lângă semnele presiunii schimbate, încerca o tristețe pe care nu și-o putea explica. Poate de vină să fi fost Aida? Se simțise atât de bine fără ea și atât de singur după ce se despărțise de trupul ei, acolo, în orașul din aval. Singur ar fi luat viața așa cum era. Împreună, o vagă responsabilitate îl făcea să-și piardă din siguranța și calmul dobândite cu atâta greutate. La gândul că acolo, deasupra, alerga pentru el, cu picioarele ei subțiri, o fată care încetase să-i mai fie străină, se bucură. Simți că un picior îi alunecă din nou în gol. Se prinse cu mâinile de bară. Palmele puternice îi înfrânară căderea până la întâlnirea cu cealaltă treaptă. Ce se întâmplase? La lumina slabă a becului văzu că treapta de metal era corodată, greutatea lui o rupsese. Ar fi vrut să privească cu atenție locul rupturii. Nu avu timp. O nouă mișcare laterală și un muget din adânc îl făcură să transpire. Din afară se auzeau, cu o altă forță decât cea percepută la început, loviturile animalului văzut cu o zi înainte din vârful muntelui. Oare el să fi provocat mișcarea seismică? se întrebă Ionas, înspăimântat. Ca să-și alunge frica, începu să fluiere. Nu putea nici un animal de pe lume să miște din loc construcția făcută pentru sute și sute de ani. Văzu podiumul așteptat. Un bec de o sută de wați lumina dintr-o nișă placa de metal, zimțată, ca piciorul să nu lunece. Picături mari de apă se loveau de tabla groasă, scoțând un zgomot plescăit. Mișcarea laterală se opri.

Ionas auzi încă multă vreme în corpul metalului tremurul materiei. Palmele ude înregistrară și ele fiorul ce se scurgea încet, prin barele groase, spre adânc. Puse piciorul pe podeaua galeriei principale. Răsuflă ușurat. Abia acum simțea oboseala pricinuită de încordare și durerea violentă de sub genunchi. Călcă cu greu. Celălalt puț, al liftului, se vedea slab luminat, în apropiere. Iar sus se distingeau zgomote de fier lovit. Echipa de intervenții sosise.

— Hello, auzi o voce vag cunoscută și speriat se apropie de gura galeriei.

Văzu mai întâi picioarele dezgolite ale Aidei, apoi fusta ridicată peste mijloc din cauza curentului.

— E complet nebună, șopti fără să-și dea seama că zgomotul se propagă în sus mai ușor.

— S-o crezi tu! auzi răspunsul țipat al Adelaidei.

Cuprins de furie și bucurie în același timp, urcă în întâmpinarea Idei. În loc s-o certe, își rezemă fruntea de piciorul ei. Zâmbi, când înțelese că micile asprimi de care dăduse pielea feței nu erau altceva decât firele de păr de pe picioare. Uitase de câteva zile să și le depileze.

— Ai crezut că am să te las singur? Dacă fugeai pe undeva, pe un drum știut numai de tine, glumi, dar Ionas înțelese că sub tonul glumeț se ascundea și o spaimă adevărată.

O prinse în brațe. Aida își desprinse mâinile de pe drugii de fier și-l strânse puternic. Abia acum, aflată în siguranță, își dădu drumul spaimei. Începu să scâncească.

— Nici nu știi ce teamă mi-a fost.

— Ai merita să-ți trag o mamă de bătaie, zise el, dar strânsoarea ei aproape îl sufocă și în curând, din pricina buzelor umede, lipite de gura lui ca o ventuză, nu mai putu scoate un cuvânt.

— Dacă aș vrea aș putea face din tine...

Aida se dezmetici. Nici ea nu știa prea bine ce voise să

zică. Rămase cu gura întredeschisă și brațele, până atunci strânse în jurul lui, se lăsară moi. În fața ei se deschidea galeria cu becurile de gardă. La început avu impresia că se afla în trupul unei viețuitoare; intestinele multicolore erau întinse pe marginea pereților unui stomac ce nu se mai termina. Voi să ghicească punctul terminus al acestei galerii. Nu reuși. Becurile de la o anumită distanță se comprimau creau o altă impresie despre aproape și departe. Marginea putea fi la cel mult un kilometru, cum tot atât de bine putea fi la o sută. Înțelese că reveria o împiedicase să-l urmeze pe Ionas. Numai când îi auzi sunetul metalic al tocurilor înțelese că o lăsase singură. Furioasă, Aida fugi după el. Lumina piezișă nu-i dădu posibilitatea să-l vadă. O umbră uriașă cerceta pereții, umezi pe alocuri. Umbra devenea tot mai întunecată pe măsură ce Ionas se depărta. Aida renunță la pantofi. Îi luă în mână. Fără să-i pese că lipsa tocurilor o diminua în propriii ei ochi alergă cât o ținură puterile. Recele betonului, zgrunțuros clipocitul apei, ce se scurgea prin cele două canale, apoi căderea ei în puțurile de colectare îi dădeau sentimentul desprinderii de lume.

— Ionas, murmură ea, dar un ecou amplificat îi mutilă murmurul.

Numele omului rostit ca o chemare se întorcea la fiecare fracțiune de secundă, lovind-o peste obraz că o palmă rece. Nici nu-l observă pe Ionas, stând aplecat, cu genunchii rezemați de marginea canalului de scurgere.

Pe perete, la înălțimea unui om, se vedea o pată albastră din care șiroia, prelingându-se o zeamă de aceeași culoare. Ionas, cu urechea lipită de zid, auzi fierul vibrând. O clipă voi să se ridice și să fugă. Înțelese că numai urechea lui era în stare să audă metalul suferind. Nu se clinti din loc. O nouă ruptură se produse în interior. Pentru câtva timp, prelingerea lichidului se opri, apoi se porni din nou. Dacă înainte cu câteva săptămâni țiparul, cum numise Stavropol

fisura, avusese mărimea unei jumătăți de braț, acum ea căpătase proporții. În spatele petei, loviturile, din cealaltă parte a barajului, se auzeau cu claritate.

Ionas își dezlipi pâlnia urechii de pe zid. Îi înghețase. Abia atunci o văzu pe Aida. Stătea în spatele lui și privea emoționată la pata atât de deosebită, în comparație cu albul murdar al betonului.

— Ionas, din partea cealaltă parcă bate ceva, constată ea nesigură pe zgomotul uniform.

— Bate, Ida, de câțiva ani bate, și va mai bate de aici înainte dacă nu vom lua măsuri... Cu toate că această pată n-are nimic comun cu ce se petrece în afară. Lichidul este rodul unei eroziuni din adânc, un izvor subteran ce și-a găsit în această zonă punctul slab prin care a penetrat. Ce este ciudat, Ida, că îmi dă târcoale același miros pe care l-am simțit în casă în timp ce încercam să aștern pe hârtie amănuntele alea despre trecutul meu uitat.

— Într-o anumită stare de tensiune oamenilor li se par... Te afli într-o asemenea stare, Ionas, acesta este mirosul pe care-l simți tu, el e în tine, o simplă excitare nervoasă din care îți faci acum o problemă.

Se auzi ușa liftului deschizându-se cu zgomot, apoi pașii de puf ai Mutului și pantofii cu talpă de crep ai inginerului. Tălpile calde ale crepului, ajunse pe betonul rece, umed, se lipeau de suprafața tare, scoțând un zgomot de carton descleiat.

— Ce-ai constatat, Ionas, întrebă Stavropol cu sufletul la gură.

— Uitați-vă și dumneavoastră, spuse Ionas și o feri pe Aida de câinele interpus între ea și stăpân.

Inginerul se apropie de locul unde până atunci stătuse Ionas. Privi zidul apoi, grăbit, își scoase seismograful de buzunar. Acul oscila puternic. La distanță de câteva secunde avea chiar tendința să sară din lăcaș, mânat de o forță explicabilă doar prin tensionarea zidului din afară.

Mâinile inginerului tremurau. Îl preocupau mai puțin loviturile din exterior, pentru ele credea că a găsit remediul, în presupusa înțelegere cu Bulat. Îl îngrijora puroiul vânăt ce se revărsa din rana largă. Figura trasă a inginerului părea mai palidă, becul de deasupra fila, pierzându-și din intensitate, ca la puțin timp să-și revină la voltajul normal.

— Am auzit, domnule Stavropol, că ați primit foile cu analizele, poate ele...

— Nu dau nici o cheie... Compoziția apei în amestec cu un colorant de indigou. Am reluat toate schițele, toate planurile din perioada forajelor de control, n-am găsit nicăieri pânza de apă asemănătoare cu... Ionas, aici nu poate fi vorba decât de un sabotaj, un sabotaj uman, un dușman mânat de ambiția de a nărui cu orice preț, sensul existenței mele. În afara barajului, Ionas, viața mea nu mai are rost...

Tonul plângăreț al inginerului i se păru lui Ionas exagerat. Îl știuse pe Stavropol ferm, dur în felul lui; nu îl cunoștea de ieri de-alaltăieri... Cineva râcâi zidul. Toți trei se întoarseră spre câine. Culcat pe-o rână, cu ochii bulbucați, cu picioarele într-o poziție de animal paralizat, Mutul, cu limba vânătă, ieșită afară, făcea încercări sufocante să respire. Adunătura de sub picioarele din spate, lipsită de păr, se umflase, iar cele două proeminențe scopite lăsau în spatele inciziei o umflătură de pungă goală.

Stavropol uită de baraj, de ceasul seismograf. Năpădit de transpirație se apropie de câine. Încercă să-l mângâie după urechi. Limba grea, vâscoasă, tot mai vânătă, era un semn că animalul se sufoca. Aida, fără să stea pe gânduri, luă din canalul de scurgere un căuș de apă și-l aruncă pe capul patrupedului.

Mutul se scutură. Primul gest fu acela să-și scoată limba și să lingă mâna salvatoare. Din gură îi curgeau bale

galbene și Aida să dădu un pas înapoi.

— Temerile mele i se transmit și lui, dar incomparabil mai puternic... E a treia oară de când vin cu el aici că îmi face... Îți mulțumesc, domnișoară, zise Stavropol și lăsând câinele la o parte, ca și cum prezența lui nu-l mai interesa, colectă cu o pensetă câteva fragmente de beton macerat de substanța ce izvora din el.

Graba inginerului ca și cum imensitatea de beton era gata să se prăbușească dacă nu aduna la timp descuamările minuscule, ca și chipul împietrit al lui Ionas i se părură Aidei grotești. Simți la picior o undă de aer cald. Când privi în spate văzu limba Mutului încercând să-i lingă glezna. Avu un sentiment de repulsie; până la urmă socoti apucătura câinelui suprema lui recunoștință. Nu-și retrase piciorul.

— Domnule inginer, nu simțiți un miros? întrebă Ionas apropiindu-și obrazul de umezeala vânătă a zidului.

Inginerul se opri din îndeletnicirea ce-l absorbise până atunci. Își duse și el nasul spre izvorul violet apoi, nemulțumit că simțul olfactiv nu-i fusese agresat cu nimic, își scoase vârful limbii și de câteva ori atinse peretele.

— Acriu, acrișor, parcă e o poamă oarecare, spuse el... dar de mirosit nu miroase, cel puțin eu nu simt, zise Stavropol și își continuă, cu penseta, îndeletnicirea întreruptă.

— Aida, nu ți-e frig? Nu trebuia să vii, îngână Ionas văzând umerii strânși ai fetei.

Își scoase haina, o așeză pe spatele ei. Aida se scutură nervos, gâdilitura de la picioare o enerva. Neavând alt mijloc de a îndepărta câinele, se dădu la o parte. Aruncă haina în brațele lui Ionas și desculță începu să alerge în lungul coridorului.

La început Ionas crezu că fuga este o simplă încercare de a-și pune sângele în mișcare. Numai când trupul începu să i se confunde cu umbrele multiplicate de becurile tot

mai îndepărtată, înțelese că Aida sau era pradă unei tulburări interioare, incapabilă s-o poată controla sau...

Nu se mai auzea decât ecoul vag al pașilor. În locul siluetei, Ionas distingea doar un punct luminos. Trupul se făcuse una cu lumina. Începuse să-i fie frică. Niciodată nu încercase să depășească granița unui sector pe care ea o trecuse acum de mult. Pe pereții uscați văzuse, nu o dată, inscripțiile prin care se atrăgea atenția că... Linia roșie de demarcație se putea delimita cu ochii liberi. Aida sărise peste ea.

Stavropol se opri din îndeletnicirea lui. Înțelesese că se întâmplase ceva grav.

— Am spus de totdeauna că investițiile privitoare la ventilație sunt prea mici, cred că bioxidul de carbon, mai spuse el... Noi suntem aproape de gurile lifturilor... Domnule Ionas...

Ionas nu mai așteptă să audă părerea inginerului. Alerga cât îl ținură puterile spre locul unde dispăruse Adelaida. Avea senzația că o vede, ca la scurtă vreme să înțeleagă că umbra ei nu era altceva decât grilajul becului din tavan, proiectat pe pereți la dimensiuni anormale. Strigă de câteva ori. Repede își duse mâinile la urechi. Sunetul se întorcea înapoi cu atâta furie încât avusese senzația că un timpan îi fusese spart. Simți cum plămânii nu se mai pot alimenta cu aer. Era poate o simplă părere. Încetini goana. Respirația nu-i reveni la normal. În trecere se uită la pereții albi ca varul. Nici urmă de umezeală. Canalele de scurgere erau uscate. Deci greșeala de construcție se petrecuse doar în acel perimetru detectat de el. Lăsă grijile pentru baraj la o parte. Își refuză orice alt gând în afara celui legat de dispariția Aidei. Undeva, în depărtare lumina din jur se transforma în altceva, așa cum și apele barajului, de la o anumită distanță, din negre deveneau argintii, ca apoi să se schimbe în strălucitorul orbitor. Fenomenul din exterior se continua aici și Ionas simți

transpirația rece alunecându-i pe frunte. Explicația lui Stavropol cu plăcile de mică, dacă putea fi reală, pentru fundul lacului nu-și găsea nici o adeverire aici, în galeria principală.

Se auzi un alt fel de zgomot decât cel provocat de tocurile cu metal. Ca o umbră alungită, Mutul săgetă pe lângă el. Curând nu se mai văzu. Un strigăt doar îndepărtat ascuțit la început, apoi tot mai stins, îl făcu să-și mărească efortul. Aproape că nu mai putea alerga. Avea senzația că picioarele merg înainte în timp ce trupul rămâne pe loc dovadă același bec pe care îl vedea deasupra capului îmbrăcat în sârmă. Înțelese, până la urmă, că becurile fiind la fel, goana pe lângă fiecare nu-i mai dădea imaginea exactă a numărului lor. Alerga sub același bec, singurul oferit privirilor de spaimă. Undeva, spre dreapta, o văzu întinsă pe Aida. Mutul, cu botul larg deschis, o strângea de gât. Un firicel de sânge se prelingea încet spre bluza cu nasturii desfăcuți. Mâna i se odihnea pe o ușă de beton prinsă în balamalele grele de bronz. Ușa era deschisă. Pe zidul interior se vedea scris, tot cu litere de beton, numele lui Stavropol. Câinele, cu părul zbârlit, își descleștă fălcile. Ionas închise ușa. Scârțâitul ei neuniform dar ascuțit, o făcu pe Aida să deschidă ochii. Rana de la gât nu era adâncă. Câinele o împiedicase doar să privească în interior. Nu avusese intenții ucigașe. O spuneau ochii lui cu sclipiri domolite.

Stavropol îi striga. Nimeni nu-i răspunse. Aida se ridică. Ionas cu o batistă îi tamponă rana de la gât. Dâra roșie nu se lăsă ștearsă. Se aplecă și înmuie batista în firișorul ce se scurgea pe marginea galeriei. Pe gât nu se mai vedeau decât cei doi canini ai Mutului, singurii care sfredeliseră pielea albă.

— Aida, de ce-ai fugit, de ce-ai fugit, draga mea? întrebă Ionas în timp ce se întorceau spre locul de unde plecaseră.

Adelaida nu răspunse. Avusese impresia în halucinația

de-o clipă că în nișă se afla o femeie și chipul femeii semăna cu al ei.

18

Iova Ghedeon își hrănea păsările. Numai după ce boabele de porumb se răspândiră pe suprafața de tablă cu zgomot, pe o fereastră a schitului își făcu apariția cocoșul negru, păzitor al unei găini ce-și făcuse cuibarul sub masa de beton a altarului improvizat. Cocoșul își desfăcu aripile largi, scoase un cucurigu neconvins, apoi văzând celelalte galițe ciugulind pe întrecute cântă de două ori, răgușit și puternic. După el ieși o găină de aceeași culoare, cu ciocul galben și creastă roșie bătută. Zburlindu-se de câteva ori coborî într-un zbor nesigur spre tava largă, meșterită de Ghedeon, ca boabele dăruite de Toma Spîrcu să nu se piardă prin desișul ierbii. Ghedeon așteptase vreme de mai multe ceasuri sosirea tinerilor înotători, fixase cu ei chiar ora la care să-i primească pe rând, ca spovedaniile să nu se încurce, iar oamenii să nu se aștepte prea mult unul pe altul; iată însă că amurgea, soarele încerca fără putere să se ascundă după coama golașă a muntelui, dar nici unul dintre ei nu-și făcuse apariția.

Spovedania nu prea era spovedanie, Ghedeon se dezobișnuise; se mulțumea să-i asculte pe oameni și să le dea canoane și curaj; îi îndemna să nu pună prea mult la suflet păcatele omenești, ele fiind orânduite, până la urmă, tot de Domnul, de vreme ce în puterea lui stătea să le ierte.

O găină se învârtea pe lângă cocoș, se prefăcea că nu

poate înghiți bobul prea mare; cocoșul cu penele strălucitoare îi dădu întâi târcoale, apoi în cotcodăciri mărunte încercă sămânța de porumb din mai multe poziții. Găina luând aminte o înghiți cu repeziciune ca și cum i-ar fi fost teamă să n-o piardă.

— Curva dracului, a mâncat cu douăzeci de boabe mai mult, zise Ghedeon impresionat de repeziciunea și precizia cu care culegeau boabele găinile în comparație cu cocoșul, nesigur, pierzând destulă vreme cu îndemnul prostesc adresat suratelor care mâncau și așa îndoit decât el...

Auzi dinspre pădurice un fâsâit și Ghedeon își zise că, în sfârșit, tinerii au venit. Mai aruncă un pumn de boabe apoi, ca să fie sigur că găinile au să poată sări pervazul ferestrei, deschise oblonul larg și rezemă de zid o scăriță de scândură. O încercă cu mâna. Era bine priponită.

Florile roșii, cu cupele sângerii, din latura aceea a construcției erau mai palide ca cele din partea opusă altarului. Ghedeon, după ce vreme de mai bine de doi ani, încercase să dezlege taina, se lăsă păgubaș. Peretele din stânga era mai bogat în flori, tulpinile agățătoare mai groase, cu nervurile puternice, deși soarele bătea mai multe ore pe zi în partea sărăcită de plante a clădirii. „Poate că tocmai soarele nu le place” își zise Ghedeon, voind să se dea bătut și de data asta în privința argumentelor ce i se refuzau.

Foșnetul din pădure se repetă și Ghedeon nu mai avu nici o îndoială că erau întârziații săi, altfel nu ar fi auzit spre intrare o tuse omenească.

Lăsă oala cu grăunțe pe masa aflată între cei doi brazi, printre care intra pe ușa din spate în presbiteriu și, după ce se spălă pe mâini, își aranjă ținuta. Nu se cuvenea să purceadă în sfântul lăcaș cu hainele gospodărești. Își lepădă zdreanța de toate zilele, peticită pe la coate, într-un cuier, își așeză peste umeri un soi de leveleandră de o culoare incertă, acum decolorată și cârpită la poale.

Încropise în minte câteva cuvinte de admonestare pentru nepunctuali, dar încercarea de supărare se dovedi inutilă deoarece în locul grupului de tineri o văzu în fața bisericii, cercetând florile de culoarea sângelui, pe Adelaida Jigău. Își umezi buzele și, involuntar, își cercetă mâinile. Nu erau nici pe departe atât de curate pe cât ar fi trebuit, nici ținuta la înălțimea acelei întâlniri. Avea și haine mai bune, iar pe policioara din camera unde trebuia să se afle baia, o sticluță cu apă de colonie primită în dar.

— Așteptam pe altcineva, se scuză Ghedeon, frământându-și degetele osoase ale unei mâini în cealaltă. Vă știam bolnavă, continuă, dorind mai mult să-i spună fetei că era la curent cu tot ce se întâmplase în galeria barajului.

— Domnule Iova, am auzit că oamenii vin la dumneata și se mărturisesc, zise ea și-l măsură pe Ghedeon din cap până în picioare, într-un fel atât de direct, încât Iova se simți obligat să-și parcurgă încă o dată ținuta.

— Nu prea m-am învrednicit să-mi intre în straiele. Cerințele credinței știu...

— Lasă asta, părinte, nu sunt formalistă, te-am întrebat ceva, dacă răspunsul este da, aș vrea să am o discuție creștinească cu dumneata.

— Adică vrei să te spovedești, draga mea, întrebă cald Ghedeon, luând loc pe banca de lângă pridvor, din beton, ca tot ce se vedea împrejur...

— Da balaurul ăsta ce înghite? Văd cum intră prin limba de foc tot felul de trupuri, bănuiesc pline de năravuri din vreme ce pictorul a ținut să le înjumătățească spre a fi pildă păcătoșilor de rând...

Ghedeon nu răspunse la a doua întrebare legată de desenele pictate în culori țipătoare. Era interesat de spovedanie, curios de ce putea să-i spună fata.

— Din când în când mai ascult sufletul enoriașilor de pe coclaurile astea... S-au împuținat de când cu teama că

barajul... Zilnic îmi bat gura că sunt simple zvonuri că...

— Nu sunt simple zvonuri, spuse Adelaida. Iar dumneata știi la fel de bine că nu sunt scorneli... Aș putea chiar să-ți spun că ruptura din corpul betonului se va lărgi și odată fisurată îngrămădirea de fier și beton, apa nu va mai putea fi oprită.

— Văd că te-a impresionat tot ce-ai văzut; nu trebuia ca Ionas să te ducă, nu avea nici un drept...

Aida rupse o floare roșie spre nemulțumirea lui Ghedeon, dar când fata o duse la nas o îndepărtă cu grabă. Floarea mirosea urât.

— Domnule Ghedeon, ceva s-a petrecut în zid. Dumneata știi mai multe decât vrei să pari că știi... Iar dacă taci nu e bine... Un dumnezeu avem toți, spre deosebire de alții, eu cred în puterea lui. Am fost făcută să cred... Dacă va veni, odată și odată, ziua aceea, aș vrea ca dumneata să mă cununi cu Ionas, asta ar fi voia mea... Dar până atunci, spune-mi de ce se urăsc atât de mult acești oameni despre care se zice că au fost cândva prieteni.

Iova Ghedeon râse; se șterse cu mâna butucănoasă la gură. Fata de lângă el i se părea un copil, un copil frumos și atâta tot; pornirile din el erau stăvilite de vârstă și, înainte de anii bătrâneții, de o convingere sinceră că deșertăciunea lumească trece întâi și întâi prin trupul femeii. Își mai schimbase cu timpul părerile, dar după ce se convinsese că fusese prea aspru cu trupul său, se liniști zicându-și că și trupul se plictisise de înțelepciunea minții sale, îmbătrânind înainte de vreme.

— Domnișoară, văd că în loc să-mi spui ce ai pe suflet, vrei să mă iscodești pe mine...

— Poate nu acesta este cuvântul potrivit, dar sensul nu-i departe de presupunerea dumitale. I-am spus odată lui Ionas o poveste, același lucru l-am auzit apoi de la Saie Cameniță... Or Ionas numai dumitale îți spune puținele lui secrete... O știu de la el... Nici nu are ce-ți povesti prea

mult.

Ghedeon se încruntă. Fata îl acuza deschis, odată ca preot, apoi ca om.

— Domnișoară, aș putea să nu-ți dau nici un răspuns, aș putea să mă ridic și să-mi văd de treburi... M-am îmbrăcat crezând că niște tineri ce s-au aciuat pe marginea lacului, și se ocupă cu îndeletniciri sportive, vor veni la mine... Văd că în locul lor ai apărut dumneata... M-am bucurat și în același timp, ascultându-te, m-am întristat... Să știi că eu nu trădez sfânta împărtășanie, nu dintr-o convingere a scriptelor, a sufletului meu chinuit, deoarece nu numai al dumitale se află subjugat de neputință... Știu, e adevărat, cu mult mai multe decât îți închipui, despre unul sau altul dintre oamenii aflați în clădirea fostei administrații, dar ce știu, știu în folosul meu, nu al lor și nici n-am trădat pe cineva vreodată... Nu țin minte ce i-ai spus lui Cameniță, dar pot să jur că...

— Nu te jura, juri strâmb sau ai să-mi spui adevărul numai pe jumătate... Eu nu confund dumnezeirea cu slujitorii ei pe pământ. Ce mă face să fiu interesată este faptul că enoriașii, cum le zici dumneata, din clădirea fostei administrații au devenit credincioși și nici unul nu se codește să ți se dezvăluie... Ca să supui niște oameni întregi la minte unei credințe în care ai îndoieli destule și dumneata înseamnă pentru înțelegerea mea prea mult...

Ghedeon își prinse cu o mână crucifixul legat cu o împletitură de cânepă. Era și el turnat din beton, numai că grija pentru amănunt fusese deosebită, amestecul de nisip și ciment intrase perfect și se modelase cu gust în cămașa de argint a ramei. Acum îl apucase cu mâna bătătorită din neputința de a vorbi. Ce putea să-i spună fetei cu ochii de culori diferite? Nu putea să-i spună nimic, în același timp nici nu voia s-o lase fără răspuns. Iar răspunsul se cuvenea să facă parte din adevăr. Chiar dacă era convins că adevărul, spus numai pe sfert, era în celelalte trei sferturi,

trecute sub tăcere, minciună.

— Deci nu vrei să te spovedești, înțeleg, mai încercă Ghedeon cu vocea blajină.

Aida își scoase din traista-poșetă, atârnată de gât, pachetul cu țigări și o brichetă. Îl servi pe Ghedeon. Acesta n-o refuză.

— Mă duci în ispită, draga mea, râse el, lăsând să-i fumege pe nări două fuioare de fum la fel de negru ca și culoarea flăcării prin care balaurul își sugea păcătoșii pământeni.

Deasupra capetelor, scrise cu litere chirilice, se afla nume de oameni, de păcate, și Aida citi cu ușurință pe fruntea unuia: ucigașul, iar deasupra unui trunchi, tăiat de la mijloc în jos: măcelarul.

Ghedeon își mută privirile spre locul unde ochii stranii ai fetei se pironiseră de câteva minute. Mâna îi tremură pe crucifix.

— Un pictor aciuat pe aici mai demult... L-am hrănit, îngrijit... Un analfabet cu vocație de artist, adăugă el și privi cu ciudă la țigara ce dădea semne să se stingă... Domnișoară eu am venit aici ca electrician, începu Ghedeon urmărind reacția vizitatoarei.

Numai după ce ochii ei se dezlipiră de peretele pridvorului, părintele aruncă țigara sub talpa unu bocanc, groasă de două degete. O strivi îndelung. Continuă pe același ton, fără să se uite niciunde. Privirile erau răsucite în el, ochii i se ascunseseră sub coada nasului și Aida se temu pentru el. Nu i se mai vedea decât albul ochilor. Pentru o vreme din nou își răsuci privirile spre pictura din topor. Văzând ochii balaurului, înțelese de unde se născuse albul lor fără retină.

— Am visat cândva, continuă Ghedeon, că am venit dintr-un loc al durerii; m-am chinuit îndelung ca să ghicesc dacă visul era vis sau trăiam într-un adevăr ce mi se refuza să-l fixez în timp. Dar vis sau realitate, nu asta contează

acum. Am venit cu mintea plină de îndoielile unui om ce-și părăsise menirea, menirea de slujitor al Domnului. Asta nu pentru că mă lepădasem de el. El se lepădase de pământeni; era singurul fel în care mă puteam răzbuna pe el, trădându-l domnișoară, dar nu așa cum poate fi trădat un bărbat sau o femeie, era o trădare făcută din dușmănie dacă nu chiar ură, pentru că Dumnezeu nu poate fi trădat în termeni lumești. Mi se părea că și eu eram făcut din alt aluat, supus nu umilirii omului de către om, credeam că scăpând credincioșii din durere prin revoltă, față de spiritul împăciuitorist al cărții sfinte, pot să rămân ceea ce credeam din suflet că sunt. Eram pe moarte, pe vremea aceea. Cu atât mai mult se cădea să mă păstrez cucernic, împăcat cu Cel de Sus de la care puteam aștepta mântuirea. Ei bine, nu numai că nu am vrut să-i cerșesc tihna veșnică și fericirea de apoi, dar voiam, atât cât mai puteam, să intru în conflict cu aceste binefaceri iluzorii... M-am angajat electrician, mă învățase un mare prieten acest meșteșug, dar cum de felul meu eram cinstit, și scriam pe hârtiile cerute numai adevărul, am fost înlăturat din această meserie. Decăderea, de la o zi la alta, a fost așa de mare încât n-am mai avut loc pe șantier nici ca simplu cărăuș. Atunci mi-a venit ideea să sfârșesc cu această scurtă petrecere prin lume, numită viață. Cu gâtul atârnat de un stejar m-a găsit Gavra, plecat cu treburile lui geologice nu știu pe unde. Pe locul unde atârna capul meu într-o parte, gata să asfințească, cu frânghia deasupra lui, oamenii au ridicat acest lăcaș. Capul de altădată, aplecat, s-a mutat în sus, sub formă de clopot, dar frânghia se lasă slobodă la îndemâna oricui paracliser învrednicit să tragă de ea. Vezi, domnișoară, în loc să te despovărezi dumneata, am făcut-o eu, atât cât am putut. Știu că-ți vine greu să-mi dai crezare, dar eu pun puțin preț pe ce crezi.

— Părinte, n-ai cumva o tărie?

Ghedeon o privi speriat, ochii, cu greu reveniți la

normal, cu irisurile strălucind, o țintuiră, dorind să afle dacă fata nu glumea cumva. Nu, Adelaida n-avea vreme de glume.

— Eu beau numai vin, domnișoară, vin făcut de mine din fructe de pădure amestecate cu miere de albine, dar am și tărie, de ce să te mint.

Ghedeon grăbit, curbat de spate, ca și cum ar fi fost conștient că săvârșește o necuviință, se duse în chilia de la dreapta altarului și reveni la fel de iute cu o sticlă dolofană, cepuită cu cocean de porumb. Iova voi să scoată din buzunarul larg al sutanei un pahar, dar fata îl îndepărtă cu mâna. Bău direct din sticlă, cândva un galon englezesc. Rămase cu gura deschisă, pe jumătate asfixiată. În clipa când își reveni, mai bău un gât. Ghedeon, cu dopul în mână, voi să apuce clondirul burduhănos, dar Adelaida puse singură dopul. Temătoare, așeză sticla între tălpi, bucurându-se de răceala ei. Pantofii se odihneau alături și preotul zăbovi îndelung, nemulțumit în sinea sa, că fetișcana mângâia glaja pântecoasă cu picioarele.

— Cumnate, n-am băut ca să prind curaj. L-am lăsat, pe Ionas să se certe cu Bică Stupariu; aseară am vrut să plec, dumneata nu te supăra că-ți spun așa. Eu la fiecare îi găsesc câte un grad de rudenie, pe dumneata te-am așezat sus de tot, de vreme ce te-am numit atât de frumos. Mi-a plăcut revolta interioară cu care te-ai lăudat, dar mai ales țuica făcută pe măsura unei asemenea nesupușenii. Vorbești frumos, e drept și n-am nici un motiv să nu cred calvarul prin care ai trecut; ți l-aș putea povesti și pe al meu, numai că al meu ar fi fără ocolișuri, adică adevărat, cumnate, până la capăt... Poate te întrebi de ce-am venit aici? Am venit și gata, spovedania a început dar nu-i spovedanie, cum crezi...

Ghedeon se foi pe scaunul de beton, duritatea și răceala pietrei nu-i făceau bine la sciatica veche dar de plecat nu putea pleca și nici s-o invite pe fată în schit, să se așeze în

fața lui, pe banca de piatră, nu-i convenea. „Tot un drac”, își zise până la urmă „mai bine stăm aici”. Trase cu coada ochiului spre geana de soare ca să afle cam peste cât timp locul unde ședea avea să intre în umbră.

— Zi-i, draga mea zi-i, o îndemnă el.

— Te întreb pe dumneata, dacă ieri am vrut să o șterg, de ce nu mi-a dat drumul Bică Stupariu iar Vugnar de ce mi-a spus la plecare, când m-a văzut cu bagajul în mână, „la revedere, donșoară, vezi că peste o jumătate de oră țiparul lui Ionas are să fie prăjit, am să-l prăjesc eu până te conduce el la autobuz”... Își bătea joc de mine... Nu era nici o stație de autobuz, placa văzută de mine la venire dispăruse, se mai observa doar locul cuiului unde fusese bătută... Pe urmă de ce m-a rugat Bică Stupariu să mai rămân, el care m-a lăsat atât de greu să ajung aici? Cumnate, pe cuvânt, am avut senzația că sunt sechestrată, că am venit de bună voie și n-am să pot pleca la cerere, așa cum am vrut...

— Dar de ce-ai dorit să pleci, fetița mea? întrebă Ghedeon și ochii din nou se ascunseră la rădăcina nasului ca și cum întrebarea era pusă de altul... Nu-i bine aici? Cu ce ți-au greșit oamenii? Nu-ți ascund că m-am bucurat de venirea dumitale... O fată între atâția bărbați este un dar ceresc. Oare s-a purtat cineva în afara bunei cuviințe? Dacă s-ar fi întâmplat aș fi fost primul care să afle... Păcatul săvârșit cu o femeie este cel mai greu dintre toate, cu el ar fi început spovedania acești enoriași de soi... Că se mai uită la femei, schimonosiți de aduceri aminte, asta nu-i rău, dar să nu te temi de uitătura lor. De ce să pleci? Dacă îți place să bei, băutură am, iar Saie te poate ferici să mai uiți, nici Cel de Sus nu vrea ca omul să trăiască mereu cu ce-a fost! Nu intenționează nimeni să te țină cu forța, dar de ce îi cerți că le pare rău că te pierd?

Ghedeon se încruntă. Avu o clipă impresia că exagerase deși voia sincer ca fata să rămână și tot cinstit credea în

vorbele grăbite, ieșite pe gură.

— Cumnate, eu beau și dumneata vorbești ca un om beat.

— Eu beat? se miră Ghedeon, fără să se supere... Sunt beat de credința mea, de nevoia de a face din ea altceva decât este. În dumneata văd ajutorul trimis de puterea la care mă închin. Deoarece bunul Dumnezeu nu este altceva, domnișoară, decât întruchiparea năzuințelor noastre despre El, noi îl întruchipăm cum voim, eu voindu-l în felul meu mă dezic de Cel în care crezi dumneata. Al meu nu mai suportă nimic din nimicul blestemat în care respirăm aerul acestei ape ce se va preface în mlaștină. Dumnezeul pașnic, cinstit în toate bisericile, este de mult îmbătrânit, trebuie să se nască altul, un alt Mesia, care să strice din temelii jocul supunerii. Pentru că Dumnezeul dumitale ne vrea pe noi supuși, să fie el de-a pururi puternic, al meu este egalul din mine și numai prin mine se va preamări și se va transforma în pământean așa cum suntem amândoi.

Adelaida, cu toată țuica băută se uită la Ghedeon, altfel decât la început. Pricepea fiecare cuvânt în parte, dar sensurile filozofiei lui, dacă era filozofie, îi scăpau. Ghedeon intui echivocul din sufletul fetei.

— Domnișoară, Dumnezeu, cel de altădată, cel pe care eu vreau să-l renasc, n-a fost așa. Să mă înțelegi bine, domnișoară, eu nu sunt împotriva Celui de Sus, eu mă învârtoșez să-i fac pe oameni neîncrezători în lenea lui actuală... Numai revolta față de el ne va aduce la adevărata noastră față și-l va scoate pe el din contemplarea visătoare în care se află...

Ochii lui Ghedeon scânteiau. Se uitau direct într-ai ei și Ghedeon nu se sfii să apuce sticla de la picioarele fetei și să bea.

— Ești un păcătos, cumnate, zise ea, când își aruncă ochii la sticla înjumătățită...

Chițcăi din nou. Sticla rece o gâdilase la tălpi.

— Toți suntem păcătoși, altfel n-am fi aici, numai că unii sunt mai păcătoși decât alții și vor trebui să plătească și păcatele celorlalți. Domnișoară, îți spun doar atât că Ionas a avut o mamă ca toate mamele, un tată cinstit între tați, mamă-sa, neavând încotro, s-a sfârșit cu mâna ei. Înainte de asta a vrut ca el să scape și să trăiască și...

Ghedeon, trezit parcă dintr-un somn adânc, tăcu. Își albi din nou ochii iar gura i se strânse pungă; îi păru rău că n-o strânsese mai devreme. Cedase îndemnului de a fi pe placul fetei de lângă el. Pălinca își făcuse efectul, dar nu ea ci un neastâmpăr interior, mai puternic decât orice țuică, îl obligase să se oprească.

— Cumnate, te rog, te rog mult, cerși Aida, dar preotul nu se mișcă de la locul său.

Buzele subțiri se făcură și mai subțiri, intrând una în alta, încât între ele nu se mai văzu nici o linie; fălcile fuseseră parcă țesute pe dinăuntru.

— Visează oamenii, visează... spuse el într-un târziu, dorind să-ncurce în sine, în primul rând, cele spuse până atunci.

Adelaida puse dopul la sticlă și așeză galonul lângă perete.

Aflase ceva neștiut. Simți că tremură de frig, deși soarele era în unghiul clopotniței și o încălzea cu razele lui, filtrate prin cupele sângerii ale florilor.

Frigul venea din altă parte.

— Te-ai oprit, cumnate, să-ți duci gândurile mai departe... Te-ai ferit de mine, deci n-ai încredere în nimeni...

— Domnișoară, de aproape cinci ore trebuiau să ajungă la mine tinerii de care ți-am vorbit. Se întunecă și nici unul n-a ajuns aici.

Era o încercare nedibace de a schimba vorba. Adelaida înțelese și-i păru rău. Credea că în Ghedeon va găsi un prieten; jumătatea de prietenie ce nu i-o putea oferi Ionas.

Îi venea să fugă, așa cum fugise cu câteva zile în urmă în galerie, fascinată de lumina și întinderea ei... Putea să fugă. N-o oprea nimeni, cum nimeni n-o oprise nici atunci... Își duse mâna la gât. Pipăi cele două locuri ascunse privirilor lui Ghedeon cu fond de ten, unde caninii Mutului îi zdreliseră pielea. Voi să zâmbească. Nu putu. Trecea printr-o stare de surescitare. De vină era țuica. Poate că nici nu voise s-o oprească cineva să se reîntoarcă în marele oraș. Poate dorința de plecare era doar cea de a doua conștiință nefructificată. Începea să aibă îndoieli că așteptase la autobuz. Nu, nu era o minciună. Voise să plece. Își amintea perfect. Ionas fusese la Stavropol. Puneau ceva la cale în legătură cu spărtura din baraj. Din dușmani declarați, în câteva zile deveniseră de nedespărțit. Ionas nu mai avea timp pentru ea. Stavropol reușise să-l năucească cu calculele sale. Se simțise singură, de prisos, iar dragostea lui dezlănțuită la început...

— Domnișoară, soarele a trecut de turlă... Zic să te întorci, dacă nu vrei să te mărturisești... Enoriașii întârzie, aș vrea să merg să văd ce s-a întâmplat cu ei, zise Ghedeon și făcu un gest care voia să însemne că și așa pierduse prea mult timp...

Tuși de câteva ori puternic, apoi tot mai discret. Adelaida îl văzu că-și duce batista la gură.

— Ai răcit, cumnate, spuse ea.

În poiană năvăli un miel. Alergase ca un bezmetic pe picioarele moi până în fața bisericii. Odată ajuns lângă cei doi se opri, botul îi era deschis, ochii plini de spaimă.

În spatele lui, într-un tufiș se văzu râsul dungat. Preotul se grăbi spre dormitor. Ieși cu arma gata încărcată. Dintr-un salt animalul sări într-un copac stufos. Ghedeon luă pușca de la umăr. Nu voia să tragă în fața bisericii. Mielul căzu pe genunchii piciorușelor din față. Adelaida se duse la el și-l luă în brațe. Ochii mielului păreau omenești. O

priveau pe Aida cercetător. Behăi de câteva ori ca și cum ar fi vrut să vorbească. La scurt timp, pe potecă, se ivi Toma Spîrcu. Se liniști, chiar zâmbi când văzu mielul în brațele fetei. Se apropie, fără să zică nici măcar bun găsit. Numai după ce se convinse că animalul n-a pățit nimic, îl luă în brațe, îl mângâie îndelung, cu o mână și își ridică pălăria fără boruri, din postav îndesat la piuă.

— Credeam că l-a omorât... S-au înmulțit animalele pădurii, Iova, semn că te preocupă mai mult sufletul decât haitele de râși și lupi.

O privi pe Adelaida, apoi sticla de la picioarele lui Ghedeon.

— Dumneata ești fata lui Ionas, nu-i așa? Mi-a spus că ai venit... Poate n-ar strica să dai pe la noi... Ieri când ați trecut prin fața casei am crezut că o să ne vizitați... V-ați dus și v-ați întors. Poarta mea nu s-a deschis... Mi-am zis că îți fi supărați... Nevastă-mea se plictisește... Nu poate sta tot timpul la stână... Iar jos îi e frică de baraj... Am auzit că spărtura s-a mărit; în aval n-am rămas decât noi.

— Nu se va întâmpla nimic, domnule Spîrcu, zise Ghedeon pe un ton blajin, altul decât cel cu care discutase până atunci cu Aida.

Se simțea în vorbele lui o căldură falsă și Adelaida ar fi vrut să-i spună „cumnatului” că noua haină în care își învăluise gândurile suna mai mincinos decât cea de dinainte.

— Am plecat de sus, cu el, continuă Spîrcu; nu mi-a luat carabina... A fugit, spre vale, ca un bezmetic... Îi e dor de Iuliana, de asta s-a grăbit. Graba era să-l coste... Acu vă las... Iertați-mă că v-am deranjat, mai spuse Toma și lăsând mielul din brațe, își șterse bine haina de pănură de părul alb prins de ea...

— Nu mi-ai mai adus cărți, Tomo, îl mustră Ghedeon... E adevărat că nici pe celălalt nu ți l-am plătit... Nu-i vina mea că Mitrofănică n-a vrut să primească banii...

— Lasă, cașul să rămâie de sufletul celor adormiți... Pentru sufletul meu, și alor mei, am să-ți mai aduc. Nu se știe ce va fi cu noi...

Spîrcu dispăru cu miel cu tot, precum venise. Mielul mergea lângă el, cu un pas înainte.

Ghedeon duse grăbit zebeul[1] la umăr. Glontele porni spărgând liniștea din jur. De pe craca înaltă a unui stejar căzu spre pământ trupul unduios al unui râs. Adelaida alergă spre capătul poienii. De acolo îl zări pe Toma cum mergea mai departe, fără să se sinchisească de împușcătura auzită. Fluiera în urma mielului jucăuș.

Râsul fusese lovit direct între ochi. Părea un al treilea ochi deschizătura de lărgimea unui deget, adâncită în interior, prin care se prelingea, spre botul cu mustăți albe și lungi, un firișor de sânge.

— Argăsesc eu blana, domnișoară... Îți iese de o căciulă și un guler... Cu toate că nu prea ai ce face pe la noi cu căciulile. Și-a căutat-o singur, spuse el, arătând sălbăticiunea... Ar fi sărit din nou asupra mielului dacă nu-i observam furișarea de pe o cracă pe alta. Ochiul meu a fost mai iute decât mintea lui. El mi-a prădat și cei patru pui pe care nu i-am găsit, cu toate că nu prea au obiceiul să se dea, de când au crescut, la cimilituri.

Preotul scoase jungherul de la brâu. Voia să tragă pielea frumos învârstată de pe trupul cald.

Adelaida ținea capul animalului în mâini și privea fascinată la cel de-al treilea ochi. Ochiul făcut de glonte, singurul deschis, era întrebător.

---

[1] ZB (*Zbrojovka Brno*)a fost fabricată sub licență în România de către Uzinele Metalurgice Copșa Mică-Cugir (abreviere: CMC Cugir). Producția a fost demarată cu ajutorul firmei cehoslovace Zbrojovka din Brno în anul 1938, pușca-mitralieră fiind denumită oficial ZB Model 1930.

19

Adelaida rătăci îndelung pe malul lacului. Îi rămăseseră întipărite în minte spusele lui Ghedeon; tinerii uitaseră să vină la el. Îi văzuse și ea înotând. Se bucurase. Acum bucuria se umbrise.

Ca să n-o mai stânjenească pantofii, îi agățase unul de celălalt cu ajutorul baretelor, apoi îi atârnă de un umăr. Picioarele n-o mai dureau ca la început; nici nu ținea să pară mai înaltă. O urmărea și acum ochiul glontelui tras de Ghedeon în sălbăticiunea de culoarea flăcărilor potolite. Tălpile, cu unghiile de la degete cândva îngrijite și date cu lac, intrau în băltoace mici, calde. Lipitori cu ventuzele avide de sânge se repezeau la pielea gleznelor încă fină. Erau lipitori liliachii. Cum își scotea piciorul din apă, cum se umflau.

Voia să nu se gândească. Mersul fără o țintă exactă o ajuta să fugă de cealaltă lume din care plecase. Nu avea păreri de rău nici pentru lumea trăită. Era sigură că, mai devreme sau mai târziu, avea să dea de ea. Se cuvenea însă s-o cunoască mai întâi pe asta în care se afla acum. Era convinsă că locul în care poposise, cu aerul lui rarefiat, cu lacul împărțit în două culori, cu arborii și animalele străine pentru flora și fauna de altădată, reprezenta un arbitrar pe care natura, în climatul ei temperat, îl suportă cum un om își suportă o rană pe trup sau un semn de frumusețe apărut fără voia sa.

Se înțepă la picior. Numai atunci înțelese că trecuse de partea mlăștinoasă a lacurilor, intrând într-un alt teritoriu. În fața ei apăru o poieniță umedă, cu iarba deasă, înțesată cu flori de toate culorile. Nu cunoștea decât una singură: untul Gacii cu pintenul cilindric și candelabrul pornit de jos în sus, purpuriu-violaceu.

Pe malul lacului, lipsit acum de vegetație înaltă, apa se vălurea calmă și lenește. Nu departe un izvor - sau un pârâiaș născut din sonda lui Gavra - traversa pășunea scoțând, în mersul domol, aburi subțiri, fosforescenți în lumina de amurg. Și soarele acesta ce nu se învrednicea să apună, cu căldura lui maternă, dulceagă, care-i făcea greață. O bătea și acum numai în ceafă. Razele erau ca o palmă omenească, permanent umedă și oricât încercă s-o dezlipească de pielea transpirată a gâtului nu fu în stare. Adună câteva flori: papucul doamnei, mlăștiniță, sângele voinicului, cu gând să le prindă cu o agrafă în părul devenit dezordonat și închis la culoare; apa conținea calcar, săpunul nu făcea spumă. Privi florile, le răsuci între degete, le legă cu un fir de iarbă și abia atunci se dumiri că firul avea o rezistență neobișnuită. Cu greu reuși să-l scoată din rădăcină. Cu el își legă snopul de flori, apoi îl puse după ureche.

Se auzi lătrat de câine, undeva în depărtare, dar Aida nu-i dădu importanță. Lătratul repetat o puse însă pe gânduri. Aruncă florile și se îndreptă spre locul unde animalul simțind prezența omenească, făcea eforturi disperate să dea de știre că există și acea nevoie de ajutor.

Poienița părea înaltă față de restul malului, deși se termina direct în apa lacului. Cu toate astea, de pe tăpșanul în care aruncase florile, se putea vedea în depărtare imensitatea barajului curbat a cărui unică margine se distingea cu dificultate, în timp ce cealaltă plutea, fără să poată fi observată, ca un nor. Clădirea fostei administrații nu-și arăta decât coșurile de fum, inutile în climatul cald format de zăgăzuirea de apă și de izvoarele termale aduse la suprafață din adâncul pământului de Gavra. Numai lătratul părea real în tot ce vedea și auzea. Gândul că poate Ionas, neștiind unde se află, are s-o caute, o neliniști la început. „Să fie sănătos”, își zise, pe urmă, înciudată pe ea însăși că dădea importanță unui om atât de

puțin preocupat de viața ei.

Părăsi poiană. În fața ei apărură câteva tulpini de bambus. Nu, nu era nici o greșeală, trestiile înalte, dar incomparabil mai groase, cu nodurile lucioase, bine legate de tulpină, nu erau altceva decât tufele grupate riguros ale bambusului atât de familiare regiunilor calde și umede. Lătratul se auzea în partea stângă. Poate câinele era legat pe sârmă, altfel scheunatul n-ar fi ajuns la urechi din părți diferite, când dinspre lac, când dinspre poala muntelui. Își aranjă pantofii pe umăr, să nu-i cadă și, convinsă că e singură, își dădu fusta, legată doar cu o bentiță de culoare roșie la mijloc, la o parte. Punând-o peste pantofi, rămase în slip. Era aproape sigură că se apropie de locul unde își făcuseră tinerii corturile, înotătorii așteptați în zadar de Ghedeon.

Zăbovi îndelung în fața unui pârâiaș dezlănțuit ce se strecura fierbinte spre lac. Era mai lat de un metru, curgea aburos, scoțând clăbuci și miros de sulf. Adelaida nu știa ce să facă. Lătratul se auzea tot mai stins, ca și cum câinele fusese dus de cineva cu câțiva kilometri mai departe de locul de unde îl auzise întâia dată. Or ea înaintase, asta se vedea după soarele tot mai aciuat după munte. Coborî până la prundiș. Voi să treacă înaintând prin lac, unde bănuia că apa e mai puțin fierbinte. Nu se încumetă. Văzu un banc de pești, aproape nemișcat, cu guri ciudate, cu capetele de o formă bizară, înconjurând laguna fierbinte și părând a se simți foarte bine dincolo de ea, adică în albastrul răcoros din care ieșiseră. Urmă firul pârâiașului în sus. La nici o sută de metri, între două maluri, zări câteva scânduri așezate pe două trunchiuri rotunde. Bucuroasă trecu dincolo. Își duse mâna la nas. Hidrogenul sulfurat o îneca. O urmări încă multă vreme mirosul neplăcut emanat de bulele albicioase ca niște bășici de săpun. Privi în sus. Un nor alb, mult apropiat de pământ, acoperi pentru câtva timp soarele și Aida își șterse

fruntea transpirată cu o margine a fustei. Îi era lene să-și scoată batista ținută în săculețul de voiaj, poșetă făcută din cubulețe de piele de care nu se despărțea niciodată.

— Domnișoară Aida, dumneata aici? auzi o voce.

Când se uită spre dreapta, îl văzu pe Vugnar șezând pe un scaun colorat, cu suporturile de aluminiu. I se păru stranie apariția neașteptată și mai ales scaunul așezat între două tufișuri ale unei plante cu totul necunoscute. Cine adusese scaunul acolo?

Câinele nu mai lătra; un schelălăit, atâta tot, apoi încetă și el. Domni liniștea în acel loc cu aerul stătut. Fără lătratul câinelui, celelalte zgomote intrau în tăcerea peisajului, făceau parte din el, din calmul și nemișcarea lui.

— Sunt exact cincisprezece kilometri de la locuința noastră până aici, zise Vugnar; zâmbi când aminti de „locuința noastră”. E periculos pentru o femeie să se aventureze atât de departe. Sau poate ai avut un scop, o mică întâlnire pe care vrei s-o ții secretă... Nu mă bag, nu mă bag, se scuză el pe un ton glumeț, apărându-se cu mâna, dorind în acest fel să dovedească totala lui discreție.

— Eu ca eu, dar ce cauți dumneata aici, domnule Vugnar? și pentru că înțelesese că mai departe îi va fi greu să treacă, se apropie de scaunul a cărui pânză, pe spate, era decorată cu lotuși aurii.

— La o întrebare am obiceiul să răspund printr-o altă întrebare, asta în mod obișnuit. Dumitale însă am să-ți spun adevărul și numai adevărul... Nu te supăra că nu-ți ofer acest scaun pliant... L-am găsit părăsit aici, probabil a aparținut tinerilor de la corturi. Calafat s-a dus să vadă ce-i cu câinele. Tineri fără suflet. Sunt sigur că au plecat și au lăsat vietatea în voia soartei. Calafat nu uită când facem plimbări, să aibă grijă de un mijloc comod de... Poftim, zise el și, despachetând un portscaun, îl așeză pe picioarele subțiri din duraluminiu, ovale, ca să nu se scufunde, lângă scaunul pe care ședea el.

Adelaida cu greu își putu înfrâna ciuda că dăduse peste Vugnar. Din prima zi îi suportase privirile cu greu, nu poftele nămolite, ci curiozitatea poftelor moarte. I se părea că și acum ochii verzi, penetranți, alunecă pe trupul ei. dezgolit, ca o râmă unsuroasă, grețoasă, ea neavând forța s-o strivească.

Se așeză pe scaun, cu genunchii ușor desfăcuți. Vugnar nu era interesat de ceea ce putea bănui dincolo de... Senzațiile pe care și le crea singur, cerebral, erau cu mult mai plăcute și se bucura de ele închizându-și pentru o clipă ochii și lăsând printre pleoape să se zărească luminițele de licurici ale pupilelor.

— Deci așa, dumneata ai venit la plimbare, întâmplător, noi am venit la plimbare întâmplător, ei au plecat din aceste locuri întâmplător și așa mai departe, concluzionă râzând... La școală, un elev de mâna a doua așa ar fi răspuns... Și eu sunt din această categorie, domnișoară Jigău. Nu te superi că-ți rostesc numele și nu prenumele.

— Nu mă supăr, răspunse Aida.

Nu era prima dată că Vugnar o numea așa și nici scuzele lui nu o surprinseseră. Ori avea o slabă ținere de minte ori calculat dorea să le invoce pentru a doua oară...

— Domnișoară, domnișoară... zise el și din nou își miji ochii verzi, de data asta cu scânteierile domolite... Vezi tufișurile astea între care m-am așezat? Sigur că le vezi, doar te afli lângă unul din ele, dădu tot el răspunsul... Sunt din familia lauraceae se numesc Cinuamonum zeylanicu... Au frunzele ovale, alungite și pieloase, cu nervuri ce se arcuiesc spre vârf... Ei bine, acest zeylanicum absoarbe o parte din umezeală prin porii frunzelor se desfată cu ea, în schimb aruncă în jur acest miros fermecător... Este după mine cel mai perfect schimb de sentimente dintre plantă și natura care a creat-o. Eu mă mulțumesc să fac acest schimb intim prin ceea ce am mai sensibil ochiul, prin el mă desfăt și tot prin el dau lumii înconjurătoare aprecierile

despre ea. Aș fi preferat să fiu plantă în acest moment, și Vugnar râse puternic, arătându-și dinții sănătoși, cu toate că aveau culoarea osului îngropat de ani și ani în pământ. Dacă mi-ar fi stat în putință, mi-aș fi desfăcut porii și i-aș fi umplut cu aerul proaspăt adus de dumneata. Poate nu atât cu el, ci cu imperfecțiunea acestui trup atât de nepus la punct, luat pe bucăți, și atât de perfect privit în întregime... Pentru asta nici nu iau în seamă ostentațiile...

— Ce vorbești, nepoate, uite că m-ai dat gata cu filozofia asta.

Auzi respirația lui Vugnar oprită câteva secunde. Părul ieșit prin nările largi încetă să se mai miște. Aida înțelese că lovise.

— Chiar așa, adică luată pe bucățele îți displac... În întregime, merge... Păi, nepoate, așa cum nu ești bun nici pentru părți, mă îndoiesc că întregul are să-ți folosească... N-aveam de unde să știu că te afli aici... Dacă știam m-aș fi îmbrăcat ca o profesoară, corect, ca elevul din fața mea să se simtă apt doar pentru răspunsuri...

Nervoasă, Aida rupse un ram din scorțișor și când dădu de gustul acru, înțepător, dulce și aromat, îl scuipă cum ar fi scuipat o frunză de tutun îndelung mestecată.

— Hai, nu mai fă pe părintele, se vede după ochi că la vârsta mea ai fost un afemeiat, zise Adelaida blând, ca să îndulcească atmosfera încărcată.

— Te înșeli, domnișoară Jigău... Ce ți-am spus n-a fost o minciună. Mă pot bucura incomparabil mai intens și simt mai profund privind, decât... Aceasta este după mine formă superioară la care, mai devreme sau mai târziu, vor ajunge și instinctualii... Nu vreau să te jignesc... Nu pentru asta te-am invitat să stai lângă mine. Puteam să intru direct în subiect, să te întreb de ce anume voiai să te duci la corturile tinerilor, mai ales cine ți-a spus unde s-au aciuat.

Vugnar tăcu. Privi undeva înainte, apoi vorbi, cumpănind distanța dintre cuvinte.

— Am impresia că Ghedeon începe să aibă limbariță. Nu-i așa că el ți-a spus unde s-au ascuns ăștia? Sau ți-a povestit cu mult mai mult?

— Ce putea să-mi povestească, sau era un secret acest loc pe care, după cum observ, nepoate, n-am ajuns încă să-l văd?...

— De ce-mi spui așa, aș putea să-ți fiu...

— Las-o baltă, domnule Vugnar, cu ce ai fi putut să-mi fii... Nu puteai să-mi fii, pentru simplul motiv că cei ca mine nu se fac aspirând aerul din jur și degajând senzații din care ulterior se nasc copiii. Copiii se fac dacă nu știi...

— Domnișoară Jigău...

— Deci știți totuși cum se fac...

— Afurisită mai ești, înțepi ca o albină... Mărturisesc sincer că în tinerețe, din neglijență, am înghițit o boabă de strugure în care se afla o albină. Noroc că m-a mușcat numai de limbă. Îți dai seama că Vugnar cel de azi n-ar mai fi fost dacă înțepătura s-ar fi produs în gât... Deci, domnișoară Jigău, ai făcut atâta drum ca să ajungi la acești viitori prieteni... și intri în relații cu ei, eventual să le împărtășești punctul de vedere despre lume... Eu nu merg atât de departe ca Bulat... Un tânăr plin de calități, dar mintal cum să zic... Cred că teama lui pentru posibila lor dispariție provine de la un gând ascuns intim, că și el ar fi capabil de așa ceva, dar conștient alungi acest simțământ... Și simțământul îl alungă, urându-i pe cei care n-au conștientul atât de subordonat ca al său. El a răspândit vestea că am avea de-a face cu niște răufăcători și tot din teamă pentru ei a conceput... Acest om e capabil de orice pentru a-și apăra propria convingere despre iubire. Te rog să mă crezi, nu-ți pun în cârcă intenții pe care, probabil nu le-ai avut și nici nu le poți avea atâta vreme cât ai lângă dumneata un om care nu se mulțumește doar să aspire aerul parfumat al naturii înconjurătoare...

— Nepoate, nepoate, îl apostrofă batjocoritor Aida și se

ridică.

— Vrei să pleci? Te rog, nu pleca... Pe urmă te duci în zadar... Ți-am spus, nu e nimeni... Calafat are să se întoarcă îndată. Are să-ți confirme spusele mele... Deci falsul Iova[1] ți-a jalonat acest spațiu...

— Nu, domnule Vugnar, nu mi l-a jalonat nici Iova[2] adevărat, nici cel fals... Și pe urmă cumnatul pentru mine nici nu e preot, tot așa cum dumneata nu ești inginer hidroenergetician...

— Deci nu sunt nici măcar inginer? Ha, ha, ha, râse Vugnar și ochii verzi mișcară ceva negru în adâncul lor.

— Nu sunteți, pentru că de când mă aflu aici v-am văzut preocupându-vă doar de oameni. Probabil singurul care știți cele mai ascunse lucruri despre ei...

— Nu chiar singurul, cred că mai multe decât mine știe Ghedeon... Acesta este și motivul pentru care mă tem că ți-a spus, exagerând firește, fapte ce ar fi trebuit să rămână doar în el... Cât despre baraj, domnișoară Jigău, oamenii fac parte tot din sufletul lui, fiecare în felul său este amestecat în tot ce se întâmplă cu el. Desigur, sunt doar niște unități ale unei mărimi dispărute acum de aici, cum era și firesc, odată ce șantierul a fost închis... Sau poate crezi că nedorind să văd descoperirea lui Ionas asta îți dă dreptul să mă socoți în afara meseriei căreia i-am dedicat anii cei mai frumoși... Îi mai dedic încă... Sigur, mi-ar conveni să nu se facă tămbălău, să putem soluționa singuri acest necaz după mine nesemnificativ... Am auzit că și dumneata ai coborât în adânc... Am rău de ascensor, ai mai pomenit așa ceva? Pe unde am lucrat, m-am eschivat de etaje, am preferat parterul... cred că numai la parter se află soliditatea maximă a unei clădiri, cu toate că seismele dovedesc... Dar mie pur și simplu mi se face rău. Cred că

[1] Iov - personaj biblic („*Cartea lui Iov*"). Simbol al tăriei credinței și al resemnării în fața celor mai grele încercări.

[2] Iovă - Varietate de salcie (*Salix capraea*).

este vorba de o inadaptabilitate la modern, la viteză... Mă crezi, n-am călătorit nici cu avionul... Să fi coborât pe scări, cum ai făcut-o dumneata? Imposibil. La anii mei... Pornesc totdeauna de la convingerea că sunt mai important decât imaginea pe care ochii o pot prinde la fața locului. Calafat face parte, așa cum vezi, din tinerețea mea, el îmi înlocuiește picioarele, inima, eu capul lui, mult prea tânăr, fără experiență... Servește-te, te rog, știu că fumezi; Vugnar o servi cu o țigară... Trebuie să mă las, îmi face rău la inimă, simt, dar realizez răul numai după ce fumez... Dacă mi-ar face rău înainte...

Adelaida își aprinse țigara. Privea undeva fără țintă, străină de tot ce auzea de la Vugnar. Ar fi putut să se ridice și să plece spre corturi, acum era și mai sigură că distanța până acolo nu era mare, dar ceva îi stricase bună dispoziție și odată cu ea îi atenuase și curiozitatea.

— Te-am plictisit, văd, îmi dau seama, un Vugnar repede își dă seama când un interlocutor se plictisește... Înseamnă că eu sunt de vină... Da, da, nu nega, eu sunt... Dar domnișoară Jigău, țin să-ți amintesc, fiecare striație a zidului nefericit, din adânc, îmi este cunoscută și sunt la curent și cu proporțiile luate de fisuri... E vorba de o defecțiune tehnică, de un calcul neglijat... Ce să caut atunci în subteran? Greșeala tehnică s-a petrecut întâi în conștiința oamenilor, abia apoi s-a repercutat în materie... Eu de conștiințe mă ocup... Ele sunt cele care îmi pot da răspunsul la întrebarea-cheie. Ceea ce numai cu o lună înainte părea o simplă zgârietură în baraj, a căpătat dimensiuni ce nu pot fi trecute cu vederea, cu atât mai puțin tăinuite... De ce taci? întrebă Vugnar.

— Te ascult, nepoate.

— Ți-am spus să nu mă mai numești așa, am un nume și cred că mă bucur în ochii dumitale de respect...

Adelaida se uită în ochii lui. Ridică din umeri.

— Bine, nepoate, pot să-ți spun cum îți face plăcere.

— Mă bucur, draga mea... Așa cum aseară m-am simțit fericit când am văzut că te-ai întors.

— Să nu-mi spui că ești străin de această revenire.

— De ce să te mint... Eu nu mint niciodată, și Vugnar râse din nou, privind la țigara ce se fuma singură.

Într-adevăr, fumul nu-i făcea bine, obrajii îi căzură brusc, porii pielii se măriră, pielea din bronzată și netedă cum era se decoloră, mai ales sub ochi și în pomeții obrazului.

— Am avut impresia că plecarea mea a fost privită de toți cu zâmbetul pe buze... Se știa că am să mă întorc... Când am venit în sala de mese unde erai și tu nepoate, lumea era la curent că aveam bagajul făcut.

— Exagerezi, domnișoară Jigău exagerezi... Îți închipui că suntem... Doamne ferește... Autobuzul a fost scos din rațiuni de economie... Cine mai călătorește pe ruta asta? Ditamai autobuzul pentru Toma Spîrcu și ai lui sau pentru oile sale bolnave? Satele din vale sunt pustii, așa că... De ce tragi concluzii pripite? Nu-ți ascund bucuria că te-ai întors și nici convingerea mea, încă de ieri, că n-ai să reușești să pleci... Ce m-aș fi făcut acum? Cu cine aș fi stat de vorbă? Știu că nu pot face din dumneata un confident, dar sunt gata să-ți mărturisesc că munca mea se confundă, pe plan ingineresc, cu o anchetă subtilă... Îl vezi pe Stavropol cât este de preocupat să pună la punct defecțiunea? Pe Ionas al dumitale cum suferă pentru ea? Ca să nu mai vorbesc de ceilalți... Cu cât suferă omul mai mult pentru un rău, cu atât este mai implicat în motivele provocării lui... Nu trăim într-o lume simplă, domnișoară Jigău, cu toate că microclimatul o face artificială pentru cei ce n-o știu și nu trăiesc în ea. Sechelele unei lupte de clasă, pe vremea tinereții mele în floare, au dispărut doar la nivel verbal. În fond ea există încă, de vreme ce rezultatele ei își află deznodământul acum... Toți cei ce ne-am întâlnit aici am lucrat cândva pe șantier, în diferite

funcții, știm unul despre altul nu puține trăiri. Eu, de exemplu, aș prefera să nu dau ochii cu unii din ei... Stavropol s-ar bucura să mă vadă undeva în fundul lacului, acolo lângă monstrul inventat să-i distrugă construcția... Vedeți, el vrea neapărat să arunce vina pe cineva, numai să și-o asume, cinstit, nu... De ce nu recunoaște că a scăpat din vedere perimetrul unde s-a petrecut neajunsul, că n-a coordonat lucrările în sectorul respectiv din vreme... dar nu vreau să intru în mărunțișuri de construcție... Ele n-au importanță, deși ceea ce ai văzut în interiorul barajului te-a determinat să-ți faci bagajul și să pleci. Unde să pleci? Nu uita că noi suntem în amonte, la adăpost față de cei din aval...

Adelaida aruncă chiștocul printr-o mișcare dibace a degetului mare și mijlociu, departe, în iarbă, și fumul albăstrui continuă să se ridice, ca fumul unei lumânări stinse.

Își netezi părul de pe frunte și printr-un gest mecanic își legă fusta de mijloc după ce se ridică în picioare...

— Impresia mea este că toți ascundeți ceva și nu știți cum să aruncați răspunderea unii pe alții, delicat, se înțelege sau cum s-o reparați, fără să aibă cineva sentimentul că e amestecat.

— Domnișoară Jigău, știi foarte multe lucruri.

— Periculos de multe, nu? continuă ea.

— Nu asta, n-am vrut s-o zic... dar ai trecut cu vederea un amănunt, și el la fel de important, dacă nu chiar mai important decât celelalte, domnișoară Jigău... Dragostea oamenilor pentru această construcție.

Și Vugnar, uitând că barajul nu se putea vedea, aruncă mâna înainte ca și cum ar fi vrut să arate concretețea lucrului ignorat și atât de iubit.

— Las-o baltă, nepoate, las-o baltă... Știi ce face acum Saie Cameniță? E în casă cu Ionas și-l pune să repete că eu nu sunt eu... De ce, domnule Vugnar?

Pentru prima oară Vugnar se mișcă în scaunul pliant, dădea semne de nervozitate și Adelaida rămase surprinsă când inginerul, fără s-o servească, își aprinse o nouă țigară.

— Poate că Saie are ceva cu trecutul lui Ionas, are motive personale să-l știe adormit... Nu-i o noutate că toată viața s-a jucat cu experiențe de genul ăsta. Acum, că e la pensie, are și timp mai mult. Recunosc, multe din hapurile lui au dat rezultate neașteptate.

Vugnar se opri, fața din galbenă i se îngălbeni și mai mult. Strivi țigara brutal, sub picior...

Adelaida era convinsă că inginerul, fără voia lui, fusese pe punctul de a da în vileag întâmplări ce se doreau uitate. O clipă de supralicitare nervoasă îl determinase să se confeseze, în secunda următoare frâna se strânse brusc în jurul memoriei cu care trăia într-o simbioză perfectă. Saie nu-i era unul dintre cei mai apropiați prieteni, putea să arunce asupra lui ușoare bănuieli. În acest fel o făcea pe Adelaida Jigău mai puțin curioasă cu ceilalți.

— Desigur, cele spuse în legătură cu Saie suit simple supoziții, reluă plictisit Vugnar. N-am de unde să știu exact ce urmărește. Cert este că la anii lui ar fi putut să-și încropească o existență în urbea după care tânjești și dumneata. Saie a vrut și el, la un moment dat, să plece de aici. S-a întors, invocând motivul că nu mai are pe nimeni... Mințea, domnișoară Jigău; s-a întors pentru că nu putea trăi fără baraj... Când sunt departe de zgomotele acelui început, de aparenta dezorganizare în care limpede era doar drumul aflat în formulele din mintea fiecăruia dintre noi, parcă sunt al nimănui... Stavropol?... Nu-l iubesc, dar ce cap, domnișoară Jigău, ce cap!... Se crede singurul constructor, singurul important, dincolo de funcția de răspundere pe care a avut-o, într-adevăr... Se crede un demiurg; în capul lui bolnav a fost și a rămas unicul creator al acestei lumi pe care vrea s-o salveze, calcând

peste tot și toate, cum sunt convins că a mai făcut-o... Nu-mi plac oamenii care iubesc prea mult, mai ales cei care vorbesc despre iubire și vor să și-o dovedească în văzul tuturor... Aceștia ascund în ei porniri vrăjmașe și Stavropol este unul din ei. Dacă ar putea ar reîncălzi betonul la temperatura turnării și în colcăitul cimentului și al pietrei l-ar băga pe Ionas; asta numai pentru că i-a pipăit vulnerabilitatea din propria lui conștiință... Pricepi, din propria lui conștiință, domnișoară Jigău, el nu e în stare să abordeze construcția în afara lui... Dacă ar fi făcut-o, ar fi rezolvat de mult pata și excavația neimportantă din ea... Nu, el se teme că cineva va excava, că va tăia în propriile lui mădulare să scoată la lumină mirosul pe care Ionas îl simte de la o vreme încoace tot mai des plutind în jur, miros pe care dumneata îl ignori sau nu-i dai importanța cuvenită.

— Domnule Vugnar, mirosul de care v-a vorbit, cine v-a vorbit, este o simplă excitație nervoasă...

— Este și nu este, domnișoară Jigău... De ce aceeași excitație nervoasă l-a cuprins mai deunăzi, când a avut proastă inspirație să pătrundă în măruntaiele barajului? Vezi, mă acuzi că nu cobor, dar chiar dacă nu mă afund în peștera în care ai fost dumneata reacțiile oamenilor îmi sunt vizibile și de aici, de deasupra.

Se auzi un fluierat dinspre pădurea de arini[1]; arini cu forme ciudate, altfel Vugnar nu i-ar fi privit cu o curiozitate crescândă, ori poate din partea aceea așteptase să audă fluieratul. Pomii n-aveau coroană până la înălțimea de aproape douăzeci de metri; de acolo în sus ea se forma rotundă, din câteva crengi puternice. Pe fiecare creangă se zăreau zeci de cuiburi uriașe și țipătul a sute de păsări se auzi de îndată ce semnalul porni din nou. Un nor negru,

[1] Speciile de arin cenușiu și negru (*Alnus incana* și *Alnus glutinosa*) trăiesc în mediile umede sau pe malul apelor, pe care le apără de eroziune.

dezlănțuit, se ridică acoperind pentru o clipă soarele firav al serii, incapabil să apună, ca apoi norul, țopăind compact, să coboare cu repeziciune. La început păsările încetară să țipe în cele două note prin care își manifestau furia împotriva celui ce le deranjase de la cuibărit ca, de îndată ce ajunseră mai jos de coroana pomilor, țipătul lor să devină dușmănos.

Vugnar se ridică de pe scaunul pliant. Privirile nesigure căutau un punct undeva în aer; acel punct se refuza vederii.

— Gavra, cu apele lui tâmpite, el a adus aici fel și fel de...

Vugnar tăcu, ar fi vrut să-l înjure pe Gavra, dar păsările trecură cu iuțeală deasupra lor și Adelaida zâmbi când îl văzu pe inginer ducându-și instinctiv mâinile la țeastă, temător că ar putea să se întâmple ceva. Nu, nu se întâmplă nimic. Păsările cu aripile prelungi, cu penele despicate la capăt, cu ciocurile încovoiate trecură fâlfâind din aripi cu o grabă greu de bănuit pentru niște zburătoare atât de mari. Numai după ce atmosfera se limpezi și soarele scânteie din nou, Vugnar respiră în voie. Aerul era viciat, un miros putred se răspândi în jur, iar cele câteva pene negre, lungi, ce planau, căzură în apa lacului... La puțin timp dispărură în adânc ca și cum de ele ar fi fost agățate bucăți de plumb.

— Să nu se fi întâmplat ceva cu Calafat, se îngrijoră Vugnar.

Pentru prima dată își cercetă ceasul. Îl scutură, apoi îl duse la ureche. Ceasul nu mergea, altfel el n-ar fi întrebat nervos?

— Cât e la dumneata?

Adelaida râse copios după ce privi nasturele aurit de la mână prins în curele subțiri din piele de șarpe.

— Nici al meu nu merge, nepoate, se pare că timpul aici n-are nici o importanță... Dar să știți că al meu nu

funcționează de câteva săptămâni... Puteți să mă omorâți, nici nu știu ce zi e azi, se pare că atunci când toate zilele seamănă încercarea de a le deosebi este inutilă. Am obiceiul să mă orientez după soare, și Adelaida, închizând un ochi, ținti coama muntelui unde parte din astru mai rămăsese deasupra lui. Să tot fie, zise ea nedorind să greșească și fiindu-i, în același timp, egal cât arăta sau cât putea să arate cadranul solar. Voi să pronunțe o cifră, una oarecare, de seară, dar păsările întunecară din nou înaltul și în urma lor, ca o grindină grea, căzu găinațul, murdărindu-i pe amândoi.

— Cretinelor, fire-ați să... strigă Vugnar în timp ce Adelaida se mulțumi să țopăie nu atâta din pricina întâmplării neplăcute, cât din cauza furiei lui Vugnar.

— Ne-au pedepsit, nepoate, zise ea și scoțându-și bluza o scutură de cele câteva proiectile alb-negrii cu care o pictaseră înaripatele. Numai ciori puteau fi cu toată mărimea lor neobișnuită.

Cele câteva tufe de bambus mai îndepărtate se văzură mișcându-și vârfurile, apoi trestiile obișnuite se dădură la o parte, înlăturate de mâinile lui Calafat. Tânărul apăru în poiană, galben la chip. Rămase surprins zărind-o pe Adelaida, înainte de a spune ceva se uită subaltern în ochii superiorului.

— Ce s-a întâmplat, Calafat? De ce-ai stârnit păsările? Uite ce ne-au făcut.

— Am fluierat, atâta tot, zise el nesigur și înaintă spre sacoșa de unde Vugnar scosese scaunul pliant pe care șezuse Aida.

— Eu merg să mă spăl, sper că n-o să-mi duceți lipsa, spuse Aida...

— Numai să nu te depărtezi prea mult, domnișoară, o rugă temător Vugnar, cu păsările astea nu-i de glumit. Ce-ai găsit acolo, Calafat, întrebă el voit autoritar.

Tânărul ridică din umeri.

— Au plecat, nu mai era nimic. Un câine legat în sârmă… I-am dat drumul, spuse el, privind în sacoșa de unde își luă un sandviș.

— Te așteptăm, domnișoară, te rog să nu întârzii, mai sus e un pârâiaș răcoros. Calafat mi-a adus de acolo apă să beau.

— Nu-ți fă probleme, nepoate, zise ea, și prin locul pe unde apăruse Calafat dispăru din fața celor doi.

Cărarea era proaspătă, acoperită pe alocuri cu bălți calde, dar Adelaida se obișnuise cu terenul schimbător, mereu altul, nou, din preajma lacului. Motivul supărării ciorilor se deconspiră singur. Jos, la rădăcina unui trunchi, se zăreau câțiva pui morți, câteva cuiburi distruse. Urmărind scoarța apoasă a copacului, Adelaida nu se îndoi că în drum Calafat se oprise și, ca un copil curios și rău, se urcase pe unul din arini. În joacă, le distrusese câteva cuiburi.

Aida trecu mai departe. De sus se auzeau din nou țipetele amenințătoare. Nu voia să aibă de-a face încă o dată cu pedeapsa păsărilor negre. Alergă până ce intră din nou într-un ghiol adânc. Nu știu ce să facă. Să-l ocolească pe maluri sau să intre direct în apă. O cuprinse frica. Preferă să înconjoare ochiul larg, plin de verzitură. Nu mică îi fu mirarea când zări o urmă; mai tânărul ajutor al lui Vugnar se dezbrăcase și trecuse direct prin golfuleț. Se vedeau labele picioarelor desculțe întipărite în nămolul cleios, plin de rizomi. Avu o presimțire. În aer plutea un miros de ars, cu toate că vântul o bătea din spate. Fumul ar fi trebuit să fie dus în cealaltă parte. Grăbi pașii. Sub niște sălcii plângătoare, se vedeau urmele unei așezări de corturi, acum pustie, martor viu era focul ce mocnea în continuare, ca și cum cineva, înainte de a pleca, se gândise să lase poienița curată. Se vedeau și cei doi stâlpi de care fusese legat câinele. Sârma era tăiată la mijloc, dar lanțul nu se zărea nicăieri.

Adelaida se înnegură. Poate iarba gălbuie, cu rădăcinile zdrobite, acolo, unde fuseseră întinse cele trei corturi, să-i fi pricinuit amărăciunea. Că erau trei se putea vedea foarte bine după culoarea firelor aurii, spre deosebire de celelalte verzi, semn că acolo iarba nu avusese parte de prea multă lumină. Nădăjduise să găsească pe cineva. Cu acest gând plecase în căutarea tinerilor, tot cu această speranță, seara, se întorsese însoțită de Ionas de la stația de autobuz.

Acum locul celor pe care voise să-i cunoască era pustiu... Se întrebă de ce tinerii nu-l anunțaseră pe Ghedeon, dacă tot îi promiseseră că au de gând să-l viziteze! Un miros de cauciuc ars o făcu să-și lase întrebările la o parte, să se apropie de focul pe jumătate stins. Cineva aruncase stuf și trestie uscată deasupra lui; cu toate astea la marginea jarului Adelaida descoperi un fermoar gros de care se mai zăreau prinse bucăți de stofa răsucită. Nu, nu era stofă, de acest lucru se convinse când cu ajutorul unei tulpini de trestie, pe jumătate nearsă, ridică gunoiul ce împrăștia un miros înecăcios. Era partea de jos a unei îmbrăcăminți cauciucate. Răscoli cu trestia spuza focului; descoperi un inel de aluminiu de capătul căruia atârna o sfoară și un petic de pânză portocalie... Transpiră abundent. Cine avusese interesul să-și ardă cortul? se întrebă. Aruncă cele două resturi în mijlocul grămezii. Tinerii sau plecaseră precipitat, și în graba lor voiseră să șteargă orice urmă, sau în locul lor cineva le dăduse foc la echipament. Dacă voiseră să traverseze lacul, nu vedea strădania de a lăsa curat în urma lor. Nu, nu putea fi vorba de nici o traversare și Adelaida, ca să fie și mai sigură în presupunerile ei, privi lacul, încercând să deslușească celălalt țărm. Aceeași apă până la un punct de culoare neagră, de acolo, trasă parcă cu rigla, alta, argintie, strălucitoare până la orbire, încât era imposibil să distingi dacă avea un mal dincolo de orizont sau nu. Voise să fie de

față la întâlnirea cu o altă viață, cu cea a celor abia plecați. Ce nădejdi își pusese în ei?

Apa era curată, pe întinsul ei nu se vedea nici o urmă, nici peștii, în amurgul însângerat, nu săreau cum le era obiceiul, după muștele ce zburau deasupra aburului dulce și cald. Totul părea pustiu. Același gol și în sufletul ei. Dacă ajutorul lui Vugnar găsise poienița în starea în care o aflase și ea, de ce zăbovise atât? Poate cuiburile să fi fost de vină? și zise, și făcu calea-întoarsă.

De data asta nu mai ocoli japșa. Desculță, fără să-i fie teamă de adâncime și ventuzele lipitorilor, intră în baltă. Apa nu era caldă. Dimpotrivă. O răcoare plăcută o gâdila la glezne iar tălpile în loc să se adâncească în nămolul la care se așteptase erau mângâiate de un prundiș mărunt, plăcut călcăturii. Piciorul se agăță de ceva. Adelaida își înfrână cu greu un țipăt. Își ridică talpa unui picior. De degetul mare văzu că atârnă un lanț. Îl ridică. Celălalt capăt nu se lăsa tras cu ușurință. Făcu eforturi ca să-l scoată cu ce era atârnat de el. Lăsă câinele să alunece înapoi, așa cum era legat de gât, cu un bolovan. Înaintă spre malul ce părea că se depărtează, cu toate că nu mai avea până la el mai mult de câțiva pași.

20

Ionas încerca să scrie; avusese o dimineață bună, două pagini erau pline cu litere rotunde, așezate spre stânga, îngrijit. Din când în când, își contempla truda, fără s-o citească; se uita doar la cuvinte, la felul cum se lega din ele o frază. Rămase mulțumit. Spre sfârșitul paginii se

grăbise, rândurile nu mai erau atât de drepte, ca la început, iar grafica era departe de a fi ireproșabilă.

— Ionas, mi-a zis Ghedeon că mamă-ta s-a... zise urmărind pe chipul lui o reacție de surprindere, Ionas se opri din contemplat hârtia, o așează la locul ei, peste celelalte; pregăti alta, o numerotă, apoi își întoarse fața spre Aida.

Adelaida era așezată în pat, jos pe podea se vedea o carte cu o pagină îndoită, semn de unde încetase să mai citească. Privise tavanul până atunci, ca să se întoarcă deodată spre bărbatul aflat la masa improvizată, să-i spună pe șleau ce aflase de la Ghedeon.

Chipul lui Ionas se încruntă, cele două cute se adânciră în netedul smead al frunții, părul, cu firul gros, cârlionțat spre creștet, avu o mișcare dezordonată, indiciu că pielea capului se cutase la fel ca și fruntea.

— Tu ce urmărești, Ida? întrebă el. M-am așezat să scriu, adică să pun pe hârtie ceea ce știu despre mine, acesta este efortul la care m-am înhămat și tu vii și-mi spui... Este limpede că ceva s-a întâmplat cu mama, de vreme ce-am ajuns pe treptele acelei clădiri cu înscrisul numelui meu de gât. Am îndoieli însă, da, că mă cheamă așa, cum am motive să cred că urmărești un scop pe care mi-l ascunzi... De când ai venit mereu îmi aduci aminte, mereu mă tachinezi, ca să nu zic că mă tragi la răspundere pentru acest trecut. Nu mi l-am făcut eu, nici nu port vreo vină că nu-l pot scoate din întuneric. Fiecare dintre noi a avut părinți, a locuit undeva; și-a pierdut mama sau tatăl, poate pe amândoi, au făcut o facultate sau n-au făcut, își văd de meseria lor... Eu îmi văd de a mea... De ce neapărat să nu pot trăi fără ce-a fost, de ce să-mi pierd vremea încercând să-mi descopăr un dosar mai complet decât cel pe care-l am? Pentru a câta oară să-ți spun că de mic mi s-a spus că sunt singur, că n-am avut părinți; tu, ca să-mi dai lovitura de grație, îmi mărturisești cu indiferența cu care mi-ai

spune cât e ceasul, că mama mea s-a... Ai fi vrut să sar în sus și să urlu de durere? Nu sar și nici nu mă doare, cum ai vrea tu, asta deoarece nu mă poate durea o amintire ce nu există, nici adâncul afecțiunii atunci când n-am avut-o.

— Le-ai avut, Ionas, le-ai avut, tu singur mi-ai spus că le-ai avut... Dacă prietenul ăla al tău și-a adus aminte de tine, de femeia care te-a dus de mână, femeia care voia să te treacă strada și tu nu doreai s-o urmezi, înseamnă că această afecțiune a existat... Să știi că afecțiune nu înseamnă întotdeauna dragoste, afecțiunea implică toate sentimentele de care este capabil un om, chiar și ura dacă vrei să știi.

— Mă rog, să zicem că Ghedeon... Ce pot să fac?... Și mai ales de unde știe cu atâta precizie cum s-a întâmplat atunci, n-a fost martor, nici eu nu i-am povestit...

Adelaida se ridică din pat, se duse la raftul cu cărți, luă o sticlă de palincă, darul lui Gavra.

— De ce bei atât?

— Cum atât? Beau cât îmi trebuie, nici mult, nici puțin, suficient însă ca să-mi ascut mintea încât să nu-mi mai fie jenă să-ți pun întrebări indiscrete... De ce te spovedești lui Ghedeon, adică ce păcate faci în afară de cel pe care-l practici cu mine fără autorizație legală și ștampilă de la împărăție... Ce te macină, dragul meu? Doar ești lângă mine de atâtea luni și nu-mi amintesc să te fi jignit măcar cât un câine... Acolo, în galerie, când ai văzut dulăul că m-a prins de gât, nici nu i-ai dat un picior, cum s-ar fi cuvenit, dimpotrivă i-ai vorbit omenește, cu teamă, i-ai cerșit înțelegerea să-mi dea drumul... Aș fi vrut să-l strângi de gât, să te văd îngrozit pentru ceea ce mi se putea întâmpla; voiam să-l pedepsești, înțelegând prin răzbunarea ta puțina dragoste pe care o merit. Canci, nimic din toate astea... Dacă nici un câine n-ai putut supăra cu bocancii ăștia ai tăi soldățești, ce te face să te duci la Ghedeon în fiecare săptămână să-ți pui patrafirul soios pe cap și să-i

dezvălui ce-ai făcut și ce n-ai făcut... Eu cred, dragă vere, că tu îl ții la curent cu intențiile pe care le ai. Din privirile lui apoase am înțeles că i-ai povestit în detaliu și cum te culci cu mine... Sper că i-ai spus totul. Nu vreau să-mi dai un răspuns exact, e treaba ta ce-i turui din gură, eu vreau să știu ce păcate ai tu, și ceilalți, toți semnați condica la Ghedeon, în afară de Vugnar... Am uneori credința că Ghedeon nu e preot, nu din considerentele spuse de el, nu e preot pentru că menirea lui este să vă completeze la fiecare fișa vieții, ca apoi să... Știi de ce am vrut, de ce am ținut cu atâta încăpățânare să cobor cu voi în galerie? Aș fi fost gata să-i dau lui Bică Stupariu un sutar ca să mă conving cu ochii mei că pata există, ca și galeria, ca și construcția asta gigant, că voi nu sunteți niște păpuși care vă jucați pe-o temă dată: „catastrofa”... Poți să-mi spui de ce am ținut atât să verific autenticitatea gesturilor voastre?

Ionas se ridică de pe scaun. Cu mâinile în buzunare, începu să se plimbe prin cameră. Făcea drumul de la pat la fereastră, în fața geamului se oprea câteva secunde, apoi se întorcea din nou cu același mers, mai grăbit... Se uita prin sticla proaspăt curățată cu apă amestecată cu oțet și fixă barajul despre existența căruia Adelaida îi spusese că...

— Spovedindu-mă mă simt mai ușurat, mai gol sufletește, dar nu gol în sensul în care ți-ar conveni ție, se grăbi el să adauge...

— Ba din pricina acelui gol, vere, acel gol îți dă liniștea, el te ajută să nu te sufoci de cele trecute și înmormântate în conștiința ta... Vere, avea tata un obicei: îi plăceau florile, mai ales lalelele, avea școală de lalele, pe clase și dracu mai știe ce, nu vindea nici o lalea, nici nu dădea cuiva vreun bulb, cu toate că oamenii se rugau să nu omoare bulbii din care nu mai puteau să iasă flori de prima mână; lui numai cele perfecte îi plăceau. Ca să nu mai aibă nimeni în sat lalele ca el, nici să nu-l poată fura, nu arunca

bulbii cafenii la gunoi, săpa în fundul grădinii o groapă, acolo era cimitirul bulbilor de lalele, nereușite sau prost încrucișate; bulbii nu mai puteau ieși la suprafață din adâncitura acoperită în fiecare toamnă cu pământ... Eu mi-am iubit părinții, Ionas, suferința ce-a urmat din cauza lor am îndurat-o stoic, am crezut o vreme că a fi notar era ceva dușmănos, ca și cum acum n-ar mai exista notari... Ei bine, nu l-am iertat pe tata niciodată pentru mormântul lalelelor, nu puteam înțelege de ce o floare mai puțin reușită n-are dreptul la viață, mai ales lalelele mari, pe care le măsura cu centimetrul, îmi plăceau mai puțin decât celelalte, dacă celelalte ar fi existat... Într-o primăvară umedă și tristă, ieșind în curte, am văzut în cimitirul din care nu răsărise niciodată nimic, un vârf verde. Ca o apucată am luat hârletul, am săpat o jumătate de zi, tata era plecat. Ceilalți bulbi erau putrezi, dăduseră colț, muriseră apoi înăbușiți, numai unul reușise să spargă capcana de țărână... Am înțeles repede că o tulpină de doi metri, subțire și firavă, n-are cum să poată fi răsădită. Atunci am vrut să îngrop tulpina la loc, să rămână spre soare doar bănuțul verde, dar soarele atinsese deja tulpina și unica frunză s-a moleșit... Am vegheat-o, Ionas, zile și nopți în șir. Mi-a părut rău pentru curiozitatea mea. Tata s-a înfuriat. Voia să distrugă... Până la urmă n-a putut-o distruge; i-am zis că mă sinucid și m-aș fi sinucis, vere, dacă îmi rupea floarea imperfectă, cu petalele de două culori, semn că acolo în pământ, înainte de a se naște, viitoarea plantă s-a încrucișat, poate din încrucișarea aceea și-a tras forța să iasă la lumină... Uneori am impresia, Ionas...

Adelaida tăcu... Nu mai voia să vorbească; să-i dea sfaturi.

— Ce impresie ai, întrebă el, oprindu-se la jumătatea drumului dintre pat și geam... De unde ai scos parabola cu florile, din ce capitol al Bibliei sau pe vremea aceea nu

erau lalele și sfinții aveau alte preocupări... Spune-mi sensul ei, să nu mor prost, orice parabolă are o învățătură, dragă verișoară...

— Ce frumos mi-ai spus, verișoară, se bucură ea sincer.

Nu se mulțumi numai cu țipătul șoricesc, își lovi cele două palme una de alta, apoi și labele picioarelor. Când își lovi oasele de la glezne plăcerea se transformă în durere și născu în ea alt fel de țipăt, iar după el o înjurătură.

— Nu ți-am citat nici o parabolă, ți-am povestit un adevăr, mă obsedează și acum... Ar fi fost normal ca un om să aibă înțelegerea matură și plină de respect față de un cimitir... Află că de atunci, cu cimitirul tatei, nu mai am nici o plăcere să intru în locul de odihnă al muritorilor de rând, parcă văd niște bulbi băgați în coșciuge, nu niște oameni... Cred că și pata violetă este o floare, o rădăcină azvârlită de cineva între tonele voastre de beton, rădăcina a dat colț, a ieșit la lumină și viața ei vă sperie, vă torturează... Ideea de pe urmă mi-a venit acum, vere, știi cum e omul, poate supăra pe aproapele său numai de dragul unei comparații sau al unui cuvânt ce-i iese meșteșugit pe gură... Eu n-am vrut să te supăr, mi-a venit să zic și am zis; ce rădăcină poate crește în striveala aia de milioane de tone de piatră și ciment?... Parabola mea, dacă ai numit-o așa, e cu mult mai simplă, Ionas. Cred că bănuțul verde a ieșit și în tine, vrea spre soare, dar îi e frică de legătura subțire cu bulbul din care s-a născut; atunci tu preferi să tai legătura decât să-i oferi viață imperfecțiunii florale de care am amintit. Poate și bulbul tău este imperfect, are multe neajunsuri estetice, dar dacă ai fi fost perfect, Aida n-ar fi alergat nici cincizeci de metri după tine, cu toate că ești un tip...

— Un tip bine, nu? Niciodată nu m-am gândit la așa ceva, nici n-am avut timp, am trăit și trăiesc cu preocupări de altă natură... Ce poate da frumusețea unui om? Ție ce ți-a dat? Cu toate că nici pe departe nu ești așa de

frumoasă precum îți închipui... Tu semeni cu laleaua ieșită din cimitirul tatălui tău, poate de atunci îți plac așa de mult imperfecțiunile și pui atât de puțin preț pe lucrurile ce tind spre desăvârșire... Nu mă puteai lăsa în pace să-mi continui scrisul? Poate ieșea ceva, dintr-o idee se naște alta, dintr-un fapt scos la lumină...

Ionas își reluă plimbarea, obosit de data asta, fără chef...

— Uită-te jos, în spatele coronamentului... Stavropol face experiențe, el, numai el, dintre noi toți, știe cu adevărat să iubească și să urască, unica lui iubire este construcția asta în care eu i-am găsit laleaua imperfectă... Fără să vreau m-am apropiat de bulbul, singuraticul tău bulb. Nu sunt departe nici de ideea că cineva a îngropat în baraj o strădanie, o... Am convingerea, Ida, că barajul se va surpa cu toate că nimic pe lume, nici un calcul, refăcut de zeci și sute de ori, nu explică forța acestui nimic ce continuă zi și noapte să lucreze pentru sine și împotriva noastră... I-am văzut mapele lui Stavropol, miile de scheme, adnotări, pe zile... O singură noapte, a recunoscut el, n-a supravegheat lucrările... Ce se putea petrece în acea noapte, cu ce-l poate acuza pe el, doar pe șantier, în locul lui, erau zeci de ingineri, mii de muncitori... Ce putea să se întâmple? El calculează, face și reface drumul sinuos al construcției, totul îi iese perfect, în afară de laleaua asta cu bube în cap de care ai amintit. Lalea am să-i zic de acum înainte, o lalea născută din dorința cuiva ce ne vrea răul, așa cum din visul tău a înverzit, parcurgând doi metri, de pământ - lucru aproape imposibil -, cealaltă floare... Apropo, ce s-a întâmplat cu ea?

Aida era cu gândul aiurea; dacă cineva scăpase în baraj o sămânță din arborele de... Râse voluptuos, ceea ce văzuse cu propriii ei ochi nu putea fi floarea arborelui de indigo, din zid nu putea răsări nici o plantă, violetul era rezultatul unu: amestec chimic, iar fisura nu făcea parte din tulpina florii cu ramificații ciudate, era o fisură și atâta

tot, prin care apa lacului, mai devreme sau mai târziu avea să răbufnească, distrugând ce avea să întâlnească în cale...

Din spatele ferestrelor se auzea un ronțăit metalic; betoniera portabilă se învârtea uniform... În spatele ei, Stavropol cu un caiet, iar lângă el zeci de sticluțe cu felurite soluții în amestec... Din când în când arunca din nenumăratele lui eprubete, ca un alchimist, câteva picături în pasta moale, călduță a cimentului... Voia să obțină culoarea voită, o culoare asemănătoare celei apărute în galerie, dar picăturile se dizolvau în grămada de balast; până la urmă domina tot culoarea cenușie a cimentului.

— Ionas, tu nu vrei să recunoști, dragul meu, niște lucruri simple ca bună ziua... Tu spui că n-ai fost student la drept.

— N-am fost, răspunse grăbit, ușor plictisit, Ionas. Tot ce se poate că pe coridoarele acelei facultăți să ne fi întâlnit, ți-am spus, nu o dată, am frecventat cenaclul de acolo...

— Ionas, tu figurezi din anul întâi în scripte, le-am văzut cu ochii mei... Doar din anul trei dispari din fișele lor și reapari la hidroenergeticieni... De ce nu recunoști că între o facultate și alta diferența este atât de mare încât stau și mă întreb dacă n-am avut halucinații când am răsfoit cataloagele. Poate să mai fie vreunul cu numele tău, sau am făcut eu o confuzie, dar din câte mă cunosc nu-s chiar în halul ăsta de cretină să nu-mi dau seama ce citesc...

— Poate ești, Ida dragă, și ți-e greu să recunoști, în orice caz, lăsând la o parte lapsusurile legate de trecutul meu, mă simt lucid și coerent în tot ce fac, nu mă pot suspecta de nimic care să-mi pună în cumpănă o judecată de care tu te îndoiești.

— Adică tu ești coerent și eu sunt idioată? Subtil, cam asta vrei să spui!

— N-am spus-o decât în glumă, dar toată purtarea ta îmi dă de... Toată noaptea m-ai asasinat cu câinele înecat în japșă... Ei și? Poate Calafat n-a vrut să lase javra să se

prăpădească singură de foame prin stufăriș, poate i-a făcut câinelui un bine și tu...

— Tu ai fi făcut la fel, Ionas, ai fi fost capabil să omori un câine?

— De ce să nu fiu capabil... Desigur, i-aș fi mărturisit lui Vugnar, n-aș fi avut nici un motiv să... Tu pe toți ne socoti loviți cu bârna în cap, numai tu ești sănătoasă... Bine, fie și așa, dar atunci furnizează nu supoziții, fapte să-mi dau seama că ai într-adevăr dreptate... Mie mi-e teamă de baraj, în fiecare clipă, iar domnișoara Adelaida Jigău umblă brambura, caută tineretul sportiv și când nu-l găsește zice că Vugnar și cu ajutorul lui le-au făcut ceva, numai ei...

— N-am spus asta, am zis că ceva nu mi s-a părut firesc... Focul de pildă, cu restul de cort, câinele înecat barbar. Dacă nu mi-ar fi spus Ghedeon că îi așteaptă pe tineri poate că bănuielile mele n-ar fi ajuns la urechile tale... S-au dus cine știe unde, mi-aș fi zis, dar la Ghedeon n-au ajuns, urmele lor au fost șterse... De ce?

— Aida, mi-am propus să scriu măcar două ore, o oră mi-ai mâncat-o, jumătate de ceas îmi trebuie să-mi revin din multele întrebări fără rost puse de tine... Dacă ai puțină stimă față de preocupările mele, lasă-mă să le aștern pe hârtie. Poate hârtia să-ți dea răspunsul pe care în clipa de față eu nu ți-l pot da... Vreau să-mi imaginez trecutul, dacă nu l-am trăit la asta trudesc dacă te interesează... Îmi dau seama că scrisul presupune imaginație, o imaginație în stare să deformeze realitatea prin asta dându-i mai mult adevăr. Nu știu dacă sunt capabil să imaginez, mă aflu la început; dă-mi o mână de ajutor, nu-mi tăia aripile cu realitatea ta care, în afară de laleaua violetă apărută în baraj, nu mă interesează absolut deloc...

Aida se ridică, își scoase din punga așezată lângă cuier o pereche de pantofi cu toc cui, își cercetă picioarele, răsucindu-se; ceva nu era în ordine. Udându-și un deget cu limba, prinse cu umezeala o scamă agățată de pulpă

piciorului. Se privi în oglindă, acum rămase mulțumită de felul cum arăta. În ultimul moment își legă părul la spate cu o fundă rozalie.

Ionas o privea curios, nu voia s-o împiedice să plece, în același timp ar fi vrut s-o determine să rămână... Scrisese incomparabil mai bine în prezența ei, cuvintele se îngrămădeau în creier încât mâna abia pridideа să le continue pe hârtie cu vârful peniței... Se mai liniști când îi văzu tocurile. Nu avea de gând să se plimbe prea departe, cu asemenea tocuri risca să rămână fără pantofi.

Ida privi mărgelele stârnite de învolburarea lichidului din sticla de țuică și ieși fără să-i adreseze un cuvânt.

Nici el n-o întrebă unde merge. Câtva timp Adelaida stătu în fața clădirii și privi la becul inutil plin de praf, de deasupra ușii. În perete se vedeau firele tăiate. Nu știa unde să se ducă. Discuția cu Ionas o enervase. Preferase să se adune de una singură. Îl văzu pe Stavropol cu Mutul lângă el și împinsă de plictiseală se îndreptă spre ei. Ura câinele, în același timp ochii lui cu pupilele mărite o atrăgeau într-un fel straniu.

Betoniera era alimentată cu curent de la un generator aflat în apropiere.

Când o zări, Stavropol apăsă pe un buton. Mașinăria se opri într-un uruit de piatră lovită de metal.

— Domnișoară, nici n-am avut când să vă cer scuze pentru indisciplina prietenului meu, și Stavropol se uită la câine cu recunoștință, nu cu părere de rău, pentru ceea ce Mutul făcuse cu Adelaida în galerie.

— După cum îl mângâiați, nu s-ar părea că sunteți chiar atât de afectat că m-a prins de gât... La noi, la țară, când un câine mușca un om, venea brigadierul silvic și-i trăgea un glonte, apoi ducea capul câinelui la primul laborator... Nici nu v-am întrebat, e vaccinat?

Stavropol, încruntat, nu știu ce răspuns să dea. Era stupefiat că un câine putea fi împușcat numai pentru că își

apăra stăpânul...

— Domnișoară, Mutul nu e un câine, este parte din ființa mea. Dacă eu aș mușca pe cineva ar exista poate riscuri de turbare, glumi el, pe când patrupedul meu... Este vaccinat domnișoară, Saie mi-a făcut rost de un triplu vaccin, cu toate că Mutul nu se îndepărtează de mine niciodată, nici nu are de a face cu alți câini, de când Saie... Nu știu ce l-a apucat în galerie, stau și mă întreb; nu-mi pot da un răspuns...

— Poate l-a deranjat fuga mea, domnule Stavropol, câinii, în general, nu suportă oamenii care fug, spuse Ida și, în sinea ei, după ce privi îndelung „jigodia”, avu un vag simțământ de neliniște...

— Nu i-a plăcut că ați venit după noi... În galeria în care ați fost, de obicei, nu intră decât doi oameni; Ionas și cu mine, când ați coborât...

— Mutule, vino și linge-mi mâna, îți dau voie, în felul acesta înțeleg că-ți ceri scuze, spuse Aida și Mutul, după ce-și privi stăpânul, se duse la fată, îi linse degetele cu limba groasă, îndelung, cu plăcere.

— Gata, destul, îi jupoi pielea, îl opri Stavropol, gelos pe supușenia și mai ales pe afecțiunea arătată Adelaidei... Domnișoară Adelaida, vreți să vă arăt ceva? Un ceva pe care nu-l înțeleg... Poate îmi dați dumneavoastră explicația ce mi se refuză.

Stavropol se îndreptă spre dig, urmat la o jumătate de pas de câine.

Aida ridică din umeri, îi era indiferent unde se duce dacă tot ieșise. Trase cu coada ochiului spre fereastra unde îl lăsase pe Ionas. Îi observă chipul furios. Scoase limba. Lovind o piatră cu vârful pantofului o trimise direct peste parapet în lac... Auzi un pocnet, apoi altul, și deasupra apei crescură doi bulbuci albicioși, repede împrăștiați de vălurelele grăbite formate în jur... În dreapta, cu mult mai departe, pocnetul se repetă de câteva ori. Deasupra apei

din nou se văzură băşicuţele albe, repede împrăştiate şi ele...

— Cum vă merg experienţele, domnule inginer, întrebă Aida, neştiind ce anume se întâmpla în apa lacului...

— De unde ştiţi că fac experienţe?

— Mi-a spus Ionas... Vreţi să descoperiţi substanţa care a colorat porcăria din pricina căreia văd că...

— Domnişoară, cred că e vorba de o farsă... Dacă aş şti cine mi-a făcut-o... Sigur, fac experienţe, dar găsirea acele substanţe - eu sper să o dibui - nu justifică fisura... Or pe mine mă interesează nu numai culoarea, ci energia şi defecţiunea care nu putut-o produce. Nu este exclusă existenţa unei substanţe corozive care macină betonul, îl atacă... Primele analize am fost convins că mă vor îndruma spre o categorie de paraziţi a căror hrană este cimentul. Nu, nici gând. Computerul şi-a aprins becul roşu, semn de întrebare. Nu ştie nici el ce a provocat apariţia alarmantă.

Undeva, în apropierea ţărmului, din nou se auziră pocnete ca o explozie; de data asta Adelaida tresări.

— Ce pocneşte aşa, domnule inginer...

— Pentru asta v-am şi adus să vedeţi.

Se apropiară de baraj, apoi, pe o scară de beton ce duce spre marginea lacului, coborâră în şir indian spre apă, cu Mutul în frunte.

Apa era netedă, fundul negru ca smoala, nu lăsa ochiului putinţa să observe mare lucru. Brusc, la suprafaţa apei, se produse mica explozie auzită de Adelaida înainte; deasupra luciului lichid apăru un peşte de mărimea unei săbioare cu pântecul desfăcut. În câteva secunde, băşica, cu trup cu tot, dispăru în apa agitată din preajma peştelui mort...

— Peştii, se întâmpla ceva cu ei... ies afară şi plesnesc...

Stavropol scoase din buzunarul larg al canadienei un binoclu. După ce privi prin el, i-l întinse Adelaidei... Pe întinderea lacului, până acolo unde ocularele aveau putere de cuprindere, văzu sute de explozii asemănătoare celei

petrecute sub privirile ei...

— Domnule inginer, ce pot să vă spun! Tot atât mă pricep la pești cât la baraje... dar ciudățenia asta mă sperie, pe dumneavoastră nu?

Îi întinse binoclul, se apropie și mai mult de țărm unde văzu suind din apă, cu repeziciune, spre suprafață, ceva strălucitor. Pocnetul se produse aproape în fața lor. Adelaida nu putu vedea decât un intestin alb, gelatinos, cum se umflă ca un balon de săpun, apoi se sparge într-un zgomot surd... Alți pești se grăbiră să-și înghită prada moartă...

— Sunt niște răpitori, domnule inginer. E limpede după felul cum și-au mâncat confratele mort...

— Că sunt răpitori nu mă îndoiesc, nu înțeleg însă ce anume provoacă aceste explozii repetate, aceste sinucideri în masă... Nu-i așa că seamănă a sinucidere?

Adelaida ridică din sprâncene, nu știa că peștii se pot sinucide. De altfel spectacolul nici n-o prea interesa, niște pești ce se haleau unii pe alții, atâta tot...

— Domnișoară Adelaida, te-am adus nu numai ca să-mi dai o explicație, ci să te convingi singură că în apa lacului au apărut... Saie Cameniță, când a venit cu știuca și crapul fără cozi... Vă mai amintiți, nu? Asta este explicația... Lacul e invadat de o specie nouă, de o rapacitate fără seamăn. Ochii lui Stavropol luciră. V-aș sugera să nu faceți baie în lac, domnișoară, voiam să vă previn.

Fața lui Stavropol radia o plăcere ascunsă, invazia de care amintise nu numai că nu-l deranja, răpitorii ce-și înfulecau cu repeziciune confrații decedați se bucurau din partea lui de toată înțelegerea. Scoase din buzunarul de la piept ceasornicul seismograf. Zâmbi la vederea acului imobil. De două zile loviturile în baraj încetaseră. Atinse cu vârful unei unghii capacul de sticlă. Acul continua să rămână nemișcat, semn că la nivelul zidului exterior agresiunea încetase.

— Domnule Stavropol, am auzit atâtea despre dumneavoastră, se grăbi Aida să întrețină discuția.

Stavropol tresări. Își vârî ceasornicul la loc, în învelitoarea de pluș apoi, cu ea cu tot, ascunse ceasul în buzunarul lăuntric al hainei.

— Ce-ai auzit, domnișoară? Aici toți aud mai mult decât se spune, iar imaginația oamenilor, de obicei, n-are margini. Puțina preocupare serioasă față de lucrurile fundamentale îi face palavragii.

— Nu vă poate deranja faptul că se vorbește de o iubită foarte frumoasă, dispărută în împrejurări greu de explicat? Mie îmi plac îngrozitor de mult poveștile romanțioase, dumneavoastră nu? întrebă Aida și se uită la câinele ce stătea în spate, nelăsând-o să urce malul.

— Cine v-a spus bazaconia asta?

— Parcă are importanță cine mi-a spus-o? Dacă vă incomodează întrebarea îmi cer scuze, pot să renunț, am crezut că vă face plăcere... Oamenii, de la o anumită vârstă, se gândesc sau ar trebui să privească nu numai înainte. Drumul înapoi sau spre înapoi, e cu mult mai lung.

— Domnișoară, mie nu-mi place trecutul... Nu pentru că ori de câte ori mă gândesc la el, sunt obligat să-l judec, da, n-am ajuns încă la vârsta la care vă refereați. Eu n-am decât un singur bilanț... Construcția pe care te afli... Atâta tot... Trecutul? Am avut și trecut, unul pe care prefer să-l uit; și numai stima față de dumneata mă determină să discut despre el. Trecutul meu a fost concret, mi-l aduc aminte perfect... E cu totul altceva că n-am nici o plăcere să fac din el un roman de dragoste... Și eu știu câte ceva despre dumneata; în această lume restrânsă în care trăim, fiecare devine depozitarul celuilalt... Din motive oarecum asemănătoare, n-am putut să-mi profesez meseria. Eram nebun după construcții: acesta a fost visul vieții mele, să ridic un baraj mai mare de cât toate cele de până acum, pentru asta am riscat, m-am ascuns, pentru asta în loc de

inginer m-am angajat ca simplu fierar betonist... Încă din timpul facultății problema construcției acestui gigant a fost pusă în discuție. Eram sigur că, mai devreme sau mai târziu, proiectul se va aplica, că datorită capacității mele aș putea...

Stavropol deveni gânditor... Pumnul unei mâini se strânse lăsând să se vadă oasele falangelor ieșind ascuțit de sub piele. Trecuse peste un moment de slăbiciune. Era timpul să-l curme. La ce bun să-și amintească de ce-a fost, mai ales de ce să povestească unei fetișcane... Nu regreta ce făcuse. Din sacrificiul lui se născuse zidirea pe care se afla. Meritase oare? Nu era timpul de întrebări. Ar fi vrut ca această iubire adâncă, omenească, pentru tot ce construise să fi atras noi adepți, preocupările celorlalți să se fi integrat preocupărilor sale. Nu, pe ceilalți îi interesau mai mult cancanurile oferite de viața particulară decât unicul destin material de care era legată, până la urmă, existența tuturor. Fața i se zbârci. Ruptă de preocupările mai adânci ale lui, melancolia punea încet stăpânire pe el. O adusese pe Adelaida la marginea lacului pentru altceva. Nu să i se destăinuie. Exploziile minuscule din pântecele peștilor îl puneau pe gânduri. Cu atât mai mult cu cât ele aveau loc lângă baraj, unde în adânc mașinăria distrugătoare atenta la munca sa. Ce mult ar fi dorit ca acul seismografului să nu se mai miște niciodată, să rămână mort, cum rămâneau pentru o clipă peștii cu burta crăpată, după ce erau alungați din apă, spre suprafață, de o voință pe care nu o putea denumi. Nu putea fi vorba de o luptă pe viață și pe moarte, acolo, la patruzeci de metri, sub calmul aparent al apei. Micile viețuitoare erau prea repezi ca să poată fi nimicite. Cauza era alta. N-o știa și era trist că n-o știe. Se uită din spate la fata din fața lui. Stătea pe ultima treaptă a scării. Un simplu semn și Mutul ar fi împins-o în apa colcăind de peștii înfometați. N-avea rost. Sacrificiul îl făcuse la timpul cuvenit. Poate din el se

născuse puterea sa, ea îi hrănise vanitatea, îi dăduse curaj să înfrângă necazurile hărăzite de soartă. Înțelese că lipsa de simpatie față de Adelaida pornea din lipsa de afecțiune față de Ionas. Tot ce atingea el pângărea sufletul celuilalt și Stavropol pricepu că ura mocnită îndreptată asupra creaturii suple o hrănea pe cealaltă.

Se simți murdărit sufletește. Întrecuse măsura. Era sigur că gândul periculos, fulguit prin minte, putea deveni realitate. Era tot mai tentat să facă singur gestul oferit până atunci câinelui. I-ar fi pus mâna pe spate și, înainte ca ea să-și poată întoarce capul, cu ochii de două culori, i-ar fi făcut vânt în apa neagră. Sub privirile lui s-ar fi petrecut, la alte dimensiuni, războiul atât de dorit în adânc împotriva celui mai mare dușman. Mutul se răsuci cu tot trupul spre stăpân. Coama îi era zburlită. Ochii i se măriseră, urechile își îndreptară pâlniile. Voiau să asculte un ordin. Instinctul îi spunea că stăpânul se pregătea să-i facă o bucurie. Aștepta semnalul. Dar Stavropol nu făcu nici o mișcare. Ființa slabă, cu picioarele curbate, îi aducea aminte de cealaltă ființă de demult. Se întoarse și chemă câinele lângă el. Mutul se zbârli. Se așteptase la astfel de comandă. Stavropol insistă. Câinele se supuse. Dacă ar fi putut, ar fi mârâit. Se mulțumi s-o privească pe Adelaida cu răutate și, urcând cele două scări, ajunse primul pe coronament. Când Adelaida îți luă privirile de la altă bășică abia explodată și se uită spre terasament nu-l mai văzu pe Stavropol. Câinele ajunsese pe țărm. Stavropol, cu pași repezi, trecu pe lângă betonieră, fără măcar s-o bage în seamă.

Adelaida scuipă copilărește în apă și trăgând o înjurătură bărbătească urcă scările. Nu s-ar fi așteptat la atâta necuviință. Putea s-o prevină că pleacă. El o invitase, nu coborâse singură scările. Un necioplit și un apucat ca toți ceilalți, își zise, dar când văzu că Mutul ocolește clădirea și apucă pe cărăruia ce duce la schit, un gând o

făcu să nu mai zăbovească. Își scoase pantofii din picioare și, hoțește, își continuă drumul spre clădirea fostei administrații.

Era sigură că Ionas, din dosul ferestrei, o urmărește. Nu voia să se trezească cu el pe urmele ei. Când ajunse sub zid, stătu o clipă locului. Din bucătărie se auzeau râsul lui Saie și vocea gravă a lui Gavra. Nu voi să asculte argumentația lui Gavra cu siguranță privind descoperirea marelui mormânt. Ăștia toți descoperă câte ceva, își mărturisi și, scăpată de fereastra pe unde Ionas ar fi putut-o observa, ocoli clădirea și alergă pe cărăruia unde îl văzuse dispărând pe Stavropol. După câteva sute de pași voi să-și schimbe planul. Îi era teamă de câine. Se liniști. Stavropol era un fricos. N-ar fi îndrăznit să-și lase dulăul să se îndepărteze nici zece metri de lângă el. Fără Mut își pierdea siguranța.

Înaintă fără grijă. Cunoștea locurile. Nu era pentru prima oară pe acel drum. Pașii ei nu făceau zgomot. Îl auzi în dreapta pe Stavropol, îndemnându-și patrupedul să-l urmeze. Probabil Mutul, simțind-o, se oprise, adulmecând aerul. O poruncă, de data asta plină de autoritate, mișcă animalul din loc. Ce bună ar fi fost acum o gură de țuică, își zise Aida. În orașul de jos avea obiceiul să-și toarne, într-o sticluță de colonie, porția zilnică. Putea fi și rom, nu neapărat coniac sau palincă. Important era să-și mențină doza de întreținere, odată cu ea și buna dispoziție. Dacă n-ar fi fost băutura, viața i s-ar fi părut altfel. Nu știa nici ea dacă s-ar fi încumetat s-o continue. Ionas o făcuse, după plecarea lui, să renunțe săptămâni în șir la euforizantul lichid. Pe urmă, după ce nu primise de la el nici o veste, se pomenise încercând gustul viciului din nou. Nu-i părea rău.

Trecu pe lângă japșa în care îl târâse pe Ionas aproape cu forța. Își vârî un picior în apă. Simți gâdilitura unei ventuze, prinsă de pielea piciorului: își scoase glezna din apă și urmări mâncătoarea de sânge cum se umflă. O

mângâie cu un deget, apoi, cu scrum de țigară, o obligă să se desprindă de piele. Locul rămase însă ca o arsură roșie. Tăie cărăruia. Alese alta, cu mult mai mică prin stufăriș. În nici o jumătate de oră ajunse în poiana de lângă schit.

Ghedeon dădea de mâncare la păsări. Sticla era lângă el, semn că se cumineca de unul singur.

Nu ieși în luminiș. Ocoli clădirea prin pădure. Cocoșul se opri din mâncat. Scoase un cucurigu prevenitor și Ghedeon cercetă încruntat împrejurimile.

Adelaida ajunse în spatele altarului. Nu-i fu greu să escaladeze zidul. Scara pe care se urca, de obicei, cocoșul în coteț, era la locul ei, destul de solidă ca s-o țină și pe ea. Prin vitraliul deschis pătrunse în interior. Înțelese că la turn se putea ajunge numai prin altar. În spatele unei perdele se ascundea vederii o altă scară, de beton, șerpuitoare, în jurul unei bare groase de fier. Nu ezită. Cu pantofii agățați pe spate, urcă treptele reci, zgrunțuroase. Erau optzeci și șase de trepte. Când ajunse sus avu senzația că se prăbușește. Își trase sufletul. Bătăile regulate ale inimii îi dădură de știre că putea explora locul în voie. Scările se terminau sub un intrând, probabil o parte a acoperișului. Din interiorul întunecat pătrundea până la ea un miros cald, încins, de găinaț. O undă de lumină răzbătea dinspre clopotul a cărui legătură de metal, de care atârna, se decupa din întunecime. Zăbovi câtva timp, până se acomodă cu lumina puțină. Pe o grindă atârnau, ca niște bucăți de pastramă, puse la uscat, puzderie de lilieci. Stăteau agățați de câte un picior. Repulsia de moment o ispiti să facă drumul înapoi. Se răzgândi. Nu era proastă ca după un asemenea efort să se dea bătută. Ajunse lângă clopot, ocolind bara de care erau agățate viețuitoarele nopții. Prin ferestruicile laterale, din apropierea clopotului, se zărea nu numai poienița, dar și interiorul lăcașului. Stavropol nu era pe cărăruie. Numai să nu fi mers în altă parte, își zise, temătoare. Îi atrase

atenția clopotul. Era disproporționat față de turn. Poate din această cauză sistemul de tras era altul. Sfoara era atârnată de limbă; în loc să se deplaseze cupa de bronz, se deplasa lateral doar ghioaga de fier, de vârful căreia era prinsă frânghia. Un mecanism simplu, poate prea simplu, ținea greutatea agățată de o grindă de fier. „Toți sunt nebuni", își mărturisi sieși, simțind cum o mănâncă ceva la rădăcina părului. Mâncărimea se întinse. Până la urmă, socoti prezența păduchilor normală. Ca să urce scările fusese obligată să treacă prin cele trei cuibare ale găinilor lui Ghedeon. Își refuză injuria față de un om care pângărea cel mai ales loc, transformându-l în coteț.

Prin geamul dreptunghiular îl văzu mai întâi pe Mut, apoi pe Stavropol. Inginerul se ștergea cu batista la frunte. Ochii vii, strălucitori, nasul acvilin, pomeții obrajilor ascuțiți și netezi îi dădeau lui Stavropol un aer de distincție neremarcat de Adelaida până atunci.

— Ce-i, domnule inginer, ce s-a întâmplat? auzi Adelaida vocea preotului.

Ghedeon aruncă ultimele boabe de porumb la păsări, își șterse mâinile umede de anteriul murdar, și se apropie de Stavropol. Inginerul tăcu, uitându-se adânc în ochii bătrânului

— O clipă, domnule inginer, se scuză Iova, fără o altă explicație. Se întoarse la scurt timp îmbrăcat altfel, așa cum îl găsise Adelaida prima dată. Intrară în schit. Mutul nu voia să rămână la ușă, cu toate rugămințile lui Stavropol. Privea spre turn îndoindu-și ceafa groasă; inginerul urmându-i privirea se uită și el într-acolo.

— S-ar părea că nu suntem singuri...

— Singuri, domnule inginer, n-a venit nimeni astăzi.

— Înseamnă că oamenii își văd liniștiți de treburile lor.

— Am după masă niște oaspeți din satul de munte... Vin ca de obicei, să se spovedească... Cu toate că, la înălțimea la care locuiesc, ar fi ultimii care ar avea de suferit în cazul

unei... Ce să-i faci, domnule inginer, teama de Judecata de Apoi îi face pe muritori mai credincioși, mai aplecați eternului, decât strădaniilor zilnice pline de fărădelegi și păcate... Dar ce s-a întâmplat, întrebă moale Ghedeon.

Stavropol era însă cu privirile pe tavan. Mutul își ridicase coama.

— Domnule inginer, nu e nimeni... Spre pod numai eu știu drumul... E o scară ce pornește din altar... Eram în fața ușii când ai venit... Înainte am stat pe o bancă, așa că...

— Rămâi aici, porunci Stavropol și Mutul, cu greutate, se culcă în apropierea stranei de mărturisiri.

Iova Ghedeon își șterse nasul de două ori, suflându-și fiecare nară în parte, apoi cu aceeași batistă-prosop absorbi transpirația de pe frunte. După căldura de afară răcoarea din interior îl făcuse să nădușească. Ghedeon intră în cușca de lemn și prin fereastra ei scoase patrafirul, cu firul auriu ros, cu crucea din mijloc găurită de molii în câteva locuri. Inginerul și-l puse singur pe cap.

— Povestea veche, domnule inginer? Simți nevoia să-ți alungi spaimele? Ți-am spus, Dumnezeu te-a iertat de mult pentru tot ce-ai făcut... Și pe urmă, gândindu-mă la timp, n-am avut credința, cum n-o am nici acum, că ai fi în vreun fel mai vinovat decât alții.

— Dumneata n-ai de unde știi ce-a fost în sufletul meu atunci. Cuvintele mele sunt puține și nealese pentru ce-am pătimit. Dacă aș putea să mă spovedesc în cifre atunci ai înțelege că spiritul meu e cu mult mai înalt, în plus ți-ar fi dat putința să te convingi că în mine a existat diavolul și există încă... Am calculat ipotetic tot ce-am făcut; din calcule a reieșit că sunt un criminal. Am trei tomuri de cifre; printr-o formulă nouă a sufletului, încorporată în uriașa cantitate de date, am înțeles că sunt mai vinovat decât canonul pe care mi l-ai dat... Dumneata m-ai pedepsit în numele Domnului la înțelegerea vinei mele, or

înțelegerea era măruntă, ca și explicația pe care ți-am dat-o... N-ai nici o vină. Vina e numai a mea. Poate mă întrebi de ce-am venit tocmai astăzi, de ce n-am venit ieri sau în altă zi... Pentru o clipă, am vrut să prelungesc neomenescul din mine și numai un impuls pe care nu mi-l explic m-a făcut să n-o împing pe iubita lui Ionas în apă... Îl urăsc și pe el și pe ea... Pe ea mai mult, deoarece întruchipează nu numai răutatea din el, ci ura împotriva mea, ură instinctuală cum ți-am zis, nu o dată... În ea sălășluiește ființa creaturii celeilalte, dusă de mult dintre vii: femeia în alb. Și pentru că mi-a fost teamă de gestul meu, am venit să-mi cer iertare Celui de Sus pentru gândul aprig ce mi-a trecut prin cap...

Ghedeon tuși de două ori, apoi strănută o dată scurt. Iar își aplecă fruntea sub gâdilitura venită de undeva din cerul gurii.

Adelaida, chircită, asculta mai departe cuvintele ce abia ajungeau până la urechile ei. Unii termeni spuși acolo, sub patrafir, îi scăpau, inginerul avea o voce moale, vorba se lovea de golul din clopot, o parte din ea era absorbită. Metalul era un mâncător de sunete și Adelaida simți vibrația bronzului, rotocoalele ce se formau în cupa lui, într-0 învârtire continuă. Clopotul era deasupra celor doi, parcă anume instalat așa ca să fie părtaș la tot ce se vorbește.

Deci Stavropol voise să facă ceva cu ea, ceva inuman, își zise Adelaida... Ce anume nu înțelesese însă... Era, totuși, în posesia unor... Și Stavropol credea în asemănarea ei cu cealaltă femeie. Dacă Stavropol simțise nevoia să se mărturisească și i se iertaseră păcatele, însemna că avea partea lui de vină în dispariția sosiei.

— Domnule inginer, se zborși Ghedeon, care simțea cum îl pătrunde frigul, te mai întreb încă o dată, pentru că eu cu calculele dumitale nu pot ajunge prea departe. Mă încurc și în tabla înmulțirii... Reiese deci din cifrele alea

așezate de dumneata pe hârtie că te socoți vinovat de moartea... de moartea...

— Femeii în alb, părinte, îl completă Stavropol.

— Domnule inginer, fata aia a existat într-adevăr? Toți vorbesc de ea, deși nici unul nu poate spune cu certitudine c-a văzut-o.

— A venit la mine, părinte, a vrut să mă... Și eu... Nu fizic am omorât-o... A murit de viitură și eu știam că apa înaintează. În loc s-o previn, am lăsat-o în biroul meu, zicându-i să mă aștepte... După o oră, jumătate din șantier a fost măturat de inundații. N-am spus nimănui. Măcar dacă aș fi căutat-o pe urmă. N-am făcut-o... L-am lăsat pe Toma Spîrcu s-o găsească. El a îngropat-o... Dacă nu i-aș fi dorit moartea, pentru ce te-aș fi rugat ca împreună cu Gavra să-i înjghebi o cruce?

— Domnule inginer, crucea m-ai rugat s-o fac pentru că nu strică să fie făcută... Îl poți întreba și pe Gavra... Și noi am asudat, eu împletind armătura și cioplind sculptura, Gavra ocupându-se cu ce-a fost mai greu: turnarea.

— Te-am mințit, în sinea mea pentru ea o dorisem. Poate nu m-aș fi gândit la toate astea dacă n-aș fi văzut-o pe fata lui Ionas pe malul lacului... Și ea știe ceva despre mine, altfel n-ar semăna... Am avut de gând s-o omor... Nici pe dumneata nu te iubesc. Am momente când ura mea este la fel de adâncă... Fisura s-a mărit... Pata violetă e de zece ori mai întinsă. În afara fulgerării din beton mai e și monstrul care vrea să dărâme truda mea pe dinafară. De ce se ambiționează Vugnar să mă înspăimânte cu ce-a fost? Oare n-am plătit destul, oare n-am muncit toată viața? Spune-mi, unde ai mai văzut o asemenea zidire, poate în Apocalips...

Stavropol se opri. De ce îi ieșise cuvântul pe gură? Ghedeon ridică patrafirul, își apropie urechea de buzele inginerului...

— Ce-ai zis de zidire, domnule inginer?

— Nimic, am zis fără să-mi dau seama.

— Te înșeli, domnule inginer, eu n-am trăncănit. Mai scap eu câte un mic adevăr la un pahar de voie bună, dar din el nimeni nu poate reconstitui o poveste. Ce-am eu cu Vugnar?

Adelaida făcu o mișcare nedibace. 0 durea încheietura unui picior. Stătuse aplecată. De jos nu mai auzea nimic, Stavropol vorbea încet, mai încet ca la început, iar între cuvinte se așternuse o respirație grea, sufocantă, de om sfârșit. Culese o sârmă rămasă de la instalația veche, electrică, și cu ea jidări[1] ciorchinii de lilieci; se clătinau, dar nu se desprindeau unul de altul. Atunci lovi în aripile lor străvezii cu împletitura de aramă. Prin podul bisericii începură să zboare înaripatele scoțând țipete lugubre. Înnebunite de lumina ce răzbătea prin cele două geamuri din dreptului clopotului, șoarecii nopții se izbeau neputincioși, scoțând în urma loviturilor sunete sparte. Clopotul era negru de lilieci. Nu mai aveau loc să se agațe unul de altul. Se înghesuiră sub el. Se prinseră de limba aflată în mișcare. Din cauza greutății și a balansului, limba se clătină întâi lent, apoi se lăsă spre partea dreaptă. Când fierul atinse buza de bronz, în biserică și împrejurimi se răspândi un singur dangăt. Liliecii prinși de ghiuleaua de metal căzură terciuiți peste preot și Stavropol.

— Un semn, domnule inginer, un semn că se apropie...

Adelaida nu mai așteptă. Așa cum urcase, coborî treptele de metal. Când ajunse afară, soarele se muncea să apună. Nu mai ocoli biserica. Continuă cărarea din dreptul altarului fără să știe unde duce. Important era că scăpase de mirosul urât și de dangătul nemilos. Își căscă gura și își mișcă maxilarele în ambele sensuri. Într-o ureche pocni ceva. Cu urechea aceea începuse să audă.

[1] A aţâța, a întărâta.

21

Ion Bulat, cu un topor, se încrâncena să spargă magazia lui Stavropol. Prin fereastra bucătăriei, Saie îl privea plictisit, încercând să descopere motivul pentru care peștele prins de dimineață, cu prostovolul, nu avea decât cap, restul fiind doar un simplu... Aruncase pleașca din bărcuța de lemn, confecționată de un dulgher priceput întru asemenea îndeletniciri pescărești. În loc de pește cu grămada, cum prindea altădată, plumbii ce adunau plasa la un loc nu strânseră între ei decât un schelet. Plin de spaimă aruncă în barcă împletitura de nailon cu ciucurii de plumb legați de margini și, cu singura vâslă de care se folosea, ancoră la mal. Avea japșa sub o grămadă de stuf, departe de privirile indiscreților sau ale răuvoitorilor. Acolo își duse barca lată, mai mult o lotcă obișnuită, cu chila supradimensionată anume pentru gabaritul său. Venise cu scheletul agățat de un cârlig și așeză prada pe masa din bucătărie. Cine mâncase somnul atât de meticulos și de ce, din această măcelărire, nu rămăsese întreg decât capul? Saie, pedant din fire, temător de infecții, își trase pe ambele mâini mănușile chirurgicale și deschise capacul unei branhii. Se dădu un pas înapoi. Branhia dispăruse. În interiorul țestei nu se vedeau decât oasele mari. Ar fi trebuit să-și dea seama, Dacă s-ar fi uitat dinspre șira spinării spre cap, ar fi înțeles. Dar ochii măriți ai somnului îl făcură să creadă că și ce se afla sub ei era neatins. Se înșelase. Saie, cu ajutorul unui cuțit, se apropie din nou de pește, încercă cealaltă branhie. Era goală și ea, lustruită în comparație cu prima, semn că în partea ascunsă până atunci vederii răpitoarele lucraseră la fel de migălos.

Bucătăria era goală. Pe plita sub care focul nu fusese

încă aprins, un țipar răcit și încovoiat își dormea somnul de veci într-o tigaie. Alături câteva ouă sparte. Probabil că o preocupare importantă îl îndemnase pe Ionas să-și lase mâncarea de seară neatinsă. Saie luă scheletul. Îl atârnă de un cui al cuierului. Se așeză pe un scaun în timp ce-și scotea mănușile de cauciuc, încet, trăgând deget după deget, străduindu-se să nu-și umezească palmele pudrate înainte cu talc. Se duse la geanta pescărească și le aruncă într-o despărțitură largă. Se spălă îndelung în ligheanul de lângă ușă, trăgând cu coada ochiului spre scheletul neînchipuit de alb. Ce se petrecea în lac? El, care le știa pe toate, de data asta nu-și putu oferi nici o explicație. Cu câteva săptămâni înainte prinsese doi pești cu cozile golașe de carne. Iată că răpitorii nu se mai mulțumeau cu părțile moi. Sau nu mai aveau ce mânca, presupuse Cameniță și, la acest argument, rămase cu mâinile în aer. Și le șterse târziu de prosopul agățat separat de unul din piroanele bătute în spatele ușii. Râse, fără să-și miște buzele. Numai obrajii bucălați, roșii, se adunară spre nasul borcănat, puternic. Nu putea fi adevărat; lacul avea destul pește, nu-l putea nimeni secătui într-un răstimp atât de scurt, pe urmă micile explozii erau un semnal de necontestat că în joaca lor nebunească, săreau după mâncare. Se duse la dulap, își scoase sticla de țuică. Linia era la locul ei; nimeni nu se atinsese de băutură. Pălinca i se păru fără gust. Era terorizat de întrebarea la care nu găsea răspuns. Atunci auzi loviturile de topor ale lui Bulat. Se duse la fereastră. Nu înțelesese de la început de ce Bulat lovește cu atâta osârdie. Numai când văzu lacătul sărind de la locul lui presupuse că la mijloc era vorba de o supărare amarnică.

Ușa se dădu în lături, împinsă brutal. Bulat își lăsă toporul rezemat de tocul de scândură și pătrunse în interior. Ieși la scurt timp, fără să întrebe nimic, luând din nou toporul cu el; se îndreptă spre clădirea fostei

administrației.

— „E într-o criză de amoc[1]”, își spuse Cameniță și ieși în întâmpinarea tânărului răzvrătit.

— Ce-i, domnule Bulat, ce s-a întâmplat? întrebă curios Saie.

Tânărul nu înțelese de unde vine întrebarea. Se învârti de câteva ori în jurul propriului trup până ce zări în ușă statura lată a medicului.

— Numai el, numai el, șopti Bulat... dar ceva din supărare, la vederea medicului, îi dispăru.

Mâinile și o parte de obraz îi tremurau; mai ales obrazul stâng îl îngrijoră pe medic.

— Domnule Bulat, i-ai spart magazia lui Stavropol... Nu se cădea... Ce ți-a făcut, cu ce te-a putut deranja puțina lui agoniseală? Magazia, de ea e vorba, cu ce te-a necăjit?

Bulat își acoperi un obraz cu palma. Luat prea repede nu găsi răspunsul potrivit. Cel adevărat nu voia să-l dea.

— Peștii, domnule Saie, peștii, bâigui el, știi dumneata care pești... și se uită pieziș și înrăit la medic...

— Din pricina peștilor sunt distrus și eu, vino să-ți arăt ceva, spuse Cameniță și fără să aștepte aprobarea celuilalt, îl apucă blând de braț și-l duse în bucătărie.

Scheletul era la locul său, se clătina la curentul făcut de aerul ce pătrundea prin geamul deschis și ușa dată în lături. Bulat privi rămășițele somnului apoi, cu toporul, zburătăci coțofana intrată pe fereastră, oprită deasupra unui dulăpior. Furase un ochi și acum ciocănea în el încercând să spargă pielița densă și lucioasă a corneii. Coțofana zbură. Nu de la prima amenințare. Locatarii clădirii îi încuviințaseră cu timpul obrăznicia și pasărea luase amenințarea drept o invitație la joacă. Cel mai adesea ea făcea pe supărata, își desfăcea, ca și cum s-ar fi pregătit de un salt, aripile, își aplecă grumazul și capul

[1] Boală mintală tropicală, provocată de abuzul de stupefiante, de excitante etc., manifestată prin tendință la fugă și furie (criminală).

înainte, apoi își deschidea ciocul negru, lăsând să se vadă limba ascuțită. De data asta înțelese că lui Bulat nu-i ardea de hârjoană. Pasărea se opri pe pervazul ferestrei, se găinățâ chiar acolo apoi, cu restul de pielițe în cioc, zbură pe arinul din apropiere.

— Ce părere ai, domnule Bulat? Este a doua oară când mi se întâmplă ca în loc de pește... Prima dată dumneata ai luat știuca și crapul și le-ai aruncat de la locul unde le lăsasem eu... Înseamnă că între pești și îndeletnicirile dumitale... Iar acum scheletul ăsta care nu prea văd să te înspăimânte cum m-a înspăimântat pe mine. Poate nu-ți este străin nici degetul lui Mitrofănică... A făcut o infecție, am fost obligat să merg la stână. Zăcea în țundră, cuprins de febră. M-am dus cu un catâr, domnule Bulat, se explică Saie, ca nu cumva celălalt să creadă că a fost în stare cu burta lui mare să urce jumătate de munte... O infecție ciudată, de la o mușcătură nici ea pe înțelesul meu... Spîrcu nu m-a așteptat, i-a tăiat singur degetul din rădăcină... Altfel făcea cangrenă... Nici acum nu sunt sigur că mâna îi va fi salvată... Dacă se dovedește că ai vreun amestec în treaba asta, îți spun de pe acum, n-o să ai liniște...

Bulat sau nu auzise sau se prefăcea că nu aude. Se uita cu fața radioasă la scheletul agățat de o margine a ușii. Nu-l impresionase neplăcut încrengătura de oase. Brusc, chipul i se schimonosi din nou, obrazul îi tresări ca la început...

— Asta pentru că n-am vrut să-i primesc oferta, numai el mi-a făcut-o, am să i-o plătesc cu vârf și îndesat, spuse Bulat și apucă din nou toporul.

— Domnule Bulat! Ce vrei să faci? Vino-ți în fire...

Saie turnă într-o ceașcă un deget de țuică, nu fără părere de rău, rezerva îi era pe terminate, și-l pofti pe Bulat să se așeze. Voia să tempereze elanul inginerului. Și mai voia ceva...

— Cum te cheamă, domnule Bulat, întrebă Cameniță, exact în clipa când tânărul, refuzând paharul, voi să plece.

Bulat se opri încremenit. Nu se aștepta la întrebare, nici nu-i vedea rostul. Doar Cameniță știa foarte bine cum îl cheamă.

— Ion Bulat, sosi numele prompt, dar cu o oarecare ezitare.

— Nu-i adevărat, domnule Bulat, știi foarte bine că nu-i adevărat... Acesta este numele de împrumut, cel pe care ți-l știm noi, dar numele primit la botez e altul...

— N-am alt nume, acesta mi-a fost singurul nume pe care l-am avut.

— Dacă îți place să minți, domnule Bulat, nu-i treaba mea... Nici cu Mitrofănică n-ai vrut să recunoști că ai vreun amestec, nici cu...

Bulat duse paharul la gură. Paharul tremura și câtva timp buzele nu se putură lipi de el... Bău. Apoi buzele i se destinseră ca un elastic roz.

— Eu i-am crescut, eu n-am dormit pentru ei, dacă ai ști, în afară de ei n-am avut la suflet pe nimeni. Dragostea față de pești și ura împotriva celor ce voiau să treacă dunga lacului, ele m-au ținut în viață... La început unul s-a îmbolnăvit, îl vedeam cum înoată mai mult cu pântecul în sus; pântecul străveziu era gol, nici urmă de mâncare în el...

Bulat grăbit se duse și închise fereastra, temător să nu-l vadă cineva, apoi își dădu pantalonii jos. Își arătă pulpa urât cicatrizată a piciorului drept... Eu am tăiat-o, domnule Cameniță, fără calmante, așa cum tai dumneata, am tăiat cu briciul, n-am ținut seamă de durerea neomenească... I-am dat Afroditei firimituri calde și umede de sânge din carnea mea și numai când am văzut-o repezindu-se la ele, am înțeles că am învins... Câteva zile am hrănit-o din bucata aceea, apoi am tăiat alta, uite din celălalt picior. Afrodita s-a înzdrăvenit, nu mi-a uitat sacrificiul

niciodată... M-am vindecat greu. Nu ți-am spus.

Bulat își îmbrăcă pantalonii la loc, își strânse cureaua peste ei, apoi deschise fereastra. Coțofana era pe pervaz, n-avea decât să privească în voie. Odată destăinuirea făcută, Bulat se întristă. Micile secrete, după ce se descotorosise sufletește de ele, nu mai făceau parte din tainele personale. Parcă pierduse ceva de seamă și odată cu această pierdere și voința de a fi cel de dinainte. Nu mai avea nimic al lui, era singur, un trup umblător, atâta tot. Ce-l apucase să-și dea drumul cu atâta ușurință, să se despovăreze în fața acestui om fără nici un Dumnezeu. Voința, acel fir necunoscut, dar atât de puternic ce-l ținuse până atunci dârz, gata de orice, se rupsese, acum îi era greu să se ridice de pe scaun și să plece. Lăsă toporul în plata Domnului și ieși. Cameniță nu-l urmă.

Își clăti gura uscată cu un strop de țuică; puse sticla la loc. Prin fereastra deschisă îl văzu pe Bulat cu mâinile în buzunare îndreptându-se spre stufăriș. Curând nu i se mai zări decât capul, apoi și acesta se făcu nevăzut în verzitura deasă a grindurilor.

Dar Bulat nu-și schimbase gândul. Când se convinse că nu mai poate fi văzut, făcu cale-întoarsă, pe alt drum... Simțurile moarte se ascuțiră din nou. Dorința de răzbunare nu murise definitiv. Ceea ce mai rămăsese putea fi alimentat din nou, dacă știa exact ce avea de făcut. Și Bulat știa. Dacă Stavropol ar fi fost cinstit ar fi putut ajunge la o înțelegere. Inginerul procedase ca un hoț de rând. La ce bun atunci să-l ierte?

Își revenise la normal. Asta era starea cea bună cu care plecase de dimineață de lângă cele trei bazine după ce descoperise dezastrul. Planul îi venise pe drum. Acum îi mulțumea lui Cameniță că-l oprise de la un gând prostesc. Omul trebuia altfel lovit, să simtă lovitura.

În fața lui străluci un ochi de apă dintre doi plauri mișcători. Pe unul din ei se afla un mistreț, cu pântecele

supt... Probabil plaurul se deplasase în timp ce animalul rontăia rizomi și târziu înțelese că era departe de mal, că sărind în apă putea să se înece. Între cei doi plauri se întinsese o plasă de ciuma bălții. Bulat fusese odată prins de frunzele încurcate amestecate cu altele de cosor, lipicioase și înțepătoare în același timp.

Nu stătu pe gânduri. Vierul se uita la el, fără spaimă... Un colț îi lipsea, celălalt încovoiat, ca o secere, strălucea în bătaia sângerie a soarelui. Bulat intră în apă îmbrăcat. După primul pas simți în jurul gâtului ciuma bălții cum îl înțeapă cu marginile frunzelor pline de urzici. Nu-i păsă și nici nu se temu când nu mai atinse fundul apei. Înotă cu toată forța de care era în stare, până la plaur apoi, cu mișcări supraomenești, încercă să tragă bucata de pământ spre mal. Nu reuși. De câteva ori voi să se lase păgubaș, dar ochii vierului nu-i dădură pace. Îl priveau nemișcați, ca niște ochi de sticlă de sub care, printre pleoapele grele, cernite, distingea o secreție roșcată... Se încrâncenă din nou. Nu izbuti nici de data asta să tragă plaurul. Atunci se scufundă sub el, rupse cu mâinile legăturile ce îl țineau de fund, ca niște ancore. Refăcu scufundarea de câteva ori; până la urmă împinse plaurul spre mal. Stătu în apă până ce mistrețul sări pe uscat. Fără să simtă oboseala, Bulat ieși lunecând de câteva ori. Se așeză pe un snop de papură, apoi respiră adânc. Vierul îl privi lung, apoi răsucindu-și coada, se făcu nevăzut în păpuriș. Bulat ar fi vrut să-și stoarcă pantalonii și cămașa. Nu-i era însă frig, nici oboseala nu-i împleticea picioarele. Plecă mai departe, bucurându-se în sinea sa că făcuse o faptă bună. Nici el nu-și dădea seama de ce zăbovise atât când avea altceva de întreprins, cu mult mai de seamă.

Spre baraj se vedeau bășici mari cum pocneau producând un zgomot asemănător baloanelor sparte cu acul. Ochii i se umeziră. Dacă Stavropol ar fi avut răbdare i-ar fi spus că peștii lui nu rezistau decât până la zece

metri adâncime. Trupurile fragile și pântecele străvezii, neacomodate încă, își pierdeau puterea de orientare; năuciți de presiunea prea mare a apei erau aruncați la suprafață, pe jumătate inerți, băsica le plesnea, distrugându-le măruntaiele. Un an sau doi de experiențe ar fi fost de ajuns pentru ca Stavropol să se poată bucura de dispariția vietății care se lovea cu încăpățânare de baraj. Inginerul se grăbise. Peștii, simțind dedesubtul lor carne vie, se buluciseră în zona coronamentului. Exploziile lor nu erau altceva decât încercarea neputincioasă de a ajunge la animalul pe care voiau să-l devoreze.

Bulat își șterse lacrimile. Alergă pe cărăruia ce se lățea treptat. Alerga încovoiat. Se temea să nu-l observe cineva. Auzi pași. Se afundă din nou în stufăriș. O văzu trecând pe lângă el, cu pantofii atârnați de un umăr pe Adelaida Jigău. Era numai în costumul de baie. Oare unde mergea la ceasul acela? Era cărăruia spre care el, de obicei, se îndrepta spre cei trei țarcuri cu pești. Nu mai voi să-și bată capul. Îi era tot una unde avea fata plăcere să se plimbe. De la prima lor întâlnire simțise în sufletul Aidei o mână întinsă pe care nu voise s-o strângă. Era singura făptură caldă nu pentru că era femeie, sau poate tocmai pentru că era singura femeie.

Ieși din ascunziș. Nu mai avea de ce să se pitească. Soarele își mai arăta cele câteva raze de care nu avea să se despartă toată noaptea, dar razele luminau corpul clădirii, nu și lacul unde avea el treabă. Mergând pe marginea apei, ascuns privirilor de coronament ajunse fără greutate la locul unde se auzea betoniera lui Stavropol. Zâmbi. Nu-i era frică de ce avea să facă. Important pentru el era să se răfuiască, atâta tot... Pe urmă... Pe urmă, întâmplă-se ce s-o întâmpla... Ar fi vrut să-și aprindă o țigară, până la timpul cuvenit mai avea aproape o jumătate de oră. Atunci soarele își ridica lumina din partea clădirii și o trimitea în sus, lingând cu culoarea roșie panta stâncoasă a muntelui.

Ca să nu fie descoperit își refuză plăcerea fumului acriu, dovedit nu o dată atât de binefăcător.

Țigara cu foița umezită se rupse. Între degetele nervoase frământa tutunul în palmă. Mirosul îi făcu bine. Era timpul. Urcă taluzul; nu-i mai păsă că sub bocancii cu talpă groasă pietrișul aluneca în apă, clipocind. Se agăță cu mâinile de ieșiturile betonului neregulat și priponindu-se de ele ajunse deasupra.

Stavropol nici nu-l observase. Era în culmea fericirii. Se vedea după coada Mutului care se balansa. Pipăia cu degetele unei mâini o pastă, în palma celeilalte, apoi amestecul îl ducea la nas. Începu să strige în direcția clădirii fostei administrații.

— Ionas, am găsit, Ionas...

Stavropol rămase nemulțumit de strigătul lipsit de forță și atunci își scutură palma plină de ciment cald, o făcu și pe ea căuș lângă cealaltă, ca strigătul să pară mai puternic, mai precis direcționat. În timp ce o fereastră se dădea în lături, Bulat se apropie de betonieră. Mutul îi simți prezența, se zbârli. Aștepta din partea stăpânului un îndemn, dar Stavropol era prea bucuros de descoperire și prea ocupat cu strigătul ca să fie atent la câine. Când își întoarse capul, nu văzu altceva decât om și animal tăvălindu-se pe taluzul înclinat. Bulat cu mâinile înfipte în gâtul lupului, strângea cu toată puterea în timp ce picioarele din față și din spate ale patrupedului, lăsaseră pe fața și pieptul omului semnele disperate ale ghearelor în luptă pentru viață.

Ochii lui Bulat erau ieșiți din orbite. Prin botul larg deschis al câinelui limba groasă, vâscoasă, începea să se învinețească...

Stavropol, cu o lopată în mână voia să lovească, dar rostogolirile de o parte și de alta, erau atât de iuți încât se temea pentru soarta unicului prieten. O ultimă labă mușcă adânc fruntea și obrazul lui Bulat. Câinele horcăi scurt

apoi se destinse. Bulat îi simțise sub degetele sârmoase vena plesnită ca un arc. Se ridică greoi. Nu mai vedea cu un ochi.

Stavropol, aplecat asupra animalului, scâncea. Bulat asta și dorise. Coborî taluzul și neținând seamă de durerile abia acum devenite neomenești, își aprinse amânata țigară. Trase puternic fum în piept dar fumul, spre mirarea lui, nu-i produse nici o plăcere, dimpotrivă, o greață puternică îi supse coșul pieptului și odată cu ea se topi și ultima fărâmă de bucurie.

— Criminalule, am să te omor, am să te omor, auzi din spate vocea pițigăiată a inginerului, dar Stavropol, în afară de faptul că agita lopata cu care își dozase cantitățile de balast și ciment, nu făcea nici o încercare să-și ajungă dușmanul.

La picioarele lui, cu limba inertă, Mutul își dormea somnul de veci, cu ochii îndreptați spre inginer. O singură vorbă să-i fi spus și Bulat n-ar mai fi fost viu. Așteptase comanda, ea nu venise și câinele murise nevoind să atace fără îndemnul stăpânului. O dâră de sânge înroșise dinții ascuțiți și puternici. În zadar încerca Stavropol să-și readucă amicul la viață. Câinele făcu un efort să-și dezdoaie spatele. Mușchii puternici îi împliniseră voia. Trupul se destinse, dar viața dispăruse din el.

Bulat, după ce stătu câtva timp pe marginea unui grind și vărsă tot ce avusese în el, se spălă pe gură, apoi porni mai departe. Nu-i păsa pe unde calcă. Nu i se părea curios că imaginile își schimbau forma, nici nu era impresionat că ochiul atins de două gheare puternice i se prelingea pe obrazul plin de sânge. Călca pe același drum străbătut de atâtea ori cu plăcerea deplină că își va găsi măruntele viețuitoare. Își reaminti de suferința Afroditei și se întrebă oare unde se afla favorita în clipa aceea. Nu se putea ca tocmai ea să fi murit inutil, coborând în negrul adâncului, acolo unde o trimiseseră egoismul și răutatea lui

Stavropol. Era cel mai cuminte dintre exemplare, cel mai apropiat sufletește de el, era prima femelă.

Apa tot mai adâncă a japșelor îl obliga deseori să urce pe mal. Înțelese că prin apa ce colcăia de mormoloci, broaște și lipitori, acoperită aproape în întregime de frunze de peștișoară și ostrățel, n-avea să ajungă la timp. Își dăduse întâlnire cu Afrodita. Cu toate că ceasul, lovit de coronament, își spărsese sticla și își îndoise limbile, Bulat continuă să-l privească; se mustră că n-avea spor la mers. O fericire fără margini pentru apropiata întâlnire îl făcea să fie atent la fiecare vârf de papură îndoit de vânt, la vălurelele verzui acoperite de sârmulița bălții, cu florile bărbătești desprinse de tulpină și alergând pe luciul apei în căutarea celorlalte flori femeiești, ca să se împreune.

Din depărtare se auzea strigătul lui Stavropol, același, de amenințare.

Îi era indiferent ce se petrecea în spatele său. Înainte se zăreau coroanele celor trei sălcii plângătoare, cu crengile apropiate de luciul apei. Voi să ajungă mai repede la mal, dar o altă baltă îi apăru în cale. Știa că era ultima; după ea drumul se transforma în poiană. EI de poiană avea trebuință.

N-o văzu pe Adelaida ascunsă în tufele mari de trestie, speriată când auzise pași și vorbă omenească bâlbâită. Bulat era singur, deci vorbea cu sine, își zise. Își duse mâna la gură când îi zări fața desfigurată. Voi să țipe, se stăpâni. Prima intenție, după spaimă, fu aceea de a se duce la Bulat. Credea că îi putea fi de ajutor. Se răzgândi. Bulat, așezat în genunchi, privea spre cele trei îngrădituri cu pereții din față răsturnați.

— Dragii mei, unde sunteți, dragii mei, se adresă el rugător și neprimind răspuns se ridică și intră în lichidul călâu, începu să caute cu degetele resfirate ale ambelor mâini în leșia închisă la culoare. În afară de câteva frunze de sălcie, între degete nu rămase nimic.

Înaintă spre larg. Cercetă fiecare compartiment al celor trei împrejmuiri crezând că, din întâmplare, nu toți răpitorii au fugit în larg.

— Dragii mei, dragii mei, repetă el și o clipă rămase locului ca și cum cineva l-ar fi lovit la un picior... Mai făcu un pas, șchiopătând, dar la al doilea pas, infirmitatea de moment dispăru. Călcă din nou egal, până când piciorul stâng iar îl dezechilibră la mers.

Adelaida ieși în poiană din locul ascuns.

— Domnule Bulat, domnule Bulat, strigă cât o ținură puterile, intuind că ceva s-a întâmplat cu picioarele tânărului, dar Bulat nu o auzea.

Pășea clătinându-se spre marea lui întâlnire. Apa începu să freamăte în jurul său, să bolborosească; parcă zeci de capete omenești căutau să iasă la suprafață, să se înfrupte din aerul ce le era refuzat. Unul dintre ele era chiar capul lui Bulat. Numai el se mai văzu câtva timp, rostogolindu-se prin apă, rupt de trup, neavând putința să se afunde. Bancul uriaș de pești, deasupra căruia se afla, era atât de compact, încât ochiul lui Bulat, singurul viu, avu multă vreme putința să privească viermuiala cenușie în căutarea Afroditei. O văzu sau i se păru că o vede. Se îndreptă spre ea, bucuros de întâlnire. Și Afrodita intră în pupila mărită se înfrăți cu ultima fărâmă de lumină din ea, apoi o înghiți... Numai întunericul mai însoți bulgărele alb ce continua să se învârtă și să sară în sus, ca o minge.

Din spatele unei sălcii apăru Mitrofănică cu țundra pe umeri. Râdea cu răutate, în cascade scurte, lăsând apoi între ele tăceri prelungi.

— A crezut prostul că inginerul le-a dat drumul... Mi-am luat cizmele de cauciuc, ca să nu pățesc cum am pățit cu degetul, și cu măciuca am rupt plasa de sârmă. Păcat că am venit prea târziu și n-am putut ajunge să-i dau una cu bâta în moalele capului, să știe de unde i se trage. La bună vedere, domnișoară, și nu mai umbla așa singură că s-o

găsi vreun prost nemuierat și ți-o face felul, și Mitrofănică, salutând din măciucă, urcă înapoi spre vârful muntelui, de unde coborâse.

22

Ionas auzise strigătul lui Stavropol. Îl auzise de prima dată când chemarea sunase mai mult a rugăminte. Nu voise să se ridice de la masă; era într-o dispoziție bună, scrisese încă o jumătate de pagină. Nu atât cantitatea conta în clipa aceea, ci cu totul altceva, rândurile ultime erau doar începutul altora ce aveau să continue un adevăr mărunt, venit în minte după plecarea Adelaidei. Acum era convins că prezența ei îi submina puterea de concentrare, deși fără ea, adevărul, marele adevăr din care se străduia să le descifreze pe celelalte, și odată, cu ele, poate, întregul lui trecut, n-ar fi ieșit la lumină.

Adelaida îi spusese că mama lui își pusese capăt zilelor. La început nu dădu importanță deosebită veștii; maică-sa nu-i era mamă cu adevărat, mamă îi fusese locul unde crescuse, loc uitat ca tot ce fusese înainte de a veni aici. Vag câte o frântură de aducere-aminte străpungea nebulozitatea creierului. În ferestruica pâcloasă a minții răsări o rază și el n-o lăsă să-i scape.

O îngrijitoare îmbrăcată în alb îl dusese noaptea târziu la marginea orașului; acolo, într-o cămăruță, însoțit doar de lumina unei lumânări plăpânde, văzu un chip pe care neființa îl schimonosise. Gura femeii aflată în coșciug era întredeschisă, vârful limbii, vânat, nu putuse să se întoarcă la locul său, stătea prins între dinți. Femeia parcă nu era

moartă, zâmbea forțat, scoțând limba la cei ce voiau, în acel ceas de tihnă, s-o privească. Îngrijitoarea în alb îi răscolise copilăria; ea fusese detaliul în urma căruia simțise că sub frunte întunericul se destramă.

Desigur moartea mamei sale, ca atare, avea mai puțină importanță, important era altceva; înlănțuind momentul plecării spre cartierul îndepărtat, cu toate frânturile de aduceri-aminte, avusese putința să reconstituie și să verifice spusele Adelaidei. Erau adevărate: Avusese o mamă, o știuse, o și văzuse moartă...

Lumânarea ardea pocnind, deseori, din flacără; atunci încăperea se lumina mai puternic. În timpul unei asemenea iluminări văzuse gâtul femeii ce-i fusese mamă.

Ar fi vrut să se sperie, să stai alături de o moartă nu era o priveliște plăcută numai că el nu credea că mamă-sa era dusă dintre cei vii, iar dacă era dusă se cuvenea să fie cu ea. Semnul acestei dorinți era tocmai alunecarea sufletească și trupească sub același acoperiș al sicriului. Un nod din scândura capacului era căzut; prin el Ionas văzuse flacăra lumânării cum pâlpâie, apoi cum se face mai mică. Parcă cineva voit ar fi micșorat feștila ca el să poată auzi în tihnă și taină vorbele ei. Ce-i, spusese atunci? Simți din nou că tâmplele îi zvâcnesc.

Auzi pentru a treia oară strigătul lui Stavropol. Așează stiloul pe hârtia liniată cu grijă și se duse la fereastră. Nu văzu mare lucru, soarele era spre asfințitul de totdeauna; ceva se mișca pe dig, ceva nedefinit.

Deschise fereastra. Betoniera era oprită și Stavropol, cu o lopată în mână, se învârtea agitat. Ionas închise geamul, fusese deranjat de pomană. Descoperirea de care amintea Stavropol, prin chemarea lui lătrată, n-avea nici o însemnătate pe lângă trăirile sale. Ce putuse găsi Stavropol? Amestecul de culori aruncate în proporții meșteșugite riguros peste cimentul și balastul, aflate într-o continuă rotire, nu putea duce prea departe. Inginerul îi

spusese că în corpul barajului se infiltrase o substanță străină, pornită sau dintr-un foraj insuficient cimentat înainte de turnarea fundațiilor, sau cineva în timpul construcției sabotase lucrarea aruncând din benă, odată cu betonul, un sac de substanță corozivă care le dădea acum atâtea necazuri... Era nebun Stavropol, numai aceasta putea fi explicația cercetărilor pe o pistă atât de fragilă. Nici o substanță, cât ar fi fost ea de corozivă, nu putea ataca betonul. Făcuse nu puține experiențe. Înainte de a-și dezvălui descoperirea rezultatele fuseseră nule, barajul era măcinat lăuntric de altceva. Poate că nici după catastrofă nu aveau să fie capabili să explice cauza surpării, tot așa cum nimeni dintre ei nu putea să aducă nici un fapt lămuritor în legătură cu peștele care se încăpățâna să străpungă, pe cont propriu, truda de ani și ani a unor oameni care munciseră ca niște sclavi.

Nu se mai putea așeza la masa de scris. Stiloul îl privea plin de infatuare, penița era întoarsă spre el, puterea ei era incomparabil mai mare decât voința puțină de a și-o face subalternă, s-o pună la treabă, ca pe o unealtă. Intui și în golul rămas pe hârtie aceeași neputință de a se concentra. Ar fi trebuit să lase totul la o parte, să nu-i pese de trecut, viața despre care nu putea spune nimic era de o mie de ori mai puțin sugestivă decât strigătele lui Stavropol, sau truda zadarnică, după el, a nevestei lui Spîrcu. Voise să dea curaj celor ce o puteau vedea; se apucase să semene trifoi pe taluzuri în aval, printre trifoi răsăriseră și puzderie de crizanteme; o specie necunoscută până atunci pe acele locuri.

Penița aurie lăsă pe hârtie o picătură de cerneală, Ionas supărat luă stiloul și înșurubându-i capacul îl aruncă pe măsuța improvizată. Mirosul, mirosul asemănător celui din galeria de control, îi reveni din nou. Nu mai stătu pe gânduri. Se îmbrăcă în grabă și cu un pulover de lână, - o vestă primită în dar de la nevasta lui Toma, - sub braț, ieși

pe coridor.

Rămase nemulțumit de ceva. Se întoarse. De vină era hârtia cu rândurile migălite, ea l-ar fi putut da de gol dacă Aida ar fi venit în lipsa lui acasă. O ascunse între filele unei cărți, apoi, contrar obiceiului, închise nu numai broasca, dar prinse în cele două belciuge și lacătul mare, țigănesc. Lacătul nu-l mai folosise de mult.

Coborî scările în timp ce își legă cheile la cureaua pantalonilor. Ajuns afară boarea serii îl obligă să-și îmbrace și vesta. Soarele se prefăcea că se duce spre amurg, ca la nici o oră să-și arate fața în același loc, curbura făcută zilnic micșorându-se și ea.

Prin gura deschisă a betonierei cimentul violet curgea într-o căldare. Căldarea se umpluse, iar amestecul dăduse pe de lături. Se părea că inginerului nu-i păsa de risipa ce se petrecea sub ochii săi goi de expresie.

— De ce m-ai chemat, domnule inginer? se zborși Ionas neînțelegând de ce Stavropol nu se grăbea să-l pună la curent cu vestea pentru care îl solicitase atât de insistent.

Nu primi răspuns. Ionas, supărat că făcuse drumul inutil, voi să se depărteze. S-ar fi întors la masa de lucru sau poate s-ar fi dus înaintea Adelaidei dacă privirile n-ar fi surprins, la câțiva metri depărtare, în conul de umbră al unui pilon, trupul Mutului, nemișcat. Se apropie de animal încercând, înainte de a ști adevărul, o bucurie ascunsă. Cine ar fi putut să-l omoare; se descumpăni singur. Mutul zăcea cu botul deschis, limba vânătă era un semn că ceea ce presupusese era un adevăr. Era mort nu exista nici o îndoială, altfel o piatră trimisă copilărește, pe ascuns ca să nu fie văzut, cu vârful ghetei, spre patruped, ar fi trezit dulăul din picoteală. Nu, câinele nu picotea, se convinsese pe deplin. Singurul ochi ce se lăsa vederii era ieșit din orbită, iar gâtul gros, umflat, explica și el...

— Ce s-a întâmplat, domnule inginer? M-ați strigat. Am simțit în chemarea dumneavoastră că... Și acum... Cine l-a

omorât?

Stavropol continua să tacă. Privea spre larg la băşicile ce se spărgeau tot mai des deasupra lacului. Rezemă câtva timp balustrada de metal, apoi se întoarse la prietenul intrat în nefiinţă. Îngenunche lângă el. Murmură ceva de unul singur în timp ce mâna, cu degetele prelungi, fine, aproape feminine, netezeau coama zburlită a animalului înţepenit. Trecu nu puţin timp până ce Stavropol înţelese că nu era singur. Stânjenit, se ridică după ce încercase zadarnic să închidă o pleoapă peste ochiului bulbucat. Pieliţa cu genele scămoşate de timp nu se lăsa întinsă.

— Cine l-a omorât, domnule inginer? repetă Ionas întrebarea, de data asta cu participare.

Nu crezuse că Stavropol putea să sufere atât. Oricât de prieten ar fi fost cu Mutul, câinele nu era altceva decât un simplu câine, n-avea în dragostea supusă faţă de stăpân nimic raţional, omenesc, atunci... Cu toate astea durerea inginerului era atât de sinceră şi profundă încât Ionas se înduioşă pentru afecţiunea împinsă dincolo de...

— Bulat, Ionas, nici nu ştiu de ce, dacă ar fi avut vreun motiv: n-a avut... Câinele nu i-a făcut niciodată vreun rău, dimpotrivă, ţin minte cum a sărit la un şarpe, cum i-a zdrobit capul cu dinţii. Şarpele se pregătea să sară la Bulat îl călcase, fără să vrea, era un şarpe de apă, spăimos, dar neotrăvitor, cu toate astea Mutul şi-a făcut datoria, fără să aştepte de la mine vreun îndemn... A cumpărat atunci Bulat de la Toma Spîrcu o pulpă de oaie, eu i-am dat-o Mutului în semn de recunoştinţă pentru gestul său.

A fost pentru prima dată în viaţă, lăsând lunile de început, luni de imaturitate la câini, când nu s-a uitat în ochii mei, când nu mi-a aşteptat comanda. A simţit pericolul şi a atacat; şarpele s-a zbătut o vreme apoi şi-a aşezat trupul cu burta galbenă în cearceaful de mătasea broaştei; cu ea cu tot, ca într-un linţoliu, s-a dus la fund. De ce n-a făcut şi de data asta la fel? Ce l-a împiedicat să

muște, să se apere, doar era viața sa în joc. Eu te strigam, betoniera mergea, n-am avut cum să văd și, mai ales, să aud că ei doi…

Inginerul își scoase batista albă, egal împăturită din buzunarul interior al hainei; se șterse la nas…

— N-am avut pe nimeni în afară de el, Ionas, tu știi foarte bine... Se statornicesc uneori între oameni și animale legături tainice, între mine și Mut o astfel de legătură s-a înrădăcinat. Simțea singurătatea din mine, voia să-mi fie util nu numai ca paznic de zi și de noapte, ca ființă vie, și mi-a fost, aș fi nedrept să nu recunosc. Deseori în spaimele mele nocturne îl vedeam cum se ridică de la ușă, se tolănea cu partea din față a trupului peste pat până ce ajungea cu capul la picioarele mele înghețate. Rămânea așa, transmițându-mi siguranță și încredere. El a fost una din speranțele mele de viață, Ionas... Nimeni nu mă iubește, cu toate că rău, cu voia mea n-am făcut decât unui singur om; nici tu nu mă iubești o știu, neafecțiunea ți-ai răsfrânt-o și asupra Mutului, cu toate că nici ție nu ți-a pricinuit vreun necaz... Cum am să mai dorm singur, Ionas? Nu mi-e teamă de moarte, moartea mea fizică și spirituală ar surveni doar în clipa când aș ști că truda mea e sortită pieirii. Există însă și o altă moarte, nu cea legată de existența lucrurilor pe care le vezi, altă moarte m-a speriat pe mine și numele ei nu-l știu și nici n-am idee cum s-o definesc. Moartea e una singură, dar fețetele ei, în conștiința mea, sunt multiple… Poate de vină sunt și eu, am păcate nemărturisite și cum pe lumea asta totul se plătește, am plătit cu vârf și îndesat prin moartea lui... Dacă m-aș fi uitat cu o clipă mai devreme la el… Strigam și în timpul ăsta…

Stavropol sărea de la una la alta încercând să-și ocolească prin cuvânt frica de care amintise și care intervenea, fără voia lui, în explicațiile tot mai scurte, mai ascunse, semn că regretă că se dezvăluise în fața celuilalt.

— El, care avea atât de puțină încredere în oameni, cum de s-a lăsat de data asta înșelat? reveni Stavropol la același subiect, învârtindu-se în același cerc al simțămintelor. Numai Cameniță a reușit să-l înșele, o singură dată, atunci când l-a scopit, din motive lesne de înțeles pentru mine... Câinele s-a dus la el, Cameniță îmi era prieten, numai în el avea încredere, o încredere la care aderasem atunci. I-a pus pe bot o mască de cloroform și fără voia mea, a făcut din Mut ce-a făcut. Să te ferești de Cameniță, Ionas, să te ferești, ascultă ce-ți spun... Vă văd împreună, știu că te îndoctrinează, că face cu tine experiențe. Ele dau rezultate bune dacă intuiesc, deseori în ochii tăi, o detașare de rest, inclusiv față de această construcție; sensul și rostul vieții mele... Ionas, nu mai mi-e teamă de nimic, știu că n-are cine să mă ocrotească, nici cine să doarmă la picioarele mele, gata la cel mai mic zgomot să mă apere... N-a mai fost în stare să se apere pe el, asta din prea marea ascultare, din pricina sclaviei impuse de mine... Numai eu sunt de vină... Cameniță o să se bucure cel mai intens, e singurul om de pe lume care știe să se bucure adânc și ascuns încât nu vezi pe fața lui nimic. Eu îl cunosc prea bine, ca să nu-i bănuiesc, încă de pe acum, delirul cu care are să trăiască săptămâni și luni de zile de aici înainte... Mutul mi-a fost mai mult decât ocrotitor, Ionas... Venise într-o toamnă la mine o femeie îmbrăcată în alb, rochia, un halat la prima vedere. Îmbrăcămintea ei m-a făcut s-o recunosc îndată, cu toate că n-o mai văzusem de amar și amar de ani... Era îngrijitoare pe undeva, cu toate că avea studii... În alte condiții ar fi avut altă meserie. Sufletul ei deosebit ar fi rămas însă pe mai departe la fel dacă ceva știut numai de ea și... Ei bine, Cameniță s-a îndrăgostit de femeia în alb, mi-am dat seama din prima clipă... Rar s-a întâmplat să mă viziteze până atunci, locuiam într-o baracă până la construirea blocului administrativ. Cameniță a început să-mi facă vizite dese și nu venea cu mâna goală.

Sticla de vin roze, era cu el, lui numai roze i-a plăcut să bea toată viața și când n-o vedea pe femeia în alb devenea nervos și în lipsă de altceva, se răzbuna pe mine dorind ca un turbat să mă consulte... N-am idee dacă ți-a fost dat vreodată să se lipească de trupul tău ceva urât, dizgrațios; când Cameniță apărea în cămăruța mea asta era senzația pe care o simțeam, o reptilă vrea să sugă sânge din mine și reptila asta era Saie... Doar când femeia în alb se afla de față, chipul lui devenea uman, ochii de tăciune, impenetrabili, îi limpezeau adâncul și tremura mâna până scotea din sacoșa pescărească rozeul; nu se despărțea de sacoșă niciodată, cum nu se desparte nici acum. În ea își avea tensiometrul; casoletele cu bisturiuri și seringi, iar alături se lăfăiau, în spații cu mult mai mari, mai curate, mulinetele, cârligele, sutele de metri de fir ca și cum meseria lui adevărată ar fi fost aceea de pescar. Putea și atunci a pește cum pute și acum; îi era scârbă de săpun, zicea că e cancerigen. Pun pariu că nu se spală, mai mult se preface că se spală... Nu întâmplător se îmbracă pe dedesubt cu un tricou pantalon, cu fermoar la spate, cred că nu l-a dezbrăcat de ani de zile; nu are încredere decât în ceaiurile lui medicinale și în ura lui nemăsurată. Crede că omul e o pastă oarecare, din care o mare voință poate face orice. El se crede marea voință... De când a văzut-o, a fixat-o cu ochii lui veninoși și cu toate că nu se bucura de vreun avans, în afară de o politeță firească, reținută, el i-a făcut propuneri, fără să-i pese că femeia venise la mine și nu în altă parte. L-am mințit, zicându-i că vreau să mă căsătoresc cu ea, atunci a început să râdă, i se părea că spusele mele au ieșit din gura unui descreierat... Din clipa aceea n-a fost zi să nu mă urmărească, să nu mă omoare cu sfaturile lui, cu îndemnurile la cumințenie, eu eram făcut să construiesc, eram un geniu al betonului, nu trebuia pentru nimic în lume să cobor la înțelegerile lumești, mi-ar fi dăunat profund... Era atâta căldură și

persuasiune în sfaturile sale, că, nu după mult timp, am început să-l cred, eram în propriii mei ochi un neterminat biologic, un apendice rațional al unui trup incapabil să desăvârșească ceva în afara calculelor numai în creion și hârtie, în avalanșa de idei constructive stătea puterea mea... Eram după el un infirm. Ionas, vreau să-mi îngrop câinele, mă ajuți, și grăbit Stavropol își scoase haina.

Rostogoli cadavrul între mânecile sacoului, apoi îl legă cu ele peste mijloc. Din nou își duse mâinile la ochii câinelui cu genele scămoșate.

Ionas ar fi vrut să audă povestea până la capăt, și el de abia se despărțise de o femeie îmbrăcată în alb, i-ar fi plăcut să vadă destinul celeilalte, poate că el ar fi aflat urme, străine, dar urme, din alt destin... Era o copilărie, ce legătură putea exista între cele două femei fără nume, acum își aducea bine aminte, Stavropol n-o numise în nici un fel...

— Unde vrei să-l îngropi, domnule inginer? întrebă Ionas nemulțumit că era dator, în virtutea vârstei, să ia asupra-și răspunderea purtării cadavrului.

Stavropol nu răspunse. Luă trupul în brațe, cum ar fi luat un prunc, mâinile fi erau încă vânjoase în ciuda descărnării lor, fibra ațoasă a mușchilor se păstrase, altfel n-ar fi putut ridica cele peste cincizeci de kilograme. Ionas se precipită spre inginer, i se părea o necuviință să nu participe la o rugăminte, cu toate că nici acum nu înțelesese pe deplin adevăratele simțăminte dintre cei doi. Fără să întrebe, înșfacă el cadavrul învelit în haină. Stavropol nu se opuse. Povara era prea grea pentru puterile sale. Chipul, în urma efortului și voinței de a nu se da bătut, se albise, buzele întredeschise lăsau aerul să pătrundă și să iasă din plămâni cu zgomot.

— Îți mulțumesc, Ionas, spuse simplu inginerul și călcă apăsat pe pietrișul coronamentului până ce ajunse la banda de asfalt ce ducea spre barajul propriu-zis.

Bică Stupariu era la post, îmbrăcat în pelerină, fuma mărșăluind pe lângă parapet în timp ce tovarășul de pază, aflat în aceeași tură, îi repeta mișcările, dar din sens invers. Paznicului tânăr i se auzeau doar pașii, se afla undeva departe, la întretăierea celor două culori ale apei, vizibile de aici, unde se aflau acum cei trei și câinele mort.

— Era bătrân, domnule inginer, spuse simplu Bică și inginerul nu se supără și nici nu stătu să dea explicații.

Mutul, cu toată vârsta lui, ar mai fi putut trăi câțiva ani buni, în orice caz nici o clipă nu-i trecuse prin minte lui Stavropol că patrupedul n-are să-i supraviețuiască.

Bică scuipă în stânga; își scoase leneș din buzunar o țigară, barând cu trupul, poate fără să-și dea seama, drumul spre scările ce duceau la galeria superioară, unde se afla liftul. Era în ținuta lui arogantă ceva din respectul de până atunci pentru inginer scăzuse, fără Mut Stavropol era un inginer ca toți ceilalți, cel puțin aceasta era impresia lui Stavropol.

Inginerul nu era în discuțiile sale departe de adevăr. Mutul reprezentase în ochii lui Bică o forță, făcea parte din paza barajului; așa cum în dotarea lui era automatul legat în două belciuge de o curelușă moale, dar rezistentă. Câinele îl înspăimântase și pe Bică nu o dată. Dacă-i permisese inginerului să pătrundă în miezul coronamentului, chiar și atunci când viza expirase pe legitimația roșie, nu personalitatea lui Stavropol era aceea care-l determina să se poarte îngăduitor, ci Mutul, cu privirile mereu atente, cu botul întredeschis prin care colții își arătau de fiecare dată neprietenia. De Mutu îi fusese frică lui Bică Stupariu. Acum Mutul mort atenuase, eliminase ceva din autoritatea secretă reprezentată de inginer.

Scuipă din nou, mai apăsat, mai aproape de picioarele lui Stavropol. Curios, scoase din buzunar un pix. Cu capătul desfăcu, atât cât putu, botul câinelui, spre

stupoarea lui Stavropol și nemulțumirea lui Ionas obligat să țină în continuare greutatea animalului în mâini. Numai după ce se miră de câteva ori și clătină din cap numai după ce aruncă țigara, se dădu la o parte cu respect. Își scoase chipiul de pe cap și luă poziția de drepți. S-ar fi cuvenit să întrebe unde au de gând să ducă cadavrul câinelui, dar starea de moment, de uluială, în fata dinților puternici de care se temuse întotdeauna, el amuțise, era treaba lor unde aveau să-l îngroape. El, Bică Stupariu, nu coborâse niciodată în adânc, meseria lui era să apere barajul, să-l vietuiască pe din afară și dacă Mutu intrase viu, împreună cu stăpânul, de sute de ori, ce importanță avea că intră încă o dată, mort.

— Atenție la scări, domnule Ionas, sunt umede, în ultima vreme oricât le șterge echipa de întreținere, nu știu ce dracu au că se umezesc, prind un fel de burete verde, se avântă în explicații subalterne Bică Stupariu.

Ionas luă aminte la sfatul înțelept. După prima treaptă era gata să lunece, barele de metal sudate în formă de scări erau cleioase; își încordă și mai mult mușchii picioarelor. Când ajunse la galerie, aflată doar la câțiva metri de suprafață, Ionas era ud leoarcă, maioul de sub cămașă se lipise de piele, iar sub brațe simțea cum umezeala se strecura prin păr lunecând în jos.

Stavropol nu voi să ia ascensorul rapid, îl preferă pe cel de transport, greoi, leneș, cu șinele puternice, dar alegerea era chibzuită, Mutul putea vedea în scurgerea înceată, spre adânc, ultimul lui drum. Becurile de semnal îl salutau din găvanele împletite cu sârmă, își luau un adio prietenesc, existența lor depinsese nu în mică măsură și de oamenii și de animalul ce dormea în brațele lui Ionas. Pe măsură ce coborau, Ionas își pierdu bucuria de la început pentru moartea câinelui. Încerca cu totul alte porniri. Și în el se petrecuse o schimbare. Mutul, cu toată greutatea, în loc să-l stânjenească, îi clădea credința unei mutuale iubiri,

parcă purta propriul său câine, nu unul străin.

— Eram sigur că nu l-ai urât așa cum am presupus, Ionas, dumneata nu poți urî definitiv ceva, așa cum cred că nici nu poți iubi, ți-a ciuntit din cele două componente principale ale vieții prietenul dumitale, Saie. Ieri te-am văzut din nou cu el...

Inginerul îi șterse ochii lui Ionas cu propria lui batistă. Ascensorul continua să se scurgă, pereții galeriei prin care luneca erau tot mai întunecați, mai umezi. Ionas percepu din nou loviturile în baraj; le înregistră și Stavropol.

— Se pare că e mai tare decât noi, Ionas... Nu mi-e teamă atât de el. Mă întristează stăruința cu care se înverșunează să dărâme un obstacol. Această explicație m-a făcut să nu mai cred în varianta unei malformații inventate de om. La ce bun să construiască cineva un aparat de forma unui pește cu care să izbească până la Judecata de Apoi în baraj! Este vorba de un animal, sunt sigur de asta. Un sturion rămas în amonte și datorită climatului ajuns la proporții...

Ionas nu răspunse. Era atent la becurile ce urcau, pe măsură ce ei intrau tot mai în afund. Picăturile de apă, căzute de undeva de sus, scoteau un plescăit exagerat. Liftul se opri. Ușile deschise anunțară printr-un clinchet metalic că se putea coborî.

Inginerul luă câinele din mâinile lui Ionas cu toate protestele acestuia.

— Te rog, lasă-mă singur, îți mulțumesc, spuse inginerul și cu greutatea în brațe, porni clătinându-se.

Curând Ionas nu-l mai văzu. Luminile din tavan se uniseră din nou. Un singur bec, cu puterea waților celorlalte concentrate în el, crea senzația unui far cu un fascicul puternic ce oprea privirile să treacă de el. Ionas auzi de departe zgomote nedeslușite. Nu era curios să le afle proveniența. Își aduse aminte că Stavropol îl strigase deoarece descoperise ceva, dar moartea Mutului îl făcuse

să uite, iar descoperirea în tragismul momentului nu mai avea importanță. Ce descoperise? Ionas se uită la crăpătura din baraj, mai vânătă ca oricând. Apa se infiltra puternic, iar din spatele ei zgomotul loviturilor putea fi auzit fără dificultate. Ce legătură exista între ce se petrecea afară în lac și în corpul barajului? O legătura exista, fie și întâmplătoare, dar care anume îi era greu de spus. Simți în nări mirosul de care se despărțise când penița arogantă își lăsase picătura de cerneală pe coala nescrisă până la capăt.

Susținuse cu hotărâre ca apa să fie evacuată din lac și să se purceadă rapid la reparațiile de rigoare. Orice intervenție, în miezul barajului, cu cantitatea uriașă de lichid, din spatele betonului fisurat ar fi reprezentat un risc.

Stavropol nici nu voise să audă. Ar fi însemnat să fie pusă sub semnul întrebării propria lui construcție. N-ar fi admis pentru nimic în lume. Nu numai Stavropol, fusese împotriva unei asemenea hotărâri. Ca să fie cu conștiința împăcată, Ionas așezase câteva cuvinte pe o hârtie și trimisese scrisoarea prin poștă organelor de resort. Nu mică i-a fost mirarea când a doua zi Aida i-a adus din fața ușii plicul rupt în bucățele mărunte. Aida îl întrebase ce conținuse scrisoarea. Ionas refuzase să-i explice. Înțelesese de atunci că amestecul în problemele de fond, ignorând dorința celor aflați cu el, l-ar fi pus într-o situație fără ieșire. Era obligat să tacă sau să se supună docil dorințelor lui Stavropol. El fusese constructorul principal. Pe umerii lui apăsa răspunderea.

Din depărtare se auziră din nou câteva zgomote amplificate de ecoul prelung, apoi liniștea se înstăpâni din nou atât de grea și apăsătoare încât loviturile venite din amonte se defineau cu claritate. Se auzea întâi bufnitura, apoi o învârtire zgomotoasă, ca și cum animalul s-ar fi răsucit pe loc, apoi o nouă zvâcnire puternică, urmată de

lovitură. Ionas privi la ceas. Între o izbitură și alta distanța era acum de patruzeci de secunde. Atât cât îi trebuia animalului să se răsucească în larg ca să-și poată lua avânt din nou.

Apăru Stavropol. Nici nu-i auzise pașii. Era fără haină. Doar câteva acte se vedeau sub cureaua pantalonilor. Stavropol, când se simți privit în acel loc, își vârî legitimațiile și câteva hârtii cu calcule, sfios, în buzunarul pantalonilor.

— Îmi era teamă să nu-i fie frig... Nu-l puteam lăsa așa... Te rog să nu spui nimănui unde am fost, Ionas te rog îmi promiți? Cu Bică aranjez eu, partea ce i se cuvine din testament l-a făcut și îl va face, în continuare, să închidă ochii atunci când trebuie. Testamentul a fost cauza pentru care nici nu m-a întrebat unde-l duc pe Mut. Nu respectul față de el l-a făcu să fie îngăduitor, pofta de bani. Nu te supăra că n-am vrut să mă las însoțit la locul de veci. Prietena ta a făcut imprudența să se apropie prea mult și Mutul ar fi gâtuit-o dacă n-aș fi sosit la timp. Acum mă voi transforma eu în paznicul locului său de hodină.

Stavropol se întoarse spre zid. Urmări câtva timp scurgerea lină a apei prin crăpăturile de formă ciudată:

— Debitul a crescut. Va trebui să intervenim Ionas, dar nu așa cum ai dorit tu... Vom găuri barajul după schița asta, și Stavropol scoase din buzunar o hârtie mâzgălită cu creionul. Zece găuri cu foreza în jurul infiltrației vor capta apa, pe urmă vom face spărtura de investigație chiar pe linia fisurii. Am ferma convingere că infiltrația se află la un nivel superficial, apa vine nu din lac, ci din adânc și în tentativa ei de a ieși la lumină a dat peste o soluție a cărei compoziție a corodat betonul. Nu vreau să-ți spun despre ce soluție e vorba deoarece simplitatea ei m-ar face în ochii tăi ridicol. Vreau să mă conving întâi că e așa, pe urmă n-aveți decât să vă puneți voi întrebări în legătură cu felul în care a putut ajunge în corpul barajului. Ionas, eu

am rămas singur... Cu toate că prin testament nu ți-am lăsat mult, adevăratul testament viu se află în dorința de a mă ajuta... Nu mă surprinde faptul că nu pui întrebări, că nu m-ai rugat să-ți continui povestea cu Saie Cameniță și femeia în alb. Mai avem timp pentru frânturile din trecut. Din acest punct de vedere ești un om fericit. Dacă poți fi... Deoarece în afara unei vieți complete, indiferent de câte falsuri pot intra în ea, crâmpeiele ei dau existenței doar o valoare aproximativă. Deci tristețe și sărăcie lăuntrică...

— Domnule inginer, fiți sincer, cine mi-a luat scrisoarea din cutia poștală și mi-a așezat-o în fața ușii, ruptă în bucăți?

Stavropol se uită la Ionas încruntat.

— Ce fel de scrisoare, domnule Ionas, eu nu mi-aș fi permis niciodată să...

— Vă mulțumesc, domnule inginer... Consimt să vă ajut, cu toate că nu-mi ascund nici de data asta îngrijorarea față de pericolul ce ne poate paște... Doar în cazul că spusele dumneavoastră vor fi adeverite de... Aș dori din toată inima ca infiltrația să fie la nivelul superficial de care ați vorbit... Eu personal nu cred...

— Ionas, în noaptea în care am lipsit de pe șantier, s-a petrecut ceva, ce eu nu știu... Desigur, multe s-ar fi putut întâmpla și în prezența mea, dar neprevăzutul care ne dă atâta de furcă s-a concretizat atunci, de asta sunt sigur... Infiltrația asta păcătoasă e o răzbunare a destinului, mă înțelegi, o răzbunare feroce împotriva barajului și omului care l-a clădit... Adică împotriva mea... De ce? Eu n-am făcut, așa cum ți-am zis, nimănui un rău atât de mare ca, prin mine, să se producă un rău general... Dacă ar fi să suport consecințele rupturii numai eu, dacă numai eu aș pieri, mâine m-ați supune experienței de dragul muncii mele și al vieții celorlalți, aflați sub aceeași năpastă. M-aș tăia bucăți, m-aș vârî în gaura pe unde curge apa, considerând secret că șubredul meu trup ar putea s-o

oprească... Știu că e prea puțin pentru a curma o evoluție de care n-o să ne putem da seama decât în clipa când vom face intervenția de care ți-am amintit... Trebuie s-o facem, Ionas... Te rog să ai încredere în mine... Nu sunt omul clipei, gata să se hazardeze... Infiltrația este de suprafață. Sunt sigur... Între ea și loviturile de afară nu există decât o legătură accidentală... De altfel, răutatea lui Bulat față de Mut va fi recompensată de ajutorul pe care o să ni-l dea, fără să-și dea seama... Dacă ești atent la lovituri, nu se poate să nu simți că o stare de enervare a pus stăpânire pe acest dușman necunoscut... Și el este dușmănit. Știi de cine? De peștii lui Bulat... Ei ne vor scăpa de teroarea de până acum. Ascultă, zise Stavropol, și scoase din buzunar ceasul seismograf. Linia roșie, subțire ca un fir de păr, tremura după fiecare coliziune. Acum o săptămână impactul era ferm, acul nu avea oscilații, vitalitatea după cum vezi, a animalului, a scăzut, urechea poate înșela, dar aparatul nu poate minți... Dacă ajutorul îmi va fi dat până la capăt îl voi ierta pe Bulat, dar recunoscător n-am să-i fiu niciodată. Nu eu i-am deschis plasele de metal.

Ionas rămase surprins, nu știa nimic de peștii lui Bulat nici de îngrădituri. Nu voi să întrebe.

— Ionas, nu peste mult timp am să mă odihnesc definitiv... Îmi vei supraviețui... Să nu lași să fiu dus în cimitirul lui Ghedeon. Fiecare om are dreptul să-și pună semnătura pe opera lui. Eu am dreptul, măcar acest drept, să mă identific cu ea și după ce nu voi mai fi...

23

Ghedeon lucra de zor. Avea de câteva zile un ajutor de nădejde, Cotoban; el învârtea la manivela betonierei, amestecând cimentul, nisipul de mică, cu praful de aur dăruit de Gavra. Lucra Ghedeon la Judecata de Apoi, o icoană mare, plăsmuită într-o noapte de nesomn când Cotoban îi bătuse la ușă, rugându-l să-l primească ucenic în ale suferinței. Îl primise Ghedeon după ce-l ascultase, vreme de câteva ceasuri, în strana de spovedanie, cu clopotul mare deasupra lor, ca o pedeapsă cu gura larg deschisă îndreptată împotriva celui ce s-ar fi încumetat, în acel loc de taină, să mintă. Cotoban nu minți se, n-avea de ce s-o facă. Își adusese aminte cine era Ionas Aron și o spaimă neomenească îl făcuse să cadă în genunchi. Alergase, de la clădirea fostei administrații, până la schit, într-o goană fără oprire. Căzuse în fața ușii de la intrare și acolo ar fi rămas peste noapte, dacă Ghedeon n-ar fi încercat să retușeze un sfânt pe o icoană proaspăt turnată în ciment. Aruncase peste tânăr o găleată cu apă rece; crezuse la început că e beat. O să se dea pe brazdă în curând, își zise Ghedeon pipăind între degete amestecul, apoi uitându-se la el de la o oarecare distanță. Ochelari n-avea și era certat cu vederea. Numai la vânat îl ajutau ca lumea și la pigulitul formelor stranii turnate mai întâi în ghips, apoi cu neasemuită grijă în balast cernut, din dorința ca încercările lui artistice să rămână viitorului, spre deosebire de ale altor pictori, prin rezistență. Mulajul Judecății de Apoi era întins pe un pătrat de scânduri sub formă de podium, între ghips și lemn aflându-se o folie groasă de nailon. Pozitivul ieșise bine. Iova se scărpina mulțumit în barba rară, în timp ce Cotoban, îmbrăcat în straie confecționate în grabă de o femeie de la munte,

înota în leveleandra de o culoare incertă; un amestec de negru și cafeniu, pe alocuri cu picățele albe așa cum o primise de la țăranca ce voise să fie schitului de folos.

Cotoban învârtea mai departe la manivelă în timp ce deasupra, pe betonieră, prinsă într-un lănțișor, o Biblie deschisă îi dădea putință să și citească în același timp. Acesta fusese canonul, să citească Biblia de cinci ori, la fiecare răgaz de zi și de noapte. De mult nu mai dăduse Ghedeon o asemenea cumplită pedeapsă, dar Cotoban era fericit că scăpase cu atât.

Amestecul era bun. Ghedeon întinse peste ghips armătura de sârmă oțelită, ca la răsturnare întreaga lucrare să nu se crape, apoi îi zise ucenicului cu voce joasă, autoritară.

— Citește, fiule, cu glas tare.

Era partea cea mai migăloasă a muncii, între ghips și țesătura metalică existând câteva puncte de sprijin, de fier și ele. Prăbușirea scheletului la turnare ar fi însemnat muncă făcută în zadar. Greul nu constă în a turna alt beton, ci în praful de aur. Alt praf Ghedeon nu mai avea. Era prima lui experiență de anvergură după o icoană lucrată doar ca model. Rămăsese minunat de strălucirile metalului fin, ca o pulbere, în cenușiul dur al cimentului și câteva granule mari, oprite întâmplător chiar în pupila unui ochi, îi dădură acestuia o privire omenească, jumătate tristă, jumătate amenințătoare „A treia parte din oameni au fost uciși de aceste trei urgii, de focul, de fumul și de pucioasa care ieșea din gurile lor.”

Ghedeon lovi aerul cu mâna, sfaturile Bibliei i se păreau, din acest punct de vedere, neconforme cu evoluția lumii, lumea de-acum se cerea supusă urgiei altfel, cu propriile ei mijloace, nu cu pucioasă, foc și alte asemenea nimicuri. Firește nu-i mărturisi tânărului nimic din gândurile intime; continua să așeze plasa cu grijă de artist, în vreme ce Cotoban aproape plângând, de emoția lucrului citit de

înspăimântătoarele pedepse la care avea să fie supusă omenirea, continua să cânte fiecare verset.

„Apoi am văzut un înger ce cobora din cer învăluit într-un nor. Deasupra capului lui era curcubeul; fața lui era ca soarele și picioarele lui erau ca niște stâlpi de foc.”

— Asta da, zise Ghedeon cu vocea groasă, mulțumită dar tânărul intrase în transă, nu mai auzea; învârtea mai departe de manivelă, mecanic, ducându-și un deget la buzele umede ca să poată întoarce pagina subțire, ca o foiță de țigară...

Ghedeon se duse la butoiul de lemn plin cu apă de ploaie și, udându-și vârful degetelor, corectă lărgimea unei nări. Numai el putea citi întreg tabloul pe dos, așa cum era acum, cu nasurile diavolilor și îngerilor întoarse înăuntru, cu protuberanțele adâncite, cu găurile din trupuri ieșite în afară, până în clipa când pasta moale, cu fir auriu, avea să umple totul, acoperind denivelările vreme de douăzeci și opt de zile. Minunea muncii abia după aceea avea să se observe. Ghedeon se bucura de pe acum văzând gura hulpavă, ca o galerie de fugă, cu chepeng, în care trupurile măcinate de păcate aveau să fie sfâșiate și aruncate, ca odinioară, creștinii, în gropile leilor. Era propria lui Judecată de Apoi, poate opera lui capitală, mai importantă decât barajul lui Stavropol sau decât joaca lui Cameniță de a face pe oameni să-și uite trecutul.

În partea din față se vedea, cu susul în jos, marele zid, curbat, cu o deschizătură adâncă la mijloc, iar după el chipurile celor ce trebuiau să piară. Ghedeon surâse. Mângâie cu un deget umed un loc aflat departe de spațiul rezervat viitorului supliciu; acolo se rânduiau îngerii cu trompetele aurite și Iova Ghedeon avea de gând să bage, în pasta de beton, mai mult praf auriu decât în capul răzbunător, de deasupra, al cărui singur ochi, cu raze, semăna întocmai cu ochiul său. Așa își închipuise trupul fără cap; cu un singur ochi de ciclop. Pleoapele avea să le

picteze mai apoi, după terminarea turnării, în culori vineții; găsise câteva plante din care își făcea singur vopselele, erau mai rezistente ca cele de ulei, nici nu își pierdeau strălucirea atât de iute.

„Lăcustele acelea semănau cu niște cai pregătiți de luptă, pe cap aveau un fel de cununi, care păreau de aur, aveau părul ca părul de femeie și dinții ca niște dinți de lei”.

— Mai încet, Cotobane, mai încet, că mă doare capul, cu toate că ideea asta cu dinții de lei nu e rea deloc, deloc nu e rea și Iova avu remușcări că nu-l pusese pe tânăr să citească la timp acest pasaj.

Avea el un personaj căruia nu i-ar fi stricat pe figură câțiva dinți de vampir. Se uită la schiță, cu desenele așezate normal, așa cum avea să arate și marea pictură turnată, și privi chipul celui care-i tulburase pentru o clipă liniștea. Semăna aidoma; păcat că nu-i desenase dinții de care amintise Cotoban, i-ar fi stat foarte bine. Nu mai avea cum să-i schimbe. Trebuia să se mulțumească cu ce făcuse; și de supărare scoase de sub podium sticla cu țuică; se cinsti de două ori apoi, cu un deget muiat în tărie, își tamponă rana de la mâna stângă. Se tăiase cu un colț al fierăstrăului în timp ce pregătise imensa ramă pe care se odihnea mulajul de ghips.

— Deci zici că ți-ai adus aminte de noaptea aceea Cotobane, când cineva, acolo la sanatoriu, te-a rugat să furi gândurile unui om, truda și suferința lui de-o viață...

— Da, părinte, îmi amintesc, cu toate că... zise Cotoban umil în timp ce trăgea cu coada ochiului spre litera ultimă a cuvântului din Biblie, abia rostit.

— N-o să-ți capeți liniștea, fătul meu, dacă n-o să mergi cu aducerea aminte mai departe, adică dacă n-ai să-ți bați capul să afli cu cine ai fost, cine te-a îndemnat la acest pas, altfel ai pus-o de mămăligă, te bag și pe tine printre nenorociții ăștia, spuse el, arătând cu degetul amenințător

spre figurile, cele mai multe cu gurile căscate, împietrite în spaimă albă a ghipsului... Și aici încă nu-i nimic, să vezi cum au să arate în beton, ai să te cufurești de frică.

Și lui îi era teamă. Nu numai de ceea ce făcuse. Credea întocmai în destinul personajelor, inclusiv în al lui, un păcătos de rând la urma urmei, își mărturisi pe tăcute.

— Am să mă strădui, părinte, am să mă strădui...

— Cât mai iute, fiule, timp mult nu mai avem.

Ionas îi povestise lui Ghedeon cele văzute la stâna lui Toma; necrezând decât în proprii lui ochi și aflându-se în apropierea ocolului de oi, privise și el în apele limpezi ale lacului; se cutremurase. Ca să-l sperie pe Cotoban, îl luase într-o zi și el; tânărul, cu mâinile împreunate, fusese obligat de răspopit să cadă la pământ, să se roage fierbinte pentru iertarea multelor păcate săvârșite cu voia ori fără voia sa.

Dacă până atunci ucenicul urmărise și luase parte la truda lui Ghedeon de a prinde în forme pământene Apocalipsa, cu spaimă doar, acum neliniștea, după ce se lămurise de existența judecătorului divin, nu-i mai dispăruse de pe chip. La tulburare se adăugaseră și cuvintele citite în cartea sfântă, cuvinte pline de sânge și răzbunări, de boli și amenințări la tot pasul; numai supușenia totală în fața celui Mai Mare îl va face pe om iertat de neiertatele lui fărădelegi.

Trăise liniștit până atunci Cotoban, din când în când era trimis chiar în orașul de jos cu probe și alte mărunțișuri; venea de acolo mai proaspăt, mai întremat sufletește, imaginile trecute nu-i reveniseră însă niciodată pe retină.

Se nimerise, în ziua aceea, să fie ascuns în barca lui Cameniță; voise să fure ceva din pasiunea omului care-i tocase mintea zi de zi spunându-i că trecutul era o invenție, că tot ce făcuse înainte trebuia șters cu buretele, că viața de abia acum începe pentru el.

Nu prinsese Cotoban nimic, peștele parcă dispăruse din

apă. Cu toate astea mămăliga din vârful undiței pierea îndată ce arunca momeala.

„Aveau niște cozi ca de scorpii, cu bolduri. Și în cozile lor stătea puterea pe care o aveau ca să vatăme pe oameni cinci luni. Peste ele aveau ca împărat pe îngerul adâncului!...”

Sigur, sigur, își zise Cotoban, în timp ce buzele continuau să citească, numai acel înger al adâncului îl pedepsise pe Bulat, ținându-l cu capul tăiat deasupra apei spre a fi văzut de cei ce aveau ochi să vadă. Și el, Cotoban, văzuse.

Acum era convins că în vremea de demult între el și Ionas existase o legătură, tot așa cum nici numele și înfățișarea lui Bulat nu-i erau străine...

„În clipa aceea s-a făcut un mare cutremur de pământ și s-a prăbușit a zecea parte din cetate... Mii de oameni au fost uciși în cutremurul acesta, iar cei rămași s-au îngrozit și au dat slavă cerului și Lui”...

Ar fi vrut atunci, când se găsea în barcă, să tragă la vâsle, să vadă mai bine ce se petrecea la câteva sute de metri de el, dar barca era priponită de salcia din apropiere. Cameniță îi dăduse voie doar să pescuiască din ea, nu să se plimbe, pe deasupra lanțul era prins cu un lacăt și în zadar se chinui Cotoban cu o sârmă-șperaclu să se desferece de mal... Ca un făcut, tocmai atunci pluta se afundă cu repeziciune; Cotoban trase grăbit firul din apă... Agățase de coadă un peștișor de formă curioasă, cu scânteieri aurii, dar în grabă în care smucise cârligul, peștele de mărimea unui deget se rupsese de acul subțire și căzu într-o băltoacă lângă drum... îi auzise plescăitul în cădere. Așezase undița cu firul nerăsucit în barcă. Grăbit, alergase spre schitul lui Ghedeon. Era convins că sfârșitul lui va fi asemănător cu al omului al cărui cap continua să se rostogolească pe întinderea lacului.

Nu-l liniști decât Iova, zicându-i că iertarea și pedeapsa

stau în puterea adevărului și în mai mică măsură în a trimisului său; Ghedeon își arătase atunci unul din ochi, cel mai aprig, cel peste care pleoapele nu reușeau niciodată și se închidă pe deplin, ochiul pictat și scobit apoi în ghips și care aștepta acum cuminte să fie nemurit în beton...

În ziua aceea de demult se luase după femeia fără dinți, cu copilul de mână, copil ce nu era altul decât Ionas.

— De ce nu citești, fiule, ori ți s-a uscat cerul gurii de atâtea cuvinte înghițite, îl apostrofă Ghedeon în vreme ce făcea niște măsurători deasupra mulajului ale căror sens și importanță numai el le știa.

— Nu, prea cuvioase, dar m-am adus aminte de ceva și...

— Atunci adu-ți aminte mai departe, dar citește în același timp, nu te lăsa pradă nici grabei, nici lenei, aici avem încă de muncit, nu glumă... Și ce ți-ai amintit în afară de cele ce-mi sunt cunoscute și mie?

— Părinte, zise Cotoban, bucuros că era îndemnat să vorbească, răgaz în care își putea trage sufletul cu cititul... Mi s-a spus că voi fi trimis la facultate dacă nu spun nimănui că am fost pus să fur mâzgălelile unui confrate de boală al cărui nume nu-mi vine încă în minte.

— Atunci amintește-ți numele, dar fără să lași cititul, pe urmă, la următoarea spovedanie, vii și-mi spui amănunțit, să știu ce loc meriți în Judecata asta pământeană care tot a Lui este.

Și Ghedeon, plictisit, se uită spre cer. De mult nu mai văzuse un nor. Peticul alburiu îl făcu să se bucure ca un copil.

Cotoban, încruntat, citi mai departe, cu vocea înceată, creierul continuând să alerge în noaptea adâncă după numele ce nu se voia luminat în mintea sa.

— Spaima poporului, legea altarului, auzi Cotoban vocea vâscoasă a preotului și Ghedeon, mirat de propria lui mărturisire, începu să fredoneze o melodie, jumătate bisericească, jumătate lumească. Citește, fiule, citește, mi-

a ieșit pe nas un adevăr de mult mistuit în mine, numai înspăimântând poți porunci, cu toate că frica din tine nu eu ți-am vârât-o, ci propriile tale fapte. Din mic în nimic, din nimic în alt nimic și mai mare s-a născut spaima veșnică, spaima de moarte și folosind această neliniște nemăsurată a nimicului, adevărul a avut puterea să aducă la pragul lui, îngenuncheat, orice încercare a trăitorului de ieșire la lumină... Puterea ta nemăsurată te-a adus la frică și frica la adevărul meu, nu al credinței. Putea fi alt adevăr, mai aprig în canoane... Zi-i, citește, simt nevoia să aud cuvântul care să mă facă să-mi fie teamă de sticla aflată sub rama Judecății și care-mi face cu ochiul, ca un păcat femeiesc altădată.

Cotoban se oprise în dreptul unei case pe jumătate dărâmată. Era prea tânăr ca să le înțeleagă pe toate, dar rugămintea femeii o înțelesese. N-o mai urmă. Plânsul lui Ionas se auzi încă multă vreme după ce trecuse colțul unei alte străzi, mai arătoase ca celelalte. Se ținuse de cuvânt. Se ascunse în spatele unuia dintre zidurile, dărâmate. Era aceeași femeie, mama lui Ionas, numai că de data asta era singură, fără copil... O lăsă să treacă și numai pe urmă căută strada unde femeia târâse după ea pruncul... Strada era pustie, nu se vedea țipenie de om...

Doar în depărtare o lumânare pâlpâi, trecând drumul singuratică, și Cotoban fusese aproape lămurit că nebuna i-a făcut copilului de petrecanie. Încetă să mai caute copilul, se luă după ea. Nu înțelese de ce arătarea îmbrăcată în negru, slabă, cu dinții din față lipsă, cu un ciorap căzut mai jos de genunchi, în timp ce celălalt era rupt deasupra pantofului, alerga ca o bezmetică. Începuse să plouă mărunt, apoi ploaia se transformă în lapoviță; câtva timp, până se întunecă de-a binelea, femeia se aciuase în hruba unei porți groase cât trei ziduri de clădire obișnuită. Nu se mișcase nici el de la locul lui de pândă...

Ploaia se transformase din lapoviță în ninsoare... Cu

greu se mai putea vedea la un pas... Și când Cotoban se apropie curios să afle dacă sub bolta porții se mai află cineva, nu văzu decât un trup atârnat de o grindă; trupul era al femeii pe care o urmărise mai bine de două ceasuri.

Fugise și rămăsese cu fuga în suflet. Toată viața, atât cât și-o amintea, nu făcuse altceva decât să se ascundă și să fugă.

— Iar te-ai lenevit, Cotobane, în felul ăsta nu-ți sfârșești canonul în vecii vecilor, spuse Ghedeon nu prea aspru deoarece calculele îi ieșiseră pentru a doua oară fără nici un cusur, semn că turnarea, deși urma să fie făcută în etape, nu avea să dăuneze întregului cu nimic.

— Mi-e frică, părinte, se mărturisi Cotoban și în urma celor spuse, învârti manivela cu și mai multă osârdie.

— E în firea lucrurilor să-ți fie frică, fiule, de aia te și afli aici, ea e de vină; locul acesta, rugăciunile și canonul te vor scăpa de ceea ce acum îți tulbură privirile. Simt că dincolo de spaima firească a păcatului te macină alta, poate la fel de mare, dacă nu chiar și...

Ghedeon se opri din vorbă, măsură ușa bisericii; ca să nu uite, își legă lanțul cu care era atârnat crucifixul la gât de două ori.

— Ce va zice domnul Vugnar aflând c-am venit aici?... Peste câteva zile trebuia să cobor din nou cu niște analize.

— Fiule, nu eu te-am adus... Ai venit din voia ta și numai voiei tale să i te supui, ascultă un sfat bătrânesc... L-am aflat nu din cărți, din traiul meu și al altora. Citește mai departe, atâta vreme cât limba va vorbi din carte, înseamnă că n-ai de ce să te temi, nici din citit nu te poate nimeni opri, numai eu.

Ghedeon se scarpină în cap, avea chef să vorbească cu toate că lanțul înnodat la gât îi amintea mereu că altceva trebuia să facă în clipa aceea.

— Acum vezi și tu cum judeci înțelesurile cuvintelor... Nu te lua după cele spuse de scribi... Poate unul să fi fost

ameţit când a pus să cadă smochinele după ce înainte a întunecat soarele... Se cădea să pornească întâi vântul, să ne iasă ochii din orbite urmărind cum scuturǎ pomul; numai după ce smochinele s-ar fi întins pe pământ ca râia trebuia întunecat soarele şi luna stropită cu sânge de prunc nevinovat... Vinul nu-i o descoperire nouă, fiule, numai ţuica a adus-o diavolul atât de târziu. Dacă pe vremea aceea scribii ar fi băut ţuică s-ar fi lipsit de puterea imaginaţiei. Ţuica înclină pe om spre trudă zilnică poate de aceea mi-am ales pe lângă strană şi meseria de dulgher în pietre, în sudoarea frunţii, pricinuită de efort, aburii tescovinei zboară mai uşor din trup... Nu vrei un degetar?

— Nu, părinte mi-e teamă să beau.

— Nu-ţi fie, bea un pahar şi opreşte-te pentru o clipă din citit... Însă cartea să n-o laşi din mână. Aflându-mă la locul unde trebuie să îngenunchez vreau să-ţi aud glasul şi ruga ştiută, mai ales auzindu-te să veghez asupra ta şi a spaimei faţă de Vugnar.

Ghedeon sorbi cumpătat, apoi şterse sticla la gură.

— Propria ta limbă poate deveni spurcată după ce o păcătuieşti cu otravă din asta, zise el şi făcându-i semn lui Cotoban intră în lăcaş.

În faţa uşii îşi făcu cruce, apoi merse întins spre altar. Din faţă îi făcu semn lui Cotoban să se oprească în apropierea stranei de spovedanie.

Îi părea rău lui Ghedeon că se purta aspru cu proaspătul ucenic, că îşi alcătuia cuvintele cu un dichis duhovnicesc, obişnuinţă de care se debarasase de mult... Nu voia însă ca tânărul să vadă în vânzoleala spirituală numai haina de cult, ci şi forma duhului din ea.

Alungă cocoşul negru din fereastra altarului. Urcă treptele în spirală. Se opri pe drum de câteva ori. Nu de oboseală. Cu toată tusea ce-l mai încerca, avea puteri destule să urce scara dintr-o răsuflare.

Un damf străin, dulceag, deosebit de cel lăsat de lilieci îi

ajunse la nări și el îl inspiră adânc. Nimeni nu putuse intra fără știrea sa în podul clădirii, cu toate astea un parfum slab muieresc, era prezent, nu se înșela. Își mirosi mâinile crezând că țuica își schimbase între timp aroma. Nu, nu licoarea gălbuie, cu miros de tămâioasă, era de vină, mirosul avea altă proveniență și ultimele scări le urcă precaut ca și cum la gura podului s-ar fi aflat cineva cu un ciomag hărăzit oaselor lui betege.

Pe ultima lespede se opri ca să alunge ciorchinele împuțit aflat chiar în deschizătură, semn că nici liliecilor nu le pria mirosul muieresc.

În pod nu era nimeni. Prin cele două găuri, ce țineau loc de ferestruici, aflate în stânga și în dreapta clopotului, atât în interiorul bisericii, cât și în afară, spre acoperișul de beton, auzi tânguiala lui Cotoban venită de jos.

— Ce acustică, domle, își zise Ghedeon mirat el însuși de căldura cuvintelor rostite încet și ajunse sus cu o limpezime desăvârșită.

Ghedeon își făcu cruce, atât ar fi trebuit să se întâmple în realitate ce se întâmplase sau avea să se întâmple după prezicerile sfinte. Se chirci, ca să nu-și murdărească leveleandra kaki, îi ridică poalele și le vârî sub brâu. Se târî pe genunchi, stofa groasă de lână, a pantalonilor peticiți îmblânzea duritatea betonului găinățat din belșug. Din nou mirosul îl opri din mers, cu toate că până la clopot nu mai avea mult. O fi poposit parfumul de la corturile tinerilor, vântul bate dinspre lac, își zise Ghedeon. Făcu o rotocoală și înțelese că, de la ultima lui urcare în pod, mireasma n-avea cum să fi pătruns, se convinsese singur că tinerii plecaseră, nici măcar nu se învredniciseră să-i zică o vorbă de rămas bun. Ghedeon zburătăci alt ciorchine de lilieci. Unul mai spăimos, greșindu-și ținta, trecu prin ferestruica din dreapta și chițcăi ca un șoarece speriindu-l cumplit pe Cotoban. Căzu în genunchi, cu ochii în pagina cu marginea roșie. Citi cu mai multă aprindere.

Liliacul se prinse de ghioaga de fier aflată în interiorul clopotului și aripile lui fură îndeajuns să stârnească un curent ce împânzi lăcașul cu un fior tremurat. Ghedeon scoase de sub leveleandră o cheie și fără nici o greutate trebălui la șuruburile ce țineau în chingi greutatea de bronz a clopotului.

Privi încă o dată prin spărtura grinzii de care era legată cupa de metal. Văzu dedesubtul ei strana de spovedanie și pe Cotoban care, îngenuncheat, citea pe șoptite, cuvintele cu greu se mai auzeau până la înălțimea unde se afla.

„Căci a venit ziua cea mare a mâniei Lui”...

— Încă nu fiule, încă nu, dar va veni, îl îngână popa și făcu cale-întoarsă, cu spatele înapoi, ținându-se cu mâinile de trepte, să nu cadă.

24

— Domnule Toma, domnule Toma, zise Vugnar uitându-se la câmpia de flori țesută cu migală în aval de baraj, de soția lui Spîrcu.

Auzise Vugnar de îndeletnicirea femeii și venise să vadă cu propriii lui ochi cum se schimbase peisajul din vale. În locul buruienilor și dunelor de pământ, până atunci neroditor, ea și Mitrofănică, cu ajutorul unui cal și-al unei grape schimbaseră înfățișarea, aproape respingătoare, a pământului sterp, aflat între construcția de beton și casa lor. Coborâse de la stână și Toma. Vugnar numai pe el îl văzu în clipa când îi repetase acestuia numele.

— Pământ bun, domnule inginer, spuse Toma, dar nu numai pământul e de vină pentru frumusețea de aici...

Pământul, Iuliana și, mai presus de pământ și femeia mea climatul, mai jos de baraj e cu totul altfel decât dincolo... Și-mi spune inima că nu-i departe ziua și oamenii au să se întoarcă pe locurile lor de baștină.

Calafat vedea că șefului nu-i ardea să plece mai departe, voiseră să-l viziteze pe Gavra; își scoase ranița de pe umeri și din ea scăunelul pliant. Îl așeză în apropierea lui Vugnar și acesta se așeză cu oarecare greutate; de când venise aici, sus, reumatismul de la picior îi dădea din nou de furcă. Îi pierise în schimb cu desăvârșire durerea de cap și de șale, cu mult mai chinuitoare decât junghiul de la picior.

Calafat pufăi nemulțumit; întotdeauna șeful făcea altceva decât ce își punea în gând atunci când se pornea la drum. Acum îl oprise vorbele lui Toma.

Vugnar simți nemulțumirea lui Calafat din înclinarea acestuia prea respectuoasă, subalternă; nu-i dădu importanță...

— Un picior, el nu-mi dă pace, spuse și râse, rotund contagios... Un singur lucru nu pricep, domnule Toma; eu care am pretenția că pricep mai multe decât s-ar părea la prima vedere. De ce această nevoie de flori, tocmai aici, știi doar foarte bine că atunci când apele cresc, din pricina viiturilor, deversoarele inundă această porțiune, acum de vis, nu alta... Știu că vrei să dai curaj puținilor oameni rămași în fața barajului... Dar dincolo de asta? Crezi sincer că cei fugiți se vor întoarce?

— Domnule Vugnar, să zicem că e ceva adevăr în ce spuneți, poate nu mult, dar un adevăr tot este. Am pus florile din nevoia de frumos, să-i pară pământului, apei și cerului rău când tot ce se vede acum nu va fi de văzut... Sau să-l îmbuneze pe neîndurător și să dea liniște oamenilor plecați din neliniște.

Mielul aflat în spatele lui Spîrcu își frecă botul jilav de încheietura cioarecului. Toma, fără să se întoarcă, îl scărpină între cele două buburuze: viitoarele coarne...

— Deci sufletul dumitale e optimist.

— Nu eu am făcut câmpul ăsta de flori, domnule Vugnar, pământul a simțit nevoia, în sufletul nevestei mele, să arate așa. Ea nu s-a codit să-i îndeplinească dorința...

— Îmi dau seama, domnule Spîrcu, de influența binefăcătoare a acestor locuri asupra oamenilor... Țin să-ți mărturisesc că dacă n-ar fi datoria ce-mi cere să fiu mereu pe drumuri n-aș mai pleca de aici pentru nimic în lume; două boli mi-au dispărut, jena de la piciorul stâng e doar semnul că voi scăpa și de artroza care mi-a pricinuit atâtea necazuri.

— Șefule, e ora șase și un sfert, se auzi din spate vocea lui Calafat și Vugnar tuși de trei ori. Înțelesese că avântul cuvintelor îl purtase prea departe.

— Domnule Vugnar, în tot ce facem e nevoie de sacrificiu, poate sacrificiul...

— La ce te referi, domnule Toma, teama de catastrofă văd că nu te-a mișcat de aici, mai mult, crezi că bejenarii îți vor urma exemplul. Atunci la ce bun încercarea de a mă convinge în credința unui sacrificiu de care, până la urmă, n-are nimeni nevoie...

— Eu sunt vechi pe aceste meleaguri, aș zice că sunt aici de totdeauna. Și poate nu numai întâmplarea a vrut să fiu eu cel ce te-am cunoscut la alți ani... Dumneata nu mă mai ții minte...

— Cum să nu te țin... Știu când v-ați mutat aici, la un pas de șantier, cum v-au dărâmat de două ori, ca să construiți mai la deal, cum ați coborât mai apoi, după liniștirea lucrărilor, din nou aici. Atunci ți-ai clădit casa asta arătoasă de acum... Nimeni nu-i de vină că mama și tatăl dumitale s-au închis pe dinăuntru în... spunând vecinilor că au plecat la oraș, adică la dumneata... Apa a venit, trebuia să vină, când s-au auzit țipetele toți au înțeles că nu se mai putea face nimic...

— Nu sunt singurii care au murit acolo, domnule

Vugnar...

— Mor numai cei ce nu vor să trăiască sau nu le place viața, zise el și mustăci, dar zâmbetul nu i se desenă pe chip.

— Mor și cei ce nu vor să se supună umilinței... Poate nu-ți aduci aminte, nici n-ar fi de mirare, domnul Cameniță cu asta își și pierde vremea, să-i facă pe oameni să uite, dar cum eu nu fac parte dintre cei ce locuiesc în amonte... Pe mine mintea nu vrea încă să mă înșele, poate acesta e motivul pentru care mă întorc mereu la ce a fost, ca și cum ce ar fi, de acum înainte, ar avea mai puțină importanță... Eram la gară, la gara veche, nu se poate să nu vă amintiți, se afla la vreo doi kilometri sub albia de acum; sosisem în vacanță, era vacanța de paști, eu mi-am făcut vacanța respectând datinile străbune. De la gară n-aveam cu ce veni...

Vugnar își pironi ochii direct în pupilele lui Toma, nu știa ce voia să i se povestească, anii erau mulți de-atunci, se afla la începutul carierei. Oricum, povestea oierului nu-i plăcea, și îi părea rău că nu ascultase sfatul lui Calafat să nu se abată din drumul pe care porniseră...

— N-aveam cu ce veni de la gară, linia era întreruptă, se lucra la un pod, circulau numai camioanele și betonierele... Era la scurt timp după o viitură, camioanele umblau unul după altul, nu-i păsa nimănui de nimeni, te putea călca fără ca șoferul să-și scoată scobitoarea dintre dinți... Se zvonise că nu apa fusese de vină, adică nu Dumnezeu cu pedepsele lui, ci un sabotaj pus la cale de înrăiți. Paza se înăsprise pe șantier, bariera lângă care stăteam eu nu era nici ea așezată de florile mărului. M-am rugat de șoferi să mă ducă până la ai mei; nu m-a luat nimeni, era ordin să nu fie luați străinii, domnea încă atmosfera durerii pricinuită de inundație și credința că dușmanii fuseseră la mijloc. N-am mai putut aștepta... M-am agățat de scara din spate a unei betoniere care se învârtea bezmetic. Tot trăgându-mă în

față, ca să prind bara de susținere, am ajuns în dreptul geamului de la portieră; te-am văzut pe dumneata.

— Pe mine? se miră Vugnar surprins.

— Pe dumneata, domnule Vugnar. Erai în cabină, înghesuit cu încă doi, m-am căznit până am ajuns să-i recunosc, Bulat și Ionas. Aveai vârsta mea de-acum, domnule Vugnar adică tânăr de tot, mai tânăr ca domnul Calafat, numai că la chip, în seara aceea, arătai cu mult mai bătrân. M-am ascuns în spate, din nou, cu riscul că am să fiu prins de betoniera rotitoare, neagră, ca un sicriu. Înainte de a ajunge la barajul de astăzi am sărit, m-am rostogolit de câteva ori, n-am pățit nimic, dar de-atunci imaginea chipului dumitale, a lui Bulat și Ionas m-au urmărit fără hodină.

— Poate m-ai confundat, domnule Toma, și Vugnar râse, de data asta din plin, fără efort.

— Domnule Vugnar, n-am confundat decât două lucruri în viața mea, pentru care am plătit scump, dreptatea amestecată cu minciuna. Și una și alta erau să mă omoare... Când am venit să văd ce s-a ales de pe urma alor mei, m-am dus la inginerul Stavropol, știu că avusese dezlegare să înduplece oamenii încă două săptămâni; n-a vrut să zăbovească, a dat drumul la ape mai devreme, ca și cum i-ar fi fost teamă că-l ucide cineva dacă mai așteaptă... Am vrut să-l trag la răspundere pentru viața alor mei, știu, nu era el de vină, dar, cu puțină bunăvoință, i-ar fi putut convinge, n-a vrut și când l-am rugat să-mi spună ce l-a făcut să se grăbească a dat drumu' Mutului, adică i-a făcut un semn.

— Nu-mi amintesc, domnule Spîrcu, de ce să te mint, că vremea creierul omului se comportă după legile lui nescrise... Scleroza... Nimeni n-o dorește, nimeni n-o cheamă, cu toate că l-am rugat pe domnul Saie să-mi dea niște pilule... Mi-a râs în nas. A zis că împotriva naturii se poate lucra doar în sens invers, dar ceea ce ea vrea să

desăvârșească, cu propriile ei puteri, nu-i cale să fie oprit... Nici conflictul cu fostul câine al inginerului Stavropol nu mi-e cunoscut... Ce rost ar avea să nu-ți spun adevărul... Acum e mort, nimeni nu știe unde l-a îngropat. Trebuie însă să recunoști, domnule Toma, că fără știința și perseverența lui Stavropol dumneata n-ai mai fi răsădit aici raiul acesta de flori, nici n-ai mai fi avut unde și coborî de pe munte...

— Adică admiți și dumneata posibilitatea ruperii barajului de colo, spuse Spîrcu, arătând cu mâna spre curbura sângerie de beton...

— Nu numai că admit, dar s-ar putea ca, în sinea dumitale, să ai dreptate și cu sacrificiul, cu toate că nu știu exact ce anume înțelegi prin el.

Toma zâmbi, era sigur că Vugnar are să sucească discuția, din locul unde el o lăsase și, dacă până în momentul acela avusese dubii în privința aducerii-aminte, de demult, acum era sigur că inginerul, tocmai pentru că își amintea ce se petrecuse atunci, voise să se abată de la...

— Simplu, domnule Vugnar, zise Toma încercând pentru un timp să continue subiectul propus de Vugnar... Am avut în vedere un sacrificiu personal... Ce se petrece în baraj nu este altceva decât o plata cerută de legile necunoscute ale betonului, pentru altă plată...

Toma se întrerupse, fixându-l ca din întâmplare pe Vugnar.

— Pentru ce plată, domnule Toma?

— Mi-e greu să spun, sau poate nu vreau să afli mai multe decât trebuie de la mine... Am avut un vis, domnule Vugnar, nu un vis așa cum ai avea dumneata noaptea; era ziua în amiaza mare, mi s-a arătat în crăpătura ochilor o speranță fără înfățișare omenească, dar cu grai asemănător graiului nostru și mi-a zis speranța aia: nu-i chip de scăpare fără sacrificiul de care vorbeam... Numai că omul ce vrea să fie sacrificat trebuie să fie curat la

suflet, nepângărit în faptele vieții lui. Or, din acest punct de vedere, am îndoieli că odată zidit în templul de colo - Toma arătă spre baraj - apa nu mă va zvârli afară, necrezând că sunt potrivit plății de care ea are nevoie...

Toma râse, evident exagerase, voise să-l pună pe Vugnar la încercare.

Vugnar, contaminat, mustăci și el cu pauze mărunte, fără însă ca ochii să clipească măcar o dată. Erau mereu la pândă.

— Eu sunt un suflet plin de imperfecțiuni, domnule Toma, dar nu atât de păcătos să nu iau în mașină un om aflat la ananghie.

Vugnar căută cu coada ochiului la privirile lui Spîrcu...

— În noaptea de care v-am vorbit, Ghedeon era la benă, se stricase ceva la un motor electric. El, ca mare specialist, a fost chemat cu echipa să repare... Se afla pe la jumătatea trebii când a apărut mașina în care erai dumneata, Ionas și Bulat... De unde știu că era la benă și cum a apărut mașina în care erați, a fost simplu. L-am chemat în aceeași noapte pentru câteva rugăciuni, era ziua morților, domnule Vugnar, Joia mare. Iova, cu toate că lucra ca electrician, nu se dădea înapoi pentru un pol să spună câteva rugăciuni bine simțite, fusese doar de meserie preot, cândva...

Lui m-am adresat în acea noapte. Erau înfipte în pământul fostului cimitir sute de lumânări. Dacă până atunci oamenii nu prea dăduseră importanță morților, acum, după ce cimitirul fusese strămutat, luminile gălbui umpleau coama de munte. Ghedeon era acolo, nu pridideа cu slujbele lui mici; cerința, era mare... Noaptea târziu l-am dus cu barca pe începutul de lac, pe atunci barajul era turnat doar pe jumătate, apa avea vreme să se adune de pe toate coclaurile.

El mi-a povestit cum a venit o betonieră neagră cu o dungă galbenă la mijloc. Și dumneata, domnule Vugnar, l-ai coborât pe macaragiu din cabina lui și l-ai trimis după

un kil de drojdie. Ghedeon nu uită cuvântul, i-a fost drag totdeauna și auzind despre ce-i vorba a încetinit lucrul, crezând că va fi chemat la ospăț... Numai că oamenii dumitale l-au obligat să nu-și lase treaba. După ce motorul a fost reparat, Ghedeon spune, nu eu, dumneata te-ai urcat pe scara interioară în cabina care dirija benele. Ai coborât oala de turnare la doi pași de betonieră.

— Auzi Calafat ce inventează Ghedeon? Bine, domnule Toma, am să stau de vorbă cu el... Multe minciuni mi-a fost dat să aud la viața mea, dar una ca asta, trebuie să recunosc...

Toată purtarea lui Toma i se păru lui Calafat necuviincioasă. În locul lui Costin n-ar fi admis familiarisme de acest fel pentru nimic în lume. Nu le-ar fi admis, din principiu, și pentru că în spatele lor, așa cum se dovedise și de data asta, erau capcane pe care șeful nu știa să le ocolească în ultima vreme cu iuțeala și talentul de altădată. Devenise mai greoi în judecăți, argumentul cel mai de seamă era râsul tot mai prezent în discuții, semn că avea nevoie de timp de gândire înainte de a da o replică tăioasă. Unde era Vugnar de odinioară?

Din spatele dâmbului, Toma fu strigat. Un glas feminin lungea ultima literă a numelui la nesfârșit, ca și cum cel ce trebuia să audă s-ar fi aflat în vârful muntelui.

— Sunt aici, Iuliană, răspunse tare, dar arțăgos Toma, fără să se clintească din loc.

Din partea de jos a lanului cu flori apăru întâi capul Iulianei, apoi femeia mai făcu câțiva pași și se opri. Nu crezuse că bărbatul era atât de aproape și nici nu-i trecuse prin minte că nu era singur.

— Ce-i Iuliană? întrebă Toma și Vugnar, văzând că femeia refuză să vorbească, deveni curios. Își luă scaunul pliant cu el și coborî spre buza dealului.

— S-a dus să îngrijească mormântul străinei, zise sec Toma... Poimâine e ziua morților.

Vugnar se încruntă. Toma îi mai pomenise o dată de această zi, într-un alt context, dar repetase apropiata sărbătoare cu un scop ascuns. Costin abia mai târziu își dădu seama.

Iuliana porni spre spatele grădinii, de acolo îi arătă lui Vugnar crucea albă, cu Isusul prăbușit în sine. Cu timpul ploile și vântul lustruiseră sculptura îi rotunjiseră colțurile nefinisate după turnare. Răstignitul părea și mai dușmănos, cu capul răsucit spre pântecul supt, cu coastele de fier ieșite din beton.

Mormântul era simplu, îngrădit cu nuiele de alun de aceeași grosime, iar deasupra florile de toamnă crescuseră dese ca peria, fiecare tinzând să cuprindă în corola ei cât mai mult soare.

— Poimâine e ziua morților, se explică ea...

— Ai mai zis o dată Iuliană, nu mai da atâtea explicații, domnul Vugnar nu e credincios, puțin îl interesează.

— Nu-i adevărat, domnule Toma, cu tot ateismul meu, țin să mărturisesc că am o stimă, din convingere, pentru locurile de veci, pentru cei intrați în neființă... Am cunoscut-o și eu pe această femeie îmbrăcată în alb. Se scurgea ca o arătare, mai ales seara, când se ducea să contemple lacul ce se înălțase binișor. N-o oprea nimeni, nici Bică cu paznicii lui n-au îndrăznit vreodată să-i ceară un permis de liberă trecere, asta poate și pentru că cel mai adesea...

Vugnar se uită mai atent la Toma, apoi își trecu privirile la soția acestuia.

— Domnule Toma, mă bucur că m-am oprit să vorbesc cu dumneata... Intenția primă a fost să merg la Gavra. Doream să-i văd forajul și ciudățeniile scoase din adânc, dacă este adevărat că a scos ceva... Dar intuiția mea n-a dat greș, dumneata ești pornit, m-ai supus la un adevărat interogatoriu, fără să fi vrut, bineînțeles, și fără ca eu să-mi arăt în vreun fel nesupunerea... Vugnar râse... Vezi

unde pot duce presupunerile? Presupun și eu cum presupui și dumneata că m-ai văzut în acea seară în mașină, apoi urcând în turnul macaralei.

— Eu nu presupun, domnule Vugnar, eu am spus adevărul, în schimb aluzia dumitale rămâne și ea în picioare, cu toate că e o...

— Tomo, te rog eu, încetează, ce rost mai are toată povestea asta... mai bine veniți la o cafea, domnule inginer, de ce dumnezeu nu lăsați trecutul în plata Domnului, ce aveți cu el și cu sufletele celor duși de mult dintre noi...

— Iată un sfat înțelept, doamnă, cât se poate de înțelept... Și pentru că te văd realistă, n-ar strica să-i scoți soțului dumitale din cap ideea cu sacrificiul... Un om nu poate opri ceea ce tehnica cea mai avansată nu e în stare... Cred că a avut în vedere propriul său sacrificiu, nu-i așa, domnule Toma? În privința asta, stimată doamnă, este mai bigot decât Ghedeon, Iova are un sens al ridicolului când este vorba de propria lui credință, n-o împinge până la absurd, deoarece, pe urmă, i-ar fi greu să revină la o purtare lumească... Și el este om, are nevoie de un echilibru în viață, mai ales în relațiile cu credincioșii... Domnul Toma este radical, împinge lucrurile prea departe.

— Aveți dreptate, domnule Vugnar, căzu de acord Iuliana, dar în clipa aceea de undeva, de sub deal, se auzi un strigăt din care nimeni nu înțelese nimic, apoi strigătul se repetă, deveni mai clar, vântul bătea exact din direcția de unde se pornise. Cineva striga după ajutor, era o singură voce și Vugnar se uită speriat la Toma.

— De la sonda lui Gavra, spuse simplu Spîrcu, dar nu se grăbi să alerge spre locul cu pricina.

— Ce s-o fi întâmplat?

Nu ajunseră prea departe. În fața lor se întindea dealul transformat cândva în carieră de piatră. La început pământul începu să tremure ușor, apoi câteva secunde, case și copaci se frânseră, se culcară pe-o parte ca, pe

nesimțite, din mișcări pe orizontală, pământul să înceapă să se cocoșească. Atunci îngroziți, văzură cum din locul unde fusese sonda se ridica spre înalt o țeavă largă și lungă, trasă din locul ei subpământean de o putere nevăzută. Țeava, ca un burlan uriaș, pluti câtva timp în aer, apoi piatra începu să se rostogolească într-un zgomot asurzitor. În alte câteva secunde, valea se făcu deal de piatră așa cum fusese înainte de a fi cărată spre stațiile de betoane. Mărturie a unui efort zadarnic era doar tubul gros de fontă culcat pe-o parte a mamelonului, spart în zeci de bucăți.

— Doamne, ăsta a fost cutremur, spuse Iuliana și mielul behăi vesel, țopăind ca un drăcușor pe cele patru picioare de gumă.

Fugiră care cum apucară... În locul sondei se înălța vârful conic al dealului, de zece ori mai înalt decât cel excavat înainte. Sonda lui Gavra dispăruse.

25

Îl găsi pe Cameniță coborând din barcă, cu două lansete și cu minciogul gol.

— Nimic, domnișoară Adelaida Jigău, nimic, este pentru prima dată când mă întorc atât de sărac în vânat. La ora asta, altădată, scoteam pe puțin cinci kilograme, acum nici măcar schelete n-am găsit, lacul pare pustiu.

Adelaida se uită peste întinderea lichidă; bășicuțele, ca niște mici baloane sparte, se vedeau rar, din ce în ce mai rar și numai în apropierea barajului, în rest liniște, apa dormea parcă într-un lighean de care nu se atingea nimeni.

Se precipitase spre medic cu graba omului care vrea să scape de un coșmar trăit, dar Saie, respirând greu cercetând niște urme rămase pe fundul bărcii, aproape n-o luă în seamă. Era fără cămașă, haina și cămașa erau întinse pe câțiva snopi de stuf tăiați, cu multă vreme în urmă, de Bulat.

— Domnișoară Adelaida, Bulat a fost trimis în oraș cu niște treburi... Domnul Vugnar l-a trimis, spuse el categoric.

Aida, neputincioasă, se așeză pe mal cu picioarele în apa caldă a japșei...

— Adică, nene, eu sunt tâmpită, nu mai știu ce văd și nu văd, ai, se bățoși ea golănește.

De data asta tonul nu-l impresionă pe medic. O privi îndeaproape, îi cercetă ochii colorați diferit și, ca să se răcorească, își descheie cu greutate fermoarul de la maioul de lână îngălbenit sub brațe.

— Deci acum am ajuns nene, spuse Cameniță și își strânse cu grijă cârligele, își vârî lansetele în geanta mare, cadrilată, rezervată pentru transportul uneltelor de pescuit. Domnișoara Adelaida Jigău, ca să fiu drept am îndoieli că te cheamă așa. De la început am avut. N-am zis nimic, dintr-o discreție ce m-a însoțit toată viața. Dacă oamenii vor să se numească altfel decât au fost botezați, ce treabă am eu, nu! Aș putea să mă revolt, să sar în sus apărând propria mea teorie despre fals, dar nu o fac... Am pudoarea de a rămâne liniștit, în continuare.

— Unchiule, poate îmi dai și o pastilă, din alea cu care îl îndopi pe Ionas, am văzut că are opt cutii, pe fiecare stă scrisă ora la care trebuie să le înghită și scrisul nu e al meu, nene...

Cameniță își întinse bretelele late; îl deranjau, apoi își descheie fără jenă cureaua de la pantaloni, slăbind-o cu o gaură. Acum se simțea mai bine; respiră în voie și bău din termos câteva guri de ceai de plante.

— Unchiule, l-am văzut cu ochii mei, a intrat în apă, apoi s-a micșorat, s-a făcut din ce în ce mai pitic, până la urmă...

— Până la urmă a ajuns în orașul de jos, și a predat probele cu care a fost trimis, iar peste o săptămână ai să-l vezi înapoi. Atunci, dacă nu te liniștești de pe acum în privința lui, acceptând varianta mea, ai să înnebunești de-a binelea, ascultă ce-ți spun... Mai bine înghite o pastilă, uite ca să nu-ți fie teamă că te otrăvesc, iau și eu, și Cameniță, scoțându-și limba, așează pe ea o pastilă roz. Cu iuțeală și-o trase la loc, parcă ar fi fost limbă de reptilă și, cu ochii pe jumătate închiși, înghiți lin, de câteva ori, până ce medicamentul lunecă, fără dificultăți din esofag în stomac.

Adelaida luă pastila, o privi pe ambele fețe, voi s-o rupe dar se răzgândi. Curiozitatea fu mai mare și o frânse în două.

În pastila roz găsi un praf cu miros de mușețel și alge.

— Unchiule, și a dumitale a fost la fel?

Saie scoase din cutia aflată într-un buzunar al sacoșei o altă bulină, o rupse în fața Adelaidei. Pastila era identică Aida luă resturile celor trei pastile; pentru că zdrobite erau amare, acceptă paharul cu ceaiuri medicinale de la Cameniță.

— La ce folosesc, unchiule, spuse ea pe un ton conciliant plictisită să se mai râcâie cu omul ce nădușea din greu încercând să-și scoată cizmele de cauciuc, lungi până aproape de fese. Aida îl ajută.

— Nu simți că miroase, că din larg vine spre țărm un iz greu, îi ceru părerea sincer îngrijorat că fata putea să creadă că aerul îmbâcsit avea altă proveniență.

Adelaida se uită în zare, ca și cum din amurgul roșu, incapabil să se transforme în întuneric, înainta aerul stătut; îl simțise de la început, dar nu-i dăduse importanță...

— Deci, domnișoară Adelaida Jigău dumneata crezi

sincer că suntem într-o ureche, singurul dintre noi capabil să raționeze logic fiind dumneata... Ca medic pot să-ți mărturisesc că rar ai să întâlnești un nebun care să spună despre sine că e nebun; de obicei nebunii sunt doctorii, ei ar trebui să stea sub supraveghere strictă, nu bietul pacient... Crede-mă, am vizitat asemenea instituții de sănătate. De multe ori am avut impresia că cel bolnav sunt eu... Există la suferinzii din această categorie o putere de persuasiune uluitoare, aproape m-am lăsat convins că mingea ce se învârtea pe lac nu era altceva decât capul sărmanului Bulat... Toată forța omului bolnav stă în capacitatea de a-i insufla interlocutorului propriul său crez. În sprijinul afirmațiilor sale, sistemul nervos, deteriorat, naște, pe lângă monștri, și o acuitate a simțurilor capabile nu numai să argumenteze, dar să și susțină argumentul în folosul propriei lui credințe. Și cum credința în sănătatea sa e atât de mare, nu face altceva decât să-ți demonstreze că cel nebun, până la urmă, ești tu.

Cameniță își scoase ciorapii de lână, și-i schimbă cu alții subțiri, de mătase, și Adelaida râse când îi văzu degetele mari de la picioare lipite cu o pieliță fină de celelalte două aflate în imediata lor apropiere.

— Puteam s-o tai, de multe ori au râs colegii de această malformație, dar mi-a fost teamă să nu ating cine știe ce vas de sânge, aparent fără importanță... Nu uita, domnișoară Adelaida Jigău, cel de-al treilea război mondial a început de mult, cancerul este virtualul câștigător; nu vreau să provoc o luptă inutilă în propriul meu organism...

— Vă e frică de moarte, nene?

— Teribilă, domnișoară Adelaida Jigău, teribilă, aș minți dacă nu aș recunoaște...

Aida era incomparabil mai veselă, Cameniță nu i se mai părea chiar atât de respingător, avea, prin sinceritatea lui, o doză de omenesc neremarcat până atunci. Parcă era un frate mai mare, gata să facă pe clovnul numai să provoace

bună dispoziție, or Saie, cu întreaga lui construcție masivă, lipsită de migală estetică, era un bufon reușit și Adelaidei începu să-i placă neputința trupului plin de grăsime, neajutorat la prima vedere, dar agil în mișcări atunci când Saie avea interes.

— Dacă ar ști sărmanul Bulat ce-ai inventat pe seama lui, vai, vai, repetă Saie în timp ce se ștergea între degetele picioarelor cu un prosop, întrebuințat înainte, cu aceeași meticulozitate, sub brațe...

— Nene, ce dracu, doar nu-s mai chioară decât sunt în realitate, am văzut cu ochii mei, cu toate că...

— Vezi, draga mea, cu toate că... te rog mai spune de câteva ori, cu toate că, în clipa când începi să ai îndoieli înseamnă că adevărul este pe jumătate sub semnul întrebării, or dumneata trebuie să pui sub același semn și minciuna pentru că asta ai susținut, o minciună... Bică Stupariu l-a dus la gară, mă crezi sau nu?

— Din partea mea putea fi el, putea fi altcineva, puțin mă interesează, dar pe luciul apei se rostogolea capul lui, sau...

— Vezi, din nou sau... mai repetă acest sau te rog eu frumos. Sau, sau, sau...

Adelaida își simți ochii umezi, apoi se puse pe bocit, simțea că plânsul nu era plâns, dar de plâns plângea, cu toate că în primul moment își pusese întrebarea ce anume îi crește emoția falsă, de unde până unde acele lacrimi străine și ele de vreme ce nu avea motiv temeinic de amărăciune. Sau motivul exista, era acolo lângă ea, sub forma unui peștișor cu capul pe jumătate ieșit din apă, cu ochii pironiți la limba unei broaște aflată într-un du-te-vino continuu; frunza unde își găsise broasca adăpost era plină de furnici, cine știe cum ajunse acolo. Saie se uită la peștișor apoi cu talpa pantofului îl călcă de câteva ori.

— Ce te-a apucat, nene, de ce, era așa nostim.

Auzi, de departe strigătul lui Ionas. Își luă grăbită

pantofii, geanta-poșetă și, fără să-și ia rămas bun, alergă pe cărăruia ce ducea la fosta clădire a administrației.

— Mi-a fost teamă să nu ți se fi întâmplat ceva, o întâmpină Ionas.

O îmbrățișă cu o căldură neobișnuită pentru felul lui de a se comporta în ultima vreme.

— Ce să mi se întâmple?

— N-ai simțit cutremurul?

Adelaida se uită în jur; numai când văzu un coș al clădirii căzut la marginea scării și câteva găuri în zidul exterior, semn că Ionas n-o mințea, își duse mâinile la gură.

— N-am simțit nimic, Ionas... Am stat pe malul lacului cu Saie, n-a observat nici el, altfel mi-ar fi spus... Am fost foarte supărată pe tine, de ce-ai închis ușa cu lacătul? Niciodată n-ai făcut-o... Venisem să-ți spun că l-am văzut pe Bulat...

Adelaida tăcu.

— Unde l-ai văzut pe Bulat?

— Saie Cameniță a râs de mine, e convins că o stare anapoda mi-a jucat o festă, Bulat nu numai că n-a murit, dar Vugnar l-a trimis nu știu unde cu...

— Bulat i-a omorât câinele lui Stavropol, se pare că nici câinele nu s-a lăsat răpus așa ușor...

— Deci Bulat n-a fost trimis nicăieri, minte și Saie, poate minte și Vugnar... zise Adelaida și, cu toate că afară era cald, începu să tremure.

Ionas o strânse și mai tare în brațe, apoi o duse în camera de la etajul întâi. Ușa era întredeschisă. Ionas fusese mai întâi înăuntru să vadă dacă cutremurul de care amintise nu i-a deteriorat încăperea. Doar vechiul calorifer, inutilizabil, de prisos, de când se schimbase clima, căzuse din cele două cârlige. Peretele de la fereastră era fisurat tot în formă de x.

— Ida, l-am însoțit pe Stavropol. Și-a îngropat câinele. La întoarcere mi-a fost dintr-o dată teamă pentru soarta ta.

Te-am căutat peste tot, dacă aș fi știut că te afli cu Saie aș fi venit acolo, n-am încredere, Ida, în omul ăsta. Emoția așteptării, faptul că la strigătele mele repetate n-ai răspuns, m-a făcut, cum să-ți spun, am simțit că ceva mi se rupe în cap, Ida, la început am căzut în genunchi, eram aproape sigur că am făcut o comoție cerebrală... În realitate n-am avut decât un spasm, el m-a trântit, dar tot el mi-a împrospătat memoria cu ceva teribil. Îți amintești de femeia în alb, de care ți-am vorbit?

— Îmi amintesc Ionas, dar te rog, înainte de a-mi povesti... cred că e singurul lucru care m-ar readuce la liniștea de dinainte. Cameniță mi-a dat o pilulă, simt în mine o stare de agitație, în același timp o...

— Nu pot, Ida, nu pot acum, nu te supăra. L-am văzut pe tata, Ida. Femeia aceea în alb m-a scos într-o zi la plimbare. A luat cu ea de-ale gurii, într-o sacoșă, țin minte culoarea, era gri, și amândoi, la început pe jos, apoi cu un camion de ocazie, am urcat într-un orășel de munte... Ne-am apropiat de o clădire albă, un sanatoriu pentru bolnavii de tuberculoză. Era o oră de după-amiază, oamenii se plimbau pe alei, unii sprijiniți de femei în alb. În clipa când prin apropierea mea a trecut un bărbat, am strâns-o de mână; i-am zis încet, ăsta e tata...

— „Pentru asta te-am și adus, să-ți amintești de tatăl tău, numai să nu pomenești nimănui de acest drum, nici ce-ai văzut...”

N-a vrut să-mi spună mai mult... Ne-am reîntors la orfelinat. Femeia în alb mă întreba zilnic dacă am vorbit cu cineva despre cele văzute și de fiecare dată mă săruta pe obraz când îi dădeam de înțeles că n-am încălcat, nici n-am de gând să divulg consemnul stabilit între noi... Deci am avut un tată, Ida, înțelegi, nu sunt al nimănui. Cred că părinții mei nu de bunăvoie s-au lipsit de mine, au fost obligați, și mai cred ceva: nu mă cheamă Ionas Aron, numele meu a fost altul.

— Ionas, hai să fugim de aici...

— Unde, Ida?... Nu pot fugi, nici pleca fără să știu exact cine sunt. Nu pot lăsa nici barajul lui Stavropol și cu atât mai puțin pe el... Cred că Bulat a înnebunit, n-avea nici un motiv să se răzbune pe bătrân, Stavropol nu i-a făcut nimic....

— Ionas, Mitrofănică nu știu ce a stricat acolo la marginea lacului, l-am văzut, dar asta înainte de a intra Bulat în apă... Dar oare a intrat? Dacă a intrat înseamnă că a murit, a murit...

Ionas se ridică de pe patul cu cerga desfăcută. Se duse la dulăpiorul aflat deasupra ligheanului. Deschizând o ușiță luă dintr-o cutie o pastilă roz...

— Ionas, te rog, nu mai lua, te rog foarte mult... Mi-a dat și mie Saie una la fel, cred că din cauza ei nu mai sunt convinsă de ceea ce am văzut și n-am siguranță nici în adevărurile pe care le rostesc...

— El le face, Ida, din plante medicinale, pentru asta le și înghit, nu-s altceva decât ceaiuri în formă... are o mașină de zdrobit, de filtrat și capsulat.

Aida se ridică. Luă cutiile din dulăpior și alergă cu ele afară.

— Nu, Ida, te rog nu... strigă el cuprins de o agitație neobișnuită.

Se luă după ea. Ida era pe marginea lacului. Aruncase cutiile deodată, numai una pluti câtva timp, restul se înecaseră făcând în urma lor rotocoale mărunte. Ultima se opinti, parcă ceva n-o lăsa să se afunde, atunci Ida o lovi cu pietre; numai lovită de câteva ori se scufundă nu direct în jos, cum se întâmplase cu celelalte, ci costiș, așa că multă vreme Ida o mai putu vedea alunecând spre adânc.

Ionas se uită în ochii ei cuprins de mânie, dar pământul se cutremură din nou, numai pentru o clipă, și Ionas, îngrozit, o strânse în brațe. Voi să se ascundă de frică în ființa ei, dar Ida, simțindu-i tremurul, se lipi strâns, îl

sărută, apoi fără să-i pese de mugetul pământului ce se apropia de ei dezlănțuit își uni trupul cu al lui. Senzația de durere și plăcut fu atât de mare încât nu mai avură timp să vadă cum pământul se înalță, ca o cocoașă uriașă, odată cu ei.

Apa lacului scăzu vertiginos alunecând într-un val uriaș spre amonte și barajul dezgolit își arătă fundația. Într-o zvârcolire scurtă, un monstru gri se învârti cu repeziciune voind să prindă apa din urmă. Goana lui se poticni de talazul care își revenea în matcă. Când Ida se ridică în mâini, transpirată, dar plutind încă, fără urmă de teamă, toate lucrurile înconjurătoare erau la locul lor, numai clădirea fostei administrații se rupsese în două, camera lor dispărând în praful și molozul înălțat ca o ciupercă. Ida îl sărută pătimaș. Ionas, când se convinse că erau vii, nevătămați, înțelese că uitase de altceva.

— Barajul, rosti el, ca și când existența lui, acum după ce viața le era neatinsă, i se părea lucrul cel mai de seamă.

Îl văzură pe dig pe Stavropol, alerga într-o parte de câteva ori căzu dar tot atât de iute se ridicase și își urmă goana spre puțul unde se afla ascensorul. Cerul cu amurgul roșu se schimbase; albastrul și roșul se transformaseră în auriu, în jurul lunii, galbene, pătate. Ida își văzu propriul ei păr despletit, ca și auriul nopții de coșmar.

Ionas începu să fugă după inginer. Ida, surprinsă de plecarea lui, voi să-l ajungă din urmă.

— Ionas, nu mă lăsa, nu mă lăsa...

Îl întâlniră pe Stavropol la scara de coborâre în galerie. Era rănit la un genunchi, zgâriat pe față. Sângele îi acoperea o jumătate de obraz, dar inginerul nu părea preocupat de răni.

— Ce bine-mi pare că te-am întâlnit, ce bine-mi pare, eram în barcă în momentul când a început; am văzut cu ochii mei clădirea rupându-se, am fost sigur că te-am

pierdut și pe tine... Să nu se fi lărgit fisura, sunt îngrozit...

Nu-și mai continuă temerile...

Becurile care însoțeau scara până la ascensor erau stinse în pântecul colosului nu se auzea nici generatorul dovadă că oamenii încă nu-și reveniseră și fuseseră incapabili să-l cupleze.

— Domnule inginer, dați-mi mie lanterna, spuse Ionas și inginerul zăbovi, îi era peste mână să-l lase pe Ionas singur, în același timp era convins că în halul în care se afla n-ar fi putut coborî până la lift. Mai mult ca sigur nici ascensorul n-avea cum să funcționeze de vreme ce becurile de control dormeau învăluite în întuneric.

— Ionas, se întoarce! spuse Stavropol pierit.

Se uitară în amonte. Văzură coborând de sub poala muntelui un val cu mult mai înalt decât barajul. Înainta încet, cu coama albă: spumei răsucită ca un vârtej, lăsând să se ghicească în mijloc cercul aproape perfect. De undeva de jos se auziră strigăte la scurt timp luminile de control pâlpâiră, apoi se aprinseră la intensitatea normală. Din adânc, un motor puternic gemea lăsând pământul, în urma efortului, să trepideze. Valul se apropia tot mai mult, pierzându-și însă din putere, lovitura plăcilor tectonice fusese în dreapta mai slabă, nu ridicase în sus decât o parte din lac. Și această parte era suficientă pentru a distruge totul în calea ei. Ionas nu așteptă nici un semn se repezi la scară. Înainte de a ajunge lângă ascensor deschise o ușă de metal unde se găseau tablourile de comandă ale servomotoarelor. Cuplă mai întâi unul. Numai când auzi ronțăitul monoton, făcu la fel și cu celelalte. Barajul se scutură de propria-i frică. Deasupra, Stavropol și Adelaida asistară la priveliștea uluitoare a ridicării porților imense prin care apa urma să se scurgă.

Ionas apăru după câteva minute. Din aval alergau spre coronament câțiva oameni, cu Bică Stupariu în frunte. O sirenă răgușită încerca să dea semnalul de alarmă pentru

cei aflați pe locurile unde apa ar fi putut să năvălească.

— Bine c-au pornit generatoarele, spuse Bică aiurit de toate cele prin care trecuse.

Cutremurul îl surprinsese în bârlogul de beton, mișcarea pământului își multiplicase asurzitoarea clătinare. Crezuse că sosise sfârșitul lumii.

— Da ce face ăla acolo, spuse el uitându-se prin binoclul puternic.

Ionas luă ocheanul și privi prin oculare spre curtea lui Toma Spîrcu... În grădină, așezați la masă, Toma citea dintr-o carte în timp ce mielul dormea în brațele Iulianei, aflată lângă bărbat.

— Ce dumnezeu, n-aud sirena? spuse din nou Bică și își luă automatul de la spate voind să tragă o salvă în aer să-i facă pe cei doi oameni atenți la ce se putea întâmpla.

— Lasă-i, domnule Bică, după calculele mele nu se poate petrece nimic, dacă până la răsturnarea talazului ușile vor fi deschise în întregime barajul deversor va putea...

— Domnule inginer, domnule inginer, murim dracului cu calculele dumneavoastră, spuse Bică gata să o ia la sănătoasa cu ajutoarele lui cu tot.

— Plecați, domnilor, dacă vă e frică. Eu rămân, am spus că nu se poate întâmpla nimic, zise bătrânul și Adelaida citi în privirile lui strălucitoare o siguranță de om stăpân pe el sau alta, a unui inconștient.

— Ionas, îngână Adelaida.

Ionas, înțelegând neliniștea Aidei, o luă în brațe, o sărută pe frunte, apoi pe amândoi obrajii. Numai la urmă își lipi buzele de buzele ei umede, sărate de lacrimi.

— Ida, barajul e în siguranță, repetă el credința lui Stavropol.

Valul se apropia, se lărgise odată ieșit din strânsoarea munților. Își diminuase înălțimea, dar își îndoise furia dând de ape adânci.

Izvoarele când calde, când reci, erau singura teamă a

inginerului. Pentru aceste izvoare îl disprețuia pe Gavra cu toate că, fără el, multe din tainele adâncului stâncos nu le-ar fi aflat și n-ar fi putut să-și ia măsurile de precauție normale în orice construcție. Fundația avea să fie peste câteva minute salvatorul sau criminalul întregului zidit și Stavropol refăcu mintal, în grabă, calculul forței posibile și rezistența, pe centimetru pătrat, a loviturii ce avea s-o primească barajul.

— Ionas, spuse el încet și Ionas se duse lângă bătrân.

Uitase să stingă lanterna. Inginerul, calm, apăsă pe buton. Fasciculul de lumină se topi făcând azuriul amurgului să devină mai clar; parcă era zi, dar o altfel de zi, cu nimic asemănătoare cu celelalte, spuma albă a uriașului talaz se rostogolea undeva între cer și pământ făcând particulele din atmosferă să strălucească intens.

— E tâmpit, am zis eu de totdeauna că e tâmpit, se auzi vocea lui Bică și, nemulțumit de constatarea că Toma și ai lui erau tâmpiți, le făcu semn ajutoarelor să-l urmeze. Mă duc să văd cum stau cu stația de conexiuni, spuse el și alergă bucuros că putuse atât de rapid să găsească o explicație plauzibilă dorinței de a fugi din acel loc, cel mai periculos, valul urmând să atingă cu toată puterea latura malului de protecție.

Toma Spîrcu nu se mișca de la locul său; îi citea ceva nevestei dintr-o carte groasă; n-avea cum să observe pericolul ce urma să vină, el crezuse că odată cu liniștea pământului viața își intrase în ale ei.

Ionas ar fi vrut să alerge până acolo, bucuria că nimic din casa lui Toma nu avusese de suferit era umbrită de neîncrederea în cele susținute de Stavropol. Dar nici el, Ionas, cu toate că avea îndoieli în presupunerile și schemele matematice ale bătrânului inginer, nu îndrăznea să plece, arătându-și astfel neîncrederea.

— Lasă-l, domnule Ionas, lasă-l, calmul lui mi-l întregește pe-al meu, n-am să mă mișc din acest loc, cu

toate că n-am nici un drept să vă reţin cu mine. Ştiu, Ionas, de ce nu pleci, ai vrea să te convingi, să afli ce s-a întâmplat în adânc, la patruzeci de metri mai jos de locul unde stăm noi, eşti curios dacă seismul a influenţat fisura, acea fulgerare bizară a betonului turnat de mine... Te asigur că nu s-a întâmplat nimic, construcţia e solidă, dacă nu se vede nici o crăpătură în afară mă îndoiesc de producerea ei în interior cu toate că... N-aş vrea să uiţi ceea ce ţi-am spus odată, germenele răului, în acel loc, pe unde apa pătrunde nu e de natură tehnică, are o altă explicaţie. Vom afla în curând dacă acest val se supune calculelor mele şi vom ieşi teferi din această încercare, vom coborî în adânc, ai să te dumireşti că am dreptate... Domnişoară Adelaida, mă bucur că în momentele acestea eşti alături de noi, gata să înfrunţi un pericol pe care nu ţi-l cere nimeni. Am cunoscut o femeie, i-am povestit lui Ionas de ea, un om deosebit, femeia în alb, aşa-i ziceam atunci, nici ea n-a vrut să fugă din faţa prăpădului, l-a preferat decât să mă lase singur, aşa cum a făcut Bică Stupariu... Pentru asta îl şi stimez pe Toma, pe nevasta lui; fără să ştie, îmi confirmă tezele liniştitoare, cu un fel al lor de-a tăcea, de-a ascunde, de-a se mărturisi, o linişte pe care le-o invidiez... Am iubit-o pe femeia în alb, domnişoară Adelaida, dacă un om ca mine poate iubi altceva decât fierul şi betonul, cu toate astea în nopţile de veghe, de acum, când îmi rememorez trecutul, înţeleg mai bine că am iubit-o, aşa, cum meriţi şi dumneata să fii iubită... Pe atunci n-aveam vreme de serenade, nici spaţii libere dedicate sufletului, pe atunci munceam, voiam să dovedesc că sunt mai bun în meserie ca alţii, în ciuda neîncrederii faţă de mine... Toată viaţa am fost suspectat, tracasat, dar recunosc, am fost lăsat să-mi duc nebunia la capăt, şi nebunia, priviţi-o, o să reziste tuturor valurilor, ele se înspăimântă de creaţia mea, şi Stavropol arătă spre tăvălugul ce cuprindea în lărgime un diametru infinit,

capătul ce intra în zona luminoasă a lacului fiind ascuns privirilor. Am încercat, după moartea ei, să refac ceva din puținul existent în mine, să dau inimii dreptul la ce i se cuvine, dar după încercări infructuoase am înțeles că ceea ce mai păstram pentru ea nu se putea împărți cu altcineva. Deci o iubisem fără să-mi dau seama. N-am prețuit cum se cuvine sacrificiul ei decât acum, când toate se adună, se calculează, dar altfel decât calculez în mod obișnuit. Sufletul, se pare, are alte ecuații, el nu le suportă în starea în care eram pregătit să i le ofer. Multă vreme am crezut că rezistența ei la toate capriciile mele, la toate jignirile pornea nu din dragoste, din altceva; de ce să mint, am crezut o vreme că ura o ținea lângă mine, după ce a înțeles că de iubire nu putea fi vorba. Nu, nu m-a urât, dimpotrivă, m-a iubit, ca nimeni altul, pentru asta nici n-am fost capabil să-mi încălzesc decât amintirile, să le reevaluez la adevărata lor tensiune, dar asta când totul a fost prea târziu... Și atunci, ca să scap de ea, am încercat un vicleșug care a prins, am început să-i povestesc cuiva despre calitățile ei cu atâta convingere și pasiune încât n-a durat mult ca noul confesor să se aprindă din prea multul foc al vorbelor mele. Nu mințisem cu nimic, fusesem sincer, credeam în laudele pe care i le aduceam. Voiam să scap de ea. Ca să scap am vrut s-o vând. Să-mi vând iubirea de care nu eram conștient, dar de care am devenit conștient mai apoi... Am făcut uneori și pe gelosul, ca omul căruia voiam s-o dau să-și ascută spiritul, să se angajeze mai mult, să i se pară lupta luptă, cu mizã grea, fără să știu că atracția lui Saie era de altă natură, el nu voia s-o cunoască pe ea, voia să mă știe pe mine mai bine. Când am aflat, era prea târziu. Indiferent de gândurile lui amestecate, din care dominant era cel privitor la mine, nici pasiunea nu era falsă, bărbatul din el era aprins, chiar dacă flacăra nu era nici pe departe asemănătoare celei ce ardea în sufletul meu. Trăisem atât de ascuns, atât de

calculat ascuns, încât crima de a nu mă da în vileag, cu adevărata mea identitate, mi se părea perfectă, știam nu numai să calculez rezistențele și amestecurile - construcția îți dă și sentimentul artei prin viziunea ce ți-o creezi înaintea lucrului finit - or traiul meu, pe dinăuntru și pe dinafară mi se părea blindat, nu puteam fi descoperit.. Și, dintr-o dată, a venit ea... Nu s-a deconspirat, cu toate că știa că trăiesc numai cu numele, numai el mă reprezenta cu adevărat, restul era o falsitate deliberată, până ce aveam să câștig încrederea și odată cu ea dreptul să mă impun, așa cum aș fi meritat de mult. Dacă m-ar fi căutat atunci, în clipele mele de slăbiciune, de teamă, de nesiguranță, poate aș fi abdicat, s-ar fi găsit și aiurea construcție mastodont de care să-mi leg viața, poate aș fi muncit ca negru pentru unul din iluștrii ingineri care n-au timp, așa cum am avut eu, pentru fiecare minut din chinul betonului, de a se constitui în ceva durabil și folositor. În aceste condiții socotite înjositoare, aș fi câștigat înzecit... Nu, nu câștigul mă obseda, dorința de a le demonstra că greșesc profund, oameni ca mine erau cu sutele, abnegația nu se judecă la nivelul cuvintelor, nici atașamentul, legat exterior ca o centură de siguranță, folositoare pentru tine și inutilă pentru ea. Ce mult îi poți oferi ceva din valoarea ta acestei centuri de siguranță, dar lucrurile nu se adună decât cu lucrurile, ființele așijderea, o centură de siguranță nu era idealul vieții mele cu toate că am apelat la dedublarea propriului meu eu, însă nu din nevoia de parvenire; din nevoia de sacrificiu... Știam că am să prind un asemenea timp... Târziu, când am avut câteva discuții brutale cu femeia în alb, liniștită în felul ei, deloc sâcâitoare, dar de o duritate fără seamăn, atunci când considera că am să mă pierd din cauza inconștienței mele de a vedea starea lucrurilor, am înțeles cât de puțin valoram în fața lor... N-am priceput însă exact ce voia de la mine, de ce voala un adevăr ce se putea rosti simplu,

deschis. Cameniță dorea să afle biografia mea, aceasta i-a fost întrebarea, de ce mă ascund, ce legături am cu ea, dacă nu cumva urmăresc să arunc șantierul în aer. Atunci eram doar fierar-betonist. O clipă, o clipă, uite-l că vine, spuse Stavropol și coborând cu greutate până la postul de „ajutor”, aflat într-o nișă apropiată celei unde se aflau conexiunile pentru servomotoare, veni cu câteva frânghii de iută.

— Vă rog să vă legați, nu pentru că aș fi nesigur în presupunerile mele; în fața vieții până și hârtia poate greși, deși un val nu face parte decât din forța majoră a vieții, cel mai adesea subordonată ei, acesteia din urmă... Eu n-am să mă leg. Dar nu vreau ca voi să aveți de suferit, suferința fizică este minoră față de cea sufletească, or văd, domnișoară Aida, că încrederea mea a sădit în dumneata slăbiciune... Nu te învinuiesc... Să plătesc numai eu, dacă nu va fi așa cum presupun... Eu sunt căpitanul acestei corăbii, dar spre deosebire de unul ce plutește pe întinderile albastre, eu nu vreau să-mi leg liniștea de un punct fix, căpitanul unei minuni ca aceasta se vrea liber, dorește să piară, chiar dacă barajul nu va fi atins cu nimic... Calculele mele prevedeau acest cataclism, l-am soluționat teoretic nu o dată, acum practica nu mă mai înfioară nici a suta parte ca atunci, când l-am fabricat artificial, în laborator... Priviți-l, spuse Stavropol cu chipul transfigurat, priviți-l cum se teme de ce va întâlni în cale...

Adelaida se uită spre locul arătat de inginer. Valul nu numai că era la fel de mare, dar rostogolirea lui înceată, mugetul neomenesc, neauzit înainte, o sperie și mai mult. Se legă singură cu otgonul de mijloc, pe urmă trecu frânghia groasă de câteva ori în jurul unui pilon de beton... Se așeză apoi în spatele pilonului, el urma să preia izbitura, ea rămânând în golul dintre stâlpul proteguitor și apă. Ar fi dorit ca Ionas s-o ajute, să-și neglijeze propria securitate. Ionas n-avea timp. Cu o grabă febrilă își lega

otgonul de un stâlp apropiat, numai după ce-i verifică rezistența, smucindu-se de câteva ori, veni, lângă Ida, o luă în brațe, strângând-o între el și betonul salvator.

Stavropol încetase să mai vorbească. În mijlocul coronamentului, cu brațele încrucișate, aștepta izbitura ignorată până atunci de povestirea nedusă până la capăt. Nu-i era indiferent ce se va întâmpla. Nu voia să moară ca un erou de operetă. Voia să înfrunte stihia fizic, după ce o înfruntase mintal...

Valul se apropia, era tot mai aproape, tot mai zgomotos parcă o putere nepământeană venită din adânc răscolea măruntaiele apei împingând-o înainte...

Adelaida închise ochii, strângându-l pe Ionas cu disperare.

— De ce n-am plecat, Ionas, de ce n-am plecat, ți-am spus că Stavropol nu e normal, țipă ea ca să fie auzită.

Ionas n-o auzea sau se prefăcea că n-o aude. Îi era și lui frică, dar altfel decât ei. O teamă reținută, rațională. Măsură lărgimea stâlpului aflat în spate, apoi își culcă fruntea între umărul și gâtul fetei.

— Adelaida, îmi pare rău.

Din pricina strânsorii, Adelaida aproape că nu mai putea respira. Ionas nu-și dădea seama de forța brațelor lui. Apoi se auzi izbitura. Avu curajul să deschidă ochii, să privească în lungul barajului. Apa se plesnise de pilonii puternici, apoi porni cu forță printre stâlpii cu porțile ridicate. Pe urmă nu mai văzu nimic, simți șuvoiul trecând peste ei, voind să-i smulgă din îmbrățișare și i-ar fi smuls dacă pilonul n-ar fi preluat cea mai mare parte din furie, și dacă otgonul, intrat în carne, nu i-ar fi ținut pe loc.

Totul dură câteva secunde. Suficiente însă ca părul auriu al Adelaidei să-și schimbe culoarea; semăna acum cu un fuior de cânepă, cenușiu, pe jumătate albit. Nu se întâmplase nimic cu ea, semn era tremurul mâinilor, al trupului, un tremur răsfrânt și în el. Ianoș își deschise

pleoapele; barajul era la locul său, în aval apa se domolise, se scurgea lină pe făgașul vechi, poate doar cu un metru doi mai înaltă ca înainte. Nici casa lui Toma nu fusese atinsă, apa trecuse doar peste mormântul femeii în alb, crucea ca și florile sădite de Iuliana erau răsucite într-o parte.

Stavropol avusese dreptate. Calculele se adevereau, inginerul putea fi mândru de construcție.

Ionas se dezlegă cât putu mai repede, lăsând-o pe Ida să se descurce singură. Coborî scările spre nișele de unde trebuia să cupleze servomotoarele în sens invers. Apa trecuse cu repeziciune peste deschizătura acoperită metalic, interiorul galeriei nu suferise motoarele mergeau din plin, semn că generatoarele nu fuseseră deteriorate. Ascensorul funcționa; Ionas îl luă pe cel rapid. În patruzeci de secunde se afla în galeria principală. Din tot vacarmul de afară, aici în interior, persista doar mugetul de mult trecut al valului, ecoul lui venea de undeva dintr-o mare depărtare, dar de fiecare dată, prin repetare, zgomotul părea mai intens.

Ionas alergă spre fisura atât de cunoscută. Crăpătura nu se lărgise din cauza șocului, își schimbase forma doar. Dar nu lovitura apei fusese de vină. Fărâmițarea betonului, în perimetrul de zid devenit violet, era rezultatul unei eroziuni continue; nu avea nici o legătură cu seismul, nici cu milioanele de metri cubi de apă pregătite să doboare totul în calea lor.

Nu, Stavropol chiar dacă era nebun, în nebunia lui era unic.

Ionas respiră adânc, ușurat. Barajul trecuse examenul de fiecare dată cu bine, ar fi fost păcat să se petreacă cine știe ce cu el din cauza unei amărâte de fisuri. Până la urmă Stavropol avea să-i vină de hac. El era cheia rezolvării acestui nimic în comparație cu dezastrul la care se așteptase. Nici o crăpătură în rest, nici o pată umedă,

constată Ionas cu voce tare după ce cercetă câteva sute de metri din galeria devenită mai spațioasă, mai trainică în ochii săi. Își aduse aminte de Ida. Alergă la ascensor.

Când ajunse la lumina caldă a amurgului o văzu pe Ida dezlegată de stâlp, privind speriată în jur.

— Unde-i Stavropol, întrebă ea.

Într-adevăr inginerul nu era la locul unde îl lăsaseră. Nu se vedea nici pe coronament, nici în dreptul barajelor deversoare, ale căror uși ciclopice se închiseseră în timp ce el cerceta galeria din adânc.

— Domnule inginer, domnule inginer, strigă el. Nu primi nici un răspuns.

O fâșie de cămașă albă, prinsă de o ridicătură de beton rămasă din devierea vechii albii, îl puse pe Ionas pe gânduri. Cum de nu-i trecuse inginerului prin minte că apa, chiar dacă nu era în stare să-i facă construcției nimic, îl putea mătura pe el de pe coronament. Se confundase cu propria lui operă. Opera rezistase, dar apele îl smulseseră pe el. Primise valul în față. Ionas își făcu reproșuri. Ar fi trebuit să insiste ca inginerul să-și ia cel puțin măsura minimă de precauție. Să se lege cu otgonul. Ținea perfect de bine minte, Stavropol adusese trei frânghii. Una rămăsese lângă el. De ce n-o folosise? Acum nu mai avea rost să se lamenteze. Mai mult ca sigur că trupul lui Stavropol, luat de valul domolit de izbitură, trecuse pe lângă ei. Dacă apa se înălțase cu mult mai sus de capul lor, nu mai încăpea nici o îndoială că Stavropol luase lovitura în plin.

Acum lacul era calm, parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Micile explozii dispăruseră. Doar spre mijloc, acolo unde apa închisă la culoare încercase să se amestece cu partea ei luminoasă, se vedea o umbră mișcătoare, unduind în cercuri mari lichidul. Nu putea fi decât peștele, cel care se luptase cu atâta încăpățânare, clipă de clipă, cu barajul. Probabil animalul era rănit sau năucit de cele întâmplate,

altfel n-ar fi plutit aproape de suprafață.

Ionas ar fi vrut să meargă spre locul de unde mișcarea i se putea urmări mai bine. Aida nu-l lăsă din brațe.

— Nu te las, Ionas... Când ai fugit spre interior l-am văzut sărind în apă. Și am mai văzut ceva. După ce apa s-a lovit de zid s-a retras din nou, ca și cum ar fi vrut să-și ia un alt avânt. În golul rămas de retragerea ei am observat în baraj o gaură rotundă, și capul monstrului ieșind din ea.

— Ți s-o fi părut, Ida, ți s-o fi părut... dacă nici cutremurul, nici consecințele lui n-au putut mișca o pietricică din construcție, de acum înainte nu mai mi-e teamă de pești, nici de fisuri, socotite până acum dezastruoase. Ți-a fost frică Ida, draga mea, spuse el și-i mângâie părul schimbat la culoare.

— Ce-i cu părul meu? întrebă ea.

— Nimic, ce să fie, frica din tine s-a răsfrânt în el, așa se întâmplă uneori... Ida, cred că Stavropol n-a scăpat cu viață, doamne, de ce l-am lăsat nelegat, se apostrofă Ionas.

Coborâră amândoi taluzul și se îndreptară spre grădina cu flori a lui Toma Spîrcu.

În curte ardea un felinar agățat de o cornișă a casei. În jur, florile îngrijite de Iuliana erau neatinse. Doar în partea de dincolo de deal, unde începea să coboare panta, apa, în scurgerea ei, le smulsese din rădăcină dezgolind pe mari porțiuni pământul. Toma și Iuliana nu erau afară. Câinele lătra ca turbat, urcat pe un șopron de unde nu avea curajul să coboare. Poarta din spatele grădinii era deschisă. Ionas și Adelaida pătrunseră prin ea. La câțiva metri de gardul de cărămidă începea valea și, lângă crucea răsturnată, Ionas văzu trupul lui Stavropol. Inginerul era gol, numai în piciorul stâng mai avea o urmă de ciorap.

— Asta i-a fost soarta, spuse Iuliana.

Ionas se apropie. Ida rămase în dreptunghiul porții. Iuliana despături un cearșaf și voi să-l acopere pe inginer. Ionas o opri. Se uită în dreptul inimii inginerului. Un fir

subțire ca o ață era desprins de minusculul aparat acoperit cu un plasture roz. I s-a decuplat stimulatorul sau și l-a rupt singur, își spuse Ionas și se adumbri la chip. Poate în ultimul moment nefiind sigur că va avea dreptate, inginerul... Nu știuse că Stavropol suferea de inimă.

Prin vântul ce nu încetase o clipă să bată, se auzea vocea domoală a lui Toma Spîrcu.

„Ascultați-mă voi care umblați după neprihănire, cari căutați pe Domnul. Priviți spre stânca din care ați fost ciopliți, spre gaura gropii din care ați fost scoși”...

— Lasă omul să se odihnească, Tomo, tot nu te aude și dacă te-ar auzi n-ar crede în tine...

Toma nu ascultă de nevastă-sa, citea mai departe, dar cu vocea joasă. Numai el auzea cuvintele.

— Unde să-l îngropăm, domnule Ionas, întrebă Toma și, fără să aștepte răspunsul, continuă ca și cum decizia n-o luase acum în fața trupului nemișcat al inginerului, ci demult, de când îngropase femeia în alb.

— Aici, cu ea, numai cu ea, îi întări și Iuliana vorbele.

— Are un testament, doamnă Iuliana, dacă se poate, și nu văd de ce nu s-ar putea, ar fi bine să ținem cont de el... Cred că ar trebui să-l chemăm și pe Vugnar, pe Saie, pe părintele Ghedeon...

— Nu chemăm pe nimeni, domnule Ionas... Apa l-a adus aici, nu noi, poate asta i-a fost soarta și dorința sufletească mai presus decât dorința scrisă.

— Degeaba spune Toma că cineva a omorât-o, vorbi mai departe Iuliana; a murit de moarte bună, eu așa cred... iar pe Ghedeon de ce să-l mai purtăm până aici?... Inginerul avea altă credință; în ciment și în beton, asta era credința lui... Tomo, apucă-te și sapă groapa, zise ea și Toma, ascultător, lăsă cartea și întorcându-se în curte căută două cazmale. Una i-o dădu lui Ionas.

— Și eu cred, domnule Ionas, că Iuliana are dreptate... Nu-l putem îngropa lângă un câine... Eu îl știu bine, n-am

stat o singură dată de vorbă cu el, nu-și putea închipui că Mutul are să moară înaintea lui... Dacă el l-a dus pe Mut în cripta din galerie, se cade că inginerul să aibă parte de o îngropăciune omenească.

Se apucară să sape amândoi. Pământul era moale, se lăsa lucrat ușor...

— Domnule Ionas, n-am vrut să spun nimănui, nu era treaba mea, eu îs vechi pe aceste locuri, și ce n-am văzut ce mi-au spus alții, ce nu știau ca lumea, ăștia din urmă, verificam eu, ce îți zic acum e purul adevăr... El, zise Toma și arăta spre trupul acoperit cu cearceaful, a inventat-o pe femeia în alb... Uite c-am dat de coșciug, zise Toma, și lovi stejarul.

— Ce faci, Tomo, te bate Dumnezeu!

— De ce să mă bată? Toți ajungem aici... Ce rău vezi în faptul că vreau să știu cum arată un mort după atâția ani?

Toma ridică cu ajutorul hârletului capacul... În sicriu nu era nimeni... Nici urmă de femeie în alb. Se vedea un rest de floare, atâta tot. Toma se uită speriat la Iuliana, apoi la Ionas. Ca și cum toți trei s-ar fi înțeles, fără nici un cuvânt, îl coborâră pe Stavropol în sicriul gol. Grăbiți, începură să arunce pământul reavăn, mustos, peste rămășițele pământești ale inginerului. Toma se propti cu toată greutatea trupului în crucea răsucită și o aduse la locul ei, de dinainte. Hristosul turnat în beton arăta și mai ascuns privirilor, se vârâse cu totul în carnea cenușie, iar coastele de fier, ruginite, se adânciseră făcând pieptul și pântecul să pară mâncați de viermi.

26

Stavropol dusese cu el în pământ și secretul. Ce aflase oare din multele amestecuri făcute în betonieră? Dacă ar fi știut, lui Ionas i-ar fi fost mai simplu. Avea de gând să continue planul lui Stavropol, să foreze el în baraj, să colecteze sursa de culoare ce le punea atâtea semne de întrebare. Stavropol reușise să-i spună că rezultatele erau neimportante. Nu voise să se facă de râs cu ele. Intenționase să le dea în vileag după confruntarea cu materialul extras din baraj. Nu mai avusese timp.

Ida stătea pe pat. Fixa tavanul, apatică, străină de gândurile și încercările lui Ionas de a așterne pe hârtie continuarea puținelor amintiri despre sine.

Îl surprinsese pe Ionas afirmația lui Toma despre femeia în alb. Întâmplarea făcuse ca trei oameni, străini unul de altul, să definească o ființă în același fel. Oare ce legătură există între femeia care dispăruse din sicriu și cealaltă, văzută de el, la casa de copii găsiți?

— Te frământi, Ionas? întrebă Adelaida și își ridică un picior în sus să se vadă jumătatea de opt.

— Aida, într-un timp atât de scurt, Bulat, Gavra, Stavropol... E numai începutul, cum ar spune Ghedeon...

— Ionas, dragul meu, te implor să plecăm. Ar fi cel mai... Trecem prin orașul de jos, îmi iau lucrurile, câtva timp ne ascundem să nu ne știe nimeni de urmă... Apoi n-avem decât să ne ducem unde om vedea cu ochii... M-am săturat de lumea asta sucită, de climatul... În ce lună suntem, Ionas?

Ionas își ridică tocul de pe hârtie; începu să numere în gând. Nu știa nici el în ce lună se aflau...

Prin fereastra deschisă Adelaida îl văzu pe Bică Stupariu, oamenii lui de pază, pe Vugnar cu nelipsitul

Calafat după el.

Vugnar citise testamentul lui Stavropol și Bică era în culmea bucuriei... Își luase angajamentul nu numai să aibă o grijă deosebită față de baraj, dar să și răsădească pe mormântul inginerului florile preferate, crizanteme albe, cu petalele cârlionțate. Bică fredona ceva, era ușor afumat; ieșise din tură. Agita mereu o sticlă, apoi, cine știe de ce, aruncă sticla de primul pilon al barajului. Parcă ar fi botezat cu șampanie marea lui bucurie.

Ionas și Adelaida se mutaseră în locuința lui Bulat. Camera nu pătise nimic în urma cutremurului. Doar acvariul se vărsase pe jumătate și o sticlă cu vitamine pentru pești căzuse de pe colțul dulapului; se spărsese. Adelaida adunase conținutul, cu toate că nu știa la ce mai putea folosi.

Fusese gospodar Bulat, se vedea după aranjamentul puținelor lucruri. Avea până și perdele, cusute de el fără îndoială, se vedea după franjuri.

— Tu crezi Ionas că Bulat, într-adevăr, a fost trimis în deplasare? întrebă Adelaida și Ionas, puțin supărat, că era mereu întrerupt, se răsuci spre ea.

— Ce motive ar avea Vugnar să ne mintă. Dacă el susține așa și tu susții altfel...

— Eu n-am spus că l-am văzut înecat, pentru numele lui dumnezeu, a câta oară să-ți... L-am văzut intrând în apă făcându-se din ce în ce mai mic, până n-a mai rămas din el decât rostogolul ăla ce nu mai reușea să se afunde.

— Și mie mi s-a părut într-o zi, Aida, că văd o minge de foc alunecând pe valuri. M-am speriat la început. Pe urmă am înțeles că era soarele reflectat într-un anumit fel în șisturile cristaline din adânc.

— Ionas, mi-am adus aminte de Stamate.

Ionas lăsă stiloul pe marginea mesei. Ida nu voia să-l lase să lucreze, se plictisea fără să vorbească.

— Ce-i cu el...? Aida, sunt într-un punct unde vreau să

fac legătura între femeia în alb și... Nu poate fi aceeași... Îmi spunea de o sută de ori pe zi că n-am pe nimeni, că...

— Și Saie Cameniță ce-ți cere? Nu-ți cere același lucru?

Ionas se ridică.

— Ionas, după toate cele întâmplate am parcă mai multă minte, vere, și ce-i mai curios că încep să-mi dau seama că e cazul s-o întrebuințez... Înainte de a veni aici, Stamate m-a sunat de câteva ori... Aș fi vrut să mă întrebi de ce-a făcut-o? Crezi doar că de ochii mei frumoși? Voia să-mi spună un secret, dar înainte de a mi-l spune ținea să-l verifice, pe urmă să stea de vorbă cu tine. Zicea că semeni cu un făcător de cuvinte, asta demult, când și el și cel cu care presupunea că semeni au trăit câțiva ani într-un sanatoriu. Și mai zicea Stamate că acest făcător de cuvinte avea un băiat pe care-l chema Aron... Să fii tu ăla, Ionas? Nevoia asta de uitare la unii, de încercare de a experimenta la alții, pornește din aceeași dorință de a ascunde ceva... Stau de câteva zile și mă perpelesc; cine o fi avut interesul s-o scoată pe femeia în alb și de ce-a spus Toma că e o invenție de-a lui Stavropol după ce atâta timp ne-a lăsat vag să credem că el, Toma, a îngropat-o.

Ionas se gândea la altceva; poate o auzise pe Ida și-i era indiferent ce-i spusese sau adevărurile ei, dacă erau adevăruri, nu-l emoționaseră.

Soarele răsări din aceeași parte în care apusese. Razele erau însă mai puternice, după cutremur atmosfera se limpezise, stratul de praf, prezent ca o ceață deasupra lacului, se împrăștiase, pomii începuseră să înflorească, în același an, pentru a treia oară. Partea neagră a întinderii de apă i se părea Aidei mai largă, cea strălucitoare mai întinsă. O rază se strecura pieziș prin perdeaua nu prea curată a ferestrei; ea fu aceea care-i dădu putința Idei să observe mișcarea curioasă din dreptunghiul de sticlă.

Din fundul acvariului se înălțară la suprafață doi peștișori; era prea mult spus peștișori, două firicele de ață

de câțiva milimetri fiecare. Numai vânzoleala lor disperată o făcu pe Adelaida să înțeleagă că nu se mișcau pe netedul lichid două fire de praf, ci două vietăți. Rămăseseră probabil în acvariu câteva ouă macerate de masculi; condiții prielnice le dăduseră viață. Adelaida se ridică de pe pat. În vârful picioarelor se apropie de vasul de sticlă plin la fund cu plante de baltă, cu câteva scorburi în care peștii, crescuți de Bulat, se puteau ascunde. Adelaida împrăștie pe suprafața lucie praf vitaminizat. Cele două firișoare se arcuiră hulpave după hrana plutitoare; în câteva secunde din ce aruncase ea nu mai rămăsese nimic. Avu o revelație. Și ea era capabilă să facă o experiență. De ce nu, își zise, dar când voi să arunce din nou mâncare, se opri. Se apropie de zidul crăpat în urma cutremurului și luă de jos mortar. Amestecă molozul cu praful vitaminizat și-l presără apoi cu grijă. Firișoarele de viață se năpustiră spre mâncare, apoi se opriră privindu-se unul pe altul, în poziții stranii, cu gămăliile de capete ieșite afară.

— Instinctul, își zise Adelaida și fără să mai dea importanță acvariului se îndreptă din nou spre pat.

Era cu mult mai interesant să-și privească picioarele și, văzându-le, să-și reconstituie pe retină spinarea de pământ din timpul cutremurului. Îl simțise în ea nu numai pe Ionas, ci întreaga forță a pământului dezlănțuit. Îi fusese frică? Cu siguranță, dar frica din acel răstimp, de câteva secunde, multiplicată la aceeași scară cu simțirea lăuntrică, îi zdruncinase echilibrul în asemenea măsură încât o nouă dragoste, cu Ionas, în ziua următoare i se păru de un plictis fără seamăn. Era nebună și ea, nu-ncăpea nici o îndoială, dacă alerga după senzații ieșite din comun. Se trezea noaptea, simțindu-se suptă de ventuzele sutelor de lipitori, dar trezirea nu era tulburarea pricinuită de spaimă, ci bucuria născocită cu câteva luni în urmă în japșă. Când îl provocă pe Ionas, povestindu-i, el se întoarse cu spatele și-i zise ironic că un psihanalist, citit de el pe

apucate, i-ar fi fost un partener incomparabil mai prețuit...

— Tu crezi că sunt isterică, vere, crezi că am nevoie de nemțălăul ăla...?

— Aida, să știi că nu-ți mulțumesc că mi-ai aruncat medicamentele. Faptul că nu te-am pedepsit cum aș fi dorit s-a datorat cutremurului și credinței că tu mi-ai salvat viața.

— De două ori ți-am salvat-o Ionas, vere... O dată nemailăsându-te să înghiți măgăriile lui Cameniță, a doua oară făcându-te bărbat. Mi-am dat seama acolo jos, după felul cum mă mângâiai, că te purtai ca un copil, curat, dornic să te afirmi, speriat și fericit în același timp că ai izbutit să fii tu... Una cu experiență te-ar fi dat jos, vere, în doi timpi și trei mișcări... Noi doi o luaserăm de la zero...

— Ida, uneori ești vulgară.

Aida își ridică din nou piciorul și-l privi, sedusă de forma lui imperfectă. Dădu neconvinsă din cap, apoi ca să se poată privi mai bine, își descheie ultimul nasture de la fustă.

— Vere, noi nu știm să suferim, am crezut că te va îneca plânsul văzându-l mort pe Stavropol, oricum, ți-a fost naș în multe, te-a ajutat, știu precis, cu toate că nu mi-ai spus-o; a făcut pentru tine ceea ce un tată n-ar prea fi făcut.

— De unde știi?

— Vere, într-o noapte de nesomn pentru mine, de coșmar pentru domnia ta, ai vorbit; ai povestit de Stavropol de mi s-a făcut lehamite... Te-am crezut un pervertit, nu-l știusem pe Stavropol, abia peste câteva zile mi-a fost dat să-i văd mutra. Am înțeles că și eu când sunt tâmpită merg cu imaginația până... Nici o lacrimă n-am văzut pe chipul tău când l-ai vârât pe Stavropol în mormântul celeilalte. Te-a interesat doar sârmulița care lega bateria aflată sub plasturele de la mâna stângă și nasturele din dreptul inimii, adăpostit și el sub un alt plasture... À propos, Ionas, oare în cei doi ani cât ai fost

student la drept n-ai lucrat și în altă parte?

Ionas nu răspunse. Aida îi pusese prea multe întrebări ca să-și poată explica mai întâi lui, apoi la nevoie ei...

— Știu că a avut grijă de mine, dar și eu i-am fost un slujitor devotat, Ida, am muncit cât zece... Nu vreau să mă laud, dar odată, cu trupul meu, am oprit o infiltrație apărută dracu știe cum... Am stat o noapte întreagă lipit de ciment, nimeni nu era în preajmă, nici n-aveam cum să strig, cei de sus erau atenți la bene, eu eram jos, acolo se făcea o corecție de turnare. A doua zi au trebuit să-mi taie hainele, peste noapte betonul s-a întărit, eu, cu căldura trupului, l-am ajutat să facă priză și să astupe gaura ce s-ar fi putut mări. N-am povestit nimănui, nu fac parte dintre cei care se trezesc cu orgoliul pe buze, doritori să se afirme în propriii lor ochi. Stavropol a înțeles însă că l-am salvat de la o dandana. Și a mai înțeles că sunt capabil de dăruire.

— Oare în dăruirea asta a ta n-a putut intra și acel om de care a amintit Stamate? Cu ce mă poți contrazice? N-ai să mă poți, cum n-ai alte argumente împotriva lui Stamate decât cele exprimate acolo, față de el, cu brutalitate... Tu ești ca pescarul din Biblie, de care amintește Spîrcu; arunci plasa în cincizeci de locuri, nu prinzi nimic și ești fericit când din adânc s-a oprit în pleașcă un pescuț. În loc să-l arunci înapoi, tu te apuci să-i refaci, nu numai trecutul de peștișor, ci și al părinților, bunicilor și străbunicilor, firește și al dușmanilor. Ce pește mai e ăla că nu integrează în propria lui familie și câțiva dușmani? Un pește este pește datorită factorilor de opoziție aflați genetic în nașterea lui? Ei îl fac sprinten, mai atent, mai cu scaun la cap, cum se zice... Tu nu ești în stare să scormonești în pescuțul din tine nici propria ta cracă genealogică; să nu mai vorbim de cei care, prin forța împrejurărilor, te-au făcut să nu-ți știi nici apropiații dușmani... Ionas, oare noi ne-am putea obișnui să trăim

numai cu ciment? schimbă Aida discuția, fixând acvariul și scărpinându-se cu o unghie sabie, de la degetul arătător, sub genunchiul cald, umezit.

Ionas ridică din umeri, punea și fata asta niște întrebări...

— Era unul pe șantier, orice i-ai fi dat să mănânce, după masă se ducea pe furiș în spatele cantinei, era acolo excavat un pământ argilos, halea din el câte trei pumni. Mi-a zis că în timpul foametei s-a hrănit cu pământ, i-a spus cineva că pâinea iese din pământ, atunci în neștiința lui... Dar de ce m-ai întrebat?

— Așa, vere, dacă aș putea mânca ciment, mi-a venit o poftă nebună să mă îngraș cu mortar... Vrei să-ți repar stiloul? întrebă ea, schimbând din nou discuția.

Ida, ridicându-se, se duse la acvariu, mai aruncă în apă o porție de praf de moloz amestecat cu celălalt, vitaminizat și urât mirositor apoi se apropie de Ionas și se așează în brațele lui. Din cuibarul cald începu să-l sărute.

— Ionas, când eram acolo jos, m-am cunoscut cu unul, un fost student; și-a depus actele, în patru luni s-a cărat... De ce nu vrei să încercăm și noi experiența asta? După câtă dragoste am făcut împreună ne-am putea căsători. Ghedeon ne împreună de formă în fața lui Dumnezeu. Tu ai un nume de aur, Ionas, de ce nu înțelegi, hai să încercăm, mai găsim și alte țări calde.

— Chiar ai vrea să pleci, Aida?

— Mă, vere, am aruncat o vorbă, am vrut să te încerc. Da tu să mă crezi pe cuvânt, când am venit aici acesta mi-a fost gândul, să te leg de mine, să plecăm în lume, am auzit că alții călătoresc pe unde vor, nu-i întreabă nimeni de unde vin, unde se duc, de ce umblă dezbrăcați sau prea îmbrăcați... Te-aș minți vere dacă ți-aș spune că-mi ard tălpile să merg pe urmele lui Magelan, când te știu aproape și-ți urmăresc ochii cum mă dezbracă, atunci n-aș mai vrea să plec nicăieri, decât într-un pat bun și tare... Al

nostru, cel de dincolo, era mai solid, nu-i așa? A propos, l-ai văzut pe Calafat cum își mișcă fundul? Odată am încercat și eu să mi-l salt așa, n-am reușit... Hai, Ionas, să învățăm să înotăm ca lumea, cred că tinerii ăia nu de florile mărului se antrenau în fiecare zi.

— Ce-i cu tine, Ida, întrebă Ionas sufocat de sărutul ei, mai ales de mușcătura nemiloasă; obicei barbar, îl mușca mereu în același loc. Buza i se umflase din nou, era de două ori mai groasă ca în cealaltă parte a gurii.

— Ai în tine ceva de răpitoare, Ida...

— Am pe dracu, n-am nimic, sunt o fată cuminte atâta tot, uneori cu niscai gărgăuni... Poți face ceva pe stiloul acesta, ai apăsat de parcă ai fi avut în mână o cazma, uite cum l-ai rupt. Păcat de peniță, era de aur?

— Cred că de aur, răspunse el. Tu nu simți că miroase din nou, întrebă Ionas și Ida, copilărește, sări din brațele lui și începu să miroasă în jur. Luă călimara, îi desfăcu dopul, o duse la nas, mirosi apoi stiloul, hârtia, pe care el se chinuise să aștearnă câteva rânduri, și zise:

— Cerneala are un miros de cerneală, hârtia și stiloul... Stai prost cu ficatul dacă te deranjează până și mirosul de cerneală. Du-te la Cameniță să vezi ce ai.

— Ida, pe mine nu mă cheamă așa, spuse el, după un moment de reflecție, eliminând dinainte celelalte întrebări ale Adelaidei.

— De unde știi că nu te cheamă așa? Te-ai gândit la ce-a spus Stamate despre făcătorul de cuvinte al lui?

— Mama era îmbrăcată normal, dacă zdrențele de pe ea se puteau numi îmbrăcăminte normală... M-am așezat lângă ea, afară era frig, îmi era teamă că și ei îi e frig; atunci m-am vârât lângă trupul micuț și în timp ce ne încălzeam unul pe altul mi-a zis că mă cheamă altfel, că mi-a dat numele nou la sugestia unei prietene, cu numele nou putea să-mi fie mai ușor în viață... Avea o prietenă, femeia în alb, ea m-a dus s-o văd înainte de marele ei drum. Nici

nu știu când am ieșit din coșciug, nici...

— Închipuiri de copil, Ionas vere, ai închis pentru o clipă ochii și imaginația ta bolnavă, ori chiar sănătoasă, te-a vârât lângă trupul ei... Ai ieșit de acolo când ai deschis ochii, dar imaginea care îți persistă în minte este cea care te-a impresionat mai mult... Cu femeia în alb, ce să zic, văd că circulă numele ei pe aici ca și cum ar fi vie. Poate e vie, Ionas...

— Și Cotoban ăsta, sări Ionas la alt subiect, ce i-a trebuit să se ducă să facă pe paracliserul?

Ionas se încruntă, ăsta era gestul lui suprem de nervozitate, în acest chip și-o afișa. Ida, știindu-i meteahna, îl lăsă în pace și numai după ce se uită câtva timp la peștii ce se înfruptau din praful aruncat deasupra apei se reașeză în pat.

— Mi-ai spus că-l cheamă Cotoban, replică Ida și scoțându-și sticla cu eter își curăță unghiile de vechea ojă, prea închisă la culoare.

— Ți-am spus eu asta?

— Sigur că mi-ai spus.

— Ida, îmi aduc aminte, Cotoban ne-a urmărit, mama mi-a scris ceva pe un bilet, biletul l-a vârât într-o pungă. Punga mi-a atârnat-o de gât și înainte de a mă lăsa în fața ușii, mi-a zis să fiu cuminte că va veni cineva să mă ia. Într-adevăr, a venit, era femeia în alb, ea m-a luat de mână... Pe urmă, într-altă zi, m-a vizitat Stamate, acum știu precis, el era, a venit de un Crăciun cu un pachet de haine. Femeia în alb mi-a spus că e o rudă îndepărtată, eu am protestat, ea doar mă învățase să spun la toți că n-am pe nimeni, nici părinți, nici rude... Femeia în alb m-a mângâiat pe ceafă, a răspuns că exagerase și ea, Stamate îmi era neam, altfel la ce bun să-mi aducă haine de sărbători.

Ida râse. Era la ultima unghie, unghia cea mică de la mâna stângă, oja murdărise fusta cu două picături rozalii.

— Ionas, dacă Stamate a venit în vizită la tine, atunci,

înseamnă că povestea lui cu sanatoriul, cu tatăl tău, poate să nu fie inventată.

— Nu știu Ida...

— Vere, înseamnă că în căpșorul tău plin de uitări încep să se lege niște povestioare incredibile ca să nu zic aiurite... Este și asta o reacție că ai încetat să te îndopi cu porcăriile lui Cameniță; după un somn lung, mintea poate face sărituri ciudate, eu cred că acum te afli undeva cu creierul în pom și, pur și simplu, nu-ți dai seama cum să sari din el.

— Ida, înțeleg că toate astea nu-mi vor folosi la nimic, dar tu singură ziceai că fără trecut...

— Da, Ionas, fără trecut... Numai că își mai schimbă omul și părerile, eu de exemplu țin să mi le schimb, adică la ce-mi folosește trecutul, cu ce mă poate ajuta să fiu mai fericită?... Dacă mă gândesc bine, voi nu știți să-l prețuiți cum trebuie pe Cameniță. El nu vă vrea decât binele... Spune, sunt tâmpită Ionas?

— Știu eu... se întrebă Ionas neconvins. Tu n-ai un stilou? Te rog, împrumută-mi-l, vreau să... N-am scris decât trei pagini și mintea a început să se dezmorțească. Ida, cred că o parte din creier nu-mi funcționează ca lumea, fiecare efort pe care-l fac să-mi aduc aminte, nu numai că nu-mi mai provoacă dureri ca înainte, îmi dă o stare de mulțumire sufletească parcă aș salva pe cineva, parcă aș readuce la viață un muribund, indiferent că muribundul sunt eu.

— Tu și muribund, ție îți lipsește o doagă și ești pe punctul s-o recuperezi ca butoiul să nu mai verse din el ce nu trebuie, spuse ea și suflă, țuguindu-și buzele; unghia cea mică nu voia să se usuce cu repeziciunea celorlalte. Mă, vere, dacă ce se vorbește despre femeia în alb e adevărat, înseamnă că și pasiunea ei pentru Stavropol sau Cameniță nu e scorneală cu toate că nu se poate ca o femeie să treacă cu repeziciune de la un bărbat la altul; și

eu aș fi vrut să trec, numai că... La bărbați e altfel... Parcă nu mi-am dat seama de prima dată cum te uitai la mine... O femeie imediat simte, are cel de-al paisprezecelea simț, unul cu totul și cu totul special, el îi dă de știre, cum îți dă ție urechea stângă; am auzit că ea te-a pus prima dată în gardă cu peștele ăla care vrea să vă distrugă și tot ea... Ei bine, vere, de ce crezi că Saie s-a îndrăgostit de femeia în alb? Avea oare nevoie de conștiința ei imaculată așa cum ai tu nevoie sau a avut Stavropol?

— De unde să știu, se enervă Ionas, apoi căzu pe gânduri înnegurându-se.

— Ce taci ca un pește, spune și tu, vere, că am dreptate, că simțul de care ți-am vorbit e real sau aproape, ce te costă să fii de acord, tu ai femeia ta în alb lângă tine.

— Te-am rugat să-mi dai un stilou, te rog foarte mult, insistă el.

Ida se ridică din pat, se duse la sacoșă, singura avere cu care mai rămăsese după cutremur, scoase dintr-un carnet un stilou.

— Poate îl faci praf și pe ăsta, vere, eu cred că ție ți-ar trebui un tractor, să scrii cu el, te rog fii mai indulgent cu obiectul meu, îl am cadou de la tata, știi ce înseamnă amintirile... Adică nu, tu n-ai de unde să știi.

Ionas desfăcu stiloul, învârti de mânerul pompei până ce în capătul peniței apăru o picătură de cerneală.

— Ida, miroase la fel, sau aproape la fel, între mirosul ăsta...

— Ionas, eu te-am întrebat altceva, tu crezi că te-ai putea hrăni cu ciment? Cimentul încorporează o cantitate de energie fantastică, eu ți-aș propune...

Ida tăcu. Înțelegea că glumele ei nu-l mai atingeau. Rămăsese în aceeași poziție în care mirosise cerneala la început. Nu se mulțumise numai cu mirosul, lăsă picătura albastră să-i lunece în palmă; o tescui cu un deget, apoi o duse la nas din nou. Se debarasă de stilou și ieși pe ușă,

fără s-o mai închidă.

— Ionas, ce-i cu tine? întrebă Aida, dar Ionas se mulțumi, de afară, să-i facă un semn indecis cu mâna. Alergă spre baraj.

Ida îi urmări goana, fugea frumos Ionas, ca un atlet cu experiență, văzuse ea odată la liceu un elev care alerga...

Se opri la chepengul care acoperea intrarea în galeria unde se afla liftul. Un paznic tânăr îl opri postându-se în față.

— Legitimația? întrebă el și Ionas rămăsese năuc; avusese cândva o legitimație, cu siguranță că era undeva în haină, acum n-avea însă timp de legitimații, el se grăbea; cum nu se grăbise niciodată; nu voia să i se usuce pata de cerneală.

— Unde e Bică Stupariu? întrebă Ionas.

Tânărul nu înțelese sau făcea pe prostul și atunci Ionas se repezi la grumazul tânărului și cu singura mână, nepătată de cerneală, strânse cu sete până ce văzu că ochii celuilalt ies din orbite.

Coborî cu liftul rapid.

Cei patruzeci de metri i se părură o veșnicie, becurile de veghe urcau în sus cu încetinitorul, liftul în loc să alerge, cum o făcuse nu o dată, cu el și cu Stavropol, acum stătea pe loc. Ajunse la galeria mult așteptată, dar din pricina grabei deschise ușa mai devreme; până la pragul unde trebuia să pună piciorul mai rămăsese aproape un metru. Doamne, cât timp pierdea. Închise ușile la loc. Apăsă din nou pe buton.

Din fisură apa bulbuca. Câtva timp privi culoarea apei cu mâna nemâzgălită de cerneală; luă un căuș și îl duse la nas. Făcu același lucru, de câteva ori, cu ambele mâini. Transpiră abundent. Nu-i venea să creadă. Se spălă pe mâini îndelung, apoi, ca să nu se înșele, își vârî întreg corpul sub apa rece-caldă. Mirosul persistă și după aceea egal, același. Cu pasul greoi, calm, se îndreptă spre lift. În

fața lui era Bică Stupariu, cu încă doi paznici îl așteptau:

— N-am putut altfel, domnule Stupariu, în sfârșit, abia acum am înțeles în ce constă descoperirea lui Stavropol, ce anume punea și mai pune viața barajului în pericol... Pare de necrezut, cu toate astea e așa cum...

În clipa aceea se auzi un zgomot din interiorul galeriei și Bică, speriat, n-avu curajul să înainteze. Cu toate că înclinația canalului de scurgere era într-o singură parte, apa violetă năvăli prin cupa prelungită de beton spre ei și Bică înțelese că ruptura s-a mărit, apa curgea în interior cu presiune sporită.

— Nea Bică, am nevoie de un pichamăr, este unul la postul de prim ajutor, conectează-l la rețea, băieții ăștia să-și lase pușcoacele și să-mi dea o mână de ajutor... Vedeți să-l treziți pe amicul ăla de m-a enervat, e la servomotoare, dacă nu reușim, nea Bică, suntem nevoiți de urgență să anunțăm centrul.

— Cum să-l anunțăm, domn' Ionas, numa asta te rog să n-o faci, domn' Vugnar a zis că pentru nimic în lume să nu anunțăm, toată chestia asta cu scurgerea e o șmecherie de-a lui Stavropol, de-a matale, ca să vă dați importanță... El mi-a spus cu gura lui... E adevărat, mă? se interesă el unui tânăr fără să-i pomenească numele.

— E adevărat, domn șef, chiar adevărat.

Bică se duse la camera de intervenții urgente. Exista material pentru tot felul de defecțiuni neașteptate, unelte bine unse, gata oricând să fie întrebuințate. Bică fusese miner, știa ce are de făcut, un accident la șold îl făcuse inapt pentru vechea meserie; cea nouă îi plăcea incomparabil mai mult...

Ionas sprijini pichamărul la aproape un metru depărtare de locul de unde pornea șuvoiul. Zgomotul deveni asurzitor, pocniturile seci nu se puteau propaga decât în linie. Ionas fu obligat să-și astupe urechile cu fâșii din batistă cu care se șterse pe față... Își scoase cămașa de

pe el, era ud leoarcă; până la urmă simți că-l deranjează și pantalonii. Numai în chiloți și pantofi, apăsa cu îndârjire în unealta ce părea, în ciuda rezistenței, că se va frânge sub umerii și pieptul său.

— Adă, nea Bică, un pachet de exploziv...

— Domnu Ionas, asta eu...

— Dacă vrei să scăpăm de aici și să scape și barajul, fă ce-ți spun. Nu se va întâmpla nimic... Parcă în mină nu puneai exploziv... Ce, ți-a căzut toată mina în cap?

Bică se codi câtva timp, apoi se supuse. Apăru cu dinamita pregătită. Ionas rupse în mâini patronul, vârând în gaura, lăsată de pichamăr doar jumătate din trotil. Astupă locul cu câlți și o mânecă de cămașă, apoi dădu foc la fitil.

— Plecați lângă lift, nea Bică...

Bică se retrase speriat. Ce făcea Ionas i se părea sinucidere curată, dar timp nu mai avea, fitilul ardea cu repeziciune. Sub picioare se scutură, mai întâi betonul, nu mult, atâta cât trebuia și Ionas, după ce văzu fumul gălbui, se ridică de la locul unde se culcase pe burtă. Apa încetase să mai curgă prin fisura de la început. Noua gaură o aduna în puhoi. Ionas o dirijă fără prea mare greutate spre canalul de scurgere. În locul rămas deschis, ca o rană intrată în cangrenă, Ionas văzu...

— Ce-i acolo, domn Ionas, întrebă Bică și Ionas, frângându-și teama, scoase cu mâna din spărtură un pachet în care se ghiceau câteva caiete. Literele albastre se imprimaseră în zid, era un pozitiv al unui scris ordonat și Ionas în zadar încercă să dezlipească foile una de alta, nu reuși, deveniseră tari ca betonul.

27

Stăteau de câteva ore fără să-și spună nimic. Adelaida cu șezutul pe marginea patului, cu coatele rezemate de genunchi și cu bărbia sprijinită în palme. Ionas, cu fața la fereastră, refuza să se mai uite la caietul cu scrisul pietrificat.

Adelaida nu crezuse că e posibil așa ceva, un caiet din piatră; până la urmă cedase, îi era totuna. Caietul era ca oricare altul, caiet de școală, cu linii despărțitoare de un centimetru între ele; literele, cu cerneala șterasă de apă, luaseră ceva din rezistența barajului, nu voiseră să se șteargă, nici să-și schimbe forma; păreau neatinse, un scris aplecat în partea de sus spre stânga, în partea de jos, spre dreapta. Scrisul aparținuse cuiva. Dacă aparținuse unui om, ce căuta caietul în zid? Pe urmă un caiet, oricât ar fi fost de gros, oricât de multe pagini și cuvinte scrise cu cerneală albastru-violet ar fi avut, nu putea, logic, dovedi cantitatea de apă ce izvora zi și noapte din peretele deschis ca o plagă adâncă. Ionas își mărturisi convingerea că într-un caiet erau presate mai multe, altfel, unul singur n-ar fi supraviețuit presiunii.

Încercase Ionas să continue cu Adelaida o discuție ce se înfiripase greu, după ce își demonstrase cu calm supozițiile, dar dialogul nu se legase. Adelaida amuțise, nu numai că nu avea chef să dialogheze, dar îl privea ca pe un om străin. Ionas nu înțelegea de ce... În fond, scosese la iveală adevărata sursă a răului, peste câteva zile avea să perforeze zidul în alte câteva părți, să se asigure că apa nu penetra din lac. Nu crezuse niciodată că vine de acolo, aceasta fusese și părerea lui Stavropol; dovada cea mai elocventă era însăși captarea, cu ușurință, a unei părți din sursa lichidă... Fisura aproape se închisese, un doctor

meșterit o prinsese în multiple copci, ceea ce fusese o lovitură de fulger, sau o zbatere de țipar, dispăruse, se mai vedeau doar cicatricele strânse într-o încleștare brutală. Apa curgea prin noua gaura făcută de Ionas și era mai puțin colorată, dar albastrul cernelii nu dispăruse; Ionas îi spusese lui Bică Stupariu că va mai dura, ceea ce se impregnase în beton n-avea cum să...

Ionas fusese fericit că indisciplina lui dăduse roade. Bică uitase de incident. Paznicul lovit se apleca până la pământ când trecea el, fără să îndrăznească să-i ceară legitimația; numai zgomotul de afară, cel înregistrat de ceasul seismograf și de urechea exersată a lui Ionas, refuză să se oprească. O dusese și pe Adelaida în galerie, voia să fie sigur că auzul lui, după tot ce se întâmplase, nu-și pierduse din finețe; ceea ce era de auzit auzise dar Adelaida în loc să se întristeze părea fericită de prezența loviturilor.

— Peste câteva zile vor fi cu mult mai puternice, spuse ea.

Ionas îi prinse bucuria de pe buze și se încruntă.

— Adică de ce să se audă mai tare? Dimpotrivă, trebuie să dispară, sunt sigur că apa violetă a fost cauza enervării Sturionului din amonte.

Ida avusese dreptate, loviturile, începând de a doua zi, se accentuară. Până și Bică Stupariu le auzise, cu toate că urechile în interior, erau pline de păr și de ceară; zicea că ceara e bună pentru auz, nu trebuia umblat la ea.

Bică vorbise cu Vugnar; Calafat venise la ușa lui Ionas și ceruse, în numele șefului, să-i fie predate lucrurile găsite în baraj. Nu găsiseră nici un lucru, descoperiseră resturile unor ființe, dar pentru Calafat n-avea importanță, așa că a doua oară repetase porunca șefului drastic. Dorea să-i fie înmânate hieroglifele luate din baraj și dosite. Ionas simți amenințarea din acel „dosit," spus pe un ton amical. Supărarea nu-i venea numai din obrăznicie lui Calafat; Ida îi umbrise noutatea descoperirii și nu numai ea; caietul cu

literele egale îl întristase.

În geam se auzi o izbitură. Camera se afla la etajul întâi și Ionas, care privise până atunci în gol, se aplecă să vadă marginea scării. Nu era Vugnar nici Calafat. Îmbrăcat într-o sutană jerpelită, Cotoban îi făcea semne.

Îi deschise. Pe scări auzi un zgomot de blacheu metalic. Pentru o frântură de secundă se încruntă, ca la o veche și neplăcută amintire.

— Ionas, spuse Cotoban, după ce intră în încăpere și închise clanța și zăvorul montate de Bulat. Ascultă, mi-a zis Ghedeon să-ți citesc și Cotoban scoase de sub anteriu o carte groasă, cu coperțile negre.

„Au așteptat multă vreme și fiindcă el nu deschidea ușile odăii de sus, au luat cheia și au descuiat; și iată că stăpânul lor era mort, întins pe pământ…”

— Atât, Cotobane? întrebă Ionas mirat de acel citat.

— Atât mi-a zis să-ți citesc și să-ți zic prin viu grai să te temi, că răii te vor… Sărut mâna, domnișoară Adelaida, sărut mâna, nici nu v-am văzut, mi-a fost teamă să nu dau de Vugnar sau Cameniță, de când mi-am schimbat credința nu mă au la inimă.

— De ce ți-ai schimbat-o? întrebă Adelaida ieșind din muțenia de ceasuri, fără să-și dezlipească privirile de la caietul aflat pe scaun.

— Ca să uit, domnișoară Adelaida, n-am nevoie de trecut. Mi-am adus într-o zi aminte de Ionas. M-am temut și m-am dus la Ghedeon. El m-a primit ca pe unul de-al lui după ce m-am spovedit.

— Ce ți-ai adus aminte în legătură cu mine, Cotobane, în afară de ce mi-ai spus mai demult, lucruri în parte adevărate, dar numai în parte.

— Eu m-am jurat să nu povestesc nimănui, Ionas, eu nu mai povestesc; nici nu mai am ce… Să nu uit, popa mi-a zis să-ți pui blacheu la bocanci.

Ionas își cercetă încălțămintea, nu avea pe tocul

niciunuia blacheu.

— Te-ai tâmpit, Cotobane, te-ai tâmpit, spune-i și părintelui să nu-mi poarte grijă bocancilor, le pot purta și singur...

Cotoban ieși; era fericit că scăpase de însărcinarea dată de Ghedeon atât de ușor. Aron era un apucat.

După ce pașii gălăgioși ai paracliserului se pierdură în spatele clădirii fostei administrații, Aida se ridică și se duse lângă fereastră.

— Ida, indiferent cu ce am putut greși, eu sau Stavropol, barajul trebuie salvat. Am găsit metoda, știu cum să-i vin de hac monstrului din amonte și Ionas se uită spre apele negre, vălurite, ale lacului... Cunosc timpul exact de la o lovitură la alta, am calculat-o de zeci de ori, în acest răgaz, cu ajutorul unei frânghii las câteva tuburi de dinamită, sunt sigur, chiar tu ai spus-o, după atâția ani, El și-a făcut în piatră o gaură. În dreptul acelei spărturi vreau să las explozivul... Gaura corespunde cu fisura, nu-mi dau seama de ce și-a ales tocmai acel loc, dar asta până la urmă are mai puțină importanță.

— Chiar, Ionas, nu știi de ce peștele și-a găsit acel loc? Ce-l împiedica să se ducă în altă parte? Barajul n-are capăt, eu cel puțin nu-i zăresc marginea de dincolo. De ce a vrut el, cu simțire omenească, să lovească exact în fața acelei fisuri? De unde știa că în fisură vei găsi un caiet? Dacă tu nu știai, el de unde să știe? Între ce simțim noi și ce-a simțit el există o conexiune, așa ar fi zis Stavropol, Ionas, numai noi nu vrem s-o luăm în seamă. El a preluat ceva din ceea ce trebuia să avem noi, poate... Tu vezi un monstru, un caiet și... Atât... El de ce vede mai mult? Și de ce vrei să-l ucizi? Niciodată, de când mi-ai povestit despre existența lui, nu mi-ai spus că urmărești să-l omori. De ce acum, de unde această nevoie de răfuială?

Ionas își aprinse o țigară. Ida voi să găsească sticla de țuică, uitase că se afla în camera lui Bulat, că locuința lor

era moloz, numai la distanță de câțiva zeci de metri...

În acvariu, cele două liniuțe se zbăteau neputincioase, le era foame. Ida, răutăcioasă, luă de jos un rest de tencuială și după ce-l fărâmiță între degete, îl aruncă în apă. Peștii zăboviră mirați, cu boturile ieșite în afară; ca și cum ar fi așteptat o justificare a bătăii de joc. Cu ce păcătuiseră de erau nevoiți să mănânce moloz? Ida se îmbună, culegând altă porție o amestecă din nou cu vitaminele puturoase, ținute în borcan. Peștii, de data asta, se năpustiră spre hrană. Ida aproape că înregistra cum cresc în dimensiune.

— Ce o fi vrut, vere Ionas, proaspătul popă? Mirosea îngrozitor. Mesajul lui duhovnicesc m-a făcut să râd, zise ea, dar Ionas o privi cu asprime, nu voia ca Ida să ia în derâdere cuvintele auzite.

Ionas se apropie de masă. Încerca să-și refacă paginile scrise, rămase sub molozul celeilalte jumătăți de clădire. Nu-i era greu. Aceleași lucruri gândite de sute de ori puteau trece pentru a doua oară pe coală albă fără nici o opreliște. Păcat că scaunul era prea înalt pentru statura lui. Ionas nu voi să-l scurteze.

— Îți place Ida?

Întrebarea sunase în gol. Ida nu mai era pe pat.

Adelaida alergă primele sute de pași până în stufăriș. Trupul subțire se pierdu repede printre trestiile nemișcate.

— A, domnișoara Adelaida Jigău, o salută respectuos Cameniță, stând pe scaunul pescărese, în barca agățată, ca și altădată, de trunchiul unei sălcii. Eram sigur că o să vii, îmi ziceam că dacă nu apari în zece minute, am să plec... Simți, domnișoară Adelaida Jigău, cum pute lacul? Mi-am permis să iau câteva probe, am în camera mea un mic microscop; e o apă moartă, domnișoară Adelaida Jigău, plină de celule aflate în putrefacție.

Adelaida privi la resturile celor trei iazuri confecționate de Bulat. Venise pentru ele, dorise să le cerceteze starea, poate...

— Înghite o pilulă, domnișoară Adelaida Jigău, te înveselește și voia bună te face să uiți. Știu că îți dorești uitarea, eu nu pot fi dus nici de nas, nici altfel, îmi cunosc meseria... Eram convins că după prima ai s-o cerșești pe a doua, pe urmă...

— N-am cerșit, dar acum nu mă dau înapoi, unchiule... Numai că nu pricep de unde știai că am să viu?

— Sunt lucruri care se intuiesc, te-a oripilat porcăria de caiet găsit de Ionas, sensibilă cum ești...

— Unchiule, ce legătură ai avut dumneata cu femeia în alb, atâtea am auzit despre ea și dumneata încât acum, după ce ți-am înghițit hapul, și tot o să uit, datorită lui, puținele adevăruri pe care o să mi le spui, îmi poți povesti liniștit și mie... Erai într-adevăr frumos, cum se zice? Dacă erai, cum Dumnezeu te-ai deteriorat în halul ăsta, aproape nu-mi vine să cred...

— Nu pentru asta ai venit, domnișoară Adelaida Jigău ca să afli de la mine ceea ce sub formă de bârfă ai mestecat de la alții... M-am uitat cum te-ai încruntat când ți-am omorât peștișorul, chiar aici pe malul acesta; atunci am simțit că ai înțeles cu ce se îndeletnicea Bulat. El a suferit un traumatism, voia să devină pește, asta era ideea lui fixă, o idee ca asta nu se poate scoate decât tot cu ajutorul peștilor. Nefericirea a fost că nu i-am ales peștii potriviți... Eram la începutul carierei de pescar, locul ăsta era plin de răpitori; acolo unde sunt prea mulți adio caras, mreană, șalău și somn, ca să nu mai vorbesc că la vreo patruzeci de kilometri, spre coadă, lacul și-a săpat singur un golfuleț, apa rece s-a retras acolo și a făcut îngăduință păstrăvului; curcubeul mișună după muscă... Acum...

— A trecut atâta timp, domnule Cameniță, și Bulat nu s-a întors, cu toate că domnul Vugnar și dumneata...

— Nici n-are să se mai întoarcă, draga mea, uitarea la el s-a transformat în lege, cred că nu-și mai amintește unde trebuie să se întoarcă... S-a dat un anunț cu poză, o să-l

găsească până la urmă, s-au mai întâmplat cazuri din astea, nu-ți fă griji. Dar dumneata, domnișoară Adelaida Jigău, mă bate gândul că ai început să ții la acești pești, te atrage gingașa lor ferocitate, din cauza căreia eu, în loc să pescuiesc, stau în barcă și te aștept. Bea un deget de țuică. Medicamentele mele au marea calitate că pot fi însoțite de acest afrodisiac, tot mai dificil de obținut... Numai eu știu cum fac rost de el...

Aida bău, îi fusese chiar dor de un pahar și nu se mulțumi să se oprească la semnul făcut de medic cu degetul, trecu cu mult dedesubtul lui.

— N-aș putea să spun exact pentru ce am venit, se mărturisi Aida pornindu-se pe râs; se simțea într-o stare sufletească plăcută. Unchiule, ești un mare șmecher.

— Eu, șmecher? se miră sincer Cameniță.

— Într-o zi am găsit într-un pod de schit un teanc de hârtii, gunoi am crezut la început, în realitate dubluri ale unor certificate de deces. De ce le-oi fi găsit tocmai în podul lui Ghedeon, nu știu... Cert este că la dumneata toți morții au suferit de inimă, inclusiv femeia în alb... Nu-ți fie teamă, pachetul cu... E la loc sigur, n-am să-l dau nimănui, cred ce nici nu ar avea vreo...

— Eu le-am pus acolo, domnișoară Adelaida Jigău, nu m-ai surprins... Am fost prieten cu Stavropol, cu toate că pe mine m-a mințit cel mai mult, un prieten n-are dreptul să fie mințit... Eram consternat de agerimea minții, de deșteptăciunea lui înnăscută, și dacă nu eram eu, nu ajungea la facultate în vecii vecilor... L-am ajutat să-și facă rost de acte, era într-un fel creația mea, l-am susținut din toate puterile... Și el m-a susținut până și-a ajuns scopul... A devenit inginer, apoi inginer șef al celui mai important șantier... Au murit foarte mulți oameni în accidente de muncă, eu eram dator să-l salvez de fiecare dată, fiecare accident aruncând asupra lui... Nu știam atunci de ce se grăbește; lucram în fugă, nu-i vorbă, exista un calendar

neiertător, dar Stavropol și-l avea pe al lui, mai dur decât celelalte... N-am bănuit că voia să ajungă altă vârstă din urmă, să-și vadă opera cu propriii lui ochi. Târziu am înțeles că, pentru el, ceilalți nu erau altceva decât instrumente ale fericirii personale de a construi... Om de geniu altfel, domnișoară Adelaida Jigău... Ca să nu dea de bucluc dădeam certificatele de deces; orice om moare de inimă până la urmă, nu? Ai văzut dumneata om fără cap căruia să-i mai bată inima? Eu n-am văzut... Până a venit femeia în alb pe șantier, prietenia noastră era, cum se zice, la cataramă... Semăna cu dumneata, domnișoară Adelaida Jigău, același mers, avea obiceiul să calce pe vârfuri, să pară mai înaltă, îi plăcea țuica, avea la ochi particularitățile astea splendide pe care... De la ea am aflat o parte din minciunile lui... dar asta când?... În momentul când m-a făcut să pricep că între ei nu exista nimic sentimental, că erau rude îndepărtate, atâta tot... Mi-a vârât-o pe gât, domnișoară Adelaida Jigău, ăsta era prețul cu care voia să se disculpe față de mine... L-am crezut... O femeie frumoasă te face să uiți micile neadevăruri sau, invers, să iei drept adevărate micile minciuni. M-am îndrăgostit, eram tânăr, n-am avut pe atunci din surplusul de grăsime și lene pe care le am acum... Am avut însă ceva ce am pierdut, credulitatea... Ei au fost colegi de facultate, s-au iubit, el i-a promis că va pleca cu ea... Iar eu am iubit-o ca pe nimeni alta și ea îl iubea pe el, mințindu-mă că are să fie pentru totdeauna numai a mea... Nu sunt omul care să nu discut ce gândesc și în privința lui gândeam multe. Nu l-am putut suferi din ziua când am aflat că o iubea și iubind-o mi-a dat-o mie, termenii nu sunt delicați, dar nici adevărul, de multe ori, nu e blând cu noi. Sigur, dacă aș fi fost mai atent aș fi bănuit că mă înșela și că trișează... Deseori, de la fereastra unde locuiam cu femeia în alb, auzeam pași, nu mi-a trecut însă niciodată prin cap că sunt pașii lui, nici n-am înțeles timp îndelungat de ce dimineața

apărea în cămăruța de unde diriguia mașinăria uriașă a construcției cu ochii încercănați și alteori plânși... Le-am aflat pe toate târziu și-am încercat să mai salvez ce se putea salva. Îmi era simplu să descotorosesc șantierul de el, aveam probe, dovezi, dovada cea mai palpabilă era lângă mine, ea, femeia în alb, i-am umblat în poșetă; nu m-am mulțumit numai cu atât... Așa cum ți-am creat dumitale o stare de antipatie, așa i-am creat ei o stare de confuzie, cu singura deosebire că pe ea am făcut-o să uite prezentul, determinând fosta ei viață să se transforme într-una imediată. De atunci n-a mai vrut să se întâlnească nici cu mine, nici cu el; se plimba singură, de cele mai multe ori noaptea, ca o arătare. Betoniștii nu voiau să lucreze la apariția ei, îi fascina, dar îi fascina ca o piază... Din nou mi-am pus întrebarea pe cine aleg?... Și l-am ales pe el... Trebuia să ne ducem menirea la capăt. A simțit și Stavropol că în relațiile noastre ea îl detestă. Dacă aș fi fost femeie, aș fi încercat aceleași sentimente față de el... Din clipa aceea Stavropol a început să se teamă, dar să se teamă în felul său, fiind incomparabil mai generos, încercând apropieri refuzate înainte. Nu știu ce-au discutat în noaptea când a lipsit de pe șantier. A doua zi l-am văzut abătut, dar gata pentru o hotărâre. Ce fel de hotărâre? N-aveam de unde să știu... În orice caz, nu în folosul construcției... Am înțeles că e timpul să acționez... Știam de viitură, eram la curent cu ea, mai mult, cât am putut am ajutat-o și eu... Un mic baraj, aflat la două mii de metri, a cedat când nu se aștepta nimeni; apa, adăugată la cea trimisă de Cel de Sus, ca un potop, mi-a împlinit voia... Nu puteam însă să-l las pe Stavropol nepedepsit... Sunt lucruri, domnișoară Adelaida Jigău, care nu se iartă, chiar dacă temporar suntem obligați să le uităm. I-am dat un telefon femeii în alb spunându-i că Stavropol vrea să-i comunice ceva deosebit. Și ea s-a dus... Dacă nu se ducea, n-aș fi avut convingerea că s-au înțeles să fugă amândoi...

L-am verificat și pe el, trimițându-i vorbă că ea îl așteaptă la mine, pentru o comunicare ce nu suferă amânare. Stavropol n-a stat pe gânduri. Atunci am priceput toată goliciunea faptelor, el voise nu numai să mă înșele ca să-și apere falsa identitate, dar îmi lua și singura dragoste, dragoste adevărată, domnișoară Adelaida Jigău. Telefoanele erau pe masă, vreo cinci, eram la curent cu înaintarea apei. Pe măsură ce un telefon înceta să mai sune înțelegeam că viitura a trecut peste el și peste oamenii aflați acolo, apa îndreptându-se cu forță sporită spre celălalt punct de control. Văd că taci, domnișoară Adelaida Jigău, îți plac povestioarele dulcege îmi dau seama după cum sugi chiștocul, ca femeia în alb, cum îți fug ochii după sticla de țuică...

Cameniță strânse puternic mânerul lansetei crezând că Aida va reacționa la insinuări. Dimpotrivă, Ida zâmbea, un zâmbet nesilit, un zâmbet apropiat de râs, cu nimic fals în el. Râse și Cameniță, medicamentul își făcuse efectul, fata de lângă el era într-o stare pe care numai el o înțelegea cu exactitate.

— Domnișoară Adelaida Jigău, nici nu-ți dai seama cum semeni cu femeia în alb. Te rog îmbracă-te, uite aici rochia ei, o port cu mine, pentru asta îmi este nelipsită tașca de pescuit... Principala ei menire este să-mi poarte visul... Uite-o, te rog, privește-o, talia îți poate spune totul, și Cameniță, transfigurat, se ridică în barcă și înălță rochia albă, ca pe un Isus Hristos răstignit.

Ida aruncă restul de țigară în apa tulbure, de un negru verzui, plină de mătreață, ca un moloz fin, stând într-o nemișcare deplină și, în fața lui Cameniță, își scoase rochia și o aruncă pe marginea bărcii. Se uită în jur. Își încălță pantofii cu tocuri înalte și, numai după ce-și privi picioarele în oglinda apei, începu să se îmbrace. Noua îmbrăcăminte îi venea turnată. Se sperie de exactitatea formelor celeilalte, atât de perfect modelate de formele ei.

Rochia avea un miros de busuioc și Adelaida se jenă de Saie; voise să se miroasă sub un braț.

— Cât de pură ești, domnișoară Adelaida Jigău, zise Cameniță și își căută grăbit batista într-unul din buzunarele hainei.

Adelaida nu-l luă în seamă. Se plimba dintr-o parte a malului în cealaltă. Părea incomparabil mai înaltă și câtva timp chiar crezu că e așa. Se întrebă de unde avea Cameniță rochia albă, de pânză topită. Își vedea prin ea umbra genunchilor, ca niște pumnișori de copil. Nu se feri de privirile medicului să-și ridice rochia, dorind să înțeleagă exact că mintea nu i-o luase razna... Nu, erau genunchii ei, unul julit, celălalt cu o cicatrice veche. Adelaida se dumiri. Cameniță înțelese după chip că în mintea fetei se născuse o întrebare.

— De unde am rochia, nu-i așa? Nevasta lui Toma mi-a făcut-o, după modelul celeilalte. Nevasta lui Toma coase ca o...

Cameniță își șterse transpirația de la ceafă. Nu fusese suficient de convingător. Ar fi vrut să continue, să mai adauge ceva. Buzele i se mișcau, dar vocea gâjâită abia i se mai auzea.

— Mai plimbă-te, te rog, numai puțin, te rog eu mult, domnișoară Adelaida Jigău.

Adelaida nu mai voia să se plimbe. Rochia nu i se mai păru atât de ademenitoare ca la început, nici atât de nouă pe cât ar fi dorit Cameniță. Saie urmărea mișcările încete și molcome ale fetei, era și el cu gândul la alți ani decât cei avuți acum.

— Era atât de frumoasă, atât de frumoasă, spuse el, nici nu-ți dai seama cât de mult... Te rog, nu te dezbrăca, te rog, îți dăruiesc această rochie, este cel mai de preț lucru pe care îl am pe lume, în ea este toată dragostea mea, tot zbuciumul existenței mele. Eram aproape sigur că ai să mă înțelegi, din clipa când te-am văzut prima dată am fost

convins că ești ea, da, chiar Ea, că ai venit de acolo, de departe, aici. Prima experiență am făcut-o cu mine, domnișoară Adelaida Jigău eu am vrut să uit, abia apoi am încercat cu ceilalți... Uitând ei, uitau viața mea, eu viața ei; intram cu toții în haosul incertitudinii. Asta până când te-am văzut. Atunci am înțeles că munca mea este zadarnică... Dumneata ai venit ca o copie a celeilalte, să ne strici traiul calm, să ne reamintești unora cine suntem și ce mai putem spera de la viață... Nu mă supăr, nici nu-ți port pică pentru că mi-ai redus la neant cercetările atât de aproape de reușită. Am vrut, la un moment dat, să te îndemn să faci baie în apele lacului, cândva atât de feroce, datorită vietăților lui Bulat. Aș fi vrut să dispari, odată cu monstrul din adânc, mereu la pândă, așteptând fiecare mișcare a celor de deasupra, dejucându-le cu atâta inteligență pornirile...

— Unchiule Saie, femeia în alb n-a fost găsită, coșciugul ei era gol, l-am văzut cu ochii mei...

28

În seara aceea Adelaida nu le dăduse de mâncare peștilor. Ionas era la masă, se chinuia să scrie. Nici n-o băgă în seamă când intră.

Prin fereastră amurgul roșu se strecura în încăpere printr-un colț de geam. Lumânarea de ceară ardea pe masă, lângă Ionas proiectându-i umbra pe zid.

Aida culese câteva firicele de moloz. Pe acvariu se afla borcanul cu vitamine. Doamne, când crescuseră peștișorii atât de mult! Cu o zi în urmă abia dacă aveau mărimea

unor mormoloci, acum depășiseră lungimea unui deget și Aida, ca să fie sigură că e așa, își alungi inelarul lângă sticla unde femela își depunea ouăle minuscule, de culoare roșie. Prin intestinul translucid urmări icrele cum înaintează, legate de un firișor alb, cum ies și se înghesuie în dreptul degetului aflat acolo doar să stabilească o dimensiune, nimic altceva.

Masculul înota prin preajmă, atent la firicelele de moloz, alergând după ele atunci când, prea grele fiind, nu mai pluteau deasupra apei.

Aida nu-și mai făcu probleme cu timpul, timpul, se pare își avea în acel loc legile lui. Poate trecuse cu mult mai mult de când se îngrijea de peștișori sau vremea se dilatase într-atât încât clipa căpătase lungimea unui an, iar ea era incapabilă să-și dea seama. Aruncă și câteva firimituri de vitamină. Se miră când observă că masculul le împrăștie cu coada spre un strat gros de verzitură de baltă aflată pe fundul acvariului din belșug. Presără din nou moloz amestecat cu praf de ciment. Spre surprinderea ei se dumiri că firimiturile dure sunt incomparabil mai pe placul micilor viețuitoare. Până și femela, purtându-și firul alb cu bobițele roșii ca o trenă se năpusti spre festinul neașteptat, alungându-și partenerul de la o masă ce părea că i se cuvine numai ei.

Ionas se înverșuna să descifreze ceva în caietul cu coperțile albastre, pietrificat din cauza presiunii în care zăcuse; până la urmă se ridică de pe scaunul șubred, palid, cu fruntea largă, bombată, plină de picături mărunte.

— Uită-te, Ida, spuse el, ca și cum ar fi discutat tot timpul, ea nefăcând altceva decât să aștepte continuarea confesiunii.

— Ce să văd? răspunse plictisită, atentă în continuare la vietățile cu burțile pline și mai puțin la omul impresionat și tulburat.

— Te rog, altădată te-ar fi preocupat, m-ai fi împins

singură spre descifrarea acestui text, acum văd, neinteresant... Ida, te-am rugat ceva, repetă el autoritar, ștergându-și cu dosul mâinii umezeala dintre cutele frunții.

Ida se îndreptă spre caietul cu coperțile albastre prin care literele pătrunseră prin fosta hârtie în afară. Nu pricepea nimic. Doar când își mută privirile pe pagina scrisă de Ionas, înțelese că acesta dezlegase, ca într-un joc de rebus, o parte din text. Se apucă să citească.

„Închin această carte fiului meu în speranța că va înțelege". Nu mai urma nici un cuvânt.

— Și, mă rog, ce vezi atât de extraordinar. Cineva a aruncat, împotriva legilor protecției muncii, un caiet școlăresc în betonul pregătit pentru turnare și tu...

— Ida, îmi ascunzi ceva, spuse Ionas și mușchii feței, până atunci palizi dar relaxați, se înăspriră. Buzele i se strânseră. Preocupat, uită din nou de ea și se așeză pe locul de unde se ridicase înainte.

— Doamne Ionas, se îmbună Aida punându-i o mână pe umărul lat, puternic, cu mușchiul proeminent, modelând pe dinafară cămașa de culoare cenușie... Doar nu crezi că este vorba de persoana ta, că autorul acestor cuvinte s-a gândit la tine, Ionas Aron... Ce poți avea comun cu autorul acestor rânduri, cu siguranță un începător, un diletant conștient doar de valoarea dedicației și nu de...

Aida se așează pe pat, lângă el, privindu-l din profil.

— La atâtea întrebări sunt incapabilă să răspund zise ea neputincioasă. Uneori am impresia că nimic nu e real, nici măcar zilele noastre cele mai frumoase. Dacă n-aș simți cum îmi crește pântecul nici n-aș avea siguranța că nu am rămas, așa cum am fost, fată mare, numai el mă face să cred că ceva s-a schimbat... Cu toate că...

— Cu toate că ce? repetă el întrebarea nepătruns de noutatea dezvăluită de Adelaida.

— Cu toate că ieri nu simțeam încă nimic. Între ieri și azi, s-a scurs o altă viață Ionas, eu n-o înțeleg și cu cât n-o

înțeleg cu atât întrebările de la început dispar... Ionas, încep să uit și eu...

— Ce să uiți?

— Cum ce să uit? Să uit pur și simplu... E atât de bine să uiți, să nu mai știi nimic despre tine, să n-ai nici o fărâmă din existența responsabilă, nici pentru propriul trup, nici pentru viața altora...

— Ida, ce-i cu tine?

— Nimic alarmant, dragul meu, totul e în ordinea cea mai perfectă, atât doar că trăiesc tot mai mult cu teama că ziua socotelilor se apropie, că va trebui să plătesc. Dacă mă întrebi pentru ce trebuie să pătimesc nu sunt în stare să-ți spun... Nu vrei să vii cu mine? Nu te duc nici în baltă, nici în altă parte, m-am astâmpărat fizic de plăcerea de a te avea lângă mine, aș vrea să mă însoțești, te rog, fă-mi pustiul de bine și nu mă întreba de ce.

— Nu, nu pot să vin Ida, simt că sunt legat cu tot sufletul de acest manuscris, pentru mine e un manuscris Ida, vreau să-i lămuresc măruntaiele, indiferent de cât timp voi avea nevoie... Ar fi trebuit să mă duc în galerie, am auzit că fisura a luat o formă curioasă. Mi-a spus Bică, el m-a rugat în vreme ce tu umblai hai-hui, dumnezeu să te mai înțeleagă... Ne-am răcit unul față de altul, Ida, poate dacă nu te cunoșteam sau rămâneam doar la impresiile de acolo, de jos, ar fi fost cu mult mai bine... Cu toate astea uitându-mă într-o zi la ochii tăi am avut senzația că semeni cu femeia care m-a dus la mama, în noaptea de despărțire... Mersul, felul cum îți sună vocea, ochii tăi atât de...

— Nu-s ciudați, Ionas.

— Ba sunt, draga mea, uite, ți-am zis dragă, eu care mi feresc de cuvinte atotliniștitoare...

— Vere, nu te ferești, spuse Aida și își aprinse o țigară, fugi de ele așa cum nevenind cu mine, de fiecare dată te îndepărtezi inconștient, câte un pic, dar picul acesta, pe zi

ci trece, capătă concretețe, lasă între mine și tine... Până la urmă eu fiind pe un mal și tu pe altul, vom ajunge să nu ne mai cunoaștem...

— Ida, înțelege-mă, între manuscris și baraj sălășluiește o... nu știu cum s-o numesc, poate n-am s-o pot numi niciodată, dar relația există.

Aida trase câteva fumuri în piept apoi le dădu afară proiectându-le pe tavan. Se apucă să facă rotocoale, unul după altul, și rotocoalele se măreau pe măsură ce se ridicau deasupra capului lui Ionas, ca niște cununi. Numai atingând părul negru, cu firul robust, fumul se dezlâna, împrăștiat parcă de vânt. Se plictisi curând. Țigara însă o păstră, îi plăcea să fumeze până ce chiștocul îi ardea degetele; două dintre ele, arătătorul și mijlociul de la mâna stângă, erau galbene până la unghii, cu toate că se vedeau urmele dinților. Voise să șteargă petele de nicotină sugându-și și mușcându-și pielea.

— Vere Ionas, tu rămâi cu manuscrisul tău, eu mă duc.

— Câteva cuvinte mai vreau să descifrez pe ziua de azi, Aida, numai câteva, poate ele să-mi dea cheia celorlalte.

— N-o să ți-o dea, Ionas. Dar să știi, sunt tristă. Credeam că vestea pe care ți-am adus-o te va bucura. Numai atâta așteptam de la tine, bucurie... o nouă plămadă...

— Ida, cred că este o simplă iluzie, nu poate fi adevărat, mi-ai fi spus acest lucru de o sută de ori până acum, n-ai fi așteptat atâta. Ai vrut doar să mă încerci. Calafat mi-a zis la masă că Vugnar a făcut aceeași ciudată confuzie, prea semănați voi amândouă, tu și cea care nu mai este... Spui să mă bucur? Nici nu mă pot bucura, femeia aceea n-a adus pe capul oamenilor decât supărări, viitura din cauza ei a rupt zăgazul, pe unde trecea neapărat trebuia să se întâmple o nenorocire. Aș fi preferat să nu semeni cu ea, Ida, ea venea cu conștiința ei...

Ida își șterse nasul cu o batistă bărbătească, luase una de-a lui Bulat. În ultima vreme avea tot mai mari necazuri

cu o răceală lentă, nici nu evolua, nici nu-și termina ciclul...

Plecă. Ar fi vrut să plângă, simțea că-l pierde pe Ionas, avea o presimțire, tot așa cum presimțirea îi șoptise în taină cu mult înainte ce avea să se petreacă în pântecul ei... Ieși din bucătărie urmărită de privirile lui Vugnar și Calafat.

Dacă se uita Vugnar nu se putea să n-o privească și Calafat; Vugnar își încheie nasturele de sus al cămășii și Calafat se grăbi să-i strângă nodul cât mai aproape de guler, cravata trebuia să arate impecabil. Nu știuse niciodată Ida de ce Vugnar continua să se îmbrace la patru ace, ce-l determină, aici, unde nu călca picior de om străin, să țină la o eleganță... E treaba lui, își zise și porni mai departe ocolind clădirea, ca să nu fie urmărită de bărbații aflați în bucătărie.

Cu pantofii sub braț, trecu printr-un ghiol pe jumătate secat. Câtva timp se opri urmărind cum, pe sub nămol, se vedea arcuirea delicată a unui țipar sau șarpe de baltă. Nu, era țipar, mișcările îi erau cu mult mai lente, capul îi era complet acoperit, or șarpele... Lasă vietatea în plata Domnului. După ce făcu un ocol de mai bine de un kilometru, depăși coronamentul. Nu mai putea fi zărită din clădirea fostei administrații. Betoniera portativă zăcea ruginită la locul unde o lăsase ultima dată Stavropol. Când își aduse aminte de el tresări. Îi fusese drag inginerul, abia acum își dădea seama. Drag pentru ce? Nu găsi o explicație; nici nu încercă să o caute. Stavropol zăcea în locul lui de veci. Destinul voise să fie dus de apă lângă femeia în alb, numai că sicriul fusese gol, el își dormea somnul nepământean singur. Poate era și vina ei și a lui Ionas că în graba de a nu se întâmpla ceva cu ei uitaseră de inginer. Ar fi putut să-l lege de primul stâlp, atunci viața i-ar fi fost salvată, așa cum și-o salvaseră pe-a lor. Sau inginerul dinadins nu se legase, dorea...

Satul din vale era părăsit, betonul zidurilor se făcuse negru, de vină era și amurgul sângeriu, apa care în acea parte nu-și arăta decât culoarea de antracit.

Prin mijlocul drumului asfaltat crescuse iarba, bucăți mari, negre, de bitum, erau ridicate de firavele fire de verdeață și o găină golașă, singură, ciugulea, stând cu pieptul pe locul cald al asfaltului. Nu avea nici cine s-o calce, nici cine s-o fure. La câțiva pași, într-o altă gaură, se vedeau câteva ouă, erau probabil ouăle ei.

Poiana cu flori răsădite de Iuliana Spîrcu își revenise, scăpate de năvala apei crizantemele se împliniseră, își înălțau tulpinile și mai semeț răsfrângându-și cârlionții galbeni, ca niște tăiței. Din spatele unei case își arătă capul o pisică neobișnuită. Adelaida se sperie. Poate nici nu era pisică, era una din acele vietăți apărute în ultimul timp de dimensiuni anormale, cum totul i se părea anormal acolo, în ultimul timp... Aruncă o piatră voind să sperie sălbăticiunea, dar râsul își închise doar ochii alungiți; nu se mișcă din loc. Voi să caute un bolovan. Până se întoarse spre grohotișul unde pierise Gavra dungatul nu se mai afla la locul lui. Doar câteva pene se învârteau hăbăuce în aer.

O găsi pe Iuliana în curte, spălând rufe la fântână. Le bătea cu maiul, apoi le clătea în apă cu leșie și, din nou, după ce le storcea, le supunea la cazna bucății de lemn; lovea surd și cu forță în albituri:

— Bine ai venit, domnișoară Adelaida, chiar m-am gândit la dumneata, să zică lumea că nu există...

— Era afară o găină, a prins-o o dihanie, poate găina a fost a dumitale...

— Nu, n-a fost a mea... Șezi ce vânt te aduce pe la noi? Toma e în casă, e ziua lui de odihnă, de la o vreme stă mai mult cu Ghedeon decât cu mine și când e cu mine n-are vreme decât pentru îndeletnicirile preotului. A dat în mintea copiilor cu... Doamne, cum semeni cu femeia aia, până nu mi-a spus Toma n-am băgat de seamă, acum că

mi-a împuiat capul...

Iuliana se uită atentă la Adelaida, o cântări din ochi, apoi își șterse mâinile de șurță[1] și se duse să pună de-o cafea.

Pe o masă alăturată se afla un aragaz de dimensiuni reduse.

— Nu mai aprind foc de lemne, mă scapă de la multe jucăria asta, o avem de la domnul Stavropol, el ne-a lăsat-o. Poate pentru toate cafelele băute la mine. El aducea cafeaua, eu o fierbeam.

— Doamnă Iuliană, am venit cu o treabă, zise Adelaida și scoase din geanta-sacoșă rochia de pânză topită, cu subțirime și frumusețe de borangic. Aș vrea dacă poți să-mi faci una la fel, asta e cam veche. N-am cusut de când am venit pe-aici nimic. Mărturisesc că o fustă de stambă m-aș încumeta să croiesc, înșirui metrajul pe un șnur, dar o...

Iuliana se uită la rochie și avu o tresărire.

— Ce frumoasă e, domnișoară Adelaida, de unde o ai? Nu te-am zărit niciodată îmbrăcată cu ea, te-am văzut mai mult... cu toate că, de ce să nu-ți zic, pe aici bărbații, știi cum...

— S-au împuținat și bărbații, zise Aida și își acoperi trupul cu rochia albă ca Iuliana s-o poată privi în voie.

— M-aș bucura să știu face așa ceva, de croitorie nu m-am ocupat, n-am tragere spre ață și ac. Toma nu-și iese din cioareci și suman, iar cămășile de in, cu cipcă și înfrumusețate cu arnici, le coase mama lui Mitrofănică... Nici ea nu s-ar încumeta, nu se pricepe femeia la finometuri... Măi Tomo, ia-n vino și vezi ce n-ai văzut, strigă Iuliana și Toma nu se lăsă rugat. Coborî târnațul. Privi la cafeaua aburindă, abia apoi la rochia aflată în mâinile Iulianei.

— Deci n-ai cusut-o dumneata, doamnă Spîrcu?

— Ți-am spus. Nu m-a învățat mama, nu credea că am să

[1] Șorț.

ajung pe coclaurile astea, ea m-a pregătit săraca pentru altă viață... dar omul își crește copiii, și nu știe pentru cine-i crește.

Toma cercetă și el cusătura fină a rochiei, apoi privirile i se adumbriră.

— Asta e rochia femeii în alb. De unde o ai, domnișoară Jigău?

— De la Saie Cameniță, el mi-a făcut-o cadou, la început am vrut s-o mint pe doamna Iuliana, dar adevărul... Numai că aș mai adăuga ceva: el mi-a zis că dumneata ai cusut-o, că rochia a ieșit din mâinile...

— Din ale ei nu, dar din suflet da, spuse molcom Spîrcu. Într-o seară, amintește-ți Iuliano, când am văzut-o amândoi pe dig, ce mi-ai zis... Că așa o rochie ți-ai dori să ai. De câte ori te-ai apucat să-ți coși?

— M-am apucat, dar... BețI să nu se răcească.

— Domnule Toma, după ce-am văzut sicriul gol am rămas cu credința că femeia în alb nici n-a existat, că dumneata n-ai îngropat-o niciodată, că...

Toma nu răspunse. Voia ca Adelaida să termine, dar Ida supărată că-i aducea lui Spîrcu acuzații neîntemeiate, tăcu.

— Spune, domnișoară, spune mai departe.

— Nu mai am ce spune...

— De îngropat, a îngropat-o, domnișoară Adelaida, după ce-am venit eu n-a fost zi să nu-mi vorbească de ea, să nu mă ducă la mormântul ei... Mormântul nu a putut apărea din senin, nici coșciugul gol văzut de mine, odată cu dumneata... Numai că eu cred, continuă Iuliana, că sau Cameniță, sau Stavropol, într-o noapte, au cărat-o; poate Stavropol s-o fi ascuns. A fost, din auzite, dragostea lui cea mare. Cum a ajuns rochia la Saie asta chiar că mă pune pe gânduri. Poate a avut mai multe rochii... Tomo, așa-i că domnișoara Jigău seamănă cu femeia aia cu rochia albă?

Toma își sorbea cafeaua liniștit, privind undeva imprecis.

— Gavra pentru asta a și murit. Nu o dată mi-a spus în taină, în vreme ce făcea săpături, că în adâncul lucrurilor ceva nu e în regulă, că mormântul aflat la peste o sută de metri sub noi ne-a blestemat. Înainte de ziua acelui cutremur, care l-a acoperit, mi-a lăsat punga cu praf de aur și un bilețel... Știi ce scria pe hârtia aia a lui? „Nea Spîrcu, simt că am să pier, m-a ajuns blestemul propriei mele pasiuni, semnul pedepsei nu poate fi decât unul, moartea mea sub muntele pe care l-am găurit fără să țin seama de ce mi-ai amintit când mi-ai arătat harta locurilor; sacrificiul altora se cere continuat tot prin sacrificiu...”

— Vorbe de om apucat, Tomo, interveni Iuliana... Ei, domnișoară, înainte de a fi ce a fost, a stat multă vreme bolnav, școala și-a făcut-o pe apucate...

— Deci dumneata n-ai fost la înmormântarea ei, se interesă Adelaida ne mai știind ce să înțeleagă, unde începe adevărul aflat până atunci și unde se termină...

— N-am fost, domnișoară Adelaida, adică într-un fel n-am fost... Sosisem în seara aceea... Înmormântarea a avut loc la amiază, așa mi-a spus Toma, dar dumneata vezi foarte bine că aici între dimineață, amiază și seară diferențe prea mari nu sunt, soarele parcă răsare din sânge și apune tot în el... Numai la mijlocul zilei lumina e lumină așa cum o știu că a fost totdeauna la cumpăna zilei. Nu voisem să vin. Asta, cu toate că m-a adus pe aceste locuri nu o dată, nu mi-a spus că viitorul meu va fi cel pe care-l vezi. Până la urmă, săraca mama m-a mustrat; fiind cununată se chema că sunt nevasta lui și se cuvenea să merg după el... Și am mers... Nu mă plâng. Am avut ani frumoși. Da să n-o lungesc cu ale mele... Când am venit, pământul era reavăn, florile proaspete, la capul ei stătea Stavropol, la picioare Cameniță. N-am știut atunci cine sunt prieteni sau dușmani... L-am auzit pe Cameniță spunând cu o voce stinsă: „Așa trebuia să se termine, prietene”. Prietenul era Stavropol; „dacă ar fi trăit te-ai fi

dus cu ea, am fi rămas cu inima barajului moartă... E mai bine așa, e mai bine așa... Și eu sufăr, nu numai tu". Atâta am auzit, domnișoară.... Pe urmă, Toma mi-a povestit cu de-amănuntul. Dar de văzut am văzut-o și eu, ți-am mai spus... Nu știu dacă înainte de-a muri sau după aceea, Toma m-a adus într-o vacanță când șantierul era la început. Poate atunci s-o fi întâlnit sau din povestirile celorlalți s-o fi închipuit; dacă cineva îți bagă în cap în fiecare zi același lucru, până la urmă ajungi să crezi și tu în vedeniile celuilalt. Avea un mers legănat, pe vârfuri, cum mergi dumneata, poate mai legănat un pic... N-au lipsit niciodată florile de pe mormântul ei, veneau oameni care n-o cunoscuseră niciodată să pună câteva tulpini de ghințură și albumiță, pe atunci creșteau aici flori ca toate florile, climatul nu se schimbase, aveam și noi patru anotimpuri, nu ca acum nici unul. Poți dumneata să-mi spui, domnișoară, în ce anotimp suntem? Nu poți, îți zic eu, le-am uitat de când văd soarele în același loc și florile murind, fără să-mi dau seama, și înflorind peste noapte de nici n-ai cum să le urmărești creșterea.

— Iuliană, tu ai fost geloasă pe femeia aia. Vorbești frumos despre ea, dar simt în vocea ta altceva, zise Toma.

— Am fost sau poate mai și sunt, de unde știi... O femeie nu iartă nici înainte de moarte și nici după, cu toate că n-ar trebui... Din zisele oamenilor și tu te-ai încurcat cu ea, cel puțin așa ți s-a dus vestea. Dar oamenii multe spun, parcă de dumneaei, spuse Iuliana și arătă cu capul spre Aida, nu se zice că trece dintr-un pat în altul? Uite cum s-au îmbrăcat toți nespălații de când a venit, până și Ghedeon și-a încropit cu ajutorul multelor surate întru credință o leveleandră nouă... Într-o zi l-am văzut bărbierit. Țap bătrân.

— Nu vorbi așa Iuliană, că Dumnezeu e sus și ne vede.

— Lasă, că până vede el, văd cei de jos, ochii celor de pe pământ sunt mai aproape de făcătorul de rău și de bine.

Aida chicoti. I se părea ciudat că umblau asemenea zvonuri despre ea. Nu știuse. S-ar fi bucurat să se știe curtată deși nici unul nu se putea compara cu Ionas. Poate Bulat. Las că nici Cotoban nu era urât, nici Calafat, cu toată mutra lui de sluguță...

— Deci mi-au ieșit vorbe, spuse de data asta pe alt ton Aida, făcând pe supărata.

— Acuma, mă, acuma, răzbătu o voce străină, de undeva de aproape, și Toma tresări.

Dulăul ciobănesc moțăia sus pe acoperișul magaziei. La el se uitase mai întâi Toma. Dacă el tăcea însemna că nu era nimeni, cu toate acestea vocea o auzise nu numai el și, în curând, același timbru se răspândi din nou în curte.

— Mai cu putere, ce dumnezeu, că doar nu e de plumb. Era vocea lui Bică Stupariu; nu se asemăna cu a nimănui.

Toma se ridică și, după el, cele două femei. Ajunseră în spatele curții. Coborâră panta ce ducea spre gard. Se mai vedeau și acum pe pereții interiori, din ciment și cărămidă, linia umedă a apei care-l omorâse pe Stavropol.

Doi oameni, din corpul de pază al barajului, aruncau pământul încă proaspăt în groapă, în timp ce Bică, cu alte două ajutoare, trăgea un cărucior cu două roate, pe care se afla legat sicriul în care fusese înmormântat Stavropol.

— Ce faci, domnule Bică? Asta înseamnă...

— Lasă, Tomo, nu te amesteca. A făcut el barajul? L-a făcut, vorbi dându-și singur răspuns Bică. Scrie în testament că vrea să fie îngropat în el?

Bică se apropie și în timp ce paznicii cărau sicriul mai departe, despături o bucată de hârtie și-i arătă lui Toma un desen din care nu era prea greu de înțeles locul unde dorise Stavropol, în caz că avea să moară înaintea celorlalți, să fie îngropat... Până și Toma pricepuse, fără multe explicații, mai ales că auzise nu o dată despre această dorință a fostului inginer.

— Veniți cu noi, nu strică să-l petrecem pe ultimul drum

cum se cuvine, zise Bică și, grăbit, mai ales că drumul urca iar cei doi tineri se opinteau din greu...

Iuliana se uită la bărbat, rupse din mers câteva flori și Aida înțelese că voia să urmeze îndemnul lui Bică.

N-avea nici ea nimic împotrivă să vadă nișa în interiorul căreia crezuse că e îngropată femeia asemănătoare ei. Își duse o mână la grumazul unde se mai vedeau cele două împunsături albe. O amintire, își zise Aida... Luarea-aminte îi fusese atrasă însă de altceva. Din sicriu atârna, pe o latură, ceva alb și Aida se grăbi să-l ajungă din urmă. Într-adevăr din coșciug se zărea o bucată de pânză; pânza semăna leit cu cea din care era făcută rochia dăruită de Cameniță. Nu mai știu ce să creadă. O privi pe Iuliana. Nu se putea ca ea să nu observe același amănunt. Dar Iuliana sau nu observase sau acel petic alb nu-i spunea nimic.

Oamenii trăgeau din greu căruciorul de care era prins cu niște frânghii groase, coșciugul aproape neatins de pământ și de timp. Trăgeau opintindu-se, deși Stavropol nu putuse cântări mai mult de șaizeci de kilograme, îl văzuse doar de atâtea ori. Atunci de ce se omorau cei trei paznici, de parcă ar fi tras două trupuri, nu unul singur, își zise Aida, și avu o poftă nebună să se repeadă la sicriu și să dea capacul la o parte. Făcu un pas înainte. Cuiele cu floarea zimțată erau lucitoare, bătute, două câte două, de fiecare parte. N-ar fi putut pentru nimic în lume să ridice acoperământul singură, iar ceilalți doi, Toma și nevastă-sa, cu toate că se aflau la un pas de bucata de pânză, nu păreau impresionați de cazna paznicilor. Aidei îi veni să plângă. Era pradă unei dezordini lăuntrice, n-avea nici o șansă, cu oamenii în mijlocul cărora se afla, să scape de coșmarul adânc, treaz, tot mai adânc și tot mai treaz, calm, aproape nefiresc de calm.

Se apropiară de coronament. Ajuns deasupra, Bică se opri, își șterse nădușeala de pe frunte și făcu un semn cu mâna către Toma.

— Domnișoară Jigău, aici pe hârtie scrie că numai dumneata știi locul unde a cerut să fie dus.

Și, ca să fie convingător, Bică îi arătă harta desenată a galeriei principale unde nișa era marcată cu două linii suprapuse.

Adelaida se înfricoșă. De unde știuse Stavropol că el are să moară, de unde convingerea că ea va rămâne în viață? Îi veni să urle, să țipe, nu o dată scăpase de spaimele interioare isterizându-se până la leșin. Dragostea pentru ea era tot un leșin, ca și teama, ca și viața, ca și... Nu țipă, nici nu-i dădu de înțeles paznicului că nu vrea să-l însoțească. Nu-i venea să creadă că numai ea știa de nișă; o știa foarte bine și Ionas, doar el o salvase din gura Mutului, fără tragere de inimă însă, ca și când ar fi ținut mai mult la integritatea colților decât la gâtul ei fragil.

Toma și Iuliana își depuseră florile pe sicriu și rămaseră la locul unde le făcuse Bică semn să se oprească.

— Parcă s-a îngreunat, spuse un paznic în timp ce ceilalți doi trăgeau sicriul pe drumul drept și asfaltat al coronamentului.

— Rău ați făcut că l-ați îngropat acolo, cu ea, dacă aș fi fost aici nu v-aș fi lăsat, dar până m-am întors și am aflat... L-am prețuit, domnișoară, pe domnul Stavropol, dar cine nu l-a iubit, aici, la noi... De totdeauna a fost alături de oamenii simpli, de jos a pornit-o și el. Am făcut socoteala, domnișoară, am printre băieții mei unul căpos, știe la matematică de te doare mintea, l-am pus să mă lămurească de unde a putut lăsa inginerul prin testament atâția bani; el din ce a trăit? Omul a adunat și înmulțit și până la urmă a ieșit că nu cheltuia nici un sfert din ce câștiga, restul punea deoparte ca să ne lase nouă celor care atâta amar de vreme l-am... Era omenos, domnișoară; uite, până la urmă eu îmi fac casă, acolo jos, cu banii lui și tot eu am dat dispoziții să se toarne patru urne din care să nu lipsească niciodată, cât voi trăi, flori. Că m-am uitat ieri cu binoclul,

de la postul meu de control pot vedea la câțiva kilometri; am zărit-o pe femeia în alb, mergea singură pe malul lacului, se îndrepta spre noi și atunci mi-a venit gândul că sunt dator să mă țin de făgăduială... Că, de ce să te mint, mi-am spus că acum, dacă tot a fost înmormântat, nu e rău să rămână unde e, dar frica m-a făcut să nu-i las rugămintea neîndeplinită. I-o îndeplinesc că dacă o mai văd o dată pe muierea aia în alb trag în ea, diavol, nu femeie.

— Dumneata ai cunoscut-o, domnule Stupariu? întrebă Aida înțelegând că Bică numai pe ea o putuse urmări prin binoclu... Cât a trăit, mă interesează dacă ai văzut-o...

— O visam, domnișoară, eu numai în vis am văzut-o, cu toate că umbla pe șantier ca la ea acasă, însoțită sau de domnul Cameniță sau de Dumnealui, Dumnezeu să-l ierte că a fost un om bun și inimos. Dar mie numai în vis îmi apărea, cu ochii mei n-am zărit-o decât ieri, cum ți-am spus, de frica nălucirii am făcut azi ce-am făcut...

Cei doi paznici, cu sicriul încă nedezlegat de pe cărucior, așteptau cuminți, la intrarea în puț. Unul își ștergea sudoarea și trăgea cu coada ochiului la capătul de rochie ieșit dintre scânduri, încercând în același timp să-l facă atent pe colegul său. Celălalt paznic nu voia să privească niciunde, era vădit plictisit de tot ce se întâmpla... Era proaspăt venit, n-avea nici o lună de când își începuse slujba...

— Cel mai greu e să ajungem până la ascensor, de acolo nu-i mare lucru, dar cum coborâm scările cu... Bică se scărpină la ceafă... Putea și dumnealui să-și aleagă alt loc sau dacă i-a venit, așa, să-și petreacă veșnicia, până la Judecata de Apei, în baraj, se cuvenea să se gândească cum se poate ajunge cu un sicriu... Nu s-a gândit, ne-a lăsat pe noi să ne batem capul... Poate ne dai o mână de ajutor, domnule Spîrcu, îl rugă până la urmă Stupariu, dar Toma dădu din cap, nu voia.

— Eu le-am fost de ajutor în viață, i-am îngropat creștinește pe fiecare și le-am spus în gând rugăciuni puține, dar rugăciuni; ce faceți mai departe e treaba... și Toma se întoarse. Iuliana nu-l urmă. Voia să vadă cum au să-l scufunde pe Stavropol prin gaura de unde numai un om putea coborî din cauza scărilor multe, fixate în spirală.

— Eu știu că pe-aici a făcut un loc cândva, zise Adelaida și păși înainte spre un grătar enorm ce se vedea la marginea coronamentului, aproape de prima pilă de beton.

— Cum să intre prin grătar, se grăbi să răspundă Bică și abia apoi rămase trăsnit de afirmația Adelaidei, adică de unde știa ce făcuse inginerul când venirea ei pe acele meleaguri avusese loc cu mult după terminarea lucrărilor...

Auzise și Toma spusele Aidei și împietrise, uitându-se înapoi.

— Da dumneata de unde știi? întrebă Bică și religios, în fața propriei întrebări, se descoperi și se curbă de spatele lat și puternic.

— Dacă dumnealui, zise ea și arătă spre sicriu, a spus că numai eu știu locul, tot ce se poate că numai eu să-l știu...

În pas egal, pe coronament, se îndrepta spre modestul cortegiu, Cameniță Saie, cu nelipsita-i geantă de pescar atârnată de umăr... Avea un zâmbet de bucurie și de nedumerire totodată. Respira anevoie, burta mare și trupul greoi nu suportau multă vreme mersul pe jos, mai ales pe loc tare, unde oasele picioarelor parcă intrau unul în altul... Altceva era să calci pe marginea unui grind, în moliciunea de covor a rizomului sau a clisei de nămol, cu care era pardosit malul lacului.

— Am știut că n-o să vă descurcați, spuse el... M-am uitat cu binoclul, n-ai de lucru, domnule Bică? Mata care ești un om serios... De ce nu l-ați lăsat acolo, nici nu-i legal, nici frumos să dezgropi pe cineva înainte de șase săptămâni... De când și-a conceput nișa mi-am dat seama că face o nerozie, o nerozie secretă, credea el... Puteam să-

i spun, să-l opresc, n-am făcut-o, dimpotrivă, am stat tot timpul și m-am gândit cum are să coboare un sicriu în interior; cel mult făcut felioare, fiecare bucată să fie lăsată pe scări, apoi... Eram sigur că va face ca tatăl lui Toma; l-am cunoscut, domnule Spîrcu, avea pe fundul lacului o casă ca a dumitale, cazemată pe dinafară iar el, înăuntru, în curte, și-a construit corabia, o luntre cât o jumătate de grădină, fără să se gândească de la început că n-are cum s-o scoată, dacă nu sparge pereții. Voia el să se urce cu ea pe apa carului când va veni, și apa a venit și tatăl domnului Spîrcu, în clipa când și-a dat seama de prostia lui, s-a încuiat în casă și a murit înecat ca un șobolan, cu corabie cu tot.

Toma ascultase în tăcere, știa povestea, nu puțini transformaseră tragedia bătrânului în prilej de glumă. Nici Toma nu sărise departe de trunchi, își zise în sinea ei Iuliana, cu toate că nu-l știuse așa; fusese la fel ca ceilalți, poate mai apucat în privința dreptății și mai clănțău decât alții când nu-i convenea ceva.

Adelaida, râzând, se apropie de pila de beton și apăsă pe un buton ascuns, acoperit până atunci cu o plăcuță pe care erau întipărite cu roșu însemnele capului de mort. Grilajul se ridică în sus, frânt de mijloc. Lanțurile îl ținură larg deschis. Sub grilaj se vedea un podium de metal.

— Liftul de cărat materiale, în caz de urgentă, din exterior, spuse mirat și speriat Stupariu.

Cameniță făcu cale-întoarsă, aproape alergând de spaimă în timp ce Aida îi făcu semn lui Bică să dezlege sicriul de cărucior. Cei doi paznici desfăcură frânghiile și, curând, coșciugul fu așezat pe placa de metal. Adelaida nu apăsă însă pe butonul de coborâre. Se uită la cei din jur și, ca și cum ar fi fost de datoria ei ca sicriul să intre în mormântul nou, de beton, cât mai neîntinat, se apropie și smulse țesătura albă. Peticul de pânză topită ieși ușor de sub capac și Adelaida îl privi îndelung. Abia apoi se duse în

dosul pilei și apăsă pe butonul roșu.

Coșciugul coborî în uruitul servomotorului. Cablurile alunecau greoi pe roțile neunse. Nimeni nu întrebuințase vreodată acest lift necunoscut lui Bică Stupariu. Adelaida, singură, însoți sicriul în timp ce paznicii coborâră pe scările în spirală.

Era conștientă că plutea într-un mare necunoscut, dar trăia acest necunoscut cu micile întâmplări legate de el cu intensitate așa cum trăise și momentul găsirii grilajului, cu toate că nu știa exact ce se ascunde sub el. Nu știa dar era sigură, nu putea să fie un simplu grilaj. Oare nu era ea femeia în alb? se întrebă și nu se miră că voit întârzia răspunsul.

Paznicii, cu Bică în frunte, așteptau liftul în galeria principală.

Prin cele două canale, apa de culoare spălăcit violetă curgea spre colectorul principal. Se opintiră toți cinci să ridice sicriul, dar Bică nu-și putu înfrâna mirarea că sicriul era atât de ușor. Chemase și pe ceilalți doi paznici care acoperiseră groapa din care fusese scos mortul. Fusese sigur că numai el cu ceilalți doi n-o să fie în stare să poarte pe umeri ditamai greutatea ca, dintr-odată, să constate:

— Măi al dracului, se scăpă el. Domnișoară Aida pe cuvânt dacă nu-i pe jumătate mai ușor, spuse Bică și Adelaida răspunse prompt ca și cum ar fi fost sigură de ce spune.

— Cum să nu fie mai ușor dacă e singur?

Bică aproape îngenunche, nu se putea obișnui cu ideea ca spusele ei erau adevărate. Adică cum rămăsese singur, când până atunci fuseseră doi?

La câțiva pași în față, Adelaida cercetă peticul alb de pânză topită și ca să se convingă se uită cu luare-aminte și la partea de jos a rochiei pe care o primise de la Saie. Peticul alb era din rochia ei, se potrivea perfect, numai că nu știa și n-avea cum să afle în ce fel ajunsese în sicriul

unde se veșnicea Stavropol. O ciudățenie, își mărturisi, cu siguranță nu observase lipsa acelui tiv lat când se îmbrăcase și nici Iuliana nu remarcase tăietura din el.

Ușa nișei era deschisă. Parcă înainte de venirea lor cineva o descuiase să-i întâmpine. Undeva în spate se vedeau oasele Mutului, adunate, ca și cum patrupedul, după ce murise, se sculase din nou și se chircise într-un colț ca la venirea stăpânului acesta să aibă loc. Sicriul alunecă lin pe panta aplecată spre interior. Cu siguranță avusese o halucinație: în nișă, în afară de Mut și sicriu, nu mai era nimic; nici urmă de femeie în alb.

Ușa de fier se închise și Bică, cu aparatul de sudură, îndeplini ultima poruncă a fostului inginer. Îi sudă marginile ca să nu mai poată nimeni umbla în cavou.

Adelaida se îndepărtă. Drumul îi era cunoscut. Nu voi să utilizeze liftul cu care coborâse. Voia să urce pe scări. Dorea să vadă fisura din zid. N-o mai văzuse de atâta timp și numai spuma albă, ce se scurgea prin cele două canale, îi dădu de știre că se afla aproape. Se opri în fața crăpăturii adânci de unde Ionas scosese caietele pietrificate... Apa curgea din abundență prin locul spart de mica explozie dar, alături de ea, vechea fisură o înmărmuri. Se excavase; abia de-i mai putea vedea adâncul. Din partea cealaltă se auzea înăbușit zgomotul sacadat al unor lovituri. Nu atât loviturile și mărimea găurii o îngrozeau, ci forma fisurii ce semăna cu un Ionas răstignit. Își duse mâna la gură ferindu-se să nu țipe.

29

Ghedeon era nemulțumit de lucrare. Nu pentru că marea sculptură a Judecății de Apoi nu i-ar fi reușit. Pozitivul se afla în fața lui, pe rama lungă de cincisprezece metri, lată de zece, cu toate detaliile la locul lor; pasta de beton fusese amestecată egal de Cotoban, trudind fără întrerupere cu o mână pe manivela betonierei, cu cealaltă pe cartea sfântă, cu coperțile ferfenițite de cât fusese purtată când în traistă, când sub anteriu. Nemulțumirea nu venea din tehnica turnării, nici din concepție, desenul aflat alături rezuma, la scară redusă, dar fidel, marea operă țesută cu împletituri de fier, întărită la încheieturi cu fir de aramă, să nu se corodeze. Ochiul unic, atât de asemănător cu ochiul ce și-l voise al său, se decupase în înțelesurile artistice altfel, ignorând realul.

Ghedeon se afla la câțiva metri de tabloul rezemat de zid, vopsit în culori gingașe. Atât sfinții, cât și cei ce trebuiau să se supună judecății acelui ochi, ce-l nemulțumea atât, erau cu mult mai plăcuți la vedere în comparație cu icoanele din interiorul tinzii, naosului și pronaosului. Motivul era unul singur, delicatețea nuanțelor și răbdarea de înger a lui Cotoban, pus să le amestece într-un fel prescris cu sfințenie de Ghedeon. Culorile răspândeau un miros plăcut, de plante, încât, înainte de a te copleși figurile de pe sfânta Judecată, te atrăgea mirosul lor; un miros amestecat, fiecare personaj având altă înfățișare și îmbrăcat diferit încât să nu-i poată nimeni confunda între ei. Domina mirosul de pădure, cu miile lui de flori, fără să lipsească cel de baltă. Într-un spațiu limitat te aflai când pe un versant, cuprinzând cu văzul, auzul și nasul pajiștile înflorate, când prin smârcurile și japșele acoperite de plante nemaiîntâlnite în alte bălți.

Cel mai bucuros era Ghedeon de culoarea albastră; un amestec de cer de zi cu unul de seară, sub lumina blândă a amurgului. Ochiul magic, dominator, aflat în locul de unde putea să vadă absolut tot ce se petrecea sub el și în jur, avea pleoapele în culoarea azurului, și Ghedeon, dacă n-ar fi fost atât de fericit de îmbinarea strălucită a albastrului cu auriul razelor ce porneau din pupila verzuie, nu și-ar fi dat seama că, din cauze necunoscute lui, în timpul turnării, ochiul își schimbase nu numai dimensiunile, dar și expresia...

Cel mai puțin reușit i se păru a fi argintiul; utilizase prea mult praf, polizase Cotoban în neștire argintul lingurilor primite în dar. Pentru încleierea culorii întrebuințase în amestec o tulpină de baltă și un nufăr cu florile mov. Argintiul de pe tablou n-avea miros; se convinsese singur apropiindu-și nările de diadema unui înger, puțin important în ierarhia stabilită după criterii personale. Și argintiul ar fi fost, până la urmă, de suportat, dacă n-ar fi existat metamorfozarea de neînțeles a ochiului.

„Atunci nu vei mai vedea pe poporul acela îndrăzneț, pe poporul cu vorbirea încâlcită, de n-o puteai înțelege cu limba gingașă de n-o puteai pricepe”, se auzi vocea lui Cotoban, așezat pe un scăunel și mestecând cu un bețișor culoarea aurie, un rest de praf de aur rămas din punga lui Gavra împreună cu alte zece componente, ținute secret de Ghedeon, ca niciodată Cotoban să nu fie în stare, cu multele lui păcate, să mesterească singur asemenea coloranți. Surprinzându-l odată că i se uită în hârtiile secrete îi mări canonul, cu încă zece citiri, de la cap la coadă, a cărții sfinte și, pentru că altă dată, la o spovedanie, Cotoban îi mai mărturisi un păcat dat uitării la celelalte precedente, îl obligă să citească „lucrarea” și de la coadă la frunte de patru ori. Cotoban se supunea cuminte, munca nu-i era fără folos, nici furtul meșteșugului nu-i displăcea. Popa n-avea să trăiască cât lumea, viitorul

era al celor de anii lui, iar cum el era tânăr avea toate șansele să ducă mai departe nu numai tradițiile schitului, dar și gândul de răzvrătire al noii religii, ajuns și la urechile sale.

Îl deranja pe Ghedeon citirea cu voce tare în momentul când voia să înțeleagă minunea petrecută cu ochiul ce trebuia să întruchipeze voința lui supremă. Voința supremă exprimată de privirea sa, inconfundabilă; nimeni nu avea pupila atât de verde ca a sa și pleoapa de sus atât de coborâtă peste cealaltă. Verdele semăna însă cu verzuiul închis, aflat într-un ochi al Adelaidei Jigău. Nu mică îi fu mirarea când, cercetând atent razele ce porneau din el, observă că ele păreau smulse din genele ei mari, sfidător de răsucite pentru un ochi ales. Aflat la distanța cuvenită de tablou, ca să-l poată cuprinde în întregime se convinse că întreaga fizionomie a desenului era schimbată și ceea ce i se păru și mai grav, din oricare parte ai fi privit, uitătura ochiului se întorcea cu încrâncenare spre privitor... Ochiul s-ar fi cuvenit să zăbovească într-o singură parte, spre gura largă a balaurului ce înghițea sumedenia de trupuri intrate, moral sau fizic, în putrefacția înțelegerii sale, nu...

— Ia mestecă mai cu sârg, Cotobane, că ne apucă noaptea, se răsti Ghedeon la ucenic și pentru că voia să vadă de aproape mișcarea orgolioasă a acelui ochi, ce nu mai era al său, luă sticla de țuică și bău jumătate din ea. Îi veni s-o scuipe, enoriașii nu mai făceau nici țuica cinstit, amestecau borhotul la fermentație cu fel și fel de compuși chimici, furați... țuica avea miros de clor; cu toate astea, necăjit, Ghedeon mai bău o dușcă; tăria, după această a doua înghițitură, i se păru infinit mai puțin grețoasă.

Cotoban lăsă cartea pe iarba grasă, mânjită de vopsele plăcute la vedere și frecă în cercuri mai largi, apoi mai dese, pasta ce începea să se omogenizeze. Auriul avea să fie culoarea cea mai aurie din lume, era truda lui, ar fi putut pune rămășag că Iova în vecii vecilor n-ar fi putut

face una la fel.

— Să-mi spui când pot să continui, azi nu sunt în plan cu cititul, de patru ori m-ai întrerupt și de fiecare dată ai uitat să-mi spui când să pornesc...

Ghedeon nici nu-l băgă în seamă, era tulburat, nu mai exista nici o înșelăciune, ochiul era al fetei ce-l vizitase de două ori și o văzuse de patru, suficient ca să-i rămână pe retină. Poate că în acel ceas, când îl atinsese aripa sfântă peste mână, în vreme ce lucra chiar la ochiul sfânt, era cu gândul la ea, la privirile ce aduceau atât de mult cu ale celeilalte... Da, ochiul nici nu era al domnișoarei Jigău, prin el se filtra irisul celuilalt ochi, dispărut de mult, aflat în suflet ca o dorință de puritate și, în același timp, ca un simplu ochi femeiesc.

„Vai de tine pustiitorule, care jefuiești și n-ai fost jefuit încă”..., rosti Ghedeon, supărat, crezând că nu el vorbise, ci Cotoban își reluase lectura fără să primească porunca.

Fusese într-adevăr jefuit de gândul inițial ce stătuse la întruchiparea acelui ochi. Poate această transfigurare să fi fost, până la urmă, chiar voia Lui, care pe toate le vede și le aude. Ghedeon nu era însă pătruns că pedeapsa venise ca plată a orgoliului nemăsurat. Dacă nu venise de acolo, atunci cine dăduse poruncă betonului să nu ia forma ghipsului de dedesubt?

Deoarece, era limpede, negativul rămăsese intact, desenul păstra sub pelicula subțire de ulei trăsăturile pleoapei sale și, în plus, punctul gol din mijlocul irisului nu era umplut, așa cum era ochiul femeiesc.

Mai trase un gât de țuică. Licoarea începuse să miroasă mulțumitor avea chiar un damf de prună.

— Fiule, ai sărit trei sute zece pagini, îl apostrofă Ghedeon pe Cotoban după ce-l ascultase câtva timp. Citase și el o parte de text din memorie așa cum numai cu câteva minute înainte propriul îndrumător o făcuse. Citește de unde ai rămas, dar înainte vino și vezi acest ochi măiestru

și spune-mi dacă am redat în el bunătatea judecății celui Drept și asprimea celui Blând, și Ghedeon, ca să lase privitorului câmpul descoperit, se retrase cu sticlă cu tot la doisprezece metri distanță. Cotoban se ridică și se șterse grijuliu cu o cârpă aflată la cingătoare. Se apropie de tabloul imens la care trudise ca un sclav de rând, dar neștiind exact ce fel de apreciere dorea preotul, nu se grăbi să răspundă.

Se mută spre stânga; din partea aceea lumina bătea mai bine, dar nemulțumit de ea, alergă spre dreapta. Și de acolo ochiul, cu verdele amestecat îndelung, îl privea nemilos. Cotoban nu era în apele sale. Oriunde se ducea, ochiul alerga după el, îl prindea din urmă, de fiecare dată mai supărat. Se sperie de-a binelea. Nemaiavând unde se duce îl privi pe Ghedeon. Îngenunche în fața lui.

— Spovedește-mă, părinte.

— Dar ce păcat ai făcut, fiule, unul de soi, nu o pornire în firea oricărui om umblător?

— Ochiul pare a fi al dumitale, dar prin el privește altcineva părinte, și uitătura e plină de osândire.

Ghedeon își frecă bărbia. Răspunsul îl mulțumise, mai ales că fusese rostit într-o topică duhovnicească pentru care luptase nu glumă, Cotoban având obiceiul ca după fiecare cuvânt să rostească și o zicere laică.

— Adică prin el mă urmărește altcineva, repetă părintele răspunsul plin de înțelepciune al ucenicului. Nu mai avea nici o îndoială, se uita Adelaida Jigău; privirea ei îl ardea într-un fel plăcut, cum îl arsese în visurile cele mai frumoase uitătura femeii în alb. Când o văzuse ultima dată? Ghedeon se învârti de cinci ori, timpul se răsucea în el aidoma cercurilor făcute de o spirală în care tot ce cobora urca la loc. Fusese îndrăgostit, apoi dragostea îi dispăruse cu plecarea ei dintre cei vii, ca apoi să-i reapară la altă vârstă odată cu venirea Adelaidei. Dacă ar fi poposit măcar o dată la el să se spovedească, cum o făcuseră

ceilalți, cum avea, până la urmă, să se supună dorinței de dezlegare sufletească și Vugnar, ar fi știut incomparabil mai multe. Dar femeia în alb îl ocolise, așa cum îl ocolea de la o vreme somnul, dându-i însă fără încetare târcoale. Oare nu fusese o iluzie femeia în alb? Cum dracu să fie o iluzie, iluziile n-au picioare de o delicatețe fără cusur, iluziile sunt ca niște minciuni frumoase, asemănătoare profețiilor sale atunci când avea de-a face cu câte o creatură necăjită peste măsură și căreia, voind să-i ridice moralul, îi îndruga ca un ghicitor apropierea zilei când se va ivi Domnul sub formă pământeană să-i ușureze sufletul și trupul. Și aici putea fi o cheie în privința schimbării acelui ochi despre care Cotoban îi spusese că prin el blagoslovește un străin. Una peste alta opera îi ieșise binișor, își spuse preotul. Ca să nu se supere cineva pe mulțumirea necuviincios de mare preferă să-și facă cu limba în cerul gurii o cruce umedă, mâinile fiindu-i în acea clipă ocupate.

Florile de pe peretele lateral al bisericii intraseră parcă în călduri, își măriseră volumul, se înghesuiau una în alta cuprinse de o plăcere lumească. Încât Ghedeon socoti că în mijlocul sângeriului s-ar cuveni să-și prindă lucrarea. În biserică n-avea cum s-o bage, ușa fiind mult prea strâmtă. Când își dăduse seama că nu se gândise la ușă, își aminti de corabia lui Spîrcu bătrânul, semn că amândoi erau oameni pentru care spiritul se dovedea a fi mai larg decât împrejmuirea. Și pentru că lumina de afară era cea mai potrivită pentru ce modelase în beton, se ferici cu încă două înghițituri repetate grăbit, ca să nu aibă timp să se răzgândească.

— Ce zici, fiule, dacă punem tabloul pe peretele acesta, nu vom influența mai mult și mai adânc trecătorul rătăcit decât dacă ar fi în interior? Desele noastre treburi, ba după vânat, ba după mâncare, ca să nu mai vorbim de botezuri și înmormântări, ne obligă să ținem opt ceasuri

din douăsprezece biserica zăvorâtă.

Lui Cotoban îi era totuna unde avea să fie prins tabloul, personal îl știa destul de bine, nu-l mai putea influența în nici un fel. Pentru a nu se chinui prea mult, știind că greul va cădea asupra lui, zise prefăcându-se dezinteresat.

— Afară, părinte Ghedeon, bineînțeles, o asemenea lucrare poate pune pe gânduri și o fiară, darmite un om. De câteva ori am văzut o pereche de corbi voind să se așeze și de fiecare dată, fără să fie alungați, pluteau peste chipurile sfinte și apoi, speriați, o luau spre turma lui Toma în vârfu muntelui... Nici vântul sau ploile n-au ce-i face nici culorii nici materialului, probele, mereu spălate de mine cu apă, au dat cele mai neașteptate rezultate, numai galbenul va ceda ușor, schimbându-și nuanța întărită apoi cu amestecul nov știut numai de dumneata... Două luni am aruncat apă cu găleata peste eșantioane... Așa că, fără nici o teamă, o putem expune aici, să-i chiorască pe păcătoși atunci când vor vedea-o... Îmi pare doar rău de florile nevoite a fi tăiate pentru a face loc...

Ghedeon se uită la el cruciș, tânărul ucenic sau era viclean sau voia să-l amețească cu laudele dorind în ascuns cine știe ce. Ce putea dori ucenicul de la el? Iova se așeză pe un trepied, un scaun acoperit cu piele mânjită de culori și arsă, din loc în loc, de scrumul de țigară scuturat neglijent în vreme ce lucra. Mai privi o dată tabloul și o tristețe ascunsă începu să iasă la lumină, treptat, dar statornic, mai ales adânc. Sufletul parcă se desprindea de trup, alerga între minte și inimă și cea care avea cel mai mult de suferit nu era inima. Ce-i trebuise să cheltuiască atâta timp cu deșertăciunea, că această răzbunare artistică asupra oamenilor, când lăuntrul îi spusese de mult că omenirea avea nevoie de alt fel de răfuieli. Uitase de revolta interioară, uitase de uneltele atât de trebuincioase acestei revolte, pierduse timp prețios închinat nemuririi ca, până la urmă, această muritoare specie a dăinuirii,

arta, să-i schimbe lumina propriului său ochi. Uitase de Judecata de Apoi, reală, cea care îl ținuse în viață și îi dăduse putere să modeleze săptămâni în șir; utilizase forța sugerată de Idee nu în folosul ei, ci al lui pentru a rămâne și a fi preamărit. Pedeapsa venea prompt și ea nu se afla decât la început. Dacă Vugnar avusese dreptate și barajul se va duce dracului, cu tot ce trăiește după el, și cu ce se află înaintea lui? Golul de aer ce avea să rămână în urma apei putea antrena alunecări de teren, dacă nu chiar produce un nou cutremur, mai puternic decât cele două de dinainte.

Cotoban venise din pronaos cu două scripete, apoi aduse frânghiile groase crezând că n-au de ce să întârzie cu ridicarea pe perete a frumoasei și pilduitoarei lucrări. Înțelese că s-a petrecut ceva cu părintele gârbovit, cu respirația șuierătoare după care începu o tuse seacă, apoi alta, zgomotoasă, încât ucenicul avu impresia că în pieptul lui Ghedeon se întărâtă între ele două armonici, una mai spartă ca cealaltă.

Ghedeon se mulțumi să-și arunce o mână greoaie în aer, a lehamite, și Cotoban închise cartea și se trase câțiva pași spre pridvor neștiind dacă nu era mai bine să dispară pentru câtva timp din fața săgetărilor scrutătoare.

— „Să nu-ți faci chip cioplit”, murmură Ghedeon și abia atunci înțelese că trecuse de marginea învoită de Cel de Sus pentru muritorii de rând.

Voise să intre și el în acel chip, și nu ca oricare altul dintre cei modelați, ci ca unul în a cărui putere stă totul, chiar și veșnicia. Căzu de pe scaun în genunchi, ca și cum cineva l-ar fi împins de spate. Rămase cu mâinile împreunate, cu umerii aplecați, spre pământul liniștitor.

— Nu trebuia, nu trebuia, se opinti el să vorbească.

Și cuvintele puține ieșiră din gâtlej cu greutate. Lipsa aerului îl sperie într-atât încât avu, ca o nălucire prin față, chipul Morții îmbrăcate în negru, dar purtând în loc de

coasă propria lui închipuire artistică rezemată de masa de lemn, unde fusese durată. Obrazul lui Ghedeon se făcu de beton. Se ridică cu greutate mai întâi săltându-și un genunchi, apoi celălalt și cu o furie oarbă începu să lovească cu ciocanul greu în propria desăvârșire.

— Judecata de Apoi trebuie înfăptuită, nu modelată, strigă el ca un apucat, în vreme ce ciocanul de zece kilograme, forjat pentru spartul pietrei, se opintea în mutrele sfinților, cu osebire în acel ochi ciuntit de prima lovitură, dar prin asta mai viu și mai hlizos la neputința omului, incapabil să distrugă ceea ce înfăptuise atât de trainic...

Cotoban, din pridvor, urmărea cu spaimă nebunia învățătorului, neștiind ce să înțeleagă. Se dumiri că putea fi vorba de o rătăcire de moment ce trebuia curmată, altfel Ghedeon, după trecerea aburilor țuicii, avea să se apuce din nou să repare ce voise să nimicească.

Se repezi spre el și-i smulse ciocanul din mâinile osoase. Ghedeon parcă asta și așteptase, să-i curme cineva truda neomenească. Nu reușise să strice mare lucru, ciocanul mutilase câteva chipuri și-i dăduse ochiului un unghi de privire mai larg. Uitătura verde se înrăise însă, devenise câinoasă, nu se mai rostogolea în toate părțile. Se mulțumea să prindă în cercul ei doar obrazul plin de lacrimi al omului spășit pentru prea marele curaj de a se fi substituit, fără rușine, Ideii ce s-ar fi cuvenit slugărită, nu să și-o asume ca un creator al ei. După ce azvârli ciocanul la câțiva metri, Cotoban veni lângă Ghedeon și, tot fără menajamente, îl ridică de subțioară și-l așeză pe scaunul cu cele trei picioare intrate în pământul reavăn, acoperit de iarbă crudă.

— „Ghedeon e un om sfârșit”, își zise Cotoban, de acum înainte căderea are să-i fie lesnicioasă și ascensiunea sa la fel de grăbită.

Iova își rupsese singur credința datorită căreia reușise

nu numai să trăiască, dar și să dăltuiască zecile de icoane, mai tari și mai durabile decât vremea. Poate că Ghedeon îi citise gândurile, sau gesturile ucenicului să-i fi sporit vitalitatea, pentru moment, secătuită. Înlătură cu brutalitate mâna ajutătoare de pe umărul său.

— Du-te și citește nemernicule, parcă nu știu ce e în cugetul tău păcătos? Anume m-ai îndemnat să lucrez, să săvârșesc Judecata, Marea Judecată, în piatră, în loc să las răzvrătirii puterea să-și urmeze calea și adevărul... Simt aici în piept că nu mai e mult... Aud apa cum vuiește în trupul ciopârțit al pietrei. Și nu ne putem izbăvi de răutate decât prin răutate, iar menirea mea uitată din cauza unor îndeletniciri trecătoare, se cade a fi continuată cu mai multă sudoare, să prind timpul din urmă și lui, acestui timp, să-i cer iertare că l-am uitat...

Ochii lui Ghedeon erau roșii, verdele din ei dispăruse. Ca să-și dezonoreze, în fața sa, și a ucenicului, Chipul cioplit, își ridică leveleandra până ce i se văzu prohabul, apoi udă în cercuri opera în văzul din nou speriat al învățăcelului, care, de data asta, tăcea îngrozit.

— Șase sute șaizeci și șase, strigă Ghedeon, și, după ce-și goli bășica, ridică de trei ori în sus cele cinci degete ale mâinii stângi și un deget de la cea dreaptă, voind parcă să le înfigă pe toate în pasta albastră și pufoasă a cerului. Cotobane, acoperă cu cârpe murdare urâțenia asta, zise el arătând spre tablou. Chinuie-te apoi cu scripeții tăi să-l duci spre perete, dar să-l întorci cu spatele, ca lumea să crape de curiozitate și să nu poată vedea, așa cum am crăpat eu de dorința de a-l face din răzbunare pentru aproape, uitând că răzbunarea o face Domnul, noi având doar datoria să-l slujim...

Cotoban se grăbi să ducă la îndeplinire porunca. Vorba de decădere a spiritului în bătrânul și contradictoriul preot, vioiciunea cu care dăduse porunca și graba cu care își aprinse țigara și bău pe nerăsuflate din țuica socotită la

început o poșircă îi dădură de înțeles că firea omului nu poate fi pătrunsă cu adevărat nici de cel ce se socoate stăpânul ei, darmite de un străin…

Legă scripeții de grinzile de beton rămase sub streașină apoi, înnodând frânghiile de colțurile tabloului, prevăzute cu belciuge de metal, ridică tabloul în sus, până la mijlocul peretelui; abia după ce legă sforile de un pripon întoarse lucrarea cu spatele și-o lăsă în jos, Pe lângă florile de culoarea mărgeanului. Dar și prin spate, dacă te uitai atent, se vedeau, din cauza loviturii cu ciocanul, contururile ochiului aflat deasupra, iar îndoitura fiarelor din interior, ce-l salvaseră de la pieire, făceau razele lui să pară în acel amurg și mai osânditoare ca înainte.

Îl lăsă pe ucenic să deretice singur locul unde fusese până atunci „marele lui șantier spiritual” și, grăbit, fără să-i pese că în sticlă se mai afla tărie, o lovi cu piciorul și asistă cu greață la vărsarea șliboviței în iarbă. Bucuria că fusese în stare să ia o decizie atât de aprigă îl înviora. Lovi sticla, acum fără valoare, din nou. Nu se mulțumi să-i tragă un singur șut, fugi după ea și-i mai arse unul. Sticla zbură ca o minge. Satisfacția zborului ei era incomparabil mai mare decât durerea de la degetele piciorului aproape turtite de atâta ură. Ura lovise sticla, nu el.

Intră în presbiteriu unde se află locuința lumească și își scoase leveleandra nouă de pe el. Cu aceeași lipsă de milă, o calcă în picioare. Se îmbrăcă cu cealaltă, kaki, murdară, plină de găinaț, de resturi de slănină și intestine de vânat, toate împietrite de când voise să-și schimbe înfățișarea și să pară mai artist decât era. Nici îmbrăcămintea albă, curată, de dedesubt, rodul atâtor spălări cu leșie de cenușă nu-l mulțumi.

Se dezbrăcă de ea, scuipă pastă vâscoasă și verde, abia acum desprinsă de bronhiile vrăjmașe, apoi o călcă îndelung. Îi păru rău că cizmele erau pe tălpi prea curate. Ar fi vrut să fie pline de nămol, de scârnăvii ca să-și poată

dovedi pe deplin, disprețul față de sine. Își luă pantalonii vechi pe trupul gol și numai scăpat pentru o clipă de infernul lăuntric uită că își pusese sub haină o cămașă peticită, greloasă[1], dar totuși cămașă. Își legă peste sacoul larg, din cort soldățesc, o curea dintr-o piele tăbăcită rudimentar, cu miros ascuțit de sare și hoit. Numai după ce-și descălță încălțările nepeticite și le luă pe cele cu care se obișnuise vreme de ani și ani, unse cu grăsime de pește, se simți cu adevărat cel adevărat.

Ridică pătratul greu, de metal, ascuns de pat și cercetă scările. Urmări prin fereastră statornicia cu care lucra ucenicul să așeze ce era de așezat la loc și, liniștit, coborî treptele. Se umeziseră de când fusese ultima dată cu Ionas în galeria abandonată. Un miros de mucegai îi lipi nările lărgite din lipsă de aer. Îi fu teamă să nu se înăbușe. Aruncă la o parte netrebnica spaimă. Doar mai fusese de atâtea ori, nu i se întâmplase nimic în acest loc unde atârnau pe pereți, prinși în saci, morții vechiului cimitir și morții mai noi, fără lăcaș de hodină. Pe pardoseala semiovală a galeriei clisa de nămol se depusese groasă, iar pe pereți, sacii putreziți își arătau prin găurile sparte, conținutul osos... Unde era ea? Aici trebuia să fie, între cele două plase de cartofi, în care părinții lui Mitrofănică își aduseseră osemintele răposaților.

Deci între cei doi saci trebuia să se afle Ea. Acolo îi făcuse loc la rugămintea lui Cameniță doritor să-i găsească un loc ferit unicei iubiri. Numai că în locul însemnat cu negru de cărbune nu se afla nimic, pironul bătut în perete se afla la vedere, dar de el nu era agățat... Nu se vedea sacoșa de borangic alb, în care doctorul voise să-și păstreze amintirea de neuitat. Poate că Saie nici n-o adusese, poate o îngropase în altă parte, sau nici nu îngropase ce nu era de îngropat.

Își frecă mâinile, mulțumit. Zgomotul pașilor se întorcea

[1] care are aspect de albuș de ou.

înapoi în zeci de variante. Primul, cel mai puternic, făcându-l să-și ducă mâna la urechi. Ultimul era venit dintr-un mare adânc, ca o chemare lungă și tristă. Pereții erau tot mai umezi mucegăiți, resturile de pânză și rămășițele din interiorul sacilor căzuseră în nămol, lăsând vederii la flacăra lumânării pâlpâitoare câte un os prea ascuțit să fie înghițit în întregime de mocirlă. Locul pe care îl căuta era însă curat, ușa aflată la jumătatea galeriei îl protejase, dacă nu de umezeală, de clisa neagră, lăsată de apă.

Dezlegă sacul la vârf. Unse bine, cu grăsime de gâscă, uneltele răfuielii erau la locul lor.

— Iată chipul cioplit ce nu se cuvenea să-l uit, zise Ghedeon și, ca un apucat, începu să sărute cu buzele întredeschise metalul unsuros.

30

Îl găsi pe Ionas în cameră, hrănind peștii. Se lungiseră și slăbiseră de când uitase de ei colindând coclaurile de una singură, apărând ba la stâna lui Toma, ba plimbându-se sub amurgul ce nu era în stare să se stingă. Peștii se obișnuiseră cu mâncarea zgrunțuroasă, calcarul din moloz le făcea bine la dinții neobișnuit de mari. În același timp se lungiseră și se bulbucaseră spre cap. Aida, când îi văzu cu boturile deschise, se sperie. Burțile își schimbaseră și ele volumul. Erau mai umflate, mai grele, prin mațul roșu, translucid, pietrișul adunat și neeliminat juca rolul de balast. Peștii se scufundau acum ușor și ieșeau la suprafață incomparabil mai anevoios. Modestul computer îi fusese de

cel mai mare folos. Peștii se obișnuiseră și reacționau la limbajul lui cifrat cu conștiinciozitate de roboți.

Ionas se bucură când o văzu; voi s-o sărute pe obraz, dar Aida se feri. Nu-i ardea de îmbrățișări. O surprinse zgomotul făcut de bocanci; ca să se convingă îi săltă un picior de la genunchi, cum ai sălta piciorul unui cal pregătit pentru potcovit. Observă în tocul bocancului un blacheu nou, strălucitor. Nu se mai interesă și de celălalt picior. În lipsa ei Ionas cu asta se ocupase, își pusese bocancii la punct, ca și cum s-ar fi pregătit de un drum lung.

— Ce-i cu tine, Aida? și Ionas se întrebă când avuseseră timp să-i apară Aidei pe față coșurile cu punctele gălbui. Cu câteva zile înainte, mai bine zis în ziua în care plecase, fața îi fusese curată. Da, și atunci, de demult, avusese coșuri, așa o cunoscuse în urbea de jos; cu coșuri Aida era mai nostimă. În fața oglinzii, cu ajutorul a două unghii își maltrata gămăliile alburii la vârf, apoi le pudra cu pernița înmuiată în fond de ten.

— Aida, n-am să te duc nicăieri cu ajutorul numelui meu, numele meu e altul, l-am descoperit deși n-am nici în momentul de față certitudinea... Între caietul găsit și viața mea există o punte, sunt sigur, în caiet cineva... Am revăzut calculele lui Stavropol. În nici unul nu era prevăzută forța... Aida... Stavropol a neglijat acest amănunt. I-am găsit însemnările ultime. La început a luat în derâdere formula cernelii, apoi a înțeles că atunci când vrei să ridici ceva trainic n-ai voie s-o scapi din vedere. Deoarece e... Ce faci Aida?

— Mă fac frumoasă, nu vezi? Apa lacului s-a împuțit, Ionas, din pricina aerului stricat mi-au ieșit din nou porcăriile astea... Acolo jos, nici nu era de mirare că aveam obrazul plin de buburuze, poluarea... dar ce să mai vorbim... Acum aerul lânced, lipsit de oxigen, și-a făcut efectul; acesta este numai începutul, dragul meu...

Ionas își încleștă pumnii. El voia să-i povestească im lucru esențial și ea...

— Aida, de ce nu mă asculți?

— Te ascult, dragul meu, te ascult, mai ales că și eu am de gând să-ți fac niște mărturisiri, dar numai după ce voi fi frumoasă... Să n-ai impresia că-mi spui ceva nou cu Stavropol... Am bănuit... Desigur, n-am avut în vedere cuvântul, decât în măsura în care el poate susține un adevăr...

— La ce adevăr te referi? întrebă Ionas și presără deasupra acvariului praf de ciment.

Peștii se ridicară cu dificultate la suprafață, dar odată ajunși în preajma hranei cafenii se aruncară asupra ei hulpavi, după ce computerul arăta culoarea verde. Până și icrele, mărișoare acum, aflate la adăpostul unei frunze de ferigă, fură împrăștiate de nesocotința părinților hulpavi.

— Nu e vorba de nici un adevăr, cerneala a corodat betonul și...

— Și, întrebă Aida întorcându-se spre bărbat... Vere continuă sigură, convinsă după privirile lui incapabile să se fixeze undeva, că nu va fi în stare să-i dea răspunsul cuvenit. Vere dragă, ideea slujită de cerneală i-a scăpat lui Stavropol nu cerneala. De ce ți-ai bătut blacheul la bocanci? Sună atât de urât.

— Nu știu Aida în timp ce descifram scrisul mi-a venit să-mi bat blacheurile la loc. Aveam câteva de rezervă. Tocurile fără blacheuri...

Aida îl privi cu milă, apoi mila se transformă în altceva. Ochii îi străluciră vioi, se umeziră; ca să nu fie văzută în starea de slăbiciune se cercetă din nou în oglindă...

— Dacă Stavropol ar fi calculat... De unde însă să-i treacă prin minte că un fleac... Un fleac, Aida.

— Un fleac... Era dator să se gândească, un inginer ca el nu putea, n-avea dreptul să nu se gândească. Și cu toate astea...

— Aida, n-am reușit să descifrez decât o pagină, m-am chinuit, nici nu poți să-ți dai seama... Cuvintele nedescoperite s-au lăsat până la urmă introduse în text, logica le cerea pe ele, și nu altele, aceasta a fost metoda... Dacă descifram patru cuvinte nu-mi era greu, într-o frază simplă, să le oblig pe celelalte să... Dar nu cuvintele în sine, nici pagina descifrată nu mi-au dat dezlegarea despre care ți-am vorbit... Numele mi l-a pus mama, crezând că în vâltoarea acelor ani o să-mi fie mai ușor să mă descurc, la nevoie chiar să plec cu el cât oi vedea cu ochii... Poate te întrebi de unde deducția asta, deoarece este o simplă deducție, până la urmă... Stamate m-a vizitat la orfelinat... ți-am amintit și înainte de această vizită. Simplă presupunere atunci, acum adevăr confirmat... Mi-a spus să am răbdare, să-mi ascult educatorii, dar, în sinea mea, să nu uit niciodată că am avut și tată și mamă, că tata... Ar trebui să intru în zona absurdului să susțin că acest caiet pietrificat ar fi fost al lui, n-am nici o mărturie în acest sens, în afară de o credință ascunsă că este așa... Dar atunci ar trebui să vină din urmă milioanele de întrebări ucigătoare pentru mine, cum au ajuns aceste caiete aici, iar dacă au ajuns caietele ce reprezintă dedicația.

Aida se uită la Ionas cu o dragoste pe care și-o dorea profundă și adevărată, dar cugetul îi dădea de înțeles că răceala trupului nu pornea din vina ei. Se întoarse spre el. Așa, încondeiată, era din nou frumoasă, coșurile îi dispăruseră, iar ochii, unul albastru și altul verde, dădeau înfățișării curiozitatea pentru care orice bărbat și-ar fi oprit pașii. N-o întrebase de ce pupilele aveau culori diferite, nici n-ar fi avut rost, fără acei ochi Aida nu ar mai fi fost Aida. Nu-și dăduse seama până atunci că dragostea nu era superficială, pornită din nevoia de a-i da instinctului ce-i aparține; legătura trupească, deseori uitată și ea, nu făcuse decât să înrădăcineze un sentiment ce dăduse colț pe neobservate; acest colț firav se împlinise, crescuse, o

parte din el se afla, din spusele ei, în pântecul cald și odihnitor.

Niciodată Ionas nu trecuse printr-o stare atât de emotivă; era mai nesigur pe el decât fusese vreodată în adolescență, când numai apropierea de o femeie dorită îl făcea să-i transpire palmele, iar limba, în gură, să i se încleieze, incapabilă să articuleze simțirea. Rochia de un alb imaculat îi ședea atât de bine; Aida nu și-o pusese până atunci și dezbrăcatul, ca și îmbrăcatul simplu, calm, ca între soți, fără ostentație din partea ei, dar și fără jenă, ca și privirile lui voluptuoase altădată, acum reținute, îi făcu nespus de bine. Ar fi vrut s-o întrebe de ce ținea, tocmai acum, la acel alb; se abținu, dacă asta îi fusese dorința trebuia lăsată să-și ducă plăcerea la capăt.

— Aida, în timp ce lipseai mi-am adus aminte de anii studenției, într-adevăr, cred că am fost student la facultatea de drept, nu sunt încă foarte convins, dar numai acolo... Atunci m-am îndrăgostit de tine, fără să-mi dau seama... Nu înțeleg de ce ți-ai pus rochia albă, dacă ai vrut să-mi aduci aminte de acea perioadă să știi că ai reușit. În rochie albă te-am văzut prima dată. Lipsind de acasă m-am dus la sacoșă, am mângâiat-o îndelung; era același parfum de odinioară. M-am întrebat cum de această pânză fragilă, fină, a putut scăpa cataclismului, numai acest veșmânt l-am putut scoate întreg din valiza ferfenițită de cărămizile și grinzile rupte, numai ea a rămas intactă și pură cum îmi apari în fața privirilor, și jucăria aia mecanică, un fel de părinte adoptiv al peștilor tăi... Văd că te uiți ca la un apucat, poate că dezlănțuirea de sentimente să ți se pară bizară, rar ți-am vorbit atât, asta nu pentru că aș fi sărac în cuvinte, aveam în suflet un baraj în spatele căruia orice gând era oprit, orice tandrețe prelungită mi se părea impietate pentru golul din mine. N-am devenit nici mai inteligent, nici mai altfel decât am fost dar zăgazul s-a rupt și aș fi nedrept dacă n-aș recunoaște că meritul tău a

lucrat modest, dar constant la această demolare continuă a sufletului meu oropsit. Poate credința adevăratei identități să-i fi dat minții dreptul să nu se mai tulbure în fața unei propoziții însemnate; acum gândirea îmi este cursivă, așa mi se pare, cuvintele așteaptă într-o ordine blândă să fie rostite, stare neavută înainte... Aida, acest caiet este pentru întreaga construcție nefast, altfel nu-mi pot reprezenta nici fisura, nici scurgerea de apă exact în acel... Tare mi-e teamă că răul își va continua existența până ce nu va fi lămurit în toate amănuntele lui... Sau poate în interior să mai fie și alte caiete, eu n-am depistat decât șase; cele șase linii albastre, dintre ele, în urma formidabilei presări, nu pot fi altceva decât copertile pietrificate, una în alta. Dacă aș avea putința să le desprind, să pot parcurge conținutul lor... Din păcate este imposibil, cuvintele s-au transformat în piatră, apa trecută peste ele le-a încorporat în baraj. Nu-mi dau seama ce pericol reprezintă pentru construcție, nici nu știu dacă eventualele manuscrise rămase acolo nu sunt la originea hemoragiei, din interior, din spusele lui Bică din ce în ce mai mare.

Aida își terminase pieptănatul, părul auriu, adus pe lângă gât, în față, împărțit egal în două cozi lungi, se sălta peste sânii împliniți. Ionas, dacă ar fi fost în starea de dinainte, n-ar fi așteptat prea mult, nici n-ar fi pierdut vremea contemplând-o... Cu toate astea, își aducea aminte, inițiativele îi aparținuseră, el nefiind altceva decât mijlocul de a le finaliza. Dorința, de moment de a o strânge în brațe se lovi de stânjeneală, mai puternică decât pornirea de început... Aida se întoarse cu spatele. Căută din priviri masa și până la urmă o trase în mijlocul camerei, nu înainte de a o elibera de caietele mai puternice până la urmă decât betonul, de foile cu scrisul lui Ionas, apăsat, încât literele se puteau citi pe coala următoare, imaculată.

Ce voia să facă Aida? Cele câteva hârtii albe

închipuiau... Ca hârtiile să nu fugă le prinse una de alta cu bolduri; Bulat le lăsase pe o etajeră. Oare la ce i-au trebuit, se întrebă Aida, dar nu-și pierdu vremea cu răspunsul... Se duse în bucătărie; nu voi să-și explice, gestul, plecase nu o dată în acest fel și se întorsese după câteva zile, nici atunci nu-i spusese unde umblă, ce are de gând. Răceala statornicită între ei statornicea și o tăcere calmă. Lipsa de comunicare era doar o consecință a ei. Numai că de data asta Aida n-avea de gând să lipsească prea mult.

Bucătăria era goală, focul pâlpâia în sobă, cineva vârâse un lemn mirositor, poate chiar Ionas coborâse în sala de mese altfel codobatura n-ar fi stat pe creanga sub care găinațul se ridicase ca un mușuroi. Luă o sticlă de țuică din primul dulap, pâinea, și tigaia cu țipari prăjiți. Pentru că în dulapul lui Bulat văzu și câteva ouă nu se sfii să facă din ele o omletă amestecată cu multă ceapă verde, roșii, amestec pe care îl turnă apoi peste țiparii ce păreau vii, convulsivi. Prăji și câteva bucăți de pâine, nu uită nici cele două păhărele singuratice aflate pe masă. Așeză totul pe o tavă de lemn. Fără să-i pese de țipetele înaripatei nemulțumită că nu i se servea porția cuvenită urcă în cameră.

Ionas abia își putu reține bucuria. Crezuse că o apucase iar dorul de hoinăreală, chiar voi să dea crezare spuselor tot mai dese că Aida îl înșelase cu Stavropol, apoi cu Cameniță. N-avea nici un drept s-o chestioneze, tot așa cum nici ea nu punea întrebări cum își petrece timpul. O undă de gelozie se scurse încet în suflet, ca o dâră de ulei încins. Privind-o din nou, se întunecă la chip. Cum de nu înțelesese că Aida era mai mult decât frumoasă, era mai frumoasă decât femeia în alb despre care auzise atâtea, fără însă să o fi văzut de aproape. Cu toate că avea îndoieli temeinice pentru comparația ce voia s-o facă înțelese că rezervele n-au acum nici un rost, Ida semăna cu ocrotitoarea lui de la orfelinat. Îi fu jenă să-și

mărturisească analogia, creierul eliberat o lua razna; cu siguranță că imaginația lăsată în voia ei sărise în grădina altei imaginații mai bogate, de unde până unde Aida... Cu toate astea pe măsură ce voia să alunge halucinația, ea se cuibărea mă adânc; Ida era femeia în alb, nu avea nici o îndoială.

Masa era așezată, cu toate bunătățile pe ea; Aida, pentru prima dată de când se afla aici, se îndeletnicea cu lucruri străine firii ei. Ce se întâmplase?

Ar fi vrut să-i spună că numai cu o oră înainte mâncase o porție de țipari, îi mâncase goi, Toma de mult nu trecuse să le aducă pâine; nici el, prins de treburi, nu coborâse în aval să care pentru el și colegi porția săptămânală... Nu avu curajul s-o refuze; era prima ei masă, nu se cădea s-o ofenseze, nici nu dădu la o parte paharul de țuică, deși avea oroare de alcool; de copil fusese învățat să nu bea. Țuica era ca spirtul. Ionas nu se strâmbă și nici n-o scuipă cum îi venise la început. Orice urmă de împotrivire se topi, devenise mecanic, fiecare gest al ei fiind un îndemn la supunere. Până la urmă nu făcu altceva decât să repete exact ceea ce făcea Aida pe tăcute. Până și furculițele erau duse simultan la gură, fără să observe vreunul amănuntul. Mâncară, fără grabă, de multe ori bucățelele de țipar amestecate cu ou rămânând un timp, între farfurie și gură, semn de vădită plictiseală, sau poate nu plictiseala să fi încetinit ospățul intim, în doi, alte cauze erau la mijloc; la Ionas lipsa de apetit, la Aida îngândurarea și tristețea. Ionas era aproape pe terminate; ultimele minute îi dăduseră nu numai imbold spre mâncare, dar și ghes spre altceva, acel altceva se afla în fața lui, îl dorea, cum nu-l dorise înainte.

Ținea minte seara când plecase de la orfelinat, despărțirea de femeia în alb, de mângâierile ei în cămăruța dosnică dintr-un cartier derizoriu al orașului, luminat ca lumea doar în serile când luna se făcea stăpână pe boltă.

Mângâierile erau mai mult decât mângâieri, erau întruchiparea unei... Trecuse de atunci atâta timp... Femeia în alb îl sărutase la plecare pe colțul gurii și-i făcuse un semn cu degetul, subliniind prin gest că îl va regăsi... Acum se afla la altă vârstă, numai femeia în alb nu-și schimbase nici înfățișarea, nici nu se lăsase supusă trecerii vremii. Exagera cu siguranță, între cea de demult și Ida din fața lui se interpunea o viață, poate chiar viața lui despre care știa atât de puțin. În orice caz tremurul mâinii și buzele albite de poftă erau un semn asemănător celui din adolescență, de fiecare dată când dorea cu tărie ceva i se albeau buzele, ca și cum cineva ar fi presărat pe ele un strat de făină. Mâinile, mai ales cea dreaptă, pregătită pentru mângâiat, își pierdea din siguranță, epiderma se umfla, tremurând.

Niciodată nu ținuse, ca în momentul de față, să fie singur cu ea, dar această singurătate dintre ei fugise, la mijloc se găsea alt personaj, sobru, de o sobrietate căutată. De cel de-al treilea personaj se temea Ionas, pe el voia să-l ocolească clipa când voi s-o atingă și degetul, mai bine zis buricul unuia dintre ele, surprinse în căutările lui o altă ființă, invizibilă, material prezentă, însă străină, altfel nu și-ar fi retras mâna ca ars...

— De ce nu spui nimic, Ida? Ce-i cu tine?

Nu așteptă răspunsul. Mințea, intrase în subordinea unei alte idei și el o dezvoltă, uitând pasiunea de moment și răspunsul la care ținea atât.

— De când s-a dus Stavropol doresc să iau barajul sub oblăduirea mea... Îi cunosc punctele tari, cele slabe, punctele slabe reducându-se la unul singur, cel în care sunt implicat. Am calculat posibilitățile săpării unei mici galerii, din galeria ascensorului de materiale, cu ajutorul căruia ați dus sicriul la locul de veci; prin această gaură, nu mai mare de...

— Ionas, fisura din perete s-a rupt, am văzut-o cu ochii

mei... Seamănă cu tine, e pe măsura staturii tale; închipuie-te stând în picioare, cu brațele întinse, ca un răstignit, cu capul ținut spre piept, ca înălțimea să-și găsească în deschidere... Ionas, cimentul nu mai poate ajuta la nimic, poți turna zece trenuri de beton, locul se cere închis cu altceva...

Ionas se șterse pe mâini. Aida nu uitase să așeze pe masă două hârtii, rupte dintr-un sul menit altor întrebuințări. Starea de emoție legată de ființa ei, de acel pat lat, primitor, cu păturile desfăcute, dispăruse, la fel cum îi intrase în trup puțin câte puțin fiecare cuvânt, rece, de o răceală de gheață. Înțelese că lenevia ei în mișcări zgârcenia cu care vorbise erau rezultatul unei alte trăiri. Cât de copil se dovedise încercând să creadă că în clipele acelea Aida se gândise la trupul lui, la îmbrățișările din care ea se desprindea de fiecare dată cu câte un țipăt de pasăre aflată în agonie. Țipătul ei îl speriase, era imprevizibil, neașteptat, cu toate că voia să-l prevină uita de el, de aceea spaimă, la apariția lui, era incomparabil mai mare. Nu, Ida nu se gândea nici la țipătul precedat de închiderea ochilor, apoi de deschiderea lor atât de pronunțată încât avusese, nu o dată, impresia că le mai lipsește puțin să iasă din orbite... Ida se gândise tot timpul la altceva, iar masa nu era masă, un ritual de la care el lipsise.

— Cum are statura mea? întrebă Ionas voind să zâmbească, dar nereușind decât să-și dezvelească dinții de sus, ordonați, de un strălucitor plăcut...

Aida se mulțumi să despice un țipar în două cu furculița; nu răspunse până ce nu duse la gură ambele bucăți, încetineală exasperantă.

— Foarte bine, seamănă cu tine.

— Ida, tu mă acuzi de ceva? De ceva ce nu știu, o simt, după ciudățeniile cu care te-ai însoțit astăzi după felul cum te porți, de altfel, de mai multă vreme. Dacă ai motive,

împărtășește-mi-le și mie, vreau să știu pentru ce sunt vinovat... Cu câteva minute înainte mi-a trecut prin cap gândul nebunesc să fugim, puțin mă interesează identitatea adevărată, pot trăi cu cea falsă, cum am trăit până acum; putem pleca în lumea largă, o să învățăm să înotăm, așteptam doar să te văd dorindu-mă; de acest lucru mi-am legat hotărârea... O hotărâre care a murit în tine, Ida, nu-i așa?

Ida se uită la el îndelung, voi să adune firimiturile de omletă de pe marginea farfuriei; ceva o opri, așează cuminte furculița și cuțitul deasupra bucății de pâine nemâncată și, câtva timp, preferă să privească în gol.

— Ida, te rog să-mi spui, cu ce sunt de vină? întrebă el.

Ar fi vrut ca întrebarea să sune altfel, autoritar, s-o înspăimânte la nevoie, ea sunase însă scâncit, ca o scuză; era peste puterile lui să și-o domine.

— Ionas, suntem atât de tentați să aruncăm vina pe alții, sau prin alții să ne înjumătățim răspunderea ce altfel ne-ar reveni întreagă pentru tot ce-am făcut, încât uităm ce ne aparține nouă. Te afli la un pas de aducerea aminte, te-ai străduit să urci până aici; nu te mint, m-am chinuit și eu să te ajut... Nu o dată te-am mințit cu adevărurile mele, nu erau altceva decât simple bănuieli, le aruncam ca pe o sămânță în grădina sufletului tău, știind că are să crească ceva, chiar dacă nu ceea ce doream... Un adevăr nu se poate constitui, atunci când memoria este pe trei sferturi moartă, decât din mărunțișuri de adevăr și amănuntele vieții tale, parte inventate de mine, parte aflate de la alții, au răsădit în tine nevoia de a ști pe de-a-ntregul cine ești, de unde vii, încotro te îndrepți... Numai tu îți poți da dezlegare pentru ziua ce va veni, dar orice va urma, să știi Ionas, eu sunt lângă tine, sunt în inima ta, așa cum tu ești în trupul meu, prin acest trup înțelegând viața născută de tine, o continuare curată a propriei tale vieți. Pentru că omul moare pentru păcat o dată pentru totdeauna, dar

urmașul lui se naște spre a trăi pentru adevăr... Șterge-te la gură, ți-a rămas pe barbă ulei, zise Ida și-i întinse propriul ei petic de hârtie, murdar de ruj într-o parte.

Ionas se șterse neîndemânatic, observația ei îl încurcase și mai mult, voise să ceară câteva explicații, ele muriră înainte de a le putea da la iveală.

— Numai Ghedeon e de vină, el ți-a băgat în cap cine știe ce prostii, de fapt, nu e vina lui, e vina mea și a celorlalți, am căutat în el liniște, făgăduință, iar el, în schimb, din păcatele noastre a alcătuit o poveste și iubindu-te ți-a dat-o ție să ne judeci... Dar oare tu ai vreun drept asupra mea? întrebă Ionas.

Ar fi dorit din toată inima să se enerveze, numai puțin, restul avea să vină de la sine, dar în locul nervilor o pace necunoscută se scurgea blând prin țesuturi ca o apă lină, călduță, liniștitoare și Ionas înțelese că nu se putea supăra, nici n-avea cum să-și întrebuințeze forța brațelor. O privea calm, cu un rest de dragoste și căldură și avu din nou senzația că Ida era femeia în alb, dar de data asta femeia în alb de la început, cea care-i injectase zilnic în conștiință, cu brutalitate, că trebuie să se despartă definitiv de ideea că nu era singur pe lume. Îi reveniră în minte spusele Aidei despre forma spărturii din zid, asemănătoare chipului și staturii sale; un tremur îi furnică întâi picioarele, apoi furnicăturile se ridicară până ce îi ajunseră la capetele degetelor de la mâini. Auzea cu finețea darului unic un zgomot de blacheu lovind caldarâmul și se uită la bocanci. Nu se mulțumi numai să-i privească, se întrebă de ce ținuse așa de mult să-și bată singur metalul alb pe tocurile scâlciate, doar mai avea o pereche de încălțări salvate de la cutremur, încălțări de piele, în stare bună, putea umbla cu ele. Preferase să-și repare bocancii vechi, cu găurile pentru șireturi capsate în metal, erau bocancii cei mai iubiți, cu ei trecuse prin viață, cu ei își însoțise bucuriile puține și necazurile uitate de mult; tot cu ei fusese încălțat

acolo jos, în ziua când se întâlnise cu Aida, își aducea bine aminte, ea îi desfăcuse șiretul unuia și se bucurase că fusese obligată să se aplece, el putând să-i vadă astfel, prin deschizătura decolteului, sânii promițători și darnici.

„Căci cine a murit de drept e izbăvit de păcate”, auzi Ionas prin fereastra întredeschisă vocea lui Cotoban. Abia atunci își dădu seama că pe coronament alergau oameni; ceva se întâmplase.

Deschise geamul. Se uită cu ocheanul spre barajul deversor. Bică Stupariu arăta ceva cu mâinile spre interior, apoi spre clădirea administrației, în timp ce Cotoban, mergând alene, citea din cartea cu coperțile negre. Devenise ca un corb Cotoban, în anteriul tuciuriu și Ionas avu o scânteiere de silă împotriva lui. Voise să scape de toate prin credință; uite că reușise, se izbăvise de fărădelegile știute și neștiute, acum se simțea deasupra celorlalți citind și cântând psalmi, într-un lăcaș ce-l aștepta ca singur moștenitor. Și Cotoban avea blacheuri la bocanci, se auzeau destul de bine sunând pe betonul cafeniu al drumului ce lega clădirea fostei administrații de coronamentul barajului… Ce bine își aducea aminte de ziua când apăruse Cotoban aici, unde se afla și acum, câte luni, sau poate ani, îi trebuiseră să uite ce-a făcut? Nu, nu Cotoban nu fusese cu el, zgomotul blacheurilor lui suna fals, era anume făcut să-l încurce pe al său, curat și inconfundabil. Ionas se lumină la chip, cu cât strigătele din zona barajului erau mai puternice și vânzoleala mai mare cu atât el era mai fericit. Fericirea i se citea pe față, intrase în posesia unui mic adevăr, dar unul edificator… Seara aceea… Omul care ieșise în șosea… Punga de plastic în care își ținea niște caiete de școală.

Cotoban se uita înapoi spre fereastra unde stătea nemișcat, uitând de Ida și de ceilalți. Proaspătul preot i se insinuase în conștiință cu puținele explicații despre un destin cu atâtea necunoscute în el… Acum Cotoban i se

spovedise, simpla privire fusese suficientă pentru a înțelege ceea ce nu înțelesese până atunci. Da, și Cotoban era amestecat.

„Căci dacă atunci când eram vrăjmași am fost împăcați cu Dumnezeu prin moartea Fiului Său, cu mult mai mult acum când suntem împăcați, murind vom fi mântuiți prin viața lui.”

Cuvintele citite cu voce înceată de Cotoban îi erau adresate direct. Ucenicul în ale preoției se uitase la el, cu un zâmbet șmecheresc pe buze... Poate dinadins se ducea spre baraj, să asiste cu propriii lui ochi la dezastrul ce avea să vină... Numai că acest dezastru nu se va întâmpla, își zise Ionas cuprins de o bucurie neascunsă.

Își schimbă cămașa murdară la mâneci, șifonată la guler și nu stătu pe gânduri să ia din dulapul lui Bulat una călcată. Trecuse atâta timp și Bulat nu se întorsese din delegația unde îl trimisese Vugnar... Gulerul cămășii albe era prea strâns, cu toate astea încheie ultimul nasture. Voia să fie cu grijă îmbrăcat și mai ales curat.

— Unde te duci, Ionas? întrebă Aida uitându-se pătrunzător.

— Unde trebuie, răspunse el și nu se sfii să se apropie de ea și s-o sărute pe frunte.

Aida se miră. Nu-și dădea seama ce anume înțelesese fostul ei iubit prin acel „unde trebuie”.

Ionas era grăbit. Nu mai voia să piardă timpul. Culese o cârpă de lângă ușă și își șterse bocancii cu fețele încrețite după atâția ani.

— Te-am întrebat unde te duci, Ionas, își șopti întrebarea Aida cu toate că înțelese că zbaterea ei era fără sens, gândea una și întreba cu totul altceva.

— Aida, Bulat n-are să se mai întoarcă... Iar pe Stamate l-am cunoscut nu foarte bine, dar l-am cunoscut... Dacă n-ar fi fost Cameniță cu jocul lui, l-aș fi recunoscut din prima clipă. Aș fi știut de unde să-l iau, unde să-l pun în destinul

vieții mele și al altora... Câți ani au trebuit să treacă, zise el, fără urmă de tristețe pentru acel timp ce-l ținuse cu mintea întunecată...

Se duse la peretele unde fusese înainte masa și privi caietele. Se răzgândi. Caietele nu erau ale lui, trebuiau să rămână; titlul înnegrit dezlegat de înțelesurile ascunse redat de asemenea vieții.

Se opri la ușă. Crezuse că Aida are să-l urmeze. Nu-l urma. Tăcută, strângea fărâmiturile și, după ligheanul în care pusese vasele, înțelese că avea de gând să se ducă la bucătărie să le spele.

31

Cotoban tremura, genunchii osoși se loveau de podeaua de lemn a bisericii, cartea cu coperțile negre nu-și găsea nici ea locul în mâinile neliniștite. Venise în goană de la baraj, fusese martor la ce se petrecuse acolo. Înfricoșat de cele întâmplate fugise înapoi cerșind îndurare. Ar fi dorit ca preotul să-i împrospăteze cu cazne mai grele vechile păcate, nu se socotea mai curat decât Ionas, cu toate astea Ionas plătise cu propriul trup, în timp ce el era viu și...

„Pentru că, după cum păcatul e stăpânit dând moartea, tot așa și Harul să stăpânească dând neprihănirea...”

Cotoban nu putea citi mai departe, vorbele îi ieșeau din gură bâlbâite și atunci, temător pentru singurătatea lui în schitul rece și neprimitor, se ridică să plece cu gând să-l caute pe Ghedeon. Deasupra lui clopotul se legăna deși nu trăgea nimeni de sfoara de care era legată limba. Mișcarea îl sperie și mai mult.

Ajunse cu greu în fața intrării.

Ceva se întâmplase cu cerul, încetase să mai fie senin. Cu toate că era ceasul amiezii, soarele se ascunsese după colțul muntelui și de acolo în zadar se opintea să-și trimită razele spre imensitatea lacului, nu reușea. Un nor cenușiu, cu străluciri de fulger, oprea soarele să-și arate partea rotundă, îi chinuia lumina oprind-o din strălucirea de până atunci și Cotoban pierit își făcu o cruce largă, înfricoșat. Tabloul cu Judecată de Apoi, pe care singur îl întorsese cu fața la perete, își mutase ochiul: acum privirile verzi, rele, pofticioase îl urmăreau ca pe unul ce trebuia prigonit.

Cotoban, înfuriat de atâta teamă, lovi cu cartea în ochiul pervertit, ieșit de pe fața betonului, pe dos, și cartea, atingând un capăt de armătură ascuțit, rămase acolo, prinsă sub Ochi. Negrul adânc al coperților părea ca o lacrimă, întunecată de supărare, incapabilă să se scurgă.

Apăru din chilie Ghedeon, în hainele kaki, murdare, cu o desagă din care se vedea ceva ascuțit învelit în cârpe.

— Părinte, uite Ochiul, spuse Cotoban și Ghedeon privi într-o doară la locul arătat cu mâna.

— Du-te și lovește de patru sute de ori cu ciocanul de zece kile în piatra de lângă cotețul găinilor; o să-ți treacă, zise Ghedeon și Cotoban, fericit că putea să-și înmoaie oasele și odată cu ele să-și domolească temerile, apucă ciocanul rămas lângă tablou și, așezându-l pe umăr, se îndreptă spre spatele schitului. În curând se auziră loviturile dese, apoi mai rare, mai gâfâite.

Ghedeon se opri înaintea intrării. Privi norul ca tăciunele și încercă să-și aducă aminte de când nu mai văzuse pe cer o asemenea vălătucire ce aducea a ploaie, dacă nu chiar a furtună... Se bucură, însemna că cerul începea să devină iau cer și pământul udat, nu numai de apele lui Gavra își va căpăta fața de totdeauna, fără să mai miroasă a putred de baltă...

Intră în biserică. Locul de spovedanie era curat, banca

de piatră din fața cuștii de lemn, unde avea să intre, odihnea pe ea pernele cusute cu arnici negru și roșu. Deschise ușa, nu înainte de a privi clopotul și clătinarea lui bolnavă și avu impresia că la marginea ferestrei dreptunghiulare o arătare albă trecuse cu iuțeală dintr-o parte în alta. Își făcu cruce. Ar fi fost timpul ca Vugnar să-l viziteze, era sigur că avea să-i audă pașii însoțiți de cei ai lui Calafat; pentru asta nici nu voise să plece, cu toate că desaga era pregătita de drum.

Nu mai avea ce căuta în acel loc; destinul se împlinise pentru viața petrecută, acum se cuvenea să-și urmeze cealaltă cale, dacă voia ca noua credință să prindă puteri.

Vugnar nu-i spusese că are să-l viziteze, dar moartea lui Ionas avea să-l aducă neîndoios la el, n-avea altă ieșire, nici scăpare. Trebuia să se spovedească și să-și primească greul canon ce i se cuvenea pentru toate cele făptuite.

Prin peretele gros al bisericii văzu strălucind o luminiță, apoi ochiul verde, din tablou, trecut cine știe prin ce minune prin grosimea betonului armat, îl făcu să-și macine pleoapele una în alta, ca un orb ce vrea să vadă și nu poate. Nu se sperie, credința lui era nouă acum, n-avea de ce să se teamă de pătrunderea veche a lucrurilor. Nici nu se clinti când sute de lilieci începură să zboare prin încăperea largă, lovindu-se în goana lor spăimoasă de limba clopotului și limba, la rându-i, atingând ca o pasăre marginea bronzului sunător. De sus, de sub cupola înaltă, dangătul semăna a bocet și Ghedeon supărat că viețuitoarele negre, cu trup de șoarece, îl încurcau la acel ceas, când voia să fie singur și liniștit, aruncă în ele cu căciula. Căciula căzu înapoi, fără să ajungă nici la jumătatea drumului, dintre el și clopot, dar vâjâitul ei avu efect; liliecii se ascunseră în pod prin cele două ferestruici, alții agățându-se ciorchine de limba grea de fier.

Se întoarse din nou la ușă. Loviturile lui Cotoban din rare se făcuseră și mai rare. Ghedeon se întrebă dacă nu

exagerase dându-i un canon de călău. Știuse de la început că tânărul ucenic n-are să poată, dar răutatea îl îndemnase să fie aspru cu el. Cotoban nu avea credință. Frica îl făcuse să fie credincios, voise să se sustragă lumii în care păcătuise și el îi dăduse iertare. Pentru asta era supărat, că-i dăduse iertarea pe un canon de nimic. Ar fi trebuit să-l oblige sufletește la șase sute șaizeci și șase de lovituri.

Se îndreptă spre dosul schitului. Cocoșul negru își schimba penele; toate se schimbau, își zise Ghedeon nemulțumit. Ar fi dorit ca schimbarea să fie numai în el. Sub fereastra de aerisire a altarului, penele negre și strălucitoare se făcuseră morman; afurisit cocoșul, putea să se lepede de ele în altă parte, ar fi trebuit să aibă în măruntul lui creier măcar atâta bunăcuviință. Cocoșul, la vederea stăpânului, voi să-și scoată sufletul aruncând un cucurigu baritonal; în locul vocii obișnuite, din gâtlej îi ieși un cântat siropos, înfricoșat; Ghedeon pentru o asemenea necuviință i-ar fi tăiat gâtul. Se lăsă găinățat de pasărea aflată într-o altă stare, poate asemănătoare cu a lui; și el își lepădase veșmintele curate, nimeni nu-i tăiase pentru asta grumazul. Luă o creangă de brad și șterse, atât cât putu, ghiocul lăsat de cocoș pe spate și, grăbit, ca să nu-și piardă încrâncenarea pe drum, ajunse lângă Cotoban. Ucenicul era lac de sudoare. Își aruncase de pe el nu numai leveleandra și cămașa, rămăsese așa cum îl făcuse prea buna lui maică. Sudoarea curgea în râuri din trupul tânăr și musculos.

— O sută de ciocane mai mult, fariseule, zise el, tu i-ai spus lui Stamate unde sunt caietele, tu deci... Lovește, nu te opri, lovește, altfel am să pun clopotul să bată singur să-mi ierte mie slăbiciunea de-a te fi iertat atât de ușor.

Vinele gâtului erau umflate, gata să se spargă, dar numele de Iuda rostit de Ghedeon avu un efect stimulator. Cotoban își înăspri efortul, lovi piatra nemiloasă, dură ca fierul, cu puteri sporite și tânărul ucenic se ferici pentru

mustrarea aspră. Fără ea trupul ar fi urmat curbura făcută de ciocan în aer și s-ar fi așezat cuminte lângă el, răpus de oboseală. O nouă energie pulsa în brațele lui. Piatra scânteia, era o piatră scoasă de Gavra din marile adâncuri, poate era chiar piatra adusă la lumină din vechiul mormânt... Dar în afară de scântei nu voia să se desprindă din ea o fărâmă. Dacă s-ar fi spart ar fi avut motiv să-și înceteze truda. Rotundul negriu, cu pete albe, un bazalt la prima vedere, dar incomparabil mai dens, nu se lăsa terorizat de ciocanul greu. Rezista. Nici o bucățică din oul lucitor nu se destrăma și atunci Ghedeon înțelese că-l supunea pe învățăcel la un chin ce nu-i era pe măsură. Nu renunță însă la canon. Religia își avea legile ei. Cât suferise el din pricina credinței?

Cotoban lovi piatra din nou, mai puțin sigur de el. Mușchii picioarelor erau ca o vioară cu strunele dezacordate, se dilatau, zbârnâiau prelung, n-apucau însă să ajungă la calm, un nou efort cerea de la ei același supliciu.

Ghedeon nu mai pierdu vremea cu ucenicul ale cărui vene, umflate la tâmple și frunte, nu-l impresionau. Ar fi vrut să le vadă sparte, nu încolăcite ca niște șerpi neputincioși, zbătându-se între țesuturile moi. Peste câteva ore trebuia să se întâlnească cu Toma Spîrcu, amândoi voiau să îndrepte lumea spre o altă chemare. Dar până la întâlnirea cu el, i se cuvenea să nu piardă pariul cu el însuși, privind cealaltă întâlnire, cu Vugnar.

Nu dormise noaptea, muncit de gândul că Ionas nu mai era printre cei vii și de neputința negăsirii unui canon pe măsura faptelor lui Vugnar. S-ar fi cuvenit să meargă până la baraj, să vadă cu propriii lui ochi deschizătura unde intrase Ionas și nu mai ieșise. Ținuse la el, în felul său, i se părea cel mai cucernic dintre toți, cu toate pornirile uneori descreierate.

S-ar fi cuvenit să țină o scurtă predică, să lege între

cuvintele ei câteva rugăciuni pentru iertarea păcatelor. Lui Ionas nu-i mai puteau fi de folos, iar el, Ghedeon, nu mai credea în ele. Îi povestise Cotoban cum se petrecuse lucrurile, cum intrase Ionas în spărtura făcută în baraj, cum după primul pas s-a pornit un urlet ce nu mai contenea. Numai după câteva minute se auzise, undeva în fundul pământului, o bufnitură seacă; în clipa aceea apa începu să curgă murdară, cu culoare de cerneală, apoi bolborosi de câteva ori și se opri. După spusele lui Cotoban ochiul din baraj înainte de a se închide semăna cu un ochi de femeie, pervertit dintr-unul de bărbat, cu licăriri urâte în el.

Ar fi vrut să știe cine-l îndemnase pe Ionas la acel pas hotărâtor. Păcat că înainte Aron nu trecuse pe la el să se descarce... Nu trecuse deoarece înlăuntrul său lucrase o altă îndeletnicire a lucrurilor, mai puternică decât a sa și părintele se gândi dacă nu femeia în alb era începutul și sfârșitul tuturor îndemnurilor. De câte ori nu venise Ionas rugându-l să-l ajute să-și aducă aminte de viața trecută, de câte ori nu-și zdrelise genunchii de prea multele mătănii făcute pe beton, în fața lui, să-l înduplece și să-l scape de marea suferință a uitării?... Ionas nu fusese născut pentru a face rău. Îl făcuse și Ghedeon ar fi vrut să știe cât din el pornise din propriul suflet, și cât din al altora. Încetul cu încetul înnădise frânturi de viață, apoi viața începu să se lege cu viața altora și, până la sfârșit, înțelese că oamenii din fosta clădire a administrației se străduiau să scape de amintiri, dar păcatul din ei îi adunase din nou la un loc, și adevărul își cerea răzbunarea prin plata lui grea.

Ochiul din tipsia de beton era întors acum spre el, o rază de soare scăpată de sub norul neguros străluci în verdele aprins al pupilei și Ghedeon avu convingerea că ochiul și-a schimbat direcția privirii voit, să-l facă atent la ce avea să se întâmple.

Pe poteca din pădure se auzea vocea lui Calafat, îi turuia

gura în încercarea de a-și ruga șeful să fie atent. N-avea ce căuta la răspopit, nu se cădea să se spovedească dacă nu avea siguranța că celălalt va păstra pentru sine sfintele secrete primite de la cel mărturisit.

Calafat alerga pe lângă Vugnar, când rămânând în urmă, când depășindu-l, ca acesta să-l poată privi, crezând că ochii îl pot convinge mai mult decât cuvintele rămase fără putere.

Calafat își simți obrajii umezi; șeful lui greșea, dar puternica lui dragoste ierarhică era prea mică și neputincioasă în fața hotărârii de nezdruncinat a celuilalt. Calafat rămase în urmă, cu geantă cu tot, gata să amuțească. Un nou gând îl făcu să-și depășească superiorul. Cu lacrimi în ochi se opri în potecă barându-i lui Vugnar drumul.

— Șefule, nu te duce, șefule, te rog, nu mă lăsa singur pe lumea asta, ai milă de mine și singurătățile mele, eu ce-am să mă fac fără căldura și dragostea dumitale...

Se opri și Vugnar. Cuvintele lui Calafat avură darul să-l surprindă. Era însă prea târziu.

— Te-așteptam, domnule Vugnar, de patru ore încheiate te aștept, știam că ai să vii... Un om ca dumneata nu poate să nu-și dezvăluie sufletul, fie pentru că acest suflet e păcătos, fie pentru că în judecata celui de Sus vrea să-și justifice nepăcatul...

— Să trăiești, spuse Vugnar și ridicând din umeri îl depăși pe Calafat, rămas prostit locului.

Ghedeon nu voia să piardă timpul. Mersul grăbit era un îndemn pentru celălalt să-l urmeze și Vuguar îl urmă. Calafat, în fața intrării, avu o ezitare, dar o depăși; șeful se așezase pe perna cu arnici negru, se cuvenea să nu-l lase singur. Grăbit se așează pe perna roșie, de lângă Vugnar, prinzându-l de mână.

— Domnule Vugnar, despovărarea se face de unul singur... zise Ghedeon, scoțându-și cu unghia lungă a

degetului mic de la o mână fâșia de slănină oprită între cei doi dinți din față.

— N-am secrete față de el, părinte, șopti Vugnar și în timp ce preotul îi așează patrafirul peste cap, Calafat îl strânse și mai tare, înfricoșat de destăinuirea la care profesia și credințele nu i-ar fi dat dreptul pentru nimic în lume.

Patrafirul mirosea a șoarece și Vugnar nu suportă mult timp mirosul. Dădu stofa aurită la o parte și, eliberat de acoperământ îl luă cu mâna și-l mirosi din nou.

— De când mi-a murit pisica au dat iama nelegiuiții, răspunse din dosul gărdulețului Ghedeon, știind ce anume nu-i convenise lui Vugnar. Când coboară femeile de la munte îl mai stropesc cu parfum, s-au dat dracului muierile, uită că șoarecii sunt tot suflete alcătuite de Cel de Sus.

— Așa o fi, numai că nu tot ce vine de Sus, cei de jos trebuie să înghită nemestecat.

Calafat se bucură pentru patrafirul înlăturat și pentru răspunsul nesupus rostit cu siguranță și autoritate...

— Domnule Vugnar, putem să discutăm și fără însemnele preoțești, așa cum cere ritualul... Nu uita că nu eu te-am chemat, eu doar te-am așteptat măcinându-mi timpul meu.

— Domnule Ghedeon, începu Vugnar și nemulțumit că era ținut ca un copil, își smulse degetele din palma asudată a lui Calafat... Regret că în urmă cu câțiva ani, atunci când am venit și mi-am dat seama cu ce te ocupi, n-am luat măsurile impuse de o stare ce a generat decăderea la care s-a ajuns. Acest tânăr mi-a spus că dumneata cu asta te îndeletnicești, să furi din sufletul fiecăruia adevăruri, alcătuind din ele vieți și hotărând canoane, prea lumești ca omul să nu simtă că ești potrivnic scurgerii vieții obișnuite, mai mult, că dorești să te și ridici împotriva ei... Niciodată nu mi-a fost dragă biserica, țin să ți-o mărturisesc, dar așa

merită cei care nu sugrumă la timp și eficient... Aveam ordinul de demolare a așezământului ăsta la mine, n-am demolat-o, aveam putința să te înlătur și n-am făcut-o. De ce?

— Simplu, domnule Vugnar, îl întrerupse Ghedeon, simplu de tot, îți convenea să ai, până la urmă, unde să te duci și să te descarci și mai ales să afli. Dacă nu eram eu, nici schitul, la cine te-ai fi dus? Pe cine ai fi vrut să descoși? Eu sunt gata să mă îndepărtez din acest loc, să-mi văd de treburile mele. Sunt pregătit să-l chem pe Cotoban să-ți asculte poveștile adevărate sau cele inventate și Ghedeon făcu un gest că ar vrea să se ridice. Ca să fie și mai convingător deschise ușița făcând-o să scârțâie...

— Nu, nu pleca, n-am ce-i spune lui Cotoban... Nu el m-a adus aici. Țin să-ți mărturisesc că nu voința mea adevărată m-a mânat încoace, nici cele întâmplate cu Ionas și cu ceilalți; o altă voință m-a împins de la spate să mă spovedesc și, în același timp, să te desfid, cu instituția credinței cu tot... Am venit să-mi mărturisesc greșeala de a nu te fi izgonit...

— Domnule Vugnar, n-am vreme de pierdut... De ce-ai venit la mine, asta să-mi spui? Simți nevoia să fii iertat sau vrei să hulești acest lăcaș și pe slujitorul său?

Vugnar se uită la Calafat. Acesta înțelegând ce vrea șeful deschise geanta și scoase din ea sticla plată cu lichidul arămiu abia început.

— Părinte, e recoltă proaspătă, de o calitate pe care o poți socoti și singur și Vugnar bău mai întâi el, o înghițitură, ca preotul să nu aibă nici un fel de temere.

Ghedeon stătu o clipă pe gânduri. Nu i se mai întâmplase ca cineva, aflat în acel loc să-i ofere de băut. La urma urmei avea și el să se despartă în curând de altar, băutura nu putea să strice dialogul început dimpotrivă, îl putea ridica la o altă înțelegere și adâncime. Sufletul omului, ajutat de căința proprie, și deschis de gradele

băuturii, rămânea tot suflet, doar mai larg și Ghedeon, liniștit asupra gestului ce urma să-l facă, bău din licoarea gălbuie cu miros amestecat. Dădu din cap. Căldura îi intrase direct în trup, ca un ceai fierbinte. În curând, creierul deveni mai blând în alegerea cuvintelor, mai puțin înclinat spre apostrofări...

— Bună, nu-i de la noi, zise Ghedeon și dădu perdeaua la o parte; îi era totuna că cel aflat sub jurământ îi putea vedea chipul...

Poate că era chiar mai bine așa. Privindu-l în ochi, Vugnar nu s-ar fi încumetat să-l mintă.

— Părinte, spuse Vugnar după ce Calafat vârî sticla în spațiul rezervat și o legă cu o curelușă, să nu se verse și să umble brambura prin servietă. Prietenul meu Calafat, cu perspicacitatea adolescentină, m-a avertizat de pericolul pe care îl reprezinți pentru - hai să-i zicem - căzând de comun acord că desprinderea de realitate nu-i totdeauna cel mai rău păcat - pentru aceste locuri de vis și har, sădite ca o metaforă în mintea fiecărui nou doritor de liman... Să nu-mi spui că n-ai făcut parte din această lume în care, fără vrerea noastră, treptat ai început să porți pe umeri mantia răzvrătitului principal... Da, repet, Calafat, nu o dată mi-a atras atenția că reprezinți un pericol, că ești un fariseu, având marea capacitate de a se minți și de a minți.

— Pentru adevăr, domnule Vugnar.

— Ce adevăr și mai ales cine avea nevoie de el, rosti pe șoptite Vugnar și ochii îi străluciră de neputință, de furie reținută.

— Eu, domnule Vugnar, eu aveam nevoie de el și cei care astăzi nu mai sunt... Dar poate cel mai mult mie îmi era de trebuință să pot rupe cu un trecut pe care nu mă simțeam stăpân. Acuma sunt... În noaptea aceea dumneata l-ai coborât pe macaragiul de serviciu la benă, nu-i așa, domnule Vugnar?

— Nu-i adevărat, spuse sec Vugnar.

— Și tot dumneata ai supravegheat ca betoniera să fie descărcată până la ultimul centimetru de material.

— Cine ți-a spus asta, se interesă Vugnar și își apropie capul de cel al lui Iova, pentru asta fiind nevoit să și-l vâre printre gratiile pe unde fusese scos patrafirul.

— Bulat, domnule Vugnar, Bulat pe care l-ai trimis în delegație, și Ghedeon râse uitând că era față aleasă și că se afla într-un loc ce-i impunea... Domnule Vugnar, am știut că ai să vii aici, dar sunt dator să-ți mărturisesc, până acum n-am știut cu ce intenții vii... Dumneata n-ai venit să te despovărezi... Cât de mult ai dori ca în clipa aceasta să nu exist, cât de liniștit ai dormi ferit de adevărurile din mine, pentru că ce știu, ca pastor, sunt dator să păstrez în taină; ca mirean obișnuit sunt dezlegat. Pot să bat din gură... Nu-i așa că atunci când ai intrat într-un joc, nu-i bine să pălăvrăgești prea mult?... Crezi că nu știu că asta ți-a fost teama? Lasă, domnule Calafat, buzunarul în pace, promit să tac, să nu spun nimic, sunt și eu un om slab, ce vrei... Dacă știam acum o oră ce mestec acum n-ar mai fi avut cine să te aștepte... Orgoliul a fost gata să mă piardă și de data asta; am vrut să știu totul fără să înțeleg că totul, pentru dumneata înseamnă... Am dreptate, domnule Vugnar?

— Ai amice, spuse Vugnar și ceru ucenicului sticla legată în cureluțe.

Vugnar bău o înghițitură, dar nu-i mai oferi și lui Ghedeon. Buzele subțiri, tăiate cu briciul parcă, cu pielea și părul dimprejur intrate în deschizătura liniară, dădeau chipului un aer de învingător...

— Înainte de a ne despărți doresc să-ți pun doar o simplă întrebare... domnule Vugnar. Știai că cel pe care l-ai băgat în betonieră, cu caietele lui cu tot, era tatăl lui Ionas?

— Știam...

— Iar Ionas a aflat abia ieri.

Calafat își duse din nou mâna la buzunarul pantalonilor.

Chipul neted, aproape copilăresc, cu câteva fire de păr sub nasul fin, femeiesc, purta pe el o candoare de icoană. Înțelesese jocul șefului și se bucura că mintea lui fusese cu mult înaintea minții sale. Ochiul preotului, ochiul stâng, îl enerva cu osebire, avea și pleoapa lăsată pe jumătate, într-un fel ce nu-i convenea. Își dezlipi buzele desenate fără cusur, umede, de un roz de nufăr. Dar chiar în clipa când prinse în mână jucăria neagră cu țeavă cât un buric de deget un vâjâit de uragan îl făcu pe Calafat să ridice privirile. Glontele lovi surd în peretele gros al clopotului năpustit de sub cupolă și bronzul abia îi marcă bufnitura.

Ghedeon stătea cu ochii închiși. Nu înțelese ce se petrecuse cu el. Știa că trebuie să moară. Văzuse moartea în ochii de copil pervertit ai lui Calafat.

Își deschise mai întâi ochiul cu pleoapa lăsată, apoi bucuros pe celălalt. Tonele de metal se afundau încet prin podeaua de scândură în pământul moale de dedesubt și Ghedeon, consternat, fu incapabil să se miște. Latura rotundă ferise locul unde se afla înghițind însă în întregime, cu bancă cu tot, ce se găsea în fața ei. Se petrecuse o minune. Nu voi să-și creadă privirilor. Mângâie cu mâna partea de sus a clopotului, tot mai îngustă față de rest și abia atunci observă că bara care legase traversa de grinda de oțel era desfăcută din șuruburi. Clopotul aluneca lin spre adânc. Marginile se acopereau de un nămol cald din care ieșeau aburi.

Ghedeon ieși din adăpostul de lemn. Mai avu doar timp să se ferească să nu fie stropit de mâlul fierbinte. Clopotul dispăru cu desăvârșire; în locul lui, în câteva secunde, noroiul cleios se uniformiză, lăsând să se vadă doar o gaură rotundă, acoperită neted de pasta neagră.

„Căci voi sunteți niște făuritori de minciuni, sunteți cu toții niște doftori de minciuni…”

Cuvintele sunaseră din partea cealaltă a altarului și Ghedeon se supără că ucenicul, în loc să-și ducă pedeapsa

până la capăt, se dovedea a fi un înrăit de vreme ce punea sub semnul întrebării pedeapsă primită și dorea să stea singur de vorbă cu Dumnezeu, dezvinovățindu-se... Ghedeon privi spre bolta înaltă și din nou o fulguire albă trecu prin faţa ferestrei de sus. Fără clopot cupola i se părea mai înaltă și fără sens. Privi încă o dată la altarul și icoanele turnate și pictate de el. Sfinții își aveau fețele ascunse sub mâini, alții le țineau aplecate la piept, să nu fie zărite. Ghedeon își luă crucea de la gât și aruncă cu ea spre altar. Crucea se opri undeva la mijloc fără să ajungă la destinație.

Ieși trântind ușa. În spate se auzi un vaier stins. Desaga era la locul unde o lăsase înainte de apariția lui Vugnar. Câteva vrăbii, cu penele căzute la gât se înfruptau din firimiturile de pâine. Își trecu cele două baiere pe sub mâini și, cu desaga-raniță pe spate, voi să treacă pe la Cotoban cu gând să-i ridice canonul.

Cotoban era la locul unde îl lăsase, numai că spinarea încovoiată, așa cum o văzuse, era acum destinsă, iar mâinile fugiseră de pe ciocanul greu, parând smulse din trup. Ochii ieșiți din orbite, cu vinișoarele sparte, îl priveau de sub capul răsucit. Cotoban semăna cu sfinții lui.

Ghedeon se uită la gura tânărului ucenic.

Nu mai pierdu vremea. Prinse curelele de la ranița mare, făcută dintr-un sac, și porni la drum. După soarele aflat în întregime după coama muntelui era ora de întâlnire cu Toma Spîrcu.

32

Adelaida, în genunchi, privea locul fostei fisuri. Bică Stupariu. O lăsase, neînsoțită, să coboare în galerie, să se convingă de felul, neînțeles, în care zidul își acoperise rana adâncă. Bică pierdu minute prețioase, inutile, ca să-i dovedească femeii că Ionas coborâse singur în locul unde pierise, că nimeni după aceea nu umpluse spărtura cu beton proaspăt. Aida îl ascultase fără să-l audă. Venise pentru altceva. O miră nu locul astupat, păstrând doar contururile vagi ale fostei adâncituri, ci zidul întipărit cu desenul unei ființe omenești. Își strânse pleoapele; în spatele lor văzu particulele minuscule ale materiei condensându-se, căutându-și fiecare un loc, mai odihnitor, în întregul formei. Răstignitul din zid se zbuciuma în continuare, deși trupul se afla în puțul forat cândva de Gavra, la câteva sute de metri mai jos de galerie.

Ar fi putut să împiedice sau să întârzie acel moment al despărțirii definitive unul de altul. N-o făcuse; nici nu-i părea rău. Destinul fiecăruia era scris în faptele sale și faptele fuseseră acelea care-i despărțiseră. Dar dincolo de întâmplare înțelese că nu-l iubise decât pe el, cu o dăruire adâncă, indiferent că răceala ei fusese nu o dată mai puternică decât dragostea. Nu voi să-și deschidă ochii. Avea senzația că Ionas iese din zid, vine spre ea, încercând să-și apropie obrazul de buzele ei... Nu era decât o părere cu toate că o adiere trecuse pe lângă ea așteptând îmbrățișarea.

— Te-am iubit, Ionas, șopti uscat, fără participare, golită de sentimente.

Betonul se retrăgea cuminte îngustându-și adâncitura și odată cu el și în el se contopi și forma lui Ionas, cuminte, supusă. „Face parte din zid, pentru totdeauna”, zise Aida,

fără să-și ridice pleoapele grele, de beton parcă, și ele.

— Te-am iubit, Ionas, murmură din nou.

Cuvintele ușoare zburară spre capătul galeriei și fără să se piardă se întoarseră înapoi, mai șoptite. Se apropie de perete; își întinse mâinile peste ale lui, își lăsă capul cu părul bogat în dreptul chipului; el îi refuză căldura. Palmele reci, pe care voise să le prindă cu degetele vii, se retraseră adânc sub liniile grosolane din piatră și Adelaida nu simți altceva decât fuga lui. Îi auzi pașii, așa cum îi auzise nu o dată când o căuta pe malul lacului sau când se plimba prin camera strâmtă, ca o celulă. Erau aceiași bocanci cu blacheuri ce se îndepărtau undeva în adânc. Sau era numai o părere? Se desprinse de perete.

În dreapta se auzi un uruit.

Era Bică Stupariu îngrijorat de îndelungata ei absență. Închise ușile liftului și apăsă pe buton. Se înălță încet, privi cu atenție fiecare bec de control; cablurile bine unse, rotundul puțului prin care liftul era tras de servomotor în sus.

La ieșire o întâmpină Saie Cameniță, cu nelipsitu-i sac pescăresc atârnat de un umăr.

— Aș fi vrut să cobor, nu știam de ce stai atât... Nu vrei o pilulă? Te rog, domnișoară Adelaida Jigău... Am început să iau și eu, doză dublă... Am rămas așa de puțini.

— Nu vreau, unchiule, spuse ea și-l prinse pe Saie de braț.

— Niciodată nu m-ai prins de braț până acum, zise el și fața îi radie de bucurie... De când am așteptat clipa asta, nici nu știi, cât mi-am dorit acest moment unic. Te rog, înghite o pilulă, viața o să ți se pară mai frumoasă... În curând ai să-l uiți pe Ionas... Sigur, era tânăr, frumos, înțeleg... Dar am rămas numai noi doi... Am primit o veste de la unul Stamate, scriitor după cum zice... Îmi scrie că-l urmărește o umbră, pare-se un fost confrate de suferință... Vrea să urce la noi... Am putea colabora... Acolo jos

ciclurile se repetă la termene aproximativ egale... Ne vom aduna rândurile, te asigur. Mi-ai putea fi de un mare ajutor... Te rog, înghite o pilulă... Ai să-l uiți mai repede, crede-mă...

Adelaida Jigău refuză dintr-o mișcare a capului.

— Nu vreau, unchiule, spuse surâzând și nici nu intenționez să colaborez... Omul nu se poate juca decât o singură dată cu viața... A te juca de mai multe ori e ca și cum ai avea mai multe vieți... N-am decât una și se pare că încă nu mi-am trăit-o până la capăt... Se iau alta de la început, nu mai pot... Mi se pare plictisitor...

— Parcă mie mi-e ușor? Să nu crezi, spuse Cameniță și îi trase mâna Adelaidei mai aproape da mâna lui cu pernițe pline de grăsime. Degetele transpirate și groase începură să-i mângâie degetele ei, subțiri, prelungi, cu unghiile roase până la carne. Încetase să și le mai îngrijească. Dinții și buzele erau mai eficace decât orice foarfecă.

— Ce frumos te-ai îmbrăcat, constată Saie, și pentru a o putea cerceta mai bine se depărtă puțin... Toți ne-am schimbat, în afară de tine... Ești așa cum te-am cunoscut la venirea mea pe șantier... Timpul n-a avut putere asupra ta... Nu te-a putut doborî nici nu ți-a adăugat nimic în plus...

— A adăugat mult și a luat mult, unchiule... Știam că nu trebuia să mă îndrăgostesc, cu toate astea m-am îndrăgostit, știam că nu trebuie să urăsc și am urât, ca niciodată în viața mea... Ea nu mă pot juca, unchiule, n-am mijloace suficiente pentru a mă schimba. Nu-i în firea mea.

Se opriră. Adelaida îl ținea mai departe de mână pe Saie.

— Auzi, domnule Saie?

— Ce să aud?

— Bătăile ritmice, egale, venite din adânc. Mi-au vorbit nu o dată Ionas și Stavropol de ele.

Saie râse.

— Draga mea, existența loviturilor era o invenție, un

surplus de imaginație născut pe drum ca un amănunt necesar... Cred că auzul îți joacă o festă, eu nu aud nimic și te asigur că am un auz foarte fin...

— Auz fin avea numai Ionas, spuse Adelaida și își retrase mâna de sub brațul lui Cameniță, nemulțumită de felul cum doctorul vorbea de...

Cameniță tăcu. Se șterse la frunte cu o batistă mare, de culoare incertă și își descheie gulerul cămășii. Se uită la Adelaida, apoi privi imensitatea lacului... Începea să aibă și el îndoieli în privința mărimii lui... Luciul apei i se părea imens, iar împărțirea în cele două culori, atât de diferite...

Saie se auzi chemat. De pe coronament, Bică Stupariu, cu mâinile puse pâlnie la gură, strigă ceva greu de înțeles.

— Un om, îl lămuri Adelaida, a coborât dintr-un camion.

— Ce om, întrebă el nedumerit...

— Cred că Stamate, unchiule...

Câtva timp Saie nu știu ce să facă, s-o conducă mai departe pe fată sau să se întoarcă la gura puţului unde îl solicitase Bică Stupariu.

Adelaida îi întoarse spatele și cu același mers legănat porni spre clădirea fostei administrații. Rămăsese de la cutremur ruptă în două, partea dărâmată arătându-și și acum de sub moloz coșurile inutile, grinzile sub care vrăbiile și alte zburătoare își făcuseră între timp cuibare. Auzi un ciripit melodios, apoi încă unul. Într-un cuib se vedeau trei pui de vrabie pe jumătate dezgoliți, cu zăbelele galbene alungite spre marginea ciocurilor lipsite de putere. Gâturile golașe se ridicau, așteptând să fie umplute cu mâncare, dar din înalt nu se vedea nici o pasăre să coboare. Nici n-avea cum. Lângă cuibul de sub streașina căzută, un șarpe negru pe spinare, verzui pe burtă își arăta trupul încolăcit, limba înspicată, agitată și amenințătoare. La o palmă de cap un ghemotoc aluneca încet spre partea largă a stomacului unde vânatul avea să fie macerat încet și leneș. Nu putea lăsa puii la voia întâmplării. Căută sub

streașină un alt cuib. În curând îl găsi. În el erau numai doi pui, la fel de golași. Adelaida luă puii orfani și-i așeză în cuibul vecin. De pe grindă vrabia gureșă o certă supărată, apoi nu se mulțumi să stea ca o fricoasă. Zbură în cercuri tot mai mici voind s-o atingă cu ciocul, fără să reușească însă. Adelaida se dădu un pas înapoi. Vrabia coborî la cuib și începu să-și hrănească puii. La fel și pe ceilalți străini.

Urcă scările spre primul etaj. Camera era deschisă, cum o lăsase Ionas când părăsise încăperea. Hârtiile de pe masă lipseau. Numai caietul pietrificat se găsea la locul său. Era tot ce rămăsese în urma lui Ionas. Aida își duse o mână la pântec. Simți o lovitură dureroasă. Voi să se bucure, dar nu putu. Privi prin încăpere dorind să-și lege amintirea de ceva. Era o cameră străină, camera lui Bulat.

Își lăsă geanta pe pat. Nu mai avea nevoie de ea. Luă acvariul în brațe, modestul computer și de la ușă mai privi o dată încăperea atât de nefamiliară. Coborî scările. Ușa la bucătărie era deschisă. Soba mare din mijloc era rece. Cineva încercase să aprindă focul, dar nu reușise. Prin fereastra bucătăriei zări coțofana agitându-se pe craca murdară de găinați. Nu s-ar fi oprit dacă n-ar fi auzit o voce ce i se păruse cunoscută.

— Exact, domnule doctor, obsesia s-a accentuat în clipa când mi-am dat seama că cel care mi-a pus întrebarea semăna cu omul cu care îmi petrecusem nu puțini ani în sanatoriu.

— Deci în afară de prezența acestui individ, mereu aflat în urma dumneavoastră, altceva nu vă mai supără, adică vreau să fiu bine înțeles, domnule Stamate, omul de care ați amintit, atât de asemănător fiului său, nu numai că vă chinuie cu existența invizibilă, ci vrea să și...

— Exact, domnule doctor, vrea să se răzbune, acesta este cuvântul... Niciodată nu mi-a fost frică de moarte ca acum, am trecut de câteva ori pe lângă ea, mi-a făcut și i-am făcut cu ochiul, aveam speranța însă, de fiecare dată,

că nu e momentul să-i devin indispensabil. Acum mă paște de aproape, îi simt coasa la gât, pentru că omul mă urăște, vrea să se...

— Înțeleg că ați pus pe cineva să-i cotrobăiască prin lucruri, prin gânduri, îl întrerupse răutăcios, dar amical, Cameniță, voind să scurteze o pledoarie, asemănătoare cu altele, tipice pentru un anumit gen de boli, în final fiecare ducând în același loc, încercarea de scuză pentru un procedeu ce nu putea fi scuzat...

— De unde știți?

— Face parte din meserie, domnule Stamate.

— N-aveam de unde să bănui ce se va întâmpla ulterior... Ca să fiu cinstit până la capăt, nici acum nu-mi dau seama prea bine ce s-a petrecut cu el... Am aflat cu întârziere că fostul meu coleg a plecat, plecase într-o seară, nu și-a luat de la nimeni rămas bun, a plecat anonim așa cum venise, pe același drum, între timp asfaltat...

Aida nu mai ascultă. La lumina palidă a soarelui, cei doi peștișori făceau eforturi să se ridice de la fund cerșind hrana ce le fusese refuzată atâta timp. Își scoase încălțămintea fără să lase acvariul din mâini. Și-o scoase, ajutându-se cu vârful unui pantof, apoi cu degetul mare de la piciorul gol. Mersul, așa, îi făcea o nespusă plăcere. De când se afla în acel loc umblase mai mult desculță, fără să-i pese că în felul acesta ceva din siluetă și curbura pulpelor își pierdeau din farmec. Farmecul, atât cât rămăsese, acum, era numai al ei, în întregime. Îi aparținea. Nu mai avea ce face cu el.

— Am să vin la tine, Ionas, am să vin la tine... Era o vreme când, copilărește, mi-a trecut prin cap să mă folosesc de numele tău și să plec undeva în lume, uitând că n-am decât o singură lume, cum n-am decât o singură viață... Ce bine că m-ai oprit la timp, și că dragostea, să nu spui că pe-atunci nu mă iubeai, n-a cedat stăruințelor mele. Unde să mă duc? Și mai ales de ce? Vezi, Ionas, dacă aș fi

plecat traiul meu ar fi fost lipsit de rost. V-am ajutat pe toți să vă treziți, prin voi m-am ajutat pe mine să nu trăiesc oricum. I-am dat, vere, conștiinței mele o altă...

Adelaida așează acvariul pe pământ. Mai avea puțin până la prima pilă din barajul deversor. Știa că sub ea, la adâncime de o sută de metri, se află ceea ce mai rămăsese din trupul lui.

— Da, Ionas, am să vin, merită, nu atât pentru dragostea rămasă fără punct de sprijin, nici pentru dragostea ta dăruită altora. Știu cât ai fost de chinuit. Știu că altfel n-ai putut... Dar tot atât de bine știu că n-ai făcut nici o încercare să ieși din tine... Ai fost slab și laș, dragul meu Ionas și lașitatea și slăbiciunea se plătesc, deseori, numai omenește.

Adelaida luă acvariul și-l așeză la umbră, apoi scoțând apa verzuie și murdară aduse în căuș alta, curată și caldă. Hrăni peștii cu praf luat de pe coronament, apoi cuplă stimulatorii computerului la o sârmă aflată spre una din ferestrele acvariului.

— Voi aveți destinul vostru... Eu v-am crescut, îmi ajunge.

Se apropie de scara ce ducea spre lac și când își simți picioarele umede se opri. Își scoase lentilele de contact și le aruncă în apă una câte una. Câtva timp copăile minuscule, una verde, alta albastră, plutiră nevoind să se scufunde dar până la urmă, legănându-se ușor, pieriră în adânc. Oarbă aproape, Aida, în rochia ei albă, înaintă încet în apa primitoare. Nu-i era teamă. Auzea în vârful degetelor de la picioare bătăile din afund... Ea avea să fie îndemnul omenesc al Sturionului. Iar el urma s-o păzească, s-o apere. Parcă auzindu-i vorbele, Sturionul se opri. Acum, în gaura largă, făcută în zid, trupul lui intra nestingherit. Se întoarse pe-o parte și ochiul mare, încercănat, cu forma schimbată din pricina atâtor împotriviri zări venind spre el o arătare. La început se

sperie. Văzuse în lunga lui viață fel și fel de vedenii; cele mai spăimoase i se părură a fi milioanele de peștișori ce voiau să ajungă până la carnea lui dulce. Nu ajunseseră. De la o anumită adâncime porneau și se urcau grăbiți înapoi spre lumină, cu burțile sfârtecate de prea marea lor lăcomie. Scăpase de viețuitoarele carnivore. Trupul femeii nu era pornit spre răutate și Sturionul, văzând cum înaintează, încet, își ridică trupul spre apele calde. Adelaida nu-i văzu decât ochiul imens de care îi vorbise Ionas nu o dată după coșmarurile lungi, ochiul o atrăgea atât de puternic încât cu ultimele resurse de viață nu dori altceva decât să ajungă sub pavăza sa. Era aproape de Sturion; putea să-și oglindească trupul fusiform în pupila peștelui, pupilă crăpată la mijloc, ca o peșteră bine apărată. Adelaida nu mai stătu pe gânduri. Se lăsă spre Ochiul viețuitoarei și se dizolvă în el. Peștele, ca s-o apere, o împinse cu pleoapa spre adânc. Din acel adânc Aida privi cum Sturionul se întoarce în apa nemișcată și cu avânt sporit pornește înfuriat să lovească în zidul ce-i oprea libertatea spre mare.

C U P R I N S

1.....5
2.....13
3.....22
4.....32
5.....43
6.....54
7.....65
8.....76
9.....88
10.....104
11.....117
12.....132
13.....148
14.....158
15.....170
16.....185
17.....200
18.....215

19.....227
20.....243
21.....263
22.....274
23.....288
24.....299
25.....308
26.....327
27.....340
28.....350
29.....367
30.....379
31.....391
32.....402